

Xudafərin

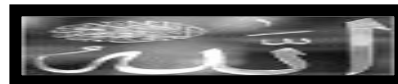

Türkcə - Farsca

İYUL 2019 - İL16-ÖZƏSAY 177 (8)-(ELMİ-ƏDƏBİ-KÜLTÜRƏL DƏRGİ)

**ƏBƏDİYAŞAR
ŞƏXSİYYƏTLƏRİMİZ
NƏZAKƏT MƏMMƏDOVA
ÖZƏLSAY**

خداآفرین اوزل ۱۷۷

ایچینده کیلر:

- دیلیمیزین محبتله سوزه چئوریلن روح یادداشی نزاکت خانیم
 ۱- منمداوا-
 ۱- یورد دئدیم بو توپراق-
 ۷- سوزدن دوشن ایشیق یا خود آغرییان روح-
 ۱۱- شهید زیروه سی-
 ۴۹- یاریمچیق پورترئنه علاوه یارپاق : کتاب : قا یارپاق : کتاب : قادین-
 ۵۵- نزاکت ممدلینین یارادیجیلیق یولو-
 ۶۴- شاعیرین عمور یولو-
 ۸۲- شعیرین ترجمه - حالی-
 ۹۷- شعیرین یارانما مئخانیزمی-
 ۱۱۰- شعیرین تاثیر دایره سی-
 ۱۲۰- پونزیادا اینتقرال تکامل-
 ۱۳۴- پونزیانین روح فاتح لیبی-
 ۱۵۴- شعیرین دیووش میدانی-
 ۱۷۷- شعیرین تحلیلی امکاملاری-
 ۱۹۹- یادا دوشدو خاطیره لر-
 ۲۱۵- پوزیا طالعین منه وئردیبی پایدیر (ایکی مصاحبه)-
 ۲۱۹- شعر اینسانین دیلی باغلی محبتی دیر-
 ۲۶- عمرون قاطاری-

XUDAFƏRİN 177 (8) ÖZƏLSAY
ƏBƏDİYAŞAR ŞƏXSİYYƏTLƏRİMİZ
NƏZAKƏT MƏMMƏDOVA

شماره مسلسل ۱۷۷ (۸) تیر- ۱۳۹۸ / 296 صفحه

مدیر مسئول، سردبیر و صاحب امتیاز:

دکتر حسین شرقی دره جک (سوی تورک)

خبرنگاران : علی محمد نیا و فرید ستاری قر

زمینه مجله:

فرهنگی؛ مسایل اجتماعی؛ معلومات عمومی؛ طنز و سرگرمی سالم

روش مجله:

آموزشی؛ تحلیلی؛ خبری؛ اطلاع رسانی؛ پژوهشی

گستره توزیع: آذربایجانهای شرقی غربی؛ اردبیل؛ تهران

آدرس چاپخانه: تهران چهار راه خانقاه پاساژ گوهری نسب چاپ ارسباران/ ۳

نشانی مجله تهران خیابان وصال شیرازی پلاک ۷ طبقه سوم واحد

۵ تلفن: ۶۶۴۹۳۰۸۴- فکس: ۶۶۴۶۰۸۹۵- 09192281916

نحوه ارسال مقاله:

تایپ شده بصورت **word** به ایمیل یا آدرس

ماهنامه به زبانهای ترکی و فارسی جهت معرفی

آثار دو نسخه همراه با توضیح مناسب ارسال

نمایید.

اشتراک ماهنامه: شش ماه ۱۵۰۰۰ و یکساله

۲۵۰۰۰ هزار تومان به شماره کارت بانک تجارت

۶۲۷۳۵۳۳۰۱۰۳۸۸۷۰۷ به نام حسین شرقی دره

جک واریز نمایید.

KHUDAFARIN

Cultural and social monthly magazin managing

Director concessioner and chief

Editor: Dr. HÜSEYN

ŞƏRQİDƏRƏCƏK(SOYTÜRK)

XUDAFƏRİN

Aylıq Elmi, İctimai, mədəni Dərgi

Təsisçi və Baş Redaktor: Dr. HÜSEYN

ŞƏRQİDƏRƏCƏK(SOYTÜRK)

say 177 ÖZƏL- iyul- Avgust 2019, Tehran

tiraj: 3000

[https:// telegram.me/xudafarin](https://telegram.me/xudafarin)

khudafarin@yahoo.com

WWW.KHUDAFARİN.İR

دیلیمیزین محبتله سوزه چئوریلن روح یادداشی نزاکت خانیم منمداوا زیروه سی

DİLİMİZİN MƏHƏBƏTLƏ SÖZƏ ÇEVİRİLƏN RUHYADDAŞI NƏZAKƏT XANIM MƏNMƏDOVA ZİRVƏSİ

BAŞYAZAR: DR. HÜSEYN ŞƏRQİDƏRƏCƏK
SOYTÜRK

مدیر مسئول دکتر حسین شرقی دره جک سوی تورک

نزاکت خانیم بؤیوک وطنپورلیک دویغولاری ایله یاشایان بیر شاعیره دیر. اونون اثرلرینده حادیثه لره، موهوم تاریخی پروبلئلره باناشی بونو بیر داها عکس ائتدیریر. آکتوال موضوعلار، زامانلا سسلشن پروبلئلر اونون اثرلری نین اساس غایه سیدیر. آذربایجان پوئزییاسی نین زنگینلشمه سینده اونون چاپ ائتدیردیگی کیتابلار هم عوضسیزدیر، هم ده یئنیدیر، تکرار اولونمازدیر.

پوئزییانین ایستعدادلی نواینده لریندن اولان نزاکت ممدووا ائله ایلک شعرلریندن ادبی عالمن دیقینی جلب ائتمیشدی. نزاکت خانیم اؤز یولو، اؤز دستی-خطی اولان شاعیردیر. بنزرسیز قلمی ایله سئچیلن نزاکت خانیم قلبینه، روحونا حاکیم کسین هر هانسی بیر حادیثه نی یوکسک پشکارلیقلا شعرلری نین مؤوضوسونا چئویره رک اوخوجونون یادداشینا حاکیم اولماغی باجاران شاعیردیر. اونون اثرلری نین اساس غایه سی یورد حسرتی، وطن دردیدیر.

نزاکت خانیم بیلیر کی، دنیا همیشه درد ایچینده دیر. نزاکتین دردی ده میلی اولدوغو قدر ده بشری دردلرندیر. شاعیر دردلره لاقئید، بیگانه قالان گؤزلرین ده درد اوستونه درد گتیرمه سینه دؤزه بیلیر. اؤز یوردوموزون دردینه بعضا گؤز یوموب، باشقا یئرلرین دردینی چکنلره قارشى عوصیان ائدیر و اؤز شعرلرینده بونو مهارتله اوخوجویا چاتدیرا بیلیر.

قاراباغ پروبلئمی نزاکت خانیمی دایم دوشوندورمکده دیر و او، بیر سیرا اثرلرینده بو پروبلئمله باغلی ماراقلی فیکیرلر سؤیله ییر. قاراباغین، غربی آذربایجان تورپاقلاری نین، دیگر ایشغال آلتیندا اولان آذربایجان رایونلاری نین باشینا گلن موصیبتلری و رئال حقیقتلری اوستالیقلا قلمه آلاراق نزاکت خانیم دوشمنین تخریباتلارینی، ایلرله خالقیمیزا قارشى، اونون یئتریتدیگی سیاستی،

هر بیر میللتین ادبیاتیندا همیشه پارلایان اولدوزلار اولموشدور. آنجاق معین ندن لردن دولایی قادین اولدوزلارا آز راست گلینمک ده دیر. آذربایجانیمیزین دا اوتالی بو بوتالی قادین فئنونملری اولموشدور و اولاجاقدیر. تاریخی ورقله دیکجه نادر ده اولسا بئله ایجیلره راست گلیریک.

چوخلاری نین الینده توتوب یوکسلتدیگی آذربایجان بایراغی اونون اورگینده دالغانیر!

بو سؤزلر غئیرتلی، جفاکش و فداکار اینسان، آذربایجان یازیچیلار و ژورنالیستلر بیرلیگی نین عوضوو، پرنزیدنت موکافاتچیسى، " قیزیل قلم "، " رسول رضا "، " میکایل موشفیق " موکافاتلاری لاورئاتی، ایستعدادلی شاعیره نزاکت خانیم حاقیندا دئییلن سؤزلردیر .

تئز بیر زاماندا ایستعدادی و باجاریغی سایه سینده رغبت قازانان، تزه روح و آرزولارلا یاشایان خالقین ماراغینی، دؤوقونو اوخشیان دیرلی شاعیره نزاکت خانیم ساییلان، سئچیلن و یوکسک معنوی سیمایا مالیک اولان بیر اینساندیر.

نزاکت مەمەدوۋا ھەم دە بۇيۇك اوخوجو كۈتلە سى نىن مارقلا قارشىلايدىغى و رەببىنى قازانمىش " يادا دوشدو " ژورنالى نىن تاسىسچىسى و باش رەداكتورودور.

نزاکت مەمەدوۋا اۋزومخسوس يازى مانعراسى اولان شاعىردىر. مودرىك كلاملار، سۆزون معنا درىنلىگى و دىرى، خىرخواه عملرىن تەلى اونو ھەمىشە دوشوندورور. طبعىت اونا يالنىز خىرخواھلىق بخش ائتمىشدى و او اينسانلىغىن ان بۇيۇك فلسفە سىنى دە خىرخواھلىقدا تاپمىشدى. نزاکت خانىم زەمتلە بوي-باشا چاتان، كامالا يىتن جفاكئشدىر. مقصد و عقىدە مۇحكەملىگى نزاکت مەمەدوۋانى ادبى يارادىجىلىغىندا عمل و فىكىر موحاھىدەنە چئورىر. اونون يارادىجىلىق دونىاسى، پروبلەمە داخىل اولماق و فىكىرىنى سلىس ايضاح ائتمە قابىلىيەتتە بوزوزە وئرمەكە، ھامى نىن گۇردويو، حىسس ائىدىگى پروبلەملەر دوشوندويو كىمى ياناشماسىندا عكس اولونور.

نزاکت خانىم اصىل اينسان، قايعىكئش و فداكار آنادىر. دوغما وطن تورپاقلارىنا، دىلىمىزە، مەدنىتىمىزە، يازىلى ادبىياتىمىزدا درىن كۇكلرە باغلى اولان نزاکت مەمەدوۋا اينسانلاردا مارقا اويادان، اونلارى بو روحدا نفس آلاماغا سسلە ين شاعىر و وطنداشدىر. او، ھەمىشە شەخسى دردىنى، دئىيل، مىلت دردىنى، ايضطىرابلارىنى دوشونور، بو دردلرلە ياشايىر و اونلارىن حلل ائدىلمە سى يوللارىنى آراشدىرىر. اونا گۇرە دە اونون اثرلرىندە قايعىكئشلىك، سئوگى، اۋزونو ايفادە طرزى اينسانا قوۋو، گوج، ائىئىرژى توپلاماغا چاغىرىر.

نزاکت خانىم اۋز مۇۋسولارىنى عادتەن ياخشى بلد اولدوغو موحىطدن، تانىدىغى، بىلدىگى اينسانلارىن احاطە سىندەن اخذ ائدىر. اونون اثرلرى خوصوصى جاذىبە قوۋو سىنە مالىكىدىر. حساس يازىچى دويومو ايلە دىقتلە ايزلە دىگى مۇوجودلوعون اينتوناسىياسىنا صادىقلىگى، اولايلارىن فۇۋقوندا دورازاق ياراتدىغى اوپرازلارىن منطقى ايلە بدىعى مەكان قورماسىنا زمىن يارادىر.

ائىرنى شوۋىنىزمى نىن چىركىنلىگىنى گئنىش شەكىلدە اۋز شەرلرىندە عكسىنى تاپىر. بو گون دونىايا اۋزونو يازىق و مظلوم كىمى گۇسترمە يە چالىشان، دونىا مطبوعاتىنا قارىشقا كىمى داراشان ائىرنىلرىن ايچ اوزونو ايفشا ائتمەك اوچون قلمىنى سونگويە چئورن نزاکت مەمەدوۋا خوجالى فاجىعە سى نىن ۲۵ اىللىگىنە ايتحاف اولونموش " شەھىد زىروە سى " پوئىماسىندا اونلارىن وحشى سىماسىنى خالقا تانىدىر. پوئىمانىن اساسىندا يازىچى نىن ايفشائىدىجى فىكىرى دايانىر.

مەدنىتىمىزىن، ادبىياتىمىزىن، تارىخىمىزىن، جەمىئىتىمىزىن آغرىلى-آجىلى، موباحىثە لى پروبلەملرىنى ايشىقلاندىرماق، اورتايا قويماق، تەمكىنلى، عاغىللى و قطعىتلى سۆز دئمەك نزاکت خانىمىن فعالىتەندە اساس يئر توتور. اونون شەرلرىندەن بىر قەلم صاحىبى نىن غئىرتى بويلاىر، بئىنىمىزە، شعوروموزا تەزە، مەنالى سۆزلر پىچىلداىر، قەلبىمىزى، شعوروموزو ايشىقلا دولدورور.

نزاکت مەمەدوۋانىن يازدىغى شەرلر، پوئىمالار، كىتابلار ادبىياتىمىزىن و پوئىياتىمىزىن تارىخىندە چوخ اھمىتلىدىر. نزاکت خانىم چوخ چتىن و ضىدىتلى پروبلەملرىن تەدقىقەنە جان آتان، اونو اۋز داخىلى دونىاسىندان كئچىرن، علمى جەھتەن دىرلندىرن يازاردىر. اونون اوغورلارى عئىنى زاماندا مۇۋسوسو ايلە اۋز شەخسىتى و اۋز يارادىجىلىغى آراسىنداكى اويغونلوقدان ايرە لى گلير. نزاکت مەمەدوۋانىن ياراتدىغى اثرلر لايىقىنچە قىيمەتلىدىرىلمىش و او، يارادىجى فعالىتەنە گۇرە پرىزىدئنت موكافاتىنا، " قىزىل قەلم " ، " رسول رضا " ، " مىكايىل موشفىق " موكافاتلارىنا لايىق گۇرولموشدور. نزاکت مەمەدوۋانىن " يورد دئدىگىم بو تورپاق " ، " عۇمروم " (۲۰۰۸)، " عەمرون قاتارى " (۲۰۱۳)، باكىدا و تەراند)، " سارالمىش ياپراغا بئىئىر عۇمروم " (۲۰۱۴، توركىيە) كىتابلارى گئنىش اوخوجو كۈتلە سى طرفىندەن سئويە-سئويە اوخونان اثرلردىر.

شوشانین آغریسی قبریندن کئچیر.
پوزولوب دونیانین حاق ترزیسی،
اومید قارا داشین صبریندن کئچیر.

صبرین چات وئردیگی یئر یامان آغریلی اولورموش،
ایلاهی! اوزاندیقجا اوزانان صبره اعتراض ائده رک،
قیصاص قیلینجینی نزاکت خانیم بورلا خاتون کیمی اؤزو
چالماق ایسته ییر. تورپاغین آغریسینی جانیندا، قانیندا
حیسس ائدیر..."

نزاکت ممدووا مضمونلو، وطن سئوگیسی ایل
جیلانمیش شعرلری ایله آذربایجان پوئزیاسیندا یئنی
بیر صحیفه آچمیشدیر. اونون پوئزیاسی اولدوقجا آل-
الواندیر. چوخ فرح و ایفتیخار هیسسی ایله دئییه بیلریک
کی، او، معاصر ادبی دونیامیزدا لیاقت بایراغینی
یوکسکلره قالدیران، هئچ کیمه بنزمه یهن، اؤزونمخسوس
اوسلوبو اولان بیر صنعتکاردیر. نزاکت خانیم عئینی سویا،
عئینی مدنیه، عئینی تاریخه منسوب اولان بوتون تورک
دونیاسینی اؤز آنا وطنی کیمی سئویر. او، تورک
دونیاسینا سیغینان، اونون خالق دئییملریندن مهارتله
بهره لنن شاعیردیر.

نزاکت ممدووانین بو گون یاراتدیگی اثرلر، یازدیغی
شعیرلر گئیش اوخوجو کوتله سی نین ماراغینی و
رغبیتینی قازانمیشدیر. یوکسک وطنپرورلیک و میلی
دویغولارلا دولو اولان شعرلری معاصر دؤورلرین گؤزل
شعرلریندندیر.

قلمیندن چیخان اثرلر او قدر آهنگدار، عوضوی شکیلده
سؤیله نیلیر کی، اثرین کومپوزیسیاسی، اوسلوب،
سوژئت خطی حاقیندا فیکیرلشمگی بئله عاغلینا
گتیرمیرسن. هر شئی اولدوقجا تبیی، جانلی چالارلارلا
عرصیه گلیر. البتته، بورادا نزاکت خانیمین طبیعتینده
کی فداکارلیق - تواضوکارلیق اونون کارینا گلیر. عادی
حیاتدا هر شئی، هامینی اؤزوندن قاباق دوشونور،
همیشه کؤلگه ده قالماغی اوستون توتان نزاکت خانیم
اثرلرینده کی اوبرازلارا احتیراملا یاناشماسی اونون
فیترن ساغلام، صاف طبیعتیه مالیک اولماسیندان خبر
وئریر. اثرلرینده حیاتین نه قدر آغریلی-آجیلی
تظاهورلرینی قلمه آلسا دا، اونلاری نه قدر دریندن و
پئشکارجاسینا عکس ائتدیرسه ده، اوخوجوسونون
قلبینده حزین بیر کدر، اومید بسلیه جگی - گومانی گله
جگی بیر یئر قالیر.

نزاکت خانیمین بوتون اثرلرینده دؤوروموزون آکتوال
پروبلئلری یئر آلیر، جمعیتیمیزین یارالی یئرلرینه
توخونولور. سلیس، روان دیلله یازیلیمیش شعرلرینده بیر
آیدینلیق، اینتهاسیز صمیمیت وار. حاقیقتن ده اینسانین
یاراتدیغی اؤزونه اوخشایارمیش.

فیلولوگییا علملری اوزره فلسفه دوکتورو سونا ولیئوا
سؤیله بیر کی، نزاکت ممدووانین "شهید زیروه سی"
پوئماسینی اوخودوقدان سونرا گلدیگیم قناخته بیر داها
امین اولدوم: "یارادیجی شخصیتین بدیعی تفککورو،
شخصی اینسانی کئیفیتی و روح یادداشی نین میلی
آغری-آجییا موناسیبتی حقیقتن گؤز قارشیسیندادیر.
نزاکت خانیمین میصراعلاری یول آلیب شوشادان،
خانکندیدن، خوجالیدان، داشا آلتیدان کئچیر، یول آلیب
کلبجر، لاچین، قوبادلی، زنگیلان، آغدام دؤیوش
مئیدانلاریندان کئچیر، ایچیمیزین آغریسینا بلنه رک
اومید-اومید چیچکله مه یه تله سیر..."

روحو قان آغلایر موللا پناهین،

(۲۰۱۴، تورکیه) کیتابلاریندان سونرا اوخوجولارلا یئنی گۆروشودور. کیتابدا توپلانمیش شعرلرین و " شهید زیروه سی " پوئماسی نین اساس قایه سی یورد حسرتی، وطن دردیدیر. هئچ شوبهه سیز، قم اکیب، درد گۆیردن وطنداش شاعیره نین گۆز یاشلارینا بلنمیش بو نیسگیلی میصراعلار قاراباغ حسرتی، بؤیوک آذربایجان عشقی ایله چیرپینان هر بیر تورک اوولادینی، پوئزییا سئورلری جیدی شکیلده دوشوندوره جکدیر..

روحون پوئتیکی یادداشی

پوئزییا میلی یادداشیدیر. خالقین میلیون ایللر اول یاشادیغی کدرین، سئوینجین، محبتین سؤزه چئوریلن روح یادداشیدیر. روح هئچ زامان اؤلمور. او، ایلاهی تملدن، یارانیشیندان تکمیللشه- تکمیللشه ابدییاشارلیغا یول گئدیر. بو یولون ان اوغورلوسو پوئزییادیر. پوئزییا روحو قوروماغا ایلاهدین گؤرولیدیر. عکس تقدیرده روحو میلی اولمایان پوئزییا دوغولدوغو ماسادان آیاق آچیب اوزاقلارا یول باشلاسا دا یا ایزینی ایتیریب یولونو آزیر، یا دا سؤز توفانیندا آینی یوخا، الی یالین اولدوغو اوچون اؤزونو قورویا بیلیمه رک محو اولور، تاریخ مئیدانینی ترک ائدیر. بؤیوک ادبیاتشوناس عالیم یاشار قارایئوین میلی روح، میلی یادداش حاقیندا سؤیله دیگی دیرلی فیکری خاطرلاماق یئرینه دوشردی: «یادداشی اولمایان ادبیات یالینز یادداشی اولمایان خالقین نصیبیدیر، سیماسی اولمایان، تاریخی طالعی، ذاتی و نسلی، اصلی و نسلی اولمایان آلین یازیسیدیر. اوفوق، سما، گؤی،

یورد دئدییم بو تورپاق

(اردبیلیم)

YURD DEDİYİM BU TORPAQ
(ƏRDƏBİLİM)

" یورد دئدییم بو تورپاق " آذربایجان یازیچیلار و ژورنالیستلر بیرلیگی نین عوضوو، پرنزیدنت موکافاتچیسی، " قیزیل قلم " ، " رسول رضا " ، " میکایل موشفیق " موکافاتلاری لاورئاتی، ایستعدادلی شاعیره نزاکت خانیمین " عؤمروم " (۲۰۰۸)، " عمرون قاطاری " (۲۰۱۳)، باکید و (تهراندا)، " سارالمیش یاپراغا بنزیر عؤمروم "

قارىشراق ايچىمىزىن يانغىلارنى كۆز-كۆز وراق
اوستە سېلە دى...

روحون ايظھارى اولان پوئىيادا قادىن و يا كىشى
مۇلىفلىگى مسله سى دە مۇوضويا موناسىبىتىن حلى
دئىل. سادجە روح وار و بو روحون درده، آغرىيا
موناسىبىتى، رىئەكسىياسى وار... و يازارين مۇوضويا
يانغىيلا، وطينداش، سويداش غىرتىيلە ياناشماسى
واجىب پلانا كىچمە لىدير.

نزاکت مەمەدوۋانىن «شەھىد زىروە سى " نى (پوئما
خوجالى فاجىيە سى نىن ۲۵ ايللىگىنە ايتحاف
اولونور) اوخودوقدان سونرا بىر داھا گلدیگىم قناعته
امین اولدوم. يارادیجى شخصیتىن بدیعی تفککورو،
شخصی اینسانی کیفیتى و روح یادداشی نین
میللى آغرى-آجیا موناسیبتى حقیقتن گۆز
قارشىسىندادیر. وق.بئلىنسكى نین واختیله یازدیغى
بىر سۆزو خاطیرلادیم: «شاعیرین یارادیجىلىق
فعالیتی نین منبعی اونون شخصیتىنده ایفاده
اولونان پوئىتیک روحوندادیر. بونا گۆره ده اونون
اثرلری نین روحونون و خاراكتیری نین ایضاحینی
بیرینجى نۆوبه ده عدالتله تحلیل ائدیپ اۆیرنمیش و
شاعیری دوزگون باشا دوشموشسونوزسه، او حالدا
سيز کولگین گوجونه اۆز شىلتاق فانتازىيانیزین
گۆیلرینده هارایا گلدی باش آلیب گئتمیسینیز،
یئرده آیاقلارینیز اوزرینده مؤحکم دایانیرسینیز...»
نزاکت خانیمین میصراعلاری یول اولوب
شوشادان، خانکندیدن، خوجالیدان، داشالتیدان
کئچیب، یول آلیب کلجر، لاچین، قوبادلی،
زنگیلان، آغدام دؤیوش مئیدانلاریندان کئچیر،
ایچیمیزین آغریسینا بلنه رک اومید-اومید چیچکله
مه یه تله سیر...

داش ساخلامادیغى کیمی معنوی و اخلاقی بوشلوق
دا یادداش ساخلامیر. میلّت ژنتیک سوییه ده،
یادداش - آغری سوییه سینده درک اولونموش
وحدتدن و بوتۇلولوكدن باشقا بىر شئى دئییلدیر.
یالنیز یادداش اولان یئرده ثابتلیک و تاملیق وار،
نسیللر و عصرلر، ایلاهی و بشری دیرلر، ثروتلر
آراسیندا علاقه و ائستافتت وار. اصلینده نینکی
طبیعت و اینسان، ائکولوگیا و پوئىيا دا یادداشدیر،
حاقیقی بؤیوک پوئىيا - عومومبشری یادداشدیر».
وطنین یادداشی واری-یوخو، اولوب-قالانی،
بوتۇلولوكدە آغرى-آجیسی ایله بیرلیکده طالعی
پوئىيا كۆچه بیلیرسه، او خالقین میللی روح
یادداشینا زوال اولمایاجاق. پوئىيا هم ده تانری
تۇحفه سیدیر، تانری وئرگیسیدیر، هر خالقا، هر
میلته عئینی سخاوتله وئریله بیلمز. بو سخاوت پایى
تانری روحویلا بیرلشه رک میللی یادداشین یئنی
پوئىتیک سالنامه سینی یازماغا حؤکم وئیر. روحون
آغرى یادداشی بو گون قاراباغ موضوعونو یاراتدی.
باش وئرن حادثه لر روحون درینلیکلرینده ائله بىر
ساغالمز یارایا چئوریلدی کی، چوخ واخت سۆز ده
بو آغرىنى کیریتمکده چتینلیک چکیر.

بو یوردون سرحدی، هر قاریش تورپاغی نین
ایتکیسی، یاندیریلان، یاغمالانان اوغوز ائلری،
کۆچکون، دیدرگین سويداشلاریمیزین طالعی
پوئىيامیزین یادداشینا كۆچه رک هر بیریمیزین
آغرى یادداشیمیز اولراق ایچیمیزی گۆینده جک.
قاراباغ موضوعو سو ۹۰-جی ایللرین اوللریندن
پوئىيادا طالع یوکلو موضوعیا چئوریلدی. یورد
ایتکیسی، سويداش ایتکیسی شخصی آغرى-آجیلارا

نین کۆمگینه آرخالانیب اونا اولمازین یاخشیلیغینی
ائنده بئله نانکورلوق ائده... بعضن لاپ آلاهدان دا
کوسمگیمیز گلیر.

تانریم، بیزیم سنین «یاخشیلیق ائدین!» - امرینه
تابع اولوب چکدیگیمیز بو موصیبتلرین سونوندا قلبه
اولاجاقسا، قیصاص قیيامته قالماياجاقسا، یئنه ده
دۆزریک... سن اۆزون داها بیزه صبر وئرم...

صبرین یوخوسوندان کئچیردی میلّت،

اومیدین اوز-گۆزو مامیر-مامیردی.

مامیرلار آياق دیمه یین، تر-تمیز یئرلرده حیات
منبعی کیمی، اوزون عۆمورلرلوق منبعی کیمی
بیتر... م.آراز " وطن منه اوغول دئسه نه دردییم،
مامیر اولوب، قیاسیندا بیتردیم " فیکری نزاکت
خانیمین اومیدلری نین مامیر کیمی گۆیرمه سینه
قدر ائله بیر یاشیل، مامیر رنگلی ایشیقلا یول گلدی
کی، شعرین تانری دوعاسی کیمی موستجب
اولاجاغینا اینانماق اولمور.

هم ده اومید مامیرسا - قارشیدا " قاپیلار گونشه،
ایشیغا دوغرو آچیلماق، سرحدلر بایراق کۆلگه
سییله موکافاتلاناچاق " ، - دئمک ایسته بیر
مؤلیف:

چیچک-چیچک شهید قانی،

اوزونده خالیدی، وطن؟

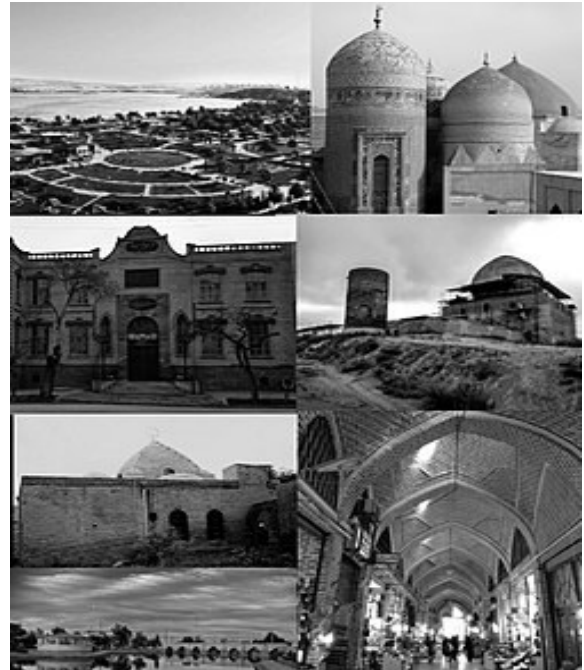
- دئییب سوروشونجا تک بو گونون شهیدلری
دئیل، مین ایللرین یورد، تورپاق داعواسیندا اۆلن
ایگیدلرین جاوابی ائشیدیلیمک ایسته بیر:

چیرپ اوستوندن قم توزونو،

واراقلا آیین یازینی،

گئندلرین قیصاصینی

گلنلر آلدیمی، وطن؟

روحو قان آغلايير موللا پناهين،
شوشانين آغريسى قبريندن كئچير.
پوزولوب دونيانين حاق ترزيسى،
اوميد قارا داشين صبريندن كئچير.
- دئير نزاکت خانيم...

صبرین چات وئردیگی یئر یامان آغریلی
اولورموش، ایلاهی! اوزاندىقجا اوزانان صبره اعتیراض
ائده رک، قیصاص قیلینجینی نزاکت خانیم بورلا
خاتون کیمی اۆزو چالماق ایسته ییر. تورپاغین
آغریسینی جانیندا، قانیندا حیسس ائدیر:

بو یلانیر یادداشین بینه لریندن،
بیر اوووج باياتی، بیر یارپاق آغی،
وطن آغریسینی دویمایان عۆمرو،
هئچ وعده ایسیتمز وطن تورپاغی.

دونیانین چوخ یئرلرینده ساواشلار گئدیر. آما بو
قدر عدالتسیزی اولوبمو؟ اوجاغیندا یئر وئریب،
سوفره باشیندا قوناق دئییب اوتورتدوغون بیر منفور
توپلوم سونرالار قنیمینه چئوريله... هاوادارلاری

يورد حاقىنى قايتارماغا
قىلىنجا سارىلان واختى.

نزاكت خانىم شىرىمىزىن اۆلچولرىنى قلىپ كىمى
مىسوىيا ائله گۆزل، ائله اوستالىقلا بىچىپ كى، گۆزه
آرتىق ھىچ نە دىمىر.

بىضا «اونىيرلىكلر» اۆز يىرىنى «سكىزلى» ائله
وئىر كى، بو سۆز سۆداسى نىن، درد سۆداسى
نىن بىله محرم اىظھار اولاجاغىنا بىر داھا امىن
اولورسان...

يورد دىدىگىمىز نىمىش، اىلاھى! بىز اونو نىجه
سۆدىك؟ حاقىنى نىجه اۆددىك؟ يورد دردىيله،
يورد آغرىسىيلا جزالاندىغىمىز ھانسى گوناھلارىمىز
گۆرىمىش، تانىم؟ بىز بو يوردا اۆلادلىق بورجونون
اۆدنىلمە سىندە نە لرە عمل ائتمە دىك؟ سواللار
چوخ، درد اىچىمىزى گۆيوم-گۆيوم گۆىندە جك،
حاقىن، عدالتىن برپاسى يارالارا ملھم اولونجا، او
گۆىرتى داوام ائدە جك:

يورد دىدىگىم بو تورپاق
وارىم، بركىتىمىر.

تانرى نىن بخش ائىدىگى،
حاقىم، حقيقتىمىر.

— دئىير مۇلىف.

حقيقت دئىير مۇلىف...

حقيقت، حاق وطندىر!

حقيقت ھەم دە آلاھىن اۆزودور. بىز حقيقتى —
آلاھى قوروىا بىلمە مىشىك دئىه سن...

يورد دىدىگىم بو تورپاق

عونوانىمدى، آدىمدى.

باباما، اۆلادىما،

اولو حساباتىمدى.

قىصاا گئدن يولون اول-آخىر يادداشتان
كئچدىگىنە بىر داھا امىن اولدوغوموزدان اومىدىن
چىچك-چىچك بايراق آچىپ سرحد بويو ياغىيا
گۆز داغى وئره جگىنە اينامىمىزىن ھەم دە تانىردان
گلن ايمانلا قووشدوغونا امىن اولدوم.

آما ھلە دونيا حاق سسىنە قولقلارىنى ائله
تىخايىب، عدالت سۆزونو كۆنلونه ياخين بوراخمايىر
كى، دونيانىن خرىستىيان مركزلىرىنە خوش گئتمز.
عدالتى، حاقى نامردلر، قولوزورلولار گوجە
اودوزدورماقدان حظ آلىرلار. يئنه دونيا گۆرمە
مزلىكدن گلر:

حاقىن پرده سىيله آچىلمىر نىيە،

گۆزلردن آسىلمىش رىيا پرده سى.

دونيانىن قولاغى كار اولوب نىيە،

نىيە چاتمىر اونا يوردون نالە سى...

دۆيوشون بىر اىشتىراكچىسى كىمى سنگر-سنگر،

يورد-يورد، اويماق-اويماق دولاشان روحويلا اودلانا-

اودلانا وطن دردلرىنە آغى دئىن مۇلىف يئنه خالقى

قىصاا چاغىرراق:

اىل گوجو سىل گوجو اولور

ماجالىن دار اولان واختى.

بابالار دوعاسینی، وصیتینی و امانتینی یورددا قالانا، اوتو-رانا قویوب آرخاین کۆچ اندر بو دونیادان... قیامت گونو روحلار گۆروشنده حساب سورولار امانت وئرلندن. هم امانت صاحیبی سورغولار، هم ده تانری... جاواب قارشیسیندا بوینو بوکوک دوراجاق حالیمیزا یازیق... ایلاهییدن هم ده اؤولادلاریمیزا قویوب گئده جگیمیز بو آغیر اینتیقامین سوچو دا بیزی گور ائوینده راحت بوراخماز. اونا گۆره ده مۆلیفین باریت قوخویان، اینتیقاما سسله ین میصراعلاری نین ایشیغیلا قلبه حساباتی وئرمگین واختی موعینلشدیریلیر:

یورد دئدیگیم بو تورپاق
دؤیوش قرارگاهیمدیر.
هر چینقیلی، هر داشی،
اولو سجدگاهیمدیر.

وطن، یورد موقدسدیر، سجدگاهدیر. اوغروندا اؤلوم فرماندیرسا او فرمانی هر اوغول اؤزو ایضالامالیدیر.

چیراغا بنزه بیر وطن تورپاگی،
هر عسگر اورگی پروانه سیدیر.
و یا:

عسگر باخیشلاری سئوگیله اؤپور،
وطن تورپاغینی تبرروک کیمی.
یوردو بدنظرده قوروسون دئییه،
دولانیر باشینا اوزرریک کیمی.
- دئییر مۆلیف.

چوخ ماراقلی و جلبئدیجی گۆرونن بیر مقاما توخونماق ایستردیم. نزاکت خانیم یورد سويداشلارینی بو پوئمادا گاه دؤیوشه روحلاندیریب، الینده قیلینج، آياغی اوزنگیده تومریسه دؤنور، گاه ائویندن دؤیوشه یولا سالدیغی اوجاق صاحیبینه،

کؤنول صاحیبینه اؤولاد بؤیوده رک بئشیک باشیندا لایلا دئین خانیم-خاتین، ظریف بیر گلینی خاطیرلادیر. هر ایکسی نین روحو سادیق، اعتبارلی، صداقتلی، ائوینه، اوجاغینا، سئودیگینه، دوغمالارینا دیر وئرن آذربایجان خانیمیدیر. عشق اولسون یوردون یئتیشدیردیگی الی قیلینج توتان، لایلا دئمگی یادیر-غامایان ائل قیزلاریمیزا... یورد قاریش-قاریش، سنگر-سنگر قوروندوقجا موقدس اولور!

عسگردن باشلانیر وطن دویغوسو،
هاردا عسگر وارسا اوردا وطن وار،
عسگر آددیمینی لایلاتک دویور،
تورپاغین آلتیندا شهید یاتانلار.

مۆلیف سنگردن حیات یولو کئچمیش کیمی سنگری موقدسلشدیریر. هر شئی سنگردن باشلاياجاق، هر شئی قلبه، ظفر اورادان بوی وئره جک، - دئییه بیزی اومیدله ایناندیریر:

حاقین درگاهیندا اولو میزاندی،
حاق ایله ناحاققین آراسی - سنگر.
وطن، یورد اوغروندا دؤیوشنلری،
کؤکسونده آتدیغی یاراسی - سنگر.
آنا ناموسودور، باجی عیصمتی،
ارن بابالارین پاپاگی - سنگر.
ساواشدا گؤزونو یومان شهیدین،
سونونجو منزلی، اوتاگی - سنگر.

نزاکت خانیم بیر قلبه، ظفر داستانی یازماغا چالیشیب. دؤیوشون سببی، باشلانماسی، فلاکتلرین مئیدانیندان کئچه رک وطنسئورلیک درسینی هامیمیزا سئودیره رک، سنگر حاقیندا، شهید حاقیندا بؤیوک محبتله، اؤزو ده بیر آنا محبتی،

گۆستیر " ، - فیکریندن سونرا بیر داها قلمبه یه
امین اولماغا چالیشدیم. بلی، مۆلیف اولاجاقلاری،
موظلق اولاجاقلاری یازماقلا آرزولاریمیزی،
اومیدلریمیزی عکس ائتدیریب.

پوئزیا میلی یادداش، روح یادداشی اولماقلا هم
ده ایلاهی وهی اولدوغو اوچون پوئمانین بوتون
آذربایجان خالقینا قلمبه موژده سی گتیره جگینه
اینانیرام. قلمبه اولاجاق، موظلق اولاجاق!

دکتر سونا ولی اوا

اؤلاد سئوگسییله دؤیوش، هونر مئیدانیندا، حاق-
عدالت ساواشیندا ایگیدلرین قلمبه موژده سی گتیره
جگینه سونسوز اومیدلر بسله ییر:

سندن سؤز آچدیقجا یورولمور اورک،

اومیدلر آچیلیر هئی چیچک-چیچک.

عزمینله یوردوما ظفر گلک جک،

ظفر عنوانیسان وطن عسگری.

پرولوقلا باشلایان اومید، ظفر، قلمبه داستانی
مۆلیف ائیلوقلا یئکونلاشدیریر. بئلجه سوندا
شهیدلیک موخاریبه ده یورد عسگری نین ان
ایلاهی مقاما قوووشماسی کیمی دیرلندیریلیر. قلمبه
یه گئدن یوللار شهید وئريلمه دن آچیلماز. ایلک
میصرعسیندان باشلایاراق سون ائیلوقا قدر
مۆلیفین یورد سئوگسی، یورد آرزولاری، آغری نین
یادداشیندان سوزوله رک هر بیریمیزی دؤیوشه،
ظفر، قلمبه گونونه دک راحت اولماغا سسله ییر.

"شاعیرین بسیرت گؤزو همیشه آچیقدير " ، -
فیکرینه سؤیکنه رک، نزاکت خانیم بیزه بو پوئما
ایله قلمبه گونونون اوزاقدا اولمادیغینی موژدله ییر. بو
اینامین ایشیغی ایله آریستوتلین پوئزیا حاقیندا
سؤیله دیگی: " پوئزیا یالنیز ظاهیری علامتترین،
حادیثه لرین تصویری دئییل. او تاریخن داها
جیدی و فلسفیدیر. چونکی تاریخ اولان شئیلری
گؤستیرسه، پوئزیا اولایله جک شئیلری ده

ایشیقلانیر باشندان-باشا آدام!

ایشیقلار اۆزلری ده ایشیقلانیرلار!

اونون شعرلری ده اصلینده سادجه، ایشیق دئییل. اوزدن، گؤزدن، سؤزدن دوشن ایشیقدير، او ایشیقین ذرهلریدیر. دانیشان روحدور بوتونلوكده بو ایشیق آدام!

نزاكتين كۈنلۈنە دوشن ايشيق سۈزۈندىن، سۈزۈنە
دوشن ايشيق كۈنلۈندىن دوشور!...

اونون اۋزو دە ايشيقدیر، سۈزو دە!

اۋز آدینا اوخشیان اینسانلار چوخ اولمور.

نزاکت کیمی!

كىمىسە پول تاپاندا سئوينىر. نزاكت سۆز تاپاندا!

کیمسہ کیمینلسہ دیل تاپاندا سئوینیر.

نزاكت سۆز تاپاندا!

کیمسہ کیمینلسہ یول یولداشی اولاندا سئوینیر.

نزاكت سۆزلە يولداش اولاندا!

نزاكت يازى يازماق اوچون اوز قلمىنى هارداسا
هانسى ماغازادانسا آلمير.

ایشیقدان آلیر، روحدان آلیر!

اۋز گۈزل خاسيتىندىن آلىر.

اۋز گۈزل محبتىندىن آلىر.

اۋز گۈزل طبيعتىندىن آلىر.

اۋز گۈزل دىانتىندىن آلىر.

باکیدا، باکی باغلاریندا ایشیق آز اولاردی،
آزآلاردی... اوردا، اورا اردا نزاکت اولماسایدی!

سانیرام کی، او، دونیا یا موشیقی باغلاردا
دوغولوب، گلیب. موشیقین آياغی باکی باغلاریندا

ایلیک دفعه هارا دییسه او، ائله همین یئردن
(یزدن) دوغولوب؟!

سوزدن دوشن ایشیق یاخود آغریان روح...

SÖZDƏN DÜŞƏN İŞIQ YAXUD AĞRIYAN RUH...

ھردن منہ اٹلھ گلیر کی، یئریندھ آدیمی دا،
دایانیب دوراندا، دوروشو دا، گولندھ گولوشو،
دانیساندا دانیشیغی دا، یازاندا سۆزو ده ایشیق اولان
اینسانلار وار.

نزاكت كيمي!

اینسان نَجّه ایشیقلی اولارمیش!

نزاكت كيمي!

گونلرله، آيلارلا، بعضا ايللرله اوزونو گورمه ديگين
آاملار وار كي، سؤزونو گوردنه اوزونو گورورسن،
اوزونو گوردنه سؤزونو!

نزاكت خانيم دا بئله اوز، بئله سؤز
صاحبلىرىندندير.

من اونون سۆزونده گوز گولنه بيلرم...

هاردان آلیب او، بو قدر ایشیغی، آریلیغی،
دورولوغو؟!

ھاردان دوشوب بو قدر ايشيق اونون اوزونہ،
گۆزونہ، سۆزونہ؟!

موشفیقلی باغلار دوغوب اونو!

من بو شاعیرین سۆزونون ایشیغینا بلنمک ایسته
ییرم. سئوگیسینی قازانماق ایسته ییرم، سئومک
ایسته ییرم، سئویرم ده!
یازدیغی شعرلره، پوئمالار گۆره یوخ!.. چوخ بؤیوک
غیرت و لیاقتله، حتی جسارتله نشر ائتدیردیگی
عوضسیر "یادا دوشدو" ژورنالینا گۆره یوخ!
گۆزل آنا اولدوغونا، گۆزل اوولادلارینا، نوه لرینه
گۆره یوخ!

توتدوغو قلمه گۆره!

چاتدیغی کامالا گۆره!

آریلیغینا، دورولوغونا گۆره!

باکیدا (باکی باغلاریندا) دونیا یا گلسه ده، یاشاسا
دا نفه سینی قازاخدا دا، ائله چوخ یئرده ده آلاهللا،
آماللا، کاماللا، عملله آنلارین اوستونده دویدوغوما
گۆره!..

بو خانیم (بو شاعیر!) اویولمه یه لایققدیر.

سئویلمه یه لایققدیر!

آنام کیمی، باجیم کیمی، شاعیر کیمی، ناشیر
کیمی!

من بو قادى نین یوکسلدیكجه یوکسلمگینی
ایسته ییرم. چونکی چوخلاری نین الینده توتوب
یوکسلتدیگی آذربایجان بایراغی اونون اورگینده
دالغالانیر!

بابالاریمیز دئیرلرمیش کی، " سویو آتین
ایچدیگی یئردن ایچین. آت هئچ واخت پیس سو
ایچمز " .

باياق دئدیم کی، نزاکت موشفیقلی باکی
باغلاریندان چیخیب. او باغلاردان شاعیردن،
موسیقیچیدن، رسامدان، معماردان، هئیکلتراشدان
— بیر سۆزله اینسانلیق آدینا شرف گتیرنلردن باشقا
نه چیخار کی!

او باغلاردا دآدسیر بار اولماز!

او باغلاردان پیس شاعیر چیخماز!

بابالاریمیز بونو دا دوز دئییلر کی، " ائوی ایلانین
اؤزونو گونه وئردیگی یئرده تیک " .

شعری ده آداملارین اؤزونو گونه وئردیکلری خزر
ساحیللرینده ده یازماییب، هاردا یازارلار؟

عاریفلرین اصلی سوداندیر!

سو تمیز و تمیزلگیجیدیر.

کولک بیر ساعتتا بیر آیلیق یول گئدیر...

او دا تمیز و تمیزلگیجی رولونو اویناییر.

گۆرونور بونو بیلدیگی اوچون نزاکت کولک اولماق
ایسته ییب، دئییب کی:

کاش کولک اولایدیم، دلی بیر کولک،

اسیدی اوستونده سۆزوم یوردومون!

اؤزونون ده، سۆزونون ده کولک اولماسینی ایسته
ین یازار حاقلیدیر.

گۆزل سۆز ده تمیزدیر و تمیزلگیجیدیر. دئمک،
نزاکت کولک اولماق آرزوسونا دوشنده ده، سۆزونو
دئینده ده یوردوموزون، دونیانین هاواسینی
دیشمک ایسته ییر. نئجه اولور-اولسون، دونیانی

بو كيمين گۇزودو، ايراقدان باخير؟
 چىخاسى گۇزىلر وار - قاراباغدادى،
 اويمالى گۇزىلر وار - قيراقدان باخير.

معلوم مسله دىر:

چىخاسى گۇزىلر - دوشمن گۇزلىرىدىر، اويولاسى
 گۇزىلر لاقئيد آداملاريمىزىنكىدىر...
 احسن دىانتلى قادىن مۇوقئىينه، آنا-شاعىر
 عشقىنه!

نزاكتىن مىللى اوردوموزون ظابطى، اوغلو راميله
 يازدىغى شعر ان آغير دردلىرىمىزىن اوستونه سو سپه
 بىلمك گوجونده دىر.

و بايقادان برى دئدىگىم و خاطىرلاتىدىغىم اسل
 آذربايجان قادىنى نىن، آناسى نىن، شاعىرى نىن
 حالال قىسمتىندن، دىانتىندن، اۋيونچ حىسىندىن،
 آلين آچىقلىغىندان خبر وئىر:

شوكور، سنىن يانىندا آلنىم آچىقدىر، وطن،
 بىر جسور، بىر قهرمان اوغول بۇيوتموشم من.
 بىر قارىش تورپاق اوچون جانىنى فدا ائدىن،
 بايراغىنا، هيمىننه، شرفينه آند ايچن،

ظابيت آناسىيام من!

بو آنا اۋيونجونه، بو شاعىر سئوينجىنه بيرجه اۋيونچ،
 بيرجه سئوينچ علاوه ائتمك اولار:

رامىل كىمى اوغوللار دا اونا گۇره بئله قودرتلىدىر،
 يئنلىمزدىلر كى، نزاكت خانىم كىمى آنالارى وارا!
 (آنالارىمىز وارا!)

نزاكت كىمى شاعىرلر باخ بئله نورلو، غورورلو،
 (يشىقلى!) شاعىرلىرىمىزدندى.

بئله لرى نىن دردى تىكجه وطن، يورد دردى
 دئىيل، اينسانلارين چكديگى عذابلارين درديدى. "

بوتون كسيف هاوالاردان، بوغوجو ايقىلمدىن
 آريتلماق، تمىزله مك اىسته يىر.

* * *

نزاكت "يوكومو توتوموشام گۇردوكلرىمدىن "
 دئمە يە حاقي اولان شاعىرلردندىر. هر گۇز گۇزدومو
 كى؟ گۇز اودو كى، " گۇيلره دىكىلىب، قالىب، نه
 گۇردو يادداشا هۇرسون، قايتىسىن، تانرىنى بيرجه
 يول گۇرسون، قايتىسىن. "

نزاكت بىلىر كى، دونيا هميشه درد ايچىنده دىر.
 هر كسىن، هر شئىين دردى وار. نزاكتىن دردى ده
 عادى دردلردن دئىيل. مىللى اولدوغو قدر ده
 بشرىدىر. باخ، بئل:

دردلر چئشىد-چئشىد، دردلر نۇوبنۇو،
 گۇيون يئر دردى وار، يئرین گۇى دردى.
 بو جادار سهرالار ياغىشا حسرت،
 بو جادار دوداقلار چكىر نئى دردى.
 نزاكت گۇيون يئر دردىنى، يئرین گۇى دردىنى
 چكه-چكه جادار صحرالارى ياغىشا، جادار
 دوداقلارى نئيه حسرت قويمايان شاعىرلردندىر.
 دردلر ايچىنده ان آغير دردلردن بىرى ده البته
 كى، يورد حسرتىدىر، يورد درديدىر.

شاعىر دردلره لاقئيد، بىگانه قالان، نىجه دئىرلر،
 شىنىيه-شىنىيه باخان گۇزلىرىن ده دردىمىز اوستونه
 درد گتىردىگىنه دۇزمور. اۇز يوردوموزون دردینه
 بعضا گۇز يوموب، باشقا يئرلىرىن دردینی چكنلره
 عوصيان ائدىر. اونلارین (و لاقئيد "وطنداشلارین")
 گۇزونون سسىندن قولاغى نىن توتولدوغونو
 وورغولايىر:

آداما باخ، " آداملارا " باخ، الله:

...گۇزونون سسىندن قولاق توتولور،

شکيلده گۆزتچيدن سوروشدوم كي، بوراداكيلارلا
نئجه يولا گنديرسن؟

دئدى:

— آلايه رحمت ائتسين بونلارا. نه دئييرم ساكيتجه
قولاق آسيرلار. بير جاواب-زاد قايتاران دا اولمور. —
كندى گؤستردى. — داد اورداكيلارين اليندن! نه
دئييرسن اوزونه ياپيشيرلار، سنى بورجلو
چيخاريملار.

بو صؤحبتة نزاكتين يازديغي " ائتود " شعرى
نين سون بئيتيندن چيخاريلان بير نتيجه داها
دوغرو-دوروست جاوابدير: " بو بدبخت اينسانلار
بوردا دا (ينى گوردا) دانيشارديلار، دانيشا بيليرلرمى
كى؟ بير چوخلارى نندن دانيشسين؟ دونن بير حاق
ايشى ترسينه چئويرمكدن؟! "

* * *

نزاكتين خوجالى فاجيعه سينه هسر اولونموش "
شهيد زيروه سى " پوئماسى اونون كيملگيني،
وطنداشلىق پاسپورتونو داها ياخشى عكس ائتديرير،
احتياوا ائدير.

بو اثر وطنين عسگرلى حاقدا، وطن، يورد دردى
چكنلرين غيرتى حاقدا رئكويئتمدير، ائلگييادير.
شاعير دوغرو اولاراق يازير كي:

وطنين سرحدسيز سسيدير دوستوم،

وطن غيرتيني چكن اوغوللار!

يورد غيرتيني چكمكدن شرفلى نه وار كي!

يورد دئديگيم بو تورپاق

آلنيمين يازيسيدير.

بابامين امانتى،

آنامين لايلاسيدير!

← Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خداآفرين

ياي گونو ده گونلرينه قار ياغان " لارين درديدى.
هامى نين حالينا يانماق درديدى.

بلكه ائله بونا گؤره ده مشهور شاعيرلردن بيرى
دئميشدى كي، " شاعيرلر يانان اورگيندن باييرا
آتيلماق ايسته ينلردير ".
آما آتيللا بيليرلرمى؟

چوخ چتين!

ائله اوركلرينده يانا-يانا كول اولورلار و يانان
اوركدن، فرياد بويلانديغي حالدا قالان كولدن
شاعير بويلانير!

بير جيغير آراديم دوزه چيخماغا،

قيريلان ايزيمله باش-باشا قالديم.

نه ياخشى كي، شاعيرلر اوركلرينده يانا-يانا
قاليرلار، قيريلان ايزرله باش-باشا قاليرلار.

نئجه كي، نزاكت ده قيريلان ايزى ايله باش-باشا
قالاندان باشلايب شاعير اولماغا، ايشيق اولماغا،
سؤز اولماغا، روح اولماغا! و ايسته ييرسن كي، بو
ايشيقدان، بو سؤزدن، بو روحدان چوخ اول. هئچ بير
درددن، زولومدن، اؤلومدن قورخمادان، چكينمه دن
باخيب دئيه سن كي:

پنجرم آچيلير قبريستانليغا...

باخيب گؤره سن كي:

عؤمورلوک ساكيندير بو سون منزيله،

آدى عملينده ياشايان كسلر.

دونن بير حاق ايشى ترسه چكه نين

مزارى هر كسى دوزلويه سسلر.

بو ميصراعلارى اوخويا-اوخويا بير آخشام اوستو
كنديميزين قبريستانليغيندا قبريستان گؤزتچيسى
ايله ائتديگيم بير غريبه صؤحبتى خاطيرلاييرام.
قبر داشلاريني گؤستريب ياريزارات، ياريچيدى

اوغروندا اۆلمه يه حاضيرام، وطن،
هر ميصراعم دۆيوشن بير عسگر يولو.

روحو قان آغلايير موللا پناهين،
شوشانين آغريسى قيريندن كئچير.
پوزولوب دونيانين حاق ترزيسى،
اوميد قارا داشين صبريندن كئچير.

دبللرده اوشويور "قاراباغ" سۆزو،
بۆيوك پناه خانين روحو گۆينه بير.
قبرينه سۆيكه نيب قوجا ويدادى،
آغلايا-آغلايا باياتى دئيير.

كسردن دوشوبدو غيرت قيلينجى،
سونونجو اوميدىن سولور نفه سى.
"سنسيز" بوز باغلاييب دوداقلاريندا،
حسرتدن اوشويور بولبولون سسى.

دردينه قيسيليب چكير ايچينى
بو يالچين قايلار، ماميرلى داشلار.
تورپاغين، آغاجين، اوتون ايچيندن
هميشه بير حسرت جيغيرى باشلار.

شوشانين، لاچى نين آجى نيسگيلى
مىلتين كۆكسونده خنجردى، خنجر.
حسرت داغلارينا ديرسكلنه رك
قريب طالعيينه باخير كلجىر.

بويلانير يادداشين بينه لرinden،
بير اوووج باياتى، بير يارپاق آغى.
وطن آغريسىنى دويمايان عۆمرو
هئچ وعده ايسيتمز وطن تورپاغى.

فلك قانا باتميش اللرى ايله،

مىلتين ععمرونو داشا باسيردى.
وطن تورپاغيندا دوشمنين سسى
ناموسا، غيرته قبير قازيردى.
ديدرگين ناله سى يورد يئرلرينده
ماتم بايراغيتك دالغالانيردى.
دده قورقود ائلى، بابك ديبارى،
هر گون اوبا-اوبا ياغمالانيردى.

دۆيوشلر گئديردى، آغير دۆيوشلر،
يوردون داشلارينا قان چيله نيردى.
دوشن مرميلرين قله لريندن
عۆمورلر شويشتك چيلىكله نيردى.

وطن چيرپينيردى آغرى ايچينده،
قيور-يلا-قيور يلا قالميشدى يوللار.
غيرت قيلينجىنى چكيب گئديردى
وطنى آتاك سئون اوغوللار.

ائللرين باغرىنى كدر سۆكوردو،
سئل كيمى آخيردى گۆزلرين ياشى.
دردلى اوركلردن آسيلميش ايدى
آغرىنين، عذابين قارالان داشى.

"قراد" لار ياغيردى ياغيشلار كيمى،
تورپاغى بوغوردو باريت توستوسو.
بوغولا-بوغولا قالميشدى سانكى
ائللرين آغزينا "قاراباغ" سۆزو.

ديدرگين دوشموشدو ائلر، اوبالار،
بلگى قانلييدى كۆرپه لرinden ده.
بير قارا آغرييدى اوجاق داشلارى،
بايقوش اولاييردى يورد يئرلرينده.

آغی سۆیله بیردی سانکی بولاقلا،
 وطن باشدان-باشا درد اۆلكه سییدی.
 "قاراباغ" کلمه سی اودلار یوردونون
 آغریلی هارایی، یانیق سسییدی.
 دوشمن کسیدیر میشدی بندی، بره نی،
 تسلیم اولونموشدو شوشا قالاسی.
 کدر قوخویوردو، قم قوخویوردو
 اودلار دییاری نین آبی-هاواسی.

قانا بلنمیشدی شیرین آرزولار،
 اومید چکیلیمیشدی دارا ساچیندان.
 آغریلی خبرلر گلیردی، آلاه،
 قارتالار یوواسی دوغما لاجیندان.

مرمیلر یاغیردی گۆزون قیرپمادان،
 باریت قوخویوردو وطن تورباغی.
 قهقهه چکیردی داغلار باشیندا
 یوردو قاریش-قاریش تاپدایان یاغی.

فقط بولود-بولود قالخیردی گۆیه
 دیدرگین ائللرین آهی، ناله سی.
 بو مودهیش آغریدان چیلیکله نیردی
 وطنین هارایی، وطنین سسی.

یاغیردی "آلازان"، یاغیردی "قراد"،
 تورپاق آلوولارلا سورمله نیردی.
 ارنلر اویلاغی اولو داغلارا
 گۆیدن بولود-بولود درد النیردی.

میلتین طالعی دوشموشدو چنه،
 عۆمرو اوزانیردی قارائلیقلارین.
 قیسمتی ائله بیل گلیمیشدی قارا،
 وطنین عمرونند کئچن یوللارین.

مرمی یاغیشیندا، گولله سئلینده،
 فقط کور اولموشدو یوردون اوجاغی.
 میلتین طالعی، قیسمتی اوسته،
 سانکی قورولموشدو قم آلاچیغی.
 داها اوز توتاسی یؤن قالمامیشدی،
 دۆردنالا چاپیردی کدر آتینی.
 اوغوللار یازیردی اورک قانیلا
 میلتین تاریخه حساباتینی.
 درویش نغمه سییدی آلین یازیسی
 بوردا هر قایانین، بوردا هر داشین.
 آغریسی نئچه مین قلبدن کئچیردی،
 خوجالی عمرونند کئچن ساواشین.

هۆنکوره-هۆنکوره آخیردی سولار،
 یوللارین اوزوندن کدر دامیردی.
 صبرین یوخوسوندان کئچیردی میل.
 اومیدین اوز-گۆزو مامیر-مامیردی.

چیخمیشدی کۆینکدن مودهیش عذابلار،
 دۆرد یانا آچمیشدی مؤحت قوللارین.
 نفه سی تینجیخیر، صبری قاجیردی،
 مرمیلر آلتیندا یانان داغلارین.

توتوب سینه سینی ییخیلان ایگید،
 گۆزونه ییخیلیر بو داغ، بو دره.
 آمانسیر گولله لر وئرمه بیر آمان،
 عۆمور سون مقامدا بیر نفس دره.

چیچک-چیچک شهید قانی
 اوزونده خالیدی، وطن؟!
 سئویب-سئویب اؤلنلرین
 یادیندا قالیدی، وطن!؟

خاچ چكىلمىش اوزونه باخ.

پرن-پرن دوشوب ائللر،
سادالاييم من هانسينى؟
اودو سؤنموش اوجاقلارين
كىم آلاچاق قىصاصينى؟

يادداشلاردا گؤيور-گؤيور،
گؤينه يير دوغما يورد يئرى.
درد شاختاسى دوندوروبدو،
كۆرپه-كۆرپه اوميدلرى.
هانى بو دونيانين حاق دئىنلرى؟!
عدالت سئونلر نييه دانىشمير؟!
نييه ايشغالچى نين عمللرينه،
دونيانين نيفرتى، حيددتى داشمير!؟

حاقين اللريله آچيلمير نييه،
گؤزلردن آسيلمىش ريبا پرده سى؟
دونيانين قولاغى كار اولوب، ندير؟ -
نييه چاتمير اونا يوردومون سسى!؟

اؤزگه تورپاغينا گؤز دىكنلرين
يالان فريادىنى جاھان دىنله يير.
دونيانين حاقسىزلىق يوللارى اوسته
مىلتيم قوورولور، يوردوم اينله يير.

دېدرگينلر طالعيينه
آغرى، عذاب النيبىدى.
عؤمور-گوندن كئچن يوللار
گؤز ياشينا بله نيبىدى.

نه زاماندى ھاوالانمير
ار ھاواسى اولو " جنگى " .

گؤينر گؤزومون يوخوسو،

ياشيل-ياشيل، يوسون-يوسون.
عؤمرومدن-گونومدن اوزون،
ھارايين لالديمى، وطن!؟

چيرپ اوستوندن قم توزونو،
واراqlا آلين يازينى.
گئندلرين قىصاصينى
گلنلر آلدېمى، وطن!؟

يئرى، گؤيو بوروبوبدو
موحارېبه آلولارى.
تندير كيمى قالانيبىدى
بو مىلتين آغريلارى.

قارى دوشمن يورد يئرينده
قان دولو قيرغين ساليبىدى.
نئچه كندين طالعيينى
مرمى اودو قارسىيىبىدى.

قارا توستوتك اوجالير
داغين، داشين آه-ناله سى.

جان وئير تورپاق اوستونده
نئچه ايگيدىن نره سى.
خَيْط-باجا قبيير كيمى،
ائولر تابوتا بنزه يير.

بو ظولمه شاھيد آغاچلار
كدرله باشينى آيير.

بئشيكده كى كؤرپه لرین
چىخاريلمىش گؤزونه باخ.
باشى كسيلمىش آنانين

درده، قمه گوزگو توتان
آنالارین گوژ یاشیدی.

ایگیدلره باشداشیدی.
قرب-قرب باخان داغلار

ایتکین دوشوب یورد یئرلری،
یوخولار دا کارا گلمیر.
چال-چاغیرلی اوبالاردان
کسیلیبدی تا سس-سمیر.

قارا دومان، چن باسیبدی،
گورونمور اومید یوللاری.
عومور لری قوجاقلایر،
آچیلیب دردین قوللاری.

بو دونیانین قلبی داشدی،
سئوینج اکن کدر بیچیر،
بیر کۆرپه نین گۆزلرینده
آرزولار گۆز یاشی ایچیر.

درد النیر یاغیش کیمی،
ایسلانیب طالع جیغیری.
بیر آن بئله چکیلمه ییر،
عؤمورلره چؤکن آغری.

ایلان مله ین چؤللرده
اینله ییر کؤچکون بالاسی.
دوغما اوجاغا دؤنمکدیر،
اونون حاقدان تمنناسی.

هئچ بیر زامان تولکو، چاققال
 بیخا بیلمز اوجا قوردو.
 ار اوغلو قوروسون گرک
 آنا کیمی عزیز یوردو.

بیر گون مطلق اوچولاجاق،
 بو دردین، قمین هاساری.
 چیچکله یهر بو میلتن،
 اومید دولو آرزولاری.

۲

آغری کؤینگینی گئیمیشدی تورپاق،
 آغلایا-آغلایا آخیردی سولار.
 باریت توستوسونده، مرمی اودوندا
 گؤز یاشی ایچیردی کۆرپه آرزولار.

قرب-قرب باخان یالچین قایالار
 آغرینین، عذابین یادداشی ایدی.
 یانمیش کندلرده کی کیمسه سیز ائولر،
 اؤلوموش اومیدلره باشداشی ایدی.

یاغی تاپداغیندا اینیلده ییردی،
 سیننه سی داغلانمیش دوغما یورد یئری.
 ان چوخ تسلی ده، ان شیرین سؤز ده
 اووودا بیلیمیردی خاطیره لری.

ییه سیز، کیمسه سیز قبیرلر کیمی
 قارالا-قارالا قالمیشدی ائولر.
 دوشمن آت اوینادان یورد یئرلرینده
 ماتم رنگیندیدی بوتون فصیللر.

میلتن روحونو پارچالامیشدی
 دوشمنین ووردوغو تورپاق یاراسی.

آخان قانی کسن دئیل
 نئچه-نئچه بوش تسلی.

اورکلردن قوپان آهلار
 آغریلارین ساراییدی.
 تالان اولموش یورد یئرلری
 عؤمروموزه گؤز داغیدیر.

موحاریبه آلولاری
 بوروبوبدو داغی، داشی.
 کورون یانان اوجاقلاردا
 توستوله نیر یورد یادداشی.

طالع یولو سیلله کیمی،
 بختین اوزونه چیریلیلیر.
 کؤکسوندن اوخلانمیش کیمی
 اومیدین گؤزو قیریلیلیر.

عؤموردن چیخیب گئتمه یه
 نه یول واردیر، نه ده جیغیر.
 بوتون بو یوللارین سونو،
 گئدیپ تسلییه چیخیر.

بختی قارا گلن ائلر،
 بو گئدن کؤچو آلیین.
 صبری، دؤزومو تاپداییب،
 داماردا گوجو آلیین.

ائل گوجو، سئل گوجو اولور
 ماجالین دار اولان واختی.
 یورد حاقینی قایتارماغا
 قیلینجا ساریلان واختی.

اومیدلری گۆز و یا شلی قویوبدو،
توی-بایرامی، طنطنه سی بو ظولمون.

طالعیمیز قالیب مؤحت کۆچونده،
اؤلوم قوخور آب-هاواسی کۆچون ده.
ایندن بئله قوی بوغولسون ایچینده
آجی ناغیلی، افسانه سی بو ظولمون.

آل دوشمندن اولو یوردون قیصاصین،
اوجا داغلار ظفر مارشین چالسین.
یادداشلارین گونئیینه قوی قالسین،
هر آرزوسو، هر هوه سی بو ظولمون.

گۆز یاشلاری اومیدلری یوبور، گل،
ارن اوغلو، اؤز عمرونون یوبور، گل.
غیرتینی قیلینج کیمی سیگیر، گل،
هونریندی تسللیسی بو ظولمون.

۳

یورد دئدیگیم بو تورپاق
آلنیمین یازیسیدیر.
بابامین امانتی،
آنامین لایلاسیدیر.

یورد دئدیگیم بو تورپاق
یئنیلمه ین قالامدی.
تکجه آنام دئییل کی،
هم ده منیم بالامدی.

یورد دئدیگیم بو تورپاق
اووخارلی غیر تیمدی.
دونیا نی حیران قویان
ابدی شؤهر تیمدی.

یورد دئدیگیم بو تورپاق
اودوم، کۆزومدو منیم.
کیملیگیمی تانیدان
اولو سۆزومدو منیم.

یورد دئدیگیم بو تورپاق
آغیر-آغیر ائلیمدی.
قلبلری اووسونلایان
شیرین آنا دیلیمدی.

یورد دئدیگیم بو تورپاق
بوکولمه ین دیزیمدی.
دونیا نین سیننه سینده،
لپیریمدی، ایزیمدی.

یورد دئدیگیم بو تورپاق
خالقیمین قیسمتیدی.
ازلدن هر قاریشی
میلتن عیصمتیدی.

یورد دئدیگیم بو تورپاق
کئچمیشدی، گله جکدیر.
سیننه سینده میلتن
آرزوسو گوله جکدیر.

یورد دئدیگیم بو تورپاق
حاق عنوانلی سسیمدی.
زامانین یوللاریندا
توکنمز هوه سیمدی.

یورد دئدیگیم بو تورپاق
ابدی هاراییمدی.

يورد دئديگيم بو تورپاق
دۇيوش قرار گاهيمدى.

شرقله قورونان يورد يئرلرينده،
روحو گولومسه يير اولو بابە كى ن.

هر چينقىلى، هر داشى،
اولو سجد گاهيمدى.

طالعيندن كئچن قرينه لرین،
آلننى بزه يير ارن ايمضاسى.
سنىن قودرتينه قوشا قاناددير،
خطاى قيلينجى، السگر سازى.

۴

دونيايا آچيلان قاپمسان منيم،
روحومون، كۇنلومون گۇزوسن، وطن.
ماياسى سنده دير موقدسليگين،
ايلاهى قودرتين اؤزوسن، وطن.

آنا لايلاسيندان هنير آليبدى،
اور كده آليشان غيرت اوجاغى.

قلبيمين ايشيغى، گۇزومون نورو،
اولودان اولوسان، اوجادان اوجا.
سالم قوللاريمى بوينونا، وطن،
سنى مىصرع - مىصرع اؤپوم دويونجا.

دوغماليق عطيرلى هر قاريش تورپاق،
آنا قوجاغيدير، آنا قوجاغى.

اوغول غيرتيني آينينه گئين
جانلى سنگرلرين موبارك، وطن.
ايلاهى سئوگيله يوغرولوبدوسا،
هر دويغو - وطندى، هر اورك - وطن.

زبروه لر سؤز آچير اوجاليغيندان،
دره لر شاهيددير درينليگينه.
سنىن بركتلى، بارلى تورپاغين،
گئنىش سرحدلرى گئيب آينينه.

دربند قالاسيندان تبريزه قدر،
اوزانان بو يوردون سسى ايچيمده.
منيم شاه بابامين، شاه ختاي نين،
ابدى هارايى، عرضى ايچيمده.

هونر دونياسينا گوزگودو سانكى.
عؤمور كيتابى نين هر صحيفه سى.
هر بير قاريشيندا دويولور، وطن.
زامانين آددىمى، تاريخين سسى.

هر باهار گلنده سيزيلدايا جاق
قيريلميش بوداغين قۇنچه آغريسى.
بيليرم قليبند هئچ اويومادى
زنگزور حسرتى، گؤيجه آغريسى.

اولو اجدادلارين داشلاشان عؤمرو،
بويلانير لاجى نين قايلاريندان.
هر داشدا بير ايگيد نره سى ياتير،
قان دامير تاريخين يارالاريندان.

آنا لايلاسينا هوپان محبت
سنىن طراوتين، عطريندى، وطن.
ميلتين روحوندا، ائلين ديلينده،
دايم عزيزلنن خاطريندى، وطن.

ائللرين آرزوسو قانادلاناراق،
سوزه جك سمادا بير گون قوش تكين.

ساواشدا گۆزونو يومان شهيدىن،
سونونجو منزىلى، اوتاغى - سنگر.

سۆيكن بو قارشى داغلار،
بورددا هر داش، قايا - سنگر.

شهيد قانى آخان يورددا،
هر پيچىلتى، قىييا - سنگر.
يولدو درددين آيازىندا،
تئلدى السگر سازىندا.

ارن عمرون قاپسىندا
بنزر ايله، آيا سنگر.
هم باجىدى، هم ده آنا،
قولو بوينونا دولانا.
وطنه سنگر اولانا،
دۆنوب حاقي - سايا سنگر.

۵

وطنين آغرىلى، چتتين آينىدا
عمرون قاپسىندان چىخدى شهيدىم.
عسگر هونرىنى، عسگر آندىنى،
دوشمنه گوللتك سىخدى شهيدىم.

هونر قاناد آچدى اونون روحوندا،
دىللندى قانيندا بير اولو " جنگى ".
عسگر غىرتىندن هوسلنه رك،
اوچرنكللى بايراغىن آچىلدى رنگى.

قوربتده اوشوين يورد يئرلرينده
هارايى اوجالدى ار اوغلو ارين.
دىلبرده دولاشدى شرفلى آدى،
مىلته روح وئرن بۆيوك هونرين.

بو سسین ایشیغی، بو سسین نورو،
گون کیمی النیر یوردون باشینا.
بو سس بیر قیلینجى، اووخارلى قیلینج،
قورشا، یورد اوغروندا، یورد ساواشینا.

بو سسله دورولور وطن سولارى،
بو سسدىن ار اوغلو بیر من گۆرونور.
بو سس گوندوغانیم، گونباتانیمدیر،
بو سسدىن بیر بۆيوك وطن گۆرونور.

هر عسگر وطنين بير مغرور سسى،
هر سسین موقدس بير سرحددى وار.
وطنين سرحدسيز سسیدیر، دوستوم،
وطن غىرتینی چکن اوغوللار.

عسگردن باشلانیر وطن دویغوسو،
هاردا عسگر وارسا اوردا وطن وار.
عسگر آدییمینی لایلاتک دویور،
تورپاغین آلتیندا شهید یاتانلار.

* * *

حاقین درگاهیندا اولو میزاندى،
حاق ايله ناحاققین آراسى - سنگر.
وطن، یورد اوغروندا دۆيوشنلرین
کۆکسوندن آلدیغى یاراسى - سنگر.

قوپوزو باغرىنا باسمىش ددنین،
تورپاق عطرى وئرن سۆزودو - سنگر.
قلبه نفسلى اومیدلریمین
اورکده آلیشان کۆزودو - سنگر.

آنا ناموسودور، باجى عیصمتی،
ارن بابالارین پاپاغى - سنگر.

ھونرور عۇمورلر دۇشنىسىن گرک.

آدىن قهرماندير، اوجادير سويون،

حاقين درگاهيدير مزارين، شهيد.

بزه نيب آلاھين محبتيله

ابدیت آدلى گولزارين، شهيد.

آنا يوردوموزا سنگردى سينن،

تورپاغين سئوگىسى طالعييله تن.

باخيپ ھونرينه اۇيونور وطن،

ظفر عنوانيسان، وطن عسگرى.

داغلار بابالارين داش نره سیدی،

سولار ننه لرین لایلا سسیدی.

قلبی نین اودویلا وطن ایسیندی،

ظفر عنوانيسان، وطن عسگرى.

سندن سۇز آچدیقجا يورولمور اورک،

اومیدلر آچیلیر هئی چیچک-چیچک.

عزمینله يوردوما ظفر گله جک،

ظفر عنوانيسان، وطن عسگرى.

اُپیلوق

کۆکسونده آغرى وار داغين، داشين دا،

قان ایزی بوغلانیر هر قاریشیندا.

اوغلون هئیکللهشيب يورد يادداشیندا،

سیل گۆز یاشلارینی، شهید آناسی.

حاقین، حقیقتین سۆزو سنده دیر،

سئوگی اوجاغی نین کۆزو سنده دیر.

میلتین، وطنین گۆزو سنده دیر،

سیل گۆز یاشلارینی، شهید آناسی.

دۇزومون، تمکی نین لاپ سون حدیسن،

ناموسون، غیرتین پاک سرحدیسن.

غیرته بلنمیش آرزولارینی

تورپاغین بویونو تاخدی ایگیدیم.

دۇزومون، تمکی نین داش ھاسارینی

یاغینین باشینا ییخدی ایگیدیم.

دوشمنین اوستونه گئتدی ار کیمی،

جوشدو داماریندا غیرت آھنگی.

چاققال سوروسونک قیردی دوشمنی،

وطن تورپاغی نین جاوان پلنگی.

اوستونه یاغسا دا یاغی گولله سی،

اؤلومون گۆزونه قورخمدان باخدی.

ملکلر بزه ین بی اوتاغیددی،

اوستونه چیخدیغی شهیدلیک تاختی.

اؤلومو قورخوتدو جسار تیپله،

بختی نین یوللاری دوشسه ده دویون.

بیر وطن اوغلونون دۇیوشچو عۇمرو

آچدی قاپیسینى اؤلومسوزلوگون.

وطن گوزگو توتور ھونر یولونا،

حسرت سیننه سیندن کۆچور ایللرین.

اؤلملزلیک نغمه سی ھوپوب عمرونه،

تورپاغی وطنه دۇندرنلرین.

هر قلبده چاغلاییر غیرت دنیزی،

میلتیم، همیشه اوزون آغ اولسون!

غورورلا سؤیله بیر شهید آناسی،

ای موقدس وطن، باشین ساغ اولسون!

وطن، دردلرینه درمان اولماغا

شهید بالام کیمی اوغللار گرک.

شانلی قلبه نین یوللاری اوسته

دو شمن بیزه باخیر آیمه قددی سن،
سیل گۆز یاشلارینی، شهید آناسی.

اوغلون ایتیرمه دی حاقی-سایینی،
 آسدی زیروه لردن اؤز هارایینی.
 داغیت قلبینده کی قم سارایینی،
 سیل گؤز یاشلارینی، شهید آناسی.
 خطای بابامین یولو دیکسینیر،
 باباه کی ن کسيلمیش قولو دیکسینیر.
 وطنین هر شهید اوغلو دیکسینیر،
 سیل گؤز یاشلارینی، شهید آناسی.
 دئمه ایتیب عمرون بختیار چاغی،

قاپیتک آچیلیر حاقین قوجاگی.
آلیشیر اومیدین سؤنموش اوجاگی،
سیل گۆز یاشلارینی، شهید آناسی.

"وطن"، "آنا" سوؤزو تن يارانيب، تن،
بو اينام اوستونه قوی ائتمه سين چن،
قوی باخيپ اوزونه سئوينسين وطن،
سيل گۆز باشلاريني، شهيد آناسي.

گوپلری تیتره دیر آهی-نالہ سی،
آنا لایلا دبیر قبر داشینا.
هر گون قوجاقلایب سویوق مزاری،
سانکم، گلب کئچیر بئشیک باشینا،

حزین لایلا چالیر قبیر داشینا.

اوغوللار ایچینده گزیر اوغلونو،
گوج وئریر گؤزونون حسرت یاشینا.
او قدر سؤزو وار کیمه دئسین کی،
دردینی سؤیله بیر مزار داشینا،
آنا سیغال حکیر قبر داشینا.

گونده بیر آرزوسون سؤیله بیر اونا:
 - آخی هئچ کئچمه دین بی اوتاغینا.
 خونچانی توتمادیم، خینا یاخمادیم،
 گولوزلو گلنیمین ال-آیاغینا.

آنا گیلئیلہ نیر قبیر داشینا.
 گوئلره یالواریر منی ده آپار،
 سؤزومو دئمہ یه چانیم تاختینا.
 گوئلردن سس گلیر سنین اوغلونون
 شهید اوجالیغی دوشوب باختینا.
 آنا لایلا دبیر شهید اوغلونا.

اوغلوئون قبرى نىن اوستونه گئدن،
 آنانين هارايى، دردين سسيدير.
 تانرى درگاهيندا اوجا سايلان،
 اوغلوئون يئتديگى شهيد زيروه سى،
 آنانين يئگانه تسليسيدير.

یائیز

ال چکیب هر یانا قیزیلی پاییز،
آغلارلار سو یونوب یاشیل دونونو.
اوزونه اولومون ساریسی چوکن
یاراقلار گۆزله بیر عمرون سونونو.

باش چكىر بو " ائودار " پاييز كولگى
 هر يانى - دره نى، دوزو دولاندى.
 ار كويون اوشاغا دؤنوبدو گؤيلر،
 بىر كلمه دئمه مېش گؤزو دولاندى.

دوشوب يول گندىرم طالع بويونجا،
 هر ياندا اؤنومه چىخىر بو پاييز.
 باجىمىن آغاران تئلىندىن دوشور،
 آنامىن قبرىندىن باخىر بو پاييز.
 بو پاييز ائله بىل آجىغا دوشوب،
 يايىن گونش رنگىن پوزور بئلجە.
 ها يانا چاتىرسا، سارى قىلمە،
 اؤزونون آدىنى، يازىر بئلجە.

اونو چوخ گۆزله ييب نيشانلى قيزلار،
كيم دئير اللرى بوش گليب پاييز؟
بركت فسليدى، تويلار فسليدى،
آجين قابيلارى، خوش گليب بايز.

گۇز

"گۆز قلبین آیناسی"، - دئییب آتالار.
 گۆزون دلیسی وار، عاغیللیسی وار.
 گۆزون قونورو وار، زیل قاراسی وار.
 گۆزون ده اؤزونون گۆز دونیاسی وار.
 یوز دفعه انشیدیب، دینله مكدنسه،
 بیر دفعه گۆز گۆرسه، کیفات ائدر.

گۆزون گۆز فیکری وار، گۆز یادداشی وار،
دورولار، صافلاشار، مولایملش.

گوؤزله نه لر دئیر، نه لر دانیشار؟
دردین آجیسنم، چکر ایچینده.

قلبین درد یوکونو یونگوللشديرر،
اؤزوسه غرق اولار دريا ايچينده.

قلبیں نہ چکدیگین گؤز یاخشی بیلر،
گؤزلر دیل آچماسا، اورک تکلنر.
گؤزلر ہم آغلایار، ہم ده کی، گولر،
گؤز گؤزه زبیلنسه، عاغلل تکلنر.

گۆز وار حيله سيندن باش آچماق اولماز،
گۆز وار قيلينج قدر سرتدير، ايتيدير.
گۆز وار ائله آجدير، دويورماق اولماز،
گۆز وار "گۆزوتوخ" دور، نفسه موطيعدير.

گۆز اگر گۆرمە سە ، اوركلر سئومز،
مجنونون گۆزويله سوزك لئيليني.
گيزله ده بيلمه دي، گيزله ده بيلمز،
گۆزلر سئود يگينه اولان مئيليني.

اوره يه حوكم اندر بير باخيشيلا
بیر گۆز قير پيمیندا سئور اؤزو ده.
گۆزلر اورکلرين سیریرینی پایلار،
گۆزوندن اوخونار اورک سؤزو ده.

عۇمروم

سارالمیش یارپاغا بنزه بیر عؤمروم،
سانکی پاییز گلیب، خزان دوشوبدور.
دوروب ال آچمیشام باهارا ساری،
سیخیب اللریمی قیش گؤروشوبدور.

ساری چیچگیمه قونماز صوبح شنه‌ی،
تئلیمی اوخشاماز بیر ده یاز مئه‌ی،
گۆره سن بس قیشا چاتارمی عؤمروم؟
قیشدیر سون منز بلیم، قیشدیر، آی گولوم.

اڻتود

پنجرم آچيلير قبرستانليغا،
گوردويوم منظره گوزومه باتير.
متتل قاليرام اوجا تانرييا،
عالمى جاهيلله ياناشى ياتير.

بوردا سوروشمورلار كيمسن، نچيسن،
مؤمنسن، جانيسن، يا ديلنچيسن.

جرگيله دوزولوب ساكيت قبيرلر،
بوردا هئچ بيلميرسن سن ئنچنچيسن.

كاسيبى، وارليسى بيلنمير بوردا،
اؤزو اؤز خوشويلا گله نى يوخدور.

ليباسى عئينيدير هر كسين بوردا،
آخسا گؤز ياشلارى، سيله نى يوخدور.

عومورلوك ساكيندير بو سون منزله،
آدى عملينده ياشايان كسلر.
دونن بير حاق ايشى ترسه چكه نين
مزارى هر كسى دوزلويه سسلر.

جاوانين تر عومرو ياريمچيق قاليب،
بو قوجا نه قدر ياشاييب، آلاھ؟!
عومور ده دئيه سن دوز پايلانماييب،
باغيشلا، ايلاهى، ائيله ديم گوناھ.

همدميم دنيز

دنيز، سنله بؤلوشنده،
قلبيم يامان راحتلانير.
دورولورام سولارينتك،
سيز يلدامير دردلى اورك.

همدميمدير ماوى سولار،

سواليمجا وابلارى

اؤز ديلينده

لپلرين پيچيلدايار،

سؤيله، آچسام اورگيمى

دردلريمه گوجون چاتار؟!

دالغا-دالغا، لپه-لپه

ديندى دنيز.

گؤزلريمده بير اينسانا

دؤندو دنيز.

همصحبتم، قورخما،

بوشالت اورگينى.

بوردا قوى گئت،

سنى سيخان سيخينتينى،

كدرينى.

چوخ دردلىرى من اودموشام،

ائه... دردلىر ده ياراتميشام.

عوممانسيزام،

هر دردینه گوجوم چاتار.

بونو بيل كى،

هر دنيزين

اؤزو بويدا اورگى وار.

دونيا

نه دئيم من سنه، آمانسيز دونيا،
نئينيرم سئچيلمير قارادان آغيم.
حسرتين الينده روحوم گؤينه بير،
تك سنه يئتمه بير هاييم، سوراغيم.

يورموسان، يامانجا يورموسان منى،
سن دئمه، بيتتميش ظولمون-ظيلتين.
آرزومون دالينجا قالدی گؤزلىريم،
يوللارين داشليدير، يويورمك چتين.

سن ائله بئله سن باشدان، بینه دن،
بیلیرم؟ هئچ کسه قالان دئییلسن.
سونوما گئدیرم هئی آددیم-آددیم،
بیلیرم، منیم ده اولان دئییلسن.

یاش اولوب گؤزوندن دوشنه کیمی،
الیندن نه چکدیم، بیلیدین باری.
بیر گون اوز دؤندریب، اوزوندن سنین،
چیخیب گئده جگم گؤیلره ساری.

اسکیشهر

۲۰۱۴-جو ایلده تورکریلر اوکمه ریح مریک مرکز
شهر

تورکون قدیم دییار یسان اسکیشهر،
هر داشیندا تاریخی نین یادداشی وار.
دئدی: "جاهان مرکزیدیر اسکیشهر"،
گزدی خوجا نصرالدی نین دییار-دییار.

قارتالقونماز اوجا-اوجا قالالارین
نئچه-نئچه دؤورلرین شاهیدیدیر،
نئچه-نئچه ظفرلرین صاحبیدیر.
تاریخینی اؤزو یازان مؤعجیزه لر شهر یسن، اسکی شهر.
یونیس امره حکمتین، سؤز خزیندیر،
"اؤزو اولدو، سؤزو اولمز"

نئچه عصر، قریندیر.
جامئلرین قوشا-قوشا گؤیدله نی،
اولو تانری درگاهینا اللر آچیب.
جوجوقلارین شیرین-شیرین تورکولرله دیلر آچیب.
"لوله" داشین بیر سروتدیر آغ گونونه،

هم بزکدیر، نیشانه دیر توی-دویونه.
سن بو گونسن، هم ده اسکی،
یاشادیرسان دونه نینی، صاباحینی،
من ده سئویدیم هر آچیلان صاباحینی.
هونرینه حیران قالدیم،

سن تاریخلر یادداشیسان،
تورکون مغرور، تورکون سؤنمز اوجاگیسان.
قهرمانلار دییار یسان، اسکیشهر.
گزدیم سنی، گؤردوم سنی، سئویدیم سنی
اسکیشهر.

بیلیم اینسان

بیر گون دؤنوب گئرییه بو گونو آختارارسان،
"عؤمور نئجه کئچدی گؤر"، - اؤزونو دانلایارسان.
نه زامانا اون چاتار، نه ده اؤتن چاغلارا،
تکجه بویلانماق قالار ایتیردیگین آنلارا.
گؤزلیگی، گنجلیگی آینادا آختارارسان،
سارالمیش شکیللری گؤزونله اوخشیایارسان.
اینانا بیلمه دیگین اؤلومه راست گه لرسن.
سویوق داش مزارلارا آتام-آنام دئیرسن.
اؤولادا قاناد وئریب، بیر قوشتک اوچورارسان.
یوللارین یورغونلوغون نوه لردن آلارسان.

زامانین "سیغال" اییلا قارا ساچین آغارار،
سنی یارادان تانری اؤز یانینا چاغیرار.
اومیدین یاخاسینا ساریلیب سن گئدیرسن،
نه لر گؤزله بیر سنی، باخ بونو بیلمه ییرسن.
* * *

دؤزمکدن بئزمیشم، روحوم آغرییر،
حضرتی ایساتک سانکی داردایام.
بختیم یاتان یئری تاپدیم، اوتوردوم،
او واختدان بو واختا هله اوردايام.

شهیدیم

یامان ناراحتدیر روحون، بیلیرم،
دورور قیصاص گونون هله، شهیدیم.
تورپاق قان ایچینده، دوشمن الینده،
داغین گؤز داغیدیر ائله، شهیدیم.
یالانا دؤنوبدو منیم گئرچگیم،

سولوب دویمه-دویمه گولوم-چیچکیم.
آنالار آچمايیب قارا لچگین،
گۆز یاشی دۆنوبدور سئله، شهیدیم.

یولو یوخ وطنه آپاران یولون،
شیکستم، سینیبیدیر قانادیم-قولوم.
دیدرگین روحونون قوربانی اولوم،
منی ده کفنه بله، شهیدیم.
سنه «سۆز وئرمک»دن، سۆزوم قارالیب،
خجالت چکمکدن اوزوم قارالیب.
قیصاص قیامتده دیره نیب قالیب،
آغیردی چیینیمده شله، شهیدیم.

نه قدر آغرین وار، آغرینلا وارام،
یارامدی کۆکسونون آلتداکی یاران.
سن گۆیدن ائنسن، من بوردان دورام،
گله ظفر گونو، گله، شهیدیم.

حیاتى مۇعجیزه بیلک

حیاتین غریبه قانونلاری وار،
اینسانى اوینادار اویونجاغیتک.
هردن اوزوموزه گولوش ده قونار،
هردن ده یانديرار اود-اوجاغیتک.

یاخشینی پیس ایله قویور اوز-اوزه،
خئییره گوج گلیر شرین حيله سی.
گوجلوقویو قازیر یازیق گوجسوزه،
ایشله ییر بیچاقتک درین حيله سی.

من بئله گۆرموشم دونیانی، بئله،
گۆزو دوزلدنده، قاش دوشور یئر.
پاخیللار، ناقیضلر مئیدان سولاییر،
دیلیلن دینج دورماسا، باش دوشور یئر.

هر کسین قلبینده دینسین ویجدانی،
نه اولار، حیاتى مۇزوجه بیلک.
زامانى اینجیدیب، قووان دونیانی،
قوروسون گۆزلیک، محبت، ایستک.

نه اولار، دونیانی مۇعجیزه بیلک،
نه اولار، حیاتى مۇعجیزه بیلک.

بنؤوشه

عطرین بیهوش ائدیر چؤل، چمه نی،
گوللرین اینجه سی ظریف بنؤوشه.
طبیعت اؤزو ده قورویور سنی،
شانینه یاراشیر تعریف، بنؤوشه.

ازلدن باহারدیر سئوگیلین سنین،
آلتیندان باخیرسان قارین، بنؤوشه.
یولوندا بوینونو بوکوب دورموسان،
یوخسا وفاسیزدیر یارین، بنؤوشه!؟

باهارا ایلک کۆنول وئرن سن اولدون،
کوللارین دییینده بیتدین، بنؤوشه.
باهارسا کۆنلونو چوخ گوله وئردی،
گول-چیچک ایچینده ایتدین، بنؤوشه.

گۆزون یادداشی

گۆزوم سو ایچمه دی عاغلیم کسندن،
گۆزومون توتدوغو سۆزومدن دوشر.
آیریلیق دئییلن گۆز گۆرونمز
یاش اولوب گۆرونر، گۆزومدن دوشر.

ائشیتیمک یاخشیدیر، بوندان یاخشییسی
بیر دفعه گۆز ایله گۆرمکدی، بیلدیم.
هر آنی کریچجتک گۆزون اییله
یادداش دیوارینا هۆرمکدی، بیلدیم.

شوشا مسجدینده ناماز قیلماغا،
یول گلیر بابە کی ن کسیک قوللاری.

هوبوبدو قانیمآنا سودوبله،
کۆنلوم وطن آدلی یارا باغلیدیر.
آند اولسون شهیدلر خیابانینا،
هر وطن اؤولادی قاراباغلیدیر!

یانوار آغریسی

اوجا آرزولارین باشی نین اوسته،
جللاد قیلینجیتک آسیلدی تاریخ.
یانوار آغریسینا بلندی ائلر،
میلتین قانییلا یازیلدی تاریخ.

قوپدو توفان کیمی، قاسیرغا کیمی،
"ساری ایبلیسلر" این قانلی فیتنه سی.
گولله لر اؤنوندە لاله یه دؤندو،
گولدو شهید-شهید یوردون سینە سی.

قیشین اوغلان چاغی یومروغا دؤنوب،
آزادلیق عشقینه یول آچدی میلّت.
دؤیولدو قاپیسی قان یادداشیمین،
غیرت کلمه سییله دیل آچدی میلّت.

الی یالین قالان یارالی یوردوم،
بویلاندى اؤزوندن-اؤزونه ساری.
میللی غیرتیمین مۇهور یئریدیر،
تورپاقدا اوجالان شهید مزاری.

ای دنیا

ای دنیا، قدرینی بیله نینمیسن،
یا سنە ال چالیب، گولە نینمیسن؟
چوخو گلیب-گئدیپ، ایزی قالمایب،
سنی قاریش-قاریش بۇلە نینمیسن؟

یئری ده، گؤیو ده قامارلایبیدی،
بو کیمین گؤزودو یئیر، ائلجه...
لئیلی نین گؤزلی مین ایللردی کی،
"کول اولدوم عشقیمده"، - دئییر ائلجه.

گؤزونون سسیندن قولاق توتولور،
بو کیمین گؤزودو ایراقدان باخیر؟
چیخاسی گؤزلر وار - قاراباغدادی،
اویمالی گؤزلر وار، قیراقدان باخیر.

گؤزلیم گؤیلره دیکیلیب قالیب،
نه گوردو یادداشا هؤرسون قایتسین؟
الیریم یئتمه یین، سؤزوم چاتما یان
تانرینی بیرجه یول گؤرسون، قایتسین.

قاراباغ قوخوسو

گؤزوم آرزو دولو کۆرپولر سالیر،
اوزو قاراباغ گئدن یوللارا.
قلبیمده سؤنمه یین اومید ال ائدیر،
بیزدن آیری دوشوب ایتن یوللارا.

کۆنلوم داشا باسیر آیریلیقلاری،
روحومدان قاراباغ قوخوسو گلیر.
آدینی چکدیکجه موباریزلرین،
وطن آغریسی نین یوخوسو گلیر.

خیففتین چکیرم گور نچه ایلدیر،
سؤنموش اوجاقلاردا هنیرسیز کولون.
بیر الچیم اومید وئر، بؤیوک آلاهییم،
سیلیم گؤز یاشینی "خاری بولبول" اون.

هر گون میصرع-میصرع هارایلا بیرام،
حسرت دومانیندا آذان یوللاری.

ددم قورقود، چاتلامازمی گورون، هئی...
وطن، بیزی باغیشلاما!

زهر دادیر آیریلیغین قار دادی،
ارنلرین وارسا اگر، هار دادی؟

قیز-گلی نین اسیر دوشوب، داردادی،
وطن، بیزی باغیشلاما!

آواندینی آلان آلیب، ترس توتوب،
دار یاخاندان مین دیلیلمز کس توتوب.
هاراییندان بو دونیانی سس توتوب،
وطن، بیزی باغیشلاما!

داغین-دوزون یئنه بیزیملر اولونجا،
وئرن-وئردی، سنی یاددان آلینجا،
قانون آخیب، بو قان یئرده قالینجا
وطن، بیزی باغیشلاما!

غضبیینی اؤز ایچینده هورن، گل،
قارا باشین بابک کیمی وئرن، گل،
کوروغلو تک مئیدانلارا گیرن، گل،
بلکه وطن باغیشلادی بیزلری.

ایرواندا گور سسیمی دؤیونه،
قاراباغدا بایراغیمیز اؤیونه،
آیاقیالین گئدیم او توی-دویونه،
اؤپسون وطن تورپاغینی گؤزلریم،
دیسین وطن تورپاغینا دیزلریم.

حسرتیم

دورنالار کؤچ اندیر پاییز گلنده،
بوش قالیر "اؤلری"، یورد-یووالاری.

نادان وار یئتیشیب اوجوز شؤهرته،
عالیم آد آلینجا گؤزو کور قالیب.
ای دونیا، مین دفعه آشینمیسان سن.
شوکور کی، کول آلتدا یئنه قور قالیب.

وطن، بیزی باغیشلاما

قاراباغین یاغیلارین تاپداغی،
مئشه لرین یالقوزاقلار او یلاغی،
یامان اولدوق یاد دیلرین قیناغی،
وطن، بیزی باغیشلاما!

آغ گونومدن بیرجه-بیرجه سئچ گونو،
گؤیدن نییه داش یاغمادی کؤچ گونو؟
کؤچکونویم، یوز ایللرین کؤچکونو،
وطن، بیزی باغیشلاما!

باخیشلاری گول-چیچگی کسیردی،
گزمه ینده داغی-داشی کوسوردو.
یورد یئرلری، آمان آلا، اسیردی.
وطن، بیزی باغیشلاما!

بودانیبدی، نه ساغ قالیب، نه سول وار،
منیم اوچون نه آغا وار، نه قول وار.
خان آرازدان تبریزجن نه یول وار؟
وطن، بیزی باغیشلاما!

"جیدیر دوزو" دئییب، کؤنول داغلادیم،
"شوشا" دئییب، سئلر کیمی چاغلادیم.
خاری بولبول قالدی خارا، آغلادیم،
وطن، بیزی باغیشلاما!

یاغمالاندی اوجاقلاردا وارین، هئی...
کافیرلره قیسمت اولدو بارین، هئی...

شوكور، سنین یانیندا آلنیم آچیقدير، وطن.
 بیر جسور، بیر قهرمان اوغول بۇیوتموشم من.
 بیر قاریش تورپاق اوچون جانینی فدا ائدن،
 بایراغینا، هیمنینه، شرفینه آند ایچن
 ظابط آناسیام من!
 راحت یوخو یاتمیرام، چونکی دوشمن یاتمایب.
 هله چوخ " آرزوسو " وار، آرزوسونا چاتمایب.
 بختی یاتمیش دردلی بیر کیمسه اویاتمایب.
 دوشمنین آرزوسونو گۆزلرینده اۆلدورن
 ظابط آناسیام من!

دۆنورلر یئنه ده باهار گلنده،
 یئنه دوغمالاشیر " یاد " یووالاری.

داغلاریمین باشیندا بولودلاریم آغلاییر،
 دیلی باتمیش او یئتیم بولاقلاریم آغلاییر.
 ایچیمده غضب، نیفرت چایلار کیمی چاغلاییر،
 منی بو اینتیقاما، بو قیصاصا سسله ین
 ظابط آناسیام من!

دوشمنه " گۆز داغی " سان، گوجومسن،
 قوووتیمسن.
 اورگیمین تپری، گرگیم، کۆمگیمسن.
 وطنین " دار گونو " نده سسینه های وئرنسن،
 بو تورپاغا، بو ائله، بو وطنه باغلیسان.
 سنی وطنه وئردیم،
 سن وطنین اوغلوسان!

درد

دئییرلر هر درده ملهم زاماندی،
 بس زامان دردلی نییه آزالتمیر؟
 نییه درد اوستونه دردلر قالانیر،
 زامانین گوجومو دردله چاتمیر؟
 دردین اۆلچوسو وار، دردین چکیسی
 آیی وار، ایلی وار، چاره سیزی وار.

گۆز نئچه پاییزدیر، گۆز نئچه یازدیر،
 حسرتیم اوجاگی سؤنموش یوردوما.
 دورنالار قایدیر، من قاییتیمیرام،
 بختی اللریمله دؤنموش یوردوما.
 من ده دؤنه جگم گونون بیرینده،
 اورگیم دئییر کی، چوخ بئله گئتمز.
 لازیمسا اۆلومه وئریب عؤمرومو،
 دونیا یا دئییرم: - یوخ، بئله گئتمز.

ائلیمه حسرتیم، یوواما حسرت،
 ووروب داغیداجام بوتون سدلی.
 آشیب کئچه جگم نه واختسا، البت،
 سرحدتک چکیلیمیش او مفتیللری،
 سرحدتک چکیلیمیش او مفتیللری...

من ظابط آناسی یام!

میللی اوردوموزون ظابطی اوغولم رامیله
 بئشیگینی آسمیشام، گۆزومتک قوروموشام،
 یوخوسوز گئجه لری گوندوزلره قاتمیشام.
 شیرین-شکر بالاما حزین لایلا چالمیشام،
 بئشیگیمه، لایلاما، اؤولادیما باغلییام،
 من ظابط آناسیام!

آللاه دردی وئریب درد چکنلره،
قایادا، داشدا دا دردین ایزی وار.

دردلر چئشید-چئشید، دردلر نؤوبنؤو،
گؤیون یئر دردی وار، یئرین گؤی دردی.
بو جادار سهرالار یاغیشا حسرت،
بو جادار دوداقلار چکیر نئی دردی.

گؤر نئچه ایللردی گؤر-گؤر گؤینه بیر،
قاچقی نین یورد دردی، وطن دردی وار.
یوز ایل اکیلمه یین تور یاغیمیزین
کؤکسوندە سیزلایان کوتان دردی وار.

بوخوسو نه واختدی عرشه چکیلیب،
پوللونون بیر یاتیر، دؤولت دردی وار.
قاراباغ قالیبدی بوینو بوکولو
یاتمیش ویجدانلارین غیرت دردی وار.

دئییرلر هر درده ملهم زاماندی،
بس زامان دردلری نییه آزالتمیر؟
نییه درد اوستونه دردلر قالانیر،
زامانین گوجومو دردلره چاتمیر؟

دارخیرام، آی آنا

حسرت چکن گؤزلریم دیکیلیر یوللارینا
دارخیرام، آی آنا.

گولوشونو گزیرم یاد دوداقلار قاچاندا،
من عطرینی گزیرم چۆلدە گوللر آچاندا.
توخونورام گوللره من سنین الین ایله،
اوخشاییرام اونلاری هئی سنین دیلین ایله.
نه ائدیم، نئجه ائدیم؟
هئج نه یئتمیر دادیما، سن دوشنده یادیما...
دارخیرام، آی آنا.

بو دونیادا درمانی تاپیلمايان دردیمسن،
مندن نیی آپاردین، منه نیی وئردین سن؟
خزل اولوب دؤشه نیم گلن یوللارینا من
سنسیرلیک حسرتیندن قیصاصی نئجه آلیم؟
منه نئجه قییرسان، خزل عؤمرو یاشاییم؟
منی قووشدور یئنه آنالی آنلاریم،
کۆرپچه قوزو کیمی خینالی آنلاریم.
دارخیرام، آی آنا.

سسین گلدیگی یئردن گلدی باهاریم، یازیم،
سسینه قوربان اولوم، هانی او خوش آوازین؟
سنسیر دونیام قاریشیب، بو عؤمور نه یه لازیم؟
هاریا تلسدین بئله، بو ایمیش قارا یازین؟
زومزومه ائلیردین "قاراگیله" هاواسین
من ده حیران قالاردیم، او شیرین آوازینا
دارخیرام، آی آنا.

الترینه توخونسام، دردیم چیخار یادیمدان،
دؤنوب اوشاق اولارام، یویوررم اوستونه.
سنه حیران اولارام، سنه قوربان اولارام.
دوشرم من آنالی گونلریمین سحرینه،
نئجه حسرت قالمیشام الیری نین مئهرینه.
اؤپریم، اوخشایارام تئلیریندن بیربیر،
عطیرلی نفه سینله منه دونیانی گتیر.
او خوش، او گؤزل آنلار دوشر یئنه یادیما،
دارخیرام، آی آنا.

بؤیوتدون، "اود گؤتوردون" کیریگیگنله، گؤزونله،
منه دونیانی وئردین بیرجه کلمه سؤزونله.
مئهریبان داورانیشی، دؤزومو، صداقتی
سن وئردین، گؤزل آنام، لیاقتی، غیرتی.
سندن آلدیغیم درسler هر آن گلیر کاریم،
سنسیر قار یاغیب سانکی گول آچان باهاریم.
دارخیرام، آی آنا.

گۆزدویوم هر ذرده سنی آختاریرام من،
 گل، گۆزومون ایشیغی، سنسیر داریخیرام من.
 بو آیریلیق بنزه مز هئچ بیر آیریلیقلارا،
 گل، آیدینلیق گتیر سن، بوتون قارانیقلارا.
 گلیمک سنه چتینسه، منی چاغیر یانینا،
 داریخیرام سنینچون، داریخیرام، آی آنا.
 داریخیرام آی آنا!

قار یاغیر

قار یاغیر.

ناخیشلی، دوماغ، بمبیاض.

دونیانین عاغلیغی اوزونه چیخیر.

یئرلر ده گۆزله میش قار گلیشین،

آلیر، قوجاقلاییر، کؤکسونه سیخیر.

قار یاغیر.

ناخیشلی، دوماغ، بمبیاض.

تورپاق برکته بله نیر یاتیر.

چیلپاق آغاجلارین قول-بوداقلاری

بیر آنا هنرینه بله نیر یاتیر.

قار یاغیر.

ناخیشلی، دوماغ، بمبیاض.

رقص اندیر ائله بیل هر قار دنه سی.

گۆزومون اؤنونه گلیر اوشاقلیق، -

حیاتدا هر فسلین اؤز عنعنه سی...

قار یاغیر.

ناخیشلی، دوماغ، بمبیاض.

قارا قان اله بیر او قانلی یانوار.

معصوم اینسانلارین قانی اوستونه

قرنفیل دؤشه ین تاریخلر ده وار.

قار یاغیر.

ناخیشلی، دوماغ، بمبیاض.

شهید خوجالیمین یاراسی اوسته.

شوشا نفه سینی اؤپوب بو قارین

قویورام گۆزومون قاراسی اوسته.

قار یاغیر.

ناخیشلی، دوماغ، بمبیاض.

اؤرتوک سالیر شره، چیرکینلیکلره.

بیاض یاراشیغین ارمان ائدیر

روحلاری اوخشیان گۆزلیکلره.

قار یاغیر.

ناخیشلی، دوماغ، بمبیاض.

مین شوکور اندیرم من بو اولفته.

قار روزی، برکت، قار تزه اومید،

یئر ده مؤحتاج ایمیش بو محبته.

قار یاغیر.

ناخیشلی، دوماغ، بمبیاض.

یاغسین یئر-یوردا، چۆله-چمنه.

کاش اینسان عمرونه قیش تلسمه سین.

یاغماسین قار، یاغیش اینسان عمرونه.

عمرون قاتاری

"کونولونون ایچینده کئچیر بو قاتار" افلاتوخ کاماشو

عمرونه عؤمور قاتار

نئچه قیشین، باهارین.

کؤنلوندن کئچن قاتار

سین عؤمور قاتارین.

بو عؤمور قاتارینا

کیملر، هاردا مینه جک؟

کیمی یاری یولداجا،

کیمی سوندا ائنه جک.

بو قاتارلار کؤنلوندن

گۆینگیندن کئچه جک.

دردی نین-کدری نین

کۆینگیندن کئچه جک.

الویدا دئییه جکسن،

الویدا دئینلره.

دئییرسن کی، گل، دردلشک، آنام-باجیم.
دردلریندن دردلریمی دینله مه یه

حالینمی وار؟

هانسی بیرین سؤیلمگیم من،

آی دردیمه حالی باجیم،

دینله دیکجه درد-سریمی

اونوداسان درد-سرینی؟

دئییرسن کی، گل، دردلشک،

گل دردلشک، آنام-باجیم...

یورد حسرتی

چاتلاییر نار کیمی سینمده اورک.

قدرینی واختیندا بیلیدیک گرک.

کاش کولک اولایدیم، دلی بیر کولک،

اسیدی اوستونده سؤزوم یوردومون.

قارا قایاسینا داغ قالام دئییب،

داغلارا اوچولماز آغجا دام دئییب،

چوپور داشینا دا اؤز بالام دئییب،

قالاندی اوزونده ایزیم یوردومون.

تبریزی، دربندی دالادی گئتدی،

گؤیچه نی اودلارا قالادی گئتدی،

شوشانی یاد اللر تالادی گئتدی،

اوستونده اولمادی گؤزوم یوردومون.

درد اوسته قویولموش قاراجا تاختدی،

بو دا بیر طالعدی، بو دا بیر باختدی،

بؤلونوب یوز یئره گؤر بیر نه واختدی،

یانیندا قارادی اوزوم یوردومون.

یولوندا کسین، ائه... باش اولایدیم،

دردینه-سرینه سیرداش اولایدیم،

بو عؤمور قاتارینا

طالعسیز مینلره.

"کاش کی... " حسرتلری نین

اؤنوده دیز چؤکسین.

سارالمیش یارپاقلارین،

التریندن اؤپسین.

ععمرون گونباتانینا

کاش قاتار تلسمه سین.

کاش یولونون اوستونده

آجی روزگار اسمسین.

بوینوبوکوک بنؤوشن

بو یاز سندن کوسمه سین.

ان سونونجو نیدانی

اومید الی قوپارسین.

قوی عؤمور قاتارینی،

اومید چکیب آپارسین.

گل، دردلشک

شعیره باجیم فرغانه یه

دئییرسن کی، گل، دردلشک، آنام-باجیم،

سن آنام اول، من ده باجین.

دردی-سری بؤلوشدوکجه

یونگوللشسین دردی-آجیم.

هارا گئتسم، هارا قاچسام

درد اولوبدو یول یولداشیم.

دردلر وار کی، اورگیمده سادالاسام،

قورخورام کی، اورگین تاب گتیرمه سین،

گؤزل باجیم.

قورخورام کی، اوتاناسان، درد دئدیگین

دردلریندن.

دردینه من قوربان اولوم،

درددن قاچیب قورتولماغی باجارمایان

شاعیر باجیم.

" گت " دئین دوشمنین بیر دیسه، دوستوم،
" قال " دئین دوستلارین، مین آغلایان وار.

بیزیم دوعامیزی ائشیتدی بیل کی،
سنی نظرینده بیر ساخلایان وار.
قله یه قالسایدی عؤمور یازیندا
اُئرددی پاییزدا سولان گول سنی.
تانینی سئوه رک یاشا، باجیم، سن،
اجه لین الیندن آلدی، بیل، سنی.

تنها قادین

شعر

گۆز یاشلارین یاناغی نین سیغالی،
قم-غوصه دیر قلب ائوی نین قوناغی،
آغ ساچلارین قارا گونون سیناغی،
تنها قادین، آیین یازین بئلمیش.

گئری دؤنمز اؤتن گونلر، ها چاغیر،
خاطیره لر اورگینه قم ییغیر،
یای گونو ده گونلرینه قار یاغیر،
تنها قادین، آیین یازین بئلمیش.

گۆرونمور کی، آز دیراسان، آزاسان،
یوخو دئییل، گۆروب ترسه یوزاسان،
الین چاتمیر یازیلائی یوزاسان،
تنها قادین، آیین یازین بئلمیش.

آنا

غوروروم، ووقاریم، هم گوونج یئریم،
الچاتماز زیروه سن، بیر قارلی داغسان.
سن منیم ان عالی حیات مکتبیم،
آنا، اؤلممیسن، قلبیمده ساغسان.
قولاقدا سیرغادی، اورکده سسیدی،
سۆزلرین یادداشا هۆردوکلریمدن.

دوشمنه آتیلان بیر داش اولایدیم،
قوربانی اولایدیم اؤزوم یوردومون.

آنام

ایستی نفسینمیش حیاتیم، آنام،
سنسیز کئچن ایللر بوشدور، حدر دیر.
بختور اولموشام سنینله، آنام،
یوخلوغون عذابدی، بیتمز کدر دیر.
گۆر نئچه واختدی کی، حسرت قویموسان،
سسینه، سۆزونه، اؤزونه آنام.
تورباغین قویما بیرجه یول باخام،
آی کیمی نورلانا اوزونه، آنام.

هر گون سسله بیرم اورگیمده،
دیلیمده قارالان سۆزوم اختاریر.
حسرتین چکیرم گۆر نئچه ایلدی،
ائه... سنی هله ده گۆزوم اختاریر.

بیر دوستا

شعره باجیم فرغانه یه

قفیلدن باشلاییر سونون اولی،
قایتارماق اولماییر بیتنده واختی.
گۆیلرین حؤکمو یله سحرلی الله،
هر کسین آلتینا یازیلدی باختی.

گنجه نی گوندوزه بیر چئویرن وار،
یاغیشلار یاغارمی بولود دولماسا؟
آدملی، حوالی دنیا دئیگیین
اولمازدی تانری نین امری اولماسا.

قرالار، قدرلر اؤتر بیر آندا،
ملکله های سالیب اوخشار بویونو.
حاقدان اوزولمه سه عؤمور دئیگیین
نیلر عزراییلین اؤلوم اویونو.

بو عۆمور يولوندا سنسن بلدچيم،
يوکومو توتوموشام گۆردوکلریمدن.

ایندی ده روحوندور منی قورویان،
بو گونه آدینلا گلیب چیخیشام.
حیاتین ان چتین ایمتاحانیندان،
سنین اؤیودونله قالیب چیخیشام.

سن وار ایکن

باجیم

صبر گئیدیم، دۇزوم گئیدیم،
تانری منه نه وئردیسه
شوکور دئدیم.

وئردی سئوینج

دامجی-دامجی،
آیریلیقلار قوجاق-قوجاق،
حسرت، کدر اتک-اتک،

دولو-دولو آغری-آجی.
بلکه ائله آغریلاردان قور تولماغا،

دردی-سری اونوتماغا

وئردی منه

اومیدلره یول تاپاسی گۆز ایشیغی،

عۆمور-گونون یاراشیغی،
بیرجه باجی.

آجیلاری اودا-اودا

بؤیودوک بیز،

آرزولارین قانادیندا

یئر ایدیک بیز، گۆی ایدیک بیز.

دردلرینی دانیشمادی

داغ-داشا دا،

باش آیمه دی مغرور آنام قارداشا دا.

آجیلاری ذره-ذره،

داملا-داملا

شیرین ائندیک، دۇزوم آدلی،
اینام آدلی بیر ایناملا.

باجیم منیم،

باشیمداکی تاجیم منیم.

اونوت، - دئدین اؤتنلری،

بیر یوخوتک بیتنلری.

آیریل، - دئدین خیاللاردان،

بو گونوندن صاباحا باخ،

اومیدلری یولداش ائیل

اؤز عمرونه

واراق-واراق.

احسن سنین وارلیغینا،

بو اوچولموش قلب ائویمی

سنسن قوران، سنسن تیکن.

تا قورخمورام آتا-آنا

یوخلوغوندان

سن وار ایکن!

باجیما

تکم، باخیب گۆردو کی،

سنی تانری وئردی کی،

حیاتدا دوغمام اولسون،

دردیمی-سئوینجیمی،

آجیمی-شیرینیمی،

یاری بؤله نیم اولسون.

قمیمی آزالدانیم،

شاد گونومده قول آچیب،

دئییب-گوله نیم اولسون.

تکجه گوونج یئریم یوخ،

هم ارک ائدنیمن منیم.

هم باجیم، هم رفیقیم،

هم ده عۆمور یولومو

بیرگه گئدنیمن منیم.
شاه تاختینی نئینیرم،
باشیمدا تاجیم منیم؟
مین قارداشا عوضسن،
غیر تلی باجیم منیم.

باجیمین یادداشی

بیر کئچمیش وار - یادا سالماق ایستیم،
بیر دونن وار - دونوب باخماق ایستیم.
بیر صاباح وار - اومیرس بو صاباح باغلامیشام،
اوردیمره عومروم بو بو آغلامیشام.

(باجیم)

بیر کئچمیش وار - یادا سالماق ایستیم،
باشادیغیم او ایللری خاطیرلاماق ایستیم.
ایستیم ایتیردیگیم اوشاقلیغی یادا سالیم،
ایستیم آجی دولو گنجلیگیمی خاطیرلایم.

ایستیم او کئچمیشی - اوردی قالیب
اویونجاقسیز اوشاقلیغیم،
اوردی قالیب شیرین-شیرین سؤیله دیگیم
"آتا" سؤزو.
ایستیم گۆزل آنام کیشیلشسین،
آتا اولسون.
ایستیم ظرفلیگین، خانیملیغین
خاطیرلاییب، دئسین اؤزو.

بیر دونن وار - دؤنوب باخماق ایستیم،
دؤنوب باخسام، باخیشلاریم دونوب قالار
ایتیردیگیم گنجلیگیمین خیالیندا.
دؤنوب باخسام، آنام یئنه سئوه-سئوه،
قالاچاق دیر ساچلاریمین سیغالیندا.
بیر بو گون وار - یاشاییرام بو گونومله
بو گونومه سیغینیب دیر
کئچمیشیم ده، دونه نیم ده.

بیر صاباح وار - اومید آتین
صاباحلارا چاپاچام.
من عومروم صاباحلارا باغلایرام.
ایتیردیگیم هر نه وارسا،
صاباحیمدا تاپاچام.

باغیمیز

اوشاقلیق ایللریمین ان شیرین، ان اونودولماز آنلاری
- ویشنیووکا باغلاری

همین گونش، همین تورپاق،
همین ائودی، همین اوجاق.
گۆزلریمین قاباغیندا
حیطده کی چارهووزدان،
سو داشییان همین اوشاق.

بیر ده همین قوم اوستونه سرله نیب،
قومدا بیسن سالخیملاردیر،
سالخیم-سالخیم،
قوجاق-قوجاق.

همین قویو

اطرافینا بیغیلاردیق،
فیرفیراتک فیرلاناردیق.
او دا بیزه بیر اویونجاق.
بودور همین کولک دؤین چارداغیمیز،

قالخېب اوردان ائلكترىك قاتارىنى

يزله يهردىك،

ايشدن يورغون-آرغېن

دۇنن آنامىزى

گۈزلە يردىك.

يىغىلاردىق بو چارداغا

ايراده، آفت، آيدە،

نامىق، خىراللە، سرييه،

الماز، گولارە، اديله،

متانت، ائلچېن، حبيبە.

"خان-وزير" دى، "بئش داش" ايدى

اويونوموز.

شن، قايعىسىز گونلرىمىز.

ماشتاغا - بازار يئرىمىز،

بوزوونا - چىمرليگىمىز.

قاينايب داشاردى چارداق،

خزرىتك جوشاردى چارداق.

خاطيره بئشىگى چارداق.

همين باغدى،

هامىسى همين.

نييه گۇرن قوم يوللارا

دۇشه يىيلر آسفالتلارى،

هۇروبلر داش هاسارلارى؟

انجىر، اوزوم آغالارېن

كه سىب

كوكنار اكىبدىلر.

بو گونومله دونه نىمىن

آراسىنا

گۇرونمز سدد چكىبدىلر.

قونشولار ياد دوشوبدولر.

بويلانىرام دونه نىمه

يانا-يانا.

هر نه وارسا منە ياخين،

منە دوغما

تكجه مندن آبرى دوشن،

خاتىرىمدن،

گۇزلرىمدن سيلينمه ين

اوشاقلقدىر،

بىر ده عزيز آتا،

آنا.

اۇلوم

اۇلومون گۇزونون ايچينه باخديم،

اۇلومو هر آئين اۇزونده دادديم...

نئجه غريبه دى، اۇلومدن قاچىب،

اۇلومه گئدىرم هر آن بىر آددىم.

گئتمىسن

مرصوم شاعر قارداشيم عالمى مەرىيە

دونيا چوخ اينجىده بىلردى سنى،

بلكه دوز ائتمىسن، چىخىب گئتمىسن.

قيسا بىر عۇمورله سىنادى سنى،

بوخسا بو دونيانى يىخىب گئتمىسن؟

او ظريف ووجودا سيغمىردى اورك،

يوكو آغير ايدى، چكمىردى اورك.

سورغودان، سوالدان بئزمىشدى اورك،

جانىنى دىشىنه سيخىب گئتمىسن.

يامان تئز چكىلدى دومان داغلارا،

قارا باختا سئودالى يوخ آغلایا.

يووان دا يوخ قاپىسىنى باغلایا،

بىر اوغرون سئل كىمى آخىب گئتمىسن.

هاوانى چالدىلار، دوشدون اويونا،

فلک يامان سالىدى سنى تورونا.

يلمه - ايلمه اور گيمه تو خودولار.
بو حسرتين نغمه سيني
يانيقلى بير حزين سسله
يادداشيما او خودولار،
ار ديليم.

دٲڊيلر كي، بو حسرتدي،
ايريليقيدي، فلاكتدي،
بونيفرتدي.
نتجه اولدو جاني جاندان،
قاني قاندان آيبرديلار،
پارالاييب، پارچالاييب، داغيتديلار؟
اسير دوشدو دوغما ائليم،
ياساق اولدو دوغما ديليم،
اردبيليم.

مىلتىمە قارا گونون لىباسىنى
گئيدىر دىلر،
آجىنى دا، نىفرتى دە نوغول كىمى
يئدىر تدىلر.
حقيقتى گوزلرى نىن قاباغىندا
اعدام ائدىب،
يالانلارى بئىينلرە
يئر يتدىلر.
«بونا نئجە دوزوم»، – دئدىم،
الردىلىم.

هئچ دورولان گوردونمو سن
خان آرازی؟
عصرلردی بئله اؤتور قیشی، یازی.
قافیللره خنجر اولدو تئلی سازی.
دیندی دیل-دیل شیرین دیلیم،
ااردیلمیم.

اوينيان اولماييب يوخسا تويونا،
بو درد اورگيني سيخيپ، گئتميسن.

اؤلومون تانرييا آپاران يولموش،
چيچک آرزولارين آچمادان سولموش،
شکيلنه باخيرام گؤزلری دولموش،
دونيا پنجره ميش، باخيپ گئتميسن.

اردیلم

او تايين دا، بو تايين دا آدى وطن،
قانقالارين آراسيندا گول بيتيرن،
بولبوللرى آغى اوسته ديل-ديل اوتن،
او دا وطن، بو دا وطن
اردبيليم.

بابام دئییب، او تایلییام،
دوغولدوغوم، بؤیودویوم او یئرلرده
قالیب ایزیم.

بو ايزلرى اۆپمك اوچون
آتام گزيب خيالىندا
ديزين-ديزين،
اردىلليم.

آپریلیغین فریادینی

دوغولار بو یوردا نور، ایشیق کیمی،
بیر حالال اوجاغا یاراشیق کیمی،
کوسدورسن، آغلایار او، اوشاق کیمی،
چئشمه دن، بولاقدان دورودو قیزلار.

گولوشو چاغلایار گول دوداغیندا،
بیر ظریف قۇنچه دی گول بوداغیندا
اویویان گونشدی اؤز اوتاغیندا،
هانسی بختورین یاریدی قیزلار؟

سانمایین کؤچری بیر قوشا بنزر،
بیر کؤنلو ایسیدن آلقیشا بنزر،
او، باهار عنوانلی یاغیشا بنزر،
کؤچدویو اوجاغین نورودو قیزلار.

بو گون نازلی گلین، صباح بیر آنا،
شیرین لایلا دئیر اؤز بالاسینا،
نئجه یاراشیرلار آذربایجانا،
خالقیمین سروتی، واریدی قیزلار.

بوز هیکل

تانریم، منه بیر یول گؤستر،
دوشوم بو یولون ایزینه.

گۆردویونو، بیلدیگینی سؤیله دیکجه
خودافرین داشا دؤنموش اورگینه،
اومیدلریم باغلانیبدی
واختسیز سولموش دیلگیمه.
یادداشیمی یاندیریبلار،
قالیب کولوم،
اردبیلیم.

آرازیم آخا-آخا،
قانلی ال، قانلی یاخا.
گۆر نئجه آیردیلار،
گۆزوموز باخا-باخا.
آراز آخار، لیللنر،
قاییلار کیلیدلنر.
کیم آچسا بو یوللاری،
آراز جوشار، سئلنر.

آیریلیغی سالانلاری،
گۆزو یولدا قالانلاری،
اویدورولان یالانلاری،
خان آرازدان سوروش بیلیم،
اردبیلیم.
بابامین حسرت یانغیسی،
یادداشی نین سیزیلتیسی،
دوداغی نین پیچیلتیسی
اردبیلیم،
اردبیلیم،
اردبیلیم.

قیزلار

الچاتماز ان اوجا قارلی زیروه نین
بمبیاض، آغاپیاق قاریدی قیزلار.
بیر نسلین غیرتی، باشی نین تاجی،
ناموسو، عیصمتی، آریدی قیزلار.

سئودالانسین.

سئودالانسین ان چیرکین ده.

سئوداسی نین گۆزوندده او،

گۆزللرین گۆزو اولسون.

قلبی داشا دۇنلر ده سئودالانسین.

داش اورکلر سئودالانیب،

سئوداسیندان موما دۇنسون.

آخیر کی...

ریلاره خانیما

آجیسی شیریندن بول وئریلیبدیر،

کدری سئوینجه مؤحتاج دونیانین.

ائلجه الیندن توتوب گئدیرسن،

هئچ گۆزو دویمایان بو آج دونیانین.

ائله بیل بختینی یازاندا سینیب،

تانری نین الینده قلمین اوجو.

درد مین اوسوللا قیریر قیلیری،

سن نه بیرینجیسن، نه ده سونونجو.

بئش کیشی قالدیریپ، چکمه یین یوکو،

آلیب داشییرسان باشقا بیچیمده.

"اولین گلینجه، آخیرین گلین" ،

آیاغیم یئردن اوزولسون،

قالخیم گۆیلرین اوزونه.

یولومداکی داش - کسکدن

آیاقلاریم قاناماسین.

قاچیم گئدیم یئر اوزوندن،

هئچ کس منی قیناماسین.

روحوم اینجیمه سین داها،

واللا، یامان یورولموشام.

داشدان، قایادان یونولوب،

بوز کیمی هیکل اولموشام.

سئودا

سئودا ندیر؟

سئودا - سحر، مؤعجیزه دیر.

سئودا کی وار، اودو سؤنموش جان ائوینه

ایستی، ایللیق نفس وئرد.

سئوداسی نین ایشیغیندان

اطرافینا نور چیله یر.

سئودا وار کی، قلب ائوینی " اوف " دئمه دن

بیخار، سؤکر،

سئودا وار کی، ویران قالمیش بیر اورگی

قورار، تیکر.

سئودا وار کی، ایللر ایله باغلی قالان

قلب قاپیسین آچارینی

تاپار، آچار.

سئودا وار کی، پاسلی، کیرلی اورکلرین

پاسین، کیرین یوبار، آتار.

سئودا دا وار " گۆزون کؤکو سارالاندا "

ععمرون، گونون لاپ سونوندا

گلیب چیخار.

من ایسترم بوزا دؤنموش

قار آدام دا

بئله بىر دئىيم وار ائلين ايچينده.

قول آچىب سوزە سن اۋولاد تويوندا،
قوى بيتسين آخىر كى، بو آغرىن-آجين.
بىر گون نوه لرىن قاچسين اوستونه.
ننه يە دۋنە سن، دىلارە باجىم.

اىبراهيم ايلياسليا

تانرى وئرن ايلهام توتسا ياخاندان،
يازان الين يولو آرسا، زولومدو.
عدالتلە نيظاما سال هر نه وار،
دوزو گۈروب، آيرى يازسان، زولومدو.

تاختمىزى قوروروق بىز بىر تهر،
بو عۇمور-گون بال-شكردى، يا زهر؟
اىبراهيم دە گىلئىلنمە سىن حدر،
شاعىر اولماق اۋزو ائله زولومدو.

نزاكتم، داشى تۈك اتگىندن،
شاعىرلرىن تانرى توتور اليندن.
خار اولماسىن هئىچ كس اۋز عمليندن،
اينسان اولماق زولومدن دە زولومدو.

باياتىلار

ائلىر وطنە آرخا،
قلبدە بيتنە آرخا.
ياد منە آرخا اولماز،
اوغولدور منە آرخا.

خزان اولدو يارپاقلار،
يادا قالدى تورپاقلار.
بختور او آنادىر،
اوغلو گۈزون تورپاقلار.

عۇمور چاتدى يارىيا،

كىمىم وار كى، آرايا.
خوش او كسىن حالينا،
اوغول-قىزدان يارىيا.

رباعى

بىر عشق كىتابىيام، سوراقلانا جام،
دويغوملا، حسىملە واراقلانا جام.
شعرىمدە آدىنى ياشاتماق اوچون
سنىن سئودان ايله ياراقلانا جام.

* * *

يار، كۈنول باغچامىن سئىرنگاهى نىن،
گل بىر قوناغى اول، بىر نظر ائيله.

سئىرىنى دويماسان گولون-گولشه نىن،
اۋزون بو جئندن گئت، هزر ائيله.

گۆيدىن بىر اولدوز آخدى

گۆيدىن بىر اولدوز دا آخدى بو گئجه،
قارىشىدى گئجه نىن قارانلىغىنا.
عۇمرو باشا ووردو او دا بئلجە،
چاتمادى سحرىن آيدىنلىغىنا.

كىمى كاروانىندان آزالى قالدى،
كىمىن بختى سۇندو، شامى قارالدى،

كىمىن قاپىسىنى گۈرن قار آلدى؟!
گۆيدىن بىر اولدوز دا آخدى بو گئجه.

گۆيلردن ائندىردى اۋز اولدوزونو،
يئردە بخت اولدوزون تاپا بىلمە ين.
آخان اولدوزوتك يومدو گۈزونو
اوزونە بىرجه يول بختى گولمە ين.

قوھوشدو بختيله او دا بئلجە،

گۆيدىن بىر اولدوز دا آخدى بو گئجه.

صنعت دونياسىندا ايزىم وار منىم.

سۆزوم وار

خالق شاعىر رزىسفاخ يعقوبوڭ دىلىنىڭ

شاعىر طالعىمىن ھەر بىر آينىدا

مىنا آختارمىشام سۆزون جانىندا.

دوغما، قديرىلن ائللر يانىندا

ھىمىشە آغ اولان اوزوم وار منىم.

گل شاعىر كۆنلومو قارىش-قارىش گز،

گۆر نئجه چاغلايىر سىنىمدە ھوس.

جاھان صفاسىنى اوزاغا آتدىم،
روحومو دولاشدى سۆز آددىم-آددىم.
پىغىمىر شىنىنە اثر ياراتدىم،
ملكلر آنلايان درسىم وار منىم.

اوزاغام دونيانىن فىتنە-فعلىندىن،
كۆنول داستان آچىر توران ائلىندىن.
ھەر گون بارماقلارىم اوپور تئلىندىن،
اوركلر اوخشايدان سۆزوم وار منىم.

قلىبىم بىر باغچادىر، مىصراعلا چىچك،
گل بو دويغولارىن ساجىنا ال چك.
دردلرىن اوونۇدە بو كولىمىە جك،
طاقتىن دوشمە يىن دىزىم وار منىم.

من بىر بعضىرگانام درد بازارىندا،
اولمادىم آغرى نىن آھو-زارىندا.
صنعت باغچاسىندا، سۆز گولزارىندا
يامياشلى كۆينكىلى يازىم وار منىم.

بو فانى دونىادا چوخ اولدو صبرىم

حاقىن دىوانىنا عنواندى صبرىم.
مىصراعلا باشداشىم، وراقلا قبرىم،
سۆز كىمى كفە نىم، بئزىم وار منىم.

گۆرموشم جانلارىن بوز بالتاسىندا،
تاماهكار قان قوسوب قىزىل تاسىندا.
حاق ايله ناحاققىن تن اورتاسىندا
حالاللىق آدلانان طرزىم وار منىم.

اوشوتمز روحومو نە شاختا، آياز.

آرزولار اودومو سۇندۇرە بىلمز،

مىصراع-مىصراع يانان كۆزوم وار منىم.

دولاشىر قانىمدا سۆز فصىل-فصىل،

دوياجاق سسىمى ھەر آن ھەر نسىل.

گل بو مىصراعلارىن گۆز ياشىنى سىل،

قلىبىمدە گۆر نئجه آرزوم وار منىم.

اوجا حقيقتى باغرىما باسدىم،

بۆيوك " ابدىت داستانى " يازدىم،

كۆنلومو شام كىمى سۆزلرە آسدىم،

گۆزۈندىن ئۇپدويوم سىرىن چىشمە لىر
آستاجا دانىشىر موسى ياقوبدان.

بوردا اوزونده كى تىسسومە دە
باباداغ سىس وئىر، سانكى سىسینە.
يوللار يامياشیل اومیدلر چىخار،
ال اندر الچاتماز سۆز زیروه سینه.
اوستاد دوداغیندان قوپان مىصراعلار
كۆنوللر اوخشايب روحو ايسیدیر.
موسا ياقوب كىمى بىر شاعیر عۆمرو
يوردومون مینیللیك خزینە سیدیر.
قلم يولا چىخیر اوستاد الینده،
سۆزون دویغو-دویغو عئینى آچیلیر.
كۆورک مىصراعسیندا موسا ياقوبون
زیروه گولومسە ییر، داغلار ال چالیر.

سوراق ائله

نى ھاردا ایتیردین، ھىچ اۆزون دە بیلە دین،
ايندى دوشوب يوللار، آختار ایتیردیگینی.
آچ، آچا بیلیر سنسە،
اۆزون اۆز اللرینلە ووردوغون بو دویونو.
يوللاری چیراق ائله، ایللرە سوراق ائله.
گۆردوم دئین اولماسا، گۆیلرە سوراق ائله.
آختار، تاپا بیلە سە ن، اومیدە سوراق ائله.

معناسیز کلمە لىر صدف، دورر اولماز.
سۆزومون كۆھلە نى يولدا يورولماز،
هله كىتاب-كىتاب يازیم وار منیم.

جاوانلىق چاغلاریم اوچوبدو الدن.
آه چكىر ساجیمدا هر آغاران دن.
سیرات كۆرپوسونده عمللریمدن،
بویوما دون بیچن درزیم وار منیم.

قورقود سوراقلیدیر اولو یادداشیم،
قوران عطیرلیدیر تورپاغیم، داشیم.
"گرایلی" باجیمدی، "قوشما" قارداشیم،
دیللردە دولاشان سۆزوم وار منیم.

زیروه تىسسومو

اوستاد شاعیر موسا ياقوب ۸۰ يىللیگینە

آغاریر واراغین بیاض یاناغی،
قلمین كۆنلونه تزه سۆز دوشوب.
سکسن ایل آلیشان روح اوجاغیندا
دویغو آلولانیب تزه كۆز دوشوب.
چیچگی چیرتلايیر خاطیره لرین،
جاوانلىق اوزاقدان كۆوره لیب باخیر.
گۆر نچه ایللریدیر بونوز کندى نین
عمرونه دویدورو مىصراعلار یاغیر.

سسیسز جه ایللرین دیزین قاتلايیب،
زامانین يوللاری یورمايیب اونو.
يوردون وفاسینا قوربان اولوم من
داغلار اوجا توتوب شاعیر اوغلونو!

بو گون سمە نیدیر سینمده اورک،
سۆزون اوفوقونده سۆکولوبدو دان.

سوراق ائت یادداشی نین ویجدان محکمه سینه.
حاکیمی ده اؤزون اول، موتهیمی ده اؤزون.
حقیقتین گؤزونه باری دوز باخسین گؤزون.
دیلینه یالوار-یاپیش، سوروشسون اورگیندن:

ياغیشی

طبیعتین گۆز یاشی، یوخسا تانری آلقیشی
یاغ، ائی یاغیش، آراملا یاغ،
دینجلیک گتیر گلیشینله.
چؤل-چمه نین اوزو گولسون
گولوشونله.

سندن اومسون تمیزیگی،
پاک صافیگی
هر داش-قایا.

کایناتدان اسکیک ائتمه
اؤز نورونو داملا-داملا.
بهانه اول سئونلره.

سندن قاجیب چتیر آلتدا
گیزلن سینلر.

سئوگی دولو پیچیلتیندا
گیله-گیله اریسینلر.
یاغ، ائی یاغیش، لایلا کیمی،

شیرین-شیرین یوخولاری
بیتیرمه سن.

سئلہ دوْنوب فلاکتی
گتیرمه سن.

آراملا ياغ، قوی نازلانسین
باسمنلر،

گلیشینله بایرام ائتسین
قوی سوسنلر.

سندن آلسين ايلهاميني
شلاله لڙ، داغ چايلاري.

قوووشماغا تلسسینلر

دنیزلرده عوممان-عوممان.
ائله یاغ کی، توققوشدوروب،

دالاشدیرما بولودلاری.

قوی گوئی اوزو اینجیمه سین

های-هارايدان.

«نَجِّهِ ایتیردیم گۆرن؟»

اومیددن بیر ده سوروش، تاپا بیلرم، دئنن؟!
قارانلیقدا بیر اومید ایشیغی وار ایزینده.

آخی، نییه ایتیردین؟

آخی، نئجه ایتیردین؟

بیر دە سوروش اۋزوندن.

قوخلا، سئو

گۆز اوخشیان چیچک نه چوخ چمنده،
سن دردیگین چیچگینی قوخلا، سئو.
گول عطریله دوشمه یسن کمنده،
اوزدویونو تر چیچک تک قوخلا، سئو.

بو باھاردی - چیچگی بول، گولو بول،

سن ده باخېب اؤز گولونه حيران اول.

اۈزگە گولو سوندا اولار تىكان-كول،

سنه قالار اؤز چيچگين، قوخلا، سئو.

کیم دئیر کی، گولون عؤمرو آزا اولار؟

گول عمرونو گولو اوزنلر یازار.

اوزدویوندن اولمایاسان سن بئزار،

جنتیندی بو گول سنین، قوخلا، سئو.

نزاكتين دوزدور سۆزۈ، ايلقارى،

باغچاسینی خزان ائدیپ روزگاری.

هر عاشیقین یاری اولسون گولزاری،

باغرينا باس گول ياريني، قوخلا، سئو.

ياغ، انى ياغيش، آراملا ياغ.
مرحمتله اوووندور سن

ينسانلارى.

قوى يئر اوزون ايسلاتماسين
گۆز ياشلارى.

شهيد قىزى

آغلاما، شهيد قىزى،
دردين مننه تانيشدى...

اورگيم پارامپارجا،
قميم ناخيش-ناخيشدى...

آغلاما، شهيد قىزى،
من ده آتا ايتيرديم؛

آتامى ايتيرنده

ائله سن ياشدا ايديم.

سانيرديم كى، هاميدان

گوجلويديو منيم آتام.

او كۆريه اورگيمده

آتام ايدى قهرمان.

گۆيدن اولدوز ايستسم

بيغيب يئر تۆكردى،

قارلى داغين باشيندا

منه گول بيتيرردى...

سانيرديم هر آرزومون

آچارى آتامدادير.

او، منيم گونج يئريم،

او، منيم آر خامدادير...

آغلاما، شهيد قىزى،

باخ، من نجه بؤيودوم!

آتاسيزليق گۆز ياشين

آتامين اوز قويدوغو

مزاريندا گۆموردوم...

اول ائله سانيرديم

بیر گون اينصافا گه لر،
قالخار او داشين آلتدان،

آرزولاريمى گۆرر...

بؤيودوم شهيد قىزى،

آتادان سۆز دوشنده

اورگيم يامان اسدى،

او بختور گونلرى

تزه دن گۆرمك اوجون

كۆنلوم يامان تلسدى.

آنام تئز-تئز دئيردى:

اگر ياخشى اوخوسان

آتان موطلق بيله جك.

او، هاجانسا گله جك.

بئلجه، يالانلارى

اورگيمه بله ييب

اوميدلره سؤيكة نيب

بؤيودوم، شهيد قىزى...

سن ده بؤيويه جكسن

گئرچكى يالان بيليب،

يالانى سئوه جكسن،

توتاجاقسان اوميدين،

تسللى نين اليندن

سن ده بؤيويه جكسن.

سن شهيدين قىزيسان

اورگينده آغير يوك

آما تسللين بؤيوك

من ده آتا ايتيرديم -

آتامى ايتيرنده

ائله سن ياشدا ايديم!!!

مىلتين عنوانى

ماتم بايراغيتك قارا ساچينى،

باكييا سرميشدى يانوار گنجه سى.

ایسلانا-ایسلانا قان یاغیشیندا،
آزادلیق قوخوردو اومید کوجه سی.

یالین اللرینی قالخان ائیله دی،
اؤلومون اوستونه گئدن اوغوللار.
۲۰ یانواردا وطنلشدیلر،
بو تورپاق-اوغوللار، وطن-اوغوللار!

شهادت جامینی ایچن ارلرین،
گوللو آرزوسونو گولله لر دردیی.

سئوینج یاشلاریلا سوواریر وطن،
آزادلیق عطیرلی بو اوجا دردیی.

وطنین قودرتی، میلتن گوجو.
نه بؤیوک سروتدن، نه واردان کئچیر.
موقدس بیلدیگیم غیرتین یولو،
قرنفیل گئیینمیش یانواردان کئچیر.

هونر داستانی تک، غیرت هیمنیتک
اوخیون " شهیدلر خیابانی " نی.
باکینین دؤشوندن بیر بایراق کیمی،
میلت اؤزو آسیب اؤز عنوانینی!

کاش ائله گون گلسین

قوربتده اوشوین یوردوم،
یئرینده تۆوشوین یوردوم.

قبرینی گۆشه ین یوردوم،
آرزون کول اولدو، کول اولدو.

نه یامان آغیرمیش یوخون،

یاغمالانیب وارین، یوخون.
اؤز ایچینده بوغولدوغون،
نئچه ایل اولدو، ایل اولدو.

چکیم هاردان-هاریا کیمی،
هارای یوخ، بو هارای کیمی.
گۆزلریم داشیب چای کیمی،
سینم گۆل اولدو، گۆل اولدو.

بو آغریمین یوخدو آدی،
ععمرون-گونون ایتیپ دادی.
اورک هر گون هارایلادی،
سوسان دیل اولدو، دیل اولدو.

قلبیمین هوه سین دئییم،
گاه اوجا، گاه حزین دئییم.
کاش ائله گون گلسین، دئییم
آرزون گول اولدو، گول اولدو.

آیریلیق

حسرت قوخولودور گوللر، چیچکلر،
قلبیمده آیریلیق یئللری اسیر.
اومید یوللاری نین بوینو بوکولوب،
عؤمروم سنسیزلییه دوشوبدو اسیر.

ان شیرین کلمه لر اوووتمور منی،
کۆنلوم دولوخسونوب قم داغلاریندا.
منیم اورگیمی اوشودن آدین،
ایسینیر حسرتین دوداقلاریندا.

آیریلیق یاغیشی یاغیر یئنه ده،
کۆینگى ایسلانیر خاطیره لرین.
منیم گۆز یاشیمی سیلمه یه گلمز.

چكىلمىر باشىمدان دومانىم منىم.
عۇمور اوجاغىندا كۆزوم آه چكىر،
قلم دولوخسونور، سۇزوم آه چكىر.
اوميد قارا گئىيب، دۇزوم آه چكىر،
آزىب درد ايچىنده عنوانىم منىم.

طالع قايىسى

اينسان دا بير دونيادير
تورپاغى وار، داشى وار.
عۇمرو فصيل-فصيلدير،
باھارى وار، قىشى وار.

چوخدان ايتكىن دوشوب سنین اللرين.

گۆزون آچىب-يومونجا،
عمرون پايىزى باشلار.
ياغار دويغولارينا
سويوق-سويوق ياغيشلار.

بعضا بختى اوزونده
گولومسیر آی کیمی.
آخىب گئدر گونلری
گۆرونمه ين چای کیمی.

عۇمور-گون کيتايىندا
هر فصیل بير سطيردى.
اورکده کى اوميدلر
آرزولارا چتيردى.

اجل زنگى آسيلىب،
هر آلين يازيسيندان.
بير گون چيخيب گئدرسن،
طالعیین قاييسيندان...

اورگيم گۆزونو چكمير هله ده
اوستونو قار باسمىش وصال يولوندان.
داھا يئريمه يه طاقت قالمادی،
حسرتيم، ياخين گل، توتوم قولوندان.

عنوانىم منىم

چن کیمی کۆنلومه چۆكوب حسرتين،
بوینونو يئتيمتك بوکوب حسرتين.
عۇمرو ايلمه-ايلمه سۆكوب حسرتين،
قالمايىب گئتمه يه گومانىم منىم.

کدر اورگيمده اوجالديب سارای،
اوشودور روحومو قریب بير هارای.
هر گئجه گۆزومده قلیله نیر آی.
سانکی داشا دۇنوب زامانىم منىم.

اينتظار سينمه باش قويوب ياتير،
سوکوتدان صبريمين قولاغى باتير.
حسرتين قيرووو ساچلاريمدادير،

یاریمچیق پورترته علاوه:

یارپاق؛ کتاب؛ قادین

بختیار قاراجا، یازیچی - پوبلیسیست

منه همیشه ائله گلیب کی، اونون حیاتیندا، طالعیینده پاییزدان نسه وار - بیر پاییز هنیرتسی، بیر پاییز رنگی. سارالسا دا، سولسا دا، بؤیوک بیر اومیدله هله ده بیر بوداقدان ایکیللی یاپیشیب قالان یارپاغا بنزر بیر آز. بوداق اونو بوراخمیر، یا او، بوداغی؟ سونرا اوتوروب پیرشاغیدا دنیز کناریندا زیارت یئرینه چئوریلن، یانیندا آرزو-دیلکترین حاصل اولدوغو پیر آغاجی، اونون دنیزدن و کولکدن آییلن بوداقلارینی، ساهیل بویو سپلنن یارپاقلارینی و آناسی نین اللریندن مؤحکم-مؤحکم یاپیشان بالاجا بیر قیزی خاطیرلاییرام. ایندی او بالاجا قیزا قوشولوب دوشونورم: بیم او گئجه سحرین یاتماییب اونون طالعدن ایسته دیگی بو ایدی؟..

من اونون حاقیندا فیلم چکمه لییدیم، اما اوتوروب پاییزین بو یاخشی، یاغیشلی واختیندا یازی یازیرام. نییه؟ اؤزو بو باره ده یاخشی دئییر: اگر ایندیجن چکه بيلمیسنسه، گوناھ سنده دیر. اوندایوخ،

← Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خدافرین

شاه اثریم

اسیر حسرت کولگی
خاطیره لر اوشویور.
آرخانجا چوخ یوبوردوم،
ایندی عؤمروم تۆوشویور.

فلک منیم بختیمی
یارپاق-یارپاق دریبدی.
آغری دولو قلبیمده
آرزولاریم قریبدی.

کؤنلو آچیلیمیر داها
ایچیمده کی سؤزلرین.
گۆزومون یادداشیندا
چیچکلمیر گۆزلرین.
دردین آیاق سسیندن
اومیدلریم دیکسینیر.
اوشوین قوجاغیمدا
آرزولاریم ایسینیر.

میصرع-میصرع آه چکیر
اوز توتدوغوم واراقلار.
هر گون حسرتین الی
ساچلاریمی داراقلار.

اورگیمدن بویلاتان
هر میصرع درد-سریمدی.
اؤمور بویو یازدیغیم -
اؤلوم - شاه اثریمدی.

مندە... البتتە، دوغرو دئىير، ائلە دىر. آخى گوناھكار كناردا آختارماغا نە حاجت؟ او، ھىمىشە ياخىندا اولور. نئجە كى آرادان ايللر كئچسە دە، خاطىرە يە چئوريلن گونلر، ساعاتلار، ثانيە لر وار كى ائلە بىل ايندىجە اولوبموش كىمى لاپ يانيندادير، ياخيندادير. ائلە ياخيندا كى، بعضا او دانيشاندا آرايىر حىس انديرم كى، اونون صۇحبترلينە، او خاطىرە لرە قارىشىب من دە ايتە بىلرم. ھانسىسا فيلمدە گۇرموشم، بىر آز اونا دا اوخشاديرام: كۇرپە قىزلارى ايلە باغا كۇچمە يە حاضيرلاشان آناسى نسە خىردا بىر شئى آلماق اوچون اونو - او بالاجا قىزى ماغازايا گۇندىرير. يولدا اۇزوندىن چوخ بۇيوك بىر اوغلان پولو اوندان آلير و بو بارە دە ھىچ كىمە ھىچ نە دئممگى تاپشيرير. اليندىن پولو آلىنان، اعتيراض ائتمە يە، موقاويمت گۇسترمە يە گوجو چاتمايان بىر قىزىن، قىزجىغازىن، يقىن، چاتسا، آنجاق اۇزونە گوجو چاتا بىلر: آغلایار، قاچار، ھاميدان خلوت گىزلنر ائوين بىر كونجوندە. خىطدە كى معركە نى، ھای-كوبو ائشيتمز، گۇز ياشلارنى گۇرمز. ائشيتسە دە، آنلاماز. سانكى كىمسە سىزليگىندىن، ضعيفليگىندىن گىزلە نىرمىش كىمى. قىصاص آليرمىش كىمى: قوی تاپا بىليرلرسە، تاپسينلار... بئلجە اۇزو دە اىستمە دن، بىلمە دن اونلارى آتاسىز بۇيوتدويو اوچون، ھر احتىمالا، " چوبوغو " ھمىشە بۇيرونده ساخلايان آناسىنى دا " جزالانديرار " ، اليندىن پولونو آلان او اوغلانى دا...

ايندى ائوى-ائشىگى، بالالارى، نوه لرى اولسا دا، آرادا ائلە بىليرم او قىز ھلە دە اوردادير، گىزلنديگى يئردجە اوتوروب. يازدا پايزى گۇزلە يىب، پايزدا يازى. ھلە بوگونچن اونو تاپان اولمايىب. دئىە سن

ياددان چىخىب، ھىچ آختاران دا اولمايىب. بلکہ آناسى دونياسىنى ديشىندن سونرا تامام اونودوبلار كى، او يوخذور، اونو آختارماق، تاپماق لازىمدىر ... ايندى بو دئدىكلريمە يارپاقلارى آرايىب باخىرمىش كىمى باخىرام. بو يارپاقلارى يازدا، پايدا او قدر گۇرموروك ندنسە. بونون اوچون پايز گركدىر يقىن. يارپاقلار گرک تۇكولسون آياقلار آلتىنا، ائىوانلارا، ماشىنلارین اوزرىنە... نئچە واختىر پايز گلدىن ھر گون سحر سوپورگە سسىنە آيىليرام. ياشلى بىر قادىن ھا چالیشير يىغىب قورتارا بىلمىر بو يارپاقلارى. خىطىن او باشىنا چاتمامىش بو يانى دولور يارپاقلار. بئلجە ھر گون، ھر سحر. آغاجلارین بوداقلارینداكى بىر ائولى، " ائودار كولگىن " تۇكدوكلرىنى آشاغيدا قاقچىن، ائوسىز-ائشىكسىز بىر قادىن ھىچ جورە يىغىب- يىغىشىدىرا بىلمىر. ندنسە منە ائلە گلير كى، او قادىن آرتىق چوخدان نىنكى پايزى، ھىچ نى، ھىچ كسى سئومىر. بلکہ اونون زحمتى، ازىتى، بو معناسىز " سىضعيف امگى " ائلە بونا گۇرە قورتارماق بىلمىر. اينسان سئومە يھندە، سئويلمە يھندە يقىن بئلە اولور، پىكاسسو ساياق: يارپاق، سوپورگە و قادىن. يئره قار دوشنجن، بو يارپاقلار گۇرونمە يھنە قدر او قادىن آغاجلاردان و يارپاقلاردان ال چكمىە جك، يىغىشىدىراجاق، تمىزليە جك اونلارى. نە اولسون؟ ائلە بىليرسىز قىش گلندە قارى سئو جك؟ سوپوردوكجە بو سويوق يانوار گونلرىندە قارىن آلتىندىن اوزە چىخان او قان لكلىرىنى، يا رنگى قاقچمىش قىرنفىللىرى گۇروب تانىياجاق؟

قار ياغير،

ناخيشلى، دوماغ، بمبىياز،

شهيد خوجالىمن ياراسى اوسته،

شوشا نغه سىنى اۋپوب بو قارىن،

قويورام گۈزومون قاراسى اوسته.

من نه واختسا بو شعيرده خاطىرلانىن او قارى، قار
ايچىندە شوشانى بو پايىزى گۈردويوم كىمى گۈره
بىلمىشم. ايندى قار آدىنا اوزاقدان كىرسىن زيروه
سىندە بىر آغارتىنى گۈرورم. بىر دە او قارلى گۈندە
قارداشىملا خانكىندى نىن كوچه لرىندىن كىچىپ
گىتىدىگىمىزى، قاباغىندا كارتوف-سوغان، اليندە
كى قىرنفىلى دە كىمە سە ساتماغا چالیشان يول
قىراغىنداكى قوجا ائرمىنىنى خاطىرلايىرام. ..

ماشىنداكى قادىن خانكىندىن ايدى. او قارىشىق
واختلاردا اونو حيات يولداشى اوشاقلارى ايله
بىرلىكدە آپارىپ فۇزوليدە قوھوملارگىلدە
قويموشدۇ. علاقه تامام كسىلدىگىندىن ارىندىن
ناراحات قالان قادىن لاجىندىن كىچىپ بىرتەر
خانكىندى نىن ياخىنلىغىنا جان گىلب چىخا
بىلمىشىدى. اونو اۋزوموزلە گۈتۈرۈندە ائلە بىلدىك
خوجالىيا، يا دا آغداما گىتىر. لاكىن... لاكىن ھىمىن
آنداجا بىلدىك كى، اونو، قارشىدا نە اولور-ولسون،
خانكىندىنە، منزىل باشىنا چاتدىرمالىيىق...

ياشادىغى كوچه يە دۈنۈرۈك. ماشىندىن دوشوب:
" گۈرون باشىنىزا نە اويون آچاجام... " -دئە رك
ازىلن، سىندىرىلان قاپىسى ايله اوزبوز دايانان، اونون
بو قايدىشىنا حىرتلە باخان " قونشو " لارىنى
سۈيە رك اۋز حىطىنە آدلایىر. نە لر يوخذو دستە-
دستە توپلاشىپ بىزە باخان او گۈزلردە؟

گۈزومون سسىندىن قولاق توتولور،

بو كىمىن گۈزودور ايراقدان باخىر؟

چىخاسى گۈزلر وار-قاراباغدادىر،

اويمالى گۈزلر وار، قىراقدان باخىر.

او گۈن باكى نۇمرە لى ماشىنىمىزلا خانكىندى نىن
كوچه لرىندە سانكى ائرمىنلەر مئيدان اوخوياراق
خوجالىيا اوز توتورۇق. عاغلىمىزا دا گلەمە دى كى،
بىزدىن سونرا خوجالىيا ھانسى موصىبت، فاجىعە اوز
توتاجاق...

اليمدە كى كىتابا باخا-باخا دوشونورم: نە اولدو او
قادى نىن، او عايىلھىننىن طالعى؟ اونلارنىن قىصاصى
نە واخت آلىناجاق؟ اۋز-اۋزومە دئىيرم: بلكە اليندە
سوپورگە اولان ائلە ھىمىن او قادىندىر؟ او، بىزدىن
گىزلە نىر، بىزدىن اوتانىر، بىز اوتانمالىيىكن... بلكە ائلە
اونا گۈرە اوزونو پايىز كىمى سارى بىر يايلىقلا
باغلايىپ بئلجە...

اۋزومو ايناندىرماغا چاليشىرام كى، پايىز دا قادىن
كىمىدىر، قادىن اوزلودور. محض اونا گۈرە سئويرم
قادىنلارنى. بىر واخت آنامدا، آنامىن اوزوندە
گۈرمۈشم او پايىزى. بىر دە بالاجا قارداشىمىن او
تورپاقلاردا، قاراباغدا قالان قبرىنى دوشونىدە، ندنە،
اورانى دا ھىمىشە پايىزدا گۈرن كىمى گۈرورم.
يقىن ۱۹۹۱-جى ايلدە لاپ جاوان واختىندا سوپوق
بىر پايىز گۈنۈندە دونياسىنى دىشىدىگىنە گۈرە.
سونرا، سۈزلشمىش كىمى، آتام، آنام و بۇيۇك
قارداشىم دا پايىزدا گىتدىلر اونون يانىنا. ايندى
نچە ايلدىر آنامىن-آتامىن، قارداشلارىمىن
حسرتىندىن منە باخىر پايىز. بئلە واختلاردا يارپاقلا

كسىلنجن قووموشدولار. داھا دىرنمىشىدى، قاقماغا
يىر قالمامىشىدى. آنى اولارق بئىنىمدن كئچدى:
گۈزلە نىلن بىر قتل، چوخدان يازىلمىش بىر يازى...
منە خوش اولان بىرىسى دئىيل. اۋزو دە بىلىر كى،
تكجە منە يوخ. اما يازىغىم گلدى اونا ندنسە...
ايندى سويوق پنجرە دن سحرە باخا-باخا
دوشونورم: اۋلمك، اۋلدورمك، يازىغى گلمك...
بونلارن ھامىسى پايىزدان، بىر دە اليمدە كى بو
كىتابداندىر يقين. بىر نۆۋ، پايىزين " سورپىزلىرى
" دىر بونلار...

عۇمورلوك ساكىندىر بو سون منزىلە،
آدى عمليندە ياشايان كسلر.
دونن بىر حاق ايشى ترسە چكە نين
مزارى ھر كسى دوزلويە سسلر.

ياناشى يارپاغا اوخشايدان شعيرلر، يارپاق شعيرلرى،
يارپاغا بنزە ين قادىنلار، اوزلر دوشور يادىما. "
يورد دئدىگىم بو تورپاغ " آ باخا-باخا سونا خانىم
ولىيئوانىن سۆزلىرىنى خاطىرلايىرام: " ...روە ھىچ
زاملان اۋلمور. او، ايلاهى تىلدن، يارانىشىندان
تكمىللەشە-تكمىللەشە ابدىياشارلىغا يول گئدىر. بو
يولون ان اوغورلوسو پوئىيادىر. پوئىيا روحو
قوروماغا ايلاهىدن گۈرۈلىدىر "

دوشوب يول گئدىرم طالع بويونجا،
ھر ياندا اۋنومە چىخىر بو پايىز.
باجىمىن آغاران تئلىندن دوشور،
آنامىن قبرىندىن باخىر بو پايىز.

ياخود:

روحومدا ھلە دە آر قوخوسو وار،
كۈنلۈمدە بىر مىصرع يار قوخوسو وار،
داھا قىسمتىمىن قار قوخوسو وار،
گل، پايىز عۇمرومون طالعىنى ياز...

فىكىر وئرمىسىنىز سە، بو يارپاقلار مزارلىقدا داھا
چوخ اولور. اوردا اكيلن آغاجلار، گۈللر بلكە گئدىنلرى
يادا سالماق، روحونو ساكىت ائلمك اوچوندو. ينى
ھر يان ياشىل، تزە، طراوتلى، سونرا سارالمىش
يارپاقلار و دىبى اولمايان بىر بوشلوق. او بوشلوق
حسین جاويد پاركىندا آخشاملارین بىرىندە بىر
نفرین گۈزلىرىندە گۆردۈم. او گۈزلىرى تانىدىغىم
اوچون درحال ايچىندە كى تلاتومو، اۋلومو،
قورخونو دا تانىيا بىلدىم. ائلە بىل اونو نفە سى

چالیشیر... بیر ده ایندی
اونون اطرافیندا باش وئرلر
اونون اؤز ایستگی ایله
دئییل کی... سادجه اؤزومو
و اونو بو وئردیگیم سوالین
جاوايبدان خیلاص ائلمک،
جانینی قورتارماق اوچون
دئییرم: یقین ائله بیر شئی
ایسته ییرسن کی، اونون دا
گوجو چاتمیر. قاییدیر کی،

یوخ، ائله دئییل، نییه گوجو چاتمیر؟ " گوجو
چاتیر. چاتماسا او بویدا ایشلری گۆره بیلردی؟. او
قدر آداما کۆمک ائدردی؟... بیر ده من اونو
گوجسوز ده گۆرمک ایستیم. ائله بیر صمیمیتله
دانیشر کی، دوغروسو. بونو چوخدان گۆرمه میشم:
" بیر آلاسه شاهیددیر کی، اونو و یاخینلارینی نه
قدر ایسته ییرم. گوجسوز اولمادیغینی دا بیلیرم.
گوجلری چاتیب ایستمه دیلرسه، بو، بیر درد. توتاق
کی، گوجلری چاتمادی، بونو دا هئچ جور اونلارا
یاراشدیرا بیلیم، بو دا باشقا بیر درد. بلکه من
اؤزومو اونون و اونونکولارین یانیندا چوخ
دیرلندیریم. بلکه هئچ او بویدا دئییل. بو دا باشقا
بیر درددیر " -دئییر دوستوم...

گۆزوم سو ایچمه دی عاغلیم کسندن،
گۆزومون توتدوغو سۆزومدن دوشر.
آیریلیق دئییلن گۆزگۆرونمز
یاش اولوب گۆرونر، گۆزومدن دوشر.

بیر دوستوم وار، هوسله اوخویوب بو کیتابی. دئییر:
قادین آنادیرسا-یاخشیدیر. قادین ایشله ییرسه، ایش
باشیندادیرسا، یاخشیدیر. قادین شعر یازیرسا،
عوضی یوخدور. دئمه لی، اونو یاشادان، اونا بو
شعیری بیر یازدیران وار... دوستومو ندنسه ایندیکی
دۆورده کیشیلردن چوخ قادینلارین یازدیقلاری
اؤزونه چکیر. " صمیمیت چوخدور اونلاردا -دئییر.
هم ده، گولومسیه رک، اونا گۆره کی، پوئزییا گۆزل
قادین کیمی بیر آز " سفئه " اولمالیدیر... " -
دئییه پوشکینی یادا سالیر. ائله بو یئرده بو سۆزلرینه
گۆره می، یا ندنسه، سون واختلار ایشی بیر شاعیره
خانیمدان کئچدیگی اوچون اونو بیله-بیله
اینجیتمک ایسته ییرم: بو قدر صمیمیتین قاباغیندا
نییه دوزلمه دی او ایش؟-دئییرم. جاوابی، همیشه
کی کیمی، حاضیردیر: اول، اورتاق دوستلاریمیزدان
بیری نین یازیب ستولونون اوستونه قویدوغو " "
کلام " لاری منه خاطیرلادیر: " دوستلاردان بیر
شئی ایستمه، یوخسا اونلاری ایتیره بیلرسن. "
سونرا باشلایر کی، هر شئی یاخشی
اولاجاقدی. نئيله مک اولار؟.. او کی هر گون

گوللو گونلریمین خزان واختیدیر،

بختیمین یوللاردا آدان واختیدیر

گل، پاییز عؤمرومون طالعیینی یاز...

پ.س. بو، اونون منیم اوچون همیشه گیزلی قالان،
یاری گؤرونن، یاری گؤرونمه یهن پورترئتینه پاییزدا
ائدیلن قئیدلر و جیزگیلردیر. یازی، یایی بورا قاتماق
ایستمه دیم. بو علاوه لردن و دئییلنلردن سونرا سیز
اونو- او اورک و کیتاب صاحبینی تانییا
بیلدینیزمی؟ قاراباغدا دوغولمایان، هئچ زامان
شوشادا، لاجیندا، کلجرده... اولمایان، اما او
یوردون بوتون آغری-آجیلارینی اورگینده جمله ین
بیر آنایا- نزاکت خانیم، هارداسا گیزلندگی یئردجه
اونودولان او قیزجیغازا - نزاکته، اورگینده کی
یانغیلاری کیتابلارا سیغمایان، هر سؤزوندن،
میصرعاسیندان گؤز یاشلاری سوزولن شاعیره نزاکت
ممدلییه همین تورپاقلاردا کئچمیشینی ایتیریب
گله جگینه ده هئچ بیر گووه نی اولمایان، اورگینده
آیریلیغی و اومیدی قوشا بؤیوین بیرسی کیم اوز
توتوب دئمک ایسته یرم:

واخت اولار گؤزومون یاشینا دؤنر،

واخت اولار باشیمین داشینا دؤنر.

هره بیر گؤزه لین باشینا دؤنر-

من بو آیریلیغین باشینا دؤنوم...

بو سطیرلری اوخویا-اوخویا داغیستانین، ائلجه ده
بوتون قافقازین بؤیوک شاعیری رسول همزتوون
بیر واختلار نوه سینه اونوانلادیغی شعیرینی
خاطرلادیم. سهو ائتمیرمه او ایللرده، سووئت
دؤنمینده " ایلین ان یاخشی اوشاق شعیری "
آدینی قازاندی. ساده بیر حاقیقت اونون قلمینده
غئیری-عادی بیر حادثه یه چئوریلیمیشدی. اوشاق
یخیلا-یخیلا، آغلیا-آغلیا بؤیور- دئییلر. شاعیر
هانسیسا سبیدن آغلایان نوه سیندن سوروشور کی،
نییه آغلاییرسان؟ سنن آتان-آنان وار. منیم هئچ
کیمیم یوخدور. سن نییه آغلاییرسان، قوی من
آغلاییم. سنی سئودیکلرین آتمایب، دوستلارین
آلداتمایب. سن نییه آغلاییرسان، قوی من
آغلاییم.... اوشاق جاوابیندا نه دئسه یاخشیدیر: سن
بونلاری گؤردون، بیلدین و آدلادین. منی ایسه
بونلار قارشیدا گؤزله مکده دیر. اونونچون ایندیدن
بئله آغلاییرام...

نه قدر آغرین وار، آغرینلا واران،

یارامدی کؤکسونون آلتداکی یاران.

سن گؤیدن ائنسن، من بوردان دورام،

گله ظفر گونو، گله، شهیدیم.

ایلیب کیتابدان او بالاجا قیزین و دوستومون گؤز
یاشلارینی سیلمه یه چالیشیرام. بيله-بيله کی، او
یئرلر قاییتمایان، او تورپاقلار آزاد اولمایان، او "
سئهرلی ایش " دوزلمینه قدر اونلاری کیریتیمک
مومکون اولمایاجاق. نه دوستوم ساکیتلشه جک، نه
او بالاجا قیز گیزلندگی یئردن چیخاجاق...

اوزاقدا گؤرونن اجل تاختیدیر،

مونوقرافىيا فيلولولوقلار، طلبه لر و گئنيش اوخوجو
آوديتورياسى اوچون نظرده توتولموشدور.

اؤن سؤز

پونزيا حياتين، مر حمتين و بشرى حيسسارين ترنومودور

شعير عالمى غريبه بير فنئومئندير: حياتين
پرئدمئتلرينى گؤروب دويماق و قاوارماق؛ موشاهيده
ائتديگين ساده و مورکب فلسفه نى آنلاماق و
منيمسمک؛ داخيلي حيسلرين موبهم پيچيلتيسينى
ائشيتمک و سس وئرمک. بئله «وچلوك» لرين
ايچريسینده داها بير «وچلوك» ده مؤوجوددور:
شعيرى کيم يازير، ندىن يازير و کيم اوچون يازير؟!
اوخوجويا بو مقاملارى آچماق چتيدير نه قدر
درينه وارسان دا، اوزاغى پونزيانين نظرييه سینه
و قايدا-قانونلارينا چيخاجاقسان... آما بو خاوتيك
پروسئسلرده منيم ديقتمى بير نوانس اؤزونه
ياخينلاشديرميشدير. نه قدر غريبه اولسا دا: مؤلفى
کيشيديرمى، قادينديرمى؟ آما سوال دا گؤيدن-
دوشمه دئييل. کيشى شاعيرين شعير سوبيئکتيه
موناسيبيته قادى نين ياناشما و ترنوم طرزى
فرقليدير، چونكى دويوم حيسياتى کيشى شاعيره
داها آقرئسسويدير، خاراكتردن گلمه دير، اگر او،
کوروغلودان، قاقاق نبیدن يازيرسا ديقت
قهرمانليغين، ايگيدليگين ماهيتينه يۇنلجکدير؛
قادين دا کوروغلودان، قاقاق نبیدن يازيرسا
نيگاردان، هجردن اونلارين گؤزليليگيندن و
صداقتيندن يان کچمه يهجکدير! شعير منيم
دؤوقومده سئومکدير، بو حيس قادينلارين پايينا

نزاكت ممدلىنين ياراديجيلىق يولو

آلاهوردى امين اوو

رئداكتور: ذوالفقار شاهسئونلى

آلاهوردى ائمينوو. نزاكت ممدلى نين
ياراديجيلىق يولو. باكى، ۲۰۱۸، ۳۱۲ صه.
مونوقرافىيادا ايستعدادلى شاعير و پوبليسيست
نزاكت ممدلى نين ادبى فعاليتى موعين
آسپئكتلرده تحليل اولونموش، هابئله ژورناليستيكا
ساحه سينده عملى و نظرى ايشى كناردا
قالماميشدير. مؤليف بو فداكار، ياراديجى شاعيره
نين، ظابطلر آناسى نين قاراباغ آغريسندن دا يان
كچمه ميشدير. بير سؤزله، نزاكت ممدلى
ياراديجيلىغى گئنيش دياپازوندا آراشديريلميشدير.

اووقاتدا ھايقيرارديم، پيچيلدامازديم، «ای گولوم»
 اوميد باغلامازديم - آخی طبيعتيميز سرتدير!
 پوئزيا منيمچون ايلاهی و سيرلی کدردير،
 سئوینجدن اونا بير اوووج پای دوشوبدور، عکس
 حالدا شعر يازيلمazدی.

بو، هانسی کدردير، هارادا گيزله نييدير، اونون
 اويانما شانسی وارمی؟ سواللاری بو يازيمدا
 وئرجیمی دوشونموردوم، باخ بو، تصادوفی اولدو؛
 بلکه ده ضرورت ایدی. نزاكتين «ئتود»ونو اوخوياندا
 چوخ-چوخ دوشوندوم، نيکبينليگیمی اونوتدوم و
 باياقکی اعتيرافيم قاييتديم: «موتلق»ليک فلسفه
 سينه و س.وورغونو، م.ارازی، م.ياقوبو خاطيرلاديم.
 بو کوريفئی شاعيرلر حياتين شيرينليگینی نئجه
 ياشايبيلارسا، - بو شيرينليگين نه واختسا
 آجيسینی دادمالی اولاجاقسا... شعيره اوز توتدولار.
 مزارستانلا اوزبوز دايانديلار و سمد وورغون
 «اونودولموش تک مزار»ی قلمه آلدی. نزاكت بو اوچ
 شاعيردن چوخ-چوخ جاواندير، شعیری ده ائله گنج
 ياشيندا يازميشدير، أما درين کدر دويغولاريندان
 قاچا بيلمه ميشدير، مکانی گؤرموشدور.

پنجرم آچیلار، قبرستانليغا،
 گؤردوبوم منظره گؤزومه باتير.

متتل قاليرام اوجا تانرييا،

عالمی جاهيلله ياناشی ياتير.

شعير منده آسسوسيآتوليک اوياتدی؛ بير زامان
 (۱۹۷۹-۱۹۸۴) دوققوزونجو مرتبه دن، ايش
 اوتاغيمدان معلوم مکانا - قيرستانليغا هئی
 باخمیشام. اوللر سئيرکليکدی، قارا مرمر دژاشلاری
 بير-بیری نين قونشولوغوندا ایدی، روحلاری
 قووشوردو.

Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خداآفرين

داھا چوخ دوشور و علاوه ائدرديم: شعر شاعيره لر
 اوچون دليجه سينه سئومکدير. سئوگینی،
 گؤزليگی، عاشيqliگی شاعير تامام باشقا بير
 يۇنومدن تصوير ائدير - خاصيتيندن گلن
 جيزگيلری، شاعيره هاچانسا ياشاديغي، بسله ديگی
 بو «اوچلوگون» ايچيندن احتياطلا کئچيرير،
 اوياتماق ايستمير، هر ميصرعسی اونون
 ساچلاريندان ايشيق تئلی کیمی آسيلير. عمرونون
 يالنيز حزين، بلکه ده سولان-سارالان چاغینی آير،
 چون بير قادين اولاراق اولومون قارشيسينا قيلينجلا
 چيخا بيلمز!

سارالميش يارپاغا بنزه بير عؤمروم،
 سانکی پاييز گليب، خزان دوشوبدور.
 دوروب ال آچميشام باھارا ساری،
 سيخيب اللريمی قيش گؤروشوبدور.

ساری چيچگيمه قونماز صوبح شئهی،
 تئليمی اوخشاماز بير ده ياز مئهی،
 گؤره سن بس قيشا چاتارمی عؤمروم؟
 قيشدير سون منزليم، قيشدير، آی گولوم.

بو کيچيک شعیری نومونه گتيرمکده تصادوفلوک
 آختارماق عبثدير؛ أما عمرون هاچانسا هانسی
 داياناجاقدا سوسماسی ايسه تصادوفی دئييل -
 موطلقدير. بو شعيرده کی حيسي دوزو، ائله اؤز
 عؤمرومله موقاييسه ائدرديم. کؤورک موناسييتیمی
 خاطيرلاتمازديم اوخوجولاريم اوچون، باشقا بير

سونرالار قىبرىستانلىقىدا بوش يئرلر آزالدى. چون
بو، ائله مكاندىر بوتون «قوناقلار» ينى سخاوتله قبول
اىدىر، تورپاغىنى اسيرگمير، كىملىگىله مارقلاقلان،
سورغو-سوالا چكن يوخدور.

بوردا سوروشمورلار كىمسن، نچىسن،
مۇمىنسن، جانىسن، يا دىلنچىسن.
جرگه يه دوزولوب ساكيت قىيرلر
بوردا هئچ بىلمىرسن سن نئچنچىسن.

كاسىبى، وارلىسى بىلىنمىر بوردا،
اۋزو اۋز خوشونا گلە نى يوخدور.
لىباسى عىنىدىر هر كسىن بوردا،
آخسا گۈز ياشلارى، سىله نى يوخدور.

عۇمورلوك ساكىندىر بو سون منزىله،
آدى عملينده ياشايان كىسلر.
دونن بىر حاق ايشى ترسه چكه نىن
مزارى هر كسى دوزلويه سىسلر.

شعيرده شاعيره اۋلوم آنلامى نىن آدىنى چكىمىر،
دا يوخدور، لاكىن بو يوخلوقا آپاران حاقىقتىن
فلسفه سى وار و منده سوال دوغوردو: اۋلوم –
موعمانى آچان اولموشمو؟ ان كامىل و مودرىك
اينسانلار اۋز اۋلومونو قاباقچادان دويموشسا، سىبىنى
آچماقدا آجىز قالمىشدىر. محمد اىبن كاب ال
كورازى نقل ائدىر كى، بىر زامانلار عمر بىن
عبدالعزيزله مدينه ى مونوورده قارشىلاشمىشدىم.
او، بىغ يثرى يئنىجه ترله مىش ايدى، بوللوق
ايچىنده ياشايدى. داها سونرا خليفه اولدو و يانىنا

گىتىدىم. ايزن اىسته يىب ايچرى گىردىم. اونو
گۆرنده تىجوبلىندىم، اوزونه مات-مىطل باخدىم. او،
منه دئدى كى، ائى محمد، نه اوچون بئله حئيرتله
نظر يئتيرىرسن؟

من اونا چاتدىردىم كى، ائى مۇمونلرىن اميرى،
رنگىنيز سولموش، بدنiniz طاقتدن دوشموش،
ساچلارiniz آغارمىشدىر. سىزى بو حالدا گۆرنده
حئيرتىمى گىزلىتمىگى باجارمايمىز.

اۋمر بىن ابدولزىز منه اوزونو توتوب دئدى:
– ائى محمد، منى قىبره قوبولاندان اوچ گون سونرا
گۆرسن نه قدر تىجوبلىنچىكسن! او زامان قارىشقلار
گۆزلىرىمى چىخارمىش، آغزىم، بورنوم قانلا دولموش
اولاجاق، محض اوندا منى هئچ كس تانىماز، داها
چوخ حئيرتلىنرسن.

بو حديث تىكجه اۋلومون حىكمىتىنى يادا سالىمىز،
اينسان خىصلىتى نىن ضىديتلىرىنه و مورىكلىگىنه
ايشاره دىر. ائى اينسان، مزارىستانىن يانىندان
سايمانزىانا كئچمه، اورادا اۋز يثرىنى گۆر!
تأسوف كى، بو موقدس حىسى بىر قروپ آدمىلار
ياشاماق اىستىمىرلر، ياخود باجارمىرلار. اونا گۆره دىر
شاعيره نزاكت پوئىك ايدىئاسىندا حاقلىدىر.

جاوانىن تر عۇمرو يارىمچىق قالىب،
بو قوجا نه قدر ياشايىب، آلا!ه
عۇمور ده دئيه سن دوز پايلانمايىب،
باغىشلا، اىلاهى، ائيله دىم گوناھ.

من نزاكت خانىمىن پوئىياسىنا بلد اولدوقچا (دئيه
سن گئجىكمىشم) دوشونورم كى، اىستىداد پايندا
اونون «ۋلو» شعير يازماغا حاقى چاتمىر، چون او،

اینسانین اۋز عاقیبتینی سئزمک فهمی، هانسی کی او، اۋنجه عاقیبتینی آنلامالیدیر - سون نفه سی نئجه اولاجاق، قیبر حیاتیندا نه لرله قارشیلانچاق، آخیرتده هانسی مقامدا اولاجاق؟ اینسان اوچون ان مجهوللار بونلاردیر کی، هله لیک جاوابسیز قالمیشدیر، داها دوغروسو، قونداق ایله تابوت آراسینداکی مسافه نین سیریرینی، بو دونیا گلیشینی و بورادان آخیرته کۋچ ائلمه سی نین حکیمتینی قاورایا بیلیمک. بلی، هر بیر اینسان فانیدیر - اۋلومه محکومدور. شاعیره نین منطیقی - بدیع پروقنوزو تخیولون یالیز موعین وضعیت اولماییب، عئینی زاماندا اینسانین فالیت فورماسیدیر. «دونیا»، «ئی دونیا» شعرلرینده مؤلیف اوزونو بو رئال دونیا توتور، بیر قدر نصیحتچیلییه واریر، آما گیلئینی گیزلتمیر، لاکین بو اوزتوتمانی نزاکت خانیم قادین حیسایاتی ایله چاندیریر، کسکین ده دئیردی «امانسیر دونیا» یا، «قارادان آغی سئچم»، ینی بو بیر یانا - شاعیره نی یورموسان - نه اوچون؟

یورموسان، یامانجا یورموسان منی،
سن دئمه، بیتمز میش طولمون، ظیلتین.
آرزومون دالینجا قالدی گۋزلریم،
یوللارین داشلیدیر، یویورمک چتین.

سن ائله بئله سن باشدان، بینه دن،
بیلیرم؟ هئچ کسه قالان دئییلسن.
سونوما گئدیرم هئی آددیم - آددیم،
بیلیرم، منیم ده اولان دئییلسن.

اۋز اوبرازینی آختاریب تاپیر و بیر اوستونلوگو ده اوندادیر کی، شرق تفکورو ایله قرب پوئتیک یاناشمانی بیرلشدیریر، ائوموسیونال و راسیونال دوشونور. نزاکت خانیم «دونیا»، «ینسان»، «تالی» سوبیئکتلرینه اۋزومخسوس طرزده یاناشیر - بو، شعرین مضمونو مسئله سیدیر، اینتئلئکتوالدیر، دیگر طرفی اوبرازی دئییمین هارمونیکسیدیر؛ اوچونجو روحی ائنئری نین پایلانماسی آکتیدیر کی، سونونجودا پوئتیک کانسووکا - فیکیر دایانیر. من شاعیره نین پوئزیاسیندا بیر نوانسی اۋزوم اوچون آیدینلاشدیردیم کی، موضوعون ائپیک تصویرینه یئری گلنده احتیاج قالمیر، ائله بیر بند ده بس ائدیر.

دۋزمکدن بئزمیشم، روحوم آغرییر،
حضرتی عیسی تک سانکی داردایام.
بختیم یاتان یئری تاپدیم، اوتوردوم،
او واختدان بو واختا هله اوردایام.

روحون فنئومئنلیگی، جاندان بئزمه سی - آرتیق عۋموردوسه - مطلق زامانی گۋزله مک. و آسسوسیاتیو دوشونجه باغللییگی: اۋلومون گلیشینه گئیش یئر وئرمه یه دیمز، اۋزونو تئز چاندیرار، یاخشییسی بودور، اونا حاضر اولمالیسان.

اۋلومون گۋزونون ایچینه باخدیم،
اۋلومو هر آنین اۋزونده داددیم.
نئجه غریبه دی، اۋلومدن قاجیب،
اۋلومه گئدیرم هر آن، هر آددیم.

ياش اولوب گۇزوندن دوشنه كيمي،
اليندن نه چكديم، بيليدىن بارى.
بىر گون اوز دۇندريب اوزوندن سىن،
چىخىب گندجىم گۇيلره سارى.

من نزاکت خانیمین شعیرلری نین جۇۋهرینه
واردیقا، موھوم پوئتیك مطلبلرله اوزلشدیم: آغری
و سئوینج، وصال و حسرت، اینام و پئسسیمیزم –
بیر-بیرینی ردد ائدن و تاماملایان موتیولر. بو
آتریوتلار اولماسا – شعیر یازیلار، آنجاق یادداشا
ھوپماز، اونا گۇره کی، رئاللیقلارلا اویدورمالار تصویر
پرئدمئتینه جان وئرمیر. بو باخیمدان پوئزییا –
حاقیقتلرین و یالانلارین ائموسیونال-قلی
دوغولوشونون، شاعیرین فردی-اۇزل اوسلوبونون
تظاہورودور. لاکین بو اوسلوبدا باشقا شاعیرلره بنزمه
یھن حزینلیک، پیچیلتی، نیگارانیلیق اوخونور، ائله-
بئله میصراعلارین گلیشی دئییل، ایلهامین دیکته
سیدیر. بئله شعیرلری تکرارن اوخویاسی اولدوم،
کۇورلدم، ورقی چئویردیم، آما تابیم چاتمادی.
«بیلیمیر اینسان»، «گۇیدن بیر اولدوز آخدی»،
«گئتمیسن»، «قار یاغیر»، «بنؤۋشه» شعیرلری بو
اعتیرافییمی دیریلتدی. نادیر میصراعلارین حۇکموا!
حۇکمومو؟ شاعیره نین سونیلیکدن اوزاق
ایستعدادیمی؟ هر اوچو و دئمه دیگیم علاوه لری.
«بیلیمیر اینسان»ی منه داھی ھیند شاعیری و
موتفککیری ر.تاقورون «اینسان» شعیرینی
خاطیرلاتدی.

نزاکت خانیم یاشاماق اهتیراسی نین توکنمزلگی
نین شاھیدینه چئویریر اوخوجونو – منی!

بیر گون دۇنوب گئرییه بو گونو آختارارسان،
«ۋمور نئجه کئچدی گۇر»، – اۇزونو دانلایارسان.
نه زامانا گون چاتار، نه ده اۇتن چاغلار،
تکجه بویلانماق قالار ایتیردیگین آنلار.
گۇزلیگی، گنجلیگی آینادا آختارارسان.
سارالمیش شکیللری گۇزونله اوخشیایارسان.

باخ بو یئرده قلمی ساخلادیم، بارماقلاریمین
تیترمه سیندن احتیاطلاندیم، اورگیم دولموشدو، بو
حیس نیدی، هارادان توتوموشدو منی – دئمکده
چتینلیک چکیرم. حاقیقتمی بیر گون؟ بلکه
حاقیقت دئییل؟

اینانا بیلمه دیگین اۇلومه راست گه لرسن،
سو یوق داش مزارلارا آتام – آنام دئیرسن.
اۇولادا قاناد وئریب، بیر قوشتک اوچورارسان،
یوللارین یورغونلوعون نوه لردن آلارسان.

یامان یاشا دولدوم، شاعیره! بو اونیکال
میصراعلارینی اوخوماسایدیم بلکه ده اۇزومه تسلی
وئردیم. بیر ده فهمه باخ کی، صوبح تئزدن بو
شعیرینی اوخویاندا واختیله باباسی نین یاتدیغی
چارپاییدا نذرین نوه م یاتمیشدی، آستاجا اوتاغا
کئچدیم، ایلاهی، گۇره سن بوتون اوشاقلار بئله
قمسیز-کدرسیز اویویورلار؟

اوشاقلار هاردان بیلر کی، آتالاری، سونرا بابالاری
جاوانلیغینی اونلارین اوشاقلیغینا باغیشلایب یاشا
دولورلار.

زامانین " سیغال " اییلا قارا ساچین آغارار،
سنی یارادان تانری اۇز یانینا چاغیرار.

اومیدین یاخاسینا ساریلیب سن گئدیرسن،
 نه لر گؤزله ییر سنی، باخ بونو بیلمه ییرسن.
 باخ «بیلمه دیگین» او طالع حتی شاعیر قاپیسینی
 دؤبور، اؤزو گیزله نیر. اجل آتینی گؤندیریر کی،
 مینیب مجهول عالمه گئده سن.
 نزاکت خانیمین واختسیز ایتیردیگیمیز عالیم
 محرملییه هسر ائتدیگی شعیری منی آغریتدی،
 تئز-تئز گؤروش دویوم گنجین بیر گون یوخلوغونا
 ایناندیم. اؤلوموندن سونرا «کور-آراز» درگیسینده
 قلم دوستوموز الیرضا ساییلوون چاپ ائتدیگی
 خئیلی ساییلی شعرلرینی خاطیرلادییم. بؤیوک
 ایستعدادین پوئتیک میصراعلاری منی کؤورلتدی.
 نزاکت خانیم «گئتمیسن» له سانکی اونو قایتاردی.

دوئیا چوخ اینجیده بیلردی سنی،
 بلکه دوز ائتمیسن، چیخیب گئتمیسن.
 قیسا بیر عؤمور له سینادی سنی،
 یوخسا بو دونیانی ییخیب گئتمیسن؟
 او ظریف ووجودا سیغمیردی اورک،
 یوکو آغیر ایدی چکمیردی اورک.
 سورغودان، سوالدان بئزمیشدی اورک،
 جانینی دیشینه سیخیب گئتمیسن.

... اؤلومون تانیریا آپاران یولموش،
 چیچک آرزولارین آچمادان سولموش،
 شکلینه باخیرام، گؤزلری دولموش،
 دونیا پنجریمیش، باخیب گئتمیسن!

نه اولایدی بو «پنجر» گئج آچیلایدی!

پوئزییا قرامماتیک بیلک بازاسی اوستونده گلنلر
 بو گون اندازه نی آشیبدیر، شعر کیتابلاری اؤز
 چکیلریندن چوخدور و بو کسلر اونودولورلار کی،
 شعر پراقماتیک-تاریخی اولایلارین یالنیز ظاهیری
 علاقه لریندن و آردیجیلیلیگی باخیمیندان تصویر
 دئیل، مؤلیفین رئاللیغا، گؤروننه ناتورالیست
 باخیشی دا همچی نین - پرندهمئتن پوئتیک
 حیاجانلی یاناشماسیدیر. بونون اوچون داخیلی
 جوشغونلوق لازیمدیر، بو ایسه لیریکایا گتیریپ
 چیخاریر. لیریکادا شاعیر اؤز پاک حیسلری نین
 باشینا هرله نیر، حتی کیمسه نی ماراقلاندیرمایان
 عادی بیر پرندهمئت، یاخود نهنگ بیر مؤوجودات
 اولسون - باخیر شعیرده نئجه ترنومونو تاپیر. بو
 باخیمدان نزاکت خانیمدا همین نسنه لرین بختی
 گتیریر. «همدمیم دنیز» شعیری ایله دنیزین اؤزو
 قدر گؤمگؤی، شفاف، پیچیلتیسی قدر حزین،
 همفیکیر قدر آشینادیر، بو توتوشدورمالاریمدا هئج
 بیر بلاغت یوخدور.

دنیز، سنله بؤلوشنده،
 قلبیم یامان راحتلانیر.
 دورولورام سولارین تک،
 سیز یلدامیر دردلی اورک.
 همدمیمدیر ماوی سولار،
 سوالیما جاوابلاری

اؤز دیلینده

لپلرین پیچیلدایار،
 سؤیله، آچسام اورگیمی
 دردلریمه گوجون چاتار؟!

دالغا-دالغا، لپه-لپه

دیندی دنیز.

گوژلریمده بیر اینسانا

دؤندو دنیز.

همصحبیتیم، قورخما،

بوشالت اورگینی.

بوردا قوی گئت،

سنی سیخان سیخینتینی،

کدرینی.

چوخ دردلری من اودموشام،

ائه... دردلر ده یاراتمیشام.

عوممانسیزام،

هر دردینه گوجوم چاتار.

بونو بیل کی،

هر دنیزین

اؤزو بویدا اورگی وار.

شاعیره نین اؤز اوبرازینی گؤرورم: دنیزله دردینی
بؤلوشور؛ شاعیرلر همیشه شاد اولمور، اؤز قملی
اورگینده گزديرير و بير گون بو پوئتيك يوكو
ميصراعلارينا بوشالدير و راحتلانير. هر جور
ديداکتيك و موجرد ريچتلردن اوزاقلاشير؛ بئله
اولدوقدا شاعير اؤزونون مونيسليگيني تصديق
ائتميش اولور.

نزاكت خانيمين ليريكاسی اونون اوچون
اوخوجونون ايچريسینه هوپور - بو دونيانين هاي-
کوبونه، اينسانلارين گولوب-دانشماسينا باخميا راق
قريبليه آپارير. من بو حيسي پوئتيانين بير ظريف
قانادی حساب ائديرم. شاعير قریبلیک، نیسگیللیک

چکمیرسه... شعیری حدفی توتماز. قریبلیکسه
حسرتی دنیا یا گتیریر، آخی شاعیر تکجه تفکورو
ایله یوخ، حیسرلیله قریبلیگین اوزاقلیغینی دویور و
حسرتینه قوووشماق ایسته ییر، پوئزیادا بدیی
سروته چئوریلیر. شاعیره نین «حسرتم» شعیری
وار، ائله ساندیم میصراعلارین هر بیر ییر
دورنادیر. واقیفدن، ویدادیدن، ذاکیردن یادگار
قالیبیلار، اونلار دا قریبلیکدن خیففت ائدیرلر. غریبه
سی اودور، قریبلیگی سئون بو قوشلار پاییزی
سئویرلر، پاییزدا وطنلری یادا دوشور.

دورنالار کؤچ ائدیر پاییز گلنده،

بوش قالیر «ئولری»، یورد-یووالاری.

دؤنورلر یئنه ده باهار گلنده،

یئنه دوغمالاشیر «یاد» یووالاری.

گؤر نئچه پاییزدیر، گؤر نئچه یازدیر،

حسرتم اوجاغی سؤنموش یوردوما.

دورنالار قاییدیر، من قاییتیمیرم،

بختی اللریمله دؤنموش یوردوما.

من ده دؤنجیم گونون بیرینده،

اورگیم دئییر کی، چوخ بئله گئتمز.

لازیمسا اولومه وئریب عؤمرومو

دونیایا دئییرم: - یوخ بئله گئتمز.

شعیرین عئینی زاماندا سوسیال-سیاسی قایه سی
وار، قریبلیک رمزینده اوخوجوسونا چاتدیریلیر؛
دوئشمین الینده اولو قاراباغ تورپاغیدیر. الیمیزده
ساخلاماغی باجارمادیغیمیز قاراباغ قبریلمیزی ده

دیدرگین روحومون قوربانی اولوم،

منی ده کفنه بله، شهیدیم...

نزاکتین پوئزیاسینداکی لیریک خط سولغون،
تیتراک، شرطی تاثیرلی دئیل، بو قناعتی ایصرارلا
دئیریم. اونا گۆره دیر بو شعرلرین روحوندا و فلسفه
سینده دونیا ایله حیات آراسیندا بیر وحدت،
اونسیت مؤوجوددور، پوئزیایا مخصوص
سوبستانسییا اۆز یئرینده دیر، فیکیرلری تاماملاییر و
اثرین مضمونونا خیدمت ائدیر، نهایت، دویغولار
چئوریلیر، حیاتین فانتومونو رومانئیک بیر مجرایا
سالیر. «قار یاغیر» شعرینی اییون آییندا (۲۰۱۸)،
ایستی هاوادا اوخودوم، وخت ستیخی آلینمیشدی،
اما یئرینه دوشموشدو. پنجره گونشین شفقلری
سیزردی، منسه پیچیلدا ییردیم:

قار یاغیر.

ناخیشلی، دوماغ، بمبیاض.

دونیانین عاغلیغی اوزونه چیخیر.

یئرله ده گۆزله میش قار گلشینینی،

آلیر، قوجاقلاییر، کؤکسونه سیخیر.

قار یاغیر.

ناخیشلی، دوماغ، بمبیاض.

تورپاق برکته بله نیر یاتیر.

چیلپاق آغاجلارین قول-بوداقلاری

سینه سینده ساخلامادی، داشناکلار داها جلد
ترپندیلر، شاعیرلرین، سۆز آداملاری نین یارالی
یئرینه توخوندولار. نزاکت خانیم دا سوسا بیلیمزدی،
آغریسینی میصراعلارلا سپجکدی. «یورد حسرتی»،
«قارباغ قوخوسو»، «وطن، بیزی باغیشلاما!»
موضوعولو شعرلرینی قلمه آلدی، شعرلری اوخویاندا
اونو ایدراک ائتدیم کی، شاعیره هانسی عذابلاری
یاشامامیشدیر؟ هانسی اومیدلرین یولونو گۆزله
میشدیر؟ اورک گرکدیر بو آغرییا دۆزه. حسرتیه باخ
کی «چوپور داشینا دا اۆز بالام» دئیر، «یولوندا
کسیلن باش اولماغی» آرزولایان شاعیره «دوشمنه
آتیلان بیر داش اولماغیندان» تسلیی تاپیر.
عزیز نزاکت خانیم، شاعیره باجیم، هر شئیدن
الینی اوزوب گۆر ندن تسلیی تاپیرسان.

کاش کولک اولایدیم، دلی بیر کولک،

اسیدی اوستونده سۆزوم یوردومون...

...چوپور داشینا دا اۆز بالام دئییب،

قالاندی اوزونده ایزیم یوردومون.

ان صمیمی اعتراف! ان نیکبین آرزو!

اؤپسون وطن تورپاغینی گۆزلیریم،

دیسین وطن تورپاغینا دیزلیریم.

البتته، قارباغ آزادلیغی شهید روحوندان کئچیر،
بوتون وطن دییارینی قاریش-قاریش دولانیر و یئنه
اۆز قبرینه سیغینیر. و اینانیر کی، اسیرلیکدن بو
تورپاغی اونون اؤولادلاری خیلاص ائدجکدیر.

یولو یوخ وطنه آپاران یولون،

شیکستم، سینیبدیر قانادیم-قولوم.

دئىردىم كى، بو، ابدىياشار موضوويا ھىس اولونموش
پوئتيك اثرلر سىراسىندا ان يوكسك زىروە دە
دايانىر، گئنىش آراشدىرمايا لايىقىدىر. مۇلىف ژانرىن
پوئتيك طلبلىرىنى صنعتكارلىقلا نظره آلمىشىدىر؛
اودلو-آللولو و حزين-كۆورك مىصراعلار روحو ترپە
دیر. پوئما بيتكىن بىر ائلتگىيا تائىرى باغىشلاير.

نزاكت خانىمىن، اىستعدادلى شاعيره نىن
پوئزىياسىنا اۆترى ائكسكورس ائتدىم و «ۆترىلىگى»
واخت مەھدودلوغونون آدىنا يازىرام. ھالبوكى، بو
لىرىك-بوتۇو پوئزىيادا من اۆزومو تاپدىم،
سئوينجىمى و كدىرىمى تاپدىم، شەير دە بودورا! ندن
بئله بىر فىكرە گلدىم: شاعىرىن پوئتيك
يارادىجىلىغىندا آبستراكت فلسفە چىلىك، سويوق
مھاكمە چىلىك، قرامماتىك قافىيە چىلىك
ائلمئىنلر يوخدور، پوئتيك فىكرىن قلب
ياخىنلىغى، صنعتكار تەھتلىشورو، تىبىي ائھتىراسلار
پوئزىيانىن لئىتموتىويدىر، دويغولارىن عكس-
سداسىدىر. بونلار شاعيره نىن - نزاكت خانىمىن
شخصىتى ايمكان وئردى و منە داھى
وق. بئلىنسكى نىن سۆزلىرىنى دىكتە ائتدى:
«لىرىكادا شاعىرىن شخصىتى اۋن پلانددا دايانىر؛ بىز
يالنيز اونون واسىطە سىلە ھەر شئىي قبول ائدىب
آنلايرىق... لىرىك پوئزىيا باشلىجا اولاراق
سوبيئكتىو، داخىلى پوئزىيادىر، شاعىرىن اۋزونو
ايفادە ائتمە سىدىر».

بىر آنا ھنرىنە بلە نىب ياتىر.

قار ياغىر.

ناخىشلى، دوماغ، بمبىياز.

رقص ائدىر ائله بىل ھەر قار دنە سى.

گۆزومون اۋنونه گلير اوشاقلىق —

ھاياتدا ھەر فصلىن اۋز عنعنە سى...

بو مىصراعلارى يازىيا آلندا اوشودوم و پنجرە دن
آغاچلارى سوزدوم. يارپاقلارى بوداقلارىنا سىغىنىب
ترپە نىشىردى، قوشلار كۆلگە آختارمىردىلار، بلکہ
دە نە بىلىم فانتازىيام ايدى - قىشىن دالىسىنجا
گئتمىشىدىلر. بئلىدى، چون شەيردە ائله مۇجوزە وار
- فصللرلىن يئىرىنى دىيشىر. شەيردە ائله مۇجوزە
اولور - اينسان بو گوندن چوخ-چوخ ايرە ليگە
قايدىر، نئجە كى، من دە اوشاقلىغىمدا قار
حسرتىندە ياشامىشام، بارماقلارىمى دوداقلارىما
سىخا-سىخا مکتبە يوللانمىشام. طالعيە باخ كى،
حسرتىندە اولدوغوم او قار گىلە لرى نئجە ايللردىر
ساچلارىمدا قىروولانىيدىر. بو حىسلرى ياشادان
شاعيره نزاكت خانىم آرزولامىر قار اينسان عەمرونە
قىش ھاواسى گتىرسىن.

قار ياغىر.

ناخىشلى، دوماغ، بمبىياز.

ياغسىن يئره-يوردا، چۆلە-چمنە.

كاش اينسان عەمرونە قىش تلىسمە سىن،

ياغماسىن قار، ياغىش اينسان عەمرونە.

مەمدلى نزاكتىن پوئزىياسىندا بىر پوئماسىنى
اوخودوم: «شەيد زىروە سى» دىر، خوجالى فاجىيە
سىنە ايتحاف ائتمىشىدىر. يوكسك وطنپرورلىك،
يوردچولوق حىسىلە قلمە آلىنمىشىدىر، موبالىغە سىز

شاعیرین عۇمور يولو: حیات، قایغیلار و زیرولرین اوجالیغی

بیرینجی فصول

من شاعیر نزاکت ممدلی نین مونوقرافیما یازاجایم ترجمه ی-حالی ساخلادیم، بیله رکدن. حتی قرارا آلدیم: بلکه احتیاج یوخدور؟ چاغداش اوخوجولار: شعر هوسکارلاری، ژورنالیستلر، عسگرلر و ظابطلر، ضیالیلار... تانییرلار. پوئزیا اونون طالع- صنعت یازیسیدیر، پوبلیسیستیکاسی اؤتن هایللی- هارایلی یاشامیش اینسانلارین اونوتمایان سالنامه سیدیر کی، میلی اوردوموزون کشیگینده مرد- مردانه دایانانلار ایکی غییرتلی ظابط آناسینی

تانییرلار، قلمداشلارینا گلنده نشریات ائوی نین قاپیسیندان ایچری گیرن قامتلی و ظابطه لی، گولومسر، پولیس بایراملاریندا اونلار قیزیلگول بوکئی باغیشلایان، خوش سؤزلر دئییب، بئشینجی مرتبه یه قالخان بو خانیم حؤرمت علامتی اولاراق آیاغا قالخان جاوان ظابطلرده غورور حیسی ده یاد دئییل. آخی بیزیم مئنتالیتتیمیزده خصوصیه، یارادیجی قادینلار درین حؤرمت حیسی وار... او ایسه اؤز ایش اوتاغینا کئچیب یازی ماساسی نین آرخاسیندا اوتورور... بو موهایدم خیالیمدان بیر آنلیغا کئچدی... و دوشوندوم کی، کیفایت ائدر. اوخوجولار قالاندا ایسه نزاکت خانیمین پوئیک و پوبلیسیست اثرلرینی اوخویورلار. دوزو، بو قیسا قناعتیمله کیفایتلنمک ایسته دیم. بو فیکره تصادوفن گلمه دیم: هر بیر یارادیجی آدمین اثرلرینده اونون ترجمه ی-حالی «وخونور»، دئتلارلا، شتريخلرله، ایشاره لرله و سائر مقاملارلا. و خاطیرلادیم بؤیوک صنعتکارلارین قویوب گئئدیگی پوئستلرینی، رومانلارینی، پوئمالارینی. یادیم ویکتور هوقو، اوبالزاک، اندقار پو، دوستایئوسکی، ل.تولستوی دوشدو. یادیم آ.س. پوشکین، م.ی. لئرمونتوو، ج.بایرون دوشدو. یادیم نسیمی، فوضولی، واقیف، س.وورغون، رسول رضا دوشدو. بو، یاخود، دیگر صنعتکارلار مخصوصی ترجمه ی-حاللارینی بئش-آلتی جومله ایله یازیب رسمی سند قیسمینده تهویل وئرمیشلر و داها علاوه ایشه احتیاج گؤرمه میشلر. بیر ده دؤورونون موعاصیرلری تانییر کی، بو شهرده فیلان صنعتکار یاشاییر، کوچه ده راستلاشیر، تئاتردا گؤروشور. یوبیلی نین ایشتیراکچیسى اولور و سائر تصادوفلر.

گۆره سن بس قیشا چاتارمی عۆمروم؟
قیشدیر سون منزلیم، قیشدیر، آی گولوم.

خئیلی گۆتور-قویدان سونرا بلکه ده سهودیم -
یئنی گلن نسیلده (یستیسنالار یوخ دئیل) بیر
لاقییدلیگی کومپیوتئرلشمیش تفککور طرزینده
گۆرورم، اولارلا ائله ده اعتبار یوخدور. یاخشیسی،
آز-چوخ حیات یولونا نظر سالماغی قرارلاشدیردیم،
بوئوؤ شخصیتی، کئچدیگی سئوینجلی-کدرلی
جیغیرلاری، آنا قودسیتی نین ایضطیرابلارینی،
فخارتله «ظابطلر آناسیام من» اعتبارینی. بو
کلاملاری اونوتماق کى، ۲۵ ایلدن آرتیق دیر قاراباغ
موحاریبه سی گئدن بیر وطنده دوغولان ایکی
اوغولدان - ایکی قارداشدان گئدیر، رامیل و
ائلخاندان. نزاکتی ایلک اؤنجه شاعیرلیگیندن اول
بیر آنا کیمی تقدیم ائدیرم: آدینی کیشی قویان
آتالار گۆروروک- اوغلانلارینی مین بیر سند
موحافیز اسینده میللی اوردودان یاییندیریر، آدی
فورمال سیاهیدادیر، اؤن جبهه دن یاییندیریر،
شهید اولانلارسا «اشاغی» دئمزدیم، غئیرتلی
والیدئینلرین اؤولادلاریدیر. نزاکت آنا «من ظابط
آناسیام» شعیرینی «باش سیندیریب» قلمه
آلمامیشدیر، آنا سینه سیندن، آنا اینستینکتیندن،
آنا قلبی نین چیرپینتیلاریندان قوپموش
میسراغلاردیر.

دوشمنه " گۆز داغی " سان، گوجومسن،
قوووتیمسن.

اورگیمین تپری، گرگیم، کؤمگیمسن.

لاکین بو شخصیتلر مگر موعاصیر گونلر اوچوندورمو
کیفایتلنسینلر - گلیر و گئدیر. دئمک، اورتایا
بدیعی اثرلر قویماق، هارداسا او دیرلرده ابدیلشمیش
پورترئت جیزگیلری سئزیمه لیدیر. و بو سیمالار
داهیانه رومانلار، پوئستلر و پوئملار قویدولار،
زامانلاری ایله خوداهافیزلشدیلر...

من هله ده اوتوردوغوم یازی ماساسیندا
اوخودوغوم ادبیات و ابدیت کوریفئیلرینی
یادداشیمدا جانلاندیریردیم. «سفیلر»، «قوریو آتا»،
«قوجا و دنیز»، «هرب و صولح»، «توستو»،
«یئوگئنی اونگین»، «زمانمیزین قهرمانی»،
«ابیدوس گلینی» و «ونودولموش تک مزار»ی
پچیلدادیم - بو آدلارین اوبرازلاری نین «ترجمه
ی-حال»ینی نظریمدن کئچیردیم. غریبه گۆرونمه
سین کی، سونونجو اثر بؤیوک شاعیریمیز
س.وورغونا مخصوصدور. بو ترجمه ی-حالی شعیره
بیر شاعیر عمرونون رئال-فانتاستیک یاشانتیلارینی
یاشامیشام... دئمه لی، منطقده احتیاج یوخدور -
بیر، یاخود باشقا شعیرلرده شاعیرین - مؤلیفین
منی بویلازیر. بو شعیرله - «ونودولموش تک
مزار»لا هارداسا آسسوسیا یارادان نزاکتین ایکی
بندلیک بیر شعیری وار، تکرارن اوخودوم، گومان
کی، بیر ده قاییداجام بو میصراغلار:

سارالمیش یارپاغا بنزه بیر عۆمروم،
سانکی پاییز گلیب، خزان دوشوبدور.
دوروب ال آچمیشام باهارا ساری،
سیخیب اللریمی قیش گۆروشوبدور.

ساری چیچگیمه قونماز صوبح یئلی،
تئلیمی اوخشاماز بیر ده یاز مئهی.

وطنين " دار گونو " نده سسينه هاي
وئرنسن،

بو تور پاغا، بو ائله، بو وطنه باغليسان.

سنی وطنه وئردیم،

سن وطنين اوغلو سان!

بو میصر اعلار وطنپرور روحلو هر بیر اثره ائپقراف
اولا بیلر. مشهور فرانسیز رسامی دالتون تصادوفن
یازمامیش کی: «وطنی چکمه نین دابانلاریندا
آپارماق اولماز، لاکین وطنی موهاجیرتده اورگین
اینفارکتیندا یاشاتماق اولار».

دوشونجه لریمین آخاریندا اؤزومه سوال وئردیم:
شاعیره ده بو حیسلر هارادان قیدالانیب و بو
مودریک یاشیندا دا اونو ترک ائتمه ییب؟ کیشی
شاعیرلره بو سوال آرتیق گؤرونر کی، حیات جبهه
سینده عاغلی کسندن اللشیر-ووروشور، آختاریر-
سوراقلاشیر، تاپیر-ایتیریر. قادینلار ایسه فرقلی
حیاتی پروقنوزلاشدیریر: گلجک طالعلری اعتیراف
ائدک کی، تام اللرینده اولمور، یاندیریلماق
اوجاغین یاشیندا دوران هانسی خاصیته قوللوق
ائندیر: عایيله جانلیلیغی، اونون صنعتینی،
یارادیجیلیغینی نئجه قارشیلایماق و ایلاخیر. آما
بیر اومید، تسلی اودور کی، دوغولدوغو یئر و
موحیط، آتا-آنا قایغیسی، اؤیودو، تربیه سی هر
شئی دیکته ائدر، حاقا چاغیرار و پیچیلدا یار:
«قیزیمیز، ایلک نؤوبه ده اؤزونون، والیدینی نین،
سونرا وطن یوردونون اعتیمادینی دوغولت،
چؤرگینی ایتیرم».

بنله فیکیرلر نزاکت خانیمین عؤمور یولونون بعضی
فاکتلاری و دئتالاری ایله تانیشلیق آرزوسو

یاراتدی؛ بیر ده گلجک نسیلر: پوئزییا هوسکارلاری،
ایجتیمایت، ساییق عسگرلر و ظابطلر، آنا-آتالار
کیتابی اوخویاندان سونرا دئمه سینلر کی، نزاکت
خانیم سالاه قیزی ممدلی گؤره سن هارادا
دوغولوب، نئجه فورمالاشیب حیاتدا؟ کوبار
عایلههسینده قوللار اوسته می بؤیویوب، نه ایسته
ییب یئرینه یئتیریلیب؟ گئئیش نفوذو اونا هانسی
«قایغی» ایله قازانديریلار؟ خخی عصرین دیکته
سیدیر بو مسئله لر، خصوصیه، قیزلاری،
اوغلانلاری اؤزونو آنلامامیش بر-بزکی کرئسلولاردا
یاخانیرلار، شؤهرتله نیرلر، سروتله نیرلر.

بلی، بو مسئله لره جاواب آختاریردیم و تاپدیم:
نزاکت خانیمین سویکؤکو جنوبی (گونئی) آذربای-
جانیمیزلا باغلیدیر، اردبیل دییارینا گئدیپ چیخیر.
بو ایکی بیر-بیرینه باغلی یورد یئرلی بابا نسلی نین
پایینا دوشموشدور. طالع اونون آتاسینی آرزادان
آدلائیپ بو مکانا گتیریر و نزاکت ۱۹۶۲-جی ایلده
باکیدا توللود تاپیر. بیر حیس - حسرت نیسگیلی
باشیندان چیخمیر: بابا یوردونو گؤرمک، تورپاغین
قوخوسونو ایچینه چکمک، هاواسینی اودماق.
مومکونمو سووئت دؤنمینده - جاواب ایسه منفی.
طالع چوخ گؤزلتسه ده، نهایت، بو آرزوسو قیسمتینه
دوشدو. و ایچینده کؤزرر حسرت میصراعلاردا
آلوانلندی، میصراعلار دلیم-دلیم شؤللندی:

ائلیمه حسرت، یوواما حسرت،

ووروب داغیداجام بوتون سدلی.

آشیب کئچجیم نه واختسا البت،

سرحد تک چکیلیمیش او مفتیلرلی.

آیریلیغین فریادینی
یلمه-ایلمه اورگیمه
توخودولار.
بو حسرتین نغمه سینی
یانیقلى بیر حزین
سسله

یادداشیما اوخودولار،
اردبیلیم.

نزاكت خانیمین عؤمور یولونو تصوورومده
جانلاندیریرام یازیلانلاردان و خاطیرلاتدیغیم
«کوبار» آنلامینی عبث ایشلتمه دیگیمی تصدیقله
ییرم: هامار یوللا بو گونونه، بو نفوذونا، ائله بو
ایستعدادینا (باخمایارق ایلاهی بخشیشدیر) یئتمه
ییب. اثرکن آتاسینی ایتیریر، آلتی یاشیندا. بو بیر
اوشاق اوچون ندیر؟ آز-ماز من خاطیرلاییرام، وطن
موحاریبه سی تزه قورتارمیشدی، باشقا بیر یئر -
مکانا آتامی «دئپورتاسییا» ائتمیشدیلر قازاخ
اُلاتیندان.

یادیمدا او دا قالب کی، اوردودان ترخیص
اولونموش عسگرلر دمیریولو استانسیاسیندا
(دمیریولچو عایله سینده دونیا یا گلیمیشم)
دوشدولر، سو ایسته دیلر، قادینلار وئدره لرده اونلارا
سو وئردیلر، آنام دا همین یئرلی قادینلارین
ایچیندیدی، قارداشی حاجی عسگرلیکدن هله
قاییتمامیشدی، سوروشور... نه جاواب آلیر، بیلیمیرم.
آز سونرا داییم قاییتمیشدی...

بیزیم - شاعیرله منیم - مؤلیفین او آلتی یاشدا
بیر فرقیمیز ده او ایدی کی، من آتالییدیم، نزاكت
قیزجیغاز ایسه آتاسیز (بو گون، بو یاشیمدا

واخت یئتیشدی، همین جریانلی مفتیلر قیریلدی،
تورپاغا سانجیلدی و سویودو. او ایسه بو خوشبخت
اولیدان آیاق آچدی تبریزه، اردبيله. بابا، قوهوم-
دوغما آداملاری نین مزارلارینی تاپدی، دیز چؤکوب
تورپاقلاریندان اؤپدو. بو نیگارانچیلیقدان دوغان
وصال سئوینجی بیر شعیره چئوریلدی. بو شعیری
(«اردبیلیم») تاپدیم، اوخودوم، واللله، سحرین
آلاتورانیندا، آلتیا ۲۰ دقیقه قالمیش گؤز یاشیمی
ساخلایا بیلمه دیم. نیدی سببی: یاشیمین
کؤورکلیگیمی، دؤزومسوزلوگوممو، یوخسا بیر قادی
نین-آننین ووجودونداکی دویغولارین
زنگینلیگیمی؟

او تایین دا، بو تایین دا آدی وطن،
قانقالارین آراسیندا گول بیتیرن،
بولبوللری آغی اوسته دیل-دیل اؤتن،
او دا وطن، بو دا وطن -
اردبیلیم.

بابام دئییب، او تایلییام،
دوغولدوغوم، بؤیودویوم او یئرلرده
قالیب ایزیم.

بو ایزلری اؤپمک اوچون
آتام گزيب خیالیندا

دیزین-دیزین،
اردبیلیم.

نیگار انچیلیق حیسی نین طنطنه سینی یاشاییر.
اؤتئلر چوخ کئچمیر خاطرلشیر. بو عؤمور
یادداشیندا آنالی ایللرین ایستیسسی، اؤلمزلیگی نفس
آلیر. بو عؤمور یادداشیندا بیر پوئزییا بخشیشی قالیر.
گۆرونور، طالعیین قانوناویغون پروفنوزودور کی،
قیسمتینه «یادا دوشدو» آدیندا پوپولیار بیر ژورنال
دا دوشدو (بو باره ده سونرا).

خوشبختلیک اوندا ایدی آنا اؤیودو باجیلاری
دوزگون یولا چیخارتدی، سولماغا قویمادی،
حالاللیغا – غئیرت-ناموسا باغلادی، جوت باجیلار
بیر-بیرینی تاماملادیلار و «باجیما»، «باجیمین
یادداشی» شعرلرینی یازدیردی. بو سؤزو عینادلا
دئییرم موضوعونو، سوبیئکتین اؤزونو تاپماسان
یاخشی شعیری اورک پیچیلداماز، صاحیبینه خیانت
اؤدر. نزاکت خانیم ایلاهی پایی اولان باجیسی نین
گلشیشینی نئجه ده سئوینجله قارشیلاییر، باشا
دوشور کی، داها حیاتدا تنها اولمایاجاق، سیرداشی
یاینیدا دایاناجاق.

تکم، باخیب گۆردو کی،

سنی تانری وئردی کی،

حیاتدا دوغمام اولسون،

دردیمی-سئوینجیمی،

آجیمی-شیرینیمی،

یاری بؤله نیم اولسون.

قمیمی آزالدانیم،

شاد گونومده قول آچیب،

دئییب-گوله نیم اولسون.

تکجه گونوج یئریم یوخ،

هم ارک ائدنیمن منیم.

آتاسیزلیغیمین آجیسینی هئی یاشاییرام. گۆر، او
واخت فیدان اوشاق نه چکیرمیش). آما آنا ساغ
ایدی، نه یاخشی، آنا بالالاری نین اوستونده ایدی...
چوخ-چوخ سونرالار شاعیر قیز – نزاکت آتاسینا و
آناسینا شعرلر یازاجاقمیش: «آنا» و «آتا». بعضی
میصراعلاری پیچیلدادیم:

... ایندی ده روحوندور منی قورویان،

بو گونه آدینلا گلیب چیخمیشام.

حیاتین ان چتین ایمتاحانیندان،

سنین اؤیودونله قالیب چیخمیشام.

... هر گون سسله ییرم اورگیمدجه،

دیلیمده قارالان سؤزوم آختاریر.

حسرتین چکیرم گۆر نئجه ایلدی،

ائه... سنی هله ده گؤزوم آختاریر.

نزاکت خانیم مممدلی نین عؤمور یولونون نؤقته
لری: دایاناجاقلاری، دؤنگه لری، دالانلاری موقدس
حیسله کئچمیش، بعضا دایانمیش، نفه سینی
درمیش، بعضا ایراده سینی توپلاییب آرزوسونا جان
آتمیش، بعضا ده اؤتن ایللرینه قاییتیمیشدیر. بو
«اوچ» لوگون لئیتیموتیوینده بیر نوانس حرکته
اولموشدور: من نئجه یاشامیشام. من کئچمیشیمی
اونوتمامیشام. من ایندی خاطیره لیریمی اویادیرام.
شاعیره نین، پوبلیسیستین، ناشیرین – هر اوچو
یارادیجیلیق پروسئسی نین آیریلماز آتریوتودور –
اؤتن گونلرسیز کئچینه بیلمز و یادا دایما
دوشجکدیر. بو عؤمور یادداشیندا اونون
قارشیلادیشیغی مرحمت پایینی، حسرتین

ھم باجيم، ھم رفيقم،
ھم دە عۆمور يولومو
بیرگە گئدنيمن منيم.
شاھ تاختيني نئنيمر،
باشيمدا تاجيم منيم؟
مين قارداشا عوضسن،
غئير تلي باجيم منيم.

نزاكت خانيمين مئھربانليغي، دوغمالارينا و رفيقه
لرينه سايعيسي شاعير قليبندن گليرسه، ديگر
عاميلي آلدیغي آنا-عاييله تربيه سيندن گلير و
ايستعدادلي يازيچي و فيلولوق-عاليم سالاتين
احمدووانين يازديغي کيمي: «شاعير خانيمين اؤز
حياتينا، عۆمور-گونونه، طالعينه يازديغي شعيرلر
سيلسيله تشکيل ائدير، حياتدا چوخ چتينيکلرله
اوزلشيب، قم-غوصه دن بوغولاندا کاغيد-قلم اونون
کۆمگينه گليب...»

من سالاتين خانيمين صميميتينه اينانيرام، اونون
اؤزو ده فيکريمي تصديقله يهر کي، شعير بو
حيسيئاتدان، حياتين زيق-زاقلاريني دويماقدان،
اينسان طالعيني ياشاماقدان يارانير؛ بو حياتي
شاعير دوغوسوندا آنلاياندا ايکي نسنه يارديمچي
اولور: اورک و گۆز. بيري چيرپينير، ديگري گۆرور،
هر ايکيسي نين يوکونو ايسه مؤليف (شاعير) چکير.
مثلن، «گۆز» شعيرينده تامام تصووروموزه گتيرمه
ديگيميز، گۆزلمه ديگيميز (بو اينکاري سۆزده
«گۆز» واردير) ياناشما مؤوجوددور و فيزيکي
ديريندن چيخير، معنوي عاميله چئوريلير، شاعيره
ايمپولس وئرير، مؤثبت و منفي ياناشمادا.

قلبين نه چکديگين گۆز ياخشي بيلر،

گۆزلر ديل آچماسا، اورک تکلنر.
گۆزلر ھم آغلایار، ھم ده کي گولر،
گۆز-گۆزه زيللنسه، عاغيل تکلنر.

آما گۆزون گۆرونمه يهن طرفي ده يوخ دئييل.
گۆز وار حيله سيندن باش آچماق اولمور،
گۆز وار قيلينچ قدر سرتدير، ايتيدير.
گۆز وار ائله آجدير، دويورماق اولماز،
گۆز وار «گۆزوتوخ» دور، نفسه موطيعدير...

من «گۆز» و نزاكت خانيمين ترجمه ي-حالينا
باغلامايدا بيلرديم (چاليشاجام سونرالار اؤتري ده
اولسا دانيشيم)، لاکين شاعير، رسسام، يازيچي - بو
صنعت آداملاري اوچون گۆزلرين يادداشي اعتبارلي
واسيطه دير. بو فيکري يازاندا بيردن گۆزدن محروم
شاعيرلري ائميل مئھديئوي، کريم قولبيئوي
خاطيرلاديم کي، اولار اونسيته تماسا و سسه
قارشى سون درجه حساس اولورلار، گۆزلر فيزيکي
جهتدن گۆرمور، ايشيقدان محرومدور، آما دويولان
شئي (پرئدمئت) قلبدن کئچيب داخيلده گۆزلرين
«کۆکو» ايله بيرلشير، يوخسا هئچ جوره شعير قلمه
آلا بيلمزلر. «گۆزون يادداشي» شعيريني اوخوياندا
يقينلشديرديم کي، نزاكت خانيم فيزيکي و بيولوژي
پروسسئسلردن خبرداردير، گوجلو حيسييات
مالیکدير، تامام موباليغه سيز دئييرم. و «وچونجو
چوبوق» يوزومو وار منيم عالميمده.

گۆزونون سسيندن قولاق توتولور،
بو کيمين گۆزودور ايراقدان باخير؟
چيخاسي گۆزلر وار - قاراباغدادی،
اويماي گۆزلر وار، قيراقدان باخير.

اوغوللار کیرپیکلر کیمی وطن آدلی گۆزوموزه سپر چکیر کی، دوشمن بگیمیزی گون ایشیغینا حسرت قویماسین. هر بیر قهرمان اوغولو دوغوب تربیه ائدن، اونو قارتال کیمی پروازلاندریب وطن گؤیلرینه قانادلانديران آنالاردیر. آنالار - قهرمان آنالار، آنالار - جسور آنالار! آنالار آزادلیق عاشیقی، هورریت سئودالیدیر. او آنالارین تربیه ائتدیگی، آنا دیلی، وطن دیلی اؤیرتدیگی اوغوللار آذربایجان خالق جومهوریتینی قوردولار، موسلمان شرقینده ایلك باغیمسيز دؤولتین اوردوسونو یاراتدیلار. فخر حیسى ایله، اورگیمیز کؤکسوموزدن آشیب داشا- داشا دئییریک کی، بیزیم میلی اوردونون ۱۰۰ یاشی وار.

ماراقلی دئتالدير کی، نزاکت خانیمداکی داخللی وطنپرورلیک جوشغونلوغو اونو بو یؤنومه گتیردی، رئسپوبلیکا «خاطره کیتابی» رندعکسییاسی نین باش رئاكتورو، «یادا دوشدو» ژورنالی نین تسیسچیسى و باش رئاكتورودور. بو ایسه اونا ایجتیمای خادیم ستاتوسو وئیر. او، ایکی ظابط آناسی، ایکی ظابط قاییناناسیدیر. نادر حادیه دئییلمی؟ او فخارتله دئییر کی، من ظابط بالالاریملا غورور دویورام، اونلارین هر حرکتی، هر آددیمی اورگیمی سئویندیریر. ظابط آنالاری تامامیه فرقلی حیسلر یاشاییر. فخرله دئییرم کی، اوجاغیمدا، عایلههمده بئش حربچی وار. نه خوش حالیم منیم، اؤولادلاریم بئله شرفلی، چتین یولون یولچولاریدیر...

بو کلمه لر نه سونی پاتئتیکادیر، نه سوبستانسییادیر، نه ده ایفراط پافوسدور؛ روحی هیجاندر، اینواریانت عقیدهسیدیر، ستاتیک

«گۆزون سسی» - ایلك تئرمیندیر و من اونو «اوجونجو چوبوق» کیمی یوزورام...

من نزاکت خانیم ممدلی نین ترجمه ی-حالینا «موحاریبه» آنلایشینی داخل ائدیرم قادین اولسا دا، آما «اصلانین دیشیسی، اثرکگی اولماز» کلامینی اونوتماقلا.

بیر حالدا سؤزوم موحاریبه آنلامینا گلدی، منجه، بو گون هر بیر وطنداشین غئیرت-ناموس، کیشیلیک-ارنلیک آندی، آمالی، حیسیتی اولو تورپاقلاریمیزی قامارلاماق آرزوسونا دوشن، دایما یالاغیمیزدا تۇر-تؤکونتوموزو یئین اثرمنی داشناکلاری ایله ساواشا قالخماقدیر. آنالار اوشاغینی دونیا یا گتیرنده، حتی بطنده آنالیق فهمیه اوغلان اولاجاغینی سئزیر. ناپولئون آناسی، اییی فیلیپین آروادی حامیه ایکن اریندن خواهیش ائدیر کی، اونو دؤیوش مئیدانینا آپارسین، اورالاری گؤرمک حیسینی یاشاییر... آز سونرا آنا بونوپارتی - ناپولئونو، دونیانین ان بؤیوک حربی سرکرده سینی دوغور! بو فاکت عبیرتلی تاریخدر، اونا حؤرمته یاناشماق لازیمدیر!

میثالیمدا آنالوگیا آختارماغا لوزوم گؤرمورم، ایگید اوغوللار آناسی مینرله، میلیونلارلادیر، بیر ده نزاکت ممدلیدیر. و آزا حاشیه چیخب، ایستعدادلی ژورنالیست ایراده ساریئوانین «ظابطلر آناسیام من» («بوتؤو آذربایجان» قزئی، ۲۰۱۸.۰۶.۰۵) گئیش مقاله سیندن بیر پارچا ایقتیباس وئرجیم:

وطن بیزیم گۆزوموزدور، وطنین تسسوبونو چکن، اونو قورویان اوغوللار ایسه کیرپیکلریمیزدیر. او

قوروماق، دوشمن نفه سیندن تمیزله مک ان ایدئال
مقصد اولمالیدیر، بو مقصدی عسگرلریمیز و
ظابطلریمیز ایجرا قایغیسینا قالمالیدیلار. ان چتین
شرایت ده بو حیصه مانع اولماماغیدیر. بئله سئوگی
نزاكت ممدیلییه «سنگر» کیمی گؤزل شعر
یازدیردی:

حاقین درگاهیندا اولو میزاندی،
حاق ایله ناحاقین آراسی - سنگر.
وطن، یورد اوغروندا دؤیوشنلرین
کؤکسوندن آلدیغی یاراسی - سنگر.

قوپوزو باغرینا باسمیش ددین،
تورپاق عطری وئرن سؤزودو - سنگر.
قلبه نفسلی اومیدلریمین
اورکده آلیشان کؤزودو - سنگر.

آنا ناموسودور، باجی عیصمتی،
ارن بابالارین پااغی - سنگر.
ساواشدا گؤزونو یومان شهیدین
سونونجو منزلی، اوتاغی - سنگر.

سؤیکن بو قارشى داغلارا،
بوردا هر داش، قایا - سنگر.
شهید قانی آخان یورددا
هر پیچیلتی، قییا - سنگر.

یولدو دردین آيازیندا،
تئلدی العسگر سازیندا.

قییمتدیر. اونا گؤره کی، بیر اورکده آنالیق حیسسیله
شاعیرلیک ایلهامی بیرلشیر. اگر من کیشی
شاعیرلردن یازاسی اولسایدیم - الیمین آلتینداکی
ماتریاللاری نظرده توتورام - تبیی کی، کیشی
پسیخولوگیاسینا، بو خاراكتئردن ایره لی گلن
موضوعدان، اوبرازدان یازاردیم، کیشی قهرمانلاری
ایله موقاییسه ائدریم. لاکین نزاكت خانیمین
آنالیق قودسیتیندن دوغان اؤولاد محبتیه برابر،
حزین شاعیره لیک سئوگیسیندن، چالیدیغی
لایلالاردان قیدالانان پوئتیک میصراعلاریندان
دانیشیرام. جبهه یه یولا سالدیغی اوغلانلاری رامیل
و ائلخانین وطن کشیگینده ایلرله دایانان، ان
چتین دؤیوش تاپشیریقلا رینی شرفله یئرینه یئتیرن
عسگر آناسیندان صؤحبت آچیرام. شاعیر آنا دا
فخرله اوغلانلاری باره ده صمیمیتله حیسلرینی
بیلدیریر: «دئییرم کی، نه خوش حالیم، اؤولادلاریم
بئله شرفلی و چتین یولون یولچوسو اولدولار. آرزوم
بودور کی، اولو تانری بو چتین یولدا اوتان دیرماسین،
هر زامان اونلارین دایاغی اولسون».

وورغولادیغیم کیمی: شاعیرین (ومومیتله،
یارادیجی شخصین) ترجمه ی-حالی گؤیدن
دوشمور و شخصی-رسمی سندلرله یئکونلاشیر،
یاشادیغی سیاسی-سوسیال، معنوی-اخلاقی
داورانیش، ساغلام-صمیمی موحیطده «رقملر» و
«فاکتلار» عمله گلیر، بونونلا بیر اینسانین عؤمور
یولو دقیقلشیر. نزاكت خانیمین ایسه ادبی طالعینه
شاعیرلیک میسسییاسی دوشموش کی،
جییرپارالاری نین اوردو حیاتی آنا، شاعیره یه
نئچه-نئچه شعرلر یازدیرمیشدیر! یازمایا بيلمزدی!
اونون اوچون وطن تورپاغینی سئومک، اونو

ارن عمرون قاپیسیندا
بنزر ایله، آيا سنگر.

هم باجیدی، هم ده آنا،
قولو بوینونا دولانا.

وطنه سنگر اولانا،
دؤنوب حاقی-سایا سنگر.

عادت، ترجمه ی-حالدا - بو عنعنه دن قاجماق
ایسته مزدیم - شخصیتین هارادا، هانسی مکاندا
دوغولدوغو گؤستریلیر، بیر شرطله، یئرلیپرستلیک
باخیمیندان ائتمه مکله. تأسوف کی، اؤتن عصرین
سون اونیللیکلریندن باشلابان «هارالیشان» خسته
لیگی داوام ائتمکده دیر... من بو حیسدن اوزاقدایام
و بیرمنالی دوشونمه لیگی: آذربایجان تورکویوک.
نزاکت سالاه قیزی ممدلی بؤلونن آذربایجان
مکانینداندیر؛ «باکی باغلاریندا دونیا یا گلسه ده،
یاشاسا دا، نفه سینی قازاخدا دا، ائله چوخ یئرده ده
آلاها، آماللا، کاماللا، عملله آلانلارین اوستونده
دویدوغوما گؤر»، - بو یاناشما ایستعدادلی شاعیر،
عالیم طبیعتلی بارات وصالا آیددیر، - دئسم
تامامیله راضیلاشارام. و عبث یئره بارات وصال
وورغولامیر کی، نزاکت خانیمین شاعیر اولماسی بیر
یانا، اونون «وارلیغیندا، روحوندا ایشیق سئلی وار»،
بئله طبیعتلی اینسانلار حاقیقتن ایلاهییه یاخین
اولورلار. طبیعت قدر پاک، تمیز نفس آلیرلار، عادی
حاقسزلیقدان آغریییرلار، اورک تاب گتیرمیر. اودور

کی، هر اینسانا سادت، خوشبختلیک، گؤز دوغولو
سئودا آرزوسو دیله ییر:

...من ایسترم بوزا دؤنموش

قار آدام دا

سئودالانسین.

سئودالانسین ان چیرکین ده.

سئوداسی نین گؤزونده او،

گؤزلرین گؤزو اولسون.

قلبی داشا دؤننلر ده سئودالانسین.

داش اورکلر سئودالانیب،

سئوداسیندان موما دؤنسون.

شاعیر قلبی، شاعیر اورگی، شاعیر ایلهامی باشقا
نه آرزولار کی!

نزاکت ممدلیده یارادیجیلیغا مئیل، سؤوق،
تهریک ساده آرزودان، شؤهرتدن، «جرگه دن گئری
قالماماق» اوچون یارانمامیشدیر؛ بئله یولون
مسافسی قیسا اولور؛ بو باشدان باخاندا او باشی
گؤرونور، ساغیندا و سولوندا بیتن، عطیر ساچان
چیچکلر، گوللر چوخ ائرن سولور، عطیرینی ایتیریر.
آما فیطرتن، نینی فیتری - اینسانی ایلهام عمرون
سونونا قدر یاشاییر، فصیللر گلیر-گئدیر، او ایلهام
آغاجی گؤیریر، یاشیللاشیر، یارپاقلاشیر و هر بیر
یارپاقدان گوموشو رنگلی میصراعلار سوزولور. بئله
سادت شاعیر اوچون خوشبختلیک گتیریرسه، کدر،
نیگارانچیلیق، ناراحتلیق دا بخش ائدیر...

نزاکت ممدلی محض ایچینده کی ائنثرزیسیله
اورتا مکتبی قورتاردی. آدو-نین فیلولوگیا فاکولته
سینه داخل اولدو، اوستاد پنداقولاردان،
عالیملردن، موتخصیصلردن درس آلدی، یئنیجه

چونكى بىر قىسمى اورگىلە، باشقا بىر قىسمى ايسە
عاغلى ايله ياشايىب دوشونور. عاليم پاسكال بو
فيكرى سادە فورمولە ايله ايفادە ائتميشدير: «ورگىن
دليلرلىنى عاغىل قبول ائتمير».

اورك، خصوصىلە يارادىجى آداملار اوچون، بو
سببدن شاعىرلر اوچون حركت منبعىيدىر،
داورانىشىن تنزىملگىجىسىدېر، بىر سۆزلە، تربىيە
ئىدېر، نە اولسون بۆيوك شاعىرسن، يازىچىسان.
شاعىرىن دە عايىلە تربىيە سى اولمالىدېر، كىفايت
قدرا! عكس حالدا اونون يازدىقلارى نىن عۆمرو
قىسادىر. دؤولت خادىمى طالعىران ايمپىراتور
ناپولئونلا صۇحبىتىدن سونرا تولرى سارايىندا
پىللكنلە دوشركن اوجادان دئمشىدېر كى، نە بۆيوك
بدبختلىك، بئله بۆيوك شخس نە قدر پىس تربىيە
اولونوب!

صۇحبىتى ائشىدن دىپلومات ژول كامبون سونرالار
يازمىش كى، گۆرونور، ناپولئون طالعىرانى ائله
تهقىرە معروض قويموش - اونو نە كۆنلونو آماقلا،
نە دە نوازشلە هئچ وجهلە اوووندورماق اولماز.

من بو مىثاللا هئچ دە شاعىرلىرى، ياخود يارادىجى
آداملارى شىشىرتمك اىستىمىرم، آما ناپولئون
خاصى-يتلى، ياخشى ائو تربىيە سى آلمايان سۆز
آداملارى يوخ دئىل، اىستعدادلارى نىن كۆلگە
سىندە شىلتاقلىق ائدىرلر، بئله لرى تربىيە و
دۆوقولوك باخىمىندان خصوصى مسئوليت
حىسى داشىماغا بورجلودورلار. ادبياتا اىستعدادى و
اورگىلە گلن شاعىر، يازىچى، تنقىدچى اىلك نۆوبە
دە اينسان اولمالى، اينسانلىق نومونه سى گۆسترمە
لى، يازدىغى اثرلرىن عكس قوتبوندە دورمامالىدېر.
گۆرونور، عايىلەھسى، دوشدويو موحىط، تحصيل،

آياق آچان پوئتىك يارادىجىلىغىنى پوختلشدىردى،
ايمضاسى مطبوعات صحىفە لرىنە دوشدو. شاعىرلىرى
و پوبلىسىست يازىلارى اۆز فرقلى اوسلوبونو تاپدى...
اساس پرىنسىپ دە او ايدى، پوئزىيايا گلن آتدىغى
آددىملاردان قورخمامالىدېر، بو صنعتىن
تولئرانىلىغىنى و ائفئىمئىرلىگىنى همىشە نزارىتىندە
ساخلاماغا تابى، ايرادە سى، هؤوسلە سى
چاتمالىدېر. بىلمە يە بورجلودور كى، شاعىرسىنە
بو، وارلىغىن، حياتىن عكس-سداسىدېر، اونون
كاپرىزلىرىنە دۆزمە لىسن.

رتاقور يازىردى كى، يئنىجە يازماغا باشلايان
صنعتكار گرگ اۆز اىمكانلارى خارىجىنە
چىخماسىن.

گنج شاعىر پوئتىسىال اىمكانلارىنى
قىيىمتلندىردى، پوئزىيانىن كئشمكئشلى يولونو
تصوورونده جانلاندىردى و اىستعدادىنا آرخالاندى.
ندن يازىرسانسا ياز، نە چكىرسن چك، داشدان نە
دوزلدىرسىنە دوزلت - او شخصدە بىرىنجىسى
اىستعداد، سونرا قابىليت و سئون اورك اولمالىدېر.
يازىچى آفرانس يارىجىددى، يارىزارافاتلا دئمشىدېر:
«يىستئداد پولا بنزه يىر: يا وار، يا دا يوخدور». و
علاوه ائدرديم كى، اينجە سىندە ايكى اژداها
تهلوكة تۆرە دىر: پئشكارلىغى اولمايان اىستعداد و
اىستعدادى اولمايان پئشكارلىق.

اورە يە گلدىكدە شاعىرىتى عاغىللا، ساوادلا،
بىلىكلە ايفادە ائدىر؛ يوخسا معناسىز، فىكىرسىز
شاعىر كىمە لازىمدىر؟ بئله دە نە عاغىل اوركسىز
ياشايا بىلمز، نە دە اورك عاغىلسىز. گىزلىن بىر
شئى يوخدور: بعضا اينسانلار، كونكرئت اوخوجولار
بىر-بىرىنى باشا دوشمورلر، شاعىرىن اۆزونو دە،

– رثاللیغی گۆرموشدور.

نزاكت مەمەدلى اۆز يولونو سئچن و اونون مەسئولیتینی داشییان قادیندیر، ایمکانیندان سوی- ایستیفاده ائدن دئییل. هانسی ایش، وظیفه اونون طالعینه دوشوبسه خیانت ائتمه میشدیر، ویجدان بورجو سایمیشدیر. طالعیی ده ائله داورانمیشدیر اونونلا: «یادا دوشدو» ادبی-بدیعی، نوستالژی ژورنالی تسیسچیسی، باش رئاكتورو، «قیزیل قلم»، پرتزیدنتت موکافاتینا، رسول رضا، میکایل موشفیق آدینا موکافاتلارا لاییق گۆرولموشدور. «ؤمروم» (۲۰۰۸)، «عمرون قاتاری» (۲۰۱۳) کیتابلاری، هانسی کی، باکیذا و تئهراندا نشر ائدیلیمیشدیر.

قارداش تورکییه ده «سارالمیش یارپاغا بنزه بیر عؤمروم» شعرلر کیتابی (۲۰۱۴)، «یورد دئدیگیم بو تورپاق» پوئتییک توپلوسو ۲۰۱۸-جی ایلده ایشیق اوزو گۆرموشدور. بو کیتابلارین چاپ سیرالاری ائله ده یاخین دئییل؛ سببسیز اولمامیشدیر: اۆز یارادیجیلیغینا مەسئولیت حیسیندن ایره لی گلمیشدیر.

داها نه دئمه دیم، اونوتدوم؟ دئمه یه سۆز تاپماق چتین ده دئییل، لاکین یوخاریدا وورغولادیغیم کیمی، یارادیجی آدمین: شاعیرین، یازیچی نین، رسامین ترجمه ی-حالی تکجه رقمترین، فاکتلا رین سادالانماسیندان عیبارت اولمور، اونون اثرلریدیر. بو پرینسیپی نظره آلدیم و دئمه دیگیمی شاعیرین پوئتیاسیندا آختارمالی اولدوم. بلکه ده عنعنه نی پوزدوم، اؤزومو «چتینلیی» سالدیم، آما بئله دوشونمز دیم.

کوللئکتیو و سایلرلر اینسانا عئینی اوزله باخیر، آما او دییشیر، اۆزگلشیر. ابو نسره گۆره، آداملار دوغرودان دا عئینی جور اولورلار، لاکین اطراف موحیط تربییه سی نین تاثیرى اوجباتیندان بعضیسی مردیمازارلیق، باشقالاری ایسه خیرخواهلیق یولونا قدم قویورلار... نزاكت خانیم لاییقینجه، یئترینجه عایله-والیدئین تربییه سی آلمیشدیر. بیرینجی بو عامیله سؤیکنمیشدیر، سونرا یارادیجیلیق ایستعدادی گلمیشدیر: اۆز حرکتینی، رفتارینی تحلیل ائتمیش، خاراكتئری نین ضعیف و گوجلو جهتلیرى اوزه چیخارمیش، ایراده سینی توپلامیش، اۆز یولونو سئچمیشدیر. عومومیتله، اینسان یاشیندان، پئشه سیندن، صنعتیندن آسیلی اولمادان تربییه لی اولماق – باشقاسی نین منافعیله (یاخشی نیتل) حسابلاشماقلا، اونو نظره آلماقلا داورانماق دئمکدیر، داخیلی مدنیتیه صاحب کسيلمکدیر. اودور، شاعیر نزاكت خانیمین حیاتا باخیشی، اینسان فاکتورونو قییمتلندیرمه سی، اۆز ایشینه مەسئولیتی سرحدینی آشمامیشدیر، ایفراطا وارمامیشدیر، «حیاتین غریبه قانونلاری نین اینسانی اویونجاقتک اویئاتماسی» نی دا اؤلچوب- بیچیر، «یاخشی ایله پیسی اوز-اوزه قویماسینی، یازیقلارا، گوجسوزلره قویو قازیلماسینا» دا لاقئید قالمیر. بیر شعرینده یازمیشدیر:

هر کسین قلبینده دینسین ویجدانی،

نه اولار، حیاتی مؤجوزه بیلک.

زامانی اینجیدیب، قووان دونیانی

قوروسون گۆزلیک، محبت، ایستک.

– آپرئل دۇيوشلرينده شهيد اولموش بير ايگيدين
حيات يولداشي ال بويدا قيزجيغازى ايله نزاكت
خانيمين ايش اوتاغينا گليبميش. يارديم، تمننا
اوچون يوخ، سادجه گۇروشمك اوچون. همين
گۇروشه شهيدين خانيمي جانيني تورپاق اوچون
فدا ائتميش اريندن دانيشيب. آنا دانيشديقجا
قيزجيغاز آغلاييرميش. نزاكت خانيم دۇزه بيلمه
ييب، اۇنجه ايچينده آغلاييب، سونرا قيزجيغازا
قوشولوب. آغلايا-آغلايا دا اۇز اوشاقليني
خاطيرلاييب. و آز سونرا «اغلاما شهيد قيزى»
مشهور شعيريني يازيب. بير پارچا نومونه.

آغلاما، شهيد قيزى،

دردين منه تانيشدى...

اورگيم پارامپارچا،

درديم ناخيش-ناخيشدى...

بو شعيرى بير نئجه دفعه اوخوموشام و هر دفعه
ده شهيد (جبهه ده يوخ، ايشده، كيميسه مودافيعه
ده، قزادا هلاك اولانلار دا شهيدديرلر، بالالارى
آتاسيزدير) اوشاقلارى نين طالعيندن نيگاران
قالميشام. ديگر طرفدن، ياراديجيلىق
پسيخولوگياسيندان دا شعير و شاعير حيسى بئله
دوغولور، عرصهيه گلير.

تكرار چيخماسين: ن.ممدلى موختليف مسئله
لرله علاقه دار رئسپوبليكاميزين وئترانلارى ايله ده
امكداشلىق ائدير. تصادوفى دئييل كى، بو قوروم اونو
«هزى آسلانوو» يوبيللى مئدالينا لايىق گۇرموشدور.
هابئله، روسييانين پايتاختى موسكوادا كى
«دوستوينايا پاميات» فوندو طرفيندن «قلبه نين

نزاكت ممدلى نين ترجمه ي-حالى: پوئزىياسى،
شعير دونياسى اونون ياراديجيلىق عالميندن
باشلاميرمى؟

سوالا جاواب تاپماغا چاليشاجام، اوخوجوم تلسمه
سين، آما شاعيره نين كئچديكى عۇمور يولوندا
رسمى (بئله دئمك مومكونس) اوغورلارى آز دئييل.
او، بونو ياراديجيلىقى و شخصيتيله قازانميشدير –
ايسراريملا تصديقله ييرم:

آذربايجان رئسپوبليكاسى وئترانلار تشكىلاتى
طرفيندن «حظى آسلانوو» يوبيللى مئدالينا لايىق
گۇرولموشدور. روسييانين پايتاختى موسكوادا فاليت
گۇسترن «دوستوينايا پاميات» فوندو طرفيندن
«قلبه نين واريشى» دۇش نيشانى ايله تلطيف
اولونموشدور.

نزاكت ممدلى نين ياراديجيلىقى تكلجه
ناشيرليك و ژورناليستليك فعاليتيله محدودلاشمير،
رئسپوبليكاميزين ايجتيماعى حياتيندا فعال،
ايشگوزار ايشتيراكچيدير. بۇلگه لرده (جبهه) اولور،
عسگر اوغوللاريميزلا گۇروشور، اونلارى قله يه
چاغيرير، وطنپرورليك روحوندا شعيرلر اوخويور. و
شاعيره خانيم ظابط اوغلانلاريني گۇرنده
غورورلانير... ائله ده آنالار، گلنلر، باجيلار نزاكت
خانيمين قاپيسيني دۇيور، درد-سرلرينى اونا
آچيرلار. عئينى زاماندا «رئسپوبليكا خاطيره
كىتابى» نين باش رئاكتورو كيمى، بير آنا كيمى،
جسارتلى ژورناليست كيمى. بو اوچ مفهومو
ياراديجيلىقدان علاوه هومانيزم، وطنپرورليك،
ايتيقانلىق بيرلشديرير. ژورناليست فريده
رحيملى گۇردويونو اوخوجولارلا بۇلوشور:

رومانتیک شکیلده ایفاده ائتمیشدیر: «دوغرودان دا ۲۳ یاش بیر اینسان اوچون آزدر، آنجاق بیر قهرمان اوچون یئترلی یاشدیر».

نزاکت ممدلی ده ماراقلی فیکیر دئمیشدیر: «هر گوردویوموز ایش بیر تسلی اولماقلا یاناشی، هم ده وطنیمیز اوچون جانیندان کئچنلره قویولان بیر آبیده دیر».

بئله تدبیرلرین کئچیریلمه سی بو گون - قاراباغ موحرابه سی گئدیشینده لازیمدیر، جاوانلاریمیزی بیر داها تورپاق اوغروندا ساواشا سسله ییر، وطنپرورلیک روحو آشیلا ییر...

شهیدلریمیز اوچون نه ائدیلسه ایشین تامامی دئییل، حیاتا بیر دفعه گلیب ناکام گئتمیشلرین خاطیره سی همیشه یاشامالی، نسیلدن-نسله کئچمه لیدیر. بو باخیمدان «خاطره کیتابی»نین رولو میسلسیزدیر و نزاکت ممدلی نین ترجمه ی-حالی نین بیر صحیفه سیدیر و اونونلا ژورنالیست ایراده سارییئوانین موصاحیبه سی ماراقسیز اولماز.

بئله بیر دئییم وار: اونوتساق اونودولاریق. بو بیر حاقیقئتدیر. کئچمیشیمیزدن قوپساق، گلجگیمیز بیزیمله علاقه نی بیردفعه لیک ایتیرر. گلجکله کئچمیشین آراسیندا کورپو اولدوغوموز اوچون تاریخده باش وئرلری ابدیلشدیرمک، تورپاقلاریمیز اوغروندا، اؤلکه میزین مستقیللیگی، سووئرئنلیگی نامینه جانیندان کئچن وطن اوغول و قیزلارین خاطیره سینه معنوی آبیده قویماق بیزیم بورجوموزا چئوریلیب.

مدنیت و توریزم نازیرلیگی نزدینده فالیت گؤسترن آذربایجان رئیسوبلیکاسی «خاطره کیتابی»

← Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خدافرین

واریشی» دؤش نیشانی ایله تلطیف اولونموشدور. نزاکت ممدلی امگینه وئرلن قییمتی: «هر ایکی تلطیف منیم اوچون گؤزله نیلمز اولدو» توزؤکارلیغی ایله قارشیلایمیشدیر. نزاکت خانیم ممدلی «باکی-خبر»ه آچیقلاماسیندا دئمیشدیر: «هر ایکی موکافاتا لاییق بیلینمگیدن غورور دویدوم، بیر خوش حادثه کیمی قارشیلادیم. البته، بیر قادنی نین، ظریف جینسین نوماینده سی نین گونده لیک ایشی شهیدلرین یاریمچیق قالان عؤمور یوللارینی ابدیلشدیرمکله، اولارین خاطیره لرینی یاشاتماقلا، شهید عاییلهلری ایله چوخسایلی گؤروشلر کئچیرمکله، اولاری هر گون دینله مکله، آغریلارینی آغریسی کیمی یاشاماقلایمیز. بو آغیر ایش اولسا دا، شرفلی ایشدیر. شهیدلریمیزین، موحرابه ده هلاک اولان اینسانلارین خاطیره سینی ابدیلشدیرمک، اولارین عاییلهلرینه تسلی وئرمک چوخ واجیب ایشدیر».

خاطیرلاماق یئرینه دوشر کی، موسکواداکی فوندون اونا وئردیگی موکافاتا باغلی «باکی-خبر» قزئتینه آچیقلاماسیندا دئمیشدیر کی، بو، منیم اوچون غوروروئریجی حال دیر. فاشیزم اوزرینده قلبه نین ۷۵ ایللیگینه هسر ائدیلمیش بین الخالق کونفرانسین ایشتیراکچسی اولموشدور. باکیدا کئچیریلن بو کونفراندا ۲۰ اؤلکه دن نوماینده ایشتیراک ائتمیشدیر.

بو موهوم لاییهه اساسیندا «شهیدلر اؤلمز، وطن بؤلونمز» سئریاسیندان «گؤزله، گلجیم» کیتابی نین تقدیماتی دا کئچیریلیمیشدیر.

«خاطره کیتابی» ایله باغلی میلّت وکیلی، ژورنالیستلرین هامیسی افلاتون آماشوو فیکرینی

اُنسېكلوپېدىيادير. ۲۰ جيلده نەزەردە توتۇلۇپ. مەنەم رەبەرلېگەم دۇورۇندە "خاھىرە كىتابى" نەن ۱۵-جى جىلدە ايشىق اوزو گۇردو. ۱۷ ایلدیر بو رۇدەكسىيادا چالیشیرام.

– نەزاکەت خانیم، "خاھىرە كىتابى" نەن یارانما تارىخى ھاقىندا نە دئە بیلەرسىنیز؟

– عومومىيلىق لىدەرلەمىز ھەيدەر الیئوین تاپشیریغى ایلە نەزیرلەر كابىنەتتى ۱ مە ۱۹۹۷-جى ایل تارىخىندە "آذربایجان رۇسپوبلىكاسى خاھىرە كىتابى" نەن بىرا ائدىلمە سى ھاقىندا "خوصوصى قرار قبول ائتمیشدی. سونرا ايسە ھەيدەر الیئوین ايمضالادیغى ۲۳ دئکابر ۱۹۹۷-جى ایل تارىخلى "وطن اوغروندا ھلاک اولانلارین خاھىرە سى نەن ابدیلشدیريلمە سى ھاقىندا" قانون قوۋوۋە يە میندی. بئله لیکله، "خاھىرە كىتابى" رۇدەكسىيەسى آیریجا بئدله دۇولت بودجه سینه داخیل ائدیلدی. بونولا دا رۇدەكسىيەننن فالیتیندە دۇنوش یاراندی. اونا گۇرە دە ھەيدەر الیئوین روھونا میننتدارلیق علامتى اولاراق ھەر جیلده او بۇیوک اینساننن پورتترتتى و "ھەيدەر الیئو" خاھىرە كىتابى "نەن یارادیجىسیدیر" سۇزلىرى ایلە آچیلیر.

– یئرى گلمیشکن، معلوم سەنە دین قبولونا قدر رۇدەكسىيەننن فالیتى نەن ضعیفله مە سى نەن سببى نە ایدی؟

– سۇزسوز كى، تورپاق اوغروندا ھیاتینى فدا ائدن اینسانلارین خاھىرە سىنى یاشاتماق، آدینى گلجک نسیللەر اۇتورمک موقدس بىر ایشدیر. اونلارین آدلارینى گلجک نسلە آپاران یالنیز قرانیت آبیده لر، تونج ھئیکللر دئیل، ھەم دە معنوی آبیده لردیر، ھەر

رۇدەكسىيەسى تورپاقلاریمیز اوغروندا جانینى فدا ائدن وطن اۋولادلاری نەن خاھىرە سىنى ابدیلشدیرمک میسسیيەسىنى ھیاتا كئچیریر.

موصاحیبیمیز آذربایجان رۇسپوبلىكاسى "خاھىرە كىتابى" رۇدەكسىيەسى نەن باش رۇداكتورو نەزاکەت مەمدوۋادیر.

– نەزاکەت خانیم، سیز "خاھىرە كىتابى" نەن ایلک قادین باش رۇداكتوروسونوز. بىر قادین اولاراق چىگین وئردیگىنیز ایش چتین دئیل كى؟

– دوغرو دور، اولدوقجا مسؤلىتلى بىر وظیفە يە تعین اولونموشام. تبى، چتینلیگى دە وار. آنجاق مەن اوزون ایللەر بو رۇدەكسىيەدا ایشله دیگیم اوچون بوتون پروسئسلر گۇزلىریم قارشىسیندا باش وئریب.

خاھىرە دئیندە بئله آنلايیریق كى، خاھىرە اینسانى كئچمیشە آپاریر، اوندا نوستالگىيا ھىسى یارادیر. آنجاق "خاھىرە كىتابى" بیزیم اوچون ھیاتیندان كئچنلرین خاھىرە سىنى ابدیلشدیرن بىر كىتابدیر، چاپ اۋرنیگیدیر. او، عئینى زاماندا گلجک نسیل اوچون بىر آرخیودیر.

زامان-زامان بۇلونوب پارچالانان آذربای جاندا وطن اوچون ھیاتینى قوربان وئرن او قدر اینسانلار اولوب كى... "خاھىرە كىتابى" نى یادداشیمیزین آبیده سى آدلاندیرماق اولار. "خاھىرە كىتابى" ايكینجى دونیا موھاریبە سیندە، محلى موناقيشە لردە، افغانیستان، پولشا، چئخوسلوواکیيا ھادیثە لریندە، ۲۰ یانوار فاجیه سیندە، خوجالى سویقیریمیندا، قاراباغ دۇیوشلریندە، مىللى موستقیللىك یولوندا، تورپاقلاریمیزین آزاد اولونماسى اوغروندا گئدن دۇیوشلردە ھلاک اولموش و ایتکین دوشموش سویداشلاریمیز ھاقىندا

ناھید حاجیزادە نین رھبرلیگی ایله فالیتینی داوام ائتدیریب. اوچونجو باش رئاكتورام کی، بئله نفوذلو، دیرلی، دؤولت، خالق اوچون اهمیتلی ایشلر گۆرن بیر رئاكسسایا رھبرلیک ائدیرم. ۱۷ ایلدیر بو رئاكسسایدا چالیشدیغیم اوچون مسؤلیتله و آلین آچیقلیغی ایله دئییه بیلرم کی، هانسی چتین، آغیر ایشین قولپوندان یاپیشساق، اونو یئرینه یئتیرمیشیک.

– قارشینیزا هانسیسا چتینلیکلر چیخیرمی؟
– بیلدیگیمیز کیمی، "خاطیره کیتابی" ندا قاراباغدا شهید اولان، ایتکین دوشن اینسانلار حاقیندا دا معلوماتلار وار. دوزدور، بورادا ایکینجی دونیا موچاریه سینده هلاک اولانلارین و ایتکین دوشنلرین سیباهیسی گتمه لی ایدی. اما ایش ائله گتیردی کی، مجبورن موچاریه یه جلب اولوندوق، اثرمنیلرین تورپاقلاریمیزا تجاوزو نتیجه سینده بؤیوک ایتکیلریمیز اولدو و بیز قاراباغ موچاریه سینده شهید اولانلاری دا کیتابا سالدیق.

– شهید عایلهلری یقین کی، رئاكسسایا تئز-تئز گلیر؟

– اینانین کی، هر گون شهید آناسی، شهید باجیسی، شهید حیات یولداشی قاپیمیزی دؤیور. اولنار شهید اولان عزیزلری نین آدینی کیتابدا گۆروب تسلیی تاپیرلار کی، اولناری خاطیرلایان، آدینی ابدیلشدیرنلر وار. بو کیتاب ایکینجی دونیا موچاریه سینه گۆره ۲۰ جیلدن عبارتدیر. بیزیم اؤلکهده هله موچاریه بیتمه دیگی اوچون، بیز قاراباغ شهیدلری حاقدا معلوماتلارلا، آیریجا جیلدلرله کیتابین نشرینی داوام ائتدیرجگیک. حتّی من بونولا باغلی مدنیت و توریزم نازیرلیگینه ده

صحیفه سینده قهرمانلارین ایزی اولان سانباللی کیتابلاردیر. بیر مقامی دا وورغولاییم کی، دونیانین قابقجیل، سیویل اؤلکهلرینده خاطیره کیتابلاری یاراتماق همیشه دیقّت مرکزینده اولوب. دئییم کی، نئچه-نئچه قانلی موچاریه گۆرموش آلمانلار "خاطیره کیتابی" نین ۸۰۰-ه یاخین جیلدی چاپدان چیخیب. آلمانیا فاکتیککی ایشغالچی دؤولت ایدی و باشقا اؤلکهلرین اراضیسینه تجاوز ائدیپ مینلرله اینسانین حیاتینا سون قویوب. اما اولنار دا موچاریه ده ایشتیراک ائدن اینسانلارین خاطیره سینی ابدیلشدیریب.

موستقیل دؤولتلر بیرلیگینده "خاطیره کیتابی" نین ۱۴۰۰ جیلدی نین بوراخیلماسی نظرده توتولوردو. بو مونومنتال نشرین ۲۰ جیلدی آذربایجانین پایینا دوشور. نازیرلر کابینئتی نین ۲۱ آوقوست ۱۹۹۱-جی ایل تاریخلی، ۲۷۷ ساییل قاراری ایله رئاكسسایا آذربایجان سووئت ائئسیکلویئدیاسی نین نزدینده فالیت گؤسترن موستقیل قوروما چئوریلیر. لاکین بورادا نظرچارپاجاق درجه ده بیر ایش گؤرولمه ییب. ۱۹۹۴-جو ایلده نازیرلر کابینئتی یئنین قرار وئرسه ده، ایش یئنّه اؤز مجراسینا دوشمه ییب. دئیردیم کی، اؤلکهده باش وئرن ایجتیمای-سیاسی حادثه لرین گر-گینلیگی و ایقتیصادی چتینلیکلر اوجباتیندان رئاكسسایانین فالیتی اوچون وسایت آیریلماسی مسئله سی اؤز هللینی تاپمامیشدی. هئیدر الیهوین سیی نتیجه سینده مؤوجود وضعیت نایل اولدوق. "خاطیره کیتابی" نین ایلک باش رئاكتورو نریمان هسنه لی اولوب. او، دونیاسینی دیشدیکدن سونرا "خاطیره کیتابی" یازیچی

— مقصیدیمیز ده اودور کی، باش وئرلری گلجگین اینسانلارینا چاتدیراق. تاریخده بیر نچه دفعه اثرمنیلرله موناقیشه یاشامیشیق، آما هنج بیرینی یادیمیزدا ساخلامامیشیق. بیزیم بلامیز اودور کی، اونوتقانیق، دوشمنین ائتدیکلرینی چوخ تئز اونودوروق. اصلینده، اونوتمامالیییق. بو کیتاب یادداشدیر. او ورقلندیکجه، قارشیمیزا چیخان آدلارین هامیسی بیر تاریخدیر، قهرمانلیقدیر، بیر آنانین اینیلتیسی، فریادیدیر، بیر ایگیدلیک نمونه سیدیر. بیلیرسینیز کی، ان بویوک آغرنی شهید آناسی، شهید باجیسی یاشاییر. هر کیتابدا ان آزی ۱۷-۱۸ مین نفر شهیدین آدی وار. بو، دوشونده ائله-ئله رقم دئییل. هر گون اورکداغلايان مقاملارلا اوزلشیرم. هر گون شهید آنالاری ایله قارشیلانماق، اونلاری دینله مک، اونلارین آغریسینا شریک اولماق یازیلیب طالعیممه. من بیر قادین، بیر آنا کیمی اونارین یاشادیغی آغریلاری اورگیمدن کئچیریب یاشاییرام. من او آنالارین قارشیسیندا باش آییرم. دوغرودان دا اؤولادی آنا قدر دویان، حیس ائدن، تمناسیز سئون ایکینجی بیر وارلیق اولای بیلمز. اؤولاد بویوک سئوینجدیر. موحاریبه بو سئوینجی قفیل آنانین الیندن آلیرسا، گؤرون اوندان نه لر چکیر. همیشه دئییرم کی، تاریخیمیزی یئنیندن یازماق فورصتیمیز اولسایدی، بیر باشقا جور یازاردیق. بو اونا گؤره لازیمدیر کی، هنج اولماسا، دوستوموزلا دوشمنیمیزی بیر-بیریندن آییرا بیلک. گؤزله گؤز دیکن چوخ اولار. آذربایجان دا گؤزل مملکت اولدوغو اوچون، باشقالاری اؤلکهیمیزدن ایسته دیگی کیمی یارارلانندی. اثرمنیلرله تورپاغیمیزدان پای وئردیک، اونلار دا بیزیم باشیمیزا

موراجیت ائتمیشیم. قاراباغ شهیدلری نین آدینی ابدیلشدیرمک بیزیم معنوی بورجوموزدور. آلاسه اولو اؤندر قنی-قنی رحمت ائلسین، " خاطیره کیتابی " نا نفس وئردی، حیات بخش ائتدی. هئیدر الیئوین خالقیمیز، دؤولتیمیز، مدنی-یتیمیز قارشیسیندا خیدمتلری اونودولمازدیر.

— اساسن هانسی قوروملارلا ایشله ییرسینیز؟
— سیز " خاطیره کیتابی " نین رئدکسیا هئیتینه باخسانیز گؤررسینیز کی، بوتون واجیب دؤولت قوروملاری ایله امکداشلیق ائدیریک. بو یاخینلاردا دؤولت تهلوکه سیزلیگی خیدمتی نین رهبری مدت قولیئوه و دیگر گوج ستروکتورو رهبرلرینه مکتوبلا موراجیت ائتمیشدیک. مکتوبلارلا باغلی هامیسیندان موثبت رای آلمیشیق. اونلار بیزه لازیم اولان مسئله لرده کؤمک ائدجک. حتی مدت قولیئو بیر تکلیف ایره لی سوروب کی، موشته رک اولاراق اسیر و ایتکین دوشموشلرله باغلی آیریجا بیر جیلد بوراخاق. بو لایحه نی بیرگه ایشله یهجگیک، ساغلیق اولسون، ۲۰۱۸-جی ایلده سؤز وگئدن کیتاب ایشیق اوزو گؤرچک.

موحاریبه بیزدن دیرلی اینسانلاریمیزی آلیب. اوللر موحاریبه صحنهلرینی فیلملرده گؤروردوکسه، اونون باره سینده کیتابلاردان اوخوبوردوقسا، خخ عصرین سونونا یاخین موحاریبه نین ایشتیراکچیسینا چئوریلدیک، آغری-آجی، قان-قادا گؤردوک. ۲۰ یانوار فاجیه سی ده، خوجالی سویقیریمی دا، دیگر فاجیه لر ده گؤزلیمیز اؤونده یاشاندی. بیز بونو گؤردوک، کیتابلاردان اوخومادیق. — " خاطیره کیتابی " تاریخ یازیر اصلینده. اینانیریق کی، گلجک نسیللر بو تاریخی اؤیرنجک...

سیخ امکداشلیق ائدیریک. امکداشلاریمیزین بؤیوک سیی نتیجه سینده بو ایشلر باشا گلیر. ائله حاللار اولور کی، بیر آدی، سویادی دقیقلشدیرمک اوچون امکداشلاریمیز بیر اونوانا ایکی دفعه اعزام اولونور. ایکینجی دنیا موخاریبه سینده هلاک اولانلارین آدلاری نین دقیقلشدیرلمه سی اوچون آرخیولره موراجیت ائدیرلر. قاراباغ شهیدلری نین آدلارینی دقیقلشدیرمک اوچون عاییلهلری ایله علاقه ساخلایریق.

بو یاخینلاردا امکداشیمیز مولدووا یا اعزام اولونموشدو. اورادان بیر کیتاب گتیریب، او کیتابدا ۲۰۰-دن آرتیق سویداشیمیزین قبری نین آشکار اولونماسی حاقیندا معلومات یئر آلیب. اونلار مولدووانین آزاد اولونماسیندا هلاک اولان آذربایجانلیلاردیر. بیز بیر چوخ حاللاردا موختلیف اؤلکهلردن آدیغیمیز مکتوبون ایزی ایله اورا گئدیریک. بو یاخینلاردا آلمانیا دان مکتوب آلمیشدیق، اورادا آذربایجانلیلارین مزاری آشکارلانمیشدی. بیزیم امکداشیمیز گئتدی و ۷ نفر آد اوزه چیخاردی. حالبوکی، اونلار ایندییه قدر ایتکین دوشموش ساییلیردی. اونلار حاقیندا کیتابدا معلومات وئریلدی. نشرده سووئت ایتتیفاقی قهرمانلاری حاقیندا دا دولغون معلومات وئریک.

– یئنی لاییهنیز وارمی؟

– بلی، آرتیق نازیرلیکدن – مدنیت و توریزم نازیرلیگی نظرده توتولور – تکلیف آلمیشیق کی، سووئت ایتتیفاقی قهرمانلاری، میلی قهرمانلار حاقیندا بدیع-پوبلیسیست اثرلر یازیلین. ینی معلوماتلار صیرف اینفورماسییا خاراکتئرلی اولماسین. اونلارین اوبرازی بدیعی شکیده

اویونلار گتیردی. ینگانه دؤولتیک کی، دؤرد طرفدن اؤز دده-بابا تورپاقلاریمیزلا همسرهه دیک. بونون دا باشیندا آذربایجانین باشیبلاالی طالعی دورور. " خاطیره کیتابی " ندا نه لری یازیریق، نه لری تاریخه چئویریریق، نه لری گنجلریمیزین یادداشی اوچون عرصهیه گتیریریق، بو حاقیقتن ده اؤرنک اولان بیر ایشدیر.

– دئییه سن " خاطیره کیتابی " نین سایتی دا وار.

– بلی. آرتیق ۵ ایل اولار کی، سایتیمیز فالیت گؤستریر. هر جیلدیمیز چیخدیقجا، اونو سایتا یئرلشدیریریق. بو معلوماتلاردان دا ایسته ین هر بیر کس فایدالانا بیلیر. اونوانیمیزا چوخلو مکتوب گلیر، گؤردویوموز ایشلری تقدیر ائدیرلر.

– " خاطیره کیتابی " نین روس، یاخود اینگیلیس دیلینده واریانتینی دوشونورسونوزمو؟
– خئیر، حاضیردا بئله بیر فیکیر یوخدور. کیتاب آذربایجان دیلینده دیر. اونون آننوتاسیاسینی آذربایجان، اینگیلیس و روس دیلرینده وئیریک. تخنولوگیا ائله یوکسک سوییه ده اینکیشاف ائدیپ کی، ایسته دیکلری دیله ترجمه ائدیپ اوخویورلار.

– نزاکت خانیم، بئله بیر مسؤلیتلی ایش، تبیی کی، گوجلو کوللئکتیوین امگی سایه سینده رئاللاشیر. بو باره ده فیکرینیزی بیلیمک ماراقلی اولاردی...

– بیلیرسینیز کی، شهیدلرین روحو آنیلدیقدا، خاطیرلاندیقدا راحتلیق تاپیر. رئیسوبلیکا " خاطیره کیتابی " نین کوللئکتیوی ثواب و خیرخواه ایشله مشغولدور. بیز کیتابین رئدکسییا هئیتی ایله

جانلانديريلسين. البرتته، بدیعی یازی نین تاثیر
گوجو داها بؤیوکدور... بیز ایشیمیزی هم ده
مطبوعاتلا قوراجاغیق...

یئنی لاییهه لریمیز چوخدور، بیز اونلاری حیاتا
کئچیرجگیک.

تورکییه سفری ده اونون ایجتیمای-مدنی فالیتی
نین بیر قولودور. بئله کی، آراسییا یازارلار بیرلیگی
ایخ ادبیات درگیلر کونفرئسینده " یادا دوشدو "
ژورنالی دا اؤز سؤزونو دئدی، نئجه کی: " بو
کونفرئسین اهمیتی هم ده اونا گؤره بؤیوکدور کی،
بورادا تورک دونیاسی نین آیری-آیری
رئسپوبلیکالاریندا نشر ائدیلن ادبی-بدیعی ژورناللار
آراسیندا امکداشلیق علاقه سی قورولدو " - نزاکت
خانیم دئمیشدیر.

قئید ائدک کی، همین کونفرئسده " آذربایجان
" و " اولدوز " ژورناللاری ایله یاناشی، موسقیل
ژورنال اولان " یادا دوشدو " درگیسی ده یئر
آلمیشدیر.

نزاکت ممدلی نین " ایکینجی حیاتی "
(شخصی قناعتیمدیر) مطبوعاتلا، ژورنالیستیکا ایله
باغلیدیر، دئسم یانیلمارام. موشاهیدمله دئیردیم
کی، " ۵۲۵-جی قزئت، " " کاسپی "، " باکی-
خبر "، " عدالت " قزئتلریله اونون امکداشلیغی،
شعیرلرینه، یارادیجیلیغینا یئر وئرمه لری بو
باغلیلیغین باریز نومونه سیدیر. بو، بیر ده اوندان
قایناق-لانیر کی، آدلارینی چکدیگیم قزئتلرین
تسیسچیلری، یاخود باش رئاكتورلاری رشاد مجید،
سونا ولییئوا، آیدین قولیئو، آقیل آباس عئینی
زاماندا ایستعدادلی شخصیتلردیر، پئشکار
ژورنالیستلردیر. من بو سیمالارین پوئزیاسینا و

نسرینه یاخیندان بله دهم. نزاکت خانیمی " ۵۲۵-
جی قزئت " همیشه دیقت مرکزینده
ساخلامیشدیر، شعیرلرینه حؤرمته یاناشمیشدیر
(ؤز تجربومه گؤرمو-شم).

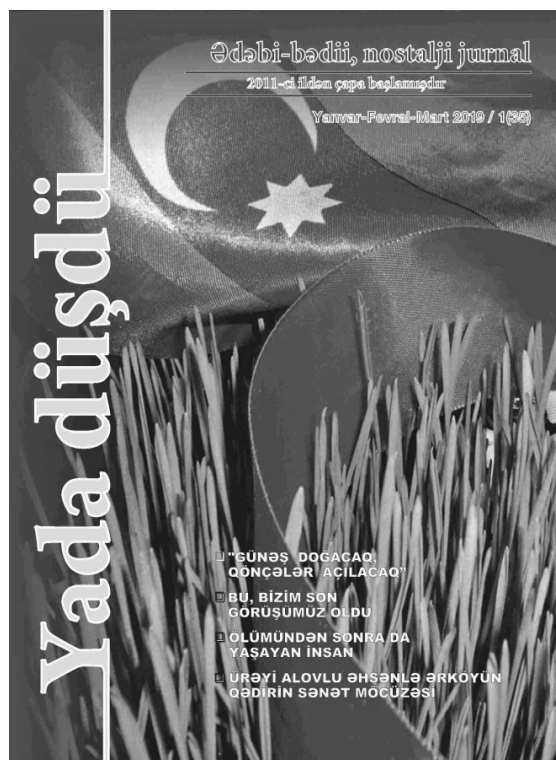
" زامانین ۲۵-جی مقامینی یاشاییر رشاد
مجیدین قزئتی. دوغرو دئییلر: باش رئاكتور متبو
نشری نین سیماسیدیر " - فیکیر نزاکت
ممدلییه مخصوصدور...

ن.ممدلی قزئتین مرامینا، مقصدینه و مضمونونا
یوکسک قبییمت وئرمیش، اونون یادروسو اولان
ایستعدادلی شاعیر و پوبلیسیست رشاد مجید باره
ده یازمیشدیر: " ۵۲۵-جی قزئت " ای رشاد
مجیدین اونیکال اثری کیمی قییمتلندیرمک
لازیمدیر. یئتکین وطنداشلیق قایه سی، قاینار
وطنپرورلیک حیسسی، سؤزون موقدس
میسیسیاسینی دوزگون قییمتلندیرمک باجاریغی
بیر آذربایجانلی ضیالیسی و یازاری کیمی رشاد
مجید فنونمئنینی عیانلشدیریر " .

من - بو سطیرلرین مؤلفی رشاد بیی هله
گنجلیک ایللریندن تانیییرام، ایلک شعیرلرینی
اوخوموشام. (حتتا بیر شعیری نین پوئتیکاسینا بیر
مقالده توخونموشام). اونون ایشگوزارلیغینا،
دیقتلیگینه، یارادیجی کوللکتیوین تشکیلات
باجاریغینا، ایستعدادلارا گئنیش یول آچدیغینا،
گنجلره قایغیسینا دا بله دهم. بو گون داشیدیغی
موهوم یارادیجی وظیفه ده اونا یاراشیر...

نزاکت خانیمین رشاد مجید حاقیندا دئدیگی: "
او، مئدیا کاپیتانیدیر " سؤزلری یئرینه دوشور...
من نزاکت خانیمین عؤمور یولونو داها دا ایشیق-
لانیدیران (وه ایشیقلااندیراجاق) نفیس ترتیلی و

اوج صحیفه لیکدیر. تبیی کی، من یارادیجی اینسانلاری نظرده توتمورام، چونکی اونلارین بیوقرافیاسی اثرلرینده دیر، یازدیقلاریندادیر، رسملرینده دیر، موسیقیلرینده دیر. دئمک او، دوشونور و وارلیغینی تصدیقله ییر، اونا گؤره کی، اینسان خوشبخت یاشاماق ایسته ییرسه، لازیم اولاندان داها چوخ فیکیرلشمه لیدیر، بونونلا دا

درین مضمونلو " یادا دوشدو " ژورنالی نین آدینی سونا ساخلادیم، عبث دئییل. درگی نین نشری آرزوسو، تکیدى و قارشیسینا چیخان سونی (هم ده ایصرارلی) چتینلیکلردن آیریجا یازماغی قرارا آلمیشام. صؤحبتلرینده ده بو متبو اورقانا – " یادا دوشدو " یه اونون نه قدر محبتی وار، سانکی اؤولادیدير، اونو ایشیغا توتوبسا لاییقینجه یاشاتماغا بورجلودور.

سون جومله نی یازاندا یازی ماسامین اوستونده کی ژورنالین سایلارینا نظر سالدیم، بعضیسینی ورقله دیم و سونا ساخلادیم...

شعیرین ترجمه ی حالی:

زامانین

انکسپرنسیولییی و دؤورون

پارادوکسلاری

ایکینجی فصل

من بو قئیدلریمی ترجمه ی-حال حساب ائتمیرم، باخمایاراق فاکتلاردان کنارا چیخمامیشام، آرزوسوندا دا اولمامیشام. ترجمه ی-حال «دوغوملا» باشلاسا دا، اونون ماهیتینده همین شخصین ایچ دونیاسی: آمالی – مقصدی، آرزوسو – نیتی، یاشادیغی – حرکتده اولدوغو عؤمور دایانیر. گؤرونور، بونون اوچوندور کی، ترجمه ی-حال سیرلی قالیر، سونو اوج نؤقته ایله قورتاریر و ایکی-

قىسقانچىلىقى يومالىدىر، بو ايلاھى دىرى اونلارنى
الندن قوپارماق اصلا ياراماز.

بۇيوك سۆز اوستاسى، يازىچى ك.پاوستووسكى
نن سۆزلىرىنى اونوتماق: «گر اينسانن الندن
خيالا دالمق باجارىغىنى آلسان، اونها مدنىتى،
اينجه سنتى، علمى و خوشبخت گلجى نامينه
موباريزه عزمىنى دوغوران ان گوجلو عامىلردن
بىرى اۆز اهمىتىنى ايتىردى.

لاكىن خيال حاقىقتن اوزاق اولمامالىدىر. خيال
گلجى خبر وئرمە لى و بيزده ائله دويغولار
اوياتماليدير كى، سانكى بيز گلجىده ياشايرىق،
اۆزوموز ده ديشىرىك».

حاقىقتىر بو: شاعىرلر و يازىچىلار اۆز ترجمە ي-
حاللارنى «قاباقلایىرلار»، ايره لى باخىرلار؛ يئنى
دونىانن يارانماسىندا ايشتىراكچىدىرلار؛ يئنى
نسلى يئتىشىدىرلر. ائستىتىك دۇوقلىرىنى
اينكىشاف ائتىدىرلر، چونكى ادبىيات بۇيوك
حركتوئرىچى قوۋوۋە دىر.

مشهور روس ضىالىسى، يازارى دى.پىساروۋىن
فىكرىلە سىلىشىرىك. او، يازىردى: «گر خيال ائدن
آدام اۆز خيالىنا جىددى اينانىرسا، حياتا دىقتلە نظر
يئتىرىپ موشاهىدە لرىنى اۆز خيالى پلانلارى ايله
موقايىسە ائدىرسە، عومومىتلە اۆز خيالىنى حياتا
كئچىرمك اوزرىندە ويجدانلا چالىشىرسا، اونها
خيالا حاقىقت آراسىنداكى ضىدىتتىن هئچ بىر
ضررى اولمور. خيالا حاقىقت آراسىندا بىر تماس
اولدوقدا هر شئى يئرلىنى آلىر».

زامان بىر يئردە دايانمىر، ياخشىلار آرخابىندىر،
پىسلرە اينانمىر و اينسانلارى بو معنادا تمكىنە،
ايراده يە، عفو ائتمە يە، لازىمسا گوزشت ائتمە يە

حىسلىرى و اىنتىللكتى واسىطە سىلە دونىادا
اۆزونون اينسانلىغىنى بوروزە وئرىر. اينسانن
وارلىغى - مۇوجودولوغو اصليندە دونىانن كشفىدىر،
چونكى صنعتكار نايلىتلرى، دىلكلرى، دويغولارى،
ايضطىرابلارى و سئوينجلىرى ياشاماقلا كىناتىن
بلىلى، ياخود بلىلى اولمايان نسنە لرىنى اۆزونده
احتىوا ائدىر. قلبى نىن اىستىسىلە، روحونون
اۆلمزلىگىلە معنا دولو طبعىتىن رومانىكاسىنى
قورايرىر. يارادىچى آداملار «ترجمە ي-حال»
يازماغى خوشلامىرلار، بونا احتىياج گۆرمورلر
وورغولادىغىم كىمى. چونكى اونون حياتى،
كئچىدىگى يول، اورتايا قويدوغو دىرلر عاغلى و
ائموسىيالارى ايله حاصىلە گلر، سانكى هر ساعاتى،
دقىقە سى داشلاردان قوپور، مین بىر عذابىن
محصولدور. فىلوسوف س.سمالىس يازىر كى، بىز
هر گون مزارىمىزى دىشلىرىمىزلە قازمالىيىق:
حياتىن رمزى قوم ساعاىدىر، اونداكى قوم دنە لرى
آخا-آخا توكندىگى كىمى، عۆمروموز ده تدرىجن
توكە نىر.

آما او شخصىن: منىم، سنىن و اونون بوتون
ايشلىرى روانلا گئدىر؟ بوخ! قارشىيا آمانسىز حادىثە
لر چىخىر، عدالتسىز قانونلار پئىدا اولور، جىلىز
اوركللىلر اوزبوز دايانير و سوسمور، قىجىقلاندىرىر،
هاچانسا آلدىغىن يارالارىن قايساغىنى قوپايرىر. دئمه
لى، من، سن و او ايكى شئىه آلىشماغى
باجارمالىيىق: جمىتىن اۆتوردويو حاقسىزلىقلار و
بعضى مأمورلارنى عدالتسىزلىگىن... و بئله
مقاملاردا يارادىچى اينسانلار، خصوصىلە، خانىم
يازارلار كۆورك رومانىكيا، حزين خيالا دالماقلا
ايضطىرابىنى، اونا اولان كىن-كودورتى،

چاغیریر؛ بو ایسه ان چوخ سۆز آداملاری نین پایینا دوشور، خصوصیلە، شاعیرلر اۆز قیسمتینی گۆتورور: باغیشلاير دا، اوزونو يانا چئويرير ده، اما مرحمتينه، اينسانپرورليگينه داها چوخ گووه نير، آخی اونلار آلاها داها ياخين مخلوقدور.

ایمام سادیق مصلحت گۆروردو کی، اوچ شئی دونیا و آخرتین خیصلتینده دیر: سنه ظولم ائتمیش کیمسه نی باغیشلاماق، سندن قوپموش شخصله بیرلشمک و سنه قارشى جاهیلیانه حرکت ائتدیکده صبرلی اولماق.

اونا گۆره ده معکسیم قورکی یازار آداملاردا اۆنجه لازیمی کئیفیتلری سادالامیشدیر: صمیمیت، درین دوشونجه و یثری گلنده جسارت.

من تهکیمده رسمی بیر سنددن - ترجمه ی-
حالدان یازماغی قرارلاشدیرماق ایستمه میشم،
یثری ده دئییل، لاکین شاعیر نزاکت خانیمدان
دانیشرامسا، اونو آنلاتماق ایستردیم کی،
ادبیاتشوناس-تنقیدچی زومره سی یازارین
شخصیتینه مخصوص، اونون اثرلری نین تر-
جومئی-حالیندان یان کئچیرلر، ائله بیل او گۆزونو
آچیب پوئزیا عالمینده اۆزونو گۆروب، یازیب-
یاراتمیشدیر. ائله دئییل، هر بیر زامان قوجاغیندا
اونون «بدیعی ترجمه ی-حالی» اۆز-اۆزونه (لبتته
ستیخی یوخ) یازیلیر. حالبوکی، شاعیر حیاتیندا
(کونکرئت نظرده توتورام) کئچیلن یولا ایشیق
سالماق واجیبیدیر، آخی ان غدار حؤکمدارلار و
سرکرده لر ده نسه یازمیشلار. آخی هر بیر گونون،
هفته نین، آیین، ایلین قویدوغو ایز قالیر. نسیللر
دیشیر، تزه دوشونجه لی اینسانلار حیات یوللارینا
چیخیر، اونلارین اۆزلری ده تاریخین

ایشتیراکچیلارینا چئوریلیرلر. بدیعی ترجمه ی-
حالی باره ده فیکیرلشنده نزاکت خانیمین
شعیرلری، پوئمالاری، پوبلیسیستیکاسی اوخوجولارا
اونوانلانمیشدیر، مؤلیف دویغوسو و یادداشی ایله
موعین تصورات یاراتمیشدیر، آیری-آیری ذؤوقلو
اوخوجولار اۆز فیکیرلرینی مطبوعاتا چیخارمیشدیر.
بونلار، شوبهه سیز، شاعیره نین اوغورلاریدیر - بئله
باشا دوشمه لیگیک. بدیعی یارادیجیلیق
کونتئکستینده نزاکت خانیمین پوئزیاسی نین و
پوبلیسیستیکاسی نین ترجمئی-حالی
تصوورومده ایلاهی بیر پایدیر، بولانیق دئییل،
شففافدیر. لاییق پوئزیادیر، اونا گۆره کی، اونا هارام
حیس توخونمامیشدیر، ایستعداددان قیدالانمیشدیر،
قرامماتیک قافییه دن اوزاقدا دایانمیشدیر، هانسی
کی، بو «وچلوک» واجیبیدیر. او گنجلیگیندن اۆز
پاک و لیاقتلی یولونو توتوموش، لازیمی والیدین
تربیه سی گۆرموش، تحصیله جیددی یاناشمیش،
تمیز عایيله قورموش، دونیا یا غییرتلی اؤولادلار
گتیرمیشدیر؛ بو فاکتلار ائله نزاکت خانیملا
صؤحبتده سئزلییر. اوتوروب اثرلرینی یازیر،
موشاهیده آپاریر، دونیاسینی دییشنلرین خاطیره
سینی عزیز توتور، اوبرازلارینی سئچیر، معنوی-
روحي طلباتینی اؤده ییر. البتته، هر شئی ائله من
دئدیگیم کیمی دئییل، جمیتده کی ضیدی-یتلر،
عکسلیکلر، حاقسیزلیقلار، ایشغالچیلیق ایشتاهی،
پاخیللیق و س. قارشیا چیخیر. یارادیجی آداملار
وار - هئییفسیلنمه یه بیلیرسن، ناقیض
خاصیتلیدیرلر، کاریئرا اوچون گيروودورلار،
موکافاتلار اوچون دیزین-دیزین سوروندیرلر. دئمه
لی، بئله لرینی نادانلیق ائله قوجاقلامیش کی!..

اوخوجولار طرفیندن. نزاکت ایسه هله گنج
 یاشیندان قلبیندن سوزولن، آما موبهم پیچیلتیدان
 یارانان شعرلرینی قلمه آلدی، عمرونون
 کرئدوسونو آچیقلا دی.

... «کاش کی...» حسرتلری نین

اؤنوندە دیز چۆکسسن.

سارالمیش یارپاقلارین

الریندن اؤپسسن.

عمرون گونباتانینا

کاش قاتار تلسمه سین.

کاش یولونون اوستونده

آجی روزگار اسمسین.

بوینوبوکوک بنووشن

بو یاز سندن کوسمه سین.

ان سونونجو نیدانی

اومید الی قوپارسین.

قوی عؤمور قاتارینی

اومید چکیب آپارسین.

من او ایللری ادبی-تنقیدی موحیطین آرخادا
 قالمیش بیر مرحله سی حساب ائدیرم. آما خخی
 عصرین ادبی موحیطی نین ترجمه ی-حالی نه قدر
 زنگیندیرسه، نه قدر ادبی سیمالار یئتیشمیشسه،
 یئنه ده شخصی ایدیعالار، تعریفلر، یارینمالار
 قالماقدادیر، ایستعدادلار کؤلگه دهدیر،
 تنقیدچیلرسه «سیفاریش» گؤزله ییرلر تمننالی و
 تمنناسیز. هر یئتنه «یستعدادلی»، «گؤرکملی»،
 «وزسبز» ائتیکتی ایله قییمت کسلیلر. ائله ایسه
 اسل شاعیرلری نئجه آدلاندیراق؟

نزاکت ممدلی بئله مورککب زامان کسیگیندن
 بو گون ده قالیب چیخماقدادیر، یوکسک تیتوللار،
 موکافاتلار، وظیفه لردن اؤترو کؤکس اؤتورمه
 میشدیر. او، بیر دفعه منه دئدی کی، من اؤلنلری
 یادا سالیرام «یادا دوشدو» درگیسینده (نون باش
 رئاکتورو و تسیسچیسیدیر) بسیمدیر، راحتلانیرام،
 ائله بیل اونلارلا دیالوقا گیریرم، تسلی وئریرم کی،
 سیزلر اورگیمیزده یاشاییرسیز، روحونوز بیزیمله دیر.
 نزاکت خانیم بو باخیمدان ناراحتدیر، نیگاراندیر و
 امگی نین بحرہ سینی گؤرندیر. یادیم مشهور
 اینگیلیس یازیچیسی و.بئککترین سؤزلری دوشور:
 «هه رکت سپین - وردیش بیچرسیز، وردیش
 سپین - خاراکتئر بیچرسیز، خاراکتئر سپین -
 طالعینیزی بیچرسیز». یئرینده دئیلمیش
 کلاملاردیر. ادبیات آدمی ادبی موحیطه قیابی و
 عیانی دوشور، تماسدا اولور هله اورتا مکتب
 ایللرینده. نزاکت خانیمین نسلی ده تخمین
 س.وورغونو، س.روسته می، ر.رضانی، احمد جمیلی،
 م.راهیمی اوخوموشدور، اونلارین بدیعی ترجمه ی-
 حاللاری ایله تانیشدی، حتّی اونلارین شخصیتلری
 تهریف ده اولونموش، بؤهتانلار آتیلیمیشدیر، آما
 پوئزیالاری نین صافلیغینا اینانمیشلار. ماراقلی او
 ایدی کی، دؤورون هاواسی ایله «وینایان»
 تنقیدچیلر ده یئتیشمکده داوام ائدیردی، اونلار دا
 بعضی سلفلرینی تکرار ائدیله، خارجی ادبی-بدیعی
 دوستورو اؤزونکولشدیریب میللی پوئزیایا سویوق،
 لاقئید و کینلی یاناشدیله. حاقیقتن، تانیدیغیمیز
 ایستعدادلی جاوان شاعیرلری اؤز یولوندان
 ساپیندیله. سد هئییف! بیر ایستعدادلی نسیل
 بئلجه ادبی-بدیعی تاریخین کونجونه آتیلدی

گئری دۇنمز اۆتن گونلر، ها چاغیر،
خاطیره لر اورگینه قم ییغیر،
یای گونو ده گونلرینه قار یاغیر،
تنها قادین، آلین یازین بئلمیش.

گۆرونمور کی، آز دیراسان، آزاسان،
بوخو دئییل، گۆروب ترسه یوزاسان،
الین چاتمیر یازیلانی پوزاسان،
تنها قادین، آلین یازین بئلمیش.

شعیرده سسسیز نیکیبیلیگی ده سئزدیم. بو آنایا
صداقتیدیر... بو باره ده سۆز دوشنده شاعیر
نیکیبیلیکله دئییر کی، من گرگینلییه،
اومیدسیزلییه، بدبینلییه همیشه قاپلمیرام. مگر
ایشیم-گوجوم شعیر یازماقدیر؟ مگر شعیر اوچون
کۆنول قاپیم دایما آچیق دیر؟ مگر شعیر پلانلا
یازیلیر؟ هر بیر شعیر منه اونوانلان سئوگی
مکتوبلاریمدیر، حسرتدن و ایضطیرابدان یازیلیر.
بیزیم ده ائله قادین شاعیرلریمیز اولوب و بو گون
من یاشادیغیم حیسلری کئچیرمیشلر.

بلی، نزاکت خانیم حاقلیدیر: مهستی گنجوی،
حیران خانیم، ناتوان، لاپ موعاصیرلریمیز ده شعیره
غئیری-عادی ایستکدن گلیمیشلر. میروارید دیلبازی،
نیگار رفیبیلی، کماله، نورنگیز گون، فیروزه
ممدلی، فرقانه مئهدیثوا - پوئزیالارینی همیشه
ایزله میش و تقدیر ائتمیشم.

نزاکت خانیمین پوئتیک ترجمه ی-حالی ایله
تانیشلیق منده درین تصورات اویاتدی و پوئزیاسینا
ایناندیم. بللی اولدو کی، هر بیر اوغورلو شعیرین

ادبی تنقیدین فاجیه سی بو ساختا حیسلردن گوج
آلیر، داها دوغروسو، اعتبارسیز تعریفدن باشلانیر،
ادبی اورقانلار، غئیری-پروفیللی قزئتلر بوش -
آپولوگیا ایله مشغولدورلار، اوبیئکتیو معیاری
ایتیرمکه دیرلر.

هر بیر ادبی شخصیتین بدیعی ترجمه ی-حالیندا
هامار یوللار اولمور، ایستعدادی سیخیلیر، هر شئی
ایسته دیگی کیمی داوام ائتمیر، ماجرالارلا،
دئپرسییالارلا، سترئسسلرله قارشیلانیرلار. مگر
بو سیمالار حاکیم دایره لر طرفیندن
اینجیدیلیمیشلر؟ یوخ! ایستیسنالار وار. تبیی کی.
بس سبب؟ ایلك و جیددی سبب یازارین
(شاعیرین) پسیخولوگیاسیندان باشلانیر. او،
اوبرازلارینی آختاریر، گۆروشور، خیالینا و تفککورونه
اؤتورور. او، پوئتیک عالمی نین خوتیک چالارلاری
نین آختاریشیندا ووروشور، هر بیر سؤزون معنا
یوکونو چیگینلرینده داشیییر، میصراعلارینی
راحتلایاندان سونرا آرخاینلاشیر. او، پوئتیک
قهرمانلارینی «سهنی» چیخاریر، دانیشدیریر و ال-
اله وئریب آیریلیرلار. باخ، شاعیرین طالعی بو
عامیللردن باشلاییر. من نزاکت خانیمین پوئزییا
یارپاقلاریندان بیرینی سئچدیم و ایشیغا توتدوم. بو
شعیری آناسینا باغیشلامیشدیر، آتاسیز بالالارینی
عرصهیه چاتدیران بیر قادین. بلی، تنها قادین
غئیرتيله. شعیرین آدی دا «تنها قادین» دیر.

گۆز یاشلارین یاناغی نین سیغالی،
قم-غوصه دیر قلب ائوی نین قوناغی،
آغ ساچلارین قارا گونون سیناغی،
تنها قادین، آلین یازین بئلمیش.

نزاكت خانىمىن شاعىر طالعىندە خاراكتىر
خوصوصىي-يىتلىرى بعضا تىزادلى، بعضا دە اوست-
اوستە دوشور، يىنى، عومومىتلە، شاعىرلر ايكى فرقلى
عۇمور ياشايدىلار: اىضطىراب و سئوئىچ. بىرىنچى
ولمازسا شىندۇر شىعەرلر، پوئىمالار يازىلماز، نە قدر
كى، ائىئىزىسى وار ياراناجاق. ايكىنچى اولمازسا اۆز
اوبرازلارنىنى تصوير ائىتمىكەدە چىتىنلىكلە اوزلشىرلر.
بىرىنچى اولماسا اگر - شاعىرلر يىتلىرى عۇمور
ياشامازلار، ايكىنچى اولماسا اگر - اۆلومون رىنگىنى
دويمازلار، سىسىنى ائىشىتمىزلر.

بلى، شاعىرىن و شىعەرىن يازىلما تىزجمە-ى-حالى
نىن مئىخانىزمىنى آراشدىرماق واجىب عامىلدىر،
تأسوف كى، ادبىياتشوناسلار بوندان يان كىچىرلر.
حالبوكى، شاعىرلرىن يارادىچى پىسخولوگىياسى
ايله ماراقلانمايشلار. اوزاغا گىتمە يىهك: نزاكتىن
بىر شىعەرىنى سادجە سىچدىم فرقلندىرمە دن.
اوخودوم، شىعەردە نە يوخدور، دوشونوب الوستو
يازىلان ايش دىيىل، ائىكسپىرىسىيولىكىدن گلن
پوئىتىك هارمونىيا، حىس-هيجانلارلر
آمبىوالىئىتىلگىن ائىزىستىئىسالىلىغى - مۇوجودلۇغو،
داها نە قالىر؟ اىنسانى اومىدە، ياشاماغا سىسلە ين
قادىن-شاعىرە مرحمتى، اوزونو قلمداشى شاعىر
اىبراھىم اىلىاسلىيا توتور:

تانرى وئىن اىلھام توتسا ياخاندان،
يازان اىلن يولو آرسا، زولومدو.
عدالتلە نىظاما سال هر نە وار،
دوزو گۇروب، آبرى يازسان، زولومدو.

تاخىتىمىزى قوروروق بىز بىر تىھر،
بو عۇمور-گون بال-شكردى، يا زىھر؟

آرخاسىندا دايانان مۇلىف عادى اىنسان دىيىل، سادە
حىيات ياشامىر، درىن پىسخولوژى حاللار يول آچىر.
اونا گۇرە دە شاعىرە حۇرمەت ساخلانىلمىش،
اوخوجولار راضى قالمايشلار. من دە بىر اوخوجو
اولارق او شىعەرلرى اوخوياندا تىهتل-شوورون دىكتە
سىنە اىناندىم؛ شاعىر تىخىيولونون كىچمىشدىن و
گلجكدن سوراغىنا دا اىنانىرام - مۇلىفىن اعترافى
- دونه نى و بو گونو:

بىر دونن وار - دۇنوب باخماق اىستىمىرم،
دۇنوب باخسام، باخىشلارىم دونوب قالار
اىتىردىگىم گىنچلىگىمىن خىالىندا.
دۇنوب باخسام، آنام يىئنە سئو-سئو
قالاجاقدىر ساچلارىمىن سىغالىندا.

بىر بو گون وار - ياشاىيرام بو گونوملە،
بو گونومە سىغىنىبىدىر

كىچمىشىم دە، دونه نىم دە.
بىر صاباح وار - اومىد آتىن
صاباحلار چاچاچام.
من عۇمرومو صاباحلار باغلاىيرام.
اىتىردىگىم هر نە وارسا،
صاباحىمدا تاپاچام.

من تىزجمە-ى-حال پروبلىمىنى اورتايا آتанда او
نوانسا امىن اولدوم كى، شاعىرىن شىعەرلرى
اىپىقونچولوقدان، مونوفوبىيادان، مىزانىتروپىيادان،
پىئدانىچىلىقدان، رىئىئىتورلوقدان اوزاقدىر، شىعەرلرىن
جۇوھرىندە پىسخولوژى-روحى عامىللر، حىسى-
منطقى تىخىيولون باغلىلىغى، اخلاقى-دىنى
شوورون يىرى گۇزلە نىلمىشىدىر.

ایبراهیم ده گیلئیلنمه سین حدر،
شاعیر اولماق اؤزو ائله زولومدو.

نزاكتم، داشی تۆك اتگیندن،
شاعیرلرین تانری توتور الیندن.
خار اولماسین هئچ کس اؤز عملیندن،
اینسان اولماق زولومدن ده ظولومدو.

حاقیقته دیر بو: دونیانین قلوباللیغا بلنمیش فالیتینی
ایلک دویان شاعیرلر اولور، تسلی وئرن ده اونلاردی.
و مؤلیفین تصویر سوبیئکتینی ایستعدادلی شاعیر
ایبراهیم ایلیاسلینی سئچمه سینه تبیی باخیرام. بو
حیسلری شاعیره نین اؤزو یاشامیرمی؟..

ادبی ترجمه ی-حال یازارین شخصی حیسلری،
یاشانتیلاری و صورتلری نین طالعلریله داها سیخ
باغلی اولور. او، اثرینده هانسیسا بیر اوبرازی نین
گؤرومونو و خاصیتینی تصویر ائدیرسه بو، تصادوفی
یاناشما دئییل، خاصیتینه مخصوص جیزگیلرینی
اونون اوزرینه کؤچورموشدور، نئجه دئیرلر،
روحوندان-قاینندان کئچیرمیشدیر. بلی، شاعیرین
شعیر یازمایانلاردان بیر خصوصیتینی بو مسئله ده
آختارمالیییق. شاعیر بیزه ناملوم حیسلری یاشاییر
(یاخود یاشامیشدیر). حیات ائپیزودلاری اونو راحت
بوراخمیر، شعیر عالمینده فردی حزیلیگینی
کئچیریر، ندنسه آشکارلامیر، اورتایا شعیرینی
چیخاریر. البته، نزاكت ممدلی یازیچی دئییل، هر
حالدا پوبلیسیستیکاسیندا یاشانتیلار مؤوجوددور.
او، نسر دیلینه بیگانه قالمیر. شاعیرلر ده ان گرگین
وضعیتلرده قاراباسمالارلا، مؤجوزه لی یوخولارلا،
ایلاهی پیچیلتیلارلا «دوستلوق» ائدیرلر. مارق

اوچون - اوخوجولاری معلوماتسیز بوراخماماق
اوچون بؤیوک فرانسیز یازیچیسی اونورئ دئ
بالزاکین حیاتینا آپاراجاغام: بالزاک اؤلومله
پنجلشرکن دوکتورو بیانتونو چاغیرارمیش کی، اونو
عزراییلین جایناغیندان یالیز او قورتارار. داهی قلم
صاحیبی اومیدینی یالیز دوکتور بیانتونا باغلالمالی
ایدی. دوست-تانیشلاری واخت ایتیرمه دن ال-
آیاغا دوشور و دوکتورو آختارمالی اولورلار. بیر
اوخوموش مأمور ریسقله دئیر کی، اؤزونوزو هلاک
ائتمگین. بیانتو کی وار - بالزاکین اثری نین
قهرمانیدیر. یازیچینی ایسته ینلر سارسیلیرلار.
دوکتورو آختارماق عبثدیر.

بو بالزاکین اؤز یارادیجیلیق دونیاسی ایدی، اؤز
یاشاماق دونیاسینا بیر تشبوس ایدی، یازار
دونیاسی نین پارلیتسیسی ایدی: مایوسلوقلا اینامین،
فلاکتله ایرادنن، اؤلومله اولومون چوغلاشماسی
ایدی. بللی، یازار، خصوصیه، شاعیر دونیاسی بیر
شعیر نامینه گؤرون هانسی پسیخولوژی وضعیتلری
یاشامالی اولور. دهشت دئییلمی؟ سوالا دقیق
جاواب وئرمکده آجیزم، لاکین شاعیره شعیریندن
جاواب آلماغی اوخوجوسونون عؤدههسینه بوراخیر.
«سن وار ایکن»، «اتا»، «بیر دوستا»، «هیاتی
مؤجوزه بیلک» شعیرلرینده اولدوغو نیتله بئله
سپکیلی شعیرلر مخصوصی اوقاتدا و نیگارن مکاندا
یارانیر، جاندان میصرع-میصرع قوپور. بئله فیکیر
ده سسله نیر کی، تنهالیق آنجاق شاعیرلر اوچون
داها دوغمادیر، عومومیتله، صنعتکار اوچوندور. بو
وردیش ساده پئشه آداملاری اوچون ده
سجیییویدیر، اونلار دا سؤز دونیالارینا قاپیلیرلار:
ایشده، عایلهده، نقلیاتدا. اسریمیزده عادی، غیری-

چاغیریشینا های وئرمکدیر، اونا ایطاعت ائتمکدیر. اینسان کایناتین بیر پارچاسیدیر، طالعیینی قازانمالیدیر؛ گوج ایسه شاعیره دوشور.

شاعیر طالعیینده ائله پسیخولوژی مقاملار یارانیر کی، اؤزونقاپانما (تنهالیق یوخ) اوزون چکیر و بو، فسادلارا گتیریب چیخاریر. البته، بونو بیر خسته لیک کیمی سنجییلندیریرلر، لاکین بئله بیر مرض ایستعدادلار اوچون حسابلانمامیشدیر، اونلارین تفککورو (تخیولو) حرکت گلدیکجه داها دا چئوکلشیر، بئینینده هرلنن موضوعونون بعضی آتریوتلاری یئتیشیر و شعر دوغولور. «دوغولور» سؤزونه شاعیرلرین آجیغی توتماسین، شئئور شعر ائله دوغولور دا! شاعیر اونسیتینی اؤزونقاپانمایا قوربان وئرمیر، خصوصیله، طبیعتین فانتومو یاشانیر. نزاکت خانیم، اول، بوش دایانمیر، مسئل وظیفه ده قایغیلارلا احاطه اولونور، موختلیف آدماملارلا اونسیت یارادیر، لاکین پوئتیک تخیول «یشینی» گؤرور. مثلن، شاعیرین «پاییز» شعرینی اوخویاندا طبیعتین سئیرینه قاپانما نظره گلیر، پاییزین رنگیندن باشقا، اونون موبهم فلسفه سی. بو حکیمتی ائله ایلک بندینده گؤروروک:

ال چکیب هر یانا قیزیلی پاییز،
آغاجلار سویونوب یاشیل دونونو.
اوزونه اؤلومون ساریسی چؤکن
یارپاقلار گؤزله بیر عمرون سونونو.

بیز پاییزی بلکه ده اونا گؤره سئویریک، اؤز عؤمروموزون سونونو خاطیرلادیر، آخی. اینسان «سونو» نالاقئید قالارسا او، چوخ فسادلار توره دهر، اؤلومسوزلوگون ده بئله بیر رنگی وار، یاشایاق اینسان کیمی، راحت دونیامیزی دییشک. پاییز

عادی، غئیری-یارادیجی آدماملار دا تنهالاشیرلار میشت «یوکونو» بوشالتماق اوسون. شاعیرلر ده، او جومله دن، شاعیره نزاکت ده ایستیشنا دئیل و قایغیلاریندا شعرلرینی یازیر – هونردیر! اینانمیرام، شاعیر نزاکت خانیم نقلیاتدا، کوچه ده، اوخوجوسو ایله گؤروشه قایغیلی اینسانلارلا دیقئتسز اولسون، اؤز عالمیندن آیریلما سین – خئیر! ایچینده رءکسییا وئیر. تصوراتلارینی «کؤکله بیر» و یازماغا گنجیکمیر. عکس حالدا بیر شعیری ایتیرر. نزاکت شاعیرلیگیندن ایره لی گله رک اوخوجوسونو خوشبخت تصور ائدیر: دونیا بیر دفعه دوغولان اینسان نه اوچون خوشبخت یاشاممالیدیر؟ بلی، بو معنوی-اخلاقی گؤروم-یاشام شاعیره عذاب بخش ائدیر و دوشونور کی: «هیاتی مؤجوزه بیلن» شاعیر یاخشی کی، بو سحرین ایچینده ایتمه دی، اؤزونو تاپدی و تصدیقله دی، مارق دوغوران اودور – مؤجوزه ده پارادوکسلار اولسا دا دونیانی ستیخی گؤرمک ایستمیر – عادیلشردی، اینسانی دا عادیلشدیردی.

هر کسین قلبینده دینسین ویجدانی،

نه اولار، حیاتی مؤزوجه بیلک.

زامانی اینجیدیب، قووان دونیانی

قوروسون گؤزلیک، محبت، ایستک.

نه اولار، دونیانی مؤجوزه بیلک،

نه اولار، حیاتی مؤجوزه بیلک.

پوئتیک پارادوکسلارین سوسیال اینیکاسی، گؤزلیگین تصدیقی؛ مسله اینسان طالعیینه موناسیبتدیر – خوشبخت یاشامادیر. روما فیلسوفو ائپیکتئته (۵۰-۱۳۸) گؤره اینسان خوشبختلیک اوچون یاشامالیدیر، خوشبختلیکسه طبیعتین

سكسكه لى قوشدا و داش قايلاردا، توفانلى دنيزده،
اۋزونو اينتيحار ائدن شلاله ده... ظريفليك،
گۈزلك، قريبلېك گۈرۈر. آخى يازان قادىندىر!

نزاكت خانىمىن «بنۋوش» سىنى اوخودوم، يادىما
سمد وورغونون، عوتمان ساريوللى نىن
«بنۋوش» لرى دوشدو. نزاكتىن ده اۋز بنۋوشه سى
وار، بير شاعيره حىسياتى ايله دويموشدور.

عطرين بيهوش ائدير چۇلو، چمه نى،
گوللرين اينجه سى ظريف بنۋوشه.
طبيعت اۋزو ده قورويور سنى،
شنيه ياراشير تعريف، بنۋوشه.

ازلدن باھاردى سئوگىلىن سنىن،
آلتىندان باخىرسان قارىن، بنۋوشه.
يولوندا بوينونو بوكوب دورموسان،
يوخسا وفاسىزدير يارىن، بنۋوشه؟!

باھارا ايلك كۈنول وئرن سن اولدون،
كوللارين دىبينده بيتدين، بنۋوشه.
باھارسا كۈنلونو چوخ گوله وئردى،
گول-چىچك ايچىندە ايتدين، بنۋوشه.

شاعىرىن بدىعى ترجمه ى-حالى او قدر اينجه،
حزين، كۈورك اولور، عادى بير گۈروم اونو
حئيرتلىندىر، خصوصيله، شاعيره مخلوقلارى
دئىردىم، نه ياخشى بو خىصلت اونلارين اونانىنا
يازىلير. نزاكت خانىم دا اىستىشنا دئيىل، پوئتيك
فيكىرلى نىن ظريفلىكدن دوغولماسى حسرتىندە
نئچه-نئچه شعيرلر يازىلمىشىدور، بيرى ده سئو رك
اوخودوغوم، خيالىمى اوزاقلارا آپاران «گۈيدن بير

عئىنى زاماندا طالعيىن رنگيدىر، اينسانلا يول گئدىر،
تا او زامانا قدر وارلىغى اۋز سارى رنگىندە گۈرۈر و
اۋزو ده مكانىنى ديشير.

دوشوب يول گئدىرم طالع بويونجا،
هر ياندا اۋنومه چىخير بو پايىز.
باجىمىن آغاران تئلىندن دوشور،
آنامىن قبرىندن باخير بو پايىز.

آما پايىزين اوستوندن قارا قلمله خط چكميرىك،
اونون نيشانلى قىزلارلا اونسىتى ده يوخ دئيىل،
سكسكه لى اوركلرى سئويندىرمه يه تله سىر.

اونو چوخ گۈزلە ييب نيشانلى قىزلار،
كىم دئىير اللرى بوش گليب پايىز؟
بركت فسلىدى، تويلار فسلىدى،
آچىن قاپىلارى، خوش گليب پايىز.

لاكىن شاعىرلر تنهالىغى سئويرلر او باخىمدان:
آرتىق شعير اوچون كۈكلنمىشىدور، اوركله بئىين
يولا گئتمىر، هئى وورنوخورلار، نه ائدسن كى،
شاعىر يا سوسىيال، يا دا مىشت قايعىلاريندان
قورتولا بىلمىر، بو ياندا ايسه نه ياخشى ايلهام
پرىسى اونو تنهالىغا آلدادا-آلدادا آپارىر، نه ياخشى
خولىدا پرىلرين اوپرازى ياشانىر.

حاقىقتىر كى، تنهالىق سىندرومو شاعىرلره داھا
چوخ شامىل ائدىلير. بيرىنجىسى بو، ژانرىن
طبيعتىندن ايره لى گلير، ايكىنجىسى،
رومانتيكلىك، لىرىكلىك آماده حاضىردور،
اوچونجوسو، ظريف بير ماجراجىلىق مؤوجوددور، بير
بئىتده گىزلىن مطلبلر شاعىرى اوزاقلارا آپارىر.
كىشى شاعىرلردن فرقلى اولراق، شاعيره لرىن قلبى
سرتلىكدن كناردور، عادى بير يارپاقدا، چىچكدە،

اولدوز آخدی» شعریدیر. دوزو، ایسته دیم شعریدن بعضی میصراعلاری سئچیب یازام، آما بو میصراعلار ایشیقلی اولدوز کیمی آیین – مؤلفین اطرافینا ائله توپلاشیبلار کی. اینانمادیم اوللاردان هانسیسا بیرى آخسین... آما هله یئنییتمه ایکن ائشیتیمیشدیم کی، گۆیدن بیر اولدوز آخدیس، او، کیمینسه طالع اولدوزودور، اونا قووشماق ایسته میشدیر. همین اولدوزلا اونون طالعیینده اوخشارلیق وار، قاجما بختیندن. بئلجه، شعرده اؤزومو گۆردوم، میصراعلاری ایسه بیر-بیریندن آیرمادیم.

گۆیدن بیر اولدوز دا آخدی بو گئجه،
قاریشدی گئجه نین قارانیلیغینا.

عۆمرو باشا ووردو او دا بئلجه،

چاتمادی سحرین آیدینلیغینا.

کیمی کاروانیندان آralی قالدی،

کیمین بختی سؤندو، شامی قارالدی،

کیمین قاپیسینی گۆرن قار آلدی؟!

گۆیدن بیر اولدوز دا آخدی بو گئجه.

گۆیلردن ائندیردی اؤز اولدوزونو،

یئرده بخت اولدوزون تاپا بیلمه یهن.

آخان اولدوزو تک یومدو گۆزونو.

اوزونه بیرجه یول بختی گولمه یهن.

قووشدو بختیله او دا بئلجه،

گۆیدن بیر اولدوز دا آخدی بو گئجه.

شاعیره نزاکت خانیمین عالمی: اؤزونقاپانامی، تنهالیغا چکیلیمه می، یازی ماساسینا وورغونلوقمو – بیرى نین اوزرینده دایانماقدا چتینلیک چکیرم، آنجاق هر اوچونون پوئتیک یارادیجیلیقدا اؤز پایى دانیلمازدير؛ بو سیرایا شاعیره نین عایيله-آنا

سادتینی ده علاوه ائدردیم. سونونجو سون درجه واجیبیدیر و بو حیسلری نزاکت خانیم وورغولاییر. تامامیله حاقلیدیر، لاییقلى اؤولادلار تربیه ائتمک والیدئى نین – یارادیجیدیرسا – ایستعدادینی کؤلگه ده قویمور، داها دا رؤونقلندیریر. تاریخده بختی گتیرمه یهن عایيله ایتتیفاقیندا ایستعدادلار یاشامیشلار، هئچ نه یازا بیلمه میشلر، سترئسسه قارشیلانمیشلار. حاشیه چیخیرام کی، شاعیرلرین ترجمه ی-حالیندا بو قارا لکه کیمی قالیر. مشهور آمئریکا شاعیری، کالیفورنیالی روبرت لی فروست (خیخ اسر) اینگیلیس پوئتیاسیندا ان قودرتلی شخص کیمی تانیلمیشدیر. لاکین عایيله ساریدان بختی گتیرمه میشدیر، اؤولادلاریندان اوچو دئپرئسسیایا اوغرامیشدیر. بو وضعیت شاعیره گوجلو تاثیر گؤستمیشدیر. معنوی و فیزیکی گوجونون عظمتی سوزولوردو. یازی ماساسینا یاخینلاشماقدان چکینیردی. بئلجه، بؤیوک ایستعداد نئچه-نئچه شعرلرینی ائله اورگیندجه دفن ائتمه لی اولدو. حالبوکی، فروست پوئتییا حاقیندا نئجه ده ایناملا و ساغلام دوشونوردو، یازمیشدی: «شعیر دویغونون سؤزه، آبستراکتین رئالا چئوریلیمه سیدیر. دویغو زامانین دؤورونده بیر دویغودور. اگر شعیر قارشیسپالینماز، قودرتلی بیر دویغونون محصولودورسا، ایدئیا دویغودان سوزولوبسه اونون پوختلشمه سینه احتیاج یوخدور. اگر شاعیر هانسیسا بیر موضوعیا توخونماق اوچون یازماغا باشلایبسا، اوندا ایدئیانین، معناین، فیکرین اوتوروشماسی اوچون اونون حاضر اولماسینی گؤزله مک لازیمدیر. بونا دا چوخ وخت مؤلیف قرار وئیر کی، اونون یازدیغی نین بیر علاوه یه

اښتياياجي وار، يوخسا يوخ». ر.فورست پوئتيك
ياراديجيليق پسيخولوگياسيني چوخ صميمي
اعتيراف ائدير. من هر ايكي شاعيري موقاييسه
ائتمزديم، لاکين نزاکت خانيمين عاييله سادتي
اونون ايستعداديني بير آخارا ساليير. ادبي ترجمه ي-
حال شاعيرين (وموميتله، قلم آدامينين) طالعيندن
كئچن هانسي مڪاندان باشلاير - قاباقچادان
نلانلاشديرمير، آما شاعيرين ايچينده، روحوندا،
فانتازيياسيندا قايناير، چيخماغا جان آتير و نهايت،
كؤرپه اوشاق كيمي يوخ، بيتكين اوولاد خيصلتينده
دوغولور. شاعيرين داها بير جيددى قايعيسى آرتير،
هم روحى-پسيخولوژى، هم ده ايجتيمائى
سفئرالاردا «نظارت» دوشور. مؤلفين بير ارکؤيون
بالاسى سئوگيسينده اينكيشاف ائدير و ياشا دولور.
شاعيرلر تانييريق، هئچ ياشى الليه چاتماميش
قلمى ماسانين قيراغينا قويور، ياخود، سون درجه
بسيط شعيرلر يازير، گوندمده قالسين توى خاننده
لرى ساياغى. بؤيوك اديب ائ.هئمينقوئى نئجه ده
صميمي اعتراف ائتميشدير: «داها يازا بيلميرم». بو،
عاليجنابليقدير. شاعير نزاکت خانيمين پوئزياسى
ايله تانيشليقدان سونرا قناعتيمي دقيقلشديرديم: او،
فيزيكي و داخيلي پوئتنسياليني ايتيرمه ميشدير،
۲۰-۳۰ ايل اولكى قليبيله، دويغوسىلا،
اينتئلئكتييله. مثلن، ايلك شعيرلريندن بيرى:

آي ائل-اوبام، او داغ سنسن، بو داغ من،
بير كؤكديك - آغاج سنسن، بوداق من،
سينه ميزه چكديريلن بو داغدان،
داغ اريير، هئچ نه قالماز بو داغدان.

يارين كولدو، اود دوشمه ميش يارينا،
صبر ائيله، قوى يانيقلارين سارين،
سيغال چكيب درد كؤنلونون بارينا،
بار گؤزله مه، تا قوروموش بوداقدان.

هئچ بيتزميش ديلده بيتن ديلكلر،
النه رك گؤيده اوينار الكلر،
اوجاغيني سؤندوروبسه فلكلر،
نه اومورسان بخت دئييلن چيراقدان؟

سون اوميدىن بادا گئدر بئلجه،
هامى كيمي او دا گئدر بئلجه،
يار دئديگين يادا گئدر بئلجه،
يادا دؤنوب، بويلانارسان قيراقدان.

گون-گون اؤتن آيا، ايله ال ائيلر،
اجل بيزه اوزاقلاردان «گل» ائيلر،
قوجا دونيا دئديگيني بيل، ائيلر،
اؤتوب گئدر، هئچ نه قالماز او چاغدان.
و سون شعيرلريندن بيرى: «پاييز عؤمرو»

آچيب بولودلارا اووجونو تورپاق،
سارالميش باغچامين حاليني گؤر، باخ.
ال ائدير بوداقدان بير سارى يارپاق،
گل، پاييز عؤمرومون طالعينى ياز.
اوزاقدان قورولان اجل تاختيدير،
گوللو گونلريمين خزان واختيدير.
بختيمين يوللاردا آدان واختيدير،

گل، پاییز عۆمرومون طالعیینی یاز.

روحومدا هله ده آر قوخوسو وار،

کۆنلومده بیر میصرع یار قوخوسو وار،

داها قیسمتیمین قار قوخوسو وار،

گل، پاییز عۆمرومون طالعیینی یاز.

دئمه لی، پوئتیک اووقاتدان سویوماغی یاشلا باغلاماق دوزگون اولمازدی (باخمایارق نزاکت خانیم هله او یاشدان چوخ-چوخ اوزاقدادیر)، اۇنجه ایستعدادلا، ساغلاملیقلا و سادتلی عۆمرویه هاشییه نیر - یوخاریدا وورغولامیشام. شاعیرلیک میسسییاسینی داوام ائتدیرمک اۆزل فاکتوردور. تبیی کی، سونراکی ایللرده شاعیرین یارادیجیلیغیندا اینتئلئکتواللیق ائوموسیوناللیغی قاباقلایر، عاغیل، ایدراک داها دا مودریکلشیر. رومالی فیلسوف سیسئون (ئ.ا. ۱۰۶-۴۳) عئینی زاماندا سیاسی ایشلرله ده مشغول ایدی، خصوصیه، روما ایمپئرییاسی نین فالتینده. او، روحون ابدیلیگینی اعتیراف ائتمیشدیر و بو مسئله ده آنتیک فیلسوف پیفاقورلا (ئ.ه. ۵۸۰-۵۰۰) بیرلشمیشدیر: "روح اۆلمزدیر، دونیادا باش وئرن بوتون حادثه لر موعین فاصیله دن سونرا یئنیدن تکرار اولونور، عومومیتله، تزه هئچ نه باش وئرمیر"، - دئمیشدیر.

نزاکت خانیمین پوئزییاسیندا یورغونلوق، اتالت و روحی سارسینتی علامتلی یوخدور، عئینی هوسله، عئینی دیقتله و عئینی ایلهملا یازیر، یارادیر، باخمایارق او، ایجتیمای خادیمدیر، باش رئاکتوردور، خئیرییه چیدیر و ای.ا. شاعیره نین سون شعرلریندن:

ای دنیا، قدرینی بیله نینمیسن،

یا سنه ال چالیب، گوله نینمیسن؟

چوخو گلیب-گئدیپ، ایزی قالمایب،

سنی قاریش-قاریش بۆله نینمیسن؟

نادان وار یئتیشیب اوجوز شۆهرتله،

عالیم آد آلینجا گۆزو کور قالیب.

ائی دنیا، مین دفعه آشینمیشان سن -

شوکور کی، کول آلتدا یئنه قور قالیب.

اینتلئلئکتواللیقلا ائوموسیوناللیغین وحدتی!

نزاکت خانیمین خاراکتئریندن گلن دویغو اونون پوئزییاسینی داها دا ائوموسیوناللاشدیریر، حزینلشدیریر و اینتلئلئکتواللاشدیریر. بو «ترپادا» یازارلارین ترجمه ی-حالیندا موهوم عامیلدیر، پسیخولوژی ائلئمئنتدیر، تبیی بیر حیسدیر. بو گون اینسانلار، او جومله دن، شاعیرلر ائله بیر فنئومئنه اوز-وزه دایانمیش - دویغو معلوماتلیغین ایلک فازاسیدیر، آنلاشیقلیق اولمازسا ایشلر آشماز. دویغولار هر بیریمیز بعضی مطلبلری ایفاده ائتمک واسیطه سی کیمی باخیریق، بئله سیتواسیالاردا اۆزوموزون و باشقالاری نین دویغولارینی آنلاماق قابیلیتینی منیمسه ییریک. بو او دئمکدیر، یارادیجی آدامین ائوموسیونال دوشونجه سی نین - عاغلینین اؤیره نیلمه سی اساسدیر. تأسوف کی، بیزیم ادبیاتشوناسلار ترافارئت اۆلچولردن کنارا چیخمیرلار، چونکی ائوریولوگیا علمیندن بیخبردیرلر، پسیخولوگیانی اونوتموشلار. آخی یارادیجی اینسانلارین ائوموسیونال آنلارینی تمل دویغویا باغلاماغا یۆنلدیلن نظرییه لر اولموشدور کی، تاریخی ۲۰۰۰ ایله گئدیپ چیخیر.

م.نزاكتين پوئزىياسىنى تحليل ائدندە، پىشكار ادبىياتچى گۆزويلە صرف-نظر ائدندە دويورسان كى،

بو شعيرلر اوخوجودا قورخو حىسى آشيلامير،
مؤوجود دونيا ايله يئرى گلندە حسابلاشيرسان،
تسللى ده حاقلايير، بير قدر «بوش» بوراخير، سونرا
دوشوندورور. ائله اولور اليازمالارى اوزه
چىخارميرسان، ضعيف بيليرسن. بير شرطله،
روحدان دوشمه يهسن. نزاكت خانيملا صؤحبتلرده
بئله فيكىر سسله نير:

— اما گرک روحدان دوشمه يهسن، — دئير. —
تمكىنله يازماغىنى داوام ائتمه ليسن، يارادىچى
حيسين داوامليغيدير بو. يارادىچى حيسين
سيريدير بو. اصلينده بو مسله صنعت ايشيدير،
پروبلئميدير، اورتايا ايكي اساس نسنه چىخير:

←
Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خداآفرين

پسيخولوقلار و ائوريولوقلار اساس آلت دويغولارين:
خوشبختلىك، كدر، قورخو، تججوب، قوخو و ساير
دونيانين هر بير گوشه سينده اينسانلار چوخو
حساسلىغى، آتا و آنا محبتى هللنديجى عامل اولور
(باخ: آ.ئمينوو. " پئداقوگىكا و ائوريولوگىيا " ،
باكى، ۲۰۱۴، ۲۴۰ سە). نزاكت خانيمين «قوخلا،
سئو» شعيرى (وغلو ائلخانا هسر ائتميشدير)
ماراقليدير:

گۆز اوخشاين چيچك نه چوخ چمنده،
سن درديگين چيچگىنى قوخلا، سئو.
گول عطرييله دوشمه يهسن كمنده،
اوزدويونو تر چيچك تك قوخلا، سئو.

بو باهاردى — چيچكى بول، گولو بول،
سن ده باخيب اؤز گولونه حيران اول.
اؤزگه گولو سوندا اولار تيكان-كول،
سنه قالار اؤز چيچگين، قوخلا، سئو.

كيم دئيير كى، گولون عؤمرو آز اولار؟
گول عمرونو گولو اوزنلر يازار.
اوزدويوندن اولما ياسان سن بئزار،
جنتيندى بو گول سنين، قوخلا سئو.

نزاكتين دوزدور سؤزو، ايلقارى،
باغچاسىنى خزان ائديب روزگارى.
هر عاشيقين يارى اولسون گولزارى،
باغرينا باس گول يارىنى، قوخلا، سئو.

او قدر سۆزو وار - کیمه دئسین کی،
دردینی سؤیله بیر مزار داشینا،
آنا سیغال چکیر قیبر داشینا...

ادبی ترجمیئی- حال سۆز آدمی نین طالعیندن
کئچن بیر کؤورک و سرت تاریخدر، هانسی یاشدا،
زاماندا و مکاندا اولورسا - قاباقجاندان
پلانلاشدیریلیمیر، یاخود لاییهلشدیریلیمیر. لاکین
یازارین پوئتیک روحوندا و اووقاتیندا هئی قایناییر،
پوسکورور چیخماق اوچون، نهایت، ساغلام اؤولاد
کیمی دوغولور، بئله لیکله، مؤلیفین داها بیر
قایغیسی آرتیر. ایجتیمای-سوسیال و معنوی-
پسیخولوژی سفئرادا. بو خصوصدا نزاکت خانیم
اعتیراف ائدیر کی، شعر یازیلیب اورتایا چیخاندا
ناراحتلیغیمی گیزله ده بیلیمیر، چونکی داها منیم
دئیل. - حاقیقی یاناشمادیر، پوئزیایا سئوگیدیر،
یاشانتیدیر. او قدر اولوب کی، بیر کاریئریستین،
اصلینده وظیفه لی نین قبولوندا گؤروشمک ایسته
ییرسن کی، شخصی ایشینی یوخ، رسمی پروبلیمی
نین هللینه یاردیمچی اولسون، کاتبه سی،
کؤمکچیسی «هله واختی یوخدور، فیلان واخت
گلین» سؤیله بیر، حالبوکی، ایچریده لوزومسوز
واختینی اؤلدورور. بئله بیر واختدا شاعیرلر اوچون
دؤزولمزلیک یارانیر، بیر فایداسی اولور کی، شعر
ایچیندن گلیر.

- من، عومومیتله، قاپیلاری یئرسیز دؤین دئیلم،
خاصیتیمده یوخدور، آما او ایش کی، مطلق
لازیمدیر، شخصی آرزوم دئییل، کاریئرام اوچون
نظرده توتولماییب، آخیراجان گئدیرم. «یادا
دوشدو» ژورنالی نین عرصهیه گلمه سینده،
حاضیرلادیغیم لاییهه لرین حیاتا کئچمه سینده

موضوعو آیدین اولسون کی، هارادان باشلادیغینی
بیله سن، دقیقلشدیره سن و الینه قلم آلدینسا -
حیسی حافظانه ده آرخایین اولاسان. -
صؤحبتینی داوام ائتدیریر.

یارادیجیلیق مسله لرینده نزاکت ممدلی ماراقلی
موصاحیدیر، فیکیرلرینده پارادوکسلار ایئری
ساخلامیر، مؤزانتروپییا خاصیتلیردن خوشو گلمیر،
چونکی بئله لری آدمالار یوووشمور، قاجیر.
- من شعیره اوتوراندا حادثه نی، فاکتی،
پرئدمتی و س. تصویر ائندده کئچمیش قاییتمایا
بیلیمیر، ینی صورت هافیزه سی نین وئردیگی
«ماتریاللار» دان ایمتیناع ائتمیرم، پوئتیک
اوبرازلارین، یا جانلی اولسون، یا دا دونوق دئتاللار
اولسون - اینتئلئکتوال و ائموسیونال حیاتینا،
گؤرومونه لاقئید قالمیرم. اینسان اوبرازینی
یاراتمالیسان کی، اؤزون ده اونلار بنزیه سن، -
دئییر. - من «شهید زیروه سی» پوئماسینی قلمه
آلندا ائله مقاملار یارانیردی اؤزومده اولموردوم،
شهید مزارلاری اوچون گؤز یاشیمی ساخلایا
بیلیمیردیم.

کؤکسونده آغری وار داغین، داشین دا،
قان ایزی بوغلانیر هر قاریشیندا.
اوغلون هئیکللشیب یورد یادداشیندا،
سیل گؤز یاشلارینی، شهید آناسی.
گؤیلری تیتره دیر آهی-ناله سی،
آنا لایلا دئییر قیبر داشینا.
هر گون قوجاقلایب سویوق مزاری،
سانکی گلیب کئچیر بئشیک باشینا،
اوغللار ایچینده گزیر اوغلونو،
گوج وئریر گؤزونون حسرت یاشینا.

ياشيدان، ھانسى مەكاندان باشلايدىر - موبھەمىدىر. اما شاعىرىن ايچىندە بورولور، وورنوخور، قاينايدىر، چىخماغا مقام آختايدىر، آخىر كى، يازىلار. بو، مۇلىفىن گىتدىكى ادبى يولودور، اونون ياشادىغى حياتىن باشقاسى اوزرىنە كۇچورولموش پىسخولوژى جىزگىلرەيدىر.

شاعىرلىرىن، ائلجە دە يازىچىلار، صنعت آدمالارى نىن ادبى طالعلار، خاراكتىر - خصوصىيەتلىرى بىر تەرەپلىك، بىر تەرەپلىك-اوستە-اوستە دوشور، ينى فرقىلىق عۇمور ياشايدىلار: آغ و قارا. بىرىنچى اولمازسا شۇنداق اثرلار يازا بىلمىز، ايكىنچى اولمازسا اوبرازلار نىن طالعىنى تصوير ائتمەككە چىنلىك چىكىر.

شاعىر(لر) پوئىتىك آختايدىشى نىن قايسىسىنى چىقىرىندە ياشايدىر، ھەر بىر سۇزون معنا يوكونو

باشىم بلالار چىكىپ. ان چوخ ايناندىغىم، اومدوغوم رىسمىلر قىبولنا يازىلمىشام، گىلمىش، گۈزلە مىش. كاتىبە سى كابىنەتتە گىرىپ-چىقىپ، قاشقارلىق دا اولوب، بىلكە دە رولا گىرىپ: «نزاكت خانىم، صاباح بو واختلار گىلىن، ھەلە واجىب ايشلار وار، فىلانكىلر گىلك» و تسلىوئىچى سۇزلار. ھالبوكى، ھىچ كىس دە گۇرونمە يىپ... دىمگىم اودور كى، وظيفە لى شىخىلر كىچىمىشنى، عادىلىگىنى چوخ تىز اونودورلار، آخى دونن سەن دە منىم كىمى اينتىظاردا ايدىن. آخى من ژورنالين نىشىر اوچون گىلىپ-گىندىم. آخى بو ايش مەارىفچىلىك اوچوندور، ھەر بىر اينسانين كىچىمىشە قالان عۇمور كىتابىندىن صحىفە لردىر... باخ، بىلجە.

شاعىرلىرىن ادبى ترجمە-ى-ھالى موركىب اولسا دا آسان يولو وار: ايلاهى پايا قانع اولماق، اونون «گۇندردىگى» موبھەم سىسى سۇزلەر و مىصرالار چىقىرىمىك. - تسلىم بودور، - شاعىر نزاكت خانىم اعتىرافىنى تىبىسوملە ايفادە ائدىر.

بلى، شاعىرلر، عومومىتە، يازىچىلار اوچون ياشاماق و ياشاتماق ھىسى ھاقىقتلر نىن رمىزدىر البىتتە كى، پارادوكسلار يوخ دىيىل؛ بونون اۇزو دىرلىدىر، ھەم دە ھىرتامىزدىر. لاكىن بىلە ھاللاردا دۇزوملوك واجىب شىرتدىر، چونكى آز سونرا حياتىن گىرچىلىگىنە و پارادوكسلوغونا ايناناجاقسان، بىر كۆرپە بالانىن تىبىسومو سنى گۇپلرە اوچوراجاقدىر... بو، تامامىلە طبعىدىر؛ شاعىرلر ايلاهىيە آدىمدا ياخىن دىيىلمى؟

ادبى ترجمە-ى-ھالى شاعىرىن (يازارىن) طالعىندىن كىچىن كۆورك و سرت تارىخىدىر، ھانسى

نښه تر ننومودور، ضديدتيرين بديعي هللي يوڅودور، شخصي-يتين اخلاقي جهندن اوژونو كاميلشديرمه سيدير. و بو اوچلوگون فلسفي ايدراکيندان سواللار اورتايا چيخير، شاعيرلر جاواب آختريرلار. بئله ليکله، پوئتيک اثرين يارانما مئخانيزمي شرطی ده اولسا موعينلشیر: پسيخولوژی-روحي عاميللر. ادبياتين، کونکرئت دئسک، پوئتيانين طبيعتی چوځگنديشلی، دييشکن، عثيني زاماندا موطلق فئنومئندير؛ سؤزون ماهيتينده، ايچينده «تبيت» (خاراكتئر، داورانيش، يوزوم و س.) ايفاده سيني ايشله ديرک - باشقا نئجه تصور ائدرديک: شعير-شعيريت - بوتؤولوکده پوئزيا - ياراديجيليغين قايناقدارينا، منبعلرينه گئدير، اوژونو بوروزه وئرير. سؤز ياراديجيليغي، فيکيرلرين حرکت تاثیرى - ايدئومئتریکا کناردا قالمير، تصوير و اوسلوب رنگارنگليگيني فرقلنديرير، بونولا ليریکا مئيدانا گلير. شوبهه سيز، آپاريحي قووه، تکان، مئخانيزم شاعيرين بديعي تخييلودور. آمريکا ادبياتشوناسی ر.وئللک يازير کي، شعيرين (پوئتيانين) مضمونو سؤزون حرفی معناسيندا حقيقي سايلا بيلمز، اونا گوره کي، قارشيميزدا منطیقي جهندن اساسلانديريلميش فيکير مؤوجود دئييل، ادبی اثرين مضمونو ايله، بديعي اينفورماسياني اوخوجويا چانديران تاريخ، ياخود سوسيولوجيا اوزره اثرلرين مضمونو آراسيندا کؤکلؤ، موهوم فرق مؤوجوددور... بو فيکير کونتئکستينده موباحيسه ائتمک جايزدير، هرچند، تنقيدچي او قارار گلير کي، دئیک، پوئتيادا - شعيرده کي او تصويرلره سؤزلرين، ائپيتئتلرين و س. واسيطه سيله ياراديلميش اويدورمالاردان باشقا بير شئي دئييل.

گزديرير، بئينينده ميصراعلاريني راحتلاياندان سونرا آرخاين نفس آلير. شاعير(لر) بدبينلييه، گرگينلييه و اوميدسيزلييه ده قاپيلير، بئله دقيقه لرينده، ساعتلاريندا، گونلرينده تسليسي پوئتياديير و نه ياخشي؛ اولمازسا گوره سن اولار ندن اوونارديلار؟ سوال جاوابسيز قالسين، اوخوجونون قناعتينه بوراخيرام...

شعيرين يارانما مئخانيزمي: پسيخولوژی، سوسيال و اخلاقي عاميللر

اوچونجو فصل

من نزاکت ممدلی نښه پوئزيا ياراديجيليغيني تصديق ائدرکن ايلک اوڭجه اونون قادين شاعيره اولدوغونو نظره آلدیم، فيکريمجه، بو عاميل ادبياتشوناس-تنقيدچي نښه اونوتماديغي گئديش اولماليدير. قالدی فرضييه يه - بوندان سونرا آراشديرما ستروکتورونو دوشونمه ليدير. بيرينجيسي، حياتدير، بير شرطله او، پوئتياسيندا سولغون دئکوراسيادان اوزاق اولسون، حاقیقتين تجسسومو موشاهيده دن دوغولسون. يئنی حياتی ترنوم ائتمک فورمولونا جاواب وئرسين. ايکينجيسي، مرحمتلی اولوب شاعيره نښه روحی تکاملوندن قیدالاناراق خيرخواهلیق، صميميلیک و محبت تشکیل ائتسين. اينسانلارا بدخاه شفقتدن، آلچالديما و تهقيرلردن اوزاقدا دايانسين. اوچونجوسو، عذاب چکن بشریتين کدر حيسلری

حسرتین قیروو ساچلاریمدادیر،
چکیلیمیر باشیمدان دومانیم منیم.

عۇمور اوجاغیندا کۆزوم آه چکیر،
قلم دولوخسونور، سۆزوم آه چکیر.
اومید قارا گئییب، دۆزوم آه چکیر،
آزب درد ایچینده اونوانیم منیم

نزاكت خانیمین شعرلری خالیص فردی
خصوصیتلرین شرطلریله اؤلچولمور، کونکرت بیر
اثرین مضمونو اوخوجوسونون مازاقلارینا جاواب
وئریر، اینسان حیسلرینه اوز توتور. اونا گۆره دیر،
شاعیر زامان کونتکستینده شخصی-یتدیر،
جمیتین بیر عوضودور، داهی پسیخولوق زفرئیدین
یوزوموندا اینفانتیل - حیسپاتلی مؤوجودلوقا
مالیکدیر، بو ایسه شاعیره فردیت کیمی یاناشاندا
قبول اولونا بیلر. لاکین شاعیره ادبی-سوسیال و
روحی-پسیخولوژی فنئومن کیمی یاناشاندا،
لایقلى قیمتینی وئرنده ایلهامی داها دا
چئوکیلشیر؛ آخی او، نه آوتوریتتدر، نه ده
هیپئرتونیکدیر، عوضینده «سچیلن» اینساندیر. و
ایلهامی اوقاتیندا قالیر، شعر باره ده دوشونور (گر
یئتمیشس) و یازدیغیندان هز آلیر، اوخوجوسو دا
بونو اوندان اومور، یوخسا الینه تاریخی کیتابلاری
آلیب واختینی ایتیرردی. نزاكت خانیمین «بو
داغدان» آدلی شعرینی نومونه گتیرجیم. و نه
اوچون محض بو شعر؟

آی ائل-اوبام، او داغ سنسن، بو داغ من،
بیر کۆکدنیک، آغاج سنسن، بوداق من،

اونو ایراد توتاردیق کی، عالیمه گۆر: ادبیاتدا
یارادیلمیش کلاسیک (سچیم معناسیندا)
اوبرازلار سۆزله تصویر اولونسا دا، اوخوجودا جانلی
تأثیر اویادیر.

ادبیاتین - اونون بیر ژانری اولان شعرین ماهیی-
یتینده زامان و مکان آنلایشلارینی دا دیقتده
ساخلاماق لازیمدیر؛ بو ایکی مفهوم شاعیرین
(ومومی-یتل) ادبی طالعینده میسلسیز رول
اویناییر؛ شاعیر ده دویغولو، قایغیلی اینساندیر،
زامانسیز، مکانسیز یاشاماغا قادیر دئییل. زامان بیر
دؤور، ائپوخا اولاراق فردی روحا بنزر، شوورون
فالیتیه فرقله نیر، بونون اوچون فلسفی کونسپسیا
یوخ، روحون پسیخولوژی داورانیشینی طلب ائدر.
بئله کی، شاعیر زامانین دئییلمه میش نسنه لرینی
ایفاده ائتسین، بو ایسه گئرچکلیگینی شعرین
دئتاللاریندا، مجازلاریندا، بیر سۆزله، اوبرازللیقدا
تاپسین؛ «نونانیم منیم» سچیوییدیر:

چن کیمی کۆنلومه چۆکوب حسرتین،
بوینونو یئتیتمک بوکوب حسرتین.
عۇمرو ایلمه-ایلمه سۆکوب حسرتین،
قالمایب گئتمه یه گومانیم منیم.

کدر اور گیمده اوجالیدی سارای،
اوشودور روحومو قریب بیر هارای.
هر گئجه گۆزومده قلیله نیر آی.
سانکی داشا دؤنوب زامانیم منیم.

اینتیزار سینمه باش قویوب یاتیر،
سوکوتدان صبریمین قولاغی باتیر.

طرفدە آنا آغاچ قالپ، او بیرى ياندا بالا بوداغى.
 بلکە ياريدير اونون، بئلجە يادا قيسمتدير، اؤزگە يە
 دۇنوبدور. نە بېلىم، بو قوجا دونيادير چالديغينا قول
 قالديراسان گرک، سسینه سسینی قاتاسان گرک. ان
 آغیری ایسه اجه لینی اونوانينا گۇندره، باخمایا
 جاوانسان، یوخسا قوجاسان...

بو شعر منە اؤتوب کئچن عۇمرومو: ھایلی-
 ھارایلی ایللیمی، ایلك محبتیمین کدرینی
 خاطیرلاتدی. آخی ایلك سئوگی قیسمتە دوشمور،
 بهانه لر سبب گتیریلیر، لاکین اؤلمور، یاشاییر و
 یاشادیر. نزاکت خانیمین بیر شعریلە تسلیی تاپدیم
 کی:

سن آلاھ، گئتمە یە بهانه گزمە،
 چوخدان حاضیر ایدین، چیخیب گئدیرسن.
 حسرتین الیندن توتوب، قالدیریب،
 کؤنلومون ائوینی ییخیب گئدیرسن.

مندن اینجیمگین بیر بهانه دیر.
 ایندی حسرتیمە قیسیلیمیشام من.
 اورگین حؤکموندن ھارا قاچیرسان؟
 سنین اورگیندن آسیلمیشام من.

دیگر بیر شعریندە دە کدر موتیوی یوخ دئییل،
 لاکین بو نیسگیل، آنا آجیسی، ایتیریلیمیش
 اؤلادین سون چاغیریشی بشریلشیر - بیر مکاندان
 چیخیر، آلاھین درگاهینا قووشور. بو شعر «حاققا
 قووشدوران شهید زیروہ سی» دیر. نزاکت خانیمین
 تکجہ شاعیر کیمی یوخ، آنا کیمی دە یوخ - بیر
 اینسان اولاراق گۆز یاشیدیر.

گۆیلری تیتره دیر آھی-نالە سی،

سینه میزه چکدیریلن بو داغدان
 داغ ارییر، ھئچ نە قالماز بو داغدان.

یارین کولدو، اود دوشمە میش یارینا،
 صبر ائیلە، قوی یانیقلارین سارینا،
 سیغال چکیب درد کؤنلونون بارینا،
 بار گۆزلە مە، تا قوروموش بوداقدان.

ھئچ بیتزمیش دیلدە بیتن دیلکلر،
 النە رک گۆیدە اوینار الککلر،
 او جاغینی سۇندوروبسە فلکلر
 نە اومورسان بخت دئییلن چیراقدان؟
 سون اومیدین بادا گئدر بئلجە،
 ھامی کیمی او دا گئدر بئلجە،
 یار دئدیگین یادا گئدر بئلجە،
 یادا دۇنوب، بویلا نارسان قیراقدان.

گون-گون اؤتن آیا، ایلە ال ائیلر،
 اجل بیزە اوزاقلاردان «گل» ائیلر،
 قوجا دونیا دئدیگینی، بیل، ائیلر،
 اؤتوب گئدر، ھئچ نە قالماز او چاغدان.

سوالی اؤزوم دە فرقینە ورمادان وئردیم، گۆرونور،
 شعرین اویاتدیغی نوستالژی می، چاغداش حیسلرمی
 تھریک ائتمیشدی منی. بلکە ایکی میلتي، ایکی
 باجینی، ایکی قارداشی بیر-بیریندن آیرمیش
 فلگین تۇرتدیگی فلاکتدیر تاثیرلندیرمیشدیر منی.
 بلکە بیر آغاچین تورپاغا ایشلە یین کؤکلریدیر
 خجالتیندن «التدان» آیریلیبلار، یارییا بؤلونوبلر. بیر

آنا لايلا دئيير قبيير داشينا.

هر گون قوجاقلایيب سويوق مزاری،

سانکی گليب کئچير بئشیک باشينا.

حزین لايلا چالیر قبيير داشينا.

اوغوللار ایچینده گزیر اوغلونو،

گوج وئریر گؤزونون حسرت یاشينا.

او قدر سؤزو وار، کیمه دئسین کی،

دردینی سؤیله ییر مزار داشينا

آنا سیغال چکیر قبيير داشينا.

گونده ییر آرزوسون سؤیله ییر آنا:

– آخی، هئچ کئچمه دین بی اوتاغينا.

خونچانی توتما دیم، خینا یاخمادیم

گولوزلو گلنیمین ال – آياغينا.

آنا گیلئيله نیر قبيير داشينا...

نه یاخشی، شاعیر بندین سون میصرعسیندا «وچ نوقت» قویموشدور، یوخسا ایراده می بوغماغا گوجوم چاتما یا قادی. گؤزومون قاباغینا قارداشیم اوغلو جوشغون ائمینوون «قارا خبری» گلدی. آناسی نین فریادینی، الینی گؤیلره آچیب گؤز یاشلاریندا یالواردیغینی گؤردوم. آناسی ائمین منی قوجاقلادی، بلکه ده اینانمیردی ۲۱ یاشلی اوغلونون قاراباغ دؤیوشلرینده هلاک اولماسینا. قارداشیمین گؤزلی آغلاییردی. آنا دؤزه بیلیمیردی، اوغلونون بیلک اوچون گئیینجگی پالتارلارینی باغیرینا باسیب هؤنکوروردو. آخی جوشغونون مزاری یوخ ایدی، قبیير داشی عوضینه بیلک کوستیمونو،

کؤینگینی آغوشوندا ائله برک سیخمیشدی... آتا دؤزه بیلمه دی، آز سونرا اوغلونون «یزین» دوشوب دونیاسینی دییشدی... آنا بو گون ده قبری قاراباغ دؤیوشلری مئیدانیندا قالمیش اوغلونون اؤلومونه اینانماق ایستیمیر:

گؤیلره یالواریر منی ده آپار،

سؤزومو دئمه یه چاتیم تاختینا.

گؤیلردن سس گلیر: – سنین اوغلونون

شهید اوجالیغی دوشوب باختینا.

آنا لايلا دئيير شهيد اوغلونا...

هؤکومه آنا، داها آغلاما، اوغلون شهید زیروه سینده دیر. او، سنی گؤرور، بیرجه آناسی نین قبرینی گؤره بیلیمیر، نه یاخشی، بئله دیر، آخی سون نفه سینده سنی آتاسینا تاپشیرمیشدی... نزاکت آنا، بو حیسلری یاشامایا بیلمزسن، مومکونسوزدور، بیر ده بئله درونی شعیرینی قلمه آلما، اوخوجولاری نین گؤز یاشینا باغیشلا...

عمومیتله، شعیرین ماهیتینده پسیخولوژی، اخلاقی عامللر «دایاق نوقتہ لری» دیر، اونلارین ستموللاریدیر. بئله بیر روحی و سوسیال اووقاتدا یارانان شعیرین ایلکین دایاغی مضمونون سئچیلمه سیدیر، متنه چئوریلمه سی و تاماملانماسیدیر. ایکینجیسی ائله همین متندن گلن، سئزیلن مزیتلره مالیکیلیکیدیر: سؤزلرین مخصوصی سسلنمسیندن، یاخود سسلرین باغلیلیغیندان و مثلودیک دوزوموندن: «وچلوک» دن. اوچونجوسو، شاعیرین ترنوم ائندیگی اوبیئکتین اؤزوند هززالما یارانیر او دویغولاردیر، پسیخولوژی مقاملاری شرطلندییر.

گۆز وار حيله سيندن باش آچماق اولماز،
گۆز وار قيلينچ قدر سرتدير، ايتيدير.
گۆز وار ائله آجدير، دويورماق اولماز،
گۆز وار " گۆزوتوخ " دور، نفسى موطيعدير.

گۆزونون سسيندن قولاق توتولور،
بو كيمين گۆزودو ايراقدان باخير؟
چيخاسى گۆزلر وار – قاراباغدادى،
اويمالى گۆزلر وار، قيراقدان باخير.

مؤليف ديداكچيليغا گليب چيخمير، لاکين گۆزو
سيمووللاشديرير، اوره يه حؤكم ائتمک
«سلاهيته» نه ده ماليکليگيني وورغولايير:

بس بئله گۆزلرين تانرى يئرى يوخمودور، اليني
گۆيلره قالديرسين كي، فسادلار تۇرتميشدير. بلکه
اوندا؟

اوره يه حؤكم اندر بير باخيشيلا
بير گۆز قيرپيميندا سئور اؤزو ده.
گۆزلر اوركلرين سيررينى پايلار،
گۆزوندن اوخونار اورک سؤزو ده.

گۆزلريم گۆيلره ديكيليپ قاليب،
نه گوردو يادداشا هؤرسون قايتيسين؟
الريم يئتمه يهن، سؤزوم چاتمايان
تانرينى بيرجه يول گؤرسون، قايتيسين.

شعيرده هر بير اينفورماسيا باشقا بير شعيره
موضوعو دا وئره بيلير، چونكى شاعيرين پسيخولوژى
اووقاتي «چاغيرير» و چيخاريلاجاق مطلبلرى
اوخوجونون ايختييارينا وئير. بئله كي، ايکينجى
شعير ايسه «گۆزون يادداشى» آدلانير. شاعير حياتدا
چوخ شئيلرى گؤرور، بو دفعه اينسان خاراكتئرى
نين فلسفه سى اؤزونون نيتلرينى گيزله ده بيلمير؛
آخى گۆز گؤره سى هر شئى بلله نير! گۆزو
اولانلارين آماللارى گؤره سن ندير؟ آخى دئييريك:
«فيلانکه سين گۆزو دويمور» – مگر گۆز مده
ديرمى هئى ايچرى اؤتورور؟ «يئرى ده، گؤيو ده
قامارلاييرلار، بس كيمين گۆزودور يئير ائلجه؟»
بئله گۆزلر آجى اولايلارين، قيرغينلارين،
هيچقيريقلارين منبعيدير، بوتون دونيايا مئيدان
اوخويور:

شاعيره خانيم، موداخيلم اوچون اوزر ايسته ييرم:
سه نين «كؤلگه ده» قالان اوبرازلارين ائله خميردن
يوغرولموشلار كي، اولار اوچون آلايه خوفو يوخدور،
اولار اوچون وظيفه سيني ايتيرمک واهيمه سى
پسيخولوژيلرينه ائله هوپموش كي: نه آنا وطن، نه
قاراباغ، نه منليك! اولارين ايدراكى ايفراط نفس،
ايشته و سروت هريسليگيني منيمسه ييب. اخلاقي
و دينى شوورون يئرى گؤرونمور؛ بو، عاغيلين –
تخيولون هودودلارى ايله باغليدير كي، ايسلاميت
بونا بؤيوك ديرلر وئير و بو ديرلردن لازيمينجا
بحرلنمگى تؤوسييه اندير. هابئله بونولا باهم
حاقيقتلرى قاروما قابيليتى نين سرحدسي
اولماديغيني دا سئزديرير. آلايه تالا ياراتديغى هئچ
بير مخلوقا هودودسوز بير قودرت لوتف ائتمه

میشدیر. گۆزون گۆرمه قابیلیتی، قولاغین ائشیتمه گوجو مهود اولدوغو کیمی، عاغیلین (شورون) ایدراکئتمه طاقتی ده مهود دایره دهدیر، نئجه کی، گۆزون گۆرمه قابیلیتی نین آرخاسیندا اولدوغو گۆرونمه یهن ساییس واریق مۇوجوددورسا، قولاغین ائشیتمه سوییه سی نین خاریجینده قالدیغی ساییس سس وارسا، ذهنین ده ایدراک قابیلیتی نین خاریجینده اولدوغو اوچون درک اولونمایان نئچه-نئچه حقیقتلر مۇوجوددور. عاغیل بیر سۆزله، حیات گئچرکلیینی بوتونلوکله قاوراماقدا یالنیز باشینا آرخالانمیر، اورتادا (شاعیرین ایچینده گزیدیردیگی) اولان فلسفی فیکرلر، اینسانلارین بیر-بیرینه موناسیبتلرینه، جمییتده کی واقعه لرین هلی یوللاری نین رئاللیغینا، «سئچیلیمشیر»ین غیری-اینسانی داورانیشلارینا دا دیقت کسلیلر. نزاکت خانیم بئله بیر یاناشمادا، قاورامادا و گۆرومده او «پایا» نایل اولور: بیر درد گتیریر. و اونیکال «درد» شعیرینی یازدیریر.

بوتون حقیقتلر گۆز قاباغیندادیر: رذالتلر، اوغورلوقلار، یالتاقلیقلار، آیلمکلیکلر، قاقچینلیغا رواج وئرلر، بیر سۆزله، «یاتمیش ویجدانلار»ین پوئتیک محاکمه سی. اما یئنه قادین شاعیرین هومانیزمیندن ایره لی گلن «دئییرلر» یاناشماسی، کۆورک اینانماق ایستمه مه سی! و زامانا اوز توتماسی، زامانین آجیزلیگی و زامانین اؤزونون درده دوچار اولماسی:

دئییرلر هر درده ملهم زاماندی،
بس زامان دردلری نییه آزالتمیر؟
نییه درد اوستونه دردلر قالانیر،
زامانین گوجومو دردلره چاتمیر؟

دردین اؤلچوسو وار، دردین چکیسی
آیی وار، ایلی وار، چاره سیزی وار.
آلاه درد وئریب درد چکنلره،
قایادا، داشدا دا دردین ایزی وار.

دردلر چئشید-چئشید، دردلر نؤوبنؤو،
گۆیون یئر درد وئری وار، یئرین گۆی درد.
بو جادار سهرالار یاغیشا حسرت،
بو جادار دوداقلار چکیر نئی درد.

هیجانسیز اوخویا بیلمه دیم. شاعیرین پوئتیک دویومو و ایلاهی وهیی: آخی نئی موسیقی آلتیندن چیخان سس نیکبین دئییل، بو سس آداملاری اویناماغا دعوت ائلمیر ال-قول آتاسان «یانیق کرمی» کیمی! نئیین سسی سویا حسرت تورپاقلارین سینه سین یاران شیریملار ملهم کیمی آخندا، هانسیسا چادیردا بیر اوشاق دوغولار! بو اوشاق قاقچین آنانین بطنیندن دوغولمامیشمی؟

گۆر نئچه ایللردی گۆر-گۆر گۆینه ییر،
قاقچی نین یورد درد، وطن درد وئری وار.
یوز ایل اکیلمه یهن تورپاغیمیزین
کۆکسونده سیزلایان کوتان درد وئری وار.

یوخوسو نه واختدی عرشه چکیلیب،
پولونون بیر یاتیر، دؤولت درد وئری وار.
قاراباغ قالیددی بوینو بوکولو
یاتمیش ویجدانلارین غییرت درد وئری وار.

اليزادين قئيد ائتيكلرى كيمي، «يستيئاد»
 آنلايشيني بيولوژى كاتئقورپيا قيسيمنده نظردن
 كئچيرديكده سؤز معناسيني ايتيرير، چونكى
 ايستعدادلا قابيليت بيرلشنده شاعيرين ياراديحي
 فاليتى ايجتيماي خاراكتئر داشييير.

اوزاغا گئتمه يهك. نزاكتين بير شعيرى وار:
 «ايريليق»، عادى يازماق ورديشى، ياخود قابيليتى
 اولان نئجه يازا بيلر بو نظم نومونه سيني؟
 آپولوگيادان - مدحدن اوزاق، آقرئسسيادان -
 اويوشمايان ميصراعدان كنار، ائپيقونچولوقدان -
 تقليدچيليكدن احتياطليليق.

ايريليق اوركاچان اولمور، شعيره گلنده بو مفهوم
 ائپيك تصويره مؤليف اوز توتور عادت، نزاكت
 خانيمدا ايسه حسرتين اينتوناسيا چالارلارى سسله
 نير، ايريلينغين فيزيكى معناسى ائموسيونالليغي اؤده
 يير، سون احواليندا حسرتله باريشير. ايريليق
 اوبرازى عذاب وئرمير، ايضطيرابين كاتارزيسيني
 شرتلنديير.

حسرت قوخولودور گوللر-چيچكلر،
 قلبيمده ايريليق يئللىرى اسير.
 اوميد يوللارى نين بوينو بوكولوب،
 عؤمروم سنسيزلييه دوشوبدو اسير.

ان شيرين كلمه لر اوووتمور منى،
 كؤنلوم دولوخسونوب قم داغلاريندا.
 منيم اورگيمي اوشودن آدين
 ايسينير حسرتين دوداقلاريندا.

ايريليق ياغيشى ياغير يئنه ده،

فيكريمه قايديرام: فيلوسوفلارين تلقين ائتمك
 ايسته ديكلرى يا حاقىقتلره، يا دا جفنگلره.
 شاعيرلرين آلاها داها ياخين اولدوغو (تكرار
 چيخماسين) ايديعاسينا شوبهم يوخدور. بو
 حاقىقتين بوتون يازارلارا آيديتى يوخ دئييل، اونلار
 عاغيللا اورگين وحدتيندن دوغان فيكيرلرينى
 كاغيذا كؤچورورلر. آلاها يازارلارين خاصيتيني
 ياخشى بيلير، عاغيلين حاقىقته چاتماقداكى بو
 ضعيفليگين قارشيسيني آلماق اوچون بشر تاريخى
 بويونجا روايته گؤره، ۱۲۴ مين پئيغمبر گؤندرميش،
 وهى ائتيديكى كيتابلاردا، داش كيتابه لرده، ريساله
 لرده اينسانلارى حاقىقته چاتماق اوچون ان گؤزل
 شكilde يارديم ائتميش كى، بئله واسيطه لردن ان
 موناسيسى سؤزدور، اونو ديريلدن اينسانلاردير، او
 جومله دن شاعيرلردير! اونا گؤره كى، ايلاهى
 بيانلارين نزارتيله زنگينلشمه ديگى (منن، روحن)
 تقديرده سانكى آزغين آت كيميدير: اونولا حدفه
 چاتماق موموكونسوز اولدوغو قدرينده -
 اوچورومدان يووورلانيب جانيني تاپشيرماق
 قاجيلمازدير. بئله وضعيتى، خصوصيله، شاعيرلر
 وهيله جانلانديريرلار. پسيخولوكلارين فيكرينجه،
 ادبى-پوئتيك ايستعدادا بير سيرا آتريوتلار
 داخيلدير: پوئتيك گؤرمه، حيس و حركت هافيزه
 سى، اوبرازلى تفككور، سؤز آسسوسيئاسياسى،
 فانتازيا - بونلار عومومى شكilde بيرلشيب
 شعيرين يارانماسينا ضمانت وئيرلر. شاعير(لر)
 تكة قابيليتله گؤزل، بيتكين، دوشوندوروجو اثرلر
 يازماغي باجارماز، مطلق ايلاهيدن گلمه ايستعداد
 گركدير. مشهور پسيخولوكلاردان پ.تئپلوو و ابدول

كۆيىنگى ايسلانىر خاطيره لرین.

منیم گۆز یاشیمی سیلمه یه گلمز،

چوخدان ایتکین دوشوب سنین اللرین.

اورگیم گۆزونو چکمیر هله ده،

اوستونو قار باسمىش طالع یولوندان.

داها یئرمه یه طاقت قالمادی،

حسرتیم، یاخین گل، توتوم قولوندان.

مؤلف گئرجکلیگین صورتینی تصویر ائتمیر،
آیریلیغین گوجونه اینانیرماق ایسته بیر
اوخوجوسونو. حاقیقئتدیر کی، بو گون اوخوجو(لار)
گئرجگی قاوراماغین اویارلی یوللاری نین
اینیتیاریندادیر، حیسلری نین بوشالماسی
اومیدینده دیر. بو باخیمدان بو شعیری موختلیف
سوسیال و معنوی ایستیکاملرله یوزماق مومکوندور،
شعیرده بونا ایشاره لر وار، اما داها گئنیش
آسپئکتده یاناشاندا ایمیتاسیایا احتیاج قالمیر،
مؤلف میصراعلاری چیلپاق قویمور، فیکری
اوبرازلایلیقلا ایفاده ائدیر. «منیم اورگیمی اوشودن
آدین ایسینیر حسرتین دوداقلاریندا»؛ «منیم گۆز
یاشیمی سیلمه یه دیمز، چوخدان ایتکین دوشوب
سه نین اللرین»؛ «ایرلیق یاغیشی یاغیر یئنه ده،
كۆيىنگى ايسلانىر خاطيره لرین» و س. بو پوئتیک
فیقورلار پوئزیانین رئاللیغا تسلیم اولماماسیدیر،
عادیلیک پرده سینی گۆتورمکدیر، بئله تقدیرده –
شعیر یازیلاندا اوخوجونون ائستتیک ذوقو اوبرازلی
تفککوره قوووشموش اولور...

تبیی کی، شاعیرین «تبیی ایمکانلاری» یوخ
دئییل، سادالادیغیم آتریوتلاری اینکار ائتمه مکله

– شاعیرین مئخانیزمی سیراسیندا یئر آلیرلار،
شاعیرلر بو پروسئسلری داها یاخشى دویورلار،
یاشاییرلار. شعیر ایچریده جوجرنده، تدریجن
دیرچلنده شاعیرین (موللیفین) آنا تومیک-
فیزیولوژی ایمکانلاری ایله برابر، پسیخوفیزیولوژی
خصوصیتلری ده اؤز ایشینی گؤرور. سونونجو
آنلایشا گلدیکده شاعیرین یارانماسی نین ایلکین
مرحله سینده حساسلیق، اینجه دویوم، اوبرازلایلیق
قابیلیتی، دیل زنگینلیگی، موسیقیلایلیک و سایر
خاصه لر یاردیمچی اولور. اوخوجولار آیدینلیق
اولسون دئییه، قئید ائدیرم کی، بس نییه گئنیش
معلوماتلایلیق، موشاهیده چیلیک، ایتی یادداش و
ایلاخیرا مالیک، حتّی «شاعیر طبیعتلی» لر بیر شعیر
بئله قلمه آلا بیلیرلر؟ بونلار و آزجا «یلهام پای»
اولانلار یالنیز سربست شعیر یازا بیلرلر! مندن
اینجیمزلر، چونکی بو قیسیملیلر «چاشیب» هئجا
وضعینه کئچنده آنلاماق اولور نه دئدیگینی،
حیسلرینی ترپه دیر...

شعیر عالی سینیر فالیتیندن آیریلان پوئتیک
تفککوره اساسلانیر، «افئتراتاسییا پرینسپین» یاد
دئییل، ینی موختلیف آنالیزاتورلار شاعیرین
دوغولوشو عرفه سینده باشقا یازارلاردان فرقلی
اولراق اؤز فونکسیونال خاصه سینی – پوئتیک
یارادیجیلیغی ستموللاشدیریر. پسیخولوقلارین
شهادتینه گؤره، بو پرینسپ شاعیرده مؤوجود ایکن
باشقا یارادیجی آدمالاردان فردی فرقلر کیمی
سئچیلیر، تظاهور ائدیر. اگر شاعیرین هافیزه سی،
تصوورو، تخیولو یوخسا شعیرده الی گتیرمز.
نزاکتین «بوز هئیکل» شعیرینی اوخودوم، هرچند،
مرحوم یازیچیمیز انور ممدخانلی نین اورتا مکتبده

او خودوغوم «بوز ھئیکل» ینی خاطیرلادیم،
 موحاریبه موضوعوندا ایدی: دونموش آنانین
 آغوشوندا اوشاغی دیری قالمیشدی. نزاکتین بو
 شعیری تامام باشقا بیر موضوعدا، اووقاتدا
 یازیلیمیشدیر، رئال فاکت (ماددیيات باخیمیندا)
 یوخدور، شاعیرین پوئتیک فانتازیاسی و بو
 تخییولدن ایره لی گلن پسیخولوژی مقاملار شاعیر
 منین حیسلرینی ستموللاشدیریر، بلکه ده
 شاعیرلره قیسمت اولان تنهالیق خیففتیدیر.

شاعیر بو حاقیقتی «تالی قاپیسی» شعیرینده
 وورغولامیشدیر. شاعیرده اوبرازی دئسک،
 «حیسیات علمی» نه صاحب کسيلمک آنلامی
 مؤوجوددور، یارادیجیلیغین گندیشینده راحتلیق و
 هیجان کئچیرمه سیدیر. سونرالار «حیسیات علمی»
 اوبرازلیلیغی داها دا گوجلندیریر؛ بو ایسه اؤزونو
 تفککور مدنیتینده تاپیر، اوبرازلارلا دوشونمک
 طرزینی چئوکیلشدیریر. لاکین یازی پوستسینده
 (گر تخییولده یئتیشمیشس) شاعیر-مؤلیف
 سترئسسه ایمکان یاراتمامالیدیر، بو پسیخولوژی
 بلادان یان کئچمه لیدیر. لاکین دیلده سؤیله مک
 آساندیر، خصوصیلکه، شاعیر اولمایانلار اوچون
 سترئسس او حالدا باش وئیر: ایسته دیگی دئتالی،
 اوبرازی، مجازی تاپماقدا یوبانیر. بو یاناشما منیم
 شخصی قناعتیمدیر و «نییه، نه اوچون؟»
 سواللارینا جاواب آختارماق اورگیمدن کئچدی.
 لاکین بئله حساب ائتدیم کی، ان دوزگون جاوابی
 شاعیرین اؤزوندن آلیم، آخی شعیرین حاصله گلمه
 سی عذابینی و سئوینجینی اؤزو یاشاییر!

— هر دفعه شعیر یارانمیر، — نزاکت خانیم
 صؤحبیتینده وورغولادی. — اؤزوندن خبرسیز

تفککورده پروسئس گئدیر، آنجاق بو، او دئمک
 دئیل سن خبرسیزسن، سانکی اورگینه نسه سویوق
 دامجیلار دوشور. آرزولادیغینیز «حیسیات علمی»
 وجده گلمکدن و حئیرتدن باشلاییر، یارادیجیلیقدا
 اساسن قادینلار داها گوجلو حیسییاتا مالیک اولورلار،
 حیسیاتی تئز قاوراییرلار. قادینلار اوچون پوئتیک
 اینفورماسییا و حیسیات اساسن دویوملا باغلیدیر.
 بیر عالیم-پسیخولوق یازمیشدیر کی، قادینلارین
 اکثری ایولانتدیر، ینی روس بسطکاری
 پ.چایکوسکی نین «یولانتا» اوپئراسی نین
 قهرمانیدیر... سترئسس، حیسیات و ساغلاملیق
 آراسیندا هارمونیا وار. سترئسس سبب، هانسی کی،
 شعیر فورمالاشیر — ائوموسییا یوخ، فال تخییولدور،
 همچی نین شعیرین دوغولوشودور. شاعیره نه قدر
 حیسیاتینی، وجده گلمه سینی ایتیرمیر یازیب
 قورتاریر، نئجه دئیرلر، ساغ-سالاماتدیر!

نزاکت خانیمین محاکمه سینه موداخيله ائتمک
 اولماز، بیرینجیسی، من شاعیر دئیلیم کی، او
 حیسلری یاشامیشام، ایکینجیسی، اوغورون ان
 یوکسک مقاملاری او عرفه ده کئچیریلن
 سارسینتیدیر کی، مندن اوزاقدیر، اوچونجوسو،
 شعیر گؤز یاشیدیر ظریف قادینلار اوچون، کؤورک
 شاعیره لر اوچون.

یارادیجیلیق پسیخولوگیاسینی آراشدیرارکن
 موشاهیده لرینی، سارسینتیلارینی منیمله بؤلوشن
 شاعیرلرین شهادتینه گؤره، شعیر یازیب نؤقته
 سینی قویاندان سونرا ضعیفله بیرلر، بدنلریندن
 انئرژیلری چیخیر، ماسا آرخاسیندا دینمزجه
 اوتورورلار، سببینی اؤزلری ده بیلیمیرلر. آما بو
 سترئسسین، حئیرتین سئوینجلی طرفلری ده وار

نومونه وئردیگیم بو شعیرین اوستوندن
 كئچمیشدیم، گۆرونور، باشقا حیصه
 كۆكلنمیشممیش. بو دفعه سانكى كیمسه
 پېچیلدادى كى، بیر ده باخ، بلكه خوشون گلدی،
 آخی قلبیومشاقسان، تاثیرلنسن. بلى، بو سحر
 (۷.۱۰ دقیقه ده، سئنتیابر، ۲۰۱۸) اوتاغا صاف هاوا
 آخیردى، بايیردا ساكیتلىكدی، ماشینلارین
 «ئسكورگى» باشلامامیشدی. یالنیز گۆیرچینلر
 اویانمیشدی، یاشاماق اوچون چۆللره دوشموشدولر.
 همین شعیری («بیلیمیر اینسان»ی) اوخودوم،
 بیلیمیرم اوخومالی ایدیممى، یوخسا هاچانسا؟
 میصراعلار منى چوخ-چوخ اوزاقلارا آپاردی: اولوملو
 و اولوملو عالمه. سئودیگیم شاعیرلرین حزین،
 تیتىرك، اومیدلى و اومیدسيز شعیرلری یادیم
 دوشدو: پوشکین، لئرمونتو، تاقور، هانسی كى،
 اونلار غیری-عادی پېچیلتیدان، قایبانه سسدن
 ایلاهی شعیرلر قلمه آلمیشلار. نزاکت خانیمین بو
 شعیری ده، منجه، ایلاهی پېچیلتیدان ورقه
 سوزولموشدور، اینانمیرام بو شعیرین سون
 میصراعسیندان سونرا گۆز یاشینا گوجو چاتسین.
 مومکونسوزدور بول طلبه لیک ایللرینده گنج
 لئرمونتوون «قلبین مأیوس آنلاری» شعیرینی
 ازبرله میشدیم. بیزه روس ادبیاتیندان موهازیره لر
 اوخیان، بۆیوک تنقیدچی، حیاتسئور و اوزونده
 تبسسوم، گۆزلرینده ایشیق اولان اهد حسینووو
 خاطیرلادیم. بو شعیری سئمینار مشغله سینده
 دئینده مرحوم موعلیمیمین خیالا دالیدیغینی هئچ
 واخت اونوتمارام. قیرخ یاشلاریندا اولان اهد موعلیم
 گۆره سن هارالارا «وچورموشدو» خیالینی؟ آخی

آخی. یاخشی شعیری، پوئمانی بیتیرن شاعیرده
 شیددتلی هوس، آرزو، مووقفیت مۇلیفین حیاتینا
 دیانت، خوشبختلیک بخش ائدیر.
 نزاکت خانیم آنی دوشونجه لردن آیریلیر، ایچینده
 یاشانیدیغی بیر آز قملی، بیر آز سئوینجلی، بیر آز دا
 اونو چکیب آپاران دوشونجه لرینی میصراعلاردا
 آختاریر و اؤزونه سوال وئیریر: «من خوشبختممى بو
 یازی ماسام آرخاسیندا؟». و «بیلیمیر اینسان»
 شعیری اوچونمو حئیرتلنمیشدی؟

بیر گون دؤنوب گئرییه بو گونو آختارارسان،
 "عؤمور نئجه كئچدی گۆر"،
 - اؤزونو دانلایارسان.

نه زامانا اون چاتار، نه ده اؤتن چاغلار،
 تکهجه بویلانماق قالار ایتیردیگین آنلار.
 گۆزلیگی، گنجلیگی آینادا آختارارسان،
 سارالمیش شکیللری گۆزونه اوخشیایارسان.
 اینانا بیلمه دیگین اولومه راست گه لرسن.
 سویوق داش مزارلارا آتام-آنام دئیرسن.
 اؤولادا قاناد وئریب، بیر قوشتک اوچورارسان.
 یوللارین یورغونلوغون نوه لردن آلارسان.
 زامانین "سیغال" اییلا قارا ساچین آغارار،
 سنی یارادان تانری اؤز یانینا چاغیرار.
 اومیدین یاخاسینا ساریلیب سن گئدیرسن،
 نه لر گۆزله بیر سنی، باخ بونو بیلمه ییرسن.
 من شاعیر دوغولمادیم. بو، تانری نین ایشیدیر، آما
 اورگیمه یاتان شعیری سانكى اؤزوم یازمیشام. تانری
 منه بو «سلاهیتی» باغیشلائیبدیر، بونا دا مین
 شوکور!

قیرخ یاش نیدی کی؟ مگر بو شعیری ایلک دفعه ایدیمی ائشیدیردی؟

قلبین مایوس آنلاری، داریخیرام، قمیم چوخ،
هانی بیر دوست الی کی، سیخسین یازیق اللریم؟..
آرزولار... بوش، دایمی آرزودا دا فایدا یوخ،
ایللرسه گلیر، کئچیر، - بو ان یاخشی ایللریم.
سئومکمی؟ لاکین کیمی؟ آنی سئوگی - بوش
زحمت،

ابدی سئوگی ایسه دئییل دونیادا مومکون...
اؤز کؤنلونه باخسانا! کئچمیشدن یوخ علامت،
سئوینج، عذاب، ایضطراب - بوش شئیمیش
بونلار بوتون.

اَهْتِیراسلار نه ایمیش؟ - گئج-تئز او شیرین مرض،
ایدراکین قارشیسیندا یوخ اولان خیالاتمیش.
دیقت یئتیر، اطرافی سویوق بیر نظرله گز،
حیاتین اؤزو ده بوش، آخماق بیر ظارافاتمیش!

آخی دئمیشدیم، یارادیجیلیغین اؤزونده بیر
سئوینج، خوشبختلیک یاشار، مؤلیفینه ابدی عؤمور
باغیشلار. منجه، شاعیر نزاکت خانیم تکجه بو
شعیری یازسایدی بئله، پوئزیامیز اوچون همیشه
لیک یاشاماق حاقی قازانمیش اولاردی. بو سؤزلری
حیسیاتا قاپیلمادان دئییرم.

بو شعر منه یاشادیغیم عؤمره ایشیق سالدی، هئج
نیی گیزلتمه دی.

بو شعر منه پوئزیانین اولویلیغینی بیر داها
تصدیقله دی. بو شعر منه اونودولماز اهد
موعلیمیمی خاطیرلاتدی و اونون روحونا دوعالار
اوخودوم.

او، هاندان-هانا خیالیندان آیریلدی. سیخ، هله
یئنجه دن دوشموش ساچلارینا عادتلی نامینه
سیغال چکدی، آودیتوریایا نظر یئتیردی. طلبه
لری سوسموشدولار، موعلیملرینی خیالیندان
قوپارماق ایستمه میشدیلر...

حیسی و منطیقی ایدراکین علاقه لیلیگی پوئزیادا
قاجیلماز فاکتوردور، هرچند، چوخ حاللاردا اونلار
یولا گتتیر، بونون اؤزو ده بیر سیرر اولسا دا
شاعیرلر داها یاخشی بیلیر و باریشدیرلر. حیسی
رومانتیکایا، حیسیاتا، خاطیره لره چکیر، شاعیر
عمرونون حزین، سولان-سارالان چاغلارینا آپاریر.
قادین شاعیرلر اؤلومون قارشیسینا قیلینجلا
چیخماغی باجارمیرلار، چیچکله قارشیلایارلار.
کیشی شاعیرلرله دئییرلر: «هر شئی منده، من هر
شئید». اصلینده روس شاعیرینه مخصوص بو کلامدا
آلبُرت کامیونون قئید ائتدیگی ظارافاتبنزر ایفاده
واردیر: «یالنیز اوبرازلار واسیطه سیله دوشونمه،
فیلسوف اولماق ایسته ییرسنسه رومان یاز». البته،
شاعیرده صیرف اینتئلئکتواللیق، منطقیلیک
موضوعو اؤلدورور، حیسیاتا انگل اولور. بئله
دوشونوب شعر یازانلار دا آز دئییل، گنجلر آراسیندا
یاییلماقدادیر، منطیقین پوئتیک شورا، یاخود
عکسینه، شاعیرین ایدئیلارینی درک ائتمک
چتینلیگی ده اونودولمالیدیر. بدیعی
یارادیجیلیغین ستروکتورو، اونون اؤزگی حساب
ائدیلن پوئزیایا شاعیرین شخصیتینه چوخ یاخیندیر.
شاعیر(لر) اؤز طبیعتینه مووافیق هارمونیا سئوندیر،
شعیرلرینده حیاتین گئرچکلیگینده، ضیدیتلری نین
تصویرینده بئله، گؤزلیک قانونلارینی نظره آلیر، آما
بو، او دئمک دئییل کی، او، آهنگدارلیق و گؤزلیک

اولور، اونلار ائموسیونال هیجانی یاشایرلار و دوشونورلر. شاعیرین شعیری نین عمرونه برابر مؤوجودلوغو کیفایت ائدیر، بو، اونون عالی نفه سیدیر، نفوذودور، اونا داها هئچ نه لازیم دئییل!

آزادلیق پروبلیمی اینسان فالتیندن آیریلماز دیر و پوئزیانین پرئدمتی اولاراق یاشاییر، اینسان وارلیغی نین «گیزلینلری» نه ده موداخیله ائدیر. اینسانین یاشادیغی دونیانین ایندیکی وضعیتینه اولان شاعیر مؤوقئی دئمکدیر. اینجه سنت اوچون «ؤزگلمه چرچیوه سین» قارشى چیخمیش کونسئپسیالارا ایلک اولاراق شاعیرلر جواب وئرمیشلر، - دئسم یانیلمارام. اینسان آزادلیغی نین ترنومونده دیسهارمونیا موتیولرینه قارشى دورور، طلبی او اولور کی، اینسان منفی، ضید، یارارسیز گئرجکلیگی دییشدیرمه یه قادیردیر. موغین چرچیوه ده اینسان فاکتورو آزادلیق پروبلیمینی پوئتیک فورمادا احتیوا ائدیر. پوئزیادا بو جور موناسیبتلرله اوخوجو راضیلاشیر، پسىخولوژی و اخلاقی کریتیریالار جمیتدن آیرلا بیلیمیر. شاعیر اوچون بئله یاناشما اینسان سوسیال طبیعتی نین بدیعی ایفاده تیپیدیر، پسىخولوژی خصوصیتلرینده دئترمیناسیا مئخانیزمی آچیلیر. شعر باشدان آياغا لیریزمله دولودور، اوبرازلار یئرینده دیر، حیسله اینتئلئکتواللیق دا همچی نین. لاکین شعیرین مضمونو فورمایا یاردیمچی اولور؛ آخی صؤحبت پوئزیادان گئدیر، شاعیر تراکتات ها یازمیر! بیر بندلیک شعیرله فیکریم تاماملانا بیلر. دؤرد میصرعلیق لیریک ریققت!

یار، کؤنول باغچامین سئیرنگاهی نین،

آرزوسونو یئرینه یئتیرمکله ضیدیتلردن یان کئچیر، قم-غوصه دن اوزاقلاشیر. شعر آزاد اینسان فالتینی ترنوم ائدیر، حیسى و منطقى ایدراکین باغلیلیغیندا، اینسانی ضرورت عالمیندن آزادلیق دونیاسینا آپاریر. نزاکتین پوئزیاسیندا بیز بو خصوصیتی گؤروروک، باشدان-بینادان روح عالمی نین سسینی دوغما یورد یئرلریندن ائشیدیریک.

ایستئدالی یازیچی و شاعیره سونا خانیم ولیئوا عبث وورغولامامیشدیر: «روهون ایظهاری اولان پوئزیادا قادین و یا کیشی مؤلیفلیگی مسله سی ده موضوعیا موناسیبتین هल्ली دئییل. سادجه روح وار و بو روحون درده، آغریا موناسیبتی، رئعکسییاسی وار... و یازارین موضوعیا یان-غیلا، وطنداش، سويداش غئیرتیله یاناشماسی واجیب پلانا کئچمه لیدیر».

سؤز - یئرینده پوئزیانین آزادلیغینا ضمانت وئیر، فیکرین دقیق ایفاده سینی شرطلندیریر، حتّی بئله اولاندا شعر لال-کارلار اوچون ده دیرلی

مطلق جواب یو خدور، حتی دیلچیلر ده سوسماقلا
کیفایتلنمیشلر. بلکه ده بیر سببی «سنت» آنلامی
نین بیر ساهه یه قوللوق ائتمه مه سیدیر؛ تکجه
اینجه سنتی تمسیل ائتمیر، لاکین هانسی سفئرادا
یارانیرسا اوخوجونون، تاماشاچی نین، دینلگیچی
نین داخیلینده کی بوشلوق کابوسونو اؤلدورور،
سوسیال یارالاری تمیزله ییر، بیر سؤزله، حاقیقته
یالانی آیریر. محض پروبلئمه بو باخیمدان –
نظردن یاناشاندا صنعتین گوجونو، اینسان ذکاسی
نین تاثیرینی، کئچمیشه و گلجه یه کؤرپو
سالماسینی دویورسان و اؤزونه اینانیرسان. بو
مولاحیظه ده هله سوالین جاوابی دئییل. ادبیاتا، او
جومله دن اونون بیر قولو اولان پوئزییا صنعتین
بیر نؤوو بوجاغیندا یاناشماق مقصدویغوندور، چونکی
بدیعی تخییوله اساسلانی و پوئتیک اوبرازلاردا
تجسسومونو تاپیر، اونا گؤره ده بیر ژانر اولراق
کونستروکتیو پرنسیپ داشییر، صنعت نؤولرینی
بیر-بیرینه باغلاییر، سانکی بیر-بیرینه سس وئریر و
بیر-بیرینی تاماملاییر، حتی تفککورون دوشونجه
طرزینی دییشدیریر. پوئزییا نومونه سی
ایناندریجیلیغی ایله، قلبین، روحون فاتحلیگیله
حئیرتلندیریر، سئوینجله کدرین «راسیندا» قالیر،
عدالتله حاقسیزلیغی باریشدیریر. بئله لیکله،
اینکیشافین دیالکتیکاسینا موناسیبتینی بوروزه
وئریر. بیر ده اونا گؤره کی، حیات زنگیندیر، گؤزله
نیلمز حادثه لرله دولودور، شیلتاقدیر، شنیدیر و
عئینی زاماندا بدیین نوتلودور، کدردن قاچمیر،
بونلار ایسه اینسانا – اوخوجویا بیلگی اؤتورور،
اؤکسپئرمئنلر آپارماغا سؤوق ائدیر.

گل بیر قوناغی اول، بیر نظر ائیله.
سئیرینی دویماسان گولون-گولشه نین،
اؤزون بو جنتدن گئت، هزر ائیله.
یاخود:

تلسک، عؤمره اعتبار آزدیر،
طالع قم، سئوینجی بؤلنه قدر.
بیر سن اول، بیر ده من، بیر ده سئوگیمیز،
یاشایاق بو عشقی اؤلنه قدر.

شعیرین تاثیر دایره سی:

گئرچکلیین

قاورایشی وه دویغو

آزادلیغی

دوردونجو فصل

من «صنعت ندیر و اؤزونده نیی احتیوا ائدیر»
سوالینی دفعه لرله اؤزومه وئرمیش، جاوابی اوچون
تلسمه میشم. اونا گؤره کی، هله ده قانع ائدیجی و

یئنه ده حیاتین دیکته سیندن آسیلی اولور، اونون مینبیر مۇجوزه سیندن و بو قانوناویغونلوقدا حاقیت ده، سحر ده و ایستئهزا دا: یوخ دئییل.

حیاتین غریبه قانونلاری وار،
اینسانی اوینادیر اویونجاغی تک.
هردن اوزوموزه گولوش ده قونار،
هردن ده یانديرار اود-اوجاغی تک.

یاخشینی پیس ایله قویور اوز-اوزه،
خئیره گوج گلیر شرین حيله سی.
گوجلوقویو قازیر یازیق گوجسوزه،
ایشله بیر بیچاقتک درین حيله سی.

من بئله گؤرموشم دونیانی، بئله،
گؤزو دوزلدنده، قاش دوشور یئره.
پاخیلار، ناقیضلر مئیدان سولا بیر،
دیلین دینج دورماسا، باش دوشور یئره.

باخ، بودور بشر نسلی نین ایچیندن دوغولان
اینسان خیصلتی نین پایی (هامی اوچون شامل
دئییل). تاریخن ده بئله اولوب: دوز سؤیله یین،
سینمایان، سؤزو شاخ دئینلرین باشی تاجلار اؤنوده،
آیاقلار آلتیندا دیغیرلانمیشدیر! باخ، بوندان باشلا بیر
خالقین کؤله لیک فاجیه سی! باخ، بوردان
باشلا بیر خالقین آیلیمز تومریسلری،
جاوانشیرلری، جاوادخانلاری!..

صنعت — اونون محصولو شعر یوکسک تاثیر
گوجونده دیر پوئزیاسیندا: وارلیغین اویاتدیغی

سوالین جاوابینی اونوتمامیشام. ماراقلی اودور، من
س.وورغون، م.اراز، ا.ورضا، موسا یاقوب، ابولفت
مدتوغلو، عادیل جمیل، نیظامی گؤیدره لی حاقیندا
مونوقرافیالاریمی یازاندا، نشرینه نایل اولاندا بئله،
همین سوالا راسیونال-فلسفی جاوابدا «یلیشمیشم».
بودور، ایستعدادلی شاعیر ممدلی نزاکتین
پوئزیاسی باره ده مونوقرافیای قلمه آلیرام،
یوخاریدا کیچیک بیر ائکسکوریسیا ائدیرم،
سوسمالی اولورام. بو پوئزییا صنعتی نه مۇجوزه لی
نسنه ایمیش، ایلاهی! نزاکتین شعرلرینده نه لره
ایلک باخیشدا راست گلدیم: اینسانلاردا گؤرمک
ایسته دیگیم معنوی هارمونیا، ائپیقونچولوقدان
اوزاق، آما حزین کدر، بدیعی مضموندا بیر
نیکبینلیک. من شاعیره نین یارادیجیلیغینی، اونون
تاثیر دایره سینی نجه قییمتلندیرمه یه بیلرم؟
روس ائستتیککی و یازیچیسی ن.ق.چئرنیشئوسکی
یازیردی کی، اینسان اینسان امگینه نجه حؤرمت
ائتمه یه بیلر، اینسان اینسانی نجه سئومه یه بیلر،
اینسانین عاغلینی و گوجونو ایفاده ائدن اثرلری
نجه قییمتلندیرمه یه بیلر؟

نزاکت خانیم اوچون صنعت باخیمیندان بیر معیار
دا آپاریجیدیر، شعر تمیز ایلهامدان گلسه ده — من
اسل شعیری مۇجوزه ساییرام — گئرچکلیکدن،
وارلیقدان کیچیکدیر، تهریف اولونموشدور، لاکین
بوتون بونلارلا او قدر گوجلودور تاثیر باخیمیندان —
اوخوجویا ائله گلیر غئیری-عادی فورمادا تقدیم
اولونور، ائففئکتلیدیر، ذؤوقه تابئدیر، شیلتاقلار
جاواب وئیر. ویجدان اؤلچوسو و اخلاقی یادداش
تربیبوی تاثیرلیدیر، فردیتچیلیکدن کناردیر،
اینسانلیغین تصدیقیدیر. تبیی کی، ویجدان معیاری

دۇوقو تاماملاییر، پیچیلداپیر کی، طبیعت یاراتدیغینی چئوپک دییشدیرمک ایقتیداریندا اولمامیشدیر. اونا آیلار یوخ، فصیللر و ایللر لازیمدیر، شعیرین (پوئزیانین) مۇلیفی سربستدیر، آزاددیر، گۇزلیکدن، اونون گۇزوندن سو ایچیر و ایلک تۇھفه سینى پوئزیادان (شعیردن) اومور. چونكى شعیرین دایره سی حیاتین، طبیعتین ساھه سیدیر، اونا گۇره دیر کی، اینسان (وخوجو) شاعیرین دیرینی دایما موبالیغه لی شکیلده قییمتلندیریر. پوئزییا باشقا صنعتلردن فرقلى اولاراق اوخوجوسو ایله هۇوسله لی صۇحبت ائدیر، دیللندیریر، آغلادیر، خاطیره لره آپاریر و سئویندیریر. نزاکت خانیمدا پوئزییا پرنڈمئتلری اوبرازلاشدیریلیر، اونون اوچون واجیب گۇرونمور - دۇوقسوز اوخوجولار دا وار، تکی او اوخوجو کی، حیسلرینی جیلوولاسین. من بئله بیر قناعتی ممد آراز، موسا یاقوب، واحید عزیز، آلیش کامال، عادیل جمیل، ابولفت مدتوغلونون شعیرلرینده دویموشدوم: تبیی کی، آدئکوات باخیمیندان دئمزدیم، نزاکت خانیمین «سئودا» شعیری نین اوستوندن یان کئچمه دیم، بیر ده بو سۇزو داها چوخ آرزولاییریق، حتّی قیزلاریمیزا «سئودا» آدینی قویوروق. اصلینه قالسا، موجردلییه مئیللی مفهومدور، کونکرت دئییلسه، اومیدیمیزی اونا چوخ باغلاییریق. نزاکت خانیم قلب ظریفلیگیندن، کؤورکلیگیندن و آنا قودسیتیندن ایستر بوتون اینسانلار سئودالانسین، حتّی خبیسلر بیر نتیجه چیخاریب سئودایا یئتیشسین. بو منیم موهاکیممیدیر، شاعیره نینسه اؤز مولا حیظهسی، سۇزون معناسینا اؤز پوئتیک موناسیبتی وار.

سئودا ندر؟

سئودا - سحر، مۇجوزه دیر.
سئودا کی وار، اودو سۇنموش جان ائوینه
ایستی، ایللق نفس وئیر.
سئوداسی نین ایشیغیندان
اطرافینا نور چیله یهر.
سئودا وار کی، قلب ائوینی " اوف " دئمه
دن

بیخار، سؤکر،
سئودا وار کی، ویران قالمیش بیر اورگی
قورار، تیکر.
سئودا وار کی، ایللر ایله باغلی قالان
قلب قاپیسین آچارینی
تاپار، آچار.
سئودا وار کی، پاسلی، کیرلی اورکلرین
پاسین، کیرین یویار، آتار.
سئودا دا وار " گۇزون کؤکو سارالاندا "
عمرون، گونون لاپ سونوندا
گه لیب چیخار...

سئودانین ماهیتینده خوشبختلیک دایانیر، بو نصییلیک او آدامین قیسمتینه دوشور، اینتئلئکتواللیغا، ائموسیوناللیغا، نعمته صاحیبدیر، سربستدیر و بونلاری اؤزو قازانمیشدیر. فرانسیز فیلسوفو و یازیچیسى فرانسوا مارى وولتئر (۱۶۹۴-۱۷۷۸) یازمیش کی، بوتون بو شئیلر کی وار - او اینسان خوشبختدیر، هزز، منافع و نشه اخلاقی حرکتلرده معیار رولونو اویناییر - او آدام سادته قووشور...

شعیرده سۇز پوئتیک اوبرازین باطینینی آچیب
گۇستیر، جانلی دئتاللاری عیانلشدیریر،

سئوداسيندان موما دؤنسون.

نه ائدسن كي، جميت بئله غئيرى-فزىلتىلىرى
يئتيشديرير، تربىيلنديرير. ف.وولتير بو مثله يه ده
مؤوقئىينى بىلديرميش و گؤسترميشدير كي، بو
دونىادا شرين، بدبختليگين ده، خئير و
خوشبختليك نامينه شره قارشى موباريزه آپارماغين
دا ضروريليگى دىقت مركزينده دايانير.

پوئزيا - شعر - شعيريت بشر تاريخى بويو
اينسانلارا لازيم اولوب، ائله اؤزو ده اينسانا احتياج
دويوب: بو ايكي سوييكت آيرىلىقتا اولودور،
گرکسيز يارپاقدير، بوداغيندان قوپوب، قوشلارين
آيلنجه سيدير، خصوصيله، قاراتوپوقلار اوچون! آما
او شعر(لر) او سوييه ده ديرچه لير، يازيلير -
اينسانا تاثير گؤستيرير، روحونو اويادير، قانادلانديرير،
سانكى اينسان هميشه صنعت اوچون داريخيپ،
قايعيلارينى اونودوب اونا سيغييرير. آغوشوندا بکله
نيب... من بير اوخوجو کيمي هميشه صنعتدن، او
جومله دن، پوئزيادان بحرلنميشم، ائثرزيسينه
قوناق اولموشام، بونون سببلرينى بير ادبياتشوناس
اولراق آختارميشام نظرى دايقلارينى. لاکين بو
ياناشماما تام آرخاينىلىقلا ياناشماميشام. البته، اؤز
دؤوقومده، ائستتیک باخيشيما و س.
اساسلانديرماق ايسته ميشم. لاکين پوئزيانين
اؤزونده، اونون ياراتديغى تاثيره - آشيلاديغى دؤوقه
سيغينميشام. ائله سون آختاريشيما شاعير
م.نزاكتين ياراديجيلىغيني اؤيرنرکن هرترفلى،
تمکينلى و اوبيئکتىو نتيجه يه گلميشم. ايستر
اينسان حيسلرى نين آختاريشى اولسون، سوسىال
ناراحتليغى و اخلاقى تزدالار اولسون، ايستر روحى-

اوخوجوسونو غئيرى-موعينلىکدن قورتارير و اينسان
حيسلرينى ياخينلاشديرير. نزاكت خانيمدا او دا
آيديندير كي، ائله دؤوقه ماليک اوخوجوسو اولور -
اونو اينانديرماق، فانتازيياسينى اوياتماق گرکدير،
شعيرين نفوذئديجى تاثيرينى آشيلاماق لازيمدير.

او پوئزيا ائجازکاردير - عادى دؤوقه، درين
اينتئلئکته يييلنمه يهن اوخوجونون گؤزلىرى
آچير، گئرچکليکده كي حاديه لرى، ماددى
ديرلرى و فاکتورلرى يوکسک سوييه ده تصوير
ائدير، گؤز قاباغينا گتيرير، شاعيرين شرحينه
احتياج قالير. شعر - صنعت ووجودا ائثرزى
پايلايير و داها بير مقصدى اودور كي، گؤزلىکدن،
اولولىکدن، طبيعتدن دؤوق آلماغى باجارمايانلارا
هزرى دويماق، دوشونمک ايمکانى يارادير. بئله
«کال» اوخوجويا حياتدا گؤروب ائتينا ائتمه ديگى
پرئدمتلىرى، اولايىلارى داها آيدين و حساس گؤروب
دويماغا چاغيرير. نزاكت خانيمين آدينى چکديگيم
شعيرينده ف.وولتير بئله بير راکورسدان دا
ياناشيريق: او شئيلر وار كي، اينسانا ايکراه يوخ، هز
گتيرير، ضرر يئتيرير، ايضطراب باغيشلامير، بيزيم
اوچون ياخشيدير. دئمک، بد عمليندن
اوزاقلشمايدير.

من ايستم بوزا دؤنموش

قار آدام دا

سئودالانسين.

سئودالانسين ان چيرکين ده.

سئوداسى نين گؤزونده او،

گؤزلىرين گؤزو اولسون.

قلبى داشا دؤنلر ده سئودالانسين.

داش اورکلر سئودالانيب،

داياقلارى، رومانتيكليگى، پسيخولوگىزمى و سايره لرى مۇوجوددور؛ نزاكتين شعير دونياسيندا ائكسىزمئىسىيا، مئديتاسىيا، ايمپرئىسىيولىك ھىچ دە سوسىيال عكسلىكلرى اينكار ائتمير، حادىثە لره قلوبال سفئرادا ياناشير و اينسان - زامان - مكان «وچلوگو»ندە توختاير. او، شعيره يالنىز اوبرازلى و سوسىيال شرح كىمى ياناشمير - پوئتيك فيكرين تاملىغى، گئىرچكلىگىن قاورايشى، دويغو آزادلىغى نين لىرىك تكمولودور.

اينسان دوغولور حيات اوچون و حيات اوغروندا دا ووروشور، اللشير، بعضيسى مقصدينه چاتير، بعضيسى يارى يولدا قالير: بيرينجىلر قازانير، ايكنىنچىلر ايتيرير؛ بو سونونجوىا دا حاق قازاندىرماق مومكوندور، يوخسا تانرى اينسانا قارغا عمرونو اتا اندردى. اما اينسانين فلاكتى اورادا باشلاير - ان دوغماسىنى ايتيرير و حاقسىز طرف اۋزونه سوال وئرمك اىستمير، بلكه ده اۋزونه پئشمانچىلىغىندان سىغىشىدىرمير؟ حاقللى طرف ايسه آغاينا پىچىلدامير دا: «اختار، اوميدده سوراق ائيله سن ده تاپا بىلمه يىھجكسن». ايتيردى او آدام دوغرودانمى حاقليدير، يوخسا حاقليدير ايتيرمه يه؟ شعير سولا حاق قازاندىرمير، چون او، شرطى رئفلىكسله داو- رانمىشىدىر. موقاييسه اندردىم: بير گون بير شھرده بير اۋكوز آياق آچير، كوچه لرى گزير، اما گۈزلىك، لذت، صنعت نومونه لرى آراسيندا يالنىز يول كنارينداكى يئمىش، قارپىز قابىقلارى اونون دىقتىنى چكىر. آخى اۋكوزون (ياخود اولاغين) سئيرينه لايىق اولان شئى يا ساماندير، يا دا يول كناريندا بيتن اوتدور... آخى صۇحبت «جوتلر»دن گئدير، يا سئوگىلىلر، يا دا دوستلار اولسون، ايتكى

معنوى مۇوققىي و تامللىق - بوتۋولوك چاغىرىشى اولسون، اىسترسه ده وطنداشلىق مسئوليتى و جاوابدئھلىك دوشونجه سى اولسون - نزاكت خانىم اولوبوندان، مۇعتدىللىگىندان، پوئتيك ائھتىراسىندان يايىنمامىشىدىر.

شاعيره نين پوئزىيا يارادىجىلىغىندا سئنتىمئنتاللىق و روحى قىيام - بونلار يئرى گلندە «قوشا قاناد»دىلار - دويورام، منيمسه يىرم. بير شعيرىنى خاطىرلايدان سونرا اۋز مولاھىظە مى داوام ائتديرجىم:

نىي ھاردا ايتيردىن، ھىچ اۋزون دە بىلمە دىن، ايندى دوشوب يوللار، آختار ايتيردىگىنى.

آچ، آرا بىلىرسنسە

اۋزون اۋز اللرىنلە ووردوغون بو دويونو.

يوللارى چىراق ائله، ابللرە سوراق ائله.

گۈردوم دئىن اولماسا، گۈيلرە سوراق ائله.

آختار، تاپا بىلمە سە ن، اوميدده سوراق ائله.

سوراق ائت يادداشى نين ويجدان محكمە سىنە.

حاكىمى دە اۋزون اول، موتتهىمى دە اۋزون.

حاقىقتىن گۈزۈنە بارى دوز باخسىن گۈزۈن.

دىلىنە يالوار-ياپىش، سوروشسون اورگىندن:

«نئجه ايتيردىم گۈرن؟»

اوميددن بير دە سوروش، تاپا بىلرم، دئىن؟!

قارانلىقدا بير اوميد ايشىغى وار ايزىندە.

آخى، نىيە ايتيردىن؟

آخى، نئجه ايتيردىن؟

بير دە سوروش اۋزوندىن.

باخ، ايتكى نين فلسفە سى بو حىسىن ائىشىندىن

باشلار! اوخوجوم ائله فيكىرلشمە سىن كى، باياقكى

نظرى مولاھىظھىمىن اوستوندن كئچىرم، ياخود

دانىرام. خئىر! پوئزىيانىن نظرى آتريبوتلارى،

دئییلمی سونو؟ باره سینده دانیشدیغیم (یازدیغیم) پوئزیانین کونتکستینده اوچ مولا حیظه دایانیر، بونا تئرمینولوژی باخیمیندان «تریموروات» دا دئییلیر، یعنی «تریادا».

بیرینجیه گۆر: شعر صنعتی نین تاثیر دایره سی «ماگیکیلیگی» دیر، اینسانی (وخوجونو) اؤزونه چکیب یاخینلاشدیریر، بونولا مفتون ائدیر، حیران قویور، او واختاجان باش توتور - ماگیک تصویر سیلینیب گئدیر، یئرینی رئاللیق توتور. عومومیتله، میستیک، میفولوژی تفککور موختلیف دؤورلرده مرحله لر کئچمیشدیر، اینسانلار گئرجکلیگی رمزی (سیموولیک) شکیلده قبول ائتمیشلر، رئاللیقدا فانتاستیک آتریوتلاری فرقلندیرمیشلر. بونون بیر سببی او اینسانلاردا مؤوجودلوق آنلامی واردی. آنتیک صنعتده کی اوبرازلارین (سورتلرین) خاراكتئر خصوصیتلری فیزیکی و روحی ماهیتلیدی، حیس و هیجان اونلار اوچون آپاریجی ایدی، وحدتده گؤتورولوردو. آلمان فیلسوفو هئنگل مثله یه یاناشمادا او قناعتله گلدی کی، اینجه سنتین زیروه سی، ایدئال صنعتین ایفاده سی کلاسیک صنعتدیر. بو گوندن آنتیک دونیا، اونون صنعتینه باخاندا گؤزلیک چیلپاقلیغی ایله گؤرونور، ایستر قادین، ایسترسه کیشی اولسون؛ بو، فیزیکی گؤزلیکله کامیلیگین هارمونیا سی یوزومو ایدی. آنتیک هئیکللره دیقت یئتیرسک، مارق دوغوران اوندادیر کی، اینسانلارین گؤزلری بیکسیدیر، چونکی اونلار اوچون گؤز داخیلی عالمه ایشیق ساچان یولون آستاناسیدیر. گؤرکملی عالیم، پروفئسسور مممد قوجایئوین قناعتینج: «آنتیک اینسان اؤزونو بیر وارلیق کیمی اینسانلیغین پایینا

ایتکیلر دوشنده اونون تفککورو، ایفادم اوچون اوزر ایسته بیرم، حیوان اینستینکتیله عئینیلشیر، حتّی ائله مقاملار وار حیوان شوورلو داورانیر، ینی ایلکینینه قاییدیر، مین عذابلا اولسا دا آمالینا قوووشور. سن اینسانی نه وادار ائتمیش کی، اؤز دوغمان حساب ائتدیگیندن اینسانی ایتیریرسن. بیر تصدیق ائدیلمیش حاقیقت: سومون بالیغی نین بالاسی ایلرله دنیزده قالدیقدا سونرا دوغما اولان چایا قاییدیر، دوغولدوغو یئرین بؤیوک چایا تۆکولدویو ساحیله.

یاخود: ایلان بالیغی بالالایاجاقلاری واخت دونیانین هر طرفینده کی گؤلری، چایلاری کئچیب بئرمود آدالاری (اتلانتیک اوکئانیندا، آبش- این شرق و قرایب آدالاری نین شمال ساهیللرینده بیر آرخیپئلاق دیر) یاخینلیغیندا کی درینلیکلرده بالا چیخاریر و اؤلورلر.

آوروپا کی ایلان بالیقلاری اوکئانلاری کئچیب عئینی یئر قاییدیرلار. کیچیک بالالار یولا چیخیب آتا-آنالارین گلدیگی عئینی ساهیله چاتیرلار...

آلاه بوتون مخلوقلاری جوت یاراتمیشدیر. آیئی- کریمه ده یازلمیشدیر کی، بیز هر شئیدن - ائركك و دیشینی جوت یاراتدیق، بلکه، بیر دوشونوب عیبرت آلاسیز. هئج ده بئله آیینمادی، اونا گۆره بیر د: «هقیقتین گؤزونه دوز باخمادی گؤزو»، بوتون معنوی دیرلره ائتینا ائتدی، اؤنجه، اؤز عاقیبتینی دوشونمه دی. حالبوکی، اومید یئری واردی - سون دایاق - سون باریشیق - سون شانس.

نزاکت خانیمین بو شعرینه یالنیز «جوتلر» ین داورانیش - اخلاق پسخولوگیاسیندا

یاناشمامالییق - بیترفلیک اولاردی. شعر («سوراق ائل») فردی دوشونجه نین پرئدمتتی دئییل، اینسان طالعی نین دیکته سیدیر... اینسان اؤزونو درک ائتمگی باجارمالیدیر، بونا عمل ائدنلر ده ایستیشنا اولونمور، ایتیردیگی نین آجیسینی چکیر، آغرییر و بئله لری یاخشی کی، اؤزونه شاعیره نین وئردیگی سواللارا جاواب آختاریر. او اینسان، وارلیق درک ائده بیلیمیشدی، لاکین اؤزونو آرتیق فیزیکی جهتدن کامیل وارلیق کیمی درک ائده بیلیمیشدی کی، بو دا اینسانین تاریخی اؤزوندورکئتمه یولوندا آتدیگی ان بؤیوک آددیم ایدی. بو درکئتمه نین ماهیتی اوندادیر کی، اینسان تبیی و روحی ماهیتی نین سیخ، آیریلماز وحدتی کیمی سجییلندیریلیر.

شعر-نظم اؤزلوگونده بئیینده - تخییولده ماددیات (بیر پرئدمت) قیسمینده حاضر اولمور، قلیب شکلینده دئییل کی، بیرباشا یازیلین، بئله اولاردیسا «ؤل» شعر دوغولاردی، شاعیر اؤز اوبرازینی آختاریب تاپماقدا چتینلیک چکمزدی و شاعیرلرین سایى ایندیکی نین هنده سی واریانتی اولاردی. نزاکت خانیمین «ماگیك» تفککورونون، میفیک فانتازیاسی نین هاسیله گتیردیگی میصراعلار اینسانین ایلک یارانما مرحله سینه گئدیپ چیخیر:

...گئجه نی گوندوزه بیر چئویرن وار،

یاغیشلار یاغارمی بولود دولماسا؟

آدملی، حوالی دنیا دئدیگین

اولمازدی تانری نین امری اولماسا.

قزالار، قدرلر اؤتر بیر آندا،

ملکلر های سالیب اوخشار بویونو.
حاقدان اوزولمه سه عؤمور دئدیگین
ئیلر عزراییلین اولوم اوونو.
" گئت " دئین دوشمین بیردیسه،
دوستوم،

" قال " دئین دوستلارین، مین آغلایان وار.
بیزیم دوعامیزی ائشیتدی بیل کی،
سنی نظرینده بیر ساخلایان وار.

فله یه قالسایدی عؤمور یازیندا
آدردی پاییزدا سولان گول سنی.
تانرینی سئوه رک یاشا، باجیم، سن،
اجلین الیندن آلدی، بیل، سنی.

شعیرین پوئتیكاسینا وارمادان دئیردیم کی،
اولومون قاجیلمازیلی و «ینکاری» میفیک تصووره
اساسلانمیش، رئاللیغین فانتاستیک بیر ائلئمئنتی
کیمی تصویر اولونموشدور (شعیر ایستعدادلی
شاعیره م.فرقانه یه هسر ائدیلمیشدیر). عئینی حالدا
روحی باشلانغیج «یدئال آهنگی» رئال مکانا گتیریر.
اولوم - اینسانین سونو ائله ده عزراییل اوچون آسان
باشا گلیمیر، تانری یاراتدیگی مخلوقون ایسته نیلن
حالدا اؤلجگینه ضمانت وئرمیر.

نزاکت خانیمین شعر دنیاسیندا معنوی-روحی
دیرین پوئتیك اینیکاسیندا - وارلیغین قاوراییشیندا
دویغو آزادلیغی سسله نیر. خصوصیه، محبت
حیسی لیریکاسیندا بونا شاهیدلیک ائدیریک.
«کؤنلومون» شعیری:

نه واختدیر گولوزلو یار سوراغیندا،

خیالی گؤیلرده سوزور کؤنلومون.

آيرىلىق گۇرونمىز بوز اللرىلە،
عوزور اومىدىنى، عوزور كۇنلومون.

كسدىرىپ قاپىمى، قىشى گۇرورسن،
گۇزومدە بوز توتان ياشى گۇرورسن؟
فلگىن آتدىغى داشى گۇرورسن،
سۇدا گونلىرىنى ازىر كۇنلومون.
قارالدى آغ اوزو قالان قارامىن،
نىيىنى درىم كى، واختىسىز بارىمىن؟
اوزونو گۇرسىدى بىر دە يارىمىن،
نىسكىلى قالمازدى نذىر كۇنلومون.

نومونه وئردىگىمىز مىصرىلاردا شاعىرىن لىرىك
«من»ى نىن مودىلى بىر پوئىك آتريبوت كىمى
نظره چارپىر، حىسلىرىن بشىرلىگىنە ضمانت وئىر،
سوسىيال چالارلاردان اوزاقلاشىر، ياشاماغا
احتىياجلى اولان شاعىرە نىن كۇنلونه خىتابىدىر.
البتتە، پوئىيادا شاعىر ھىچ دە شىعەرلىندە
سوسىيال شرحە يئر آيىرمىر. حياتىن لىرىك
يارپاقلارى وار كى، اىستر مۇلىف ھىمىشە يامياشلى
قالسىن، سولماسىن. مئلىن، «كوسموشم»، «ۇلنە
قدر»، «سن گئىسن» كىمى روحى شىعەرلىرى بىزە
كلاسسىك شاعىرە لىرىمىزىن شىعەرلىرىنى
خاطىرلايدىر. بىر قىسىم اوسلوبى شىعەرلىرى يازىر –
شاعىر ايجتىماى توتوملولوغو ايلە سوسىيال
اينتئىرئىلرە اوز توتور و گونوموزون – حياتىن
گئىرچك اوزونە قلوبال سويىيە دە ياناشىر، آما
اينسان – زامان موناسىبتلىرىندە ضىدىتلىرى
مورككېلىشىدىرمك اىستىمىر و پوئىيانىن ياناشما
طلبىنە اوستونلوك وئرمىر.

شاعىرە-مۇلىف اونا دا شاھىددىر كى، چاغداش
زامانىمىزدا يارانان معنوى ضىدىتلىرىن، فىزىكى
فاجىيە لىرىن ان بۇيوك قىسمى اينسانىن اۇز روحى
عالمىندىن اوزاقلاشماستىدىر. اسرلىر بىر-بىرىنى عوض
ائتدىكچە پوئىيادا يئنى جريانلارنى و اوسلوبلارنى
يارانماسى، ھابئلە ايجتىماى-سوسىيال موستويىدە
موختلىف ايدئولوگىيالارنى، نظرىيە لىرىن دۇولتىن و
خالقىن مارقارلارنى سونى، ياخود كورتىبى خىدمت
گۇستىرمە سى اينسانلارنى بدىعى ادبىياتدان سويوتىدۇ
– بو سىرايا تئلىكانالارنى، اينتئىرئىت شىبكە لىرىنى
دە علاوہ ائدرىم – شۇھرتە، رئالىست اينتئىرئىلرە
و اوتىلىتار قازانجا باغلادى. عومومىتلە، صنعتىن
تاثير گوجونو ضىفىلتىدى. اينتىباہ دۇورو ياشانمادى،
او صنعتكارلار دوغولمادى. پوئىيامىزدا نىظامى،
خاقانى، نىسىمى، فوزولى پوئىك مكتىبى يارانمادى.
فردى صنعتە اوستونلوك وئىلدى، روحى ايتىفاق
بىر نۇو آرخا پلانا كئچدى. خىخ اسر، او جوملە دن،
سووت دۇنە مى، سوسىيالىست رئالىزمى ادبى
اوسلوبو ان اىستىعدالى يازارى بۇيرو اوستە قويدۇ،
پارتىيالى صنعتكارا سربستلىك، آزاد دوشونمك،
كئچمىشى ايدئاليزە ائتمك كىمى دىرلەر يول
آچدى. بو گون «كۇھن» ايلە «ورتا» نىسىل يئنى
نسىلن يارادىجىلىغىنى اىزلە يىرلىر. موسا ياقوب،
واحىد عزىز، رامىز رۇوشن، اىسلام سادىق، ذاكىر
فخرى، رامىز قوسارچاىلى، ابولفت مدتوغلۇ، ائلىشاد
سفرلى، آغاجفر ايلە ياناشى قادىن شاعىرە لىرىمىز
يئتىشمىشلىر. فىروزە مەمدلى، نورنگىز گون، فرقانە
مئھدىئووا، نزاكت مەمدلى سىماسىندا اىستىعدادلار
اۇز فردى اوسلوبلارنى ياراتمىشلار. من بو
خانىملارنى، ائلجە دە دىگر شاعىرە لىرىن

دئومونئمنلیک، ایفادنن ائفئمئرلیگی،
 آمبیوالئنتلیک، دئفینسیسیا... و پارادوکسلوق. بو
 «یئددیلیک» (شرتی رقمدر، نتیجیخارمادیر)
 حاقیققدیر کی، نزاکت خانیمین شعرلرینده داخیلی
 تاملیق ایستگی، ابدی سونسوزلوق آنلامی، اینسانین
 آزادلیق طالعی و س. بدیی-ئستتیک درکی
 اوپتیماللاشدیریر. بوتؤو حالدا پوئزیاسیندا اوخوجونو
 یئریندن اویناتماق (رقس معناسیندا یوخ)، تصویرین
 ئئجازکارلیغی، سحرلیلیگی و س. پوئتیک اوברازین
 خاراكتئردیر، تلقین موکمللیگیدیر: صورت ایله
 اورئینال آراسیندا بنزریلگین چالارلاریدیر، بیر
 اولماقلا، اوخوجولاردا ایکراه دوغورماسین، سیخینتی
 یاراتماسین؛ بو روحی حال سئوگی-محبت
 شعرلری یازدیریر، چون، حیسلرین پوئتیک اوپونو
 یالنیز سئوگیده-عشقه ساکیتلشیر بیر روبایده
 دئییلدیگی قدریند:

بیر عشق کیتابیام سوراقلانا جام،

دویغوملا، حیسیمله واراقلانا جام.

شعیریمده آدیمی یاشاتماق اوچون

سنین سئودان ایله یاراقلانا جام.

«پوئتیک اوپون»ون ائله مکانی دا وار، قارانلیقدا
 گیزله نیر، اوستونو نیمداش کلمه لرله اؤرتور،
 چوروموش کولش یگی وئیر، بو طرزله (هایف
 اوسلوبا، جریانا دا کئچمیشدیر) اوخوجولارین
 «ساقیزینی» اوغورلاییر. پوئتیک اوברازلار
 نیظامسیز، پینتی، یؤندمسیز میصراعلار یارادیر،
 بؤلگولرین تناسوبو پوزولور و ایلاخیر. بونو من
 ایستعدادین بسیطلیگیله باغلایرام. فایداسیز
 عکس-سدادیر، بوش گؤرونودور کی، آغ ورقلرده
 قارا ایزلر بوراخیر. اوخوجولار یاخشی شعر باره ده

← Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خدافرین

یارادیجیلیغینی ایزله ییرم، پوئزیادا اؤز جیغیرلاری
 ایله «سولا» و «ساغا» باخمادان ایره لیله ییرلر. هر
 بیر شعر اوغورلو آلینماسا (بو، مومکونسوز تشببوس
 اولاردی) دا، عومومیلیکده اوخوجونو یاریدیرلار...
 خصوصیله، گنجلیکده یازیلان شعرلر ایلاهی بیر
 وهیله گلیر، ترته میز بولاق سویو کیمی. حتی گنج
 شاعیردن سوروشسان کی، ایلک شعیرینی
 خاطیرلاییرسانمی؟ جواب نه اولار؟ اما نزاکت
 خانیمین اعتیرافی داها صمیمی گلدی منه. ایلک
 کیتابی «ؤمروم»ده یازیب: «هاچان ایلک شعیریمی
 یازمیشام؟ اؤزومون اؤزومه وئردیگیم بو سوالین
 جاوایینی آلاها آند اولسون کی، بیلیمیرم. اونا گؤره
 کی، گؤزومو آچاندان قملرین آت اویناتدیغی،
 کدرین، آیریلیقلارین مئیدان سولادیغی گونلرین
 ایچیندن آددیم-آددیم کئچمیشم. آیریلیقلار بؤیور-
 باشیمدا فیرلانا-فیرلانا بیر گون گؤرموشم آتام
 یوخدور بو دونیادا... سونرا آنالار سوناسی، خانیم-
 خاتین آنام کؤچوب... قلبیمده یازمیشام ایلک
 شعیریمی بلکه؟ بلکه ده گؤز یاشلاریمین ایلک دفعه
 اوزومو بوزا دؤندردیگی واخت یازمیشام؟ ایندی ده
 یازیلدیغی تاریخی، آیی، گونو، ساعاتی اونا گؤره یادا
 سالا بیلیمیرم، نه بیلیم...».

بورادا حاقیقتن شعرین ماگیکلگیینه اینانیرسان.
 بو، هله کی، سیردیر. نزاکتین سون فیکرینی
 موشاهیده ائدیم. اونون هئچ بیر شعیری نین
 یازیلما - دوغوم گونو یوخدور...

ایکینجیه گؤز: پوئزیایا مئیدانیندا اؤزوم طرفیمدن
 ایره لی سوردویوم «پوئتیک اوپون» نظرییه سیدیر
 (تدقیقاتا بؤیوک احتیاجی واردیر) کی، آرخاسیندا
 سؤزله اوپون: اینتئقرال یوزوم، آنتیتئزا،

كۆنلۈم، بو سئودانىن اونوانى يوخدو،
قوشول كولكلره آختار، سوراقلا.
"گۆز ياشى اورە يە آخسا، درد اولار"،
سينمە سيغىنىپ، دويونجا آغلا.

منجە، بير عشقین اوركدە گيزلنديگى سیرری
آچماق اولارمى؟

اوپونجويه گۆز: ايستدالدا زحمت صنعتين
موشاييغتچيسيدير؛ صؤحت بديعى ادبياتدان
گئدير: شعريت، گۆزليک، ائستتیکا اونون
جؤوهرينده، ماهيتينده اولماليدير كى، كايئاتين،
يئرین ظاهیری و داخیلی گؤرومونو گؤرمک مومکون

اولسون، بير واسيطه اولسون. صنعت، پوئزیا
اينسانى حئيرتلنديرمه ليدير، ينى خوشا گلکم
اوچون ايلکيندن بوشالماق لازيمدير؛ ايلک سورونو
سيناغا چکمه لی، تدريجن گوجونو آرتيرماليسان،
داها تکبورلويه يئر قالمير. شؤهرتی سئون
اينسانلاری ديرلنديرمه ليدير، اونون آزادليغینی
ايشيله قوروماليدير، ان آزی مودافيعه ائتمه ليدير.

دوشونور، اونا گۆره كى، تصويرين (ترنومون) دايره
سى حياتدير، طبيعتدير، گۆزليکدير. صنعت اثری
اوپون اوزرينده قورولور، ينى ايدئيا و اوپرازين
وحدتیندن قیدالانیر، صنعتین (و جومله دن،
پوئتيك اثرين) آنجاق فورمال جهتينی يوخ،
مضمونونو موعينلشدیریر، نئجه ايفاده سى ايسه
شاعیردن-مؤليفدن آسيليدير: بئله اووقاتلی
مقاملارين ليریک-حزين پيچيلتيلاری دا اولور و
شاعیر بئله مقاملاريندا، هانسی كى، ايچی
دولموشدور، بوشالماق ايسته يير، سئوگيلی،
محبتلی، عشقلى مىصراعلاری ايله باريشير دا -
اوشاقليغيميزداكى كيمي «گيزلنپاچ» اوپونو
اوينامير.

اورگین سئويرسه، خوشبخت
آدامسان.

ياشیل اوميدلرين سولوبسا، آغلا.
وارسا يار يولوندا نيگار ائليغين،
اورگین بولود تک دولوبسا، آغلا.

ساچيندا گؤرونن او آغ تئللىرى،
طالعین قارالان تئلینه باغلا.
اوز توتوب دردينی گؤيلره سؤيله،
گۆز ياشى ايز سالسين اوزونه، آغلا.
گئچيکميش بير عشقین دادی نئجه دی؟
گزدینمی ایزینی گوندوز چيراقلا؟
گزیب آغلاماغا بير يئر تاپماسان،
باش قويوب ديزينه، اؤزونو آغلا.

سادالانان معنوی-روحی دیرلری پوئزییاسی نین
پرئدمتینده تاپمیشدیر.

پوئزییادا اینتئقرال

تکامل:

سوسیال ضدیدیتر و

ویجدان معیاری

بئشینجی فصل

زامانین دیکته سی دایما دیشیر، دیالکتیک
اینکیشافا تله سیر، معنوی شرایت حیاتین
(جمیتین) ان موهوم پروبلملرینه جاواب آختاریر و
بو گئدیشاتا ماراقلیدیر. بو اینتئرئسلرین سیراسیندا
بشریت هارایا گئدیر، سوسیال قروپلارین (تبقه
لرین)، ایدئولوقلارین، دؤولتیندن پای اومانلارین
موداخيله لری تارازلیغی ایستر-ایسته مز پوزور،
نتیجه ده دؤورون کسکین تزدالاری نین هلی
اورتایا گلیر. بو جور و یا دیگر پروبلملرین هلیینه
تاثیر گؤسترمکده واجیب اولان معنوی مدنیتین
اهمیتی بئله بیر سفئرادا (محیط ده) آرتیر. ایییرمی
بیرینجی عصر عونولا سجییه نیر کی، اولکی
زمان کسیکلریندن فرقلی اولاراق بشریتین منافعیی
دیقت مرکزینده دایانیر، معنوی مدنیتین
دایاقلاریندان بدیعی ادبیییات، اینجه سنت، تئاتر،
مطبوعات و سایرلر عموموسوسیال و اخلاقی

صنعت - نظمه تا قدیمدن او نظرله باخمیشلار
کی، سال داشی قایا، گؤل و دنیز، سسی مئلودییا
کیمی تسو-وورونده (تخییولوند) جانلاندیریر.
یازیچی، ادبی-یاتشوناس ویکتور شیلووسکی یازیر
کی، صنعت آدلانان بیر نسنه وار کی، اونون مقصدی
شئیلرین تانینما دویغوسو دئییل، گؤرمک دویغوسو
یاراتماقدیر، صنعتین مئتودو شئیلرین «یانیشدیرم»
اوسولودور و درکتمه نین مورککلیگینی، مودتینی
آرتیران فورمانین چتینلشدیریلمه سی اوسولودور.
بئله لیکله، صنعتده، شعیرده قاوراما پروسئسی
مقصدیر و اوزادیلما سیدیر، صنعت شئیلرین
یارانماسینی یاراتماق اوسولودور، اولدن
یارادیلیمیشلارلا ایسه صنعت اوچون اهمیتی
یوخدور» (" ادبیات قرئتی " ، ۱۶.۲۰۱۶.۰۹).

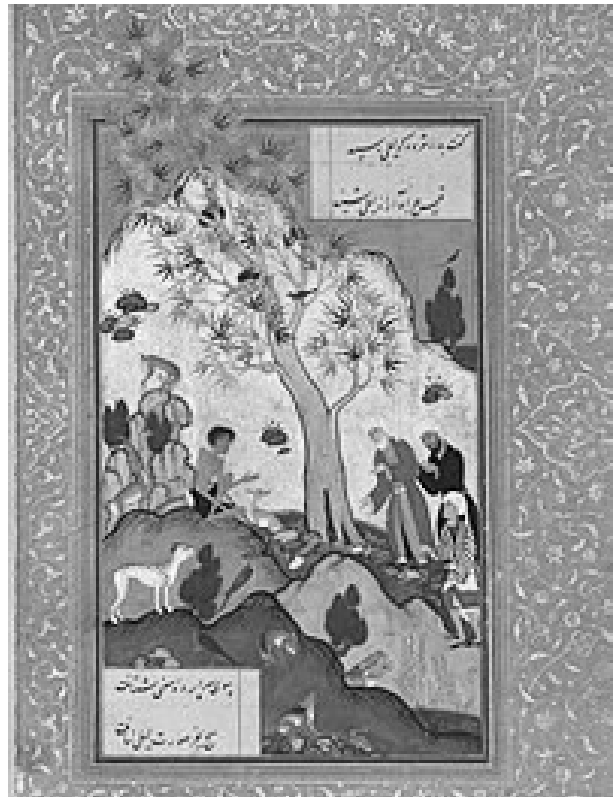
شعیر باشدان-بینادان مؤجوزه دیر - بو فیکری
فوضولی وورغولامیشدیر، بونون بیر موهوم سببی
شاعیرین ایسلام دیرلریندن قیدالانماغی ایله برابر،
موختلیف مدنیتلرین، میستیک-دینی-اخلاقی
کئیفیتلرین منیمسه دیلمه سینده (قاورایشیندا)
آختارمالیییق. پوئزییا صنعتینده ده علمی مضمون،
سبب و نتیجه علاقه سی آختارماق لازیم گلیر. بو
باغلیلیق فردی یاناشمادان و اؤزل اوسلوبدان
باشلایب بشری سوییه یه اوجالیر، بونون بدیعی-
صنعت فورموله سینی بئله یوزماق داها مقصدویغون
اولاردی: کایناتین عومومی وحدتی و بورادان ایره لی
گلن اینسان-کوسموس-تانری موناسیبتلری،
اینسانین شخصی ایمیحی و جمیتده مؤوقییی،
بشرین اخلاقی و اقلی صافلیغی نین کامیللشمه سی
مثله سی. نزاکت خانیم دا بیر شاعیر اولاراق

نسیللرین وارثلیگینی شرطلندیریر، اینسان وارلیق اولاراق اؤزونو باشا دوشور، آنلایر، فیکرینی سۆزدە ایفاده ائدیر، شاعیر(لر) ابدیت اینامینی بوروزە وئیر. بیر دانیلماز اعتیرافدیر کی، چاغداش ادبیاتمیزدا، دئیک کی، پوئزیامیزدا اینکیشاف، ضیدیتلردن قاجماماق، کلاسسیکلردن بحرلنمکله ایستعدادلی شاعیرلر یوخ دئییل، جسارتله اؤز حیسرلینی عومومیلشدیرلر. پوئتیک طلبلر: آغری و سئوینج، حسرت و وصال، پئسسیمیزم و اینام هم بیر-بیرینی شرطلندیریر، هم ده بیر-بیرینی ردد ائدیر. شاعیر نزاکت ممدلی ده ایستیئنالیق یاراتمیر، پوئزیاسی اوخوجوسونون ایچریسینه هوپور. دونیانین سس-کویونه، چیغیرتی-هارایینا باخمایاراق دوشوندورور شعیرین ظریف قانادیندا بئله! شاعیر اوچون عئینی زاماندا نسیگیللیک، قریبلیک، ایتکی یاشانتیلاریدیر؛ بونلارین ماهیتینده شاعیر دردی «مسکونلاشمیشدیر». درد هرچند، بؤلونندیر، لاکین بو دردی آپارماق غئیری-مومکوندور، یالنیز و یالنیز یونگوللشدیرمک مومکوندور، بو دا شاعیره اوچون تسلییدیر:

دئیرسن کی، گل، دردلشک، آنام-باجیم،
سن آنام اول، من ده باجین.
دردی-سری بؤلوشدو کجه
یونگوللشسین دردی-آجیم.
هارا گئتسم، هارا قاجسام
درد اولوبدو یول یولداشیم.
دردلر وار کی، اورگیمده سادالاسام،
قورخورام کی، اورگین تاب گتیرمه سین،
گؤزل باجیم.

پروبلئلرین هللینه یؤنلیدیله. معنوی دیرلر (سروتلر) اینتقراسییا اولونور، زنگینلشیر، بدییی یارادیجیلیغا گئیش مئیدان یارانیر.

اؤتن اسرده بیر یازیچی دئمیشدیر کی، بیزده چاتیشمایان خالیص تفککوردور کی، زاماندا چوخ شئی اوموروق. ایندی دنیا دییشیر، ساکیتلیکله یاناشی موحاریبه لر، حده-قورخولار، هوقوقی پوزونتولار هر آددیمدا قارشیا چیخیر، باخمایاراق

«خالیس تفککور» مۆوجوددور، لاکین اؤلومه سونی شرایت یاراتماق قاباریق طرزده اؤزونو بوروزە وئیر. چاغداش دوشونجه اینسانشوناسلیغا یاخینلاشیر؛ بو ایسه ادبیاتین، اینجه سنتین قارشیسینا لازیمی مطلبلری چیخاریر. عومومی گؤتورنده بدییی ادبیاتدا – پوئزییا و نسر خصوصیه – اخلاقی تاملیق، ابدی سونسوزلوق آنلامی و بوتؤولوک چاغیریشی مۆوجوددور کی، تاریخلیگی اؤزوندە احتیوا ائدیر،

قورخورام کی، اوتاناسان، درد دئدیگین

دردلریندن.

... هانسی بیرین سؤیلمگیم من،

آی دردیمه حالی باجیم،

دینله دیکجه درد-سریمی

اونوداسان درد-سرینی؟

دئیرسن کی، گل، دردلشک،

گل دردلشک، آنام-باجیم...

اینسان و جمیتین داورانیش ایستیقامتینه، موثبت
عننه لره یاردیمچی اولور. اخلاقی تکاملون یولونو
اؤستئتیک ایدئاللا تمیزله ییر، اینسانلارین معنوی
حیاتینی ایشیقلااندیرماقلا سوسیال ضیدیتلره
موداخيله ائدیر، ویجدان معیارینی اورتایا قویور. بئله
بیر فیکیرده دئیلم کی، شعرلر (پوئزیا) باشدان-
بینادان دیداکتیک سجییه داشیسین، یوخ! شعیری
اوخویاندا اونون حزیلگی، لیریکیگی، آخارلیغی
«خلاق درسی» نه گیروو گئتسین!

جمیتده مؤوجود اولان ضیدیتلر، چاتیشمازلیقلار،
آنلاشیلمازلیقلار اونو دیکته ائتمه لیدیر کی، دنیادا
واحد قانون - لوقوس حؤکم سورور، آما حاکیم
دایره لر اؤزلرینی ائله تصووره آپاریرلار کی، هر
شئی اونلارین ایفاده سیندن آسلیدیر، اونا گؤره
کی، بعضیلری لوقوسون عومومی طبیعتینی
آنلامیرلار، باشقا مؤوقئدن قرار چیخاریرلار، خودپه
سنددیرلر.

شاعیرلر هم ده فیلسوفدولار - جوزی موبالیغه
اولسا دا - اونلار یاشادیغی زامان اوچون تیپیک
منطیقی دوشونجه لرینی - پوئتیک میزانلاری
تصویر ائدیرلر: معنوی حیات دنیا چرچیوه سینده
اویغون گلمه لیدیر؛ فردلر اوتیلیتار مقصدلر گودممه
لیدیر. دئمک، ضیدیتلرین هल्ली اوچون
داورانیشلارینی تنزیم ائتمه لیدیرلر. نزاکت خانیم بو
گؤرومو شاعیر حیسیاتی ایله دویور، آما دونیانین
بیر اوجوندا کدری ده یاشاییر و «کدری سئوینجه
مؤهتاج دونیانین»، - دئیر. ماراقلیدیر کی، «ئلجه
الیندن توتوب گئدن» دونیانین آجگؤزلوگونو ده
گیزلتمیر. شاعیره نین رفیقه سی دیلاره خانیم

درد گئنیش معنادا جمیتین ایفادئتمه
ستروکتوروندان گلیر، ایدئولوگیانین تؤرمه سیدیر.
ایدئولوقلار ایسه بو گوناھی سیلمک (یوماق
چتیندیر) اوچون معنوی مدنیتدن بیر واسیطه
کیمی ایستیفاده ائتمیشلر، نئجه کی، سووئت دؤنه
می بو ایشین ماهیر روپورو ایدی. پوئزیا -
شاعیرلرین سؤز احتیاطی دایما بو ایدئولوگیانی
داشیمیشدیر، تعریفلر، مدحلر، طنطنه لی اودالار
یازمیشلار، لاکین بوتون حاللاردا پوئزیانی
ایدئولوگیا ایله عئینیلشدیرمه میشلر. شعر
ایدئولوگیالار ساواشیندا، اخلاقلار توققوشماسیندا
فاللیغیندان قالمامیشدیر. بو یؤنومو بوتونلوکله میلی
شعیریمیزه شامیل ائتمک دوزگون اولمازدی، دنیا
پوئزیاسیندا بدیعی پروسئسین آیری-آیری مرحله
لرینده عکسینی تاپمیش آتریبوتیو فونکسیاسیدیر.
نه یاخشی، بو گون سون اووقات سیاسیلشمه
میشدیر. پوئزیا اوخوجولارین محصولدار
تصوورونون، شوورون چئوکیکیگی نین، یارادیجی
ایستعدادی نین اینکیشافینا یؤنلن قادیر منبعدیر،
هابئله هومانیزمین خاراكتئرینه تاثیر گؤستریر،

هسر ائىدىگى «اخىر كى...» شعيرى بو باخىمدان
مؤليف فيكرى نين تكمولو كىمى سسله نير:

... ائله بيل بختىنى يازاندا سىنيپ،

تانرى نين الينده قلمين اوجو.

درد مين اوسوللا قيرير قىلبرى،

سن نه بيرىنجىسن، نه ده سونونجو.

بئش كيشى قالدېرىپ، چكمه يهن يوكو،

آلب داشيىيرسان باشقا بېچىمده.

"اولين گلينجه، اخيرين گلسين"، -

بئله بير دئيم وار ائلين ايچينده.

قول آچىپ سوزه سن اؤولاد تويوندا،

قوى بيتسين اخير كى، بو آغرين-آجين.

بير گون نوه لرين قاچسين اوستونه.

ننه يه دؤنه سن، ديلاره باجيم.

بو شعير «ايتحاف» ليق مضمونوندا چيخير،
كونكرئت شخصيتين - آنانين نيكبين آرزوسونا
جاواب وئرير. اوخوجو شعيرين آناتوميك
قورولوشونو ايکينجى پلانا كئچيرير، چون اوركده
تانرى سئوگىسى دايانير. بو، او سئوگيدير بير قادين
اوبرازى نين ويجدان معياريندا اؤزونو تاپير.

بئله نومونه لرده اوخوجولار روحى عالمين
فزىلتلرينى منيمسه ييرلر، دؤوقه ماليك اولورلار.
پوئىيانين طلبلريندن بيرى ده بو يولون -
فزىلتين آشيلانماسيدير. فزىلت ايس: دؤوقه و
ايضطيرابا موناسيبتده اينسانى كامىللىشديرير،

اخلاقى ديرلرين گؤزلىگىنى موعين ائدير:
جسارتلىلىك، سخاوتلىلىك، جئنتمئلىك،
دوغروچولوق، اونسيئجىللىك. شعيرين پوئتيكاسيندا
بونلار و سادالاماديغيم خصوصى-يتلر دايانير.
شاعيرين «ؤمروم»، «دونيا»، «درد»، «تالى»
قايسى»، «مىللتين اونوانى» و باشقا شعيرلرينده بو
معيارين تارازليغىنى دويمايا بيلميرىك. بلى، درد
گلنده قفيل جايئاغىنى كئچيرير، چون «ووونو»
تاپمىشدير، اونون اوچون نه قم! زامان دا اونو ايزله
يير كى «ودسون»، لاكين او، آجيزلشير!

دئيرلر هر درده ملهم زاماندى.

بس زامان دردلى نيه آزالتمير؟

نيه درد اوستونه دردلر جالانير،

زامانين گوجومو دردلره چاتمير؟

مولاخىظه لريمده نزاکت خانيمين شعيرلرينده
فلسفى تحليل آپارماق فيكريندن اوزاغام (هالبوكى،
پوئزيا بونا ايمكانلار يارادير)، تحليلده اويئكتيو
اؤلچوسونو گؤزله ينم. اونوتمايق كى، شعيرده
مودريكلېك (خاليس فلسفه دن اوزاقلېق) چوخ
حاللاردا، عوموميتله، اينجه سنت عالمينه
قنوسئولوژى باخيشلا ياناشيلير. اگر شاعيرده بو
اينتئلئكت، تپر، ساواد وارسا، شعيرين پرنئمئتينه
ايدراكى دوشونجه نين موعين پيله سى كىمى
ياناشار. گيزلين دئييل كى، سون ايللرده شعير
عالمينه گلن يازارلار شعيره يالني ايلهام پريسىنى
گؤيرچينبازلار هاوايا اوچورماقدان حظ آلان كىمى
ياناشيرلار، بئله دئييل آخى. شعيرده، اونون
گؤزلىگينه موعين فازادا محاكمه - منطقى

محبت سۆنۈبسه، قىناما داھا،

آيرىلىق عشقلىرىن الھد داشىدیر.

توخوندوغوم بو شعیرلر و كونكرئت باشلىقدان ایره لی گلن مثله م. نزاكتین پوئزیاسیندا بئله بیر فیکیر اویاتماسین کی، شاعیر اوچون اخلاق یئگانه موضوعودور - پرئدمئتدیر و بو اوبیئکت بوتؤو حادیثه کیمی ترنوم اولونور. بو موضوعو باشقا ائلملر (پئداقوگیکا، پسیخولوگییا، سوسیولوگییا و س.) اوچون بیر حادیثه کیمی اؤیره نیله بیلر. مثلن: کوتلوی شوورون بیر ساهه سی کیمی، پوئزیادا ایسه اخلاقین تکاملو قیسمینده اوخوجولار چاتدیریلیر. نجه کی، نزاكت خانیمین شعیر دونیاسیندا منی سیلکله ین بلکه ده پئداقولوغومدان گلن اخلاقی تزدالار اوبیئک-تیو موناسییتیمدیر، یاناشما معیاریمدیر، سوسیال فیرتینالاری دویماق قابیلیتیمدیر: صمیمیته یاناشماق، تبیلیگی گۆرمک، اینسانیلیگی باشدا توتماق. نجه کی، هر بیر اینسان اؤزونو سورغو-سوالا توتمالیدیر، چون، ان عدالتلی جاوابی اؤزو وئره بیلر، اگر اعتراف ائتمگی باجاریسا. نزاكت ممدلی نین شخصیت بوتؤولوگوندن قیدالانان یاشام دوستورونو آچماق دا بیر هونردیر. شاعیره نین «۵۰ یاشیم» شعیری وار، اوخیاندا اؤزومدن سوروشدوم کی، نه اوچون بو شعیری ۳۰، ۴۰ یاشلاریندا یازمايیب؟ تخمین ائله دیم کی، بو عۆمور یاشانان اخلاقین، ویجدانین، خیرخواهلیغین حساباتینی ایسته ین بیر دؤوردور.

... اللى ایلدیر یول گلیرم سنینله من.

سن عۆمرومون اللى ایللیک یادداشیسان،

Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خدافیرین

یوزومدا چاتماق لازیم گلیر، عالی تحصیل دؤورونده فلسفه فننیندن ایمتاحان دا وئرمیشلر. بیر فیلسوف دئمیشدیر کی: «سنتکار (تبی کی، شاعیرلر ده - آ.ی.) هر بیر فلسفه دن، حتی ایدئالیست مؤوقییینده دایانان فلسفه دن بئله، اؤزو اوچون منفعتلی چوخ شئی اخز ائده بیلر».

پوئزییا بدییی فیکرین سوبیئکتی اولان اینسانا موناسییتینده اخلاقی (ویجدان) معیارلاری اساس گۆتورور، باخمایاراق بو، مطلق دئییل، ترانسفورماسیالار دا اوغراییر، بعضا اینسان پروبلئمینه مارقا ضعیفله ییر. چوخ منفی داورانیشلی آدمالار قهرمان سئچیلیر. بورادا، شوبهه سیز، مؤلیفین شخصی ماراقلاری اوستوندور، بئله اثرلر تئز ده اؤلور. شاعیردیرسه، اؤز ایستعدادینا حؤرمته یاناشیرسا، هومانیتار مدنیتین قاینقلارینا، عنعنه لرینه اوز توتمالیدیر، خاراكتئر یاراتمالیدیر. نزاكت ممدلی یارادیجیلیگی بویو بو پرینسیپی گۆزله میشدیر. من ماراغم داخیلینده شاعیره نین ایلک کیتابی «ؤمروم» ده کی ایلک شعیرلرینی بیر ده اوخودوم. تخمین اون ایل واخت کئچیر، سون شعیرلرینی ده نظردن کئچیردیم، گئنئتیک کودلارین ائله ده دییشمه دیگینی موشاهیده ائتدیم. بو، شاعیر اوچون ان دیرلی مزیتلردن ساییلیر (ینی اینکیشاف، پوختلشمه باخمیندان). من فیکریمین ساده لیگی اوچون یوخ، شعیرین میصراعلاری نین سایینا گۆره یوخ، لاکونیکلیگی، اووقاتین کؤکدن دوشمه مه سی اوچون نزاكت خانیمدان دؤرد میصرعلیق ایلک نومونه لردن میثال گتیریرم:

سنه وفاسیزسان دئمرم داھا،

وفا محبتین قلب یولداشیدیر.

ھەم باھاری، ھەم قىشىسان.

بىرگە كىچىك بو يوللارى

الكلندى سەھویم، دوزوم،

بىر چىچىگىن لىچىگىدى منىم سۆزوم.

بو عۆمۈردە نە لرى من ايتىردىمىسە،

نە لرى من گتيردىمىسە

سنىلىدىم، اللى ياشىم.

ايلدىرىملار، شىمشىكلەر ھەر ساواشىم.

غورورومسان، ووقارىمسان،

قارشىمدا مرد دايانمىسان.

سن يادداشىم، مىلىكداشىم،

سون سىرداشىم - ۵۰ ياشىم.

اىلجە دە «آرزولار»، «الما الیمدن»، «گە رک» و ساير شعیرلردە شاعیرە نین اوماجاغی اینسان فاکتورونا بیگانه قالماقادی، اۆزونو اینسانلاردان سئچمە مکدیر، داخیلینی - روحونو - حیسیاتینى تمیز ساخلاماقدیر. بو شعیرلردە ستیخی دیداکتیكا یوخدور اؤیود-نصیحت وئره سن، پوئتیك اویونون دیلئماسی یوخدور «یکى سویون آراسیندا قالاسان».

بو شعیرلردە نیکبینلیک (اوپتیمیزم)، ھرز آلما (ھئدونیزم) و سادتلیک (ئودئونیزم) قاورانیلیر: اینسان (وخوجو) اۆزونون وارلیغیندا معنوی یوکسکلره چاتیر (روحی اویانیش) و بونون مومکونلوگونه اینانیر، اۆزوندە ویجدان بورجونو احتیوا اندیر، حتّی اخلاقی ایدئالینی آخیرت دونیاسیندا گۆرور (بو دونیا ناقیض، یاراماز، زورلو

رسمیلری، یاخود قروپلاری ھاراداسا حق یولونا چاغیریر و «یکینجی» حیاتی خاطیرلادیر).

اخلاقی ھرز (ساف، تمیز، تمنناسیز و س)، ذۇوق آلماق اینسانین اۆزونه آیددیر، اونون ساوادى، دونیاگۆروشو، گلجگی گۆرمە و صاف دویغولارلا اۆتورولور (اوخوجونو اینفورماسیيالاşدیرماق مقصدیلە خاطیرلادیرام کی، ھئدونیزمی کلاسیک حالیندا قدیم یونان مکتبی نین بانیسی آریستپ (ئ.ه. ۴۳۵-۳۵۵) تمثیل ائتمیشدیر).

پوئزیادا پوئتیك میزانلارین، میصراعلارین، قافیہ لرین، ردیفلرین، مجازلارین و س. ھارمونییاسیندا دا آلینیر. اوخویورسان - ساکیتلشیرسن، بئی نین آچیلیر، باش آیرسن. بئله دوشونمک اولماز کی، شاعیر تربیہ چی-پئداقوق فونکسییاسینی یئرینہ یئتیرمە لیدیر، خئیر؛ اوبرازلاری نین داورانیشی، حؤکمو، داخیلی حیسی نین سۆزلە تظاہورو اوخوجونو دوشوندورور، غئیری-اینسانی حرکت ائتمیشسە ویجدانینا ایشیق سالی، اونو پئشمانچیلیقدان آیریر. تصادوفی دئیل کی، پوئزیادا «ویجدان» آنلایشی بدییی اوبرازا چئوریلیر، سۆزلە ایفادە ائدیلیلر، کۆلگە لی، لکە لی معنویات اینسانلارین شووروندان آیریلیر: شاعیرە یارادیجیلیغیندا، او جوملە دن پوبلیسیستیکاسیندا دا بو کرئدویا عمل ائتمکدە دیر، بلی، کئچمیش زاماندا دانیشمیرام. بو معنادا نزاکت خانیم شعیریندە «دونیا» آنلایشینا اوز توتور، گیلئیلە نیر دە، آخی ھر دوزو-آیرینی او گۆندیریر یئر اوزونه - اگر تانری باشیمیزین اوستونده دیرسە.

نادان وار یئتیشیب اوجوز شۆھرته،

عالیم آد آلینجا گۆزو کور قالیب.

ائی دنیا، مین دفعه آشینميسان سن،
شوکور کی، کول آلتدا یئنه قور قالیب.

پونزییادان دانیشیریقسا، اونون وارلیغین
گئرچکلیگینی پوئتیکلشدیریرسه، کونکرئت اولاراق
اینسانین اوبرازینی یارادیرسا بو، ایلک نؤوبه ده
شاعیر دوغوسونون حساسلیغیدیر، آزادلیغیدیر. بو
باخیمدان شعرین تصویر سوبیئکتی نین ایفاده
سی، مکانی نین سئوینجی، کدرمی، ایضطیرابمی
پرئدمتی اولماسی ضرورتی اورتایا چیخیر و بو
حالدا مؤلیف اؤزونو تصدیق ائدیر. نزاکت ممدلی
حساس، دیقتلی و ایستیقانلی اولدوغو اوچون
چالیشدیغی، اونسیته بولوندوغو، یاخود
یاخشیلیغینی گؤردویو اینسانلارا قارشی لاقئید
قالمامیشدیر. من شاعیره نین شعرلرینی اوخیاندا
ایلک نؤوبه ده «یتهاف شعرلری»نی بیر داها
نظردن کئچیردیم. نه گیزله دیم، شاعیرلر وار قلمی
بوش قالماسین، گونون شعر «پلانی» دولدورماق
اوچون، یارینماق آزارینی اؤلدورمک نامینه بو
سپکیلی میصراعلار قوراشدیریر، بئله عادت
گونوموزون ان دبه اولان اوسوللاریندان بیریدیر...
ایتهاف شعرینی نین - دیرناقسیز - اوبرازی
(یاخود مکانی) شخصیتی، عملی، نفوذو دایره سینده
اولمالیدیر، ائلجه ده عزیزلری، دوغمالاری، دوستلوق
ائدیگی ساده آداملار دا ایستینا ائدیلممه لیدیر.
نزاکت ممدلی بو کونتکتست-ده خئیلی شعرلر
قلمه آلمیشدیر. من ده اونلارین بعضیسی
تانیمیشام، ایجتیمایت، ادبی عالم، اطرافی درین
حؤرمه بسله میشر. بو سیرادا هله لیک ایکی
ادبیاتچینی، ایکی ایستعدادلینی دئیردیم: دراماتورق،
یازیچی و ناشیر ناهید هاجیزادنی و ایستعدادلی

شاعیر عالیم محرمینینی. ناهید موعلیم اوزون ایللر
تئلئویزییا مکانیندا چالیشمیش، لیریک پوئستلر،
موعاصیرلری حاقیندا ایستی خاطیره لر یازمیش،
پیئسلیری تاماشایا قویولموشدور. «خاطره
کیتابی»نین و «یادا دوشدو» درگیسی نین ایلک
باش رئاکتورو ایدی. نزاکت خانیم بو اینسانین اونا
اولان قایغیسینی اونوتمامیش، ایکی شعر ایتحاف
ائتمیشدیر ساغلیغیندا: دوغومون ۷۵ و ۸۰
ایلللیگینه. هر ایکی شعر صمیمی حیسرله قلمه
آلینمیشدیر. ایشیقلی شخصیتین گؤرونن صورتینی
جیزمیشدیر بعضی شتیرخلره.

بعضی فراقمئنترلر:

...«قالخ، قالخ، اولو تورپاق»

— سسله نیشینله،

آرزولار، اومیدلر سولماسین دئدین.

جار چکیب عالمه سن وار سسینله،

«قیساس قیيامته قالماسین»، — دئدین.

جانلی شاهیدین «قانلی یانوار»ین

حاقسیزلیق ایچینی یاندیریب-یاخدی.

بدخاھلار ائغیری سوسدورسالار دا،

حاقیقت قلبیندن سئل کیمی آخدی.

اؤلوملو-ایتمیلی دنیا دئدیگین

آلیب دوستلارینی بیر-بیر الیندن.

دؤنوب خاطیره یه، دؤنوب یادداشا،

ارمغان ائتمیسن «یادا دوشدو»دن.

شاعیر دویمو، اؤلومون واختسیز گلشی،
یاخشیلارین خاطیره سی. بو «وچلوق» اینسانا

همیشه آغیر گلیب قانتئلر کیمی. اؤیرشیریک،
صۇحتلشیریک، بیر سوفره ده اوتوروروق و...
ناھید موعیلمه همیشه نشریاتدا سالاملاشمیشیق،
یاخین دوستو، شاعیر اوقتای رضا ایله کابینئتینده
دوزلو-مزه لی صۇحتلرینی دینله میشیک. ناھید
ھاجیزادنین ۸۰ ایللیگینه اؤزو شاهییدلیک ائتدی،
نیکبیندی، آرزولویدو، یازاجاغی اثرلرین
سوراغیندایدی. او، سانکی باھار عمرونه قدم
قویموشدو. نزاکت خانیم دا بو حیسلرین
نیکبینلیگینده «سکسه نینجی باھار» شعرینی
قلمه آلدی: ناھید موعیلمین گلدیگی یول، بو حیات
یولونا سپله دیگی ایشیق، زامانین آغیر گردیشلرینده
اریمه یهن «بیر یارادیجی» اینسان.

...سونو گؤزل بیتن ناغیلار کیمی

قلمین پیسلییه کؤکلنمه ییبدیر.

قوشا عؤمر ائتمیسن سؤزله، صنعتله،

یاراتماق ایستگین توکنمه ییبدیر.

باھاردا دونیا یا گؤز آچمیشان سن،

ھلیملیک، کؤورکلیک خیصلتینده دیر.

هله چوخ آرزودان سؤز آچمامیشان،

ذکانین قودرتی قلمینده دیر.

سن اصل ضیالی، سن اسل اینسان،

یاشادین عقیده،ن، آمالین اوچون.

یاشا، داغلار اوغلو، یاشا هله سن،

بو سکسن دئدیگین ندر سنینچون؟

«واختسیر اؤلوم» ائله گلیر کی، همیشه گنجیکیر،
آپاراجاغی اینساندان قاچیر، گیزله نیر، یئرینه
عزراییلی گؤندریر. نئجه کی، ناھید حاجیزاده
سکسنیندن سونرا دونیاسینی دییشدی، ۸۵-ه
چاتمادی... قبری نورلا دولسون.

ادبی موحیطده تانیش اولدوغوم ایستعدادلی شاعیر
و ترجمه چی عالیم محرملی نین شعرلرینی
اوخویور و بو جاوانین گلجگینه اینانیردیم. بیر دفعه
یازدیغیم بیر مقاله می - موسا یاقوبا حسر
ائتمیشدیم - اوخوموشدو، راضیلیغینی بیلدیردی و
دئدی: «منی شعر عالمینه موسا یاقوب
گتیرمیشدیر. «وغورلو یول» یازمیشدی». اونون
ایستعدادینا بیر ده اوندا ایناندیم: ناشر و
پوبلیسیست، خیرخواه الیرضا ساییلووون باش
رئداکتورلوغو ایله چیخان «کور-اراز» ژورنالیندا
(۲۰۱۰، ۲۵N) مرحوم عالیمین بیر کیتابلیق (۲۰
شعیر) شعرلرینی اوخودوم. «هر آخشام»، «اجی»،
«بو شهر ی اؤلدوروبلر»، «کؤلگم»، «گندجم»،
«باغیشلا منی»، «لایلا، آتام» شعرلرینی
خاطرلادیم. بو شعرلرده بیر نیگارنچیلیق روحو،
عمرون ھارایاسا تلسکنلیک ھؤوسله سیزلیگی،
ناکام سئوگی نین نوتلاری سئزلیردی. شاعیرلر
ایلاھیه قوووشماق عرفه سینده هر شئی دویورلار
- بئله دوشونورم. عالیم «گندجم» شعرینی نه
واخت یازیب بیلیم، اما فهمینه تاریخ یازماق اولار.
شعیر قارشیمدادیر:

بو دونیادا قادان آلیم،

کیم قالب کی، من ده قالیم.

قوی بیر آرجا نفس آلیم،

ایندیجه دوروب گئدجم.

سریب اؤز ایچیمده، یویوب یانیندا،

بو اؤلور و حومو قویوب یانیندا،

بؤیرونده قبرینى قازیب گئدیرم...

لایلای، آتام، لایلای!

یوللاردان ائیلر، بیلیمیشم،

کیم بیزی آیلر، بیلیمیشم...

اوزاقدی، گؤیلر، بیلیمیشم،

تورپاغا واریب، گئدجم.

گزیب هامی، بیر-بیر تاپیب،

تورپاق آلتدا صبیر تاپیب،

والله، تمیز بیر یئر تاپیب،

عومرومو ووروب گئدجم.

بیلیمیرم عالیم عمرونه سیاهتیم یئرینه دوشدو،
یوخسا یوخ، اونو بیلیم کی، بیزدن آیریلانلاری
خاطرلایماق ثواب ایشدیر، آخی اونون نه دلی وار،
نه الی وار، نه ده سیفاریشی، قالیر دیریلرین
اینصافینا. نزاکت خانیم دا «شاعیر قارداشیم عالیم
محرملی» «گئتمیسن» شعرینی ایتحاف ائتمکله
بیر داها اؤزونون اونوتقان اولمادیغینی تصدیقله
میش اولدو. نزاکت خانیم بو ایستعدادلی آدامین
اؤلومونه ایچینده ائلگیا پیچیلدایر: مرحومون
ئکرولقو شکلینه باخیر. بونون پوئتیک اورکلی
قادینا نئجه تاثیر ائله دیگینی تصووره گتیریم:
«دونوب قالدیم، - نزاکت خانیم یازیر، - شکلی
اؤنوند. هله دونن لیفتین قارشیسیندا اوز-اوزه
گلمیشدیک. چوخ سیخینتیلی، موکدر گؤرونوردو.
ائله بیل کدرین، قمین الیندن باش گؤتوروب هارایا
گئدجگینی بیلیمردی. دیلینده بو سؤزلر
سیز یلدایردی: «نون اؤلومونده اؤزومو گوناھکار
بیلیمیرم. آما لازیمسیز سورغو-سواللار، آپار-گتیرلر
پارتلاداجاق دئییه سن...». عالیم منیم ایلک
کیتابیمن رئاکتورو اولدو. روحلو، ایلهاملی شاعیر
ایدی. قزئلرده تئز-تئز درج ائیلن پولیسسیستیک
یازیلاری، ترجمه لری ده ال-ال گزیردی. اونون
حیاتدا یوخلوقونا ایندی ده اینانا بیلیمیرم».

عالیم محرملی نین ایستعدادی حاقیندا، اونا
قایغیسی باره ده بؤیوک شاعیریمیز موسا یاقوبون

بئله اینسانلارا تانری تمیز، ایشیقلی یئر تاپار، قوی
ابدی اویودوغو مکان اونو اینجیتمه سین.
حیاتا باخ، آتاسینا لایلا چالیر.

بئله سولماییدی گرک اومیدلر،

گؤیرمیش سینمده تک-تک اومیدلر.

گؤزومدن تۆکولر تک-تک اومیدلر،

بو گؤیچک قبریینه دوزوب گئدیرم...

لایلای، آتام، لایلای!

سیندیریپ سحریمی بیر سیررین اوسته،

سیخیب اورگیمی صبریمین اوسته.

تا اوجاق یئریدیر - قبری نین اوسته،

ایمی آلاهدان اوزوب گئدیرم...

لایلای، آتام، لایلای!

بیر ده تکلیمیمی دویوب یانیندا،

فيكىرلرلە تانىش اولاندان سونرا بىر داھا ايناندىم
كى، ايستعدادلار تانرى اۋزونه تلە سىك چكىر،
بلكە دە اونا گۆرە دىر كاينات-يئر-گۆي-سما
شعيرسىز قالماستىن: «اليم محرملىنى چوخ كدرلە
خاطىرلايىرام. - موسا ياقوب يازىر. - اونونلا ايلك
تانىشلىغىم اوزون ايللر بوندان اۋنجه - رايون
قرئتىندە ايشلە دىگىم واختلارلا چكىر... عاليمىن
شعيرلى اۋز-اۋزونه يول آچدى. شعيرلى او قدر
گۆزل، مضمونلو، حيس و دويغولارلا زنگين ايدى
كى، قيسا زامان كسىگىندە مۇلىفى نىن تانىنماسىنا
سبب اولدو. عاليم شعيرلە نفس آلىردى، شعيرلە
ياشايدى. ائلە شعيرلىندە اۋز پورترئتىنى يارادا
بىلمىشى...».

موسا ياقوب گنج شاعيره اونىكال بىر شعير دە
هسر ائتدى، بو، موسا موعلىمىن بۇيوكلوگونه،
ايستعدادا قيسقانچ اولمادىغىنا، الينه يئنيجه قلم
آلانا قايعىسىنا، سونرالار دا دىقتىندە ساخلايدىغىنا
بارىز نومونه دىر.

شاعيرىن اۋلومونه «سۆزو قايداندا» ائلتگياسىنى
گۆز ياشلارلى ايچىندە پىچىلدادى. بىر نئچه سطر:

بو قوجا دونيانىن اۋز ھاواسى وار،

دئدىن هر ھاوايا اوينامىر آدم -

چىچكلر اوينادى ياز ھاواسىنا،

سوبايلار اوينادى قىز ھاواسىنا -

سن دە كى، اوينادىن سۆز ھاواسىنا -

باشىندا بىر دلى سئودا دا واردى...

اويوب دورنالارين خوش ھاواسىنا،

اوينادا-اوينادا سنى آپاردى.

سۆزون قايداندا، اۋزون گلە دىن

بلكە قايتماغا اوزون گلە دى.

بو تاثيردن چىخمامىشىدىم نزاكت مەمدلى نىن
آدىنى چكديگىم شعيرى نىن حالە سىنە دوشدوم.
عاليم حاقىندا گلديگىم بو تصورات، اونون خاطيره
سىنى عزيز توتانلارلى يازىيا كۈچورندە يونگوللشديم
و منە ائلە گلدى «واختسىز اۋلوم» بىلمە دن اۋز
واختىندا قاپىمى دۋيە بىلر، قوى ايچىندە هلاک
اولموش شاعيرىن روحو گىلئىلنمە سىن كى، سون
دفعە نزاكتىن منە باغىشلادىغى شعيرى بو
كىتابىندا ابدىلشدير.

دونيا چوخ اينجيدە بىلردى سنى،

بلكە دوز ائتمىسن، چىخىب گئتمىسن.

قيسا بىر عۇمورلە سىنادى سنى،

يوخسا بو دونيانى يىخىب گئتمىسن؟

او ظريف ووجودا سيغمىردى اورك،

يوكو آغير ايدى، چكمىردى اورك.

سورغودان، سوالدان بئزمىشىدى اورك،

جانىنى دىشىنە سىخىب گئتمىسن.

يامان تئز چكىلدى دومان داغلارلا،

قارا باختا سئودالى يوخ آغلایا.

يووان دا يوخ قاپىسىنى باغلایا،

بىر اوغرون سئل كىمى آخىب گئتمىسن.

ھاوانى چالدىلار، دوشدون اويونا،

فلک يامان سالدى سنى تورونا.

اوينايان اولمايىب يوخسا تويونا،

بو درد اورگىنى سىخىب، گئتمىسن.

اؤلومون تانرییا آپاران یولموش،
چیچک آرزولارین آچمادان سولموش،
شکلینه باخیرام گۆزلی دولموش،
دوینا پنجریمیش، باخیب گئتمیسن.

بو دا سون: آغیر ایتکیلرین یاشانتیسی، لاکین بو قارا رنگلی اوچون – گۆرله نین آجی ایضطیرابینا هئی قاپانماق دا اولماز. بیرى گئدير، او بیرى گلیر و او بوش یئری دولدورور. حیاتین ضیدیتلری نه قدر داوام ائتسه ده، اونون گولن، شن و شاد سیماسی یوخ دئییل. اینسان هم کدر، هم ده خوررم (شاد) نسنه لری اؤزونده احتیوا ائدير، ائستتیک قاوراییشینی ایتیرمیر، پوئزییا اؤزونو یاخینلاشدیریر، یاخود شعر اؤزونو اینسانا قوووشدورور. نجه کی، تنقیدچی-ادبیاتشوناسلارین دفعه لرله تقدیر ائتدیگی «وطن، بیزی باغیشلاما!»، «داریخیرام، آی آنا»، «یورد حسرتی»، «شهید قیزی»، «دوینا»، «تنها قادین»، «سکیشهر» و س. شعرلری حاقیندا سونرالار دا یازیلماق. سونونجو شعر ۲۰۱۳-جو ایله تورکدیللی اۆلکه لرین مدنیت مرکزی سئچیلیمیش اسکیشهره ایتحاف ائدیلمیشدیر. شعر بیر خئیلی تورکون قدیم دییارینا ائکسکورس ائدیر.

...تورکون مغرور، تورکون سؤنمز
اوجاگیسان.

قهرمانلار دییاريسان، اسکیشهر.
گزدیم سنی، گۆردوم سنی، سئودیم سنی
اسکیشهر.

اؤدئمونیزم روحلو بدیی نومونه لر اوخوجودا آرزولادیقلارینی سانکی رئاللاشدیریر: سادته سؤؤقتمه اخلاقی فالیتین چیخیش نؤقته سی و داخیلی حیاتوئریجی قوووه دیر، سادته (خوشبختلی) نایلولما ایسه سون مقصدیدیر. اؤدئمونیزم چالارلی شعرلر بیر اوخوجو کیمی بیزه ممنوعنلوق گتیریر، معنوی و فیزیکی سروتلره، وطنداشلیق دیرلرینه نایل اولماقدیر. بئله منیمسمه او حاللاردا مؤوجوددور – رئال عالمین پرنئدمتلیریندن، حادیه لریندن، فردین (اینسانین) اؤز سادیتیندن و طلباتلاریندان آسیلیدر. اوخویاق و دوشونک: ...هیات طرزیمیز دییشیر: ائیر و قالخیر، بو مؤوجوداتین طلبیدیر، قارشیدا اینکیشافدیر. بو گونون، زامانین ائستتیک آسپکتلری اونون باشقا راکورسلاریندان: اخلاقی، عوموممه دنی، سوسیال و دیگر آسپکتلریندن ده آسیلیدیر. دئمک اولماز کی، حیات طرزیمیزه یۆنلن پوئزیامیزدا ائستتیک پروبلملر عکسینی تاپمامیشدیر، شاعیرلریمیز حیاتین گۆزلیکلرینی: دنیزی، داغی، چایی، مئشه نی، سمائی و س. ترنوم ائدیرلر؛ بو، طبیعیدیر، بو، شعریدیر و اثرلرده اونلار اؤز یئرینی توتور. شاعیرلریمیز حیاتییمیزین ایشیقلى طرفلرینی، گۆرون یاخشینی و پیسی، هابئله ضیدیتلری تصویر ائدیر (میللی شعریمیز دایما جسارتلی اولموشدور – بو گون ده)، لاکین حیاتین درکینی، فلسفه سینی، سوئیکتیو ایداره اولونماسینی، فردی-یتچیلیگی ده درک ائدیر، ماهیتینه واریر. بئله کی، جمیی-یته خاص اخلاقی ساپینتیلار لاقئید قالمیر، شعرده بیلاواسیته اینیکاسینی تاپیر. بونلار

شاعیرین درد یثیدیر. لاکین شاعیرلر اؤزلرینی بو پارادوکس اووقاتا همیشه کؤکلمیرلر، بو، مومکونسوز اولاردی. اؤزویله باجارمازدی، اونا گۆره کی، شاعیرین حزینلیگی، لیریکیلیگی و پاتئتیکاسی دا وار آخی.

من نزاکت خانیمین قزللرینی اوخویاندا هئچ ده یانيلمادیغیما سئویندیم. بیر اوریژینال نوانس اودور، مۇلیف قزه لین سونوندا آدینی چکمیر، من بونو قادین شاعیرین تواؤکارلیغی، آدی نین حاللانماسی کیمی یوزورام.

یاریمین سئوگی دولو بیر باخیشی،

آی اورک، سنینچون

مین جانا دیر.

گؤسترسه بیرجه دفعه سرت باخیشی، سانارام

زولمتی-زیندانا دیر.

سوزوله بال دیلیندن سؤزلر آخار، اورگیم شادلانار،

هئی جوشا گه لر.

دئیلین حیرصلی، آجی کلمه لرین، سؤیلمگیم، هر

بیری

چوخ خوشا گه لر.

جانینا قوربان ائدیم قوی جانیمی،

یاریمین وارلیغی

دونیا یا دیر.

بئله بیر یاری اولان بختورین،

هر گونو بیر دئیل،

مین آیا دیر.

شعیر «هر شئی» پیچیلداماسا دا، اولانی دئیر. م.نزاکت ده یارادیجیلیغیندا معنویات-اخلاق

پروبلئلرینه هومانست باخیمدان یئر آیریر: ائتیک مثله لر، داورانیش کونفلیکتلری. بونلار و دیگرلری صیرف بدیعی فانتازیانین چاغیریشی دئیل، رئال شرایت، گوزران سفئراسی، قاچقینلیق موضوعو و س. باغلی وضعیتلر اساسیندا یارانیر، بیر سؤزله، معنویات پروبلئماتیکاسیدیر، اخلاقی کاتارزیزه چاغیران ایستکدیر. شاعیر-مؤلیف اثرلرینده گئرچکلیگین تصدیقی اؤنجه یوکسک شوورلو اینسان خاراكتئری نین یارادیلماسی ایله شرطله نیر. اونوتماق اولماز کی، شاعیر(لر) شخصی مثله لردن قاچمیر، خالیص بو موضوعیا توخونور، اخلاقی و غئیری-اخلاقی داورانیش باره ده اوخوجونو دوشوندورور. مشهور فیلسوف، پئداقوق هئلوئتسی یازیردی کی، هر شئی تربیه ائتمک مومکوندور. — دئمک، موحیطی تزله مک، اونو یاخشیلادیرماق مومکوندور، اونا گۆره بو لازیمدیر کی، اینسانی کئیفیتلر موحیطین نتیجه سیدیر. بئله بیر سوال چیخا بیلر: موحیط آیری-آیری آداملارین ایراده سیندن آسیلیدیر؟ موثبت ده جاواب وئرمک اولار، بو شرطلرله کی، ایداره چیلر، رسمیلر خالقا یاخینلاشسینلار، جامااتدان اؤزلرینی قوروماسینلار، داورانیشلارینا نزارت ائتسینلر. یئنه هئلوئتسییه قایدیرام. پئداقوق یازیردی کی، اگر اینسان موحیطدن آسیلیدیرسا، او زامان موحیط قانونوئریجی طرفیندن یارادیلیر. منطیقسیز بئله دیرسه، پیس موحیط پیس قانونوئریجیلیگین نتیجه سی اولور.

لاکین شاعیرلر، یازیچیلار موحیطین تنزیملگیجیلیریدیر. اونلار اینسانلارین فیکیر-خیاللارینی بالانسلادیریرلار، احوال-روحیییه

اورگین یول وئرمیر، دیلین دؤنمه بیر.

سسی قولاغیندا، عطری باشیندا،

اونودا بیللمیرسن طراوتینی.

هردن سدقه تک وئیرسن منه،

اومیدسیز عشقی نین هرارتینی.

من تصادوفن وورغولامامیشدیم کی، شاعیرلر حیاتی هئچ ده فیلسوفلاردان ضعیف باشا دوشمورلر، عکسینه، فیلسوفلار شاعیرلرده درین، ایلاهی قاتلاری اوزه چیخاریرلار. شاعیرلر سسسیز-کویسوز اینسان خاراكتئرینی سنجییلندیریر. اونا بللی اولور کی، اینسان شوورونون موختلیف قاتلاری یاشادیغی موحیطین (جمیتین) سوسیال پروبلملری نین (خلاق دا بورا داخیلدر) مضمونونو باشقا آسپئکتلرده عکس ائتدیریر و بو گئدیشتادا فردین معنوی شوورونون سئچیملیگی کیمی تهلوکه لی حادثه باش وئر بیلر؛ بئله اولدوقدا اینسان موعین واختا قدر دینج نورمالارا عمل ائدیر، بو دفعه اؤز سئچیمی باخیمیندان اؤز حیات فالیتینه تطبیق ائدیر. بئله گئدیشلرده اخلاقی شوور ساپیر دا یولوندان، غیری-نورمال مجرایا دوشور، داورانیشدا چارپیشمالار باش وئریر، اخلاقی سیستئمدن آیریلیر، مایوسلوغا اوغراییر. بئله لیکله، اینسان داورانیشی اخلاقی ناقیضلیکله اوزلشیر، ویجدان معیارینی ایتیریر. شاعیرین تمکینلیگی، بیرباشا «هدفی» وورماسی، نیفرتدن اوزاقلیغی اثرلرینده اؤزونو گؤستریر. محض اونا گؤره دیر کی، آلاه-تالا بو سؤز آداملارینی یاخینا بوراخمیشدیر.

بئله بیر راکورسدان ممدلی نزاکتین «عمرون قاتاری» شعیرینه یاناشاندا بیر اینسانین حیاتی

Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خداآفرین

آشیلا بیرلار. دئیک کی، هر بیر اینسانین سئو-گییه (مهبت) احتیاجی وار، خصوصیله، شاعیرلرین. بئله دیر کی، بیر شاعیر ایلک سئوگی شعیرینی یازیر، سونرالار دا بو موضوعیا قاییدیر دفعه لرله. بو، مگر او دئمکمیدیر کی، شاعیر هر شعیرینی یئنی دوشدویو محبتیندن یازیر؟ خئیر! او حیسلر اوخوجولاری اوچوندور، اونلاری سئوگییه، خاطیره لره قایتارماق اوچوندور. اوخوجو بو نوانسی آنلاییر، شاعیردن شعر اومور. من نزاکت ممدلی نین بو اووقاتدا قلمه آلدیغی شعیرلری اوخویاندا همین حیسلری بیر داهایا یاشادیم. اوخوجو اوچون داهایا نه لازیمدیر. «ولدو»، «ؤلنه قدر»، «قمین یانیندا»، «گنجیکدین»، «دئیلیم»، «ئهتیاجیم وار»، «اماندی» شعیرلرینی نئجه اوخویوب داخیلن، روحن یونگوللشمه یهسن. نومونه وئردیگیم بو شعیری «ساکیت» اوخوماق مومکونمو؟

بیر اؤتن سئوگینی اونوتماق اوچون،

منیم اورگیمه قوناق گلیمسن.

بوز توتوموش قلبیمه سیخیب اوزونو،

گؤزوندن اوخونور سوراق، گلیمسن.

بیلیرم، آیریلیق بیخیب ائوینی،

منیم سئوگیم بئله دادینا یئتمیر.

پریشان-پریشان گؤینه ین سسین

سنی آتیپ گئدن یارینا یئتمیر.

منیم نوازشیم کارینا گلیمیر،

کؤنلومون یانغیسی کؤزدو، سؤنمه بیر.

ندنسه، "الویدا ع" دئییب گئتمه یه

عمللره ریایت ائتمه لیدیر. اگر اینسان آلا-تالانین بو «ئومور قاتاری» نین ساکینیدیرسه، فیکریمجه، روحدان دوشمه یه دیمز، شوکور دویغولاری ایچینده اولمالی، ایلاهی قودرت قارشیسیندا حاقا یۆنلتمه لیدیر اؤزونو. شعیری اوخویاندا تبیی کی، اونون حیکمتینه (فلسفه سین) ایدراک ائتدیم، اینسانین سونو، قاتارین سون توخدایان یئرینی بیلسم ده مجهوللاردان اوزاقلادیم. گیزلتمیرم، او مقاملاردا گلدیم: قونداقلا تابوت آراسینداکی مسافه نین سیررینی، دونیا یا گلیشیمی و آخیرته کۆچومون حیکمتینی دوشوندوم. نزاکت خانیم بو قیسا شعیرینده بو حیسلی منده اویاتدی، فیکرینی ائمپیریک فاکتورلارلا تلقین ائتمه دی. بو حقیقتین اوزون-اوزادی شرحینی وئرمه دیس... شاعیر سؤزونو گیزلتمه دی:

عمر ونه عؤمور قاتار
 نئچه قیشین، باهارین.
 کؤنلوندن کئچن قاتار
 سنین عؤمور قاتارین.
 بو عؤمور قاتارینا
 کیملر، هاردا مینجک؟
 کیمی یاری یولداجا،
 کیمی سوندا ائنجک.
 بو قاتارلار کؤنلوندن
 گۆینگیندن کئچجک.
 دردنی نین-کدری نین
 کؤینگیندن کئچجک.
 الودا دئیجکسن
 الودا دئینلره.

یاشادیغی (وه یاشایاجاغی) عمرون فلسفه سینی دویورسان. شعیره میل وکیل، سؤز آدامی افلاتون آماشوون «کؤنلومون ایچیندن کئچیر بو قاتار» سؤزلرینی ائپقراف وئرمیشدیر. معنوی-سوسیال آسوسیاتیو پاراللار اوزرینده یازیلان شعر رزونانس دوغورموشدور موبالیغه سیز. موسا یاقوب شعیری دوشونجه لر عالمینه «چار» حساب ائتمکده یانیلما میشدیر.

شعیرین یازیلما تاریخی گومان کی، ماراقلی اولوب، قلم یولداشلاریندان شاعیر رشاد مجیدین، ژورنالیست افلاتون آماشوون و بیر نئچه شخصین ایشتیراکی ایله سفر زامانی آلیان تصویراتدان، اصلینده بداهتن قلمه آلینمیشدیر. آما بو، او دئمک دئیل، ائله اوراداجا میصرعارلار گلیمیشدیر. یوخ. هاچاندانسا شعیرین یارانیشی پروسئسی بئیینده گئتمیشدیر، جیلانماسا دا مقامینی گؤزله میشدیر. روماننیک، حیاتدان آیریلماق اینتیظاری، بو عؤمور قاتارینی هارایاسا، هانسی دایاناجاسا چاتاجاغی نین موبهم اویانان حیسلیدیر، حیاتین فلسفی داورانیشین آلاماقدیر. و «ینسان نه اوچون یارادیلیمیشدیر؟» سوالینا جاواب آختارماسیدیر. اینسان ان گؤزل شکیلده یارادیلیب کرملی قیلینان، آلا-تعالانین بیر چوخ لوتفلرینه نایل اولان اینسانین مؤوجود دونیاداکی اصل وظیفه سی ندیر کی، اوندان نییسه گؤزله بیریک؟ آلا-تالا بویورور: «یوخسا سیزی عبث یئر یاراتدیغیمیزی و هوزوروموزا قایتاریلما یا جانیغیزی گومان ائدیردیز؟ من اینسانلاری یالنیز عیبادت ائتمک اوچون یاراتدیم». دئمک، اینسان عمرونو یاشایا-یاشایا صبرلی اولمالی، یاخشیلیق و خیرخواهلیق کیمی

باخیشی داها کسکین نفوذ ائتمیش کی، بونو آلفیشلامالیییق - ایفاده لیک، روحی راحتلیق و درینلیک سفئراسیندان یاناشاندا. بو ایسه گئرچکلیگین: فیکیرلرین حرکت سوی- یسیندن، پاتئتیکادان، حیس-هیجانلاردان، ایکیلی ماهیی-یتدن، خیالا قاپیلمادان، چئهر بازلیقدان، بیر سؤزله، مؤلیفین مؤوقتییندن آسیلی اولور. فیلسوف، پسیخولوق جون لوکک یازمیشدیر کی، «بیزیم تفککوروموزون منبعی ندیر؟ جاوابی: «حیس» لر، حیسی تجربه، بئش حیس اورقانیمیز واسیطه سیله آلدیغیمیز تصوراتلارین مجموو». ج.لوکک علاوه ائدیردی: «قلب تامامیله حیسی تجربه یه اساسن بو و یا دیگر تصوراتلارین یازیلدیغی تمیز تاختادیر».

شاعیر اؤز ماتئریالیینی موحیطدن آلیر (ؤزو اونون ایچینده دیر)، اونون اوچون نظرییه لرین (یا ایدئالیست، یا دا ماتئریالیست اولسون) هئچ بیر دخلی یوخدور، اینکیشافین سببلرینی پوئتیک

بو عؤمور قاتارینا

طالعسیز میننلره.

مگر عؤمور قاتاریندا یول گئدنلرین هامیسی طالعسیزدیر؟ یوخ! ان بؤیوک طالعیی اونون یارانیشیدیر. یئر اوزونده اولان هر بیر اینسانا «فانی عؤمور

یاشاییرسان» حؤکمونو ده وئرمکده احتیاطلی اولماق گرکدیر. بیر گون یئتیشجک، بو گونون صاباحی اولمایاجاق و همین گون او اینسان اوچون مجهول گوندور: اؤلوم حاقیقتن گلجکدیر، بو، سنین قورخدوغون و قاچدیغین شئیدیر. بونو بیلن و بونا امین اولان اینسان «لویدا» اوچون تلسممه لیدیر، «یولونون اوستونده آغیر روزگار اسمسین».

و ائی اینسان، دویغو آزادلیغینی قوروماغا ایقتیدارین چاتیرسا، عمرون قاتاریندان دوشمه یه تلسمه. قارشیدا سنی ویجدان معیاری گؤزله ییر...

پوئزیانین روحی فاتحیلیی:

حیرتین سئوینجی و

ایمپرئسیولیی

آلتینجی فصل

اییرمی بیرینجی عصرین پوئزییا آختاریشلاری چوخ مورککب میقیاسی احاطه ائدیر و سوسیال حیاتییمیزا داخل اولموشدور. هرچند، دپلممالار قارشیسیندا قویموشدور شاعیرلری: حیاتا شاعیر

حالقادیر. بو پروسس پوئزیادا، عادتین خاطیره لرله ده باغلی اولور، نوستالژی حیس لر یئنین باش قالدیریر. نزاکت «وشاقلیق ایللری نین ان شیرین، ان اونودولماز آنلاری - ویشنیووکا باغلاری»نی یادا سالماقلا شعرین تاثیرلیگینه «یول» آچمیشدیر؛ ایلک میصراعلاردان باشلاییر ایمپرنسیویلیک:

همین گونش، همین تورپاق،

همین ائودی، همین اوجاق.

گۆزلریمین قاباغیندا

حیّطده کی چارهووزدان،

سو داشییان همین اوشاق.

بیر ده همین قوم اوستونه سرله نیب،

قوددا بیشتن سالخیملاردیر،

سالخیم-سالخیم،

قوجاق-قوجاق.

بئله، شعرین فابولاسی اوخوجویا «ودلری»نی وئرمیش اولور. شاعیرین خیالی صورتی ایسه او اوشاقدیر کی، اوشاقلیغینی یاشاییر. شاعیره فاکتارلارین آکادئمیک تصویریندن اوزاقدا دیانیر. بئله کی، باغین اؤزو شعرین پرئدمئتینده اوبرالشییر: قاییداجاغام بو شعرین روحونا...

شعیرده شاعیر موشاهیده ائتدیگی، یاشادیگی حیاتین اونا تاثیر قوووه سیندن آسیلی اولاراق، بدیعی حاقیقتی تهریف ائتمیر، تصویرینده پرئدمئتی ناتوراللیغیندان چیخاریر. ناتورادان نسه منیمسمک پیس علامت دئییل، لاکین اثرین (شعیر محصولونون) بدیعیلیگی ظاهیری اوخشارلیقدان داها چوخ شاعیرین گئرجکلیک اوچون سنجییوی اولان فاکتارلاری آیریپ سئچمک، سئنسیفیک

اووقاتی مومئنتلرینده تحلیل ائتمک عزمینده دئییل. اونا بللیدیر کی، نفوذ ائتدیگی موحیط اینسانلاری موعین ائدیر، چونکی فال قوووه دیر، آداملارلا بو موحیطین گئرجک نتیجه سیدیر. او دا وار کی، اینسانلاردیر موحیطی یارادانلار، فال حرکتده اولان قوووه لردیر. منطیقله شاعیر اوچون «حاضیرلیق» گؤرولموشدور، یاخشی اثر یازماق لازیمدیر کی، اوخوجوسونون شووروندا شیمشک کیمی چاخسین، قیرینتیلاری یئره دوشوب اینسانلاری اؤلدورمه سین، عکسینه، ایشیق ساچسین! شاعیر نزاکت خانیم دا او شاعیرلرین سیراسیندادیر، گئرجکلیکله کونتاکتدادیر و پوئتیک موناسیبتینی ایفاده ائدیر. اونون شعرلرینده حیاتیتمیزین بدیعی-ائستتیک دیرینی آیرجا حیس ائدیریک، معنوی-روحی چیرپینتیلارین - حئیرتین فاتئحلیگینی دویوروق، داخلی مدنیته تشککولونده ائستتیک فاکتورون رولونا دا اوخوجو شاهیدلیک ائدیر اونا گؤره کی، شاعیر حساسلیغی و دیقئتلیگی یوخ دئییل.

روحی فاتئحلیک، شوبهه سیز، پوئزیادا مئتافوریک تفککورون نتیجه سی اولاراق تصویرئتمه دن و اوندان دوغولان آتریوتلاردان دویماسام (مولیفدن آسیلی) نئجه هئیرتئلنه بیلرم، نئجه دوغولاریم عکس-سدا وئر، نئجه گئرجکلیگی رومانئیکلشدیررم؟ پوئتیک تصویر گئرجکلیگین حادیشه لری و پرئدمئتلری نین شاعیرین گؤره، سئجه بیلدیگی فردی خصوصیتلرینی یئنیندین جانلاندیرماسیدیر. شعرین پرئدمئتی نین شاعیرین تخییولونده اینیکاسی اولوب گئرجکلیگین عکس-سدا سیدیر. یارادیجیلیق پروسسی نین گئدیشینده تصویر-ایفاده واسیطه لری سیستئمینده بیر

شعیرده اۆلومون چالارلاری نین سیموولیک معناسینی دوشونه بیلریک. هر شئی یئرینده دیر، شاعیر رئالیزم چرچیوه سیندن چیخمیش، تصویر اولونان پرئدمئتین فورماسینی «وخوجودان» کنارلاشدیرمیشدیر. بدیعی عومومیلشدیرمه سیله تصویرین ماهیتینه اؤزونون ایدئیا-ئوموسیونال موناسیبتینی ایفاده ائتمیشدیر، عکس حالدا شاعیر اؤزونون پوئتیک گوجونه وورغونلوقلا (بيله رکدن ده اولور) رئالیست تصویره واریر، اوبرازلارینی یاراتماغی باجارمیر، عیانلشدیرمکدن اوزاقلانیر، ائوموسیونال-ائستتیک ایفاده لرین اوسوللارینی فانتازیاسیندا یئتیشدیره بیلیر. حالبوکی، پرئدمئتین (اشیانین، حادثه نین و س.) سئچیلمه سی و اونون ایمپرئسسیوناللیغی (تصورات و یارادیجیلیغی) آرخا پلانا کئچیر، تصویر واسیطه لری سیستمی پوزولور: پوئزیادا سؤز، تشبیه، آلتقوریا، ریت، قافییه و سایرین هللئدیجی رولو نظره چاریمیر. بو پوئتیک میسسییانی تصویر اؤده ییر، آما ائله اولور کی، اوچونجو شخصین دیلیندن وئرلییر. شاعیره نین «سؤزوم وار» شعیری مرحوم خالق شاعیری زلیمخان یاقوبون دیلیندن دانیشیر. قوشما اولسا دا سؤزئتین آردیجیل داوامی تاثیر ی باغیشلایر:

شاعیر طالعیمین هر بیر آنیندا
معنا آختارمیشام سؤزون جانیندا.
دوغما، قدیر بیلن ائلر یانیندا
همیشه آغ اولان اوزوم وار منیم.

گل شاعیر کؤنلومو قاریش-قاریش گز،

شکیلده ایشیقلا ندیرماق ایستعدادیندان آسیلیدیر. بیز نه اوچون شعیری «یاخشیا»، یاخود «پیس» آیییریریک؟ شاعیرین ناتورالیست ائلئمئنتلرین تصویرینده مهارتینی قییمتlendیریریک. شعیرده آتریبوتلار یئرینده دیر، لاکین حیسلریمیزدن یان کئچدی، میصراعلار توفنگسیز عسگرلر کیمی یانیمیزدان اؤتدو، دیکسینمه دیک. چونکی تصویرین ایفاده واسیطه لری دئتاللاشدیریلماش، حادثه لرین ماهیتی یوخ، ظاهیری تماسدا اولدوغو فورماتدا وئرلیمیشدیر. بیر سؤزله، شاعیر طرفیندن تصویرئتمه و سیمووللاشدیرمانین پرینسیپلری نین پوزولماسیدیر. باخاق:

... دردین آیاق سسیندن
او میدلریم دیکسینیر.
اوشوین قوجاغیمدا
آرزولاریم ایسینیر.

میصرع-میصرع آه چکیر
اوز توتدوغوم وراقلار.
هر گون حسرتین الی
ساچلاریمی داراقلار.

اورگیمدن بویلانان
هر میصرع درد-سریمدی.
اؤمور بویو یازدیغیم -
اؤلوم - شاه اثریمدی.

گۇر نئجه چاغلاییر سینمده هوس.

آرزولار اودومو سۇندوره بیلمز،

ميصراع-ميصراع یانان کۆزوم وار منیم.

...اوجا حقیقتی باغریما باسدیم،

بۇیوک " ابدیت داستانی " یازدیم،

کۇنلومو شام کیمی سۇزلره آسدیم،

صنعت دونیاسیندا ایزیم وار منیم.

بو آخاردا مؤلیف اصلینده زلیمخانین اوبرازینی اونون سۇزلریله یارادییر - اوریژینال پوئیک تاکتدیر، - دئیردیم.

نزاکتین پوئیک یارادیجیلیغیندا مئتافورا اوخوجونون اووقاتینی ساکیتلشدیریر، خیاللاندریر، سئوینج دولو تصورات اویادییر. شوبهه سیز، پوئزیادا سیموولسوز کئچینمک غیری-مومکون اولاردی. شاعیر شعرینی مئتافوریک رمزله قورورسا یاخشی حالدیر، چونکی مئتافورا دایما حرکتده دیر، دییشیلیر، سیموول ایسه تصویری عادیلشدیریر. آمئریکا ادبیاتشوناسی م.فوسس یازیر کی، مئتافورا یالنیز آیری-آیری یۇنوملو ائلئمئنتلرین مۇوجودلوغو ایله خاراكتئریزه اولان کونتئکستده یارانیر، محض بو ائلئمئنتلرین موباریزه سی مئتافورانین یاراندیغی سئمانتیک گرگینلیک ساहेه سینی عمله گتیریر، بونا گۆره ده مئتافورا تامامیله یئنی وحدتدیر، اونون معناسی ترکیب حیصه سینی تشکیل ائدن موختلیف سۇزلرین معناسی ایله دئییل، عومومی متنده موعینلشیر.

شعیر عئینی زاماندا معنوی معیارلار اساسیندا دیرلندیرمه لیدیر کی، بو وظیفه اونون اوزرینه دوشور، اینسان روحونو لیاقتله حرکت گتیریر؛

حئیرتلندیرمیرسه قبول اولونمور، شاعیر شعیری دیلدن ایستیفادنین ان یوکسک فورماسی کیمی قبول ائتمه لیدیر، اوبرازللیغی دیلده اۇلدورممه لیدیر. شاعیر دیله تابئ اولمالیدیر، تخیولو واسیطه سیله سۇزلری اۇزونه چکمه لیدیر، سانکی شیرنیکدیرمه لیدیر کی، کوسمه سین. شاعیرین ترنوم ائندیگی نسنه دۇورون محصولدور، دئمه لی، حاقیقئتدیر بو. ت.ئلیوت دئمیشکن: «شاعیرین شوورو ساییسز حیسلری، جومله لری، اوبرازلاری توپلایان، جملشدیرن، موحافیظه ائدن اۇزوملو قابدیر. بوتۇون فورمالاشماسی اوچون ضروری اولان بوتون حیصه لر توپلاشانا قدر اونلار بو قابدا قرار توتورلار». بئله چیخیر کی، شاعیر بیر نؤو کاتالیزاتور رولوندادیر، واسیطه چیدیر، قباحث دئییل، پوئیک اووقاتین حرکتئریجی قوووه سی شاعیر دئییلمی؟ ميصراعلاری ایداره ائدن اۇزو دئییلمی؟ شعیری ائموسیوناللیغا، یاخود اینتئلئکتواللیغا «باغلایان» مؤلیف دئییلمی؟

شاعیر اوغورلو اثر یازماق ایسته بیرسه سئمانتیکانین، پسیخولوگیانین نایلیتلیری باخیمیندان یاناشمالیدیر، اونا گۆره کی، پوئزیایا اینسان داورانیشلاری نین بوتۇولوگونو تمین ائتمه لیدیر، اوخوجودا اویاتدیغی پسیخولوژی ایمپولسلارین اینتئنسیولیگینی نظره آلمالیدیر. دوزگون سئچیلیمیش سۇز شاعیره ایمکان وئریر کی، شعرینه گتیردیگی ایمپولسلارین کومبیناسیاسینی بیرلشدیرسین و اورتایا قویسون. هر بیر سۇز، مجاز شعرده عومومی کونتئکست داخیلینده قاورانیلیر، اوخوجونون و شعرین قارشیلیقلی کونتاکتی ادبی نومونه یه یاناشماسینی

گۆستریرلر. تأسوف کی، هر زامان بو مزیت گۆرونمور، ائمپیریک یولا اوستونلوک وئریرلر، نصیحتچیلیگی داها چوخ اوستون توتورلار. ادبی- یاتشوناسلیقدا دا قبول اولونموش بعضی شرطلری نظریمیزدن قاجیرما یاق. بیرینجیسی، تحلیلله جلب اولونموش بدیع متنه موسیقی، اؤزونه قاپانمیش پرنتمت نظرینده یاناشیلمالی دیر. ایکینجیسی، متنی (شعیری) ایکی جهتدن درک ائتمک گرکدیر کی، مورککب، دولاشیق، آنلاشما اولاراق و تخییولده یئتیشمیش، هاسیله گلیمیشدیر، یازماغا احتیاجلی دیر. اوچونجوسو، اوخوجو ایستگی (دیققتی) متنین رنگارنگ سئمانتیکاسینا، اونون پوئتیک ائلئمنتلرینه یؤنلتمک ضروریدیر.

دۆردونجوسو، شعرین متافورلوغو و ائموسیوناللیغی نظرده توتولمالیدیر. بئشینجیسی، یا اوخوجو، یا دا تنقیدچی اولسون - شعرین (سیرین) بوتؤو-لوگونو، حئیرت دوغوراجاقلیغینی احتیوا ائدن ائلئمنتلرین آهنگینی اوزه چیخارمالیدیر.

آلتینجیسی، اوخوجو، ائله ده ادبیاتشوناس شعرین - اثرین معناسی نین-مضمونون ایچیندن گلمه سینی اونوتمالیدیر. یئددینجیسی، ایدئال اوخوجو - پوئزییا کؤکلن تنقیدچی اؤزونو سوئیکتیو حیسلردن قوروماغا، دوزگون اوخو اینتوناسیاسینا رواج وئرمکله اؤزونو تصدیقله مه لیدر. بو گون بو مولاحیظه مه موناسیبتیمده دئیردیم کی، «ساغا» و «سولا» مئیلیلیک ایستیثنا اولونمور، بونا دا تبیی باخیرام، شعر فردی ذؤوقلری نظره آلیب یازیلیر، شعر «قیزیل شاباش» کیمیدیر - بارماقلار وار ساخلاماغی باجاریر، بارماقلار وار «قیزیل» پوللاری یئره سالیر و رقص

شترلندیریر. شاعیر نزاکت خانیمین فیکرینه سؤیکنسک: اؤزو و اوخوجو تاثیرین مئخانیزمی بیر طرفدن اوخویان اثره حیسلریله یاناشیر، اؤزونونکولشدیریر، دیگر طرفدن ایشلتدیگی سؤزلر، ایفاده لر اؤزونون نزارتیندن چیخیر و میصراعلاردا یئرینی توتور، بو ایسه مت نین درکینه آیدینلیق گتیریر. شاعیر حاقلی دیر، عومومیتله، صنعت اثری نین دیری ایمپولسلارین تاثیر گوجوندن آسیلیدیر، حئیرتین سئوینجینی، یاخود کدرینی عیانلشدیریر. بعضا ائله ده اولور کی، شاعیر-مؤلیف دیداکتیک ریجته ده کئچیر. «گه رک» شعرینده نزاکت خانیم پروفقونوزونو بیان ائدیر:

سیر ائتمک ایسته سن گۆی قورشاغینی،

اول یاغیشینا دؤزه سن گرک.

عطرینی دویماقچون عؤمور بویونجا

اورک سئچن گولو اوزسن گرک.

قازانماق ایسته سن تانری سئوگیسین،

آلوده، آتشد یاناسان گرک.

گۆیلرده سوزمکچون ملکلر کیمی،

قوشلاردان قانادلار اوماسان گرک.

شاعیرین سما آرزوسو بوشدان گلمه میشدیر، آلدیغی ایمپولسلارین پیچیلتیسیدیر، بیر نؤو نصیحت وئیر...

کیچیک حاشیه چیخاردیم کی، پوئزیادان یازان تنقیدچیلرین اؤزلری ده اوخوجودور، فرقلیسی اودور، متنه داها علمی یاناشیلیر، مؤلیفین فرقینه وارمادان دئدیگی آلت قاتی تحلیل ائدیرلر، بیر یول

ائىنلار طرفىندىن تاپىدالانىپ، بورادا شاعىرىن نە گوناھى؟!

دئىمك، شاعىر نزاكتىن شاعىر عالمىندىن ايكى جور فايدالانماق: دۇوق آلماق، حئىرتلىنمك، خىيالا قاپىلماق و ايلاخىر، ھابىئە شاعىردە كى سۆزلەردىن فردى، سوبىئىكتىو، منفى معنادا «قىدالانماق». دئىمك، تنقىدچى-اوخوجو: ھەر ايكى ياناشما دۇوقونون تصدىقى و اينكارى ان گۆزل، ان تاثيرلى (فردى باخىمدان) صنعت نومونە سىنى دويماغا ايمكان يارادىر، شاعىرىن چالارلارنى منىمسە يە اىستىقامتە نىر. بئەلە حاللاردا شاعىرى-مۇلىفى آنالماق گركدىر، اينكار ائتمك يوخا! حالبوكى، بو جور تنقىدچى-اوخوجو («بىرىنچى» بىرىنچى پلانا كئچىر) اوخودوغو، تحليل ائتىدىكى ائىرىن حياتى گئىرچىكلىكلە، سوسىيالىقلار، تارىخلە باغلى اولمايان نوانسلارلا شىرخىنى سانكى اونودور! نىيە؟ نە اوچون؟ ايتىرن شاعىردىر-مۇلىفدىر. تنقىد مشهور آمئىرىكالى پروفئىسسورون سۆزلەرىندە حاقىقتە داھا اوغىون سسلە نىر: «تنقىد داھا علمى، داھا دىقق و داھا سىستىمىلىشىدىر يىلمىش اولمايدىر، بو ايسە او دئىمكىدىر كى، او، پئىشكارلارنى كوللئىكتىو امگى نىن محصولو كىمى مئيدانا گلە لىدىر».

م.نزاكتىن آىرى-آىرى شاعىرلىرىدىن دانىشان، يازان شاعىرلىرىن فىكرى تىقدىر ائتمىدىر - بىرمىنالى - آما آىرى-آىرى راکورسلاردان باخىشىدىر. «وطن، بىزى باغىشلا!»، «قار ياغىر»، «عمرون قاتارى»، «پايىز»، «باغىمىز»، «تنھا قادىن»، «سن وار ايكىن» و س. شاعىرلىرىندە كى پوئىتىك روحو توتىموشلار، قالدى تصوراتىو دىجىلىغى، بو، اوخوجو دۇوقونون

دىكتە سىدىر. شاعىرە نىنسە اينامى آيدىندىر اۆز يارادىجىلىق آمالىندا، بىر روباسىندە دئىمىشىدىر:

بىر عشق كىتابىيام، سوراقلانا جام،
دويغوملا، حىسىملە وراقلانا جام.
شاعىرىمدە آدىنى ياشاتماق اوچون
سنىن سئودان ايلە ياراقلانا جام.

- بو روباي تنقىدچىلارنى دىقتىندىن يايىنمادىغى اوچون تىكرارا رواج وئردىم.

تأسوف ائتمە مك اولمور: پوئىزيا صنعتىنە (كونكرئت اثر) «ازاد فردى فاكئوراي مالىك آچىق منطقى ستروكتور» نظرىندە دە ياناشىلىر. مشهور آمئىرىكان ادبىياتشوناسى جون رئمسونون قناعتىنچە، ستروكتور - پوئىتىك اثرىن بونۇورە سى منطقى محاكمە دىر، بىر نۇو شاعىرىن نئىدىر، راسىونال مضموندان فرقىلى اولاراق نقل ائتمە سى غىرى- مومكوندور. شاعىرىن وزىنى نظردىن كئچىررەك اونون ائوموسىونال و ائىنتىلئىكتوال چالارلارنى دىقتىسىز اولونمامالىدىر، - فىكرىنى بىلدىرىر.

شاعىرىن حئىرتلىندىرىجى پافوسو اوخوجو «رازىسى» نە آدلایىر، موستقىل درك اولونور، داھا مۇلىفلىك بىر شئى قالمىر، اورگىندە توتىدوغونو اوخوجوسو آلمایا دا بىلر، بورادا قىناق يئرى آختماق عبثدىر، اساس اودور كى، حىسىن، دوشونجە نىن سوزگىچىندىن كئچىسىن، سىلكلە سىن، بئەلە اولارسا شاعىر اۆز بونونو دوشن يوكدىن آزاددىر.

ايرە لىدە «باغىمىز»! بىر ائىكسكورس ائەلە دىم، چونكى اۆزومون دە دمىرىولچولار اوچون تىكىلمىش (۱۹۴۰-۴۲) بىنانىن اوچوتاقلى منزىلىندە اوشاقلىغىم كئچىبىدىر، اورادان كند ائوينە كۆچىندىن

ھم دە موعاصیرلیگین یاخشی عنعنە لریندن بحرلە نیر، سئچیم ائدیر، پوئزیانی دوشونجە لرلە دویر، فیکری نین ائموسیونال ائکوی والئنتینی ایفادە ائدیر. تخییولونده ائموسییا ایله اینتئلئکتین وحدتینده اینتئلئکراسیانی حیاتا کئچیریر، دویرلاردان اویرازلار یارادیر. نزاکتله صؤحبته وورغولاییر کی، یارادیجیلیق پروسئسینده من ایلک نؤوبە دە حیسلریمین یئرینده اولماسی قایغیسینا قالیرام، سونرا اینتئلئکتواللیغا «نؤوب» چاتیر، «یکینجی» «بیرینجینی» قاباقلامالیدیر...

راضیلاشماغا دیر کی، پوئزیادا سسلنمسینی (یفادە سینی) تاپان ائموسیوناللیق اوخوجونو ھارایلایر، چونکی شاعیر تصوراتلارین کومپلئکسینی گؤزلە میشدیر. شاعیرین یارادیجیلیغیندا بو ائلئمئتلرین ایفادە سینی تاپماسینی اونونلا دا علاقه لنلیردیم کی، حیسیات شاعیرین نورمال پسیخی دوروشوندان کناردا دئییل، موشاییعتچیدیر. عادت، بو جور موتیولی شاعیرلر سئوگی-محبت روحوندا اؤزونو تاپیر، چونکی اینسانین ان ظریف و بیلمه دن تاپدیغی حیسین شاهیدیدیر. بئله شاعیرلر اوچون قادینمی، کیشیمی شاعیرلر اولسون - فرق ائتمز - یازیلماقلا، چونکی ایلاھی پاییدیر.

سئوگی ایلاھیدن بیر اولفت پای،
گؤزلردن سوزولسون، قیلرە آخسین.
ھاچان راست گتیرسە بیزی بیر گؤروش،
سن آلاھ نە سودان، ھاوادان دانیش،
قوربانى اولدوغوم سئوگیدن دانیش.

۲۰-۲۵ ایل سونرا دا خاطیرلادیم اونون آب- ھاواسینی، قونشولارینی و آتامین حیطیمیزده اکدیگی یئگانه سؤیود آغاجینی. گئنیش حیطینده اوینایاردیق دوستلاریملا. شعیرده کی بو میصراعلار من دە قوشولدوم:

ھمین قویو -

اطرافینا ییغیلاردیق،

فیرفیرا تک فیرلاناردیق.

او دا بیزه بیر اویونجاق.

بودور ھمین کولک دؤین چارداغیمیز،

قالخیب اوردان ائلئکتریک قاتارینی

یزلە یردیک،

بورغون-آرغین

ایشدن دؤنن آنامیزی

گؤزلە یردیک.

بالکوندان باخیب آتامین یولونو گؤزلە یهردیم. او، قاتارلاری یولا سالیب آرخاینلاشار و باجیملامنه ال ائدردی... باخ، شاعیر بئلجە اوخوجونون روحونو فتح ائتمە لیدیر!

نزاکت خانیمین «ؤمروم»، «دونیا»، «بنؤوش»، «قار یاغیر»، «یورد حسرتی» و ب. شاعیرلرینده ایشیق: پاریلتی، قیغیلجیم اوندان گؤرونور - او، اؤزونه حاق-حساب وئیر، - دئسک یانلیماریق. چونکی، شاعیر پوئتیک اویرازا جان آتیر، بیر شرطله، میستیک دویرغویا تابئ اولمور، ریتمی گؤزلە بیر (اخى پوئزیانین دا موسیقیسی واردیر)، شاعیر دیلین روحودور کی، حئیرتلندیریر، خیالی اوچورور. نزاکت ایستیشناللیق یاراتمادان ھم کلاسسیکانین،

دانش او اولفتدن، او محبتدن،
اینسانین گرگی او خوش نیتدن.
او گۆزل عالمه قاینا سن، قاریش،
گۆیلرده ساییرشان اولدوزلا یاریش.
قوربانی اولدوغوم سئوگیدن دانش.

یارا کۆنلانو آچ، یاردان کۆنول آل،
سئوگی دونیانی قور، ائله اوردا قال.
چایلار کیمی چاغلا، سئلرله یاریش،
کۆنولومون ساری سیم تئلیندن یاپیش.
قوربانی اولدوغوم سئوگیدن دانش.

شعیرده «سئوگی» مفهومی فردین سئوگیسینی
آنلاتمیر، عومومیتله، جانی فدا وئرمکدن «چه کی
نمه یهن سئوگیدن» گئدیر. یوخاریدا وورغولادیغیم
اوقاتدا...

بیر نمونه کیمی گتیردیگیم شعیرده
وورغولادیغیم یاناشمادا حاقلییام و پسیخولوق
و.کروچئنین سؤزلری یئرینه دوشور: «حیسیات،
یاخود ائتهتراسلیلیق (پافوس معناسیندا - آ.ی.) اؤز
پسیخی اورقانیزمیله (ووقات معناسیندا - آ.ی.)
هضم-رابئدن کئچیردیگی زنگین ماتئریالدير؛
حیسیاتسیزلیق، یاخود ساکیتلیک اونا ائوموسیونال
خاوسو دف ائتمه یه، اونلارین اوزرینده حؤکمرانلیق
ائتمه یه ایمکان وئرن فورمادیر».

ایتالیان ائستتیککی تامامیله حاقلیدیر.

بیر مثله یه آیدینلیق گتیرردیم کی، پوئزییا
صنعتیندن یازانلار تبیی کی، عئینی فیکیرده
اولمورلار، بونو شعیرین اؤزو دیکته ائدیر، بیر شعیری
بیر نئچه اوخوجو عئینی جور قاوراییب ستاندارت

نتیجه یه گلیرسه، او شعیرده «شوبهم» وار، قوی
تنقید اولونسون! دئمگیم اودور کی، پوئزییانین
دیرینی اونون مضمونوندا آختارمایان تنقیدچی-
ائستتیکلر یوخ دئییل، اوخوجویا تاثیریه اؤلچورلر:
«پوئزییانین دیلی ائوموسیونال سعجیییه یه
مالیکدیر، مقصد ایسه اوخوجودا موعین اوقات
فورمالاشدیرماقدیر» - ایصراریندا بیترف-لیکدیر.
محض بو کونتئکستده پوئزییانین معناسی، قایه سی
- مضمونو اوخوجونو هم ده دوشوندورمه لیدیر، بیر
نؤو تربیه ائتمه لیدیر. بئله تقدیرده پوئتیک فیکرین
یوکونده اوخوجونون حیسیاتیندا موختلیف، متندن
کناردا بیر-بیرینی ایستینا ائدن ائوموسیالاری
باریشدیرماق فونکسییاسینی اؤده یه بیلیر. بئله
نتیجه چیخارماغا دیر کی، پوئزییا اینسانین روحی
بوئولوگونو، سئوینجینی، کدرینی، هایقیرتیسینی
برپا ائدیر، انففکتهلی پسیخی درماندیر (شیشیرتمه
دیم کی)!

نزاکتین سون شعیرلری بو قناعتی یارادیر -
تانیشلیقدان سونرا قراریمدا قالدیم: اوبرازلار
سیستمی ریتمی هارمونیکدیر، قافییه لر
قرامماتیک دئییل، میصراعلار «زوراکیلیقدان»
کناردیر و سایره. باشقا نئجه اولا بیلر: موضوعو
شاعیری توتار، سیلکله یهر، چیخماغا جان آتار،
لاکین داخلی حیسلر ایلهامی «ویاتمیرسا» یازیلار
معناسیز آلینار، تبیی پوئتیک آتریبوتلار سیفیرا
ائتر... ساییسز-حسابسیز شعیر کوللیاتیندا هئییف
کی، بو پروسئسله هله ده قارشیلاییشیر...

پوئزییا دونیانین ائوموسیونال درکینده واسیطه
چیدیر، ایلاهیه قوووشماقدا کؤرپودور، لاکین
صیرف بیلک ساहे سی دئییل، هرچند، من اؤتن

شعیرین جانیندا (ماهیتیندا) همین رنگ چالارلارینی اختاریب تاپماق مومکوندور. حتی غئیری-ماددی نسنه لرده تصویر رنگی عیانلشدیریر. «دویغولار» شعیریندن بعضی میصراعلاری سجییوی سایماق اولار:

... قیسمته آیریلیق دوشوبسه اگر،
سئوگینی اینجیدیب، اوزمیک حدر.
سنین پنجرندن گلن ایشیغا
ایسینم عؤمرومون سونونا قدر.

محض بو دویومدا شعر یارانمیشدیر، آدئکوات ائوموسیيالارین دوغولماسی مومکوندور، حادثه لرین و فاکتارین دالینجا دوشمه یه احتیاج قالمیر.

چون، پوئزیا بئله نسنه لردن قاجیشدیر. پوئزیا حاقیندا هر زامان دوشونمک اولار و بو، لابوددور، چونکی اونون سسی هر بیر اینسان اوچون واجیبیدیر، هم ائوموسیوناللیغا، هم ده ذکایا چکیر؛ تربیه سی ده اوندادیر، شاعیرین حیسلری اوخوجوسونو «الدادیر». بیر شعر بئله، اونون اینتوناسییا چالارلاری سسلرین ریتیمینی تاماملاییر، رنگلرین فیزیکی معناسینی آنلاتدیریر. تصادوفی دئییل ماهنی شعیره بسطله نیر، چونکی موسیقی پوئتیک نیطقین اینتوناسیاسی و ریتمی نین بدییی عومومیلشدیریلمه سیدیر، بونا «سسلرین پوئزیاسی» دا دئییلیر، چونکی نجیب حیسلر و فلسفی فیکیرلر آشیلاییر. موسیقی پوئتیک میصراعلاردان دوغولور کی، اوخوجو اووقاتینی، ائتهتراسلارینی ایفاده ائدیر، بو باخیمدان لئو

عصرین ۷۰-جی ایللرینده پوئزیامیزدا ایلک دفعه «فیزیکلر-لیریکلر» مثله سینه توخونموشدوم، بیر نئچه مقاله ده نشر ائتدیرمیشدیم (۲۰۱۸-جی ایلده میلی ائلملر آکادئمییاسی نین و دیگر هومانیتار قوروملارین تشبوسو ایله بو مثله یه رسمی ایجلاسارلار هسر ائتدیلر، سانکی مؤجوزه یاراتدیلار. حالبوکی، آلاهوردی ائمینوو حتی «کشف حاقیندا نووئلا» (باکی، ۲۰۰۹) مونوقرافیاسینی چاپ ائتدیرمیشدی).

پوئزیا نه رومانیکلرین وورغولادیغی ائوموسیونال تجروبه یه، نه ده پوزیتولرین دوشوندوکلری اینتئلئکتواللیغا مئیدان یاراتمیر. پوئزیا مضمونوندا، تسویرئتمه اوسلوبوندا منطیقی آبستراکیسیایا، کونکرئت اوبرازللیغا وحدت یارادیر، عوضوی شکیلده بیرلشیرلر. صنعت اثری ایدئیالارین، فیکیرلرین، پروفنوزلارین تاثیریندن یازیلیر، دونیا، کاینات حاقیندا اونتولوژی اینفورماسییا وئریر، گئیش میقیاسدا گؤتورسک (بو، مؤلیفین دونیاگؤروشوندن، ساواد دایره سیندن، ساغلام فانتازیاسیندان آسیلیدیر)، گترچکلیگین، وارلیغین سوپستانسیاسی نین ماهیی-یتینی آچیقلایر. شعیرده (پوئزیادا) لیریک من ائوموسیيالاری و اینتئلئکتواللیغی بیرلشدیرمکله هارمونیا عمله گتیریر. شاعیر شعیری اونون اوچون یازمیر کی، دراماتیک کونفلیکتلرله اوخوجونون فیکرینه شریک چیخسین - بئله دوشونمزدیم - آخی روحون حزین هایقیرتییسی، کؤنول فائتحلیگی وار، بونلارین منبعی طبیعتدن قیدالانیر، او طبیعت کی ان داهی فیزیکلر حتی بیر رنگین چالارلارینی دقیقلشدیره بیلمه میشلر. منیم قناعتیمجه، بوتؤو «داورانیشلی»

تولستوی موسیقینی «حیسلرین ستئونقرامی»
 آدلاندیرمیشدیر. ائلجه ده شاعیر طبیعتین
 سئیرینده سسلر ائشیدیر، رنگ چالارلارینی سئچیر
 و بونلارین قارشیلیقلى تاثیرى آلتیندا پوئتیک
 سیستمه قوشولور. داهی رسسام وان قوقون نتیجه
 سی مارق دوغورور: رنگ اؤزلگونده نینسه ایفاده
 سیدیر، بو، دانیلمازدير، بوندان ایستیفاده ائتمک
 گرک. شاعیرلر اوچون بئله بیر دویم شعیرین
 پرئدمئتی اولموش، یارادیجیلیغی گئدیشینده بو
 حیسى رئاللاشدیرماغا چالیشمیشدیر. البته، ایشیق
 دا، سس ده، رنگ ده طبیعتدن سوزولور. آلمان
 شاعیری ای.و.هوتی نین سؤزلرینی خاطیرلاماق
 یئرینه دوشر: «تبت بیر تاماشادیر، همیشه تزه و
 طراوتلیدیر، چونکی او، دایما یئنی تاماشالار یارادیر؛
 حیات اونون یاراتدیغی ان بؤیوک گؤزلیک، اؤلومسه
 چوخلو حیات الدهه ائتمک اوچون شیددتلی حیلە
 دیر».

بؤیوک شاعیریمیز رسول رضا «رنگلر» سلسیله
 سینی عبث قلمه آلمامیشدیر.

کیچیک بیر هاشیی: رنگده ائله بیر مؤجوزه وار،
 نینکی اینسان، دیگر نؤو جانلیلار دا رنگه لاقئید
 دئییلر. عالیملر بو مثله نی آراشدیرماغا
 چالیشمیشلار. مثلن، پیشیکلر بوز رنگی موختلیف
 چالارلاریندا گؤرورلر. مئیمونلار سا رنگلری سئچه
 بیلیرلر. وحشی حیوانلارین چوخو آخشاملار و گئجه
 لر، بوتون رنگلر بوزاریب سولاندا اووا چیخیرلار. بیر
 چوخ حیوانلارین دریلری یئکنسق رنگده دیر، اونا
 گؤره ده حیوانلار اوچون رنگلری بیر-بیریندن
 آیرماق واجیدیر. گوندوزلر ایسه طبیعتین رنگلر
 چالاریندا وحشی حیوانلار ساکیتلشیر، یاشیل

اوتلاری سئچیر، یاتیر. اونلارین جانیندا ییرتیجیلیق،
 قودوزلوق وارسا بئله، آجیز حیوانلار هوجوم
 ائلمیرلر: جئیرانلار، جویورلر، ماراللار، دووشانلار
 قاجمیرلار. تأسوف! تأسوف کی، بعضی اینسانلار
 طبیعتین گؤزلیگی سلطنتینده بیر قشنگ قادینی
 (قیزی) مئشه یه، دنیزه، قایالیغا آپاریر و... قتله
 یئتیریر. بئله اولاندا قودوز جانوارلا او اینسانین نه
 فرقی؟ حیوان قودوزلاشاندا اؤلور، اینسان عکسینه،
 داها دا جوشور، قانا سوساییر و جینایتین سلسیله
 سینی داوام ائتدیریر!.

پوئزییا - طبیعت - گؤزلیک - بو «وچلوک»
 بیر-بیریندن آیریلماز حالقالادیر. شاعیره روح
 باغیشلایر کی، گومراه اولسون، عاغل بخش ائدیر
 دوشونسون، اخلاق آشیلایر اینسانلیغینی قوروسون.
 مودریکلر، سؤزچولر اینسانا مخصوص بو دیرلری
 طبیعتدن روحا-جانا هوپدوغونو سؤیله میشلر.
 فرانسیز فیلسوفو مونتئسکی «قانونلارین روحو»
 اثرینده بو نظردن بؤیوک کارلا یوکسک قییمت
 وئرمیش، حاقیقتی تهریف ائتمه میش و یازمیش
 کی، بؤیوک کارل اثرکن اورتا اسرلرین قهرمانی،
 افسانوی شخصیتدیر. قربی آوروپادا ایلک خریستیان
 دؤولتی نین بانیسیدیر. او، ایدراک ائدیردی کی،
 طبیعتین اؤولادی اینساندیر، میلیونلارلا «من»لردن
 بیریدیر، باخمایاراق مملکتین لیدئردیر. خالق اونا
 اینانیرسا، او دا خالقا اعتیبارینی ایتیرمه میشدیر،
 ایتیرمه لیدیر.

طبیعت اؤلمز و گؤزلدیر، جانلی و سسلندیر -
 روحونو (شاعیرین د) گول-چیچه یه، آل-الوان
 بیتکیلره، سازاغا-سویوغا، جسارتله تورپاقدان ضعیف
 زوغویلا باش قالدیران بنؤوشه یه وئرمیش...

حزینلیگی... داها چوخ سئویرلر، بو، اونلارین طبیعتیندن (خاسیتیندن) ایره لی گلیر؛ تبیی باخیرام. تصویر ائتمرم کی، بیر قادین یولونا، آزوقه سینه جان آتان، سیرالانان قاریشقانی تاپدالاسین. جان وئرن بیر قوشو اوووجلاریندا اوخشاماسین. سود اوچون آغلایان چاغانی آغوشونا سیخماسین. بونا گۆره شاعیره لره، خصوصن، پوئزییا عالمینه احتیاطلا یاناشماق گرکدیر، اونون شعیرلرینی دیکسیندیرممه لی، داها حساس یاناشمالی. بو ازه لی قناعتیمی نزاکت خانیمین شعیرلرینی اوخویاندا بیر داها تصدیق ائله دیم.

بئله قناعته گلیرم: نزاکت خانیم پاییز فسلینی داها چوخ (بلکه ده یانلییرام) سئویر، قناعتیمده قالیرام و بونا اونون بیر اوخوجوسو کیمی حاقیم چاتیر: پوئزییانین غئیری-عادی حیس اوپاتدیغی دا بودور! آما اعتراف ائتمه یه ده گومانلییام کی، بو فیکره - شاعیره نین یارادیجیلیغی باره ده محض پاییزین سسینی ائشیتدیگیم اوچون گلیرم. بلکه ده عؤمرومون پاییزیدیر اونا گۆره دیر، باخیرام آغاجلارا رنگینی دییشمه یه کؤکله نیبلر، یاشیل یارپاقلارینی موحافیظه ائده بیلمیرلر. یادیم قابیل، بختیار، موسا یاقوب دوشور، اونلارین پاییز اووقاتلارینی خاطیرلاییرام. آما اعترافسیز نزاکت خانیم هله گنجدیر، باخمایارق نوه لیدیر، بو دیرین - روحی فاتحلیگین شاعیرلر اوچون «زایی»، «خیففتی» یوخدور. آخی پاییز فسلینده تویلار کاروانی باشلاییر، جاوان عؤمورلرین یئنی فسلی گلیر. آخی پاییز فسلینده طبیعت ده یورغونلوغونو چیخاریر جانیندان، یونگوللشیر. آخی پاییز فسلینده تکجه آغاجلار خیففت ائلمیر. آخی پاییز فسلینده آغاجلار

قیزیلگوله سئوگی-سئویمک پاییی بخش ائلمیشس... دئییرلر کی، سدی شیرازی نین قبری هئچ واخت قیزیگولسوز اولمور، سانکی قیزیلگوللر اسرلردیر بو تورپاقدا بیتیر! بلکه ده بو مؤجوزه شاعیرین «قیزیلگول باغی» شعیرینی قلمه آلدیغی اوچوندور؟ سدی جیسمانی گئتسه ده، تورپاغا قووشسا دا شاعیرین طبیعتین گؤزلیگی باره ده میصراعلاری یاشاییر، اونون مزاری اطرافیندا بیتن قیزیلگوللر ده نفس آلیر، عطیر سپله ییر.

شاعیرلرین روحو بئله یاشاییر، هرچند، اونلار اؤلومون گلیشینینی همیشه قارشیلاماغا حاضیردی. سونو دا. شاعیر شوکوهی دئمیشکن:

گلن بیردیر، گئدن بیردیر،

قالان بیر.

گلن قالماز، گئدن گلمز

جب سیرر.

بیر اول وار، بیر آخیر وار

دئییرلر.

بو، بیر سؤزدور، نه اول وار،

نه آخیر...

مولاحیظه دئمزدیم اؤتری تصوراتیما، اونا گۆره کی، من شعیریت عالمینی طبیعتین رنگیندن، سسیندن، قوخوسوندان آییرمامیشام و یارادیجیلیغینا اوز توتدوغوم شاعیرلرده بو انجازکارلیغی آختارمیشام - دویموشام. ائله ده شاعیره نزاکت خانیمین پوئزییاسیندا. هر بیر شاعیرین اؤزونخاس طبیعتی، دویم دؤوقو وار، شاعیره لر ایسه کؤورکلیگی، صمیمیتی،

بیریوللوق اۆلمور. آخی پاییز فسلىنده اينسان
عمرنونون قيشىنى ياشايىب اوزو يازا گئدير، دئمه
لى، يئننه وارليغين اشرفى اينسانين اۆزونده قالير...
بو پاییز ائله بيل آجىغا دوشوب، يايين گونش
رنگىنى پوزور بئلجه. هايانا چاتيرسا، سارى قلمله،
اۆزونون آدىنى يازير بئلجه.

بو شعيرده («پاييز») بو فصيل اۆز اۆتوقرافى ايله
يادداشدا ايز قويوب گئدير. و اۆتوقراف مئشه دن
باشلاير، چۆلون-چمه نين گول-چيچگىنى
سولوخدورور، قوشلارى اۆز يووالاريندان قوورور.
پوئتيك تصويرين گوجو ده بوندادير.
بئلجه ميصراعلار خزللرى آياقلايىب كئچير
«ياغيش» شعيرينده اولدوغو كيمي:

كايناتدان اسكيك ائتمه

اۆز نورونو داملا-داملا.

بهانه اول سئونلره.

سندن قاجيب چتير آلتدا

گيزلنسينلر.

سئوگى دولو پيچيلتيندا

گيله-گيله اريسينلر.

بوراجان اوخودوم، دويغولانديم. شاعير ياغيشين
كايناتدان سوزولن ترته ميز گيله لرى نين
آسسوسيآتيو چالارلارينى دا حيات سئوگيسيندن
آييرماميشدير. سيرلى كايناتا بيز اينسانلار هميشه
اينانميشيق، بيزه قدر پاكليغىنى ساخلاير، سونرا؟..
نه ايش گؤروروكسه، گوناھ اۆزوموزده اولور، «سئله
دؤنوب فلاكتى گتيرمه سن» پيچيلدايان شاعيرين
سسىنى ائشيت - بيرجه سوچون بودور سه نين.
بونو اينسانلار سنه باغيشلاير اونون اوچون كى:

آراملا ياغ، قوى نازلانسين

ياسمنلر،

گليشينله بايرام ائتسين

قوى سوسنلر.

سندن آلسين ايلهامينى

شلاله لر، داغ چايلارى.

آما شاعير(لر) اورگى او قدر حساس، سكسكه لى و
اينتظارلى اولور، يئننه ناراحتدير، نيگاراندير:
بولودلارى توققوشدورماسين، دولاشديرماسين،
«گؤى اوزو اينجيمه سين هاى-هارايدان». عوضيند:

ياغ، ائى ياغيش، آراملا ياغ.

مرحمتله اوووندور سن

ينسانلارى.

قوى يئر اوزون ايسلاتماسين

گؤز ياشلارى. -

نجيب آرزودورا!

گيزلتمه يهچيم: شاعيره نين طبيعت بويالى
شعيرلرينى اوخوياندا، پاييزا آيد ميصراعلاريني
ايچيمه چكنده دويغولانديم. شعير - پوئزيا بو
دئيلىمى؟ هانسى اوخوجو هانسى خيصلته، صنعته،
پئشه يه ماليكسه اونو اويادير ياتميش دونياسيندان،
نئجه كى: پاييزدى، يارپاقلار قوجا آدامين اوزو
كىمى خال-خال اولموشدو.

ياشاديغيم، قاريش-قاريش دولاشديغيم موغان،
شيروان چۆللرينده گونشين پاييزدا دا اسكىلمه يهن
هرارتىنى چۆل دووشانلارى، وحشى حيوانلار
ياخشى قارشىلايىرلار. لاكين قيدادان كورلوق چكن
جاناوارلار سانجىلانير، سيچانا بئله اوميد باغلايىرلار.

معروض قالير، چون بو، ادبياتدير! شاعیر بئله بیر اووقاتا کؤکلە نیبسه، آنتیرومانتیک سیرادا دایانیر کی، اونو سربست شعیره گتیریر، حتی اوخوجو مۆلیفدن سوروشار کی، شعیرینه شرح وئرسین. عکس اووقاتدا ایسه شاعیر گئرحکلیگین رومانتيك تصويرينه اوبيئکتیو پوئتيك دۇوقو بیچیمینده یاناشیر، آما شیشیردیلمیش ائموسیيالارین تجسسومو دئییل. نزاکت خانیمدان سوروشدوم صؤحبیتیمیزده کی، سربست شعیر یازمیسانمی؟ او، «خیر» دئدی و من کیتابین اوزرینده ایشلرکن «سربست» شعیر حاقیندا مولا حیظهلریمدن یان اؤتدوم. سربست وضعندن اؤزونوتسیدی کلاسسیکلریمیزین یارادیجیلیغینی هوسله اوخوموشام، دیرلی پوئتیادیر، لاکین اونا (سربست شعیر) یاخین دورمایانلار داها چوخ شئئور نومونه لر قلمه آلمیشلار. اؤنجه، اونلار حیسلرینی اؤزگلدیرمه میشلر، باجارمامیشلار، ائموسیوناللیقلا اینتئلئکتواللیق آراسیندا «سددی» گؤزله میشلر. نزاکت خانیمین بیر شعیریندن نومونه وئرجیم، هرچند حاقیندا بیر-ایکی سؤز دئمیشدیم. «باغیمیز» آدلانیدیریغی بو شعیر ظاهیرن ائپیک تاثیر باغیشلایر، بورادا «سیخیلماغا» حاجت یوخدور. اگر هانسیسا شاعیر، ائله نزاکت خانیمین اؤزو شعیرین تبیی گلیشیندن «خبرسیز» اولاردیسا، ایلهامینی «کؤکلە میش» اولاردیسا آسانلیقلا سربسته ال «اتار» دی. لاکین اؤتن اوشاقلیق ایللری نین «ساری سیم» توخوندوغو تقدیرده بو وضعنه احتیاج قالمیر.

... بویلانیرام دونه نیمه

تورپاقدان – بیچیلیمیش تاخیل زمیلریندن یانغین یگی موروق کوللارینا قدر یاییلیر.

فورست یووالاریندان احتیاطلا چؤله چیخان بالالارینا دوشور، اورا-بورا قاقیشیر، سس ائشیتجک «وجاقلارینا» اومید بسله بیرلر. مال-قارا، آت ردلرینده قالان سولاردان سرچه لر، توراغایلار، چؤل گؤیرچینلری هوسله ایچیر، موروق کوللارینا، جانی هله اوستونده اولان اوتلوغا، بیچیلیمیش زمیلره دولوشورلار. پاییزا اؤزونو ساخلایان آلا-قیرمیزی موروقلار یارپاقلارین آراسیندان هاوایا چیخیرلار...

بو تصورات شاعیر اولمایان بیر اوخوجونون – مۆلیفین تصوراتیدیر، گؤرون شاعیر نجه دویغولانار طبیعتین گؤزلیگیندن، مۆجوزه سیندن و پیچیلتیسیندن. نزاکت بیر شعیرین: «تبیتین گؤز یاشی، یوخسا تانری آلقیشی» ائپیکرافی وئرمیشدیر. بیر یاغیشلی گونده شاعیره نین آلدیغی تصورات، اومدوغو نیت، سئوگی دولو ساکیتلیک...

یاغ، ائی یاغیش، آراملا یاغ،

دینجلیک گتیر گلیشینله.

چؤل-چمه نین اوزو گولسون

گولوشونله.

سندن اومسون تمیزلیگی،

پاک صافلیغی

هر داش-قایا.

کایانادان اسکیک ائتمه

اؤز نورونو داملا-داملا.

قربدنکلمه بیر تئرمین مۆوجوددور: سسسیز پوئتییا

و بو آنلایش هرچند، عئینیمالی سسلنمه یه ده

يانا-يانا.

نييه اونودولمور ايلك سئوگى گۇرن؟
بو حيسى حسرتله ياشايان بيلير.
طالع ايتكىن ساليير ايلك محبتى،
هاردانسا، اوزاقدان سوراغى گليير.

هر نه وارسا منه ياخين،
منه دوغما
تكجه مندن آيرى دوشن،
خاطيرىمدن،

گۆزلىرىمدن سيلينمه يهن

اوشاقليرقدير،

بير ده عزيز آتا، آنا.

يارانير قىليرين دؤيونتوسوندن،
هيجرانى طولمدور، وصالى اولمور.
داشلارا سانجىلان اوخلار دا بيلير،
مجنوندان بير غئيرى ميثالى اولمور.

دئمه لى، «سربست»ين بير چاتيشمازلىغى دا
پوئتيك فيكرين حيس-هيچانندان خئىلى كناردا
دورماسيدير، گومان، همين شعيردن دؤوق دويدو،
تاثيرلندى، پوئتيك ديلين الوانليغينا ايناندى. نئجه
كى، شكسيز پوئزيانين كاتاليزاتورلوغو بير واسيطه
دير، شاعيرين سربست، آزاد ستروكتورا تابتچىلىگى
يوخ، ياخشى معنادا اؤلچو-بيچيه، هارمونىيا و هم
داخىلى، هم ده قرامماتيك قافيه (شعيرى بونون
اوزرينده قورماماقلا) قووشاغينا عمل ائتمه سيدير.

من فيكرىمى اساسلانديرماق اوچون اليمين
آلتيندا اولان شعيرلره اوز توتدوم و بيرباشا (بو
حيسى شاعيرلرين اؤزو ياشاير، بيزلر آنجاق
يوزوروق، احتمال ائديريك) قلمه گلن شعيرلريندن
ايلك ياراديجىلىغينا وارديم. ائله شعير ده ايلك
سئوگيدن ايدى - تصادوف اولدو بو «اختاريش».

اوخوجودا تلقين اولونان ايلك محبتين موبهم،
سيرلى و غئيرى-عادى پيچىلىتىسى (وجادان
دئىلسه «وچونجو شخص»لر ائشيدر آخى) باشقا
قوندارما وضعنلره نئجه ياراشار؟ ظاهيردن پيس
گۇرونمز، اما شعيرين ايچى گۇرونمز! شاعيره نين
ديگر شعيرلرينده ده («ايرىلىق توركوسو»،
«كۇنلومون»، «دنديم-دندى») پوئتيك ديلين
شاعير اووقاتينا «كۇنول» وئرمه سيندن ممنوعن
قاليريق.

نومونه ده پوئزيا ديلين اؤزونودرك آنلاميني
بوروزه وئير و اوخوجو قاورايشيني سوبيئكتينه
چئويرير. شاعيرين تخيولو (پوئتيك فانتازياسى)
ديلين شيره سيني ليريك دوشونجه نين
آچىلماسينا يۇنلدير، شعير شاعيرين پوئتيك دايره
سيندن كنارا چيخمير، ائله ده اوخوجوسونون.
شعير اودور، ديل ستروكتورو ايله توققوشمور،
اينتئلئكتواللىق آدينا آلدانمير دئسينلر كى، مؤليف
ساوادليدير، فيلوسوفلوق ائدير، خخى عصرين ديكته
سيني باشا دوشور؛ بئله عقيدهييه گلنلر تامامييه

نييه ناكام اولور ايلك سئوگى گۇرن؟
سئوه نين داشلارا ديير ايلك اوخو.
سئوه نى يانديرير اودسوز-آلووسوز،
ايچينده آليشيب كول اولور چوخو.

آخی بیر واخت من ده سئوگیمده گنجیکدیم،
سببینی ایندی ده آنلایا بیلیمیرم. گنجیکدیم،
سئوگیمی ایتیردیم، حاقلی اولاراق اوغورلادیلار.
تسلیم او ایدی، هله عؤمرومون باهاریدیر، پاییزا
چوخ قالیب. سن دئمه، سونرالار نئچه-نئچه سواللار
منی او باهاردان آییریپ بو پاییزین جاوابینی ایسته
دی.

سنی یاد گؤزلردن هاردا گیزلگیم؟
دیلیم قیفیلانیپ اؤنونده ایندی.
یامانجا گنجیکدین، نئیلگیم سنی،
عؤمرومون بو پاییز گونونده ایندی؟..

ائله بیل یوخوسان ترسه یوزولان،
ها یاندان گلیر سن هئج بیلیمیرم سن.
سونونجو دفعه دی باختا یازیلان،
گؤیلرین وئردیگی جزاسان، نسن؟

نزاكت خانیم پوئزیاسینا قارشى مسئولیتینی
ایتیرمه یین شاعیره دیر، اؤزونه حق-حساب
چکمگی باجاراندیر، چون پوئتیک اوبرازلاری
میستیک دویغولاردان تنگلشمیر، شعیرین
موسیقیلیگینی تمین ائدیر، منطیقله یاناشساق،
«پوئزیا دیلین روحودور» دئییلیر. او پوئزیا
اوخوجونو اوووندورور، دوشوندورور، دویغولاندیریر –
فیکرین ائموسیونال ائکویوالنتلیگینی عکس
ائتدیریر. اونا گؤره کی، پوئزیا اوخوجو قاوراییشی
نین تاملیغینا ضمانت وئیر، اویاتدیغی پسیخولوژی
ایمپولسلارین اینتنسیولیگینی نورماللاشدیریر. اول
بیلسین نه زامانسا موضوعیا توخونموسان، یاخود
قلمه آلمیسان، بونولا راحتلانمیسان بیر مؤلیف

سهوده بولونورلار. شعیر اوخوجوسونو تاثیر دایره
سینه گتیرمیرسه، بو دایره ده «باشی» فیرلانمیرسا،
قلبی اؤتن گونلردن «کاریخمیرسا»... نه شعیردیر؟
نزاكت خانیمین «گنجیکدین» شعیرینی اوخودوم،
بیلیمیرم هانسی یاشیندا یازیپ، اما اینانمارام سنی
(وخویان کسی) اوزاقلارا آپارماسین. گرک داش
اورکلی اولاسان کی...

گنجیکدین، گنجیکدین، یامان گنجیکدین،
اورگیم مین آهلا دیندی، گلیمسن.
واختسیز قاپی دؤین بیر قوناق کیمی
عمرون پاییزیدی، ایندی گلیمسن.
ساجیمین دنینده نه تاپاجاقسان،
من نه لر چکمیشم، بیلدینمی، سؤیله.
منیم اورگیمین اؤلدویو یئر
سون دفعه باخماغا گلدینمی، سؤیله.

قویوممو گیره سن کؤنول ائویمه؟
گونلرین بیر گونو ییخیب گئده سن.
نه دئییم – گؤزومدن چکیب گؤزونو،
ائله بری باشدان چیخیب گئده سن.

بو میصرعالاری یازیا آlanda بارماقلاریم تیتره دی،
قلمیم آغ ورقه دوشدو، گؤرونور، جانسیز اشیالارین
دا غئیری-عادی دویومو اولور – اینسان نه اوچون
گنجیکیر، اولمازمی واختیندا یئتیشسین؟ سئوگیده
گنجیکدینسه داها او محبتلی چاغلارا
قوووشمازسان، چونکی یادلاشمیسان، قوناغا
دؤنموسن – قوناق دا بیر-یکی گونلوک اولور. بو
شعیر گؤزلمیردیم منی بو یاشیمدا سارسیتسین،

گۆز لیریم داشیب چای کیمی، سینم گۆل اولدو، گۆل اولدو.

پرئدمئت معلوم: قاراباغ حسرتی، ایچیمیزده
اسیرلیگینی یاشایان اولو تورپاغیمیز. بو آرزونون
رئال ضرورتی!..

...شعیر عرصه یه گلنده (بیز شاعیرین هانسی
حیسی عذابلاردان کئچدیگیندن نه یاخشی
خبرسیزیک) تاثیرله نیریک، نومونه نین سئمانتیک
اساسینی آنلاییریق، اثره اؤزونون بسیرت دویغوسونو
اؤتورور، سؤزلرین، ایفاده لرین مؤلیف طرفیندن
نزارتدن چیخمادیغینی آلقیشلایریق. ادبیات-
شوناسلارین قناعتینجه، پوئتیک اثرین دیری
ایمپولسلارین بوتؤو کومپلئکسلرینی یاراتماغا قادیر
اولان آیری-آیری ائلئمئنترلرین فونکسیونال رولو ایله
علاقه داردیر. شعیرده بو طلب گؤزله نیرسه متنین
تاملیغی هم ائموسیوناللیغین، هم ده
اینئلئلکتواللیغین جمنی اؤزونده احتیوا ائدیر،
نئجه دئیرلر، اثر فتح اولونور، شاعیر فاتئحلیگینی
اوخوجوسونا ممنوعلوقلا گوزشته گئدیر - نه
خوشبختلیک!

همیشه می بئله آلینیر؟ شعیرین روحی
فاتحلیگینه هوپموش ایمپرئسسیولیک شاعیرین
تخییولونده کی ضیدیتی اوستله مه لی، معنایی
ایفاده ائتمه لی کی، اوخوجو بیر نتیجه یه گلسین؛
زیرک، سوییه لی اوخوجو(لار) ایسه مؤلیفین بو
ضیدیتلری نئج: سونیمی، تبییمی چاتدیرماغی
آنلاییر و درک ائدیر کی، شاعیر اؤز مقصدینی
دیشمه میشدیر. موضوعو اونو توتوموشسا باشقا
شعیرلر یازاسی اولسا دا ایلکینه قاییداجاقدیر.

کیمی، لاکین بیر شاعیر اووقاتیندا هله کؤکدن
دوشممیسن. دئمک، همین موضوعونون آردی
گلجکدیر. بئله بیر «کئچید» نزاکت خانیمین
یارادیجیلیغیندا راست گلیمیشم. اونون «آرزولار»
آدلی شعیری وار (تاسف کی، یازیلما تاریخی
یوخدور) و او شعیری اوخویاندا بیر خاطیره احوالی
اویادیر. سونراکی یارادیجیلیغیندا «کاش ائله گون
گلسین» ی قلمه آلیب. من اطرافلی پاراللار آپارماق
فیکرینده دئیلم، اما بو شعیرینده ده شاعیره نین
قلبینده بیر عومده آرزو اویانیر: قوربت فنئومئنی. هر
بیر اینسان اوچون وطندن قوپوب هارایاسا دوشمک،
گئندیکجه «دوشن» مکانین حتی ایستیسینده
اوشومک نئجه ده آغیردیر.

قوربتده اوشوین یوردوم،

یئرینده تۆوشوین یوردوم،

قبرینی گۆوشه ین یوردوم،

آرزون کول اولدو، کول اولدو.

بو نومونه لرده پوئزیایا خاص، مؤلیف طرفیندن
تاپیلیمیش سؤزلر، قافییه لر ایمکان یارادیر کی،
بونلار شعیرین فیزیکی ماتئریالینا چئوریلسین،
عئینی زاماندا هر بیر سؤز، اوبراز اثرین مضمونوندا
باشا دوشولسون.

نه یامان آغیرمیش یوخون،

یاغمالانیب وارین، یوخون،

اؤز ایچینده بوغولدوغون،

نئجه ایل اولدو، ایل اولدو.

چکیم هاردان هارا کیمی،

هارای یوخ بیر هارای کیمی،

گيرووا چئوريلديگىنى، مینلرلە دوغما يوردونو ترك ائتميشلرین خيففتینی درد ائديب يازميشلار، يازاقلار دا. لاکين بوتون شعرلر يوكسک سوييه دهديرمی؟ يوخ! بو بابات، اورتاباب نومونه لرین عۇمرو اوزون اولاجاقمی؟ ضمانت وئرمگی بو باخيمدان دوزگون حساب ائدرديم کی! خئیر! داخیلی ایستکدن، نیگارنچیلیقدان و بیر ده شعر يازماق وردیشیندن ایره لی گلديگی اوچوندور بئله نومونه لر ی «تاوتالوگیا» آدلانديرماق ایسته مزدیم. حالبوکی، ائله بیر پوئتیك معنا داشیمیرلار، آما اوخوجو اؤز اینصافینا شعر یازانین امگینه حؤرمته یاناشدیغی اوچون معنا اویدورمالی اولور. ضعیف، بسیط دئیملر مؤلیف ایستعدادی نین یئرسیز ایدیعاسیندان ایره لی گلیر. نزاکت ممدلی بوتون پروئسلرین ایچینده اولسا دا پوئزییا خاص، مؤلیف طرفیندن تاپیلمیش سؤزلر، قافییه لر ایمکان یاراتمیش کی، شعرین فیزیکی ماتریالینا چئوریلسین، سؤز، اوبراز اثرین مضمونونا خیدمت گؤسترسین.

ن.ممدلی ایله یارادیجیلیق صؤحبتیمیزده او، بیر سوؤئت دانیشدی، تبیی کی، قاراباغ ساواشینا آید ایدی. موضوعو منی ائله توتدو، کئچمیشه ده آپاردی؛ دئدی کی، یازاجاغیم پوئمادان شتريخلردیر، «آدسیز قهرمان» آدیندا اولاجاق. هله اثرین یازیلماسینا حاضر دئییلیم. فیکره گئتدی، قایغیلاندى (بو، یارادیجیلیق پسیخولوگیاسینا مخصوص آتریوتلاردیر، بللیدیر من). چوخ ایستردیم باشلایم و تاماملاییم... گونلر اؤتدو و بیر گون ده سلیقلى کومپوتئر الیازماسینی منه وئردی، باخارسیز، ایکی فصیلدیر، - دئدی. - سادجه ورقلگین.

نزاکت خانیم قاراباغ موضوعوسونا توخونماقدا اثرینی ایشغالچیلاری نین آنتیهومانیست پسیخولوگیا ایله تورپاغیمیزین ایشغالینی گؤزالتیلامیشدیر و بیز بونا گئجمی-تئز می یول وئرمه لیگیک، بو ساواشدا شهیدلر وئرمیشیک، قان تۆكموشوک. قان ایسه یئرده قالمیر. بئله بیر نیتین پوئتیك تصدیقینی پوئزییا گتیرمیش، خئیلی سایدا شعرلر و سوييه لی «شهید زیروه سی» پوئماسینی قلمه آلمیشدیر (بو حاقدا یازمیشیق). «کاش ائله گون گلسین» شعرینده قاراباغ شاعیر هاردانسا، هانسی مکانداسا بیر قریب سویداشی حسرتینده باخمیر، ائله دوردوغو تورپاقدان باخاندا داغلاری دا، چایلاری دا، مئشه لر ده گؤرونور (ن بؤیوک درد دئییلمی؟)، دی گل، الین یئتمیر، «ؤز ایچینده بوغولمایا» بیلیمیرسن. بئله ده آغیر درد اولار؟ بئله ده آغیر یاشاماق اولار؟

بو آغریمین یوخدو آدی،

عمرون - گونون ایتیپ دادی.

اورک هر گون هارایلادی،

سوسان دیل اولدو، دیل اولدو.

قلبیمین هوه سین دئییم،

گاه اوجا، گاه حزین لئییم،

کاش ائله گون گلسین دئییم:

- آرزون گول اولدو، گول اولدو.

بیر حالدا قاراباغ موضوعوسونا گلیب چیخدیق، بلکه ده مینلرله شعرلر مطبوعات صحیفه لرینه چیخمیشدیر، مؤلیفلر وطن تورپاغی نین هله لیک

(وہ شعیردہ اینیکاسی) عوضوی وحدتدہ شعیری
تاماملاییر، اوخوجویا ہرز گتیریر و دوشوندورور.
بو اوشاق خاقانی نین طالعیی نئجہ اولاجاق، ہلہ
قاراباغ موچاریبہ سی داوامیندادیر، دوغولان کۆرپہ
لرین طالعیینی نہ گۆزلہ بیر؟ یوردون آغیر گونوندہ
عسگر اولماق دیانتی:

یوردون ہارایینا یئتیشسین دئیہ،
غئیرتی زیرئہ تک گئیدی خاقانی.
اۆلومسوز آدلانان بیر یول باشلادی،
اۆلومون قددینی آیدی خاقانی.

پوئمانین تاماملانماسی یقین کی، چوخ چکمز.
مثله نی او مقاما گتیرمک ایستہ دیم کی، نزاکت
خانیم اۆز فردی اوسلوبونا، تریبون پافوسوندان اوزاق
تہکییہ سینہ سادیق اولاراق حزین کدرہ دہ لاقئید
قالمیر، بوتون حاللاردا معنوی ہارمونیا قایل
اولور...

بیز شاعیرہ نین ائپیک تصویردن کناردا اولماقلا
بدیعی اؤزونودرکیلہ تانیشلیغا یاخینلاشیریق، اونون
فیکری نین دولانباچ یوللارینا دوشوروک و
ماراقلیسی اودور بیر د: اوخوجو کیمی موتالیہ یہ
قارشی دیقتلی اولماق مجبوری-یتیندہ قالیریق.
نومونہ گتیرجگیمیز میصراعلاردا نزاکت خانیم
پوئتیک حیسلریندہ تلسمہ میش، فہمین دیکتہ
ائتدیگی اوبرازللیغا، سؤزون ایچیندہ کی «لپہ
نین» جانلی نسہ یاراتماق گوجوندہ اولدوغونا
امینلیک یارادیر. بو «لپ» مونبیت الہ (وخوجویا)
دوشرسہ، برکتلی تورپاغا سانجی-لارسا، جانلی
اولاجاقدير، آخی پوئزیانین (یاخود بیر شعیرین)
فہملہ دوغمالیغی دیل واسیطہ سیلہ گئرچکلشیر و
معنا ایلہ یوکونو گۆتورور. بئلہ کی، شعیرین متینی

اوخودوم دا! «شہید زیروہ سی» پوئماسی نین
روحو و ریتمی ساخلانیلسا دا، موضوعیا پوئتیک
یاناشما طرزیندہ داخیلی یانما، جوشغونلوق و بیر
سارسینتی دویدوم. تئلی آنانین صورتی تقدیم
اولونموشدو. تئلی آنا ایدی، اوغول گتیرمیشدی
دنیايا:

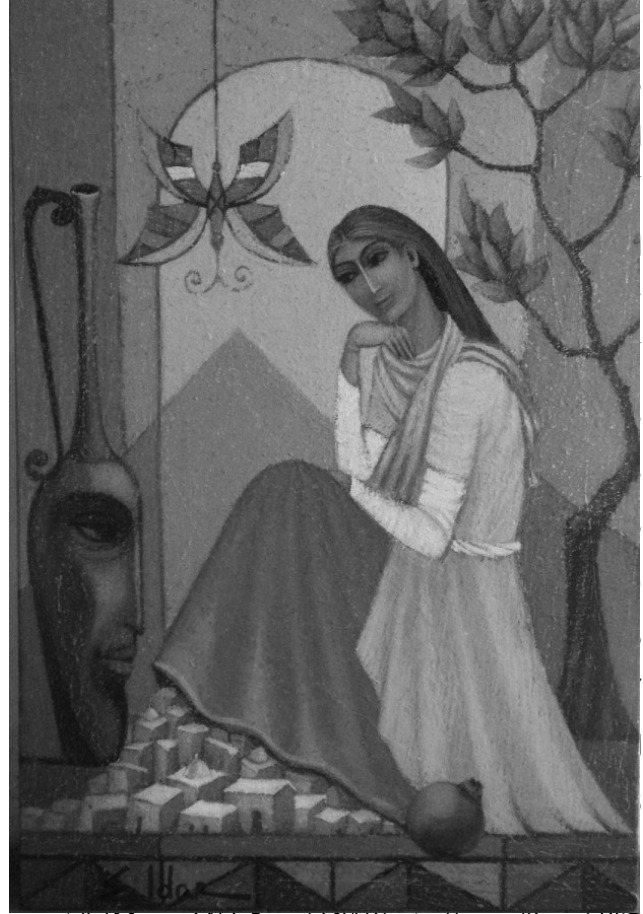
بیر گون سود قوخولو کۆرپہ سسییلہ
اوجاغی سئویندی تئلی آنانین.
طالعیی بلندی اوشاق عطرینہ،
اوجاغی سئویندی تئلی آنانین.

اورگی چاغلادی اورک دولوسو،
خاقانی چاغیردی اوغول آدینی.
بو کۆرپہ سئوینجین قدملرینہ
سردی خالچا کیمی اۆز حیاتیینی.

اؤلاد گلشینہ فرحلنہ رک،
سؤزو گولومسہ دی تئلی آنانین.
دیلیندہ گول آچان لایلالاریندا
سؤزو گولومسہ دی تئلی آنانین.

پوئمانین ایلک میصراعلاری نین لعنرلیگی،
آہنگی ساخلانماسی، پوئتیک تفککورون «یادداشا»
آرخیینلیغی، بونلار نظری مولاخیزہدیر، شاعیرہ
نین اۆز اوسلوبونا قاییتماسیدیر. نئجہ کی، پوئتیک
اثر تخیولون محصولودورسا، عئینی زاماندا
طبیعتین پیچیلدادیغی ماددیاتدیر (ارتیق
میصراعلاردا عکسینی تاپمیشدیر)، مقصددن
قیدالانان جانلی اوراقانیزمدیر، اونا گۆرہ کی، حیسلر
بیر-بیرینی تاماملاییر، وضعن، ریتم، قافیہ
باخیمیندان نیظاملانیر، ہابئلہ حیسلرین روحیلیگی

سەھویم، دوزوم، بىر چىچگىن لچگىدى منىم
 سۆزوم؛ «باجىمىن آغاران تىلىندىن دوشور، آنامىن
 قېرىندىن باخىر بو پايىز؛ «چىلپاق آغاجلارین قول-
 بوداقلاری بىر آنا ھىرىنە بلە نىب ياتىر؛ «چاتلايىر
 سىنىمدە اورک» و سايىر فيكرين چۆزۈمۈنە خىدىمت
 ئايدىر كى، شاعىرلرىن پوئىتكاسىنىنى آچماغا احتىياج
 گۆرمۈرم. دئىدىك كى، مەنى باشا دوشمىك و ايدىراك
 ائتمىك بىر شوجاتدىر، مۇلىفى قىيىمتلندىر مەكلە اونا
 ان بۇيوك حۆرمەتدىر. ھەمىن شاعىرلرىن دىلى:
 اوبرازلىلىقى، رىتمىك حىزىنلىگى، ھارمونىياسى و
 س. پوئىتىك ايفادئتمە نىن تەسبىت اولونموش
 فورماسى نىن ستروكتورودور. قالدى مۇلىف
 آنلامىنى (ونو باشا دوشمە يە)، مەندە كى
 ايكىباشلىلىق، پارادوكساللىق، چوخمناللىق و س.
 اوخوجولوقدور؛ شەير «اچىق قاپى» دئىل كى، ھەر
 كس او مەكانا گىرسىن، مەن بئەلە دوشونمەك اىستە
 مەزىدىم. بلى، بئەلە پوئىزىيا واردير موعاصىرلىرىمىزىن
 يارادىجىلىغىندا. سۆز يوخ كى، كلاسسىك شەير
 نومۇنە لرىنە لاقئىد قالماق اولماز، ھەر بىر
 اىستەدالى، ساوادلى، اىنتئەلئكتوال شاعىر اىلدە
 بىر-اىكىسىنى يازار، اورگى نىن قفىل دولموش
 موبھەم حىسلىرىنە جاواب وئىر، لاكىن قالىن-قالىن
 كىتابلار چاپ ائتدىرىپ، بوتون ادبى-سوسىيال
 تىتوللارى قازانماق (قازاندىران قوۋوۋە لرىن واسىطە
 سىل) - يئرىندە سايماقدىرا! ائموسىئوناللىقلا
 اىنتئەلئكتواللىغىن تەبى قوۋوشماسىندا پوئىزىيانىن
 فەلسەفە سى (ماھىتى) اونون ائلمەنتلرى نىن مەنا
 يوكونو داشىماسى نىن كونسىتوتواللىغىندا و
 ائموسىئوناللىغىندا. اسل پوئىزىيانىن اونتولۇزى
 (وارلىق) بوتۇلولوگو گىرچكىلىگىن دىنامىك و

جاندىن تەسلى ائىر، ائىھامدان قىلداتىر. مۇلىف
 «پوئىزىيا» دئىلن بىر مۇجوزە يە حۆرمەتلە ياناشرى،
 سۆزلرىن «قىزىل زىنجىرى» نىن حالقالارىنى
 بىرلەشتىرىر: «ۋەمىد چكىلمىشىدى دارا ساچىندان؛
 «گۆيدىن بولود-بولود درد النىردى؛ «ۋەمىد قارا
 داشىن صبرىندىن كىچىر؛ «ھىت-باجا قفىر كىمى،
 ئولر تابوتا بنزە يىر؛ «يانمىش كندلردە كى
 كىمە سىز ئولر، اۋلموش اۋمىدلرە باشداشى
 ايدى؛ «گۆز ياشىمدا قىرنفىلر بىتجك؛ «ھەر باھار
 گلندە سىزىلداياچاق قىرىلمىش بوداغىن قۇنچە
 آغرىسى... بو مجازلار، تەبئەلر، آسوسىياتىو
 چالارلارى و س. نى «شەھىد زىروۋە سى»
 پوئىماسىندان نومۇنە لرى كىمى گىتىردىم.
 آشاغىداكىلار ايسە شەير چلنگىندىندىر: «لكلندى

طرزینی اورادا گۆرورلر، اونلارین (وبرازلارین) اورک
چیرپینتیلاری نین سسینی ائشیدیرلر. بئله اولاندا
اوخوجولار صنعتکارین شخصیتینه درین حؤرم
بسله مکه ادبی موحیطی ده تقدیر ائدیرلر، اونا
یارادیلان سربست شرایتی ده آلفیشلایرلار.
خوصوصیله، شاعیرین صمیمیلیگی، ارکؤیونلوگو
(یاخشی معنادا) و اوخوجوسونو «الداتاماسی»
درین محبته گتیریر، غورورلانیدیریر، بیر-بیرینه
قیریلماز تئلرله باغلایر.

پوئزیانین «آلتینجی» تاثیر دایره سی دونیانی
بورون ناراحتچیلیگی، جاوابدئهللیگی و وطنداشلیق
مؤوقئیینی، فردی، قلوبال، اینتئقراسییا سفئراسیندا
تصویر ائتمک، لوکال چرچیوه دن اوزاقلاشماقدیر.
عومومبشری مثله لره پوئتیک بسیرت نظریله
یاناشماق، معنوی-روحی فائتحلیگی قورویوب
گلجک نسله اؤتورمکدیر، بو میسسییا حتی هر بیر
شعیرین اوزرینه دوشور...

شعیرین دؤیوش میدان:

قاراباغ موحاریبه سی و شهیدلیک

زیروسی

یئددینجی فصل

ان ایلکین قارار آلدیم کی، بیرباشا اساس مطلبه
کئچیم، بو گون ده داوامی نین شاهیدی اولدوغوموز
اولو-ازه لی تورپاغیمیزین داشناک، نانکور و

چئوئیک اوبرازلی ایفاده سیدیر، مودئرنیست آدی
آلتیندا آبستراکت هنگامه لی، بئش-آلتی
«نیدا» لی («!») و اون-اون بئشی «نؤقت» لی
(«...») شعر دئیل، اودور کی، پوئزییا اونتولوژی
دیرینی ایتیرممه لی، یئری گلنده علمین وئره بیلمه
دیگی اینفورماسیانی پروقنوزلاشدیریر، شعر
اینتئقرال ماهیتلیدیر، ریازیات اونون اوزرینه
قورولموشدور، منیم قناعتیمدیر...

گیزلتمه یه لوزوم گؤرمورم: پوئزیانین ایستیقما
(امما تبیی اولسون، سیفاریشله یوخ) ایله علاقه دار
اونون سوسیال جمیتده رولو مثله سیدیر، لاکین
شعیردن سیلاح گوجونده ایستیفاده ائتمه مکه، بونا
جهد گؤسترمه مک شرطیله. بو، عومومیتله، بدیی-
ائستتیک فیکری اولان صنعت اثرلری اوچون یاد
آددیمدیر. ائله صنعتکارلار (شاعیرلر و یازیچیلار
ایستینا دئیل) جمیتده یاشایرلار - بوش، یالان،
فورمال حاقیقترلرین بدیی تبلیغیله مشغولدولار، آز-
چوخ ایستعدادلارینی، قابیلیتلرینی بو ایشه صرف
اؤدیر، خالقان (خوسوسیله، ضیالی طبقه دن)
اوزاقلاشیرلار. اسرلر بویو صنعت آداملاری مؤوجود
جمیتین سوسیال-سیاسی تعیناتلاری ایله
باریشمامیشلار، موناسیبتلرینی سؤزله ایفاده
ائتمیشلر، ایجتیمای هرکاتلارین، پارتیالارین فؤو-
قونده دایانمیشلار، مؤوقئلرینی آچیقلامیشلار.
ادبی-یاتین کئچمیشی-دونه نی عیانی سوبوت
ائتمیش کی، بؤیوک صنعت آداملاری حتی (!)
بعضی پروبلملری ایکینجی پلانا کئچیرسه لر ده،
اینسانلارین قارشیلادیغی جیددی مثله لره لاقئید
قالمامیشلار. اونلار اوچون بدیی اثر، اؤنجه، خالقین،
کوتله نین، ضیالی نین اومید یئریدیر کی، اؤز حیات

ان درین معنالی و اطرافلی صورتده دوشونولموش پلانلارین هئچ بیر اهمیتی یوخدور، هر شئی دوشمنین گۆزله نیلمه یهن و قاباقجادران گۆرولمه سی مومکون اولمایان حرکتلرینه نئجه جاواب وئریلمه سیندن آسیلیدیر». قاراباغ موچاریه سی دیلئما قارشیسیندا قالمقدادیر: صولج، یوخسا موچاریه ؟

اونوتماق کی، موچاریه اووقاتلی میل (خالق) سئچیلیر: بیر میل وار - اؤزونه، عاغلینا و بدنجه

ساغلاملیغینا اینانیر، اونلارین هم کیشیلری، هم ده قادینلاری اؤزلرینی فوسونکار سانیرلار. بیر میل وار - دوشونور کی، دونیادا ان مؤحتشم دؤولتین وطنداشیدیر و نه ائتمه لی اولدوغونو باشا دوشور. بیر میل وار - هیجانینی بوغا بیلمیر، باجارمیر، اؤزونو و باشقالارینی آسانلیقلا یادداشیندان سیلیر.

دئمک، موچاریه ده قله اوچون بو «وچ» لوگو عئینی فیکیرده، پروقنوزدا و تجربه ده بیرلشدیرمک واجیب شرطدیر. بیز هله گۆزله مه یه

ساختاکارلیغی بشری-یته معلوم اثرمنیلرین قاراباغی گيروو گۆتورمه سیندن باشلایم. هانسی کی، آرتیق آذربایجان ادبیاتی نین بیر موضوعونا چئوریلیمیشدیر، ساییسز شعرلر، نسر اثرلری، موسیقیلر، فیلملر و س. گوندمه دیر. بو نومونه لره باخان اوشاقلار - مکتبیلر داها بؤیوموش، عایله صاحبیلریدیرلر. تاریخده بئله اوزون ایللیک موچاریه لر باش وئرمیشدیر، آنجاق فرقی او ایدی - بیر دؤولت باشقاسی نین تورپاغینا هجوم ائدیر، ضبط ائتمه یه جهد گۆستیردی. قاراباغ موچاریه سی ایسه ایچریمیزده آلینان اؤز دوغما تورپاقلاریمیزدیر...

نیکبین اولمالییق. اونا گۆره کی، بیر مودریک باشچی بو قیصاصی یئرده قویما یاجاق. بیر تاریخی فاکتی خاطیرلاتماق یئرینه دوشر: ۱۹۱۷-جی ایله فرانسادا جورج کلئمانسو باش نازیر وظیفه سینه گلدی. اونا قدر کورروپسیونئر مأمورلار آت اوینادیردی، بو ایسه وطنپرورلیکدن اوزاق بیر شرفسیزلیکدیر! وطنه خیانتدیر! ک. جورج ساکیت دورمادی، خالقین جیبینه ال آتمادی، اونلاری موچاریه نین قانونلاری ایله جزالاندیردی. یالنیز بو رسمی آددیمدان سونرا پارسیین ۴۰ کم-نه گلیب چیخمیش جبهه خطینی پایتاختدان اوزاقلادیرماق مومکون اولدو. بو عمللرینه گۆره جورج کلئمانسو دنیا موچاریه سینده فرانسیزلار اوچون قله نین آتاسی ساییلیر...

موچاریه نین یالنیز سرت داورانیشی مؤوجوددور، اونا گۆره کی، قارشیسینداکی دوشمنین هانسی قرار سئچجگیندن آسیلیدیر. داهی لئو تولستوی «هرب و صولج» رومانیندا یازمیشدیر: «موچاریه ایشلرینده

اولوتورک، صابیر احمدلی و باشقا آتالارین
اؤلادلاری...

موحاریبه نین آغریسینی ظریف ووجودلاریندا
گزدیرن قادین شاعیرلریمیزی خاطیرلاماق
اولارمی؟ ازلدن بئله دیر، وطن موحاریبه سی
ایللرینده میروارید دیلبازی، نیگار رقیبیلی، مدینه
گولگون و باشقالاری. اولارین عنعنه سینی داها
گنج شاعیرلر یاشاتماقدادیرلار اؤز پوئتیک
ایستعدادلاری ایل: فیروزه ممدلی، فرقانه
مئهدییئوا، نزاكت ممدلی و باشقالاری.

وطن موحاریبه سی ایللرینده اولان پافوس دئمک
اولار کی، چاغیریش و سفربرلیک روحوندا اولموش،
یارادیجی مقصد بللییدی! س.وورغون ایلک گونده
یازمیشدی:

بیلسین آنا تورپاق، انشیتسین وطن،

موسلله عسگرم من ده بو گوندن!

بو گون بیر سونگودور الیمده قلم!

دیگر شاعیریمیز عثمان ساریوللی گئری
قالمامیشدی:

شعیریمله جبهه یه گئدجک جانیم!

اوجوز توتولماسین بو ارمغانیم،

شعیر اؤلکهمیزین مغرور سسیدیر.

بؤیوک شاعیریمیز رسول رضادان اوخویوروق:

بو قانلی گونلرین، قارا گونلرین

سوالی-سورغوسو اوزون گئدجک.

محکمه بیتمه میش! داوام ائدجک!

اوستونلوک وئریریک، ساختا بین الخالق سندلره
سادلؤوهجه سینه اینانیریق، تورپاقلاریمیز ایسه
تالان ائدیلمیر، ایشغالا معروض قالان اراضیمیزده نووه
مرکزلی یارادیلمیر.

آلمان فیلسوفو ف.نیتشی (۱۸۴۴-۱۹۰۰) بئله
بیر مولا حیظه سؤیله میشدیر: - اینساندا نه
یاخشیدیر - گوج حیسی، حاکیمیت عزمی و
بؤیوکلوک. اینساندا نه پیسیدیر - ضعیفلیک توره دن
نه وارسا...

باخ، بیز ۲۵ ایلدن آرتیق دیر قاراباغ موحاریبه
سینی یاشاماقداییق، آغریسینی اورگیمیزده قلم
کیمی داشیییریق. آذربایجانین بوتون ساکینلری
اؤزونه باغیشلامایان بو حیسی کئچیرمه یه بیلیمیر،
بو سیرادا شاعیرلری خاطیرلاماق مومکونسوزدور.
بو موئبت اوقات هله وطن موحاریبه سی (۱۹۴۱-
۱۹۴۵) ایللرینده شاعیرلریمیزین باش موضوعونا
چئوریلدی. س.وورغون، س.روستم، رسول رضا،
م.راهیم، احمد جمیل و باشقالاری ایلک گونلردن
الیرینه قلم آلدیلار، جبهه یه یوللانیدیلار، شئدئور
شعیرلر، پوئمالار، پیئسلر یازدیلار.

چاغداش شاعیرلریمیزدن چوخو - شیشیرتمه دن
- قاراباغ موحاریبه سی باشلایاندا مکتبلی، یاخود
طلبه ایدیلر، آز سونرا قاققینلیق حیاتینی یاشادیلار،
ایچریلرینده اولان وطن حیسی شاعیره گتیردیلر. و
یاشا دولدولار، الینی، آلتیمیشی آدلادیلار، غربیه
دئیلمی؟ ایلک نیکبین شعیرلرینی یازانلار قلمه نی
گؤزله دیگی حالدا... تورپاقلارا شهید قانی آخدی،
اؤلره تابوت آیق آچدی، آتا-آنایا ابدی درد
گلدی... ائله شاعیرلریمیز و ادیبلریمیز اولدو -
اوغلانلاری شهید اولدو: قاجای کؤچرلی، خلیل رضا

مكتوب دا يازىرلارمىش، بارات دا آليرلارمىش،
ايگىدلىك گۇسترنده بئش-اون گونلوك ائوه ده
بوراخيليرلارمىش.

بو گون - قاراباغ جبهه سينده مكتوب دا قلمه
آليرلار، تئلئىكراندا آند دا ايچيرلر، شعر ده يازيرلار.
عسگرلريمىز نجيب حيس-دويغولارنى،
وطنپورلىك حيسياتلارنى سۆزه، ليريكايى دا
چئويريرلر، غضب دولو ساتيرايا دا بىگانه قالميرلار.
داها دىدبه لى ايفاده لر ايشلتميرلر، منظره نى عيانى
گۇرورلر.

مقصديم دۇيوشن عسگرلريمىزىن شعرلرى نىن
ايدىئا-مضمون مزيلترىنى تحليل ائتمك دئىيل،
اوردودان ترخيس اولوناندا سونرا شعر كىتابلارى
ايشيق اوزو گۇرور. وورغولادىغىم كىمى، بىزىم
قادىنلار بىلاواسيته اوردويا سفربر اولونماسالار دا
كۇنوللورلريمىز آز دئىيل، ظابط شرفينه ده
يوكسلميشلر. شاعيره قادىنلارلريمىز وار، مومتمادى
دۇيوشن جبهه يه يوللانير، عسگر اؤولادلارى نىن
قارشىسىندا شعرلرىنى اوخويورلار. اوزون ايللىك
قاراباغ موخاريبه سينده اوغلانلارلر عسگرلىكدن
سونرا ظابط كىمى قوللوق ائتمه سينده ايصرارلى
اولور، چون او آنانىن، شاعيره نىن ائهتيراسلى وطنه
محبت حيسى مۇوجوددور: - بس كىم
ووروشماليدىر ائرمىنى داشناكلارلرنا قارشى؟ منىم،
سه نىن، اونون بالالارى! بئله غىيرتلى آنالاردان
بىرى ده شاعيره نزاكت خانىمدير! بو ايسىمى يازاندا
بىر داها غورور ياشادىم (وغولونو وطن تورپاغى نىن
آزاد اولونماسىندا گىزله دن، خاريجى اؤلكهلره
تحصيل دالينجا يولا سالان، جيبينه كوللى مىقداردا
پول قويان بىقئيرت كيشيلر (!؟) آز دئىيل).

موخاريبه ده معنوى فاكفور اينساندير؛ جبهه ده
دۇيوشور، چارپيشير، سنگرده ياتير. يوز، مين
كيلومئترلرله يول آشمير، اؤزونون دوغولدوغو،
گزدىكى تورپاقدىر، حتنى ياخين جبهه ده ايكن
دوربينسىز ده اؤز داغلارنى، كندىنى، ائوينى گۇرور،
بو ايسه هر بير عسگرلر حيسلرىنى جوشدورور،
روحونا غضب چيله يير و پىچىلداير: «سن ائرمىنى
فاشيستلرينه گىروو قالا بىلمىسن...». تئلئويوزون
اكرانىندا رئسپوبليكاسىندا خبرداردير، آنا-
باجيسى نىن، آتاسى نىن سسىنى ائشيدير، خئير-
دوعاسىنا جواب وئير، پىچىلداير: «انا، سودونو
حالال ائيله، بير ائرمىنى دىغاسىنى دا سالامات
بوراخماياجاغام كى، موردار آياغى ايليشيب
قالسين».

موخاريبه ده شعر سىلاه قدر گوجلودور، آما
فرقلىدير بير قدر. سىلاه اؤلدورور، اينسان جسّه
دىنى پارچالاير، تىكه-تىكه ائدير. شعرسه عسگره
روح، گوج، اوميد گتيرير، جاوان يئنيئتمه ديرسه
سئوگىسىنى خاطيرلادير، آخشاملار كونجه چكىليب
مكتوب يازير.

هاشيه چىخيم كى، موخاريبه دن خئىلى سونرا
مكتبه گتميشم، ائله موعلىمىمىز واردى جبهه دن
گلميشدى، قىشدا شىنئلىنى گئىنيردى. شاگيردلر
آراسىندا تربيه ايشى وطنپورلىكله باغلى ايدى و
بىزه ائله گليردى عسگرلريمىز گئجه-گوندوز آلمان
فاشيستلرله ووروشور، گونلرله ياتمير، سايىقلىغىنى
ايتيرمير. داها موعلىمىمىزه سوال وئرميردىك: «بس
عسگرلريمىز آز دا اولسا اىستىراحت ائتميردىلر؟
اؤلرینه مكتوب گۇندرميردىلر؟ اونلارلر آنالارى،
باجيلارى يوخمودور؟» سن دئمه ائله دئىلميش،

راحت یوخو یاتمیرام، چونکی دوشمن یاتماییب.
هله چوخ " آرزوسو " وار، آرزوسونا چاتماییب.
بختی یاتمیش دردلری بیر کیمسه اوباتماییب.
دوشمنین آرزوسونو گۆزلرینده اۆلدورن
ظابط آناسیپام من!

داغلاریمین باشیندا بولودلاریم آغلاییر،
دیلى باتمیش او یئتیم بولاقلاریم آغلاییر.
ایچیمده غضب، نیفرت چایلار کیمی
چاغلاییر،

منی بو اینتیقاما، بو قیصاصا سسله ين
ظابط آناسیپام من!

البتته، وطن موحاریبه سی نین مئیدانی گئیش،
اوردوسو زنگین، وطنپرورلیک حیسی بو گونله
موقاییسسه ده موقاییسئدیلمز درجه ده یوکسک
ایدی. مطبوعاتین ایستیقامتی موحاریبه یه
یؤنلیمیشدی. شاعیرلریمیزین اورتا یاشی ۳۵-۳۰
ایدی. بو سۆز اوردوسونون باشیندا دایانمیش
س.وور-غونون، س.روستمین، رسول رضانین،
م.راهیمین، اوساریوللی نین، ز.جابرزاده نین، تلت
ایوبوون، انور الیبیلی نین، ایسماییل سولتانین،
احمد جمیلین، قادین شاعیرلریمیزدن م.دیلبازی
نین، ن.رفییلی نین اودلو، چاغیریش پافوسلو
شعیرلری نشر اولونوردو. عئینی زاماندا گنج
شاعیرلریمیزدن اوردو سیرالاریندا دؤیوشنلر ده آز
دئییلدی: آبدوللا فاروق، انور الیبیلی، ایسلام سفرلی
و ب. ووروش مئیدانلارینی موشاهیده ائدیردیلر.
اعتیراف یئرینه دوشر کی، او ایللرین پوئزییاسی بو
گونله موقاییسسه ده ائله ده یوخاریدا دایانمیر،
اوسلوب، حادثه یه یاناشما فردیلیگی و اؤنجه،

تصادوفی دئییل کی، نزاکت خانیم: «فخر ائدیرم
کی، اوجاغیمدا، عاییلهمده بئش حربچی وار. نه
خوش منیم حالیم، اؤلادلاریم بئله شرفلی چتین
یولون یولچولاریدلرلار. اونلارین هر بیر حرکتی، هر
بیر آددیمی اورگیمی سئویندیریر».

سوال دا یارانار کی، بلکه اوغلانلاری سستیخی
اولراق ظابط یولونو سئچمیشلر؟ دوشونه بیلرلر،
لاکین نزاکت خانیملا صؤحبت ائدرکن بیر شئی
آیدینلاشیر: گۆزونون ایلک اووو، بؤیوک اوغلو رامیل
حربچی صنعتینی سئچنده اوغلونون بو آددیمینی
ناراحتلیقلا قارشیلاییب... رامیل بیلدیرنده کی، آنا،
من مطلق حربچی اولاجام، ظابط کیمی وطنه
خیدمت ائتمه لییم. آنا اوغلونون سئچیميله
راضیلاشیر. نزاکت آنانین سونرادان یازاجاغی «من
ظابط آناسیپام!» شعیری بیر غورور یاشانتیسی نین
عکس-سداسی اولدو، اوردودا عسگرلرین الینده
گزدی، اؤز ظابطلری نین آناسی نین نورانی
سیماسینی تصووره گتیردیلر:

بئشیگینی آسمیشام، گۆزومتک قوروموشام،
یوخوسوز گئجه لری گوندوزلره قاتمیشام.
شیرین-شکر بالاما حزین لایلا چالمیشام،
بئشیگیمه، لایلاما، اؤلادیم باغلیپام،
من ظابط آناسیپام!

شوکور، سنین یانیندا آلنیم آچیقدير، وطن.
بیر جسور، بیر قهرمان اوغول بؤیوتموشم من.
بیر قاریش تورپاق اوچون جانینی فدا ائدن،
بایراغینا، هیمنینه، شرفینه آند ایچن
ظابط آناسیپام من!

ننه لری سحرلی ناغیللاری ایله اوووندوروردو. ان هراتلی حیسلر، تنهالیغین خیففتی تصویر اولونموشدو. قئید ائدریم کی، نزاکت خانیمین قاراباغ موچاریه سی نین قله میزله سونا یتمه سینده آنا و باجیلارین اوبرازلارینی خصوصی بیر کؤورکلیکله، معنوی دایاق اولمالاری ایله و قهرمانلار دونیا گتیرمه لری ایله اؤزلرینی قهرمان تیمسالیندا ترنوم ائتمیشدیر. «دارخیرام، آی آنا»، «نام»، «ظابط آناسیام من!» (بونو «وتوپورتت» ده آدلاندراریم)، «تنها قادین»، «باجیما»، «سن وار ایکن»، «آدسیز قهرمان» شعرلری صاف دوغولارین عکس-سداسی، وطن آنالیشی نین ابدیشارلیغی، دشمن قارشیسیندا آیلمه مک کیمی موقدس حیسلر آشیلاییر.

اوخوجولارا تقدیم ائدیگیم «دارخیرام، آی آنا»نی بیر نچه دفعه اوخودوم، مرحوم آنامی خاطیرلادیم. سووت اوردوسونا منی یولا سالاندا (۱۹۶۵) قوللاری نین چیینیمده نجه تیره دیگینی اونودا بیلیم، سانکی بیر جوت یارپاقلاری سارالمیش بوداقدی، ایندیجه اولان-قالانی تۆکولجکدی. من اوردودان قایداندا دا آنام آغلادی. و اؤتن عصرین ۶۰-جی ایللرینده بیر فهله نین شعیری یادیمادوشدو:

دئدین آغلامارام، من اوردویا گئندده،

آما اورگین تابلامادی، آغلادین.

ایللر دولاندی کئچدی، من قایدید گلنده

هامی گولدو، آی آنا، سن یئنه ده آغلادین.

نزاکت شعرینی تبییلیگیندن گلن نسنه ایله یازیب — بو، اولسون، لاکین بیر اؤولاد کیمی آنا

← Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خدافرین

اوپئراتیولیگی گؤسترمه لیگیک. حتی پوئما ژانرینا موراجیت اولونموردو. بو یاناشمانین ماهیتینده موقاییسه آپارماق و بوگونکو پوئزیانی فئتیشلشدیرمک دوزگون اولمازدی. بیر ده او ایللرین شاعیرلریندن بیر نفر ده ساغ دئییل و اونلارا قنی-قنی رحمت دیله بیرم. ویجدانلا اؤز شاعیرلیک میسسییاسینی اؤدمه یه کیشیلیکلری چاتدی. تأسوف، چاغداش زامانین کیچیک بیر کسگیگنده یئنی سؤزچولر، تنقیدچیلر، ژورنالیستلر پئیدا اولوب کی، همین اثرلردن یوکسک صنعتکارلیق اومورلار و یئرسیز موقاییسه لر آپاریلار. لاکین ایگید عسگرلیمیزه آیری-آیریلیقدا ایتحاف اولونان شعرلر، پوئمالار یازیلیب کی، بو گون ده بدییی دیرینی ایتیرمه میشدیر.

اونوتمایاق و یاخشی حال حساب ائدک کی، قاراباغ موچاریه سی نین قهرمانینا (هر بیر عسگر بو آدا لایقیدیر) گؤزل شعرلر هسر ائتمیشلر. او واخت دا آنالاریمیزا، باجیلاریمیزا، آرخا جبهه ده قان-تر آخیدان قیز-گلینلریمیزه ماراقلی شعرلر یازیلیمیشدیر؛ بو گون ده بو عنعنه داوام ائتمکده دیر. کونکرئت شاعیره م.نزاکتی نظرده توتورام: او، سلفلری س.وورغون، ر.رضا، س.روستم، م.راهیم، ه.جمیل — نجه کی، س.وورغون «قیزخانیمین هونری»، س.روستم «آنا و پوچتالیون»، ه.جمیل «جان ننه، بیر ناغیل دئی» (موهاریه دن آزجا اول یازیلیمیشدیر)، رسول رضا «وفا»، زئینال خلیل «بیر قاری نین تۆهفه سی» کیمی اثرلری قلمه آلدیلار. آخی موچاریه ده عسگرلر واردی آناسینی تنها قویموشدو، سئوگیلیسینی قایداجاغینا ایناندریمیشدی، آتاسی جبهه ده اولان اوشاقلاری

سنسيزلىك حسرتىدىن قىصاصى نئجه آلىم؟
منه نئجه قىيىرسان، خزل عۇمرو ياشايىم؟
منى قووشدور يئنە آنالى آنلارېما،
كۆرپچە قوزو كىمى خىنالى آنلارېما.
دارىخېرام، آى آنا.

طبيعت آنا قوجاغيدىر، - دئىيرىك، بس نىيە او،
آنا عمرونو خزلشدىر، سارى يارپاقلارېنا بلە يىر.
آخى آنا طبيعتىن كشفيدىر، بو دونيانىن كشفى
دئىمكىدەر، چونكى شاعىر وارليغىن دىلكلرېنى،
نيتلرېنى، دويغولارېنى، سئوينچ و ايضطىرابلارېنى
تصوير ائدىر، بونولا دا بشريتىن اووقاتىنى عكس
ائتدېرير. بشر نسلېنى دە دونيايا گتيرن آنا
دئىيلمى؟

بودور، مۇلىفېن - اؤولادىن ايتىردىگى خوش
آوازلى، باهار نفسلى، «قاراگىل» زومزومە لى آنا
اينتېظارى:

سسېن گلدېگى يئردن گلدى باھارېم، يازېم،
سسېنە قوربان اولوم، هانى او خوش آوازين؟
سنسيز دونيام قارىشىب، بو عۇمور نه يە لازېم؟
ھارا تلسدىن بئلە، بو ايمىش قارا يازېن؟
زومزومە ائلىردىن «قاراگىلە» ھاواسىن
من دە حيران قالاردېم، او شىرېن آوازين
دارىخېرام، آى آنا.

سس اۆلمور، ابدى ياشاير - عالملىرىن
شاھىدلىگى دئىير بو سۆزلرى. خصوصن دە ان
دوغمان اول، آنادىرسا لايلالارېن مئلودىياسىنى ھىچ
جورە ايتىرمك اولماز. غرىبە دىر كى، آنا اؤولاد
ھافىزە سىندە رنگى (چۆھرە سى) و سسىيلە

محبتى نىن اولولىگى، يادداشينا و گۆزلرېنە
كۆچوردو يو نورانى چۆھرە سىنى، ھاچانسا قئىيە
چكىلجك، ايتىرجكى بىر وارلىق حىسياتى ايله
شعيرە گتيرمىشدىر. بودور، مۇلىفېن - اؤولادىن
اىلك تصوراتى:

حسرت چكن گۆزلرېم دىكىلير يوللارېنا
دارىخېرام، آى آنا.

گولوشونو گزىرم ياد دوداقلار قاچاندا،
من عطرىنى گزىرم چۆلدە گوللر آچاندا.
توخونورام گوللرە من سنىن الين ايله،
اوخشايرام اونلارى ھى سنىن دىلېن ايله.
نە ائدىم، نئجه ائدىم؟

ھىچ نە يئتمىر دادىما، سن دوشندە يادىما...
دارىخېرام، آى آنا.

آنا محبتىندە موقدس، فداكار اولان بىر شئى:
اونون بوتون ھىجانىنى، بوتون نوازىشىنى، بوتون
ائھتىراسىنى، بوتون سونسوز، معصوم ظريفلىگىنى،
بىتېب-توكنمز صداقتىنى دويوب ووجودوموزدا
ابدىلشدىريرىك. بو شعيرىن گوجلۇ آلىنماسى نىن
سببى فىكرىمىجە، نزاکت خانىمىن ايضطىرايىدىر،
چونكى ايضطىراب شاعىرىن موشاھىدە چىلىك
قابىلىتىنى داھا دا آرتىرير.

بودور، مۇلىفېن - اؤولادىن آنا حسرتى نىن
يانغىسى، ايچىندە بوغدوغو گۆز ياشلارى و خزللشن
آيرىلىق:

بو دونيادا درمانى تاپىلمايان دردىمىسن،
مندن نىي آپاردىن، منه نىي وئردىن سن؟
خزل اولوب دۆشە نىم گلن يوللارېنا من

بودور، مۇلىفین - اۋولادین آنا گلیشینە گۆز
دیکمە سیدیر، باخمایاراق... او سۆزو دیلمە
گتیرمک ایستمە دیم، منده او اینام وار - نه زامانسا
آنالار تورپاقدان باش قالدیراجاقلار بالالارینی
گۆرمک اوچون. آنالارا عیاندیر کی، اۋولادلاری
داریخیر اونلار اوچون، هر بیر سسده گلیشینە
گۆزلە ییرلر.

گۆردوبوم هر ذرهدە سنی آختاریرام من،
گل، گۆزومون ایشیغی، سنسیز داریخیرام من.
بو آیریلیق بنزه مز هئچ بیر آیریلیقلارا،
گل، آیدینلیق گتیر سن، بوتون قارانلیقلارا.
گلمک سنە چتینسه، منی چاغیر یانینا،
داریخیرام سنینچون، داریخیرام، آی آنا.
داریخیرام، آی آنا!

م.نزاکتین آنا حاقیندا باشقا شعیرلری ده وار و هر
بیرینی اۋز پوئتیک اووقاتیندا قلمه آلمیشدیر...
شاعیره نین آتاسی اصلینده کۈچکونلوک حیاتی
یاشامیشدیر. اردبیلدن گلمیشدی. قولاغیندا هله ده
«قاراگیل» هارای قوپاریردی. گونئی تورپاغیمیزدا بو
ماهنینی کیم اوخویوب، بیلیمیر. اما اۋلمز
موغنینیمز، اردبیللی روبابه مورادووانین آوازیندا
ایلک دفعه ائشیتیمیشم. او، بو «قاراگیل»نی
اوخویاندا دوغولدوغو تورپاغا اوچوردو، اوشاقلیغینا
قاییدیردی، بیر حسرتین وصالینی گۆزلە ییردی.

نزاکت خانیمین «وطن، بیزی باغیشلاما!»، «قاراباغ
قوخوسو»، «شهیدیم»، «یورد حسرتی»، «شهید
قیزی» و سایر شعیرلرینده وطنپرور شاعیرین
حیسلرینی یاشاماماق اولمور. شعیرلرین آدلاری دا
بونو عیانلیشدیریر. «یورد دئدیگیم بو تورپاق» آدیندا

Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خدافرین

یاشاییر. بونلار بیر-بیرینە باغلیدیر، بیر-بیرینە
تاثیرلیدیر. ندیر سبب کی، آنا بوتون گۆزلیگی -
نورانلیگیلە ایفاده سینی تاپمیشدیر. آنا سسینە
نینکی لایلا چالدیغی بالالاری، قیزیلگوللر، قرنغیللر
بئله حساسدیلا.

بودور، مۇلىفین - اۋولادین آنا ووجودونا تماسی،
باخمایاراق آنا داها جاوانلیغینی آغ ساچلارینا،
قیریشمیش اللرینە، یول چکن گۆزلرینە
تاپشیرمیشدیر. اما وارلیغیندا اومیدلیدیر کی، انله بو
گۆروشدە، تماسدا، اونسیتدە اۋولادلاری اوشاق
اولاجاقلار، اونون اتگیندن یاپیشاجاقلار،
حیرانلیقلارینی ایفاده ائدجکلر:

الترینە توخونسام، دردیم چیخار یادیمدان،
دۇنوب اوشاق اولارام، یوبوررم اوستونە.
سنە حیران اولارام، سنە قوربان اولارام.
دوشرم من آنالی گونلریمین سحرینە،
نئجه حسرت قالمیشام اللری نین مئهرینە.
اۋپرم، اوخشایارام تئلریندن بیربیر،
عطیرلی نفسینلە منە دونیانی گتیر.
او خوش، او گۆزل آنلار دوشر یئنە یادیم،
داریخیرام، آی آنا.

بو - هئچ واخت هراتی سویومایان میصراعلار -
شاعیره اۋولادی نین آنا قودسیتی قارشیسیندا
اٲیقراقیدار - آنا روحونون فنئومئنلیکیدیر، اٲیک
تصویرین حزینلیکیدیر، سانکی ائلنگیادی.
اونوتمایاق کی، شعیر شاعیرین اعتبارلی یول و
عۇمور سیرداشیدیر، سیررینی اونا ایناندیریر.

باغیشلاری
گول-چیچگی
کسیردی،
گزمه یهنده داغی-داشی
کوسوردو.
یورد یئرلری، آمان آلاه، اسیردی.
وطن، بیزی باغیشلاما!

دوزو، ایسته دیم بو اونیکال شعیردن داها بیر نئچه
بندی کؤچوروم یازیا، آما فیکریمدن داشیندیم،
سببی ایس: گیزلتمیرم - عصبریمی جیلوولاماغی
باجارمادیم. بو بؤیوکلوکده قباحث اولارمی بئش
آددیملیغیندا تورپاغی ایشغال ائتسین الیمیزده
بؤیوین ائرمیلر؟ بو بؤیوکلوکده قباحث اولارمی
قاراباغلا آلورته رواج وئره سن، میلیونلاری
قامارلاییب خوررم یاشاپاسان؟ بو بؤیوکلوکده قباحث
اولارمی ائلیتار طبقه نین «سگر» اوشاقلاری باکی
کوچه لرینده ماشین قووسون؟ بیر شاعیره قادین بو
قباحثلری اؤزونه سیغیشدیرمیر. رسمیلریمیز سؤزله
«ؤتور-ؤتور» اویونونا وورولموشلار؟ آما نزاکت خانیم
یئنه اورگیومشاقلیق ائدیر:

غضبیینی اؤز ایچینده هؤرن، گل،
قارا باشین بابک کیمی وئرن، گل،
کوروغلو تک مئیدانلارا گیرن، گل،
بلکه وطن باغیشلادی بیزلری.

باغیشلارمی؟ اگر قاراباغ تورپاغی هانسیسا
مافیانین ایراده سیندن آسیلیدیرسا، فیلسوف
سئسبرون ژیلبئترین کلامینی اونوتمالیدیر: «یسته
نیلن مافیا قورخو یارادیر، آنجاق اونون اؤزو ده
قورخویا محکومدور».

شعیرلر کیتابینی نشر ائتمک ده چوخ شئی دئییر
اوخوجولارا. قاراباغ ساواشی، خوجالی سویقیریمی،
عسگر ایتکیسی... شاعیرین آرمی، چوخمو
تسللیسیدیر...

«وطن، بیزی باغیشلاما!» شعیرینی اوخویاندا
دردلی شاعیر، تبریزله باکی نین آراسیندا قالان
شهریار خا طیرلادیم. نزاکت خانیم ایسه باشقا بیر
دردی ایچینده چکیر: آلاهین بوتون نعمت لرینی
اؤزونده ابدیلشدیرن قاراباغ «یتکیسی» نی. هانسی
بیر اؤلکه (دؤولت)، خالق دوغما جنت-مکانی یاد
الرده گؤرورسه و هله لیک هانسیسا مقامی گؤزله
بیرسه، بو سوسقونلوغو باغیشلاماق اولارمی؟ وطن
ئئیله سین کی، اونون بیر پارچاسینی قوپارمیشلار!
وطن ئئیله سین کی، ائرمیلرین موردار آیاقلاری
تورپاغی تاپدالاییر. وطن ئئیله سین کی، جیدیر
دوزو، شوشا موللا پناه واقیف سیز قالیب:

قاراباغیم یاغیلارین تاپداغی،
مئشه لرین یالقوزاقلار او یلاغی،
یامان اولدوق یاد دیللرین قیناغی،
وطن، بیزی باغیشلاما!

آغ گونومدن بیرجه-بیرجه سئچ گونو،
گؤیدن نییه داش یاغمادی کؤچ گونو؟!
کؤچکونویم، یوز ایللرین کؤچکونو،
وطن، بیزی باغیشلاما!

بیر دفعه مرحوم بسطکاریمیز سولئیمان السگروو «ماریف» نشریاتینا گلمیشدی (و واخت: ۱۹۸۴-۱۹۹۲-جی ایللرده اورادا چالیشیردیم)، سۆز شوشادان دوشدو، سولئیمان موعلیم غورورلا دئدی کی، موسیقیلی کومئدیالاریمین اکثرینی بو دیلبر شهرده بسطله میشم. همین دقیقه لرده او، نئجه ده ممنوعن ایدی... بلی، او زامان قاراباغ، شوشا، آغدام بیزیم ایدی («کئچمیش زاماندا» نئجه ده آغیردیر منیمچون). ایندی یالنیز نیکبین اومیدله سۆز آچیریق. ایندی یالنیز ائکرانلاردا بیزیمدیر. ایندی یالنیز قوخوسوندان تسلیی تاپیریق. نئجه کی، نزاکت خانیمین «قاراباغ قوخوسو» شعرینی کیتابین ورقیندن قوخولادیم! مۆجوزه دئییلمی؟ تسلییه باخ ائی! شاعیره نین یاشادیغی خیففتی آنلاماق آسان اولسا دا، اونون دردینه شریک چیخماق تسلییدن باشقا بیر شئی دئییل: «قلییمده سؤنمه یهن اومید ال ائدیر، بیزدن آیری دوشوب ایتن یوللارا» دئین شاعیر نه دئسه یاخشیدیر:

کؤنلوم داشا باسیر آیریلیقلاری،
روحومدان قاراباغ قوخوسو گلیر.
آدینی چکدیکجه موباریزلرین،
وطن آغریسی نین یوخوسو گلیر.

خیففتین چکیرم گؤر نئجه ایلدیر،
سؤنموش اوجاقلاردا هنیرسیز کولون.
بیر الچیم اومید وئر، بؤیوک آلاهییم،
سیلیم گؤز یاشینی "خاری بولبول" اون.

هر گون میصراع-میصراع هارایلا بیرام،

ایستئداللی شاعیر و ناشیر ذالفقار شاهسئونلی شعر حاقیندا ماراقلی فیکیر دئمیشدیر: «دونیا دا بیر «سۆز یاراسی» سۆزو وار. او، ایجتیمای مضمون کسب ائدنده، قاخینجا چئوریلنده یترین یاریلماسینی ایسته بیرسن... نزاکت خانیم فراریلیک ائدن، دؤیوش مئیدانیندا قاجان، سونرا دا بیر خلوت گوشه یه چکیلیب «باغیشلا بیزی، وطن» دئییب «شعیر» یازانلارا، «دسمال گؤتوروب آغلایانلارا» جاواب کیمی بیر ترس شاپالاق – «وطن، بیزی باغیشلاما» شعرینی یازیب:

...زهر دادیر آیریلیغین قار دادی،
ارنلرین وارسا اگر، هار دادی؟
قیز-گلی نین اسیر دوشوب، دار دادی،
وطن، بیزی باغیشلاما!

منجه، وطن قارشیسیندا ان بؤیوک صمیمیت، ان آجی اعتیراف بودور. اوسته لیک بو شعر یازان:

بایراغینا، هیمنینه، شرفینه آند ایچن

ظابیت آناسیام من! –

دئین غئیرتلی «وطن قیزی، غضبیه، نیفرتیه
دوشمنینی اؤلدورن» جسور آذربایجان شاعیره سیدیر».

قاراباغ هر بیر آذربایجانلی نین سیناق-آند یئریدیر بو گون. الیمیز چاتمیر اونا، اونوموز یئتمیر اونا. سسیمیز داغلارینا، مئشه لرینه دییب عکس-سدا وئیر. بوندان بؤیوک درد اولارمی؟ بیر واخت قاراباغدا نادیر آوازلی خاندن لر هارای قوپاراردیلار، قاراباغلی بسطکارلار ان یاخشی اثرلرینی بو دییاردا نوتا کؤچورردیلر.

حسرت دومانیندا آذان یوللاری.

شوشا مسجدینده ناماز قیلماغا،

یول گلیر بابہ کی ن کسیک قوللاری...

قاراباغ قوخوسو قاراباغ بویدا درده دؤندو و نزاکت خانیم «درد»ی گتیردی. بو شعرین درین فلسفه سی وار: اینسانین پسیخولوژی داورانیشی نین بیر آتریوتو اولراق چوخ نسنه لری اؤزوندہ احتیوا ائدیر و هر بیر نسنه ده «گیزلینلر» یاشاییر، میقیاسینی، سرحدینی، واختینی گؤزله ییر، نہایت بشریلشیر:

دردین اؤلچوسو وار، دردین چکیسی

آبی وار، ایلی وار، چاره سیزی وار.

آلاه درد ی وئریب درد چکنلره،

قایادا، داشدا دا دردین ایزی وار.

دردلر چئشید-چئشید، دردلر نؤوبنؤو،

گؤیون یئر درد ی وار، یئرین گؤی درد ی.

بو جادار سهرالار یاغیشا حسرت،

بو جادار دوداقلار چکیر نئی درد ی.

گؤر نئچه ایللردی گؤر-گؤر گؤینه ییر،

قاچقی نین یورد درد ی، وطن درد ی وار.

یوز ایل اکیلمه یهن تورپاغیمیزین

کؤکسونده سیزلایان کوتان درد ی وار.

هایقیران شاعیرین بیر قلوبال - شخصی درد ی وار آخی. بو، قاراباغ ساواشی نین اونلارا (بؤیوک بیر طبقی) وئردیگی شانسدیر: یاتیریملاری اوتانمادان، غییرتسیز حیا ایله قامارلاییب اووشار بانکلاردا «بسله مک» - کیملر اوچون؟ خارجی ساریشین یئرلیرین ساغا-سولا خرچملری اوچون؟ مگر

میلیونلاری، میلیاردلاری ۲۰-۳۰ ایله خرچله مک مومکونمو؟ و بو ایللرده همین وامپیرلر اؤلوب-گئدیر، بیر اوووج سومویه چئوریلیر و قاریشقالارین، ایلانلارین، کرتنکله لرین آلقی-ساتقی بازارینا دؤنور!

یوخوسو نه واختدی عرشه چکیلیب،

پوللونون بیر یاتیر، دؤولت درد ی وار.

قاراباغ قالیبدی بوینو بوکولو

یاتمیش ویجدانلارین غییرت درد ی وار.

بس بو «دردلری» کیمین(لر) آیاغینا یازمالی: اینسانینمی، زامانینمی؟ مؤلیف بو اؤتکم سوالینده جاوابینی دوزگون بلدله ییر:

دئییرلر هر درده ملهم زاماندی،

بس زامان دردلری نییه آزالتمیر؟

نییه درد اوستونه دردلر قالانیر،

زامانین گوجومو دردلره چاتمیر؟

شخصی دردلری آنلاماق - یاخشی معنادا - مومکون قناعتدیر، بس وطنین بیر پارچاسینی آیاقلار آلتینا آتماق نئجه، بو حیسی باشا دوشمک نئجه؟

اینفورماسییا شبکه لریندن معلوماتلانیریق؛ بیر اؤلکهدہ موحاریبه ۲۵ ایلدن چوخدور داوام ائدن زامان کسیگینده کورروپسییا باش آلیب گئدیر، یوکسک وظیفه لی رسمیلر اوتانچ گتیرن سرنجالارلا ایشدن چیخاریلیر و اهالییه میلیونلارلا ضیان ووردوغو، حدسیز سروت توپلادیغی چاتدیریلیر. سوال وئرمه یه بیلمیرم اؤزوم: بئله نادوروستلر گؤره سن هانسی عاییلهلرده دوغولوب تربییه آلمیشلار، اونلارین کؤرپه لیکدن آنالاری و آتالاری یوخوموشمو؟ آتا-آنا لیاقتینه بیر کلمه ده

خاطىرلاتىدى كى، بۇيودويوم، اوشاقلىقدا ياشايدىغىم
 كند ائويمىزدە بىردن قولاغىما انا مېن سسى گلدى،
 دىكسىندىم، انا مې نىچە ايلردىر ايتىرمىش، بس
 ندىر بو قايىبانە سس... اورگىم اتلاندى، بدنمى تر
 گۇتوردو، اۋزومدن اوزاقلاشدىردىم. او ايسە سسىنى
 قويوب گىتمىشدى... نزاكت اتاسىنى آلتى ياشىندا
 ايكن ايتىرمىشدىر، صورتى اوشاق ھافىزە سىندە
 ايشىغا بلنمىش شكىلدە قالمىشدىر: «بو ياشىما قدر
 جە مى ايكي دفعە آتام يوخوما گلىب، -
 بوغولموش سسلە دئدى و ياشارمىش كىرپىكلرى
 چىرىپىندى. - بلى، ايكي دفعە! سونونجو دفعە باغ
 ائويمىزە گلەمىشدى، چوخدان سىغالا مۇھتاج
 ائويمىزى سوزدو، نە دئىپ گىتتى و او گىلئىنى
 «يوخلادىم»، سانكى گۇرموشدو ايندىچ... بو
 يوخودان آز سونرا «اتا» يازىلدى:

غوروروم، ووقارىم، ھم گوونچ يئرىم،
 الچاتماز زىروە سن، بىر قارلى داغسان.
 سن منىم ان ھالى حىيات مەكتىبىم،
 آتا، اۋلمىسەن، قىلىمەن ساغسان.

قولاقدا سىرغادى، اور كدە سسىدى،
 سۆزلرىن يادداشا ھۇردوكلرىمدىن.
 بو عۇمور يولوندا سىنەن بىلدچىم،
 يوكومو توتوموشام گۇردوكلرىمدىن.
 موھارىبە نىن دەشتىنى بىر داھا خاطىرلاتماق
 ايسەنە مەزدىم، آما اوستوندىن تىزلىكلە كىچىك دە
 اولمور.

لەكە گىتىرن سۆز ايشلىتمەكەن اوزاغام، بس ھارادان،
 ھانسى مەنەن قىدالانىپلار اونلار. كىملەردىر بىلە
 لرىنە چىتىر اولانلار و اونلار ھانسى خىدمەتلىرى
 موقابىلىندە جىزاسىز بوراخىلىر...
 بو كىچىچىك ھاشىيە نى ائەلە-بىلە خاطىرلاتمىرام.
 آخى آنالارىندىن و اتالارىندىن تەربىيە مەنەسە يىلر
 يالنىز سۆز اداملارى نىن، ھالال چۇرك قازانلارىن،
 داش-كەسك يونانلارىن طالەينە يازىلىپىدىر؟ سون
 درجە منطىقلى سولدىر كى، وطين ان آغىر
 واختلارىندا آنا-آتا مەھبەتىنى، اونلارىن اوبرازىنى
 پوئىزىيا گىتىرمەك نەجە دە واجىپىدىر - مەن بىلە
 دوشونۇرم. مەھز نزاكت خانىم «نام» و «اتا»
 شەئىرلىرىنى يازماقلا نەجە دە يونگوللىشىدى، - دىم
 يانلىمارام.

ايسەنە نەسىنمىش حىياتىم، انا مې،
 سىنسىز كىچىن ايللر بوشدور، ھەردىر.
 بختور اولموشام سىنەنلە، انا مې،
 يوخلۇغون عذابدى، بىتمەز كەردىر.

گۇر نەجە واختىدى كى، ھەسەت قويموسان،
 سىسەنە، سۆزۈنە، اۋزۈنە انا مې.
 تورباغىن قويمايىر بىر جە يول باخام،
 آى كىمى نورلانان اوزۈنە، انا مې.
 اوچ بىندلىك شەئىردە چاتمايان نەسە ھارمى؟
 پوئىزىيا مەھز لىرىزم، ھەزىنلىك، اھوال... آنا
 مەھبەتىنى ايشىقلاندىرىر.

بىلە شەئىرلر قايىبانە بىر سەدادان - سەسەن
 شەئىرىن - اۋولادىن قولاغىنا چاتىر، اورادان دا اورە
 يە سوزولور. سۆھبەتەندە نزاكت خانىم مەھز مەھزلىقلى آنى

ائلخانا» و س. شعیرلرینی قلمه آلدی، اوخودولار
سایسیز اوخوجولار، ائکرانلاردا شاعیره نین دیلیندن
ائشیتدیلر. بئله کی، «آدسیز قهرمان» شعیرینی
اسیرلرین و ایتکیلرین آنالاری نین دیلیندن
یازمیشدیر، شعیری هیجانا بوکوب اوخومالیسان:
جبهه یه گئدن اوغولون قویوب گۆزدن ایتن
حسرتینی یاشایان آنا اوبرازی:

ایتکیلنیک اونوانی یازدین عمرونه،
داها گلیمیر سسین، سوراغین، اوغول!
وطنین قوینوندا بویونا حسرت،
اوشوبور بیر پارچا تورپاغین، اوغول –

بوندان نه بؤیوک درد؟ آنا(لار) آنا تورپاغیندا اوغول
حسرتینده قیوریلیرسا، فهمیله تورپاغا قووشدوغونو
دویورسا...

اوپوب اوخشاماغا بیر شئی قالمایب،
نه بیر مزارین وار، نه مزار داشی.
ملکله منیمله بیرگه اوخویور،
دردین کیتابیدير گۆزونون یاشی –

بوندان نه بؤیوک اینتیظار؟ آنا(لار)، باری،
اوغلونون مزارینی گۆریدی، باری، قارا مرمر داشینی
یانان اورگی نین باشینا سیخایدی، ملکله
قوشولدوغونو بیان ائدیرس...

اومید یوللارینا حسرت ائنییدی،
دردین آلووندا صبرین ایسلانیر.
آدینین اوستونه آغیر فریادیم،

قلیمده اونوانسیز قبرین ایسلانیر –

قدیم فیلسوف هئراکلیت یازیردی کی، موحاریبه
هامی نین آتاسی و هامی نین شاهیدیر، کیمی
ایستسه اونو کۆله، کیمی ایستسه آزاد ائدر.
ب.ناپولئون دئییردی کی، موحاریبه موحاریبه
گتیریر.

ج.واشینقتون بیان ائدیردی کی، صولحو قوروماق
اوچون موحاریبه یه حاضر اولماق لازیمدیر.

قاراباغ موحاریبه سی مودریک، تجروبه لی
آداملارین سؤیله دیکلرینه تام جاواب وئریر:
شهیدلیک، شیکستلیک، ایتکیلنیک، قاقچینلیق و
کۆچکونلوک – داها هانسی رذالت قالدی باشیمیزا
گلمه سین. بختیمیزه چادیر شهرجیکلری و
قاقچینلارا طلبه یاتاقخانالاری دوشدو. قاراباغ
موحاریبه سی رسمی سیمالارین، او جومله دن،
وحشی ائرمی سئپاراتچیلارین چیخیش مئیدانینا،
یالان ودلر پوستویسینه رواج وئردی. قاراباغ
موحاریبه سی، خصوصیله، جبهه یه ارینی و اوغونو
یولا سالان آنالارا سیناق-ایمتاحان، دؤزوم-یراده،
گۆز یاشی-سسسیز هیچقیریق آغریسی باغیشلادی.
بو نئجه اولار، ایلاهی!

شاعیرلر، یازیچیلار، ژورنالیستلر، دراماتورقلار،
پوبلیسیستلر آنالاردان، باجیلاردان، اوولادلاردان
گئری قالمادیلار، اثرلریله تسکینلیک وئردیلر،
مئهریبانلیق آشیلادیلار، دؤزوملویه چاغیردیلار.
ایستئداللی شاعیره نزاکت خانیم کناردا قالمادی:
ایکی ایگید جیبرپاراسینی – رامیلی و ائلخانی
ظابط گۆردو! آرخا جبهه ده کی موحاریبه احوال-
روحیییه سینه اؤز آنالیق بورجوندان و شاعیرلیک
دوشونجه سیندن گلن اورک سؤزلرینی اونوانلادی.
«آدسیز قهرمان»، «شهید قیزی»، «رامیله، آیتنه،

بو درد نزاكت خانيمين قلوبىنى آغرىتىدى،
 حيسلرىنى مجراسىندان چىخارتىدى، موخارييه
 مئيدانلارينا آپاردى شاعىر خيالىنى و بو دفعه
 آتاسى شهيدلىك زيروه سىنده اويويان بير
 جوجوقلا، نۇورسته قىزلا، آتاسىندان هله دويمامىش
 ظريف ووجودلا قارشىلاشدى. اينسانى - اوخوجونو
 گۆز ياشينا آپاران، اورگىنى سىزلادان، نهايت،
 تسلىيه اوميد باغلايان «شهيد قىزى» آدلى بير
 شعير قلمه آلدى... گيزلتمىرم، حاقىندا يازدىغىم
 «آدسىز قهرمان» دان سونرا نىكبين حيسلرىمىله اوز-
 اوزه قالماق ايسته دىم، اونسوز دا قاراباغ دردى هله
 اوزانير، باش آليب گئدير شهيد عۆمورلرينه. نه
 ئىدسن كى!.. سحر آلتورانلىقدا (۵-ه يگىرمى اوچ
 دقيقه قالمىش، سئنتياير) شعيرى اوخودوم و
 پنجره نى آچدىم. بينالارين شوشه گۆزلىرىنده ايشىق
 يوخويدو، دونكى يورغونلوغو قايعىلى و دردىلى
 اينسانلار يوخو گتىرمىشىدى. سوال وئردىم اۇزوم: -
 گۆره سن، شهيد اۋولادلاريدامى اويانمىشلار؟ آخى
 آتالارى بو واختلار ايشه گئتمك اوچون اويانير،
 آنالار حاضىرلاشير كى، ارىنى ايشه، اوشاقلارنى
 مكتبه يولا سالىين. آتاسى جبهه ده ووروشان،
 سنگرده كئشىك چكن، سيلاھىنى قايدايا سالان
 اوغول-شاگيرد نه دوشونور، تىترىك خيالىندان نه
 كئچىر؟ عسگر قىزى نىچە واختدى آتاسىندان
 مكتوب آلماير، اورگينه دامىب كى، بو گون
 پوچتاليون قاپىلارنى دۇيىجكدىر. ائه! يادىما
 سولئيمان روستمين «انا و پوچتاليون» شعيرى
 دوشدو. اۇزومدن آسىلى اولمادان بعضى
 مىصراعلارى بو گئجه نىن آلتورانينا پىچىلدادىم:

سوروردو: بالام هانى؟ - هر

بوندان نه بۇيوك فرياد؟ آنا(لار) هئى اوميدىن
 دالينجا يوللاردان گۆزونو چكميز، صبرىنى بوغور،
 فريادا بورونموش قبرىنى گۆرمورس...

**ديليمين اوجوندا لاىلا آغلايىر،
 كۆنلومده يورد ساليب اوخشاما، آغى.
 بيرجه آرزوم اودور اوجا تانريدان
 سنه لاىلا دئسين وطن تورپاغي -**

بوندان نه بۇيوك لاىلا حسرتى؟ آنا(لار) سینه
 سىندن آخىب شعيره-باياتىيا دۇنن لاىلالارا پناه
 گتيرير، اۇزونو بو كۆوروك نغمه لردن محروم ائديب
 روزىگار، هئچ اولمازسا وطن پىچىلداسين، اگر اونون
 سسى ائشىدىلميرس...

**اوغول، وطن سنه تزه آد وئريب،
 آدين موباركدير، آدسىز قهرمان!
 تپه دن ديرناغا وطنلشميسن،
 اۇنونده ديز چۆكور، باش آيىر زامان.**

بوندان نه بۇيوك موقدسلىك! آنا اۋز بالاسىنى دا
 جه مى آنالارين جرگه سىنده خيال ائله دى،
 وطنلشديردى اۋز همياشيدلارى ايله و زامانى سسله
 دى محاكمه سيله، مگر گوناھكار زامانى بارماغىندا
 فيرلادان قانيچنلر - وامپيرلر دئىلمى؟ ياد
 تورپاقلارلا گۆز دىكن زالىم و اينصافدان محروم آتالار
 دئىلمى؟ مينلرله، ميليونلارلا شهيد قانىنا
 سوساميش دؤولت باشقالارى نىن چىخاردىقلارى
 قرارلار دئىلمى؟

جبهه دن گلندن...

اوندان خبر گلمه يير، خبر

گه لير اؤلندن.

يئر مه مي باتدى اوغلوم، گۆيه مي

چيخدى اوغلوم؟

بلكه من يانيلميشام، ازلدن

يوخموش اوغلوم؟!

ائله سن ياشدا ايديم.

سانيرديم كي، هاميدان

گوجلويدو منيم آتام.

او كۆرپه اورگيمده

آتام ايدي قهرمان...

و آتاسى نين صورتيني: بۇيوكلوگونو، قيزى اوچون
حتى «گۆيدن اولدوز ايستسم، ييغيب يئر
تؤكردى» ايستگيني سادالايير كي، شهيد قيز
آتاسيني هافيزه سينده ابديلشديره بيلسين. بو،
اولاجاق بير حاديثه دير، وطن اوغروندا قانيني
تؤكموشدور، سنسه حيانسيز قالماياجاقسان،
بۇيويجكسن نئجه كي:

باخ، من نئجه بۇيودوم!

آتاسيزليق گۆز ياشين

آتامين اوز قويدوغو

مزاريندا گۆموردوم...

بۇيودوم، شهيد قيزى،

آتادان سۆز دوشنده

اورگيم يامان اسدى،

او بختور گونلرى

تزه دن گۆرمك اوجون

كۆنلوم يامان تلسدى.

مؤليف كي، بو يئتيم جوجوغا باشقا بير طرفدن
ياناشير، اوميده قووشدورماق ايسته يير، ندير بو
بديعى «يالان»؟

منه ائله گلير «آنا و پوچتاليون» شعيرى وطن
موحاريبه سى ايللرينده نئچه-نئچه آنا-وغول-جبهه
چى محبتيني جوشدوروردوسا، نزاكت خانيمين،
ائلجه ده باشقا شاعيره لرین شعيرلرى او درجه ده
تاثير يارادير، موهوم سبيلردن بيرى ده وطنين -
قاراباغ ساواشى نين آغير دؤيوش گونلرينده اؤزونو
جبهه دن آييرمايان خانيملارين غييرتلى
آديملاريدى، بعضيسى نين دؤيوش مئيدانلاريندا
اولماسيدى. «شهيد قيزى»نى من بئله بير
راكورسدان قييمتلنديرديم: هم موضوو، هم
تبيليك، هم ده صنعتكارليق باخيميندان. مؤليفين
بيرباشا پرئدمئته ياناشماسى ائموسيونالدير. بير آنا
اولراق شاعيره نين اؤزو آلتى ياشيندان آتاسيز
قالميشدير، بونا دولاييسييلا ايشاره ده وورور:

آغلاما، شهيد قيزى،

دردين منه تانيشدى...

اورگيم پارامپارجا،

قميم ناخيش-ناخيشدى...

آغلاما، شهيد قيزى،

من ده آتا ايتيرديم؛

آتامى ايتيرنده

... آنام تئز-تئز دئیردی:

اگر یاخشی اوخوسان

آنان موطلق گلجک.

بئلجه، یالانلاری

اورگیمه بله ییب

اومیدلره سؤیکه نیب

بؤیودوم، شهید قیزی.

شعیرین موثبت مزیتلریندن بیرى ده مۇلیفین اۇز اوبرازیدیر؛ اوخوجویا - منه ائله گلدی شاعیر کناردان موشاهیده چی اولاجاق، شهید قیزی خیالی آتاسیلا گؤرۈشدورجک - بو پوئتیک اوسوللار پوئتیزیا اوچون سچیوی ساییلیر. لاکین نزاکت خانیم داخیلی حیسلرینه خسیسلک ائتمه دن جوجوقلا - آلتی یاشلی قیزلا دا دیالوقا گیردی، اونون بانئلی ساچلارینی سیغاللادی، صوبج چیچگینه بنزر یاناقلارینی اوخشادی، گؤزلرینده کی آتا حسرتینه قوشولدو... و یالانین غئیری- عادیلیگینه رغنم اونو اینانیدردی:

گئرچگی یالان بیلیب،

یالانی سئوچکسن، -

پیچیلدا بیر...

بلکه ده مقامی دئیل، آما بو شعیرین تصوراتی منده او فیکری ترپتدی کی، نزاکت خانیمین پوئتیاسینی بۆلمک: «قاراباغ موحاریبه سی دؤورو یارادیجیلیغی» قناعتینده تدقیق ائتمک دوزگون اولمازدی، اونا گۆره کی، اوزون ایللرین ساواشیندا یازیلان اثرلر بو شرطی بۆلگونون پایینا دوشور.

نزاکت شعیر عالمینه گلندن، اؤزۈنده شاعیرلیک دویغوسونو دویاندان آز سونرا قاراباغ موناقیشه لری («کونفلیکتلر» دئیلیردی) باشلادی، ائله بونون ایچینده ساواش اؤزونو بوروزه وئردی، سرحدی گونبگون بؤیودو، اوزاندى. گنج قیزلار اوچون اؤز تورپاغی نین ایچینده یادلارین ایشغالچیلیق نیتینه معروض قالماق آسان مثله دئیلیدی: نزاکت ممدووانین (ممدلینین) عایلهسی ایستیثنا اولمادی، آتا ایتکیسی، ایکی قارداشسیز باجی و موحاریبه . آنا تکلگی نین فداکارلیغی، اوشاقلارا هم تربیه وئرمک (بوخاریدا وورغولامیشام)، اوخوتماق، احتیاجا مۇهتاج قویماق غئیرتی. اوستگل آنادان و باجیدان خبرسیز بیر شاعیرلیک دیرینه مالیک قیز بؤیوتمک. آخی بئله طبیعتیلر ارکؤیون، شیلئاق، حساس... اولورلار. گلین، آنا ازیتینی تصور ائدک. نزاکت خانیم بو یاشیندا دا آناسی باره ده دانیشاندا اوشاقلیق یاشینا بورونور، اوشویور و آناسی نین ایستی آغوشونا سیغینیر! بو یاشیندا، بو شؤهرتینده، بو ایستعدادیندا!!.. آنا ایسه ایکی قیزی بی-بیرینه قیسقانمادی، بی-بیرینه باغلادی، بی-بیری اوچون داریخماق روحوندا بؤیوتدو. بئله حالدا بؤیوک باجی نین - شاعیره نین باجیسینا صمیمی و تبیی حیسلی شعیرلر هسر ائتمه سینه اوخوجولار تججوبلنمه سینلر، فیکیرلشمه سینلر کی، بو «موضوو کاسادلیغی» ندان ایره لی گلیر.

نزاکت خانیم باجیسینی حیاتدا ان دوغماسی بیلیر، دردنی نین-سری نین نیجاتی سانیر، شاد گونلرینده دئییب-گولن اولور. تانری نین بو دونیادا اونا هانسی معنوی-فیزیکی دیرلری وئریسه نزاکت

اوميدلری يولداش ائيله
 اؤز عمر و نه
 وراق-واراق.
 احسن سنين وارليغينا،
 بو اوچولموش قلب ائویمی
 سنسن قوران، سنسن تيكن.
 تا قورخمورام آتا-آنا
 يوخلوغوندا
 سن وار ايكن!

قاراباغ موحاريبه سی کونتئکستينده خئیلی
 اينسانليغا اوتانچ گتيرن قانلی حاديثه لر باش
 وئرميشدير، بو، يالنيز آیری-آیری اينسانلارين اؤلومو
 دئييلدی، اينسانلارين اسير آليناماسی دئييلدی -
 بوئو بير کندين، قصبه نين، شهرين ساکينلری
 نين کوتلوی سويقيريمی ایدی، اوشاقلی-بؤيوکلو
 گوناھسيزلارين قتليیدی، آھیل-ياشيلارين
 آمانسيزجاسينا قيرغینی ایدی. بو تاريخ اوزاقدا
 دئييل. و ان بشری فاجيه خوجالی نين يئر اوزوندن
 سيلينمه سی قيصاصی ایدی. او قانلی اولای
 خوجاليدان سالامات چيخانلارين و تئلئکرانلارين،
 فوتوپاراتلارين يادداشيندا ياشاماقدادير. لاکين
 ادبياتين بئله نادير حاديثه لره موناسيبتی فرقليدير
 او معنادا: فاجيه نی پوئتيک روحون حافيطه سینه
 کؤچورور. چونکی روح - جاندير، وارليقدير، نهايت
 يادداشدير. ايستئدالی شاعيره و ناثير سونا
 وليئوانين يازديغی کیمی: «پوئزيا هم ده تانری
 توهفه سيدير، تانری وئرگيسيدير... بو سخاوت
 پایي تانری روحويلا بيرلشه رک ميللی يادداشين
 يئننی پوئتيک سالنامه سینی يازماغا حؤکم وئير.
 روحون آغری يادداشی بو گون قاراباغ موضوعونو

خانيم بونلارا شوکورلودور، طالعيندن راضيدير،
 ائلجه ده باجيسيندان.
 صبر گئيديم، دؤزوم گئيديم،
 تانری منه نه وئرديسه
 شوکور دئيديم.
 وئردی سئوينج
 دامجی-دامجی،
 آيريليقلار قوجاق-قوجاق،
 حسرت، کدر اتک-اتک،
 دولو-دولو آغری-آجی.
 بلکه ائله آغريلاردان قور تولماغا،
 دردی-سری اونوتماغا
 وئردی منه

اوميدلره يول تاپاسی گؤز ايشيغی،
 عؤمور-گونون ياراشيغی،
 بيرجه باجی.

«بيرج» لر هميشه عزيزله نيرلر و عزيزله ييرلر، بو
 «جوتلر» ده بير-بيرینی عزيزله ميش، بير-بيرينه
 عزيزلنميشلر. بو حيسيات هارادان قايناقلانميشدی،
 سببکاري کيم ایدی؟ آرزولاردا باجيلاری بؤيوتدو،
 آتا يوخلوغونو اونوتدوردو، ان چتين گونلرده «باش
 آيمه دی مغرور آنا قارداشينا» دا. نزاکت باجی
 باجيسینی اؤزونه تاج حساب ائتدی.
 باجيم منيم،

باشيمداکی تاجيم منيم.
 اونوت، - دئدين اؤتئلری،
 بير يوخوتک بيتئلری.
 آيريل، - دئدين خياللاردان،
 بو گونوندن صاباحا باخ،

ياراتدى». بو سۆزلىرى سونا خانىم نزاكت خانىمىن «شەھىد زىروەسى» پوئماسى ھاقىندا گىنىش ماقالە سىندە يازمىشىدۇر.

خوجالى سويقىرىمى ئالە درىن يارا آچمىش خالقيمىزىن ترحومىيى-ھالىندا پوئمالار، شاعىرلار، پىئسلار، ماقالەلەر، خاھىرلەر قىلمە ئالنىمىشىدۇر. ھەر بىر مۇلىف دە بديعى پوتئىسيالى موقابىلىندە موضوعيا ياناشمىشىدۇر. بو اثرلار بىر بىر تانىشام، اوخويوب فيكرە گىتمىش كى، اينسان بو درجە دە وحشىلىشمىش اولار. قونشو خالق بو درجە دە آمانسىز حرەكت ائدر. رھبەر مۇردارلاردا بو دوزادا تىمسە آجگۇز لوگو ھارادان يارانىر...

جۈملەلر بىر سۈنۈندا «سوال» ايشارەسى يازمادىم اونا گۇرە كى، جاواب تاپماق اوچۇن دوشۇنمە يە نە احتىياج، بىرمانلى جاوابدىر: وحشىلىك. غدارلىق، رحمسىزلىك.

ھاشىيە چىخىم كى، پوئما ژانىرنا نزاكت خانىمىن موراجىت ائتمەسى ياخشى ھالدىر، مۇھارىبە نىن ئاپىك لۇۋھەلر بىر سىرست ياناشىر مۇلىف. قىساموددەتلى مۇھارىبەلرە شاعىرلار شاعىرى اوستون توتۇرلار واخت مەھدودلۇغۇندا، چۈنكى قىسا واختدا خاراكتىرلار ياراتماق چىتىندىر يارادىجىلىغىنا ھۇرمەتلە ياناشان شاعىرلەر. بو مۇثلە بارە دە زامانىدا مەمد عارىف، سەمد وورغۇن يازمىشلار، ايرادلارنى دىمىشلەر. لىرىك ژانىر ايسە چئۈكىلىگىلە داھا مۇناسىبدىر. نزاكت خانىمىن «شەھىد زىروەسى» پوئماسىندا ئاپىكىلىك اۋز مۇۋەپپەقىيەتلىرى لىرىزمە وئىر و فىكىرىمچە، او مەكاندا گۇناھسىز اينسان قىرغىنى كۈتۈلۈ شەكىلدە دىر و دونيانىن دىقتىنە يۇنلدىلمىشسە، سۈكۈتلا

قارشىلانمىشسا اثر اورك سىزىلتىسى ايله قىلمە ئالنىر، شاعىرىن-مۇلىفىن مىصرىلار «گۇزەلە يە» بىلمەز، قۇي ضەيف ئالنىسىن، كىمىسە قانە ائتمەسىن، آما مشوم ھادىئە نى ابدىلىشىدىرسىن. بۇتلە دوشۇنۇر كى، شاعىرلەر نە قىدر اۋزۇنۇستۇن، شاعىرىندە ائقوىست يۇنۇملۇ اولسا دا، چاتىشمايان نۇانسىلار اۋزۇچۇن آيىردا ئايدىر، لازىم گىلسە تىنقىدەلە راضىلاشىر. بو، ازلدىن بۇتلە اولمۇشۇدۇر. بۇيۇك روس شاعىرى ك.سىمونوۋ بىر چىخىشىندا بونا ايشارە وار: «شاعىرلەر اۋز جىبە شاعىرلىرىنى اولار بىر ھەر جۈر ضەيف و قۇصورلۇ جەھەتلەر بىرلىكدە سۇيۇرلەر، سەبب اودۇر كى، اولار اۋز شاعىرلىرى نىن آغىر سىناق گۇنلرىندە آدمالارلا گرەك اولدۇغۇنۇ اونۇتۇلمىشلار».

بۇتلە بىر اعترافى ھەر بىر اوخۇچۇ دا باجارمىلىدىر. نەجە كى، نزاكت خانىمىن پوئماسىندا قۇصور آختماق او باخىمدان ئىرسىز گۇرۇنەر كى، اثر تۇرپاق - اينسان - مەھبەت «ۋچلوگو» نون ۋەدەتلىدىن، خوجالى نىن باشىنا گىل مۇسەببەت پوئتىك تەسۋىرىدىن دانىشىر. شاعىرە نىن جانلى مۇشاھىدەسى: كۇرپەلر بىر اۋلۇمۇش آناسى نىن دۇشۇندۇن سۇد اممەسى، اىختىيار ياشلى اينسانلار بىر قانىنا قىلتان اولماسى، دۇشمن عىگرلرى نىن قەھقەھلى گۇلۇشۇ... پوئمانى ماددىلىگىدىن چىخارساق دىئىردىم كى، شاعىرە رۇھو ايله سۇۋدلىشمىش، اىلھامىنى جالامىش، ۋەتەن دۇيغۇسونا سىرستلىك وئرمىشىدۇر، ائلىگىيا يازمىشىدۇر. اىستىدالى شاعىر بارات ۋالىن پوئما ھاقىندا يازدىغى كىمى: «بو اثر ۋەتەن عىگرلرى

هېچ وعدە ايسىتمىز وطن تورپاغى.

پرولوقدان وئردىگىمىز بو مىصرىلار اوخوجونو
شاعىرىن تصوراتىنى ئاشىتمە يە ھازىرلايىر.
خوجالى فاجىيە سىندىن نە قالدى: ھانىيالىق،
مونوفوبىيالىق، مئزانتروپىيالىق. بو «تريادا» بشر
نسلنى داىما اۋلوملە ياشاماغىن - «جوتلوگون»
اينتظارىندا ساخلايمىشىر.

سوال چىخىر اورتايا: گوناھدان چوخ-چوخ اوزاقدا
دايانان خوجالىلار قتلە يئتيرىلمە سى - گۈزلە
نىلمە دن - ھانسى اخلاقا خىدمت ائىدىردى؟ بو
جور داورانىش طرزى - اۋزونوقىمىتلندىرمە ھىسى
نېن يوخلوغو اينسان داورانىشىنا اونون داخىلىندە
ياشادىغى و تمسىل اولوندوغو دۋولتىن يانلىش
رىلرېنە اساسلانمادان ايرە لى گلير. اثرمنى
سئپاراتچىلار - داشنەكسوتىون پارتىياسى نېن
موعاصىر لىدئىرلى داورانىشلارنا اطراف
ايدئولوقلارېن وئردىگى منفى قىيىمتلە
راضىلاشمىش، شىخىتىن اۋزونزارتى نېن اخلاقى -
پسىخولوژى مئخانىزملرىنى نظره آلمامىشلار،
ويجدان و بورج عامىلىنى كنارا توللامىشلار. فاجىيە
بىر داھا عىانى گۇستردى كى، اخلاقى سئچىمىن
موھوم آتريوتلارى اولان شرف، لياقت، بورج
ھىسلرى بو خالقىن لىدئىرلىندە ازلدن يوخموش.
بشر جىمىتىن گۇزو قاباغىندا اۋز اخلاقى مئسئوليتىنى
ايتىرمىشلر، منلىك شوورونون و احوال-روھىيە
سى نېن اثر-علامتلىرى سىفيرا بىرلەشمىش. بودور،
نتىجە سى: مىنلرلە اينسان قىرغىنى، بلەكە اوبىئەكتى
معلوم ھادىئە نېن بايسكارى فلەكدىر؟ بو سۇز
لئەكسىكونوموزدا اساسن منفى ايمىچ قازانمىشىر.

ھاقدا، وطن، يورد دىردى چىكىلرېن غىيرتى ھاقدا
رئىكويىئىمىر، ائلئىگىيادىر».

پوئما سوژئىسىز دىر، مۇلىفېن لىرىك رىجىتىدېر: ھەر
قارىش تورپاغىن، ھەر داشىن، ھەر كۇرپە نېن، آنانىن،
بىر سۇزلە، آرتىق اولمايان سويداشى نېن خاھىرە
سى سىسلە نىر. پوئىيا باخىمىندان لىرىك موراجىت
اوزرىندە يازىلان اثرلرېن ھاسىلە گلە سى مۇلىفېن
دىرېن موھابىدە، گىئىش قىل، يانان اورك طلب
ائىدېر - ائىپكىلىك باخىمىندان. چونكى لىرىك
سپكىلىدە صورتىن اۋزو يوخدور، آناتومىك رئاللىغى
دا ھمچى نېن. وورغولادىغىم كىمى، روحدور
شاعىرى دانىشدىران. «پرولوق» دا ھىرئە ياشاننى
نېن پوئىك باغلىلىغى واردىر، دئمونئىئلىك
يوخدور، بىنتىقام ھىسىندىن گلە ھىددەت، اۋجالما
دويومو گۇرونور.

ائەلە بىل سىنگر تەك قازىلىب سىنم،
قلىبىمدە دويغولار بارىت قوخولو.
اوغروندا اۋلمە يە ھازىرام، وطن،
ھەر مىصرىم دۋىوشن بىر عىسگر يولو.

روھوقان آغلايىر موللا پناھىن،
شوشانىن آغرىسى قىرىندىن كئچىر.
پوزولوب دونيانىن ھاق تىزىسى،
اومىد قارا داشىن سىرىندىن كئچىر.

بويلانىر يادداشىن بىنە لرىندىن،
بىر اوووج باياتى، بىر يارپاق آغى.
وطن آغرىسىنى دويمايان عۇمرو

داورانیشی نین اخلاقی-پسیخولوژی
تنزیملگیجیلری پوزولار، تۆرتدیگی قیرغین اوچون
ویجدان عذابی چکمز و شاعیره نین ایفاده ائتدیگی
کیمی:

قانا بلنمیشدی شیرین آرزولار،
اومید چکیلیمیشدی دارا ساچیندان.
آغریلی خبرلر گلیردی، الله،
قارتالار یوواسی دوغما لاچیندان.

مرمیلر یاغیردی گۆزون قیرپمادان،
باریت قوخویوردو وطن تورپاگی.
قهقهه چکیددی داغلار باشیندا
یوردو قاریش-قاریش تاپدایان یاگی.

یاغیردی "آلازان"، یاغیردی "قراد"،
تورپاق آلولارلا سورمله نیردی.
ارنلر اویلاگی اولو داغلارا
گۆیدن بولود-بولود درد النیردی.

شاعیره بو ماتم رنگلی خوجالی تورپاغینی سوزور،
اؤلوم قوخولو هاوانی اودور، ایندیجه حرکتده اولان
اینسانلارین کسيلمیش قوللارینا، آیقلارینا،
چیخاریلمیش «جوت» گۆزلرین دیگیرلنمه سینه
باخیر. بو گۆروم بیر قادین - آنا - شاعیره اوچون نه
دئمک اولدوغونو تصویر ائتمه یه طاقتیم یئتمه دی،
گیزلتمیرم. تکجه دیری اینسانلاردیرمی بو حالا
دوشن؟ یوخ! جانلی عالم ده جان اوسته دیر:

قارا توستوتک اوجالیر

← Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خداآفرین

فلک قانا باتمیش اللری ایله
میلتین عمرونو داشا باسیردی.
وطن تورپاغیندا دوشمنین سسی
ناموسا، غئیرته قبییر قازیردی.

"قراد" لار یاغیردی یاغیشلار کیمی،
تورپاگی بوغوردو باریت توستوسو.
بوغولا-بوغولا قالمیشدی سانکی
ائلرین آغزیندا "قاراباغ" سۆزو.

دیدرگین دوشموشدو ائلر، اوبالار،
بلگی قانلییدی کۆریه لرین ده.
بیر قارا آغرییدی اوجاق داشلاری،
بايقوش اولاییردی یورد یئرلرینده.

اثرمنی ایدئولوقلاری تاریخ اوزونو اؤز عاغلارلاریندان
ایستیفاده ائتمه میشلر، گئن یادداشیندا اولمایان
شئیدن نئجه بحرلنمک اولار. اونا گۆره ده بو
خالقین پایینا خوشبختلیک دوشمه میشدیر،
چونکی قویروقدا ساللانمیشلار. آلمان فیلسوفو
ای.کانت (۱۷۲۴-۱۸۰۴) یازیردی کی، اخلاق قانونو
طلب ائدیر اینسان اؤز عاغلیندان و حیسلریندن
آسیلی اولمایاراق خالیص بورجون طلبلری اساسیندا
خوشبختلییه چاتسین، بو اولمایان یئرده ایسه
هانسی موئبت اخلاقا صاحب کسيلة بیلر؛
بئله تقدیرده هئج بیر حالدا اخلاقسیز نیتلره قارشی
چیخماغی باجارماز.

داغین، داشین آه-ناله سی.
جان وئریر تورپاق اوستونده
نئچه ایگیدین نره سی.

حَیْط-باجا قبری کیمی،
ائولر تابوتا بنزه ییر.
بو ظولمه شاهید آغاجلار
کدرله باشینی آیییر.

بئشیکده کی کۆرپه لرین
چیخاریلمیش گۆزونه باخ.
باشی کسيلمیش آنانین
چاخ چکيلمیش اوزونه باخ.

موحاریبه لرین تۆره دیلمه سینده اخلاقی
موناقیشه عامیلی موهوم پروبلئم ساییلیر، اونا گۆره
کی، اخلاقی سئچمه نین مخصوصی
سیتواسیاسیدیر: قرار قبول ائدن رسمیلرین - رهبر
ائلیتائین اخلاقی شوورو ضیدیتی موعینلشدیریر،
آتیلیمیش آددیمین، چیخاریلمیش قرارین،
وئریلمیش قطعی حؤکمون طالعی دوشوندورور،
نورمال قایدا بئله دیر. شخصیتلاراسی توققوشمادا
اخلاقی سروتلر غئیری ایمکانلاری، اۆلکه سی نین
ماددی (منوی) سروتینه داخل اولمادیغی نین
فرقینه وارمادان صاحب چیخماق ائتهتیراسینی
قیجیقلا ندیریر، قرارین نه ایله نتیجلنجگی رسمی
صلاحیت داشییانلارین اخلاقسیزلیغینی
شرطلندیریر، موحاریبه نین سونونو
پروقنوزلاشدیرماق ایستیمیر.

ساده اینسانلار موطیعجه سینه بو موحاریبه یه
قوشولماقدان اۆزگه چاره گۆرمورلر. بئله
سیتواسیالاردا اغیلسیزلار اطرافینا شووینیست،
شؤهرتپرست، آز-ماز قلمی اولانلار و س. توپلانیر،
نئجه کی، س. کاپوتیکیانلار، ز. بالایانلار،
ر. کوچاریانلار «ئرمه نی فاجیه سین» ایمضا آتدیلار.
حالبوکی، اغیللی، ساوادللی، مودریکلر تمسیل
اولونسایدیلار نه قاراباغ موحاریبه سی، نه ده
خوجالی سویقیریمی باش توتمازدی، ساده،
زحمتکئش آداملار اونسیت پریماسیندا
یاشایاردیلار. آخی مئمونو دا، آیینی دا، شیرینی ده
اهلیلشدیرمک مومکوندور.

فرانسیز یازیچیسی و پنداقوقو ژان ژاک روسسو
(۱۷۱۲-۱۷۷۸) دئمیشدیر: «اینسانلار ایمکان
وئرین اۆز طبیعتلرینه اویغون یاشاسینلار، قوی
اونلار اولدوقلاری کیمی گۆرونسونلر. بونولا دا سیز
اونلارین اورگینده بیرگیاشاماق توخومو سپرسیز،
بئله ده اینسانلار داها خیرخواه، داها خوشبخت
اولار». لاکین اخلاقی موناقیشه ایمکان وئرمیر
اینسان راحت نفس آلسین، عایيله اوشاقلارینی
سالامات بویا-باشا چاتدیرسین. دوشمن کسین یاد
عسگرلر «یاغیا» چئوریلیر، دینج اینسانلاری توپ
آتشینه توتور، کندلره اود وورورلار، مئشه لری
یاندیریرلار، سولاردا مسکن سالان بالیقلار زهرله نیر
و ایلاخیر و سایر. «یانمیش کندلرده کی کیمسیز
ائولر اۆلموش اومیدلره باشداشی» اولور؛ «سینه سی
داغلانمیش یورد یئری اووودا بیلیمیر خاطیره لری»؛
«باریت توستوسونده، مرمی اودوندا کۆرپه آرزولار
گۆز یاشی ایچیر».

طبیعت ماتم، یاس ایچینده:

ییه سیز، کیمسه سیز قیرلر کیمی

قارالا-قارالا قالمیشدی ائولر.

دوشمن آت اوینادان یورد یئرلرینده

ماتم رنگیندیدی بوتون فصیلر.

یوللار قوجاغینی آچمیشدی درده،

اوزانیب گئیدیدی دردین کاروانی.

ظولمون توزاناغی قالخمیشدی عرشه،

حئیرت دوندوروردو داماردا قانی.

شوشانین هارایی، شوشانین دردی

مرمی آلووندا میصر اعلانیردی.

قارالمیش اوجاقلار، داغلمیش ائولر

سوکوت بئشیگینده سیرالانیردی.

ژ.ژ. روسونون ماراقلی فیکرینه قاییدیریق.

داشناک سئپاراتچیلاری نین ایدئولوق-لیدئر-

رهبرلری خالقین خوشبختلیگینه خصوصی دیقت

یئتیرمه میشلر، تاریخن گؤزلری اؤزگه تورپاقلاردا

اولموشدور، آنلامامیشلار آذری تورکلری سیزلره

سیغیناجاق وئردی کی، سونرالار چار و سووئت

رهبرلری نین پورتفئلینی گزديریب ایديعا

قالديراسیز؟ نانکورلوغون آنا تومیاسی! ایدارئتمه

اوسولو بئله بیر پسیخولوگیایا اساسلانمیشدیر. «ن

یاخشی ایداره اوسولو قوووتلی ایداره اوسولو دئییل،

خالقین ان خوشبخت اولان ایداره اوسولودور»، -

ژ.ژ. روسو یازمیشدیر.

«شهید زیروه سی» پوئماسیندا «یورد دئدیگین بو

تورپاق» بؤلومو (شرتی آدلانديريرام) هراتله،

دئیردیم کی، بیرباشا یازلمیشدیر: «النیمین

یازیسیدیر، بابامین امانتیدیر، آنامین لایلاسیدیر»، -

دئیر شاعیر و هئج بیر سیتواسییلاردا یاد تورپاقدا

قالما یا جاغینا امینلیک یارادیر - اینامینی آشیلا ییر:

یورد دئدیگیم بو تورپاق

یئنیلمه یهن قالامدی.

تکجه آنام دئییل کی،

هم ده منیم بالامدی.

یورد دئدیگیم بو تورپاق

اووخارلی غئیر تیمدی.

دونیانى حیران قویان

ابدی شؤهر تیمدی.

یورد دئدیگیم بو تورپاق

اونوانیمدی، آدیمدی.

باباما، اوولادیم

اولو حسابا تیمدی.

نزاكت خانیم یورد یئرلى مکانینی ووجودون

حرکتده اولان، فالتیندن قالمايان و غرور گتیرن

بیر کاینات تیمسالیندا ترنوم اندیر.

«دونیا یا آچیلان قاپیمسان منیم» پوئمادا آپاریجی

لئیتومتیودیر، - دئسم یانیلمارام. شاعیره سانکی

وطنیله اوزبوزدور، هر ایکسی آنادیر؛ وطن اونون

اوولادیدیر، او دا وطنین بالاسیدیر، بورادا

پارادوکساللیق آختارماغا احتیاج قالمیر، اورتادا روح

وار، ایلاهی قودرت وار، هر داشیندا ایگید نره سی

سسله نیر. دی گل، وطن عصارت آلتیندادیر، قول-

قانادی سینیقیدیر، هارایینا نه بابک، نه خطای

يئتشير. آخى بو داهى وطنپرور دؤولت باشچىلارى
 وطنى ياد آياقلاردان تمیزله ميشلر، بابك، خطاى
 قيلينجلارى كسردن دوشمه ميشدير. شاعير
 ايچينده كى اود-آلولا كئچميشى ده يادا سالىر،
 چون بو وطن ده اونلارين آنا قوجاغى اولموشدور:

دربند قالا سيندان تبريزه قدر
 اوزانان بو يوردون سسى ايچيمده.
 منيم شاه بابامين، شاه خطاى نين
 ابدى هارايى، عرضى ايچيمده.

هرچند، بو گون اونلارين روحو نيگاران-نيگاران
 دولاشير، آما بئله گئتمه يهچك، شانلى ايگيدلريميز
 ائرمنى غصبكارلاريني هايلايب قوواجاقدير. من ده
 امينليكه شاعيره يه قوشولورام.
 شانلى عسگرلريميز تورپاغين آلتيندا اويويان شهيد
 قارداشلارى نين قيصاصيني چيخاچاقدير.

عسگردن باشلانير وطن دويغوسو،
 هاردا عسگر وارسا اوردا وطن وار.
 عسگر آدديمينى لايلاتك دويور،
 تورپاغين آلتيندا شهيد ياتانلار.

وطن آنا ناموسودور، آياقلار آلتيندا چاپالاي بيلمز،
 ار، اوغول بونا ايمكان وئرمز، باجى عيصمتى قبول
 ائله مز، ازلدندير بو:

آنا ناموسودور، باجى عيصمتى،
 ارن بابالارين پاپاغى - سنگر.

ساواشدا گؤزونو يومان شهيدين،
 سونونجو منزىلى، اوتاغى - سنگر...

وطن اوغوللارى، شهيدلرين خلفلىرى هئچ زامان
 وطنى بوشلوغا آتماميشلار، مقصدويغون حركتده
 اولموشلار، شرين عاقبيتينه تسليم دئييللر، خئييرى
 گؤر-موشلر. قيسميتيميزه اسرلر بويو شر-بؤهتان
 دوشسه ده روحدان و گوجدن قالماميشيق، اولو
 تانرى بيزه يارديمچى اولموشدور. لئو تولستوى
 يازميشدير كى، شره موقاويمت گؤسترمك
 مومكوندور و لازيمدير، لاكين زور يولو ايله يوخ،
 چونكى اودو اودلا سؤندورمك مومكون اولماديغى
 كيمي، شرى ده شرله محو ائتمك اولماز.

داهى اديب هاراداسا حاقليدير، اونا گؤره كى، بير
 عسگر كيمي روس محاريبه لرينده ايشتيراك
 ائتميش، تورپاغين قارتى اوچون جاوان عسگرلرين،
 ظابطلرين، گئنئراللارين فاجيه لى اؤلومونو
 گؤرموشدور، «سئواستوپول هئكايه لرى»نى، «هرب
 و صولح» رومانيني يازميشدير. باخير محاريبه نين
 عدالتلى، يوخسا عدالتسيزليگينه، شر گتيرمگينه،
 يوخسا شردن اوزاقليغينا. قاراباغ محاريبه سى
 بيزيم اوچون شر تۇرتمك مقصديله باشلانميشدير،
 لامكان خالق اوچون اؤزگه تورپاقدان مكان
 سئچمك و «بؤيوك ائرمينيستان» ياراتماق
 خولياسى ايله. بيز بو شره قارشى آمانسيز
 اولمالييق، گوزشت حاقيندا دوشونممه ليگيك -
 دوشونسك گلجك نسيللر گوروموزو لعنتله يهرلر!
 واختى دا اوزاتمامالييق - اوزاتساق اؤزوموزو
 اينتيحار ائتمه ليگيك. زور دا اولسا بو واسيطه يه ال
 آتمالييق، آنجاق زوراكيليقلا يوخ. نزاكت خانيم
 پوئمادا «زوراكيليق» مفهومونو ايشلتمه ميشدير. و
 بونا احتياج دا گؤرمور، اونا گؤره كى، بيز ايشغالجي

یارادیجیلیغیندا ابدی یئر توتماستینی هله لیک
تصوورومه گتیرمکده چتینلیک چکیرم. او، بو مؤو-
زودا بیر اولایی خاطیرلاتدی، اولموش حادثه
قیسمینده (ادتن، مؤلیفلر فانتازیالاریندا
یئتیشدیردیکلرینی اعتبار ائتمک ایستیمیرلر؛ بلکه
ده «وسول» توازؤکارلیقدان ایره لی گلیر). دهشت
گؤتوردو منی، جاوان، هله الی سئودیکی نین
بارماقلارینا توخونمايان، جسارتی چاتمايان
اوغلانلارین طالعیی توتدو حیسلریمی، گؤزلریم
دولدو. نزاکت خانیم بو پریشانلیغی دویبدو، سوسدو.
من، نه گیزله دیم - قهریمی بوغماماغا ایقتیداریم
چاتماياجاغیندان احتیاطلاندیم و ایش اوتاغینی
ترک ائله دیم. حتی خوداهافیزلشمگی اونوتدوم،
سونرالار اؤزومو قینادیم...

- صؤحبته اونو دئیمیشدیم کی، باشلامیشسیزسا
تاماملاین، اثری گؤزله ییرم.
او ایس:

- چالیشاجام، - دئدی. - مندن آسیلی اولمايان
سبیلر ده اولور (یارادیجیلیق پسیخولوگیاسینی
نظرده توتوردو).

پ.س. نهایت، یوخاریدا خاطیرلاتدیغیم کیمی:
شاعیره اوبیئکتیولیک و یارادیجیلیق سیرلری
باخیمیندان پوئمانی تاماملایا بیلمه میشدیر...

دئییلیک، اؤز اولو تورپاغیمیزی ایشغالچیلاردان
قورومالی و قوومالییق. ظفر - قلبه بیزیمدیر، بونو
وطن گؤزله ییر، شاعیر-مؤلیف اومور:

سندن سؤز آچدیقجا یورولمور اورک،

اومیدلر آچیلیر هئی چیچک-چیچک.

عزمینله یوردوما ظفر گلجک،

ظفر اونوانیسان، وطن عسگری.

تاریخده موحاریبه لر دیکته ائتمیشدیر: زوراکیلیق
یولو ایله «زولمه موقاویمت گؤسترمه مک» نظری-
یسینی. هر شئی بو باخیمدان واسیطه لر مقصدی
ایداره ائدیر، اونو دیشدیره بیلیر، آتالارین میثالیندا
دئییلدیگی کیمی: «بیز اکدیکلریمیزی بیچیریک».
بیر شرطله کی، واسیطه لرده اخلاقی مئیارلار نظرده
آلینسین، مقصد واسیطه لری اینکار ائتمه سین.
مقصد و واسیطه لرین آهنگدارلیغی ظولمون آشکار
داواملیغینا گوزشته گئتمه سین. قاراباغ موحاریبه
سی بو نظرییه نین اینکارینا، یاخشی مقصد و
واسیطه لرینه قارشى چیخدی: اثرمنی
سئپاراتچیلاری خولیا سیندان ال چکمک زوروندا
ایصرارلی اولماقدادیر. دئمه لی، زهرلی ایلانین باشی
ازیلمه لی، اتینی اونلارین اؤزونه یئدیزدیرمه لی.
نزاکت خانیمین قاراباغ آغریسی داها بیر پوئماسیندا
کؤزدی، سیزلادی و پوئزیا نومونه سینده تسلی
تاپدی: «آدسیز قهرمان» پوئماسی هاسیله گلدی.

ماراقلی بیر مقام یاراندی. ایش اوتاغیندا
یارادیجیلیق مثله لریندن صؤحبت ائدیردیک،
چالیشیردی یازماقدا اولان کیتابیندان سؤز سالمايیم
(ؤزونه، شعرینه قارشى نه قدر توازؤکاردیر)، سادجه
بعضی فاکتلاری دئیقلشدیرمک ایسته ییردیم.
قاراباغ دؤیوشلریندن، بو ساواشین شاعیرین

شعیرین تحلیلی ایمکانلاری:

نظری فیکرلر و کٹرچک

پارادوکسلار

سککیزینجی فصل

مطلبلرین سوسیال-پسیخولوژی دورومونا باش وورور. شعر پئرسوناژلارین ائموسیونال و کونسئپتوال خاراكتئرلرینی آچیر، اولارین معنوی-روحی اووقاتلاریندا تارازلیغی ساکیتلشدیریر، اخلاقی گؤزلیگین کئشیگینده دایانیر.

شرطی تصنیف ائتدیگیم بو بؤلگه سؤزگه لیشی دئییل منیم عالمیمد: دیرلی اوخوجولاردان باشلانیر، شعیره (پوئزییا) قییمت، سونرا پئشکار ادبیاتچیلار، صنعت خادیملری، تنقیدچیلر اثرلره یاناشیرلار. بدیع نومونه لرین ده یارادیجیلاری مؤلیفلردير. اولار اثرلری نین نجه قارشیلاناجیغینی اینتیظارلا گؤزله ییرلر. تبیی کی، شاعیر و پوبلیسیست نزاکت مممدلی ایستینا دئییل. ادبی تجربه سی موقابیلینده شعر عالمینه گلن نزاکت خانیم بو «پوئیتیک جبه» ده بیر عسگردن بیر ظابط ایمیجینجن یول گلدی، ایلک شعرلرینی چاپ ائتدیردی، یاشلی تنقیدچیلرین، طلبکار اوخوجولارین و اوپونئنترلری نین یاخشی، لایقلى، اومیدوئریجی سؤزلرینی قازاندی.

بو، ان بؤیوک موكافات دئییلمی؟ بو، ان بؤیوک ستمول دئییلمی؟ بو، پوئزییا كهكشانیندا کیچیک اولسا دا اؤز یئرینی توتماق دئییلمی؟ بو ساکیت «آلقیشلار» دا نزاکت خانیمین یارادیجیلیغینی ایزله ینلر سیراسیندا دا «بؤلگه» آپارماق بو باخیمدان ماراقلیدیر کی: ایضایا عادی یاناشیر، تصادوف سانیر، پوئزییا لابیرینترلرینده ذؤوقونو حسابا آلماقدا چتینلیک چکیر، یاخود گنجیکیر. هر اوچ تیپ اوخوجو اؤزلوگونده حاقلیدیر. بو، پوئزییادیر - پوئتیک کایناتدیر، اورادا گونش ده، آی دا، اولدوزلار دا وار. قالیر سئچیمه. من ایسه

شعیر پوئتیک ثروتدیر: بدیع فیکرین، تمیز دوغو-نون، اینتوناسییانین هارمونیا سیندان یارانان پوئزییادیر؛ اوبراز و دوشونجه دونیاسینا یولدور؛ موختلیف وزنلرین بیر کؤکده ایفاده سیدیر؛ حیاتی ضیدیتلردن دوغان سواللار بدیع جاوابدیر؛ سوسیال ناراحتلیق و جاوابدئهللیک مئیاریدیر؛ بشر نسلینده آختاردیغی ایدراک، کمال و فلسفی ریجتدیر. منجه، بو «یئددیلیک» دیر، مین ایللردیر شاعیرلر شعرین طالعيله «ویناییر»، دونیانین هارا گئتدیگینی سوروشور، عشقین سیرلرینه جاواب آختاریرلار.

شعیر زامانین، جمیتین و اینسانین اوبرازینی یارادیر، واسیطه چیلیک ائدیر، پرنسپپال

اؤزومو «تیپ» ده اوچونجویه - گنجیکنلر سیراسیندا حساب ائدیرم، باخمایاراق «نزاكت ممدووا» ایضالی مؤلیفین شعرلرینی اوخوموشدوم، شیرین و یئرینه دوشن مقاله لريله تانیشدیم. لاکین دوشونه رک بیر ادبیاتشوناس کیمی یاناشمامیشدیم. بیز اینسانلارین بیر ائله ده یاخشی اولمایان خصوصیتی اوندادیر کی، گۆردویو، اوخودوغو، صۇحبث ائتدیگی، اونسیته بولوندوغو او شخصه هاراداسا لاقئید، اؤتری نظرده باخیر، ائتینا ائلمیر. نه آز، نه چوخ - اون ایللرله. بیر واخت، زامان گلیر، او شخص دونیاسینی دییشیر، باشلانیر «آیقلیق» مرحله سی: - او شخص نه ایمیش، ایلاهی! او شخصین یارادیجیلیغینی گنج باشا دوشموشوک! او شخص اژداها (لئکسیکونوموزدا موثبت معنا - بؤیوکلوک بیلدیریر) ایمیش! حاققتدیر بو و بیز آذری تورکلرین پایینا داها چوخ دوشموشدور! - هاییف، آنلامامیشیق داهیلیگینی، قییمتینی آلمادی گئتدی! نییه لاقئید اولموشوق، چوخ قییمتلی نسنه لری اؤزویله آپاردی - گیلئینمیشیک، هئییفسیلنمیشیک، تأسوفلنمیشیک. آز می بئله فاکتار طالعیمیزه دوشموشدور؟ لوتوی-زاده، کریم کریموو، آزاد میرزجانزاده، ایراهیم توپچوباشوو، علی اکبر تاغییئو، نامیق آبدوللایئو، الیبالا حاجیزاده، الی کریم، اومنیسه موسابووا.

سایینی آرتیرماق دا اولار و بو، بو ایستعداددا اولانلارین خئیلیسی نین قبری نین یئرینی بیلمیریک. حالبوکی، فخری خیابانلاریمیزدا اولانلارین یئرینی توتان نئچه-نئچه ایستعدآدسیز «داییلیلار» دفن اولونوب (ونلارا آلاهدان رحمت دیله ییرم).

**دؤزمکدن بزمیشم، روحوم آغرییر،
حضرتی ایساتک سانکی داردایام.
بختیم یاتان یئری تاپدیم اوتوردوم،
او واختدان بو واختا هله اوردایام.**

م.نزاکتین پوئزییاسی نین مئزیدانی مهود دئیل: ژانرا مخصوص ائوموسیونال اینتئلکتواللیق، ایجتیمای-سوسیال، پسیخولوژی-روحی و سایر عامللرین مؤوجودلوغو ایمکان وئریر کی، سؤز دئییه سن، تحلیللر آپاراسان، شخصی فیکیرلرینی سؤیله یسن. اگر بو علامتلی (خصوصیتلی) اوزه چیخاریرسانسا - شاعیره روح باغیشلامیش اولورسان.

بو معنادا نزاكت خانیم بختی گتیرن شاعیرلردن

بیریدیر.

واختدى ئانامىن صۇحبىتىلە باغلى يىرلە، گۆيلە چارپىشىرام. آز قالا يىگىرمى دۇرد ساعىتىن بويونو چكىب اوزاتمىشام، هامىسىنى دا آنبان اونا ھىس ائدىرم - اما آياغا قالدېرماق اوچون، اونون شوخلوغونو گىرى قايتارماق اوچون، اونون كۆل-گىسىنى باشىمىن اوزرىندە گۆرمك اوچون. بوتون دوغالارىم دا انام اوچوندور» سۆزلىرىنى ھىجىانسىز اوخوماغى باجارمادىم. فرىدە خانىمدا بىلە بىر اىستىگى يارادان نزاكتىن «اغلما، شھىد قىزى» شعىرىدىر. اما باشقا بىر ياندان شعىرىن مۇلىفىنى تانىدىغىندان، اونون خاصىتىنە بلدىگىندىن او اۆزونو بو شعىردە گۆرموشدور، طالعلرىن پاراللى دە ياردىمچى اولموشدور. و بعضى جىزىگىلىرى خاطىرلاتمىشىدىر: «ونا خانىم كىمى سايغىم وار و ھر دفعە دە اونولا قارشىلاشندا دونيانىن بو قارىشىق واختىندا چۆھرە سىندە، داورانىشىندا، يازىلارىندا او خانىملىغى، او تىبىلىگى نىجە ساخلادىغىنى، بونا نىجە نايل اولدوغونو دوشونورم. دىمك، بو دونىادا اولدوغون كىمى قالماق دا مومكونموش. دوغولدوغون كىمى اۆزونو كۆكۈنە، عايىلھنە، دوغمالارىنا، اطرافىنا سئودىرمك مومكونموش».

«اغلما، شھىد قىزى» شعىرى نىن ياراتدىغى كۆۈرك تائىرە تامامىلە حق قازاندىردىم، اۆزو دە صاف و زىگىن موتىولرلە، كىشى-آتا شاعىرلر بو درجە دە شعىر حاقىندا اورك سۆزلىرىنى دئە بىلمە مىشلىر - من دە او جرگە دھىم، اونا گۆرە كى، قىزىن حىسلىرىنى، روحى ھىجانلارىنى، گۆرومونو يالنىز آنالار ياشايا بىلىر. فرىدە رھىملى دە قھرمانى اولان بو جوجوغون بۇيويىجىگىنە، آرزولارىنا

چاغداش ادبىياتىمىزىن سايىلان نوماىندە لرى اونون شىخسىتى، يارادىجىلىغى، فداكارلىغى حاقىندا اونلارلا مارقلى فىكىرلر سۆيلە مىش، پوئىياسىنى تىقدىر ائتمىش، نظرى تىللىلر آپارمىشلار. نرىمان حسن زادە، قىزىنر پاشايىتو، موسا ياقوب، فىكىرت قوجا، نىظامى جىروو، سونا ولىيىتو، سالاتىن احمىدووا، فلورا خىلىلزادە، فرقانە مئھدىيىتو، ائلچىن حىسنىبىلى، رامىز قوسارچايلى، ناھىد حاجىزادە، واقىف يوسىفىلى.

م.نزاكتىن شعىرلىرى، پوئىيك مىجمو لرى حاقىندا يازانلارنى مقاله لرىنى صرف-نظر ائندە بعضى آسپىكتلر دىقتە گىلىر: بىر قروپو (ئە دە چوخ دىيىل) شاعىرە نى ياخىندان تانىيانلار، رىقە لرى، ھمكارلارىدىر. اونلار اۆز تصوراتلارىنى بۇلوشموشلر، خوصوصىلە قادىن يازارلار. اىستىدادلى يازار، تىدقىقاتچى-عالىم سالاتىن احمىدووا، ھابىلە فرىدە رھىملى، اىرادە سارىيىتو، گونىل جىلىووا و باشقا قلم صاحىبلىرى نىن يازىلارىندا اوركدولوسو صمىمىت دويولور. اونلار نزاكت خانىمىن شعىرلىرىندە لىرىك مە نىن پىروئوتىپىنى آختارمىش، ھر بىر پوئىيك نومونە نىن «ترجومئى-حالىنى» اىزلە مە يە اوستونلوك وئرمىشلىر.

فرىدە رھىملى «اغلما، شھىد قىزى» آدىلى حىزىن تصوراتىنى ائلە قادىن اورگى نىن دىكتە سىلە قلمە آلمىشىدىر. من: «ورگىم يامان نازىلىب، آزجانا سوچكنە چئورىلىب. عادى بىر سۆز دە، حىزىن بىر موسىقى دە، اسن كولك دە، حتى گۆزومە ساتاشان ھانسىسا قوروموش بىر چىچك دە كۆۈرلىدىر اورگىمى. دئە سن ائلە بو سبىدندىر كى، ھر گون اۆزوم دە بىلمە دن كىرىپكىلرىمىن اوجو نملە نىر. نە

نزاكت خانيم آراسيندا داخيلي باغليلىغى حيس
ائتميشم.

موعاصير دۋوروموزده، خصوصىيله اۋز مكانىمىزدا
بئله بير «رىسق»ه گلميشمس... ادبيات عالمى ائله
بىر دونيادىر - خصوصىيله، قادىن يازارلار بىر-
بىرىنە قىسقانمىشلار. فردى پسيخولوگىيىلارنى
گىزلىن-آشكار بوروزە وئرمىشلر. آما بئله «بلا»
خوشبختلىكدن نزاكتىن بىر شاعىر كىمى قىسمتىنە
دوشمە مىشدىر. شاعىرىن يارادىجىلىغىنى
آراشدىراركن اونلارلا ماتىرىياللارنى: يازىلانلارنى،
سۈيە نىلنلرىن ستنوقراملارنى، مطبوعاتا يول
آچانلارنى و سايىرلىرى نىزدىن كئچىردىم و قناعتىمى
دقىقلىشىدىم...

سالاتىن احمدووانىن حىزىن يازىسىنى اوخوياندان
سونرا بلكە دە «ارالى» دوشدوم فىكرىمىن
ماهىتىند... سالاتىن احمدووانىن بىر قئىدى:
«...نزاكت خانىمىن شەيرلىرىنى چوخ بىە نىرم.
چونكى خالقىن دردىندىن، بلاسىندىن، قاراباغ
مشققتلىرىندىن، بىر سۈزلە، عومومى بلالارىمىزدان
يازىر. خالقىن يازىر، خالقىن دىلىندىن يازىر»...

ماراقلى بىر نوانس دىقتىن يايىنىمىز: قلم
صاحبلىرى نزاكت مەمدلى نىن يارادىجىلىغىنىدا
حربى موزوونو دا اۋن پلانا چكىرلر، ايكى اۋولادى
نىن مىللى اوردوموزدا خىدمىتىنى وورغولايىرلار.
دوشونك كى، حاضىردا ائله بىر شاعىرىمىز،
يازىچىمىز يوخدور كى، اۋولادلارنى، حتى گلىنلرى
حربچى اولسون، اولدوزلو پاقون گزديرسىنلر
چىگىنلرىندە. بو، سون درجە تارىخى فاكىدىر،
چاغداش نومونە دىر، گلجك نىسىل اوچون اۋرنكىدىر.
سالاتىن احمدووا دا حاقلیدىر فىكىرلىرىندى: «نزاكت

←
Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خەدافەرىن

يىتجىگىنە، حتى آتاسى نىن قايدىداغىنا اينانىر و
يازىر كى، آنام اون آلتى ياشىما قدر آتامىن گلمە
يەجگىنى دئمە دى بىزە. اون آلتى ياشىما قدر من
دە گۈزومو يوللاردان يىغمادىم. باجىملا من گۈزلە
دىك آتامىزى. اون آلتى ياشىمىزدا، آتامىن دوغوم
گونوندە آنام آپاردى بىزى اونون مزارى اوستونە.
اوندا بىلدىك آتامىز رفات ائدىب...

منىم آتام ايش باشىندا، سە نىن آتان سىنگردە
حاقا قووشدو، شەيد قىزى! سە نىجە بىر قەهرمانىن
اۋولادىسان، نىجە بىر كىشى نىن قىزىسان. اونا گۈرە
دە سە دەئىرم... فرىدە خانىم آشاغىداكى
مىصراعلارنى شەيد قىزى اوچون پىچىلدايىر:

سە دە بۇيويجكسەن
گۈرچىگى يالان بىلىب،
يالانى سۇجكسەن،
توتاجاقسان اومىدىن،
تسلىلى نىن الىندىن
سە دە بۇيويجكسەن.
سە نىن تسلىلىن بۇيوك -
سە شەيدىن قىزىسان!

بو گۈز ياشىندا پارلايان مىصراعلار فرىدە رحىملى
نىن آنا اورگىندىن سوزولموشدور...

سالاتىن احمدووانىن تىكجە نزاكت مەمدلى
يارادىجىلىغى حاقىندا دئىل، اونون شەخسىتى بارە
دە فىكىرلىرى و قناعتلىرى بىر يانا، عومومىتە، ادبيات
حاقىندا ماراقلى مولاخىظە لىرىنى آلفىشلامىشام -
كنار اوخوجو اولاراق. بو خانىم يازىچى ايله شاعىرە

ایله، یوردا، اوجاغا، سیمسار بیر مکانا چئویرن، اونا ایستی یووا بیجیمی وئرن آنالار اولوب. آنالار اوغوللارینی وطن اوغروندا شهید اولماغا گؤندریبلر همیشه، - یازمیشدیر.

ایراده ساریئوا نزاکت ممدلی نین «وطن، بیزی باغیشلاما!» و «شهیدلیک زیروه سی» پوئماسی حاقیندا صمیمیتله دانیشیر، خصوصیه، پوئمانین مزیتلرینی قئید ائدیر، نومونه لر گتیریر:

ائله بیل سنگرتک قازیلیب سینم،
قلبیمده دویغولار باریت قوخولو.
اوغروندا اؤلمه یه حاضیرام، وطن،
هر میصراعم دؤیوشن بیر عسگر یولو.

فلک قانا باتمیش اللری ایله،
میلتین عمرونو داشا باسیردی.
وطن تورباغیندا دوشمنین سسی
ناموسا، غئیرته قیبر قازیردی.

نزاکت خانیمین شعرلرینده کی دؤیوشکن روحو حیس ائدن ایراده ساریئوا حاقلی اولاراق یازیر: «نزاکت خانیم «یورد دئدیگیم بو تورپاق» کیتابیندا میصراعلار، بندلره چئوریلن شعرلری ایله بیزی او صاباحلار سسله ییر. او سس بیزی قلبه یه، ظفره دوغرو چاغیریر».

دیگر قروپ نزاکت ممدلی نین پوئزیاسینا آنالیتیک تحلیل نقطه-نظریندن یاناشمیشلار، هرچند، اونون کیتابلارینا رئسنزیا خاراكتیرلیدیر - شخصی فیکیرلری کونتکستینده. بو مقاله لرده شاعیره نین آیری-آیری شعرلری حاقیندا سؤز

خانیم ظابط اناسی، ایکی ظابط قاییناناسیدیر. قاراباغ تورپاقلارینی قایتارماغا قادیر اولان میللی اوردوموز، اوردوموزون ظابط اوغلو رامیلین سیماسیندا وطنه خیدمت ائدن اوغوللاریمیزا آرخالانیر، اولارلا فخر ائدیر. «ظابط اناسیام من» شعرینده ظابط اناسی اولدوغونو غورورلا دیلینه گتیریر:

نزاکت خانیمین شخصیتینه درین حؤرمتی اولان و یارادیجیلیغی نین پرستیشکاری ژورنالیست، پوئتیک اورکلی قلم صاحیبی ایراده خانیم ساریئوین «یورد دئدیگیم بو تورپاق» شعرلر کیتابی حاقیندا تصوراتینی اوخودوم. حزین اووقاتین محصولو اولان بو مقاله صنعت و شخصیت بؤیوک سئوگیله یازلمیشدیر. اوخویوروق: «سئوگی نه بیجیمده اولور گؤره سن؟ آنانین بالایا، اؤولادین آنایا، وطنداشین وطنه اولان سئوگیسی نین رنگی نجه دیر، بیلن وارمی؟ بو سئوگی نین رنگینی، سسینی، ریتمینی اورکلردن سوروشاق، شعردن-سؤزدن سوراقلایاق. یوردو، تورپاغی، وطنی آنالار قدر ایچدن دویا-دویا سئون اولماز منجه. وطنی، یوردو سئومگی، قوروماغی، قدیر-قییمتینده توتماغی، اورواتیندا ساخلاماغی بیزه آنالار اؤیره دیب. شعره، سؤزه دوغما اولان اینسانلار اورک آچیقلیغی ایله دئییرلر کی، دونیانین ان گؤزل، دویغولو، سئوگی و هومانیزمله، بعضا خفیف غضبه سوسلنن شعرلرینی آنالار یازیر. حاقلیدیرلار. ان گؤزل شعرلرین مؤلفی آنالاردیر».

ایراده ساریئوا کیتابا بئله بیر راکورسدان قییمت وئرمیشدیر، شعرلری وطن شرقیسی آدلاندیرماقدا حاقلیدیر، «بیر اوزو، بیر ریتمی وطنپرورلیک روحو

اۆلومون ساریسی چۆکن یارپاقلار» بو معلوم منظره یه یئنی پوئتیک شتريخ علاوه ائدير.

من نزاکتین طبیعتله باغلی شعرلریله تانیشام، سون درجه قایغیلی یاناشیر، نییسه اومور و اینسان سیغالینا مؤهتاج اولدوغونا دا ایشاره وورور. واقیف یوسیفلی بئله بیر یاناشمادا: " عومومیتله، نزاکت خانیم طبیعتی یاخشی دویور و آنالیر کی، طبیعتله اینسان عۆمرو آراسیندا بیر هارمونیا وار " ، - دئیر، فیکرینی بیر نومونیه اساسلاندیریر:

سارالمیش یارپاغا بنزه بیر عۆمروم،
سانکی پاییز گلیب، خزان دوشوبدور.
دوروب ال آچمیشام باهارا ساری،
سیخیب اللریمی قیش گۆروشوبدور.

ساری چیچگیمه قونماز صوبح شئهی،
تئلیمی اوخشاماز بیر ده یاز مئهی،
گۆره سن بس قیشا چاتارمی عۆمروم؟
قیشدیر سون منزلیم، قیشدیر، آی گولوم.

نزاکت ممدلی نین پوئزیاسیندا اینسان کدری، اینسان آغریسی دا موتیولشیر: آنا و آتا ایتکیسی، شهید قبری، عۆمور کاروانی و س. پرندهمترلر اوبراز دونوندا تقدیم اولونور و هر بیر نین مخصوصی دردی وار. و. یوسیفلی بو جهتی گۆرموش، سجییلندیرمیشدیر: «نزاکتین شعرلرینده کی کدر اۆز رنگینه، اۆز آهنگینه گۆره ایشیقلی کدردیر، یینی سنی قطعیین بدینلییه چکیب آپارمیر. اونون «وطن، بیزی باغیشلاما!» شعرینده اولدوغو

دئیلمیشدیر. پروفیسور واقیف یوسیفلی ن. ممدلی نین «یورد دئدیگین بو تورپاق» و «عمرون قاتاری» کیتابلاری حاقیندا «دوشوب یول گئدیرم طالع بویونجا» و «عمرون قاتاری یول گئدیر» مقاله لرینی «دالت» قزئتینده (۱۲.۰۶.۲۰۱۰؛ ۳۱.۰۳.۲۰۱۵) چاپ ائتدیرمیشدیر. یئری گلیمشکن، واقیف یوسیفلی ایستعدادلی ادبیاتشوناس-تنقیدچیدیر، چاغداش ادبیاتیمیزین نوماینده لری حاقیندا مونظم یازیلار نشر ائتدیریر، پروفئسیونال فیکرینی ایره لی سورور. بو باخیمدان او، نزاکت خانیمین یارادیجیلیغینا دا بیگانه قالمامیشدیر. بیرینجی مقاله ده شاعیره نین ایلک کیتابی اولان «ؤمروم» ده (۲۰۰۹) وئرلمیش شعرلرین پوئتیک مزیتلریندن دانیشمیشدیر: «نزاکتین بیر چوخ شعرلری محض یاشانلمیش حیسلرین، دویغولارین پوئتیک ایفاده سی کیمی دیقتی جلب ائدیر. بیرینجی اولاراق اونون «پاییز» شعریندن سۆز آچماق ایسته بیرم. منیم فیکریمجه، نزاکتین «پاییز»ی دا بو شعرلر سیراسینا قوشولا بیلر (دیگر شاعیرلرین بو موضوعدا یازدیقلاری شعرلرله موقاییسه ده). چونکی او، اۆز حیسلری نین، دویغولاری نین پاییز جیزگیلرینی قاتا بیلیر، - یازیر و بعضی میصراعلاری نومونه گتیریر:

ال چکیب هر یانا قیزیلی پاییز،

آغاجلار سویونوب یاشیل دونونو.

اوزونه اۆلومون ساریسی چۆکن

یارپاقلار گۆزله بیر عمرون سونونو.

و. یوسیفلی داوام ائدیر: «بو بنده پاییزین هامییا معلوم اولان منظره سی رسم اولونور. آما «وزونه

کیمی». آشاغیداکى مىصراعلارى اوخوجونون
دیقتینه چاتدیریر:

داغین-داشین یاغیلارین تاپداغی،
مئشه لرین یالقوزاقلار او یلاغی،
یامان اولدوق یاد دیلرین قیناغی،
وطن، بیزی باغیشلاما!

باخیشلاری گول-چیچگی کسیردی،
گزمه یهنده داغی-داشی کوسوردو.
یورد یئرلری، آمان آلاه، اسیردی.
وطن، بیزی باغیشلاما!

واقیف یوسفلی نزاکت ممدلی نین سئوگی
روحلو شعرلرینه ده موناسیبتینی بیلدیرمیشدیر.
عالیم بو شعرلرده کی آیریلیغی، حسرتی، اومیدی
و ایشیغی بیر اوبراز کیمی سجییلندیریر، بو
معنوی-روحی مفهوملاری وحدتده گؤتورور. حاقلی
اولاراق وورغولاییر کی، بو گون سئوگی شعرلری
یازماق چتینلشیدیر، اونا گؤره کی، حیس و
دویغولارین تزه لیگی دئییم طرزى نین
اوریناللیغی ایله سئچیلمه لیدیر: «ینی بو
صمیمیت او زامان رئال تاثیر باغیشلایار کی، شاعیر
یاشادیغی حیسلری قلمه آلا. باشقالاری نین سئوگی
شعرلرینی اوخویوب تزه سؤز دئمک اولماز. یاخود،
ایچینده کی سئوگینی بسیط بیر شعره ده
سیغیشدیرماق اولماز»، - یازمیش و «سئودا»
شعیری باره ده قناعتینی قئید ائتمیشدیر.

و بیر پروقنوزو دا ماراقلی سسله نیر: «نزاکتین
«سئودا» شعرینه گلنده، بو شعر اونون بوندان

سونرا یازاجاغی سئوگی شعرلری اوچون اؤرنک اولما
بیلر»:

سئودا ندیر؟
سئودا - سحر، مۇجوزه دیر.
سئودا کی وار، اودو سؤنموش جان ائوبنه
ایستی، ایلیق نفس وئر.
سئوداسی نین ایشیغیندان
اطرافینا نور چیله یر.
سئودا وار کی، قلب ائوینی " اوف " دئمه
دن

بیخار، سؤکر،
سئودا وار کی، ویران قالمیش بیر اورگی
قورار، تیکر.
سئودا وار کی، ایللر ایله باغلی قالان
قلب قاپیسین آچارینی
تاپار، آچار.
سئودا وار کی، پاسلی، کیرلی اورکلرین
پاسین، کیرین یویار، آتار.
سئودا دا وار " گؤزون کؤکو سارالاندا "
عمرون، گونون لاپ سونوندا
گلیب چیخار.

من ایسترم بوزا دؤنموش
قار آدام دا
سئودالانسین.
سئودالانسین ان چیرکین ده.
سئوداسی نین گؤزونده او،
گؤزلرین گؤزو اولسون.
قلبی داشا دؤنلر ده سئودالانسین.

داس اور کلا سئودالانیب،

سئوداسیندان موما دؤنسون

پروفیسور واقیف یوسفلی نزاکت خانیم حاقیندا
 («عمرون قاتاری»، ب.، ۲۰۱۳) ایکینجی مقاله
 سینی ۲۰۱۵-جی ایلده چاپ ائتدیرمیشدیر «دالت»
 قرئتینده. سرلؤوه تکجه پوئتیکیلیگی («عمرون
 قاتاری یول گئدیر») ایله دیقتی جلب ائتمیر،
 تنقیدچی نین شاعیره نین عومومی پوئزیاسینا
 ایشیق سالیر، شعیردن-شعیره اینکیشاف ائدن
 نزاکت خانیمین ایستعدادینی خصوصی وورغولاییر.
 «نون شعیرلرینده، ایلک نؤوبه ده، بیر قادین قلبی
 نین حیسلری، دویغولاری ایله قارشیلاییر. بو
 خخی عصرین، ایندی بیزیم یاشادیغیمیز تزدالی
 دؤورون میلی روحا، حیاتین هر جور قایغیلارینا
 کؤکلن آنالاریمیزین اوبرازینی اؤزوندکس
 ائتدیرن قادینلاریمیزین عومومیلشمیش اوبرازیدیر»،
 - یازمیشدیر. هرچند، نزاکت خانیمین شعیرلرینده
 کدر نوتلاری یوخ دئییل، بو، پوئزیانین
 «داورانیشی» ندا قاینالانیر، بو حیسلر اولمازسا
 شاعیر «پاسلانا»، یاخود ایلهامینا «ساتیلار». بو
 باخیمدان نزاکت خانیم آتادان کیچیک
 یاشلاریندان، آنادان «اغلی کسن» دن یئتیم
 قالمیش، شهیدلرین مزاری اوسته گؤز یاشی
 تۆکموش، شهید بالالاری نین آغریسینی
 یاشامیشدیر. بو ایضطیراب کیفایت ائتمیرمی؟
 محض واقیف یوسفلی بو منظره نی دوزگون اولاراق
 پروقنولاشدیرمیشدیر: «نزاکتی صیرف کدر
 شاعیری کیمی تقدیم ائتمک فیکرینده دئییلیک.
 کدر وار اونون شعیرلرینده، آما بو کدر قارانیغا،
 پئسسیمیزمه آپاریب چیخارمیر. هر بیر کدر، قم هم

حیاتین، گئرجکلیگین، یاشادیغین محیطین
 اؤزوندن دوغور، هم ده شخصی یاشانتیلاردان»، -
 دئین تنقیدچی شاعیره نین پوئزیاسینا اوبیئکتیو
 یاناشمیشدیر. و. یوسفلی ن. ممدلی نین «وطن،
 بیزی باغیشلاما!»، «یورد حسرتی»، «ظابط
 آناسیام من!» و س. شعیرلری حاقیندا فیکرینی
 ایفاده ائتمیشدیر. «قار یاغیر» شعیری نین
 داشیدیغی معنا یوکونو مؤلیف بئله تقدیم ائدیر:
 «نزاکتین «قار یاغیر» شعیری تکجه قیشین
 گؤزلیگینی تصویر ائتمیر، هم د:

قار یاغیر.

ناخیشلی، دوماغ، بمباز.

قارا قان اله بیر او قانلی یانوار.

معصوم اینسانلارین قانی اوستونه

قرنفیل دؤشه ین تاریخلر ده وار.

قار یاغیر.

ناخیشلی، دوماغ، بمباز.

شهید خوجالیمین یاراسی اوسته.

شوشا نغه سینی اؤپوب بو قارین

قوبورام گؤزومون قاراسی اوسته.

عومومیتله، فیلولوگیا ائلملری دوکتورو،
 پروفیسور واقیف یوسفلی نین نزاکت ممدلی
 نین پوئزیاسینا قیسا ائکسکورسو بیر داها بیزده
 نیکبینلیک یارادیر، ایستعدادینی تصدیقله ییریک.

ایستئدالی و محصولدار شاعیر، ایستی نفسلی
 پوبلیسیست و ژورنالیست ابوالفت مدتوغلونون
 ایمضاسی گئیش اوخوجو اودیتوریاسینا تانیشدیر.
 «عدالت» قرئتتی نین امکداشی اولاراق اونون یازارلارا
 داواملی قایغیسینی دئمه مک عدالتسزلیک

اولاردی. منیم قئیدلریمدن ده گۆرونور کی، ابولفت بی شاعیرلریمیزین یارادیجیلیغینا یئر وئیر، اونلار حاقیندا یازیلان رئسنزییالاری، مقاله لری سخاوتله چاپ ائدیر، بعضا اؤزو فیکیرلرینی مطبوعات صحیفه لرینه چیخاریر.

قاجقینلیق حیاتی نی یاشایان ابولفت مدتوغلونون پوئزییاسی حاقیندا من ده ایکی مقاله قلمه آلمیشام. قاراباغ آغریسی دا نزاکت خانیمین دردیلله بیرلشمیشدیر.

ایستئداللی شاعیرلری دایما تقدیر ائتمیشدیر، او جومله دن نزاکت ممدلی نین پوئزییاسینی. «سئوگینه همیشه احتیاجیم وار» مقاله سی شاعیره نین عئنیادلی میصراعسیندان گۆتورولموشدور و «عمرون قاتاری» کیتابینداندیر. مؤلیفی ایلك دوغولانديران کیتابداکی رسام ایشی اولور – اعتیراف ائدیر: «به لی، من ده او دوغولارین قوینوندا نزاکت خانیمین پوئزییا باغی نین قوناغی اولورام، گزیرم بو باغی-باغچانی. قارشیلادیدیم فیکیرلر، سؤزلر منی ده آییق ساخلاماغا، دایانیب دوشونمه یه مجبور ائدیر»:

گۆیلره یالواریر منی ده آپار،

سؤزومو دئمه یه چاتیم تاختینا.

گۆیلردن سس گلیر سنین اوغلونون

شهید اوجالیغی دوشوب باختینا.

حاقیتدیر کی، شهیدلیکده بیر اوجالیق وار؛ بو مرتبه نه قدر فخارتدیرسه، اؤولاد ایتکیسی آنا قلبینه ابدی یارادیر، هئی گۆینیجکدیر، دؤزولمز آغریدیر. ابولفت مدد اوغلو نزاکتین بیر شعریندن تاثیرله نیر: «باشقا بیر شعرینده همین بؤیوک دردلدن فرقلی اولاراق بؤیوک بیر سئوگی ده هم

جوشغو، هم پیچیلتی نوتلاری اوستونده بیزیم قاپیمیزی دؤیور. صؤحبت پاییزدان گئدیر. عادتین، «پاییز» سؤزو موعین اینستینکت، کدر، حتی بعضا اومیدسیرلیک ده آشیلا یا بیلیر. لاکین پاییزین باری-برکتی و ان واجیبی ایسه پاییز توپلاری همین او نیسگیللی نوتلاری آرخا پلانا کئچیرمک گوجونده دیر. ائله نزاکت خانیم دا بونو وورغولاییر:

اونو چوخ گۆزله ییب نیشانلی قیزلار،

کیم دئییر اللری بوش گلیب پاییز؟

برکت فسلیدی، توپلار فسلیدی،

آچین قاپیلاری، خوش گلیب پاییز.

ابولفت بی ده واقیف یوسفلی نین سئوگی شعرلرینی تقدیر ائتدیگی اووقاتدا یاناشیر و یازیر کی، سئویندیریجی حالدير نزاکت خانیمین سئوگی شعرلری اوخوجونو دوشوندوره-دوشوندوره اونون اومید چیراغینی داها دا آلولاندیریر. و ایکی نومونه نی نظره چاتدیریر:

آی عؤمرومه نور چيله ين،

سونرا گون-گون پوچ ائله ين،

ائله گئتدين - کؤچ ائله ين،

دورنالار دا يالان اولدو.

یاخود:

سن منه بير دونيا سئوينچ ده وئرسن،

کدریم دیلله نیر یئنه سونوندا.

حسرت یوللاری نین یورغونویام من،

منی تک قویموسان قمین یانیندا.

ابوالفت مدتوغلو مقاله سى نىن سونوندا نزاكتىن پوئىياسىنى، اونون شعيرلىرىدىن آلدېغى ئىستىتىك دۇوقو بئله آچىقلاير: «بىرنفسه اوخويوب، بىرنفسه دە كىتابىن منده اوياتدېغى دويغولارلا اۋز موناسىيىتىمى ايفاده ائتمگىم هئىچ دە تصادوفى دئىل. اعتراف ائدېم كى، من بو كىتابىن اوز قابىغىندىن باشلايان نوستالژى اووقاتىمىن اليندىن توتوب اونون سون صحيفه سىنە قدر بىر حيات يولو كئچدېم. او يول منە دوغما، منە تانىش و منە خاطىره لر پىچىلدايان مقاملارلا زنگىن ايدى. او زنگىنلىگىن ايشىغى ايسە سئون اوركلره ان آزيندان ياشاماق گوجو وئىر. اوستە لىك او زنگىنلىك سنى هم سئوگىنى و هم دە سئودىكلرىنى دوشونمە يە سسلە يىر. اولارلار اراسىندا يورد سئوگىسى نىن، شەيدلىك زيروە سى نىن و بىر دە دالىنجا ال ائدىن بىر اىلاھى گۆزە لىن دە يئرى گۇرونور»...

نزاكت مەمەلى نىن پوئىتىك يارادىجىلىغى ھەمىشە دىقت مەركىزىندە گۇرونموشدور، باخمايلاق بو تۈزۈكار، اۋز يئرىنى گۆزلە يىن شاعىرە تەمكىنىنە سىغىنمىشىدېر. نە گىزلە دەك، بىر-يىكى بئكارا جىزما-قاراسى اىلە اۋزونو گۆزە سوخان، يئرى دوشدو دوشمە دى شعيرىنى اوخويان، ياخود كىتاپچاسىنا رى (رئىئىيا) يازدىران شاعىرلىرىمىز دە، شاعىرە لىرىمىز دە آز دئىل. غرىبە دىر، بئله لرى نىن «شتاتدانكنار» يازارلارى دا وار. نزاكت خانىم بو يولو توتمادى و شعيرىن اىلاھىدىن گلىشىنى گۆزلە دى - بو گون دە.

بو ھاشىيە دە خاطىرلاتماق اىستردىم كى، قلمىنە و اىستعدادىنا حۇرمەتلە ياناشان قلم صاحىبلىرىدىن بىرى دە فلورا خىلىزادە دىر. اوزون ايللر «ازربايجان

مولىمى» قزتىندە شۇعبە مدە تجروبه چى-طلبە و سونرا امكداش اولموشدور. گنجلىك ايللىرىدىن كۆورك قىلمىدىر، گۆزل شعىرلر يازىردى، اما اوزە چىخارمىردى. تۈزۈكارلىغا باخ! فلورا خىلىزادە نىن گۆزل ادبى دۇوقونون شاھىدىم، ھەر شعىرى، شاعىرى خوشلامازدى يارادىجىلىغى باخىمىندان و حاقلىدى. مۇلىفلرلە بو مئثلە دە سايسىز موباحىسە لرى نىن شاھىدى اولموشام، شخسى دۇوقو نامىنە يوخ، آرقومئىنلرلە اساسلاندىرىردى كى، بو شعىر، ھىكايە، اوچئرك ضعيفدىر. و اىصرارىندا دوروردو. بو كىتابى يازاندا فلورا خىلىزادە نىن نزاكت مەمەلى نىن «ۋمور قاتارى» كىتابى حاقىندا قلمە آلدېغى «ونون» «ۋمور قاتارى» گئنىش ھجملى مقاله سى («كاسپى» ق. ۲۰۱۳. ۱۰. ۰۵) فىكرىمە حاق قازاندىرير.

من فلورا خانىم (ونو ھەمىشە طلبم حساب ائدىب غورولانمىشام) بارە دە يوخارىدا دئدىكلرىمى مقاله سىنى اوخومازدان اول يازدىم، فەھملە دويدوم كى، يانىلمارام: پوئىيايا، يارادىجىلىغا قارشى طلبكارلىق عقىدھىە ھوپاندا بئله دىرلرى ايتىرمك چتىن اولور؛ نئجە كى، رئىئىيانىن اىلك سطرلرىندە تىبى محاكمە سىنى گۇردوم: اثرلرە، عومومن ادبىياتا طلبكارلىغىنى دويدوم. عئىنى زاماندا پوئىيانىن ئموسىونال و اينتئللئكتواللىغىنا موناسىيىتىنى:

يار، كۆنۈل باغچامىن سئىرنىگەھى نىن،
گل بىر قوناغى اول، بىر نظر ائىلە.
سئىرىنى دوىماسان گولون-گولشە نىن،
اۋزون بو جىننىدىن گئت، حذر ائىلە.

بیر بندن اوزرینده منطیقی و آپریور یاناشماسی
چوخ نسنه دن خبر وئیر، نظری گزیشمه لر آپاریر:
«موللیف سانکی چیلغین حیسلری نین،
هایقیرتسی نین اوزرینه بیر آبیر تولو چکه رک،
چوخ خفیفجه سئوگیلیسینی کؤنول سئیرنگاهینا
چاگیریر. بلکه ده داها چوخ سئودیگینی
لاقییدلیکدن قورتارماق، بیگانه لیکدن خیلاص
ائتمک اوچون بو یولو سئچیر. تکی گل، سن بو
کؤنول کیتابینی ورقل»...

ف.خه لیلزاده نزاکتین شعرلرینده عنعنه
لریمیزدن، خالق پوئزییامیزدان گلن شیرینلیگی،
حزینلیگی، دوشونجه نی تقدیر ائدیر، لاکین شاعیره
نی تقلیدچیلیکده – ائیقونچولوقدا سوچلانديرمیر،
تمیز روحا مالیکلیگینی وور-غولاییر، بو دا
اوبیئکتیولیگینه دلالت ائدیر و یازیر کی، نزاکتین
شعرلرینده نئچه گؤرکملی شاعیریمیزین تاثیرینی
دویدوم. آچیغی، بونا سئویندیم. اونا گؤره کی، بیز
محض او داهیلری، شعرلری اورکدن سئوه رک،
اوخویارق اونلارین سؤز کؤینگیندن چیخمیشیق.
بیر وار چینارلار، بیر ده وار بو چینارلارین کؤلگه
سینده جوجرن ظریف چیچکلر، کول دیبینده
بوینونو آین بنؤوشه لر. طبیعت محض بونلارلا
گؤزدیر. ادبیات دا بئله دیر. ف.خه لیلزاده فیکرینی
داوام ائتدیریر: «بو معنادا نزاکتی ده اوخوماق
مومکوندور. ان آزیندان سؤزدن کیتاب باغلامیش بو
خانیم یازارین قلمیندن قوپانلار اونون اورگی نین،
نجییلیگی نین، ائلجه ده بیر سیرا مزیتلری نین
عکس-سداسیدیر».

فلورا خلیلزاده «عؤمور قاتاری» کیتابیندا
توپلانمیش بیر چوخ شعرلرده وطنپرورلیک

حیسلریمیزین آشیلانماسینا توخونموش، «وطن،
بیزی باغیشلاما!» شعیری اوزرینده دایانمیش،
مزیتلرینی گؤسترمیشدیر. یئری گلیبن دئیردیم
کی، بو شعیری «شئدئور» آدلانديرماغا حاقیم
چاتیر (حاققیندا گئنیش فیکیر سؤیله میشم)، اونا
گؤره کی، رئسنزیا مۇلیفلری بو اثری یوکسک
قییمتئلندیرمیشلر. گؤرونور، شعرده کی درونی
وطن، تورپاق، یورد سئوگیسی نین فلسفه سینی
توتا بیلیمیشیک. دیگر بیر آردیجیل یاناشما نزاکت
خانیمین – آنانین آنالارا محبتی نین تقدیر
اولونماسیدیر و بو سئوگینی شاعیره نین اؤزونون
عئینی زاماندا ظابطلر (یکي اوغلو) آناسی اولماسی
ایله باغلیدیر. فلورا خلیلزاده: «نزاکت هم ده آنادیر،
عسگر آناسی! میللی اوردوموزون ظابط اوغلو راميله
هسر ائتدیگی شعرینده بو غورورون دردلی
آچیلیر».

شوکور، سنین یانیندا آلنیم آچیقدير، وطن.
بیر جسور، بیر قهرمان اوغول بؤیوتموشم من.
بیر قاریش تورپاق اوچون جانینی فدا ائدن،
بایراغینا، هیمنینه، شرفینه آند ایچن
ظابط آناسیام من!

فلورا خلیلزاده «دارخیرام، آی آنا!» شعیری باره
ده ده گؤزل سؤزلر ایشلتمیشدیر. بیر آنا کیمی فلورا
خانیم حیسلرینی گیزلتمه میش و یازمیشدیر:
«اللاه سنه اینصاف وئرسین، نزاکت! منی نئجه
کؤورلتدین؟! نه سسیم سؤزومه باخدی، نه ده
گؤزلریم».

مقاله مؤلفی نزاکت ممدلی پوئزیاسینا یوکسک
 قیمت وئرمیش، یئری گلنده قادین حیسیاتی ایله
 شعرلرین معنا یوکونو آلیشلامیش، بعضی نومونه
 لرله مقصدینی اساسلاندیرمیشدیر...

شاعیر بالایار سادیق اوخوجولارا تانیان مؤلیف
 اولماقلا تنقیدی تفککوره مالیک ضیالیدیر. اؤتن
 عصرین سون اون ایللیکلرینده اونون شعرلرینی
 اوخوموشدوم و گلجگینه اینانمیشدیم. سونرالار
 یانیلمادیغیما سئویندیم و «دبیات قزنتی» نده باره
 سینده یازدیم. آرا-سیرا گؤروشوروک، ماراقلی مقاله
 لرینی ایزله ییرم.

نزاکت خانیمین یارادیجیلیغینی، او جومله دن
 پوئزیاسی و پولیسیستیکاسینی سئون بیر یازاردیر.
 بئله کی، «عمرن قاتاری» کیتابی حاقیندا
 عئینیدالی مقاله سی «دالت» قزئتینده
 (۱۸۰۵.۲۰۱۵) چیخمیشدیر. عومومی-یتله،
 شاعیر همکاری حاقیندا یازاندا (یاخود، تدقیقات
 آپاراندا) نظری فیکرلره آلوده اولمور، پارادوکسلار
 آختارمیر و بونا تبیی باخیرام: پوئزیانین یارانما
 مئخانیزمینی، سوسیال و معنوی نوانسلاردا
 مؤوقئیینی، اوبرازلی ستروکتورونون چالارلارینی
 بیرباشا اؤزو یاشادیغیندان حیسیاتا داها چوخ
 اوستونلوک وئریر. من حیاتیما بیر بئیت ده
 یازمامیشام (دفعه لرله گؤستمیشم بو فاكتی، یقین
 کی، تکرار چیخمیشدیر)، لاکین موعاصیرلریمدن
 موسا یاقوب، اوقتای رضا، عادیل جمیل، نیظامی
 گؤیدره لی، کامال آلیش حاقیندا مونوقرافیالاری
 یازارکن، یارادیجی کونتاکتدا اولارکن قناعته
 گلمیشم. بلی، شاعیرلر اثرین فلسفه سینده
 ائموسیوناللیغی، حیسلرین فائتحلیک گوجونو،

ایمپرسیویلیگی اوستون توتورلار. محض بالایار
 سادیق هجملی یازیسیندا بئله بیر موتیوین
 کونتئکستینده شاعیره نین یارادیجیلیغیندا
 اینتئلئکتواللیق ائلئمئنترینه بیگانه قالمامیشدیر و
 فیکرینی «نزاکت پوئزیاسی» حاقیندا دوشونجه
 لرینده اساسلاندیرمیشدیر. لاکین شاعیرلیک صنعت
 گوزشته گئتمه میشدیر. و ایلک تصوراتی: «بللیدیر
 کی، سؤزه کؤنول وئرن صنعت آدمی، ایلاه کی،
 سؤزون عطرینی دویان شاعیر کیتابدان-کیتابا اؤز
 یارادیجیلیق دونیاسی نین سرحدلرینی
 گئنیشلندیرمه لی، تزه پوئتیک اووقاتلا ادبی
 ایجتیمایتین ماراغینی قازانمالیدیر. شعر کیتابلاری
 نین، ینی پوئتیک توپلولارین دیگر بدیی
 کیتابلاردان فرقلی جهتلی وار. ان باشلیجاسی و
 دیقت کسب ائله ین مزی-یتلر اودور کی، بیرجه
 شعرله ده مؤلفین پوئتیک سانبالینی، بدیی
 قودرتینی گؤرمک و دویماق مومکوندور. ادبی
 یارادیجیلیق تجربه سیندن معلومدور کی، بعضا بیر
 شعر بوتؤو بیر یارادیجیلیغین، بیر شاعیر طالعی
 نین پوئتیک ایندئکسینه چئوریلیر».

بالایار سادیق نزاکت خانیمین شعرلرینی
 ایستعدادین، ایلهامین، پوئتیک آختاریشین،
 دویغولارین محصولو حساب ائدیر، فردی
 یارادیجیلیق مانعراسینی سنجییلندیریر و بو
 مزیتلری شاعیره نین وطنداشلیق قایه سینده گؤرور.
 مؤلیف یازیر: «شاعیرین موختلیف موضوعلاردا
 یازدیغی شعرلرینی حیات حادیثه لرینه فلسفی
 باخیش، وطنپرورلیک و خیرخواهلیق دویغولاری
 نین اوبرازلی تبلیغی، صاف سئوگی کیمی عامیللر
 بیرلشدیریر. بو مزیتلر نزاکتین سؤزه مسئولیتله

من «پاییز» شعیرینی اوخویاندا تیبی کی، بیر
 اوخوجو کیمی باشقا بیر اووقاتی یاشامالی اولدوم،
 یاشین سارالماسینا آجیدیم و گۆزوم قارشیسیندا
 پاییزلاشان گوللری، آغالاری، مئشه لری
 جانلانیدردیم. شعیرین ظاهیری تاثیریندن داها
 چوخ اونون فلسفه سینه واردیم و یانیلمادیغیمی
 کسیدردیم، اونا گۆره دیر تنقیدچیلر، شاعیرلر،
 پوبلیسیستلر بو شعیر حاقیندا ماراقلی پاراللار
 آپارمیشلار - شاعیر بالایار سادیق ده ایستیثنا
 یاراتمادی.

ب.سادیق نزاکت پوئزیاسیندا اینسانین معنوی
 عالمی نین، دویغولار دونیاسی نین حساس، ظریف
 چالارلاری نین احتیوا اولونماسینی
 شرطلندیرمیشدیر: «بو پوئتیک نومونه لرده درین و
 صاف بیر سئوگی نین، هیجران و حسرت قوخولو
 محبتین پوئتیک نبضی دؤیونور. حیسلرین،
 دویغولارین میصراعلاردا نفس آلماسی نین بدیی
 منظره سی گۆرونور. بو مخصوصلوغو دا ادبی اوغور
 کیمی سنجییلندیرمک اولار»، -یازیر و نومونه لر
 گتیریر:

گنجیکدین، گنجیکدین، یامان گنجیکدین،
 اورگیم مین آهلا دیندی، گلمیسن.
 واختسیز قاپی دؤین بیر قوناق کیمی
 عمرون پاییزیدی، ایندی گلمیسن.
 یاخود:

سن گئتسن، بوشالار بو دولو دنیا،
 دیریکن اؤلویه دؤنوب یاشارام.
 اوزده اومیدیمی شاما دؤندریب،
 ایچیمده شام کیمی سؤنوب یاشارام.

یاناشماسی نین نتیجه سی اولماقلا یاناشی، همچی
 نین اونون صنعتین اینجه لیکلرینه مهارتله یییلنمه
 سینه ضمانت وئریر». بو فیکیرده هنج بیر
 پارادوکساللیق گۆرونمور، شاعیره نین پوئتیک
 دنیاگۆروشونه بیر موناسیبت واردیر، چونکی
 شعیرلری پوئتیک صمیمیتی، دیل طراوتی،
 وطنداشلیق یانغیسی ایله فرقله نیر و نزاکت
 خانیمدان بیر نومونه گتیریر:

آغ گونومدن بیرجه -بیرجه سئچ گونو،
 گؤیدن نییه داش یاغمادی کؤچ گونو؟!
 کؤچکونویم، یوز ایللرین کؤچکونو،
 وطن، بیزی باغیشلاما! -

میصراعلاردا ب.سادیق دیلین گۆزلیگی
 خصوصی تقدیر ائدیر و یازیر کی، دده قورقود
 روحوندان گلن اوبرازلی کولوریت شاعیر دوشونجه
 سی نین ایجتیمای-فلسفی سیقلتینی گوجلندیریر،
 «اغری»نین طالعیینه ایشیق سالییر. ب.سادیق
 نزاکتین شعیرلرینده کی پوئتیک ایفاده لرین
 چوخلوغو ایله باهم، شاعیره نین دوشونجه سی نین
 بدیی-ایجتیمای موندریجه سینی قئید ائدیر؛
 بعضی شعیرلری اوزرینده دایانیر.

بدیی نومونه لرده کی پوئتیک اینام، طبیعت،
 زامان مفهوملاری ایله باغلی فیکیر و دوشونجه لرین
 ماهیتینی آچیر و آشاغیداکی میصراعلاری وئریر:

دوشوب یول گئدیرم طالع بویونجا،
 هر یاندا اؤنومه چیخیر بو پاییز.
 باجیمین آغاران تئلیندن دوشور،
 آنامین قبریندن باخیر بو پاییز.

اولونا بیلر شاعیر اوچون» - وورغولاییر و بیر بند
نومونه گتیریر:

"گۆز قلبین آیناسی"، - دئییب آتالار.
گۆزون دلیسی وار، عاغیللیسی وار.
گۆزون قونورو وار، زیل قاراسی وار.
گۆزون ده اؤزونون گۆز دونیاسی وار.

و فیکرینی داوام ائتدیریر: «بلکه باشقا بیر شاعیر
بو پوئتیک منظره نی تامام آیری جور تصویر
اؤردی. اما نزاکت خانیم گۆزو اؤزونمخسوس
فورمادا تصویر ائده بیلیر».

ح.داشدمیر شاعیره نین یازی اوسلوبونداکی
ایستیلیگی، طراوتی تقدیر ائدیر، شاعیره نین بورادا
سئیرچیلیک آختارمادیغینی وورغولاییر و دونوق
تصویر اولمادیغینی ایصرارلاییر، ایکي نومونه سینده
فیکرینی بؤلوشور:

دوشوب یول گئدیرم طالع بویونجا،
هر یاندا اؤنومه چیخیر بو پاییز.
باجیمین آغاران تئلیندن دوشور،
آنامین قبریندن باخیر بو پاییز

من بو میصراعلاری نومونه کیمی باشقا بیر شاعیرله
عوضله یهردیم (مقاله نین متنیندن)، لاکین بونو
ائتمه دیم اونون اوچون کی، تنقیدچیلر، فیکیر
سؤیله ینلر بو شاعیره قاییتیمیشلار، یان کئچمه
میشلر، سببی «پاییز» ین فلسفی یوکونون
سیقلتینده دیر - اعتیراف ائتمیشلر. ه.داشدمیر

بالایار صادیق نظری تحلیللر آپارمیش، بعضی
تغزیرلرینه توخوناسی اولدوم، ادبیاتچی
پیشکارلیغینا سؤز اولایلمز و شاعیرلیگینی ده
اونوتمادی - مومکونسوزدور: «نزاکتین شعرلری
نین موضوعوندان آسیلی اولمایارق، اونلاری
داخلی بدیعی منطق، عومومی معنا بیرلشدیریر.
اونون روحوندا اینام و اعتبار موتیوی گوجلر اولدوغو
اوچون بو مزیت شعرلری نین بدیعی سیقلتینه
صمیمی احوال-روحیییه، ایشیق و حرارت قاتیر» -
حاقلی، اوبیئکتیو قییمتدیر.

پوئزیانین حرکتئریجی یادروسونو ایشه سالان
بیر فنونمئن مؤوجوددور: شاعیرین پوئتیک سؤزدن
ایستیفاده ائتمک باجاریغی. تأسوف کی، بو دیردن
هر شعر یازان ایستعدادی قودرتینده بحرلنه
بیلیمیر، نه یاخشی، یوخسا پوئزییا بازاریندا
«ئندیریم» کامپانییاسی باشلاردی.

بو ائکسکورسییا داشدمیر اؤدرغلونون نزاکت
ممدلی نین عومومی پوئزییاسی حاقیندا یازدیغی
«پوئتیک سؤزدن ایستیفاده ائتمک باجاریغی»
آنالیتیک مقاله سینی اوخویاندان سونرا گلدیم.
گئنیش ادبی و دیل تفککورلو مؤلیفین
مولاحیظهلری اوریژینالدير، بدیعی متنلرین
اوبرازلایلیغیندان گلیر. «نزاکت ممدووا دوشونجه و
محاکمه لرینده جیددیلیگی، دقیقلیگی سئون،
پوئتیک چالارلاردان مقامیندا ایستیفاده ائتمگی
باجاران گنج شاعیرلردنیر (مقاله «کړندو» قرئتی
نین ۸ مای ۲۰۱۰-جو ایل ساینیدا درج
اؤدلیمیشدیر. - آ.آ. او، اؤزونمخسوس ایستعدادا
مالیک شاعیردیر. منجه، بو اساس شرطلردن حساب

شاعیرە نین دیگر «ھەممیم دنیز» شعیرینی دە
تقدیر ئندیر:

ھەممیمدیر ماوی سولار،

سوالیما جاوابلاری

اۆز دیلیندە

لپلرین پیچیلدا یار،

سۆیلە، آچسام اورگیمی

دردلریمە گوجون چاتار؟! –

میسراعسی شاعیر قلبیندە کی دویغولارین اۆزو
قدر ایستیدیر، مئهرلیدیر... –

تقدیچی ن.مەمدلی نین پوئزیاسینی تحلیل
ئدرکن، وطن-یورد حسرتینی اۆنە چکیر – باشقا
جور نەجە اولاییلر؟ شاعیرە نین وطنپورلیک
حیسی بیر آنا قلبی نین ھەراتیدیر، دۆیونمکدن
یورولمایان نبزیدیر و بو کئیفیتلری مۆلیف
اۆزۈنمخسوس نظری تھکییە ایلە گۆسترمیشدیر.

یولوندا کسین، ائە... باش اولایدیم،

دردینە-سیرینە سیرداش اولایدیم،

دوشمنە آتیلان بیر داش اولایدیم،

قوربانى اولایدیم اۆزۈم یوردومون.

ه.داشدمیر نزاکت خانیمین عومومی پوئزیاسی
حاقیندا یازیر کی، اونون شعیرلرینی کولل حالیندا
گۆز اۆنۈنە گتیرندە حساب ئندیرسن کی، بو
شعیرلری باشدان-باشا ھلیم بیر کدر، قوووتلی
حسرت موشایعت ئندیر. بو نومونە لردە کی کدر
اینسانی سوستلشدیریر، اونا یئنی موباریزقاباغی
توختاقلیق، اۆز گوجونو توپلاماق ایمکانی یارادیر.

چونکی بو کدر نیکبین، حیاتا اینانان بیر اینسانین
دویغولاریدیر...

نزاکت مەمدلی نین شعیرلری نین پوئتیک مزى-
یتلری آردیجیل اولاراق ایزلە نیلمیش، موختلیف
آسپکتلردن یاناشیلیمیشدیر. بو مقاله لردە شاعیرە
نین پوئزیایا تصادوفی گلیشی اولماماسی، ھر
میسراعنین تبیی پیچیلتیسى، سۆزون «لپە
سى»ندن یارارلانماسى و سائر آتریوتلار
سادالانمیشدیر.

شفق ناثرین «شعیر دە توخوم کیمیدی»، نجیبه
ایلکی نین «پوئزیانین قادینی اولماق آسان
دئیل»، اۆترخان ائلتاجین «وطن، بیزی
باغیشلاما!»، صابیر آرازلی اۆزگونون «ۆمور قاتاری»
یولا دوشدو، گئجیکدیم من» و دیگرلرین مقاله لری
بیر-بیری نین تکراریندان یارانمامیشدیر، مۆلیف
ایستگیندن یازیلیمیشدیر.

شفق ناثر بیر قادین یازار اولاراق لیریک
تصوراتدان باشلاپیر. نزاکتین پوئتیک دویغوسونا
دیر وئیر، حساس قلبی بیر قادین دونیاسیندان
دانیشر و اۆن سۆز مۆلیفی نین فیکیرلرینە حاق
قازاندیریر: «دونیدا بیر سۆز یاراسی وار، او،
ایجتیمای مضمون کسب ائندە، قاخینجا
چئوریلندە یئرن یاریلماسینی ایستە ییرسن...
نزاکت خانیم فراریلیک ائدن، دۆیۈش مئیدانیندان
قاچان، سونرا دا خلوت بیر گوشە یە چکیلیب
«باغیشلا بیزی، وطن»، – دئییب شعیر یازانلارا،
«دسمال گۆتۈروب آغلایانلارا» جاواب کیمی بیر
ترس شاپالاق وورور».

شفق ناثر یارادیجیلیغین سیرلرینە توخوناراق اۆز
مولاحیظھسینی شاعیرە نین تیمسالیندا

قادینی اولماق آسان دئیل» مقاله سیدیر. آدی ایلک باخیشدا غریبه سسلنه بیلر او باخیمدان: قادی نین فونکسییاسی حیاتدا معلومدور، بیر ده شعیری یالنیز قادیلارمی یازیر؟ سوالا مؤلیفین جاوابی بئله دیر: «سلینده قادین اؤزو بیر پوئزییادیر. قادینی اولماق پوئزییانین آسان دئیل. قادین هم آنادیر، هم اؤلاددیر، هم ارین قوللوقچوسودور، هم ده ایجتیمایتچیدیرل»... سویئکتیو-شخصی فیکریدیر. سؤزونو ایسه شاعیره نین «عمرون قاتاری» کیتابی حاقیندا دئیر. و ایلک تصوراتینی وطن آنلامیندا باشلایر، «وطن، بیزی باغیشلاما!» شعیری اوزرینده جملشدیریر؛ یازیر کی، شعر وطنه سالامدیر، اونون قارشیسیندا باش ایمکدیر. یوخ، نزاکتین هئچ بیر گوناھی یوخدور، آما تورپاقلاریمیزین ایشغا-لیندا،.. اؤزونو بیر وطنداش کیمی گوناھکار ساییر، یئنی عومومی بیر وطنداش هارایینی اؤنه چکیر، عومومی حالدا اونا قارشی کیملرینسه گوناھینی اؤز اوزرینه گؤتورور... مؤلیفله راضیلاشماق چتیندیر. آما وطن کی وار - باغیشلاماغی باجاریر، مگر بیرینجی دفعه میدیر تورپاقلاریمیز بؤلونور؟! نجیبه ایلکین مقاله سینده دولایسییلا شاعیره نین پوئزییاسینا شخصی محبتینی بوتؤولشدیرمیشدیر، وطن، آنا سئوگیسیله باغلامیشدیر و هر ایکی حیسی عئینیلشدیرمیشدیر: «بو عئینیلیک اونون جسورلوغونون، دوشونجه سی نین درینلیگی نین، محبتینه سادیقلیگی نین باریز نومونه سیدیر»، - یازمیشدیر. و بیر نومونه ده تسلیی تاپیر:

گولوشونو گزیرم یاد دوداقلار قاچاندا،

من عطرینی گزیرم چؤلده گولر آچاندا.

← Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خداآفرین

اساسلانديرير كي، نزاکتین شعیرلری نین تاثیر گوجو اوندادیر، بو فردین یاشادیغی حیات، اوزلشدیگی حادثه لر ایجتیمای ماهیت کسب ائتدیگیندن اورکلره یول تاپیر... بو شعیرلر اؤزونون آیدین و لاکونیک ایفاده لیلیگی، تاثیرلیگی ایله قلبیمیزه ایستیلیک، دوغمالیق گتیره بیلیر.

مؤلیف شاعیره نین «حسرت»، «یورد حسرتی»، «قار یاغیر» و سایر شعیرلری نین موتیولری اوزرینده دایانیر: «قار یاغیر». عمرون بو چاغلاریندا دردلشمه یه، بؤلوشمه یه بیر سیمسار آختاریر، اوزونو دنیزه توتور. کؤلونده کی لری پیچیل-پیچیل پیچیلدایر، دنیز دردداشی، سیرداشی اولای بیلدیگیندن اونا «همدمیم دنیز» دئیر:

دنیز، سنله دردلشنده،

قلبیم یامان راحتلانیر.

دورولورام سولارینتک،

سز یلدامیر دردلی اورک.

دالغا-دالغا، لپه-لپه

دینن دنیز.

گؤزلریمده بیر اینسانا

دؤنن دنیز...

«دونیا»، «دارخیرام، آی آنا»، «وفاسیزسان دئمرم داه» شعیرلری باره ده حیسلریله «صحبتلشیر» شفق ناشر.

شفق ناشر «عمرون قاتاری» کیتابی نین مزیتلریندن لیریک موحاکیمه طرزیه بحث ائدیر، قلم رفیقه سینه یارادیجی اوغورلار آرزولاییر.

نزاکت ممدلی نین یارادیجیلیغی حاقیندا یازیلانلاردان بیرى ده نجیبه ایلکی نین «پوئزییانین

توخونورام گوللره آنا سنین الینله،

اوخشاییرام اونلاری سنین شیرین
دیلینل...

بو دونیادا درمانی تاپیلمايان دردیمسن،
مندن نیی آپاردین، منه نیی وئردین سن؟

صایبر آرازلی اؤزگونون آدینی چکدیگیم مقاله سی
ده تمیز پوئزییا رغبیتیندن قلمه آلینمیشدیر.
حیس اولونور مؤلیف شعر سئوندیر، هر بیر بئیتین،
بندین معنا چالارلارینی دویاندیر، ایلک سؤزونو ده
اؤزونون یوخ، نزاکت خانیمین میصراعلاری ایله
باشلاییر:

چاتلاییر نار کیمی سینمده اورک،

قدرینی واختیندا بیلیدیک گرک.

کاش کولک اولایدیم، دلی بیر کولک،

اسیدی اوستونده سؤزوم یوردومون...

مؤلیف شاعیره نین شعرلرینه هوپموش
صمیمیتی دویموش، ایدراک ائتمیش، «بو
صمیمیتین حاله سی، آوراسی، شوعاعلاری اوزون
مودت سنی یامان گؤزدن، یامان سؤزدن قوروسون.
پوئزییانین قودرتی، پوئزییانین سحری ده ائله
بودور»، - دئییر.

یازیلانلاری نظردن کئچیردیم، هر بیر مؤلیفین
پوئزییا، شاعیر ایستعدادینا، یارادیجی شخصیته
وئردیکلری قییمتین دیرینی حسابلادییم: سونسوز
بیر سئوگی، شعرین فؤوقل سحری و آنالیتیک
تحلیللرین آرخاسیندا دایانان سربست دوشونجه.

یازیلانلاری نظردن کئچیردیم، نه دئییلیبسه
قلبدن، بئیندن، ذؤوق عالمیندن قیدالانیب و قلمه
آلینیب، هئج بیر ساختا پافوسا، دیلئئاتتلیغا،
موجررد یاناشمایا راست دوشمه دیم، بو ایسه نزاکت
خانیمین اؤز داخللی پوئزییاسیندان، اورک
چیرپینتیلاریندان و اینتئلئکتیندن ایره لی
گلمیشدیر.

یازیلانلاری نظردن کئچیردیم، شاعیره نین
پوئزییاسیندا معنا گؤزلیگی، میصراعلارین آهنگی،
سؤزلرین موسیقیللیگی، دیلین تمیزلیگی و دیگر
طلبلرین وورغولاندیغینا ممنوعن قالدیم.

نزاکت ممدلی نین پوئزییاسیندا حیات وار،
دونیا یا پوئتیک باخیشی وار، اینسانلاری
بیرلشدیرمک قوووه سی وار کی، ادبیاتین ان موهوم
وظیفه لریندن بیریدیر. من ایستعدادلی شاعیره نین
اوغورونون سئوینجینی آیری-آیری اثرلرینده یوخ،
یارادیجیلیغی نین اؤزونده تاپدیم...

هله لیک یازیلانلار فیکیر گئنیشللیگی، کونکرئت
مقصد داشیدیغی باخیمیندان دیقتیمدن یایینمادی.
لاکین اوچونجو قروپ یازانلار نزاکت خانیمین
کیتابلارینا، یاخود هانسیسا رسمی مجلیسده
یارادیجیلیغینی سنجییلندیرمک اوچون قیسا،
کونکرئت، دیرلی سؤز دئییلردیر. اونلارین
یاناشمالاری مارق دوغورور. موسا یاقوب، سونا
ولیئووا، بارات وصال، ذالفقار شاهسئونلی تیمسالیندا
موشاهیده ائتمک شاعیره حاقیندا تصوروموزو بیر
داها کونکرئتلشدیریر. آدلارینی چکدیگیم یارادیجی
سیمالارین فیکیرلرینی او باخیمدان فرقلندیرمک
ایسته دیم، نزاکت خانیمین شعر کیتابلارینا
گئنیش تحلیل نقطه-نظریندن یاناشمامیشلار و بئله

بىر مقصددە دە اولمامىشلار. لاکىن شاعىرە نىن شەئىرلىرىنە اينانمىشلار، اولنارلى قانع ائتمىشىدىر، بىر نۆۋ «ياخشى يول» دىلە مىشلەر، چونكى نزاكت خانىم اولنارلى نىسبتىن چوخ گىجىدىر.

من بىر حاشىيە چىخىم كى، سونا وليئوانىن ايمضاسىيلا تانىشام و شەئىرلىرىنى اوخوموشدوم، بارە سىندە مونىظم يازىرلار، فىلولوق-عالىملىگىندىن دە خىرداردىم. دوزو، نىرىلە تانىش دىيىلدىم. ۲۰۱۶-جى ايلدە سىمىدە بىر پروبلەم ياراندى، اۋلىزدى. او واخت عالى مەكتەپلىرىن بىرىندە درس يوكو آيىرمىشىدىلار (ۋىل آذربايجان اونيوئرسىتەتتىندى)، اشتاتدا ايدىم. سىمىدە يارانان پروبلەم خوشاگلن دىيىلدى، چونكى چۇرگىم سىمىدن چىخىردى (بونو دا بعضى تحصيل رىسمىلىرى مەنە چوخ گۇردولر، ايشلە دىگىم باكى پىنقادقوۋى كادىرلىرىن اىختىساسلاشدىرما و يىنىدىن حاضىرلاشما اىنستىتوتونون دوستىتىيىدىم، اورادان دا «يىكىنجى اۋلوم»ە يولا سالدىلار و بونون حاقيقىلىگىنى عىانى ياشاماقدايام!). بىر گون خىرىنى اىستە دىگىم، اۋزو قدر شەئىرلىرى دە صىمى اولان شاعىر دايندور سۇگىم يازىچىلار بىرلىگىندە ايدى، بىر كىتاب وئردى اوتاغىندا:

– بو رومان يازىچى سونا وليئوانىن «يشىغا گئدىن يول» ائرىدىر. اىستردىم اوخواسىز، اۋز قلمىنىز ھوھ سىندە فىكىرىنىزى بىلدىرە سىز.

كىتاب ۷۶۸ صىفە يدى، تىزىلىدى. و آنى دوشوندوم كى، آرتىق توركىيە نىن اىستانبول شەرىنە موالىجە يە گىتىمە لىيىدىم، بىر ھەفتم قالىردى، بىلەت دە آلمىشىدىم. منى مارق بىر دە اونا گۇرە گۇتوردو كى، سونا خانىمىن نىر يارادىجىلىغى

ايله قىطعى تانىشلىغىم يوخ ايدى، موطلق اوخويوم. دوزو، بۇيوك معارفچى، مطبوعاتىمىزىن بانىسى ھسن بى زىردابى نىن حىياتى و فالىتىنى عكس ائتدىرن بو تارىخى رومان منى گۇتورموشدو. تجىلى، آما ھوسلە اوخودوم و... گىنىش رىسنىزىيا يازدىم، دايندورا وئردىم:

– عىزىم، – دئدىم. – اىستانبول يولا دوشورم، – عادتن، سوسدوم، قەر منى بوغدو، اوزومو پىنجرە يە چئوردىم. دايندور كۇورلىدىگىمى دويوموشدو. – چاپ اولونارسا، بىر نوسخە سىنى اوغلانلارىمىن بىرىنە چاتدىرارسان، قوى يادىگار قالسىن، – دئدىم و رىدەكسىيادان چىخدىم.

اىكى آيدان سونرا (۲۰۱۶، ۳۰ دىكابىر) باكىيا قايتىدىم. ھمىن مقالە «سونا وليئوانىن «يشىغا گئدىن يول» اثرى و رومان صىنعتى» «ازربايجان» ژورنالى نىن ۱۱-جى نۇمرە سىندە چاپ اولونموشدو. علاوه ائدىم كى، «يشىغا گئدىن يول» رومانىنداكى زىنگىن ماتىرىاللار بىن بدىعى ھللى، يازىچى نىن رومان تفككورو، اوسلوبو، دىلى و س. بىر تىققاتىن موزووسو اولا بىلر...

بو سۇزلىمە اونو دىمك اىستە يىرم كى، سونا خانىم وليئوانىن «يورد دئدىگىم بو تورپاق» شەئىرلىر كىتابىنا يازدىغى «روھون پوئىك يادداشى» گىنىش آنالىتىك مقالە سىندە شاعىرلە تىقيدىچى نىن اوسلوبو بىرلشمىشىدىر. پوئىزىيا حاقىندا، پوئىك روھ حاقىندا مولاھىظەسى يىرىنى تاپمىشىدىر. «روھ ھىچ زامان اۋلمور. او، اىلاھى تىملىن، يارانىشىندان تىكىللىشە-تىكىللىشە ابدىياشارلىغا يول گئدىر. بو يولون ان اوغورلوسو پوئىزىيادىر. پوئىزىيا روھو قوروماغا اىلاھىدن گۇرولىدىر. عكس تىقيدىر روھو

شاعیره نزاكت مەمەدلى نىن پوئىك روحو
ايلاھىدنگلمە دىر (من سونا وليئوئىن وطنە باغلى
روحونو رومانىندا دا حىس ائتمىشىدىم). پوئىمادان
گتىردىگى نومونە دە تصدىق ائدىر:

عسگر دىن باشلانير وطن دويغوسو،
ھاردا عسگر وارسا، اوردا وطن وار.
عسگر آددىمىنى لايلاتك دويور،
تورپاغىن آلتىندا شھيد ياتانلار.

سونا وليئوئا فېكرىندە داوام ائدىر: «نزاكت خانىم
بىر قىلبە، ظفر داستانى يازماغا چالشيىب. دۇيوشون
سېبى، باشلانمىسى، فلاكتىرلن مئيدانىندان كئچە
رك وطنستورلىك درسىنى ھامىمىزا سئودىرە رك،
سنگر ھاقىندا، شھيد ھاقىندا بۇيوك مەھبەتلە، اۋزو
دە بىر آنا مەھبەتى، اۋولاد سئوگىسىيەلە دۇيوش، ھونر
مئيدانىندا، ھاق-عدالت ساواشىندا ايگىدلرلن قىلبە
مۆژدە سى گتىرجىگىنە سونسوز اومىدلر بىلە يىر»،
— يازىر.

سەندىن سۆز آچدىقجا يورولمور اورك،
اومىدلر آچىلىر ھىي چىچك-چىچك.
عزمىنلە يوردوما ظفر گلجك،
ظفر اونوانىسان وطن عسگرى.

من اولكى قىناعتىمە قايىدىرام: سونا وليئوئىن
پوئىيا-ادىيات ھاقىندا اوريژىنال مولاھىظەسىنە،
ھانسى كى، يىرىنە دوشموشدور: «پوئىيا مىللى
يادداش، روح يادداشى اولماقلا ھەم دە ايلاھى ھەي

مىللى اولمايان پوئىيا دۈغۈلدۈغو ماسادان آياق
آچىپ اوزاقلاردا يول باشلاسا دا يا ايزىنى ايتىرىپ
يولونو آزىر، يا دا سۆز توفانىندا آينى يوخا، الى يالين
اولدۈغو اوچون اۋزونو قورۇيا بىلمىە رك مەھولور،
تارىخ مئيدانىنى ترك ائدىر " ، — يازان مۇلىفەن
مولاھىظەسى نظرى سىجىيە سىلە سىچىلىر. بو،
تېبى كى، س.و. لىگىئوئىن آئاليتىك تەفككۈرونون
پوئىك و ادبى قوتىلرى نىن نىتىجە سىدىر.

سونا وليئوئا البەتتە، نزاكت مەمەدلى نىن پوئىياسى
كونتەكستىندىن روھلانىپ شەير ھاقىندا بەضى
فېكىرلرلن ايرە لى سورموشدور. و «شھيد زىروە
سى» پوئىماسى ھاقىندا مۇلىف اوچون مارق
دۈغوران دوشونجە لرىنى وئرمىشىدىر. ائردە كى
وطنە و يوردا مەھبەت، ايشغالچى ائرمىلرە نىفرت
ھىسلرى اوزرىندە دايانمىش، نومونە لىلە فېكىرىنى
اساسلاندىرمىشىدىر: «چوخ مارقلى و جىلبدىچى
گۇرون بىر ماقام توخونماق اىستردىم. نزاكت خانىم
يوردا سويداشلارلرلن بو پوئىمادا گاه دۇيوشە
روھلاندىرىپ اىندە قىلىنچ، آياغى اوزنگىدە
تومرىسە دۇنور، گاه ائويندىن دۇيوشە يولا سالدىغى
اوجاق صاحىبىنە، كۇنول صاحىبىنە اۋولاد بۇيودە
رك بئشىك باشىندا لاىلا دئىن خانىم-خاتىن،
ظرف بىر گلىنى خايطىرلادىر. ھەركىسى نىن
روھو سادىق، اعتىبارلى، صداقتلى، ائوينە، اوجاغىنا،
سئودىگىنە، دۈغمالارىنا دىر وئرن آذربايجان
خانمىدىر " ، — بو سۆزلردە كى صمىمىت،
شەيرلرە خاىل خاراكتەر و جسورلوق
ايناندىرىجىدىر و نزاكت خانىمى ياخىندان تانىيانلار
تصدىق ائدرلر. بو خوش رىققت بىر دە او ھىسىن
ەكس-سەسىدىر كى، شەيرە سونا وليئوئا اىلە

و علاوه اندیر: «هامیمیز اوچون تانیش، دوغما
حیسلر، دویغولاردیر، ائله دئییلمی؟ البتته کی، بئله
دیر».

یاخود:

**آی عؤمرومه نور چيله ين،
سونرا گون-گون پوچ ائله ين.
ائله گئتدين، کوچ ائيله ين،
دورنالار دا يالان اولدو.**

موسا یاقوبون «بیر قوم بنؤوشه - دویغولار
کاروانی» ندا دا عئینی صمیمی حیسلرینی کیتابی
اوخیان اوخوجولارلا بؤلوشور. «عمرن قاتاری»
کیتابینی شاعیر-مؤلیف عمرنون واریشی کیمی
قییمتلندیریر: «من اونا اوغور دیله میشم»، - دئییر
و «ظنینم منی آلداتماییب» - پروقنوزونا سئوینیر.
موسا یاقوب (وه ائله ده دیگر یازارلار) نزاکت
خانیمین «عمرن قاتاری» شعیری حاقیندا ماراقلی
فیکرلر سؤیله میشلر. موسا یاقوب شعر حاقیندا
کونکرت فیکریله چوخ مطلبلره ایشاره وورور:
«کیتابین لئیتیموتیوی اورکلری ریققته گتیرن،
اوخوجوسونو دوشونجه لره دالديران بیر اووقات بسله
ين «عمرن قاتاری» شعیریله باغلیدیر. منه ائله
گلیر کی، بو شعر اوخوجونون دوشونجه لرینه بیر
آچاردیر».

شاعیر و پوبلیسیست ذالفقار شاهسئونلی شاعیر
م. نزاکتین پوئزییاسی حاقیندا یوکسک فیکرده
اولدوغونو دئیش و «عمرن قاتاری» نین رئاکتورو
اولراق کونکرت، لاکین دیرلی مقاله یازمیشدیر.
وورغولادیغیم کیمی، شاعیرین شاعیر همکاری باره
ده دئدیگی (یاخود دئیجگی) سؤزلر ماراق دوغورور.

اولدوغو اوچون پوئمانین بوتون آذربایجان خالقینا
قلبه موژده سی گتیرجگینه اینانیرام»...

نزاکت ممدلی نین پوئزییاسینی همیشه ایزله
ین، سئوینن، تقدیر ائدن موسا یاقوب شاعیره نین
ایلک کیتابی «ؤمروم» ه «سنه اوغورلار، نزاکت
خانیم!» و «عمرن قاتاری» نا «بیر قوم بنؤوشه -
دویغولار کاروانی» آدلی مقاله لر یازمیشدیر. من
گؤرکملی شاعیر موسا یاقوبون ایلک و سون (هله
لیک) تدقیقاتچیسى («موسا یاقوبون پوئزییاسی»،
باکی، ۲۰۱۰، ۳۱۰ سه). اولراق اونون تنقیدی
پوبلیسیستیکاسیندا دا بیر کؤورک ریجت، اورک
صمیمیتی، اوغورا سئوینج دیرلری گؤرورم. او، بیر
یارپاغین بوداغیندان قوپماسیندان، بالتادان آییلن
آغاجین طالعیندن، قارتالسیز قالان قایالارین
یئتمیلیگیندن سارسیلان شاعیردیر. بو حیسلری
من «یئنییئتمه لر» پوئستیمین بیر فسلینده
(«دالت» قزئی بیر نچه سایندا چاپ ائتمیشدیر)
تصویر ائتمیشم. نزاکت خانیم یازدیگی «وغورلو
یول» دا دا بو حیسى اسیرگمه میشدیر. «نزاکتین
شعیرلرینده کی تأسوف، گیلئی، پشیمانچیلیق،
کدر آداما چوخ دوغما گلیر. سانکی اؤز عمروندن
هاچانسا کئچن بیر حادیثه نی، بیر صحنه نی
گؤرورسن همین شعیرلرده. بئله شعیرلرده کدر اؤز
علامتلیله اینانديریجیدیر»، - دئین موسا یاقوب
دؤرد میصرعلیق نومونه سیله سؤزونه اینانديریر:

هارداسان؟ سسین ده مندن گیزله نیب،

سنی آختاریرام گؤزلریمده نم.

یئرینی بیلیمیشم - اورگیمده سن،

بو سؤزو یازیرام، تیتره بیر قلم.

جسور آذربایجان شاعیره سیدیر». بو، شاعیرین شاعیر قارشیسیندا اورگیندن کئچن ان صمیمی اعتیرافیدیر!

ذالفقار شاهسونلی م. نزاکتین «یورد حسرتی»، «حسرت»، «درد»، «قار یاغیر»، «تنها قادین»، «سن وار ایکن»، «باجیمین یادداشی» شعرلریندن تاثیرلندیگینی وورغولاییر و گوستریر: «شعیرلری اوخویا-اوخویا پنجره دن آسیلمیش بیر تول آرخاسیندان گؤرورموش کیمی حیس ائدیپ، دویدوم کی، شعرلر بویو-بوخونو، بیچیمی، دانیشیغی، گولوشویله نزاکت خانیم نئجه ده اوخشاییر. هه، گؤرونور ایچدن، کؤنولدن، جانندان گلن شعر بله دیر. داشدان سوزولن سو کیمی...» نزاکت خانیم ممدلی نین پوئزیاسینا محبتی، سئوگیسی اولان، شاعیره نین یارادیجیلیغینی ایزله ینلردن بیرى ده قازاخ دییاریندا یاشایب-یارادان، ساییلیب-سئچیلن شاعیریمیز بارات وصالدیر. من او واخت چوخ جاوان، ایندی «و واخسئیز» گنج باراتی «ازربایجان موعلیمی» قزئتینده ایشلرکن تانیمیشام. او ایدی، مرحوم قارا قافقازلی ایدی - رئدعکسییایا تشریف بویوروردولار، شعرلرینی قویوب گئدیردیلر و آز سونرا صحیفه لرده اوخویوردولار. سون ایللر بارات ایلاهیات علمی نین پوئتیک فلسفه سیندن توتارلی مقاله لر یازیر؛ سون درجه دوشوندوروجو منبعلر دیر. طبیعتجه چیلغین و ایلهاملی اولان بارات وصالین شعرلرینی (منه باغیشلادیغی قیرمیزی جیلدی کیتابی) اؤزومله ایستانبولا موالیجه یه یوللاناندا آپارمیشدیم. قریسه دیگیم گونلرده آچیب اوخویور، ساکیتلیک تاپیردیم.

بعضا اولور کی، یازان طرفده بیر قیسقانجلیق حیس یارانیر، «اچیلیمیر»، بوغازدان یوخاری سؤزونو دئییب جانینی قورتاریر. بعضا اولور کی، باجارمیر فیکرینی آچیقلاسین، آما شاعیرین قودرتینی یاخشيجا آنلاییر. بعضا اولور کی، اوبیئکتیو مؤوقی توتور؛ ذالفقار شاهسونلینی اوچونجو طرفده گؤرموشم اونو تانیدیغیم ایللردن، اونون اورگینده اوبیئکتیولیک اؤتری یوخ، دایمیدیر. او، نزاکت خانیمین شعرلرینه ائستتیک ذؤوق باخیمیندان یاناشمیشدیر: «دویدوغو، حیس ائتدیگی، یاشادیغی آنلار پوئتیک دون بیچن، اونلاری عزیزله یه-عزیزله یه اورگی نین گونور یئرینده قوروپوب ساخلایان و گونلرین بیر گونونده گیزلی بیر سیرری آچیرمیش کیمی دوستلارینا پیچیلتی کیمی اوخویان نزاکت خانیمین شعرلرینده غریبه بیر صمیمیت وار. بو صمیمیتین حاله سی، آوراسی، شوعاعلاری اوزون مودت سنی یامان گؤزدن، یامان سؤزدن قوروپور. پوئزیانین قودرتی، پوئزیانین سحری ده بودور»، - سون درجه دقیق حیس قناعتدیر.

ذالفقار شاهسونلی باشقا سؤز دئینلر کیمی، شاعیره نین قاراباغ دردینی، دؤیوش مئیدانلاریندا ووروشان و شهید اولان اؤولادلاریمیزین آغریسینی یاشاماسینی دا وورغولامیشدیر. حتی فراریلیک ائندلره ده لاقئید قالمادیغینی بیلدیرمیشدیر. و «وطن، بیزی باغیشلاما!» شعرینی نومونه گتیرمیشدیر: «منجه، وطن قارشیسیندا ان بؤیوک صمیمیت، ان آجی اعتیراف بودور. اوسته لیک بو شعیری یازان: «بایراغینا، هیمنینه، شرفینه آند ایچن ظابط آناسیپام من!» دئین غئیرتلی وطن قیزی، «قزبيله، نیفرتیيله دوشمنینی اؤلدورن»

ایچینده دیر. هر کسین، هر شئین دردی وار.
نزاکتین دردی ده عادی دردلردن دئییل. میلی
اولدوغو قدر ده بشریدیر. باخ، بئل:

**دردلر چئشید-چئشید، دردلر نؤوبنؤو،
گؤیون یئر دردی وار، یئرین گؤی دردی.
بو جادار صحرالار یاغیشا حسرت،
بو جادار دوداقلار چکیر نئی دردی» -**
یازمیشدیر.

بارات وصال آنالیتیک تحلیلینده فرقلی شکیلده
رومانتیک روحو ایله پارادوکسلارین اونوانینی تاپیر و
هر شئین هئچ ده بئله اولمادیغینی تصدیقله ییر،
حتّی دردلری دویا-دویا، یانا-یانا کول اولورلار و
یانان اورکدن، فریاد بویاندیغی حالدا قالان کولدن
شاعیر بویلانییر:

**بیر جیغیر آرادیم دوزه قالخماغا،
قیریلان ایزیمله باش-باشا قالدیم.**

نه یاخشی کی، شاعیرلر اورکلرینده یانا-یانا
قالیرلار، قیریلان ایزلرله باش-باشا قالیرلار - نه
یاخشی، شاعیر-فیلسوف بئله بیر مئیاردان
قلمداشین قییمتلندیردی، شاعیره نین
پوئزیاسینداکی ایشیغی گؤردو...
و ب.وصالدان اعتیراف:

— من بو یازینی نزاکتین شاعیرلری نین ایشیغیندا
یازدیم. ایشیغینلا یازدیم!

قاییداندان سونرا «یستانبولدا ۵۳ گون» کیتابیمدا
(۲۰۱۷) بیر شعرینی وئرمیشم... سؤیله دیگیم
اودور، سیننه سی دولو شاعیر نزاکت ممدلی نین
«یورد دئدیگیم بو تورپاق» شعرلر کیتابینا «سؤزدن
دوشن ایشیق، آغرییان روح» آدلی گئنیش اورک
سؤزلرینی ایفاده ائدن مقاله یازمیشدیر. شاعیرین،
تنقیدی تفککورلو یازارین - فیلولوقون حیسلرینی
ائله اونون سؤزلریندن گلن ایشیغا توتدوم. اونون
پوئتیک ریجتلرینی اخز ائله دیم. اونون شاعیره
حاقیندا ایشیقلی فیکیرلرینده خیرخواه بیر شاعیرین
صمیمیتینی دویدوم: «وزدن، گؤزدن، سؤزدن
دوشن ایشیقدير، او ایشیغین ذرهلریدیر. دانیشان
روحدور بوتولوکده بو آدام! نزاکتین کؤنلونه دوشن
ایشیق سؤزوندن، سؤزونه دوشن ایشیق کؤنلوندن
دوشور!» - یازان مؤلیفین اوریژینال یاناشماسیدیر.

شاعیرلر دردی آخترمیر، درد شاعیرلری تاپیر، بو
دا شاعیرلرین خوشبختلیگیدیر کی، اونا شعر
پچیلدا ییر. نئجه کی، دفعه لرله دئدیگیم، یازدیغیم
کیمی - تکرارسیز مومکونسوزدور - قاراباغ
ساواشی، اثرمنیلرین تورپاق ایدیعاسی، میلی
اوردوموزون ساییقلیغی بارات وصالین دا
پوئزیاسیندان یان اؤتمه ییب، اوستگل، قازاخ دایما
توپ آتشینده یاشاییب، کئچمیشین بعضی نادان
رسمیلری حتّی پای دا وئرمک تشبوسونده
اولموشلار، اونلار خالقین چارپیشماسیندان ائله
اوراداجا قاچمیشلار. بارات وصال بو آغری نین دا
شاهیدی کیمی نیفرتینی شاعیرلرینده ایفاده
ائتمیشدیر. بئله حیسلردیر کی، م.نزاکتین
شاعیرلرینده وطنپرورلیک روحونو، تورپاق دردینی
دویموشدور: «نزاکت بیلیر کی، دنیا همیشه درد

«یادا دوشدو» خاطیره لر:

پوبلیسیستیکانین

ایمکانلاری و موشاهیدنین

شعیرییتی

دوققوزونجو فصل

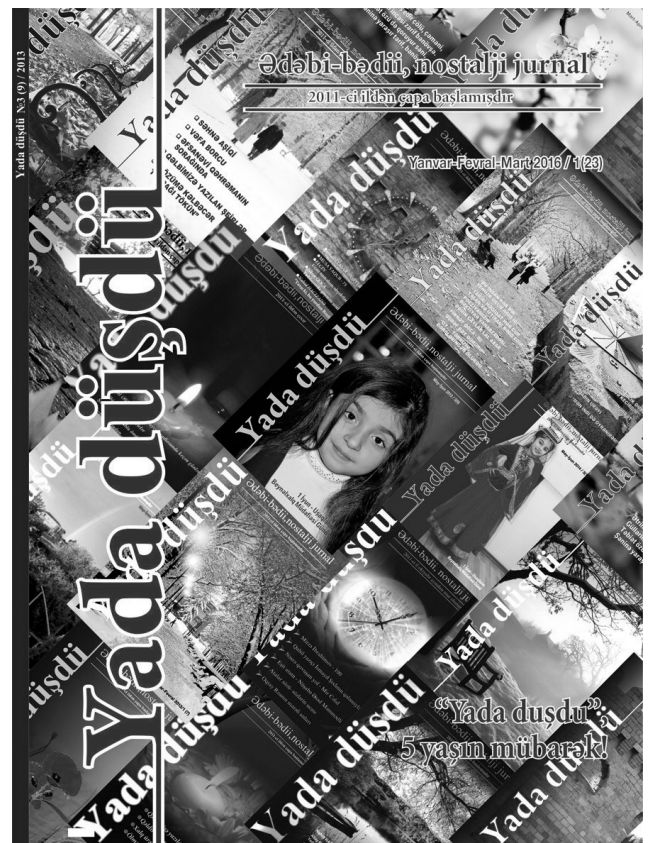
یازارلار بو حیسیین چیخیش یولونو تاپمیشدیر: یا بیر شعر، یا بیر هنکایه یازیرلار، اؤز حیات تاریخچه لرینی تصویر ائدیrlر، نیاht، مئموارا ال آتیرلار. بیزیم قلم، یاخود ائلم آداملاری نین، حربچیلرین (گئنئرال الاغا شیخلینسکی ایستیئنا اولماقلا) آلیشمادیغی بو ژانرلا نه قدر زنگین تاریخی ایتیرمیشیک. خاراكتئرلری بو گونه گتیرمه میشیک. مئموار بیر یانا، بیر-بیرلرینه یازدیغی مکتوبلاری قورومامیشلار، ائپیستولیاری ژانرا دا لاقئید قالمیشلار.

ایتیردیکلریمیز تکجه بودورمو؟!

مئمواری او شخصلر قلمه آلیر - حیاتی اونون اوچون ائیشینی، یوخوشونو اؤتموش، آتا، آنا قایغیسینی تام یاشامامیشدیر، بیر ده گنجلیک ایللری آرخادا قالمیشدیر، حیاتدا نیسه نایل اولموشدور. قلم صاحبیدیرسه اؤتن هر گونون، هر ایلین قدرینی قیمتلندیریر، یازییا آلیر؛ بو، تکجه اونون حیاتی دئیل، بیر زامان کسیگی نین تاریخچه سیدیر.

من بو هاشیه می تبیی ساییرام - بیر ده اونونچون کی، شاعیر، پوبلیسیست، ناشیر نزاکت ممدلی نین یارادیجیلیق دونیاسینا باش ووراندا «یادا دوشدو» درگیسیندن یان کئچمه دیم. ائلجه ده "خودافرین" ژورنالیندان - قارداشلاشمیش ایدئیا بیرلیگیندن. خالق شاعیری نریمان هسمنزاده نین تؤوسییه سی ایله تئهراندا نشر ائدیلن "خودافرین" ژورنالی ایله "یادا دوشدو" ژورنالی قارداشلاشمیش درگیلر کیمی فالیت گؤستریر، تئز-تئز بیر-بیری نین قوناغی اولور.

صؤحبتمیزده ده او، ساکیتجه، تواؤؤکارلیقلا بو ژورنالین آدینی چکیردی؛ اونو ایسه آنلاییردیم. بیر

بو فصلی یازماق منه چتین گلدی، هلم-هلم سببینی آیرد ائده بیلمه دیم، بئله یوزدوم کی، کئچمیشه قاییتماق هانسی یاشداسا آغیردیر: اولوب-کئچنلری تزه دن یاشاماق حسرتی. آما بوتون بو کؤورک کئچمیشی اونوتماق مومکونسوزدور.

دفعه دئدی کی، «یادا دوشدو» نو اؤولادلاریم قدر

ایسته بیرم.

نزاكت خانیمی باشا دوشوردوم: بئله بیر خزینه
زنگین یادداش دئمکدیر، هر بیر یازارین هافیزه
سینی ورقلرینده یاشاتماق دئمکدیر. اما ظنیمجه،
«یادا دوشدو» ائله-بئله یارانماییب کی، نزاكت
خانیم نئچه ایللر دیر باش رنداكتور کیمی بسله بیر
- بو جور ایفاده ائدریم - خئیلی خاطیره لرین
ایشیغیندا یول گلیبدیر، اؤزونو گؤروب دور، طالعینی
تاپیب دیر. بو فیکره گلنده شاعیره نین «باجیمین
یادداشی» شعیرینی خاطیرلادیم. بو شعیر،
عومومیتله، شاعیره نین ان کؤورک و حیسیاتلی
اثرلریندن بیریدیر، سککیزه اون یئددی دقیقه
ایشله ینده اوخودوم:

بیر کئچمیش وار - یادا سالماق ایستیمیرم،

یاشادیغیم او ایللری خاطیرلاماق ایستیمیرم.

ایستیمیرم ایتیردیگیم اوشاقلیغی یادا سالیم،

ایستیمیرم آجی دولو گنجلیگیمی خاطیرلاییم.

ایستیمیرم او کئچمیشی - اوردا قالب

اویونجاقسیر اوشاقلیغیم،

اوردا قالب شیرین-شیرین سؤیله دیگیم

" آتا " سؤزو.

ایستیمیرم گؤزل آنام کیشیلشسین،

آتا اولسون.

ایستیمیرم ظریفلیگین، خانیملیگین

خاطیرلاییب، دئسین اؤزو.

... بیر بو گون وار - یاشاییرام بو گونومله

بو گونومه سیغینیبدیر

کئچمیشیم ده، دونه نیم ده.

بیر صاباح وار - اومید آتین

صاباحلارا چاپاچاغام.

من عؤمرومو صاباحلارا باغلا ییرام...

«یادا دوشدو» درگیسی تصادوفی یارانمامیشدیر.
میرزه جلیل نئجه کی، دئمیشدیر: «موللا
نسرردین» ی زامانه یاراتدی - بو ژورنال دا قتید
ائتدیگیم کیمی، مئموار ژانرینی آذربایجانین
معنوی-سوسیال موحیطینه قایتارماق، ساغ ایکن
قلم آداملاریندان «کئچمیشین دیرلری» نی
ابدیلشدیرمک، یاخود دونیاسینی دییشنلر باره ده
حاقیقت دولو خاطیره لری موعاصیر و گلجک نسله
چاتدیرماق میسسییاسیدیر. نئجه ده خیرخواه
نیتدیر. اوخوجولارا آرتیق گؤرونمه سین کی، مئموار
ژانری حاقیندا تدقیقات آپاریلمامیشدیر
ادبیاتشوناسلیغیمیزدا. اونا گؤره ده هر خاطیره،
آیری-آیری شخصیتلر باره ده یازماق و سایر هله
«مئموار» سایلمیر. مئموارین بعضی طلبرینه،
هرچند جاواب وئیر. مئموار بیر شخصیتین -
مؤلیفین اؤزونون یاشادیغی ایللرین سوسیال-
سیاسی و معنوی-اخلاقی سالنامه سینی دولغونلوغو
ایله تصویر ائتمه سیدیر. سووئت دؤنمینده بو ژانرا
دولایسیسیلا قاداغالار قویولموشدو، اونا گؤره کی،
یازانلار چار روسیاسینی ایستر-ایسته مز جاری
سووئت سیستمی نین خوشاگلمز طلبرینه
موقاییسه ده ایدئالیزه ائدجکدیلر.

اگر روسلارین گؤرکملی یازیچیلاری، شاعیرلری،
آکتیورلاری، حربچیلری و س.

فیروز مصطفی، نزاکت مەمەدلی اورک سۆزلىرىنى دىنلەگىچىلەر بۇلوشورلر:

ن.مەمەدلى: «يادا دوشدو» صيرف مئموار ادبىياتى، خاپىرە ژانىرى ايله باغلى اولدوغو اوچون بۇيوك مارق دوغوردو. چونكى بو ژورنالدا سۆز وگندن ساهه يه بير نفس گلدی.

ف.مصطفی: «بوتون دونيادا ان اوخوناقلى ادبيات مئموار ادبىياتى اولدوغو حالدا، هله آذربايجاندا بو ادبيات اؤز لايىقلى يئرینی تاپماييب».

«يادا دوشدو» بير نؤو يادداش ژورنالىدير، گنج نسله اؤز كئچميشيني، بۇيوك شخصيتلريميزى تانيدير. درگى اطرافينا ماراقلى مۇليفلر ده توپلاميشدير. مثلن، پروفئسسور معاريفه هاجيئووانين قاراباغ خانى ابراهيمين قيزى، شاعيره آغابگيم، پولكوونيك-يازيچى شميستان نذيرلى نين گئنئرال الاغا شيخلىنسى حاقيندا رئونانس دوغوران مقاله لرينى اوخوجولار يوكسك اووقاتلا قارشيلاميشلار.

ن.مەمەدلى درگى نين نفوذونو خاريجى اۆلكهلرده ده قالديرماغى بير مقصد اولاراق بيلديرير: «بو نومونه لر او قدر ماراقلى، تاريخى دؤورلر حاقيندا، شخصيتلرله باغلى معلوماتلارلا زنگيندير كى، اونلارلا باشقا خاقلار دا تانيش اولماليديرلار» – قئيد ائدير و گؤستيرير كى، مقصديميز آذربايجان مئموار ادبىياتيني اۆلكهميزده تبليغ ائتمك، اونو گنج نسله چاتديرماقدير. «يادا دوشدو» نون قارشيسيندا دوران مثله لر چوخدور، بونلاردان بيرى ده نومونه لردن خاريجى ديللره ترجمه ائتمكله دونيايا چاتديريلماسيدير.

خارجى دؤولتلرده سيغىناجاق تاپيرديلارسا، گلجكده بو سرت و آمانسىز رئژيمى پيسله مه يه بيلمزديلر (بو پروسس آذربايجاندا دا ۱۹۲۰-جى ايللردن باشلاندى). بلى، سوونت حربچى-گئنئرالاريندان شتامئنكو، ژوكوو، واصيلئوسكى و ديگرلرى ان دولغون مئموار يازديلار، جميتى بير نؤو سيلكله ديلر. اونوتماياق كى، گئنئراللار آراسيندا ايلك سانباللى مئموارى محض گئنئرال-لئيتئنانت الاغا شيخلىنسىكى وطن موخاربيبه سى دؤورونده يازدى و سونرالار چاپدان چيخدى...

نزاکت مەمەدلى بو ژانر حاقيندا يئترلى معلوماتا ماليكدى و «بو ژانردا يازيلان اثرلرى اوخوجولار بوتون مزيت و گؤستريچيلرينه گؤره داها ماراقلا قارشيلاييرلار» – يازميشدير.

خاطيرلاتماق يئرینه دوشر كى، يازيچيلاريميزدان ماناف سولئيمانوو، قيلمان ايلكين (موسايئو)، حسين آباسزاده و ناهيد حاجيزاده نين مئموار اثرلرى ديقتلاييقدير. «يادا دوشدو» نون تاسيسچيسى و باش رئاكتورو نزاکت مەمەدلى (و، عئينى زاماندا رئسپوبليكا خاپيره كيتابى رئاكسيياسى نين باش رئاكتورودور) ژورناليست عنتيقه سمندرله صؤحبتينده دئميشدير كى، «يادا دوشدو» درگيسى نين نشر ائديلمه سى سبلريندن بيرى ده مئموار، خاپيره ادبىياتيني، يازيلانلارى گئنیش اوخوجولارا چاتديرماقدير.

حاضریدا بو ژورنال مئموار ژانرين تبليغاتچيسى رولونو اونايير. ژورنالين ايلك سايى يوكسك قارشيلاندى، راديو وئرليشلىرينه دعوت آلدی. شاعير و ضياليلاريميزدان ايلياس تاپديق، ناهيد حاجيزاده،

ژورنالیم» دئین گۆر نه قدر وفالی اوخوجوموز وار.
من باخ بونا سئوینیرم. تانری سیزی
سئویندیرسین».

بو وفالی اوخوجولار کیملردير؟

خالق شاعیری نریمان حسن زاده:

– «یادا دوشدو» ژورنالی چیخدیغی آز واختدا
چوخ گۆزل پئرسپئکتیولر ود ائدیر. اینانیرام کی،
چاغداش ادبی پروسئسده اونون بؤیوک یئری،
بؤیوک مؤوقئیی اولاجاق. چونکی تسیسچیسی
نزاکت ممدلی و باش رئاكتور، تانینمیش یازیچی
ناھید حاجیزاده ده نینکی تکجه ان یاخشی
نوستالژی حیسلر اویدان ادبی ماتریاللار
آختاریشیندادیرلار، هم ده ژورنالین هر یئنی
سایینی خصوصی تقدیماتا چیخارماق باره ده
فیکیرلشیرلر».

خالقیمی زین سئویملی شاعیری موسا یاقوب:

یاشدا تزه حسابیم

تزه ایلین، تزه یاشین وار اولسون!

جیلدندی خاطیره لر کیتابین

سۆز دوزومون، سۆز یادداشین وار اولسون!

شاعیر، یازیچی سونا ولیئوئا:

– «یادا دوشدو» ژورنالی اوخوجولارلا گۆروشه
گلدیگی گوندن سئویدلی. ایستئدالی، وطنداشلیق
غئیرتی و تسسوبو ایله جمیته تۆهفه وئریب یاددا
قالانلار صحیفه لرینده یئر آیرماسی هر زامان
اونون مطبوعات عالمینده نفوذونو یوکسلدجک. یاددا
دوشمک، خاطیره یه چئوریلیمک، بعضا ده خاطیری
عزیز توتماق چوخ خوش دویغولاردیر.

بئله نومونه لر سیراسیندا یازیچی سونا ولیئوئانین
حسن بی زردابی نین عؤمور یولو حاقیندا قلمه
آلدیغی «یشیغا دوغرو» رومانیدیر (بیز بو فوندامئتال
اثری مئموار ژانرینا آید ائتمیریک)...

«یادا دوشدو» بیرینجی ایل قارشیسینا قویدوغو
مرامینی اوغورلا اؤددی، نوستالژی-خاطیره
ادبیاتینا آید ماراقلی مقاله لری اوخوجولارین
ایختیارینا وئردی. قارشیدا ایکینجی ایل گلیردی.
مسئولیت، وئرلن سۆز، گیزلینده قالان خاطیره
لر... اؤنجه، باش رئاكتور نزاکت ممدلی نین
ناراحتلیغی، آما نیگارنچیلیغی یوخ، عوضینده
کؤورک نیکبینلیک، حزین تصورات. اوخویوروق:
«...بو ایکی ایلده نه قدر خاطیره لر یاددا دوشدو،
اؤتئلر، کئچنلر یارپاق-یارپاق ورقلندی. باھاری
گۆزله یین آغاجلار کیمی «یادا دوشدو»نون یولونو
گۆزله یین نئچه-نئچه دوست قازاندیق، دوست
ایتیردیک...

هئییف، مین هئییف... آما باتان گونون بیر
دوغماسی دا وار آخی. نئچه-نئچه قارداش ائلردن
اونوانیمیزی سوراقلادیلار. تبریزدن، دمیر قاپی
درینددن، ایستانبولدان، کونیا دان، خوجا نسرردی
نین دوغولدوغو اسکیشهردن، کرکوکدن، شیمالی
کیپر یز تورک جومهوریتیندن، سارای بوسنادان
اونوانیمیزا مکتوب دالینجا مکتوب گلدی... دوز
ایکی ایل بوندان اؤنجه ژورنالین ایلک سایه ایشیق
اوزو گؤررکن کئچیردیگیم حیسلری، دویغولاری
خاطیرلاییرام. «یادا دوشدو»نو کؤکسومه سیخیب
پیچیلتیلیلا: «منیم ژورنالیم» دئییب کؤورلدیگیم آن
یادیم دوشور. آما بو گون «یادا دوشدو»نو کؤکسونه
سیخیب کؤورلن، گۆزو یاشلا دولان، «منیم

يثرلى-يثرينده، قدير-اورواتلا خاطيرلانماق، بعضا ده حاقلى اولاراق اطرافدان اوماجاغى اولماق حيسى ده اينسان اوغلونون حيسلريدير. ياددان چيخماغى هئچ كيمه آرزولامازديم... حياتدا اؤزونو تاپاراق ائله حياتين اؤز مۇهورو ايله وارليغىنى تصديق ائدن قادىنلاريمىز! عشق اولسون! يولونوز ايشيقلى، يادا دوشنلرينىز بول اولسون! اوندا سىز اؤزونوز ده يادداشلاردا قالاچاقسىز.

بو گونونوز موبارك!

خالق شاعىرى فيكرت قوجا:

خاطيره لردن باشلايىب اوبيئكتيو علمى-تارىخى عوموميلشديرمه لره قدر تصووره گلме يههچك گئنيش بير ميقياسى احاطه ائدير. اونا گؤره ده اولدوقچا قيسا بير زاماندا موعين ادبى-ايجتىماى پوپوليارلىق قازانميش «يادا دوشدو» ژورنالى نين نشرىنى من ده ايلك سايلاريندان آلقىشلايىرام.

ژورناليست-شاعىر فلورا خليلزاد:

— «يادا دوشدو» سؤزو، ادبياتى اوجا توتان شاعىرلرين، يازيچيلارين، ائلم آداملارى نين يازيلارينا اؤز صحيفه لرينده يئر وئرير...

«يادا دوشدو» سىرادان بير ژورنال دئييل. بو، كىتاب كيمي رفلره قويولاسى ژورنالدير. اونا ايلك سايندان ماراقلا اوخويورام. من «يادا دوشدو» ژورنالى نين عرصهيه گلमे سينده زحمتى اولان اينسانلارين آدلارنىن خصوصى اولاراق قئيد ائتمك ايسته يىرم. ژورنالىن تسيىسچيسى، شاعيره نزاكتين، باش رئاكتورو، قلمينه بؤيوك حؤرمت بسله ديگيم ناهيد حاجيزاده نين، ذالفقار شاهسونلى نين «يادا دوشدو» نون بو جور يوكسك سوييه ده،

— «يادا دوشدو» منيم اورگيمجه، ايستگيمجه اولان نشرلردن بيريدير. آلاهدان اؤزومه ائله بير عؤمور آرزولايىرام كى، ژورنالىن گلجك يوبيليلرينده من ده ايشتيراك ائديم. بو نشرى آلقىشلايىرام، اونا خوش آرزولارمى بيلديرىم.

آكادئميك نيظامى جعفروو:

— «يادا دوشدو» نون ۲ ياشى موبارك! سىزى اوركدن تبريك ائديرم. اينسانين دا، جميتين ده، ميلتين ده ان موهوم مدنى-اينتئلئكتوال اؤزونويغاده (حتا اؤزونوتصديق!)

گؤستريجيلريندن بيرى، بلكه ده بيرينچيسى يادداشدير. بو، ائله بير مورككب (وه موكممل!) فننومئندىر كى، ان سوبيئكتيو، تئندئنىسيالى

هر سایی کامیل اثر اولان «یادا دوشدو» نون بو اوغورلارینا گۆره اونون تسیسچیسی نزاکت خانیم و تانینمیش یازیچیمیز ناھید حاجیزاده یه میننتدارلیق ائدیرم، دئسم آز اولار.

یازیچی ائلچین حسینبیلی:

– ژورنال اۆز گلیشیله ادبی محیطیمیزه بیر رنگ قاتدی، بوشلوقلاری دولدورا بیلدی. بو، خصوصن اۆتن عصرین ایکینجی یاریسیندا یاشاییب- یاراتمیش ادیبلریمیزین خاطیره لرله باغلیدیر. اونلارین هم اۆز خاطیره لری، دوشونجه لری، هم ده اونلارلا باغلی یادا دوشنلر منه چوخ جلبئدیجی گؤرون دو و بو یازیلارین بؤیوک اکثریتینی مارقلا اوخودوم...

شاعیره فرقانه مئهدییئو:

– «یادا دوشدو» نو کیم سئومز کی. بیر حالدا کی، یادا سالی، خاطیرلاییر... نزاکت هم ده حزین شاعیره دیر. او، بو ژورنالین ترتیبیله مشغول اولاندان چوخ گومان کی، هانسیسا بیر شعریندن کئچیر.

«یادا دوشدو» ده نزاکتین ان گؤزل شعرلریندندیر. داواملی اولسون، اوغورلو اولسون! یادداشلار ابدی حک اولونسون!

یازیچی، ژورنالیست الووسط بشیرلی:

– «یادا دوشدو» ژورنالی نین خیدمتی عوضسیدیر. ژورنال اولدوقجا نفیس، دؤوقله ترتیب ائدیلمیش، اوخوجوسونون گؤزونو یولدا قویمايیب

Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خداآفرین

پئشکارلیقلا حاضرلانا راق چاپ اولونماسیندا امگی بؤیوکدور...

**فیلولوگیا اوزره فلسفه دوکتورو، یازیچی
سالاتین احمدووا:**

– اینسانلار بو ژورنالدان هم یارارلاندی، هم ده دوشونجه لرینی اۆز دیرلی اوخوجولاری ایله بؤلوشمه یه فرصت تاپدی. ژورنالین صحیفه لرینده بیر-بیریندن مارقلی، موختلیف سپکیده

مقاله لر، خاطیره لر، کچیک هنکایه لر و آز میقداردا گئدن شعرلر اۆز اوخوجولاری نین دؤوقونو اوخشایا بیلدی...

پروفئسسور قاضنفر پاشایئو:

– بیر نئچه قزئت و درگی نین دایمی آبونه چیسیم. نه گیزله دیم، هر سایی نین ان چوخ صبیرسیزلیکله گؤزله دیگیم درگی «یادا دوشدو» دور. اصل سؤز چلنگی اولان بو درگینی ورقله دیکجه اولوب کئچنلر گؤز اؤنونه گلیر، یادداش تزله نیر، اورک کئشمکئشلی آنلار یاشاییر...

دانشیر، اۆز رئاكتور همكارلاریندان یئنی نه لرسه اؤیرنمه یه چالیشیردی».

رشاد مجیدین اۆز بیر قزئتچی-ژورنالیست اولاراق همكار امگی نین چتینلیگینی ایدراک ائدیر، چتین یولون عذابینی قییمتلندیریر، او جومله دن باش رئاكتور نزاكت ممدلی نین فداکار امگینی. چاغداش دؤورده رئاكسییا كوللئكتیوی نین اۆز ایشینه مسئولیتینی اونوتمور...

میلت وکیلی، یازار ائلمیرا آخوندووانین فیکیرلری ده مارق دوغورور. او، قلم همکاری نین امگینه حؤرمته یاناشیر: «سیزین ماراقلی مؤلیفلرینیز وار و اونلار آرتیق دونیادان کؤچموش، ادبیات و اینجه سنتین قیزیل گئنئفوندوموزو تشکیل ائدن لیاقتلی شخصلر باره ده یازیرلار...

من ژورنالیست بوتون كوللئكتیوینه داها چوخ رنگارنگ موضوع و سوژئت، یئنی قهرمان و یئنی لاییهه لر آرزو ائدیرم. همچی نین، داها گئنیش اوخوجو آودیتورییاسی دیله ییرم».

«یادا دوشدو» دن دانشاندا ژورنالیست ایراده خانیم ساریئووانین آدینی چکمه یه بیلرم. بو در-گی نین نزاكت ممدلی ایله یول گلدیگینی یاشامیش، دفعه لرله توخونموش و تسیسچیدن (ئلجه ده باش رئاكتوردان) گئنیش موصاحیبه آلمیشدیر، ماراقلی مثله لره جاوابلار آلمیشدیر:

سوال: - نزاكت خانیم، من بئله دوشونورم کی، نه قدر شعیردن دانشانیز دا، آنجاق اورگینیز «یادا دوشدو» ژورنالی نین یانیندادیر.

جاواب: - بلی، تامامیله دوغوردور. ایندییه قدر اوچ شعیرلر کیتابیم ایشیق اوزو گؤروب. پوئزیا دا منه چوخ دوغمدیر. آنجاق بو کیتابلاردا تام اؤزومو تاپا

واختیندا گؤروشونه گلیر. و بوتون بو ایشلرین یئرلی-یئرینده، یوکسک سوییه ده گؤرولمه سینده تسیسچی نزاكت خانیم ممدووانین رولو دانیلمازدير. او، هم ده یئتکین قلم صاحیبی، ایستعدادلی شاعیر کیمی ژورنالیست هر نؤمره سینده بنزرسیز ائتودلری، شعرلریله چیخیش ائدیر...

«یادا دوشدو» یه قییمت وئرلر سیراسیندا شاعیر رامیز قوسارچایلی، پوبلیسیستلردن گولاره مونیس، یازیچی-دراماتورق فیروز مصطفی، یازیچی راصیم گنزه لی، شاعیر قدیر ترتلی و باشقالاری، هابئله آوروپادا و تورکییه ده یاشایان سویداشلاریمیزدان محرم کووات، رنکینا هوئر، حاسان آکار، حورییه ساراج، تامیلا عباسخانلی-الیئوا، ائلنوره قدیرووا اۆز اورک سؤزلرینی ایفاده ائتمیشدیر.

تانیمیش شاعیر، یازیچیلار بیرلیگی نین کاتیبی، «۵۲۵-جی قزئت» ین باش رئاكتورو رشاد مجید هم نزاكت ممدلی نین ادبی و پوبلیسیست یارادیجیلیغینا حؤرمته بسله میش، اوغورلارینا سئوینمیش، هم ده «یادا دوشدو» درگیسینه اۆز مؤوقئیینی بیلدیرمیشدیر: «منی درگیده هر شئیدن آرتیق خاطیره-مئموار ژانریندا یازیلار جلب ائدیر. یازیچیلارین، شاعیرلرین شخصی خاطیره لری، یاخود موختلیف مئموارلاردان پارچالارین چاپی اوخوجولارین ماراغینا سبب اولور... عئینی زاماندا ژورنالیست تسیسچیسى و باش رئاكتور مواوینی نزاكت ممدووانین دا حساسلیغی، دیقتی اۆز بحرہ سینى وئریر» - یازیر. رشاد مجید اؤتری خاطیره نی خاطیرلادیر: «۲۰۱۳-جو ایله اسکیشهره اونودولماز بیر سفریمیز اولموشدو. همین سفر بویو نزاكت خانیم تجربہ سینى بؤلوشور، درگی نین فالتیندن

بیلمه دیم. «یادا دوشدو» نو عرصهیه گتیرندن سونرا
حیس ائتدیم کی، آرتیق اؤزومو تاپمیشام، ایچیمده
خوش بیر راحتلیق وار.

سوال: - سهو ائتمیرمه، خاطیره-مئموار دست-
خطینده اولان یئگانه ژورنالدير. بو درگی نئجه
عرصهیه گلدی؟

جواب: - بو ژورنال باشقا ژورناللاری تکرار ائتمیر.
دئییم کی، مئموار ادبیاتی بوتون خارجی اؤلکهلرده
ان اوخوناقلی نومونه لر ساییلیر. اورادا اوخوجولاردا
نوستالژی حیس لر یارادان ادبیات، ژورنال چوخ
دئییل. بیزده ایسه وضعیت بیر قدر باشقا جور ایدی.
مئموار، خاطیره ژانریندا یالنیز تئئوویزیادا آرا-سیرا
وئرلیشلر وئریدیلر... کئچمیش بیزیم
یادداشیمیزدیر، بیزی گلجه یه آپاران موقدس
یولوموزدور. اونا گۆره ده منه بئله گلیر کی، «یادا
دوشدو» ده کئچمیش خاطیرلارنا دا او، گلجگین
ژورنالیدیر. بو گون نشر اولونور، آنجاق اوندان گلجک
نسیللریمیز بحرلنمه لیدیر...

سوال: - «یادا دوشدو» ژورنالی تاریخیمیزین بیر
پارچاسینی یارادیر، تبلیغ ائدیر. مؤلیفلرینیز
کیملردیر؟

جواب: - بابکدن، اوندان اولکی سرکرده لردن
توتموش چار اوردوسوندا خیدمت ائتمیش ظابطلره
و سووئت ایللرینده خیدمت گؤسترمیش شخصیتلره
قدر هامیسی حاقیندا ژورنالدا یازیلار وئیریک.
شمیستان نذیرلی نین بو ساहे ده اولان
آراشدیرمالارینی سیلسیله شکلینده تقدیم ائدیریک.
علمیرا آخوندووانین هئیدر الیئو حاقیندا سیلسیله
یازیلارینی اوخوجولار چاتدیرمیشیق... حسیناغا
قنیئوین بابک حاقیندا ماراقلی آراشدیرماسی

اوخوجولاریمیز آراسیندا بؤیوک عکس-سدا
وئردی...

مؤلیفلریمیزه گلینجه، عالیملر، تانینمیش یازیچی
و ژورنالیستلردیر، سؤز آداملاریدیر. دیرلی یازارلار
هر زامان صحیفه لریمیزده یئر آیییرییق. «یادا
دوشدو» ژورنالی نین آدی روماننیک، نوستالژی
سسلسنه ده اونون علمی-تاریخی مضمونونو اعتراف
ائتمه لیگیک. من درگی نین بیر اوخوجوسو کیمی
چاپ اولونان مقاله لر، مؤلیفلری،
اینفورماسیالاری ایزله ییرم. درین موندریجه لی،
تاریخیمیزین دوننکی (ئلجه ده چاغداش آب-
هاواسی)، شانلی صحیفه لر و رقله نیر. یازارلار
درگی نین نبضینی توتور، اورقانیزمین نئجه تنزیم
اولونماسینا جواب وئیریر، غورورلانیلار کی،
اوخوجولارینی راضی سالمیشلار. بو، هر بیر مؤلیفین
علمی نفوذوندان آسیلی اولمایان طلبدیر. چونکی
رئدعکسیانین یارادیچی کوللکتیوی نین، او جومله
دن، باش رئاکتورو نزاکت مممدلی نین
دونیاگؤروشو، پئشکارلیغی و طلبکارلیغی بونا ایمکان
یارادیر.

یازان مؤلیفلر ده عئینی آداملار دئییل -
رئدعکسیا اومیدینی اونلار باغلا سین، اصلا او
عالیملر، یازیچیلار، شاعیرلر، اینجه سنت خادیملری،
ژورنالیستلر و س. قلم آداملاری ندن و نئجه یازماق
لازیم گلدیگینی بیلیرلر، اوخوجو آودیتوریاسی نین
سایینی و سوییه سینی ده. آرتیق خارجی اؤلکهلر
«یادا دوشدو» یه آبونه چیدیرلر، اوخویوب
فایدالانیلار. اؤکمز حاقیندا تصووره بیله نیرلر.

«یادا دوشدو» ادبیاتیمیزدا دا گوزگو توتور، صحیفه
لرینده ن.حسن زاده، ف.قوجا، س.وه لیگنوا،

س.همدووا، م.نزاكت، ب.قاراجا، م.ناتيق، ش.نزيرلى،
و.يوسفلى و باشقا سيمالار موننتظم چيخيش
اثيرلر.

من ژورنالين سون سايلاريندان بيرينى (۲۰۱۸، ۲)
ورقله ديم و تسيىچى نين ايلك «اچيقلاماسى» نا
ساديقليگينى گوردوم. آذربايجان خالق جومهوريتى
نين ۱۰۰ ايلليگينه آيد نزاكت ممدلى نين
«الوودان كچن آزادليق» اهاته لى پوبليسيست
مقاله سى مارق دوغورمايا بيلمزدى. مؤليف شرقي
ايلك دئموكراتيك ريسپوبليكاسى نين كچديگى
عيرتلى و اؤرنكلى تاريخى يولا نظر سالير، ماراقل
فاكتلارى تحليل اثير، اؤز محاكمه سيني
اوخوجولارلا بؤلوشور.

يازيچى و ژورناليست رافيق هاجيئوين «من ائله
مائسترويام كى...» علمى دوشونجه لرى: موسيقى
رنگلى فونوندا (يلك دفعه تدقيق اولونور) خالق
شاعيرى رسول رضانين پوئزياسى حاقيندا گئنيش
مقاله سى اؤز اورينالليغي ايله سئچيلير.
ايتئدادلى گنج يازيچى ناطيق ممدلى نين
تانينميش يازيچى اليبالا حاجيزاده يه هسر ائتديگى
«من سندن سونرا اؤلجم...» يوشاق اووقاتين
محصولو دوشونجه لرى، ژورناليست-تدقيقاتچى
واسيف قوليبئوين «كاش او گونلر اولايدي»،
پروفئسسور معاريفه هاجيئوانين «...پوئتيك
ايفاده لر»، تئلژورناليست، شاعير بختيار قاراجانين
فرانسيز يازيچيسى آلئكساندر دومايا (اتايا) هسر
ايتديگى «آلكساندر دوما آذربايجاندا» و س.
يازىلارى ژانرلاريندان آسيلي اولمايلاق اوخوجونو
دويدوران محاكمه لردير، فيكىر موباديله لريدير.

«يادا دوشدو» نون داها بير خيدمتى ديقندن
ياينماماليدير؛ ديليميزين تميزليگيندن ايره لى
گلن ادبى و يازىلى ديل نورمالارينا ريات ائتمه
سيدير. خصوصيله، بديعى اثرلرين اوسلوب و ديل
زنگينليگيني قوروماسى، پوئتيكلىك، ائستئتيكلىك
آنلايشلارينا حؤرمته ياشماق كودئكسيدير. بونون
بير باشليجا سببى ده نزاكت ممدلى نين هم
شعير، هم ده پوبليسيستيكاسينا مخصوص اوسلوب
يئتكنيلگى و رنگارنگليگيدير.

محض بو خصوصيت منى ن. ممدلى نين
ياراديجيلىغي نين بير قولو اولان پوبليسيستيكاسى
ايله ماراقلانمايا ستيمول ياراتدى. بو پوبليسيستىكا
هانسى ميزترييله سئچيلير؟ سوالا اطرافلى جواب
آختماق ايسته مزديم، آما بعضى پاراللر آپارمالى
اولدوم، اونا گؤره كى، ن. ممدلى شاعيردير،
ادبياتين رومانتيك و پافوس قاناديندا داها ياخيندير.
بلليدير كى، بديعى اثرلرده ديل و اوسلوب يازيچى
نين (يازارين) بديعى قايه سى نين حركت
فورماسيدير، وارليغي موشاهيده اثير، مقصدى نين
تصديقى اوچون اوبرازلارى آخترير، جانلانديرير.
اوسلوب ياراديجيلىغين بئله بير گئديشونده اونون
تركيب حيصه سى اولوب، فيكرين اينكيشافيني
شرطلنديرير. بو ايسه شاعيرين (يازارين) حيات
كونسئپسياسيندان: حياتا موناسيبتيندن،
دونياگؤروشونون سوييه سيندن و پرئدمته ياشما
طرزيندن آسيليدير. بو گئديشده يازار آدام موضوويا
پوبليسيستدن فرقلي اولراق صيرف رئاليست
يانشمير، اوبرازلارى داها سربستدير. ژورناليست
(پوبليسيست) ايسه فاكلاردا داها گئرچكدن يانشير،
قهرمانى نين معنوى عالمينه هرچند، لاقئيد قالمير،

اولانا اساسلانیر و نئجه یازیا آلاجاغی ایله دیلیندن، اوسلوبوندا آسیلی اولور. لاکین اونون اوچون ادبی-بدیعی قاداغالار یوخدور، حتی پوبلیسیست کشفلر ده ائدر، حیاتین ضیدیتلی طرفلرینه ده یان آلا، اؤزونویفاده یه نایل اولار، دیلین رنگارنگلیگیندن اوستالیقلا یارارلانا. بئله لیکله، پوبلیسیستیکا حیاتی ایدراک فورمالاری باخیمیندا فرقله نیر. اونا گؤره ده بدیعی تفککورو داها زنگین پوبلیسیستلر یازیلاریندا لاکونیکلییه، فیکرین تصویرده ایفاده سینه، اوخوجوسونا آنلاشیقلی چاتدیریلماسیندا داها چوخ اوغور قازانیلار.

بو سؤیله دیکلریمه اوزون ایلیلک ژورنالیستیکا تجروبو، پوبلیسیستیک مقاله لریمه (وه کیتابلاریمدا) نایل اولموشام. محض نزاکت خانیمین بو ژانردا یازیلاریندا شاعیرلیگی (بدیعی تخییولو)، موشاهیده قابیلیتی و ائلمه بلدلیگی بؤیوک رول اوینامیشدیر. ن.ممدلی نین آدینی چکدیگیم «الوولاردان کئچن آزادلیق» علمی-پوبلیسیست مقاله سی نین آدینا دیقت یئتیرسن، مؤلیفین بدیعی یاناشماسی (موضوعیا) باشلیقدان باشلامیشدیر. گومان کی، صیرف ژورنالیست «الوو» سؤزونو آکادئمیک سسلنن بیر سؤزله عوضله یهردی. مؤلیف مصطفی آغا وکیلوودان ائیقراق گتیریر و بو تئزیسین کؤکلی اوستونده آجای بیتیریر.

ن.ممدلی تاریخی متلردن قاینالانما آذربایجان خالق جومهوریتی نین مییدانا گلمه ضرورتینی، گؤرکملی آزادلیق فدایلیری نین سیاسی ایراده لرینی نومایش ائتمه لرینی، ح.ب.توپچوباشوو، ن.ب.آغایئو، ن.نیرمانوو، م.ه.رسولزاده،

ف.خ.خویسکی، ه.ب.آغایئو، ح.ب.حسینزاده کیمی اؤلمز شخصیتلرین فالیی-یتینی سجییلندیرمیشدیر. بو مقاله ده اوریژینال یاناشمانین - قییمتئرمه نین شتیرخلرینه راست گلنیر: «خخ عصرین اوللرینده آرتیق آذربایجان اوچون یئنی اوفوقلرین آچیلماسیندا خبر وئیردی ایجتیمای-سیاسی وضعیت. بو ادبی-ایجتیمای قووه لر (موللیف آدلارینی چکدیگیم شخصیتلری نظرده توتور. - آ.آ.) اصلینده حاجی زئینالابدین تاغیئوین تاثیر دایره سینده ایدی. و اونلارین فال حیات مؤوقئی توتمالاری اوچون تاغیئو ماددی ایمکانلارینی اسیرگمیردی. ائله ده او، دیگر نئفتخودالاری دا آذربایجاندا ایجتیمای اوپانیشین تکاملونده ایشتیراکا دعوت ائدیردی»...

ن.ممدلی آذربایجان دخ-نین واریشی اولراق میللی مستقیللیگیمیزین برپاسینا بیر کئچید کیمی حیاتیمیزداکی نایلیتلردن بیر ده «رئسپوبلیکا خاطیره کیتابی» نین تسیسیدیر. بو قییمتلی خزینه باش رئاکتورون دئدیگی: «ایکینجی دونیا موخاریبه سینده، موخاریبه دن سونرا حربی موناقیشه لرده، افغانیستان و قاراباغ موخاریبه لرینده شهید اولموش آذربایجانلیلارلا باغلی یادداش کیتابی کیمی یازیلیب».

مقاله ده اوسلوب اوریژیناللیغی، نئجه، هانسی فورما ایله یاناشمیشدیس (فابولا سپکیسینده) سونلوق دا همین روحلا بیتیر: «سؤزومون سونوندا بیر داها خاطیرلادیرام: آذربایجان خالق جومهوریتی نین گنج داخیلی ایشلر نازیری مصطفی آغا وکیلو «سونگولرین اوجوندا آزادلیق گتیریلیمیر» - دئمیشدی. آما آزادلیق ذکا، گوج، قودرت، جان

نسیللردن یئنی نسیللره اؤتورولموش میراثلار ایچریسینده اخلاقی ائتیک ایرس بؤیوک یئر توتور و منجه، هر بیر یئنی نسیل بو ایرسدن فایدالانا بیلر و فایدالانمالیدیر».

بو کلمه لره سادلؤوح لوکله و شاعیر ایلهامی نین دیکته سیله یاناشماق دوزگون اولمازدی، بو سؤزلر بیر شخصیت حاقیندا تام بیر بوتؤولوک یارادیر. هانسی کی، بو گون بلالی خخی اسرده بئله اینسانلاری آز سونرا چیراقلا آختاراجاقلار - سؤزه ضامین دورورام. چون من ده ناهید موعلیمی تئلئویزیایا آیاق باساندان (۱۹۸۳-جو ایلدن)، «پئداقوگیکا» و «زیا» وئریلیشلری نین یارادیجیسی، متن مؤلیفی و آپاریجیسی اولدوغوم واختدان تانیمیشام، دوزلو-مزه لی سؤزلرینی انشیتیمیشم... اونون سون درجه گوجلو یادداشی واردی و موعاصیرلری حاقیندا صمیمی خاطیره لرینی اوخوموشوق...

نزاكت ممدلی ناهید هاجیزادنین فالیی-یتینی ایشیقلا ندیرماقلا یاناشی، اونو بیر یازیچی کیمی ده اوخوجولارین نظیرنه چاتدیریر. نزاكت خانیم یازیر کی، مکتبلی ایکن یازیچی نین «پاییز لئیسانلاری» کیتابینی اوخوموشدوم. اثرلرینده ایشیقلی اینسانلاری باشینا ییغیر، اونلارین خیرخواهلیغیندان، وطن سئوگیسیندن، اینسانپرورلیگیندن اوخوجوسو ایله صؤحبت ائدیر.

ساغلیغیندا قلمه آلینان اوچئرکده بو گون ناهید هاجیزادنین یوخلوغو بیزه یوخو کیمی گلیر، یاشاییر، یازیر و هر گون ایش و اختی «ازربایجان» نشریاتی نین ۵-جی مپرتبه سینه آغیر-آغیر قالخیر، سالاملاشیر و اؤز ایش اوتاغینا کئچیر. نزاكت خانیم

دئمک، هم ده سونگو ایله قورونور. بو، آلولارلدان کئچن آذربایجان آزادلیغی نین حاقیتیدیر. نزاكت ممدلی نین یارادیجیلیغیندا اوچئرکله، زاریسووکالار، موصاحیبه لر و سایر ژانردا قلمه آلینان یازیلار چوخدور، اؤز دست-خطینی ساخلا میشدیر. اوزون ایللر بیرگه چالیشدیغی «یادا دوشدو»نون ایلک رئداکتورو (تاسیسیچی ن. ممدووا)، یازیچی و دراماتورق ناهید حاجیزاده نین یوبیلئیلرینه (۷۵ و ۸۰) ایکی شعر حسر ائتمیش:

یئتمیش بئش باهاردیر سن یول گلیرسن،

یوللار یول یورغونو ائتمه ییب سنی.

داغلاردان سوزولن بولاق کیمیسن،

تیکانلار یولوندا بیتمه ییب سنین. - یازمیشدیر.

گؤزل شخصیت، ایستعدادلی یازیچی، ناشیر ناهید هاجیزادنین سکسن ایللیک یوبیلئینه «سکسه نینجی باهار» اوچئرکینی یازمیش، بو ایشیقلی آدمین داخیلی پورترئتینی جیزمیشدیر. نزاكت ممدلی بو گون اونون صمیمیتیندن، خیرخواهلیغیندان، ایجتیمای فالتیندن اورکله دانیشیر، اونون اؤزونه اولان قایغیسینی خاطیرلاییر: «طالئیمدن چوخ راضیام کی، من ناهید حاجیزاده ایله ۲۰ ایله یاخیندیر رئسپوبلیکا خاطیره کیتابی رئدعکسیاسیندا بیرگه چالیشمیشام. اونونلا هر گون اونسیته اولموش، اونون معنوی عالمینی آز دا اولسا موشاهیده ائده بیلیمیشم. اوندان چوخ شئی اخز ائتمیشم، بو موشاهیده لردن و اوخودوغوم کیتابلاردان اؤیرندیکلریم منی بو قناعته گتیرمیشدیر کی، کئچمیش نسیللرین اخلاقی تجروبه سینه بیگانه قالماق اولماز؛ کئچمیش

بئله بیر تصوراتی ایستکدن، صمیمیتدن، اونوتقان اولمادیغیندان یارادا بيلمیشدیر...

شاعیره نزاکت مەمەدلی ساغلیغیندا «سکسه نینجی باهار» شعیرینی یازمیش و ناهید موعلیمه، اوستادینا اوخوموشدور. سون بندینی پیچیلدا ییرام:

سن اصل ضیالی، سن اصل اینسان،
یاشادین عقیده ن، آمالین اوچون.
یاشا، داغلار اوغلو، یاشا هله سن،
بو سکسن دئیگیکن ندر سنینچون؟

نزاکت مەمەدلی بیر نئچه دفعه قارداش تورکییه ده سفرده اولموش (بعضیسینه رسمی دعوت آلمیشدیر)، ایجتیماعی ییغینجاقلاردا ایشتییراک ائتمیش، «یادا دوشدو» ژورنالی نین تمثیلچیسی کیمی ضیالیلارلا، ادبی ایجتیماعیتله گۆروشموشدور. تورکییه همیشه قوینونو بیزه آچمیشدیر، خیرخواهلیغینی اسیرگه میشدیر. یوزلرله گنجلریمیز اونون نفوذلو اونیورسیتتلرینده بو گون ده تحصیل آلیرلار، پوختلشمیش موتخصیص کیمی وطنه قاییدیرلار...

نزاکت خانیم تورکییه ده اولارکن یارادیجی شخص کیمی موشاهیده لر آپارمیش، تصوراتینی زنگینلشدیرمیشدیر. بلکه ده سفرده اولانلارین بیر قیسمی قلم آدامی اولمادیغیندان، بیر قیسمی نین اووقاتی هئچ اونو قانع ائتمه دیگیندن (موالیجه یه احتیاجیندان)، بیر قیسمی ده تنبلیگیندن تصوراتینی یادگار قویماق ایستمه میشلر. بونلارین اووقاتینی قینامیرام. لاکین سۆزو اولانلار سۆزون گلشیندن قاچمیرلار. نزاکت خانیم هله ۲۰۱۳-جو

ایله خوجا نسرردی نین دوغولدوغو یورددا - اسکیشهرده، «قدیم تاریخی آبیله لریله آچیق سما آلتیندا جانلی موزه اولان بو اسرارنگیز مکاندا باهار فسلینده اولماسی شاعیره یه «سکیشهر» شعیرینی پیچیلدامیشدیر:

تورکون قدیم دییار یسان اسکیشهر،
هر داشیندا تاریخی نین یادداشی وار.
دئدی: " جاھان مرکزیدیر اسکیشهر "،
گزدی خوجا نسرردی نین دییار-دییار.
قار تالقونماز اوجا-اوجا قالالارین
نئچه-نئچه دؤورلرین شاهیدیدیر،
نئچه-نئچه ظفرلرین صاحبیدیر...

ن.مەمەدلی «منیم سئودیگیم تورکیه» یول قئیدلرینده (۵۲۵-جی قزئت، ۱۲.۰۴.۲۰۱۳) آلیان تصوراتین شعیریتینی دویوروق. یول یولداشلاریندان تانینمیش ضیالیلاریمیزدان رشاد مجید، ژورنالیستلردن آیدین قولیئو، پروین، ایمان مجیدوو، اعتیبار قوربانوودان عیبارت هئیتین صمیمیتی. سفرده اینسانلار بیر-بیرینی تانییر، داها چوخ اونسیت باغلاییر، یاد اؤلکه بئله سنی داریخماغا قویمور.

نزاکت خانیم بو قدیم شهر حاقیندا تدقیقات خاراكتئرلی اینفورماسییا چاتدیریر: خوجا نصرالدین ۱۲۰۸-جی ایله اسکیشهرین سیوری حیصارله باغلی اولان هورتو کندینده دوغولموشدور. خوجا نسرردین او دؤوره خاص موکمل دینی تحصیل آلمیشدیر. سونرالار اؤزو موعلیملیکله، هابئله

بیر ائکسپوناتی ائله اوستالیقلا تقدیم ائدیrlر کی،
 باخدیقجا باخماق ایستە بیرسن. تصوور ائدین کی،
 اوچموش تاریخی بینانی ائله همین وضعییتده
 ساخلاپیرلار، اونو گۆز بېگی کیمی قورویورلار کی،
 تاریخ یاشاسین. توریستلره ده، قوناقلاردا اونو اصل
 تاریخ کیمی تقدیم ائدیrlر».

نزاكت خانیمین سۆزونه قوۋوت اولاراق بونون
 جانلی شاهیدییم. ۲۰۱۶-جی ایلده سههتیمله باغلی
 تورکییه نین ایستانبول شهرینده پروفئسسور آباچی
 اوغلو اوفوق بیین شخصی نزارتیه پولیکلینیکا
 موالیجه کورسو کئچدیم. ۵۳ گون عرضینده چوخ
 شئیلری یاخیندان موشاهیده ائتدیم، هر گون
 گئدیپ-گلدیگیم یولون کناریندا، دنیزین آغزیندا،
 کۆرپویه آز قالمیش قالادا تورکلر دوشمنی ایچری
 بوراخماق اوچون ایستحکام قورموشلار، اسکی
 یادیگار اولان کۆهنه توپو گۆز بېگی کیمی
 ساخلامیشلار.

پولیکلینیکا پروفئسسور اوفوق بی اوشاقلی آنانین
 کولیاکاسینی بیرینجی مرتبه یه ائندیرمک اوچون
 اۆزو بو ایشی گۆروردو، بو یاردیمیندان لذت
 آلیردی... کیرایه ده قالدیغیم منزیلده بله دییه
 لیک ایشی واردی. ائو صاحیبه سی (و دا کیرایه
 نیشیندی) بیر اورتا یاشلینی قبول ائله دی،
 سالاملاشیپ آیلشدی و سنه دی قوولوغوندان
 چیخارتدی، بعضی یئرلره ایمضا آتیلدی، استاندارت
 ورقلری وئریپ گئتدی. من سوروشدوم کی، بو
 شخص کیمدیر؟ - بله دییه نین مسؤل
 ایشچیسیدیر، قئیدلی-یاتلا باغلیدیر، - دئدی و
 علاوه ائله دی کی، بو شهرده ساکینلر بله دییه
 ایداره لری نین قاپیلاریندا واخت ایتیرمیرلر...

تصروفاتلا مشغول اولموشدور، اؤولادلاری دونیا
 گلمیشدیر. ۷۶ یاشیندا (۱۸۸۴) دونیاسینی
 دییشمیشدیر.

تصوراتدا نزاكت خانیم تاریخین وطنسئور
 یادداشینا توخوناراق یازیر کی، اسکیشهرین
 اینسانلاری بیر کئچمیش هاواسینا، نوستالژی
 دوغولار کۆکلنمیش کیمیدیلر. هر بیر کس دوغما
 مملکتیه فخر ائدیر، غرور حیسسی دویور. بورادا، بو
 افسانوی شهرده، موختلیف مدنیتلرین قوۋوشدوغو
 یئرده آدام اۆزونو اوزاق کئچمیشین قوینوندا حیس
 ائدیر. آلبان، بیزانس مدنیتی نین ان گۆزل نومونه
 لری بورادا قورونوب ساخلانیلیر.

ماراقلی بیر دئتال: نزاكت ممدلی نین اصل
 وطنپرورلیک، سوی-کۆک سئورلیگیندن، گئن
 یادداشینان دوغان تورکلوگو ایله اۆیونمه سیدیر،
 بونو او، آلدیغی و یاشادیغی دوغولاردان
 قازانمیشدیر: «اینسان بو مملکتده تورک اولماسی
 ایله غرور دویور. سیویلیزاسیانی مرکزیندن بیر
 اولان بو مملکتده آددیمباشی قارا یاخماغا چالیشانلار
 دئمک ایستە بیرسن: «تورکییه نی - آنادولونو
 باشندان-آیاغا گزیپ دولان، گۆروب حئیرت
 ائتدیکلرین باره ده عدالتلی کونوش» - یازمیشدیر.
 نزاكت خانیمین خاصیتیندن ایره لی گلن دیگر
 بیر گۆروم اونون قانونلار درین حۆرمتیدیر، بو، ائله-
 بئله ده فورمالاشیر. حیاتی ساده اؤتوشمه میش،
 موختلیف اینسانلارلا قارشیلشمیش، قانونلارین
 فالیت مئخانیزمینی بیلاواسیته گۆرموشدور: «
 اسکیشهرده، عومومیتله، تورکییه ده ان چوخ
 خوشوما گلن قانونلار حۆرمتدیر. یئرلی بله دییه
 لرین ایشلری منی حئیرته گتیردی. بورادا کۆهنه

چاندیرماق ایستمه دیم، اونلارین خوش اووقاتینی
«یارالاماغی» روا بیلمه دیم...

اوچونجو دئال شاعیر-قادى نین، آنانین، واختسيز
آتا ایتیرن نزاكت ممدلى نین بو تصوراتین اونو
دویغو-لاندیرماسیدیر. و آیریلاندا بو شهردن شاعیر
عاریف نیهات آسیدان بو میصراعلاری
پیچیلداماسیدیر. شاعیری شاعیر داها یاخشی دویار:

نازلاردا دیلئک واردی، اداالاردا سیحیر،

سئودیم سئنی هر شئیینله ائی اسکیشتهیر.

گول گیبی توتئن آکشاملارین نه شاهانه یدی،

اوفکوندا دومان داغلاری، کویونوندا نهیر!

خالق یازیچیسی، آکادئمیک میرزه ایبراهیموو
تقدیم ائتمه یه اصلا لوزوم گؤرمورم. سون درجه
میللی یادداشا و تفککوره مالیک، سسری
ایدئولوقلارینی سارسیدان «آذربایجان دیلی» کیتابی
(وول مقاله شکلینده) هله ده دیلیمیزین کئشیگینده
دایانماقدادیر. بو اثری یازیچیلیق بیر یانا، آذربایجان
سسر عالی سووئتی نین سدری میرزه ایبراهیموو
۱۹۵۶-جی ایلده (سهو ائتمیرمس) یازمیش،
سووئت سیستئمی قارشیسیندا سرت مؤوقییینی
گیزلتمه میش، دیلیمیزی فئئومئئلشدیرمیشدیر...
بیز، بیزدن سونرا گلن نسیللر م.ایبراهیموون
رومانلارینی، هئکایه لرینی، پیئسلرینی اوخوموشوق،
ادبیاتا آفاق آچمیشیق.

آکادئمیک-یازیچی نین علمی ایرسی ده ماراق
دوغورموش، عالیمیر یئتیشدیرمیشدیر، حاقیندا
کیتابلار یازیلیمیشدیر. بونلاردان بیرى ده گؤرکملی
ادبیاتشوناس، حساس و صمیمی اینسان،
پروفئسسور تئیمور احمدوودور. او، میرزه

من هله ده فیکیرلشیرم کی، بیز خارجی
اؤلکهلردن یالنیز منفی وردیشلری گؤتوروروک. بله
دییه نوماینده لریمیز ده، خستخانالاریمیزدا
چالیشان عادى حکیملر ده بئل... قدیم تیکیلیرلی
اوچورماقدا ایسه ماهیریک! دوشمن کسيلمیشیک،
اونا گؤره کی، اوچورولان اراضی بوشالیر و تیکینتی
ماقناتلاری نین الینه فورصت دوشور! اونا گؤره کی،
یاخشی گلیر یئری یارانیر. اونا گؤره کی، بیر قروپ
رسمیلر اونلارین آرخاسیندا دایانمیشدیر! من
ایستانبولدان آلدیغیم زنگین تصوراتیمی
«ایستانبولدا ۵۳ گون» کیتابیمدا (باکی، ۲۰۱۷)
گئنیش تصویر ائتمیشم...

«منیم سئودیگیم تورکیه» قئیدلرینده دیگر بیر
دئال نزاكت خانیمین کؤورک، کدرلی موشاهیده
سیدیر: «اسکیشهردن قیاساق باغلامیش یارامی
کؤز-کؤز ائدن بیر خاطیره ایله ده قاییتدیم.
اورگیمی شان-شان ائدن، منی گؤز یاشلاریم غرق
ائدن او قیزلا «نامون» اوتئلی نین رئسپسیونوندا
تانیش اولدوم. او، بو اوتئلده چالیشیر. سلیقه-
ساهمانی، شیرینلیگی، خوش تبسسومو، دوغمالیغی،
سیمسارلیغی، گولر اوزو ایله کؤنلومو اوخشیان گولر
آدلی بو قیز همیئرلیمیزدیر. بلکه ده ناکام
والیدئینلری آدینی گولر قویوبلار کی، اوزو گولسون.
آما اونون اوزو گولسه ده قلبی قم پنجره سییدی. بو
طالعسیز قیز سن دئمه، بیزیم قاراباغدان -
خوجالیدان اسکیشهره گلیب چیخیب. آتاسی،
آناسی، باباسی، قوهوم-عقرباسی خوجالی قتلیامیندا
شهید اولوبلار... داها دیگر معلوماتلار وئرن نزاكت
خانیمین عذابینی یاشادیم و سونونو اوخوجولارا

موقاييسم ن.ممدلى نين مقاله سینه بيرباشا دخلى اولماسا دا، يازى مانعراسى فيكریمه اساس وئير. مؤلف مونوقرافيانين تحلیلى فونوندا ميرزه ابراهيموون عیبرتلى حیات و یارادیجیلیق یولونا ایشیق سالیر. بئله کی، یازیچی نین جنوبی آذربایجانلا آکتیو فالیتی نین اؤزو بیر تاریخچیر، بونولا برابر بو شخصیتین معنوی کثیفیتلری، اطرافى ایله اونسیتی نه تئیمور احمدوون، نه ده نزاکت ممدلى نین دیقتیندن کناردا قالمامیشدیر.

پروفئسسور تئیمور احمدوون شخصیتی و یارادیجیلیغی نین اؤزو بیر کیتابدیر، رهبرلیک ائتدیگی و باش رئاكتورو اولدوغو «رئسپوبلیکا» قزئتى نین اوخوجو آودیتوریاسی قازناماسی دا بیر فاکتدیر. بؤیوک دؤولت خادیمی، یازیچی، دراماتورق نریمان نریمانوون آردیجیل تدقیقاتچیسى کیمی ده عالیم بو شرفه – آراشدیرمایا تام لایققدیر.

نزاکت ممدلى نین ادبی-نظری دونیاگوروشو اونون پوبلیسیستیکاسیندا خصوصی یئر توتور. بو جهتی قئید ائدریم و خالق شاعیری رسول رضانین پوئزیاسینا موراجیتی ده دیقتیمیزی جلب ائتدی. «وانقارد روحلو رسول رضا پوئزیاسی» آنالیتیک مقاله سی («۵۲۵-جی قزئت»، ۲۰۱۶.۵.۰۷) ده یوکسک سوییه ده گؤرکملی شاعیرین یارادیجیلیغینا روحی محبتدن خبر وئیر. ایلك تقدیماتیندا اوخویوروق: «رسول رضا پوئزیاسی دؤورو، زامانی، خالقین حیاتینى و موباریزه سینی، بونولا یاناشی حیاتین جانلی لؤوحه لرینی بدیی حاقیقت، پوئتیک ماهیت کونتئکستینده اینیکاس ائدیر. اونون اثرلرینده موعاصیرلیک دوغوسونون بؤیوک گوجو و قودرتی هئیرانلیق دوغورور. او،

ایبراهیموون ایلك آسپیرانتی سایلیر. ماراقلی و عیبرتامیز بودور کی، اوستادینی اونوتمامیش «اکادئمیک میرزه ایبراهیمو» مونوقرافیاسینی نشر ائتدیرمیشدیر. تئیمور موعلیمین بئله شرفلی ایشی

اونون خاراكتئریندن ایره لی گلیر.

بو کیچیک حادیشه نی خاطیرلاتماقلا نزاکت ممدلى نین همین اثر حاقیندا «بنزرسیز شخصیت، گؤرکملی ادیبه وفا بورجو» مقاله سینی («۵۲۵-جی قزئت»، ۲۰۱۵.۸.۱۲) خاطیرلاتمالی اولورام. رئسنزیانین (رگین، فیکرین، موناسیبتین) یازیلما اوسلوبو مؤلفیندن (اثرین) و مؤلفین (رئسنزیانین) آسلیدیر. دوزو، من رسمی اوسلوبا داها چوخ اوستونلوک وئرن بئله میللی مقاله لری ائله ده قبول ائتمیرم، تبیی کی، ایستیشالار وار، آنجاق بئله یازیلاردا دا بیر شعیریت، بیر شیرینلیک، بیر احوال اولمالیدیر. اوخودوقلاریمیز آراسیندا وق.چئرنیشئوسکی نین «صنعتین وارلیغا ائستتیک موناسیبتلری»، و.کوزنتسوون «البئرت اینشتین»، لئونید قروسسمانین «دوستوئوسکی» علمی کیتابلارینی او قدر اووقاتلا اوخویورسان، تکرارن ده قاییدیرسان.

ر.رضانین لیریکاسیندان دانیشر، مشهور «رنگلر» سلسیله لی پوئزیا نومونه لرینی «بوتۇلوکده ادبیاتیمیزدا بۇیوک ادبی حادیثه» کیمی سچییلندیریر، اساس-لاندیریر و بو «پوئتیک نومونه نی زنگین صنعت دونیاسی نین سحرلی قاپیسی کیمی سچییلندیریر»، «پوئتیک کود» آدلاندیریر، آشاغیداکی میصرالاری نومونه وئیر:

رنگلرین ده موسیقی کیمی

آهنگی وار.

آغرینین، سئوینجین، اومیدین ده

رنگی وار.

دوشوندوکجه آچیلیر

الوان صحیفه لری رنگلرین.

جانلانیر گۇزوموزده رنگله

عمر، موباریزه نین،

قلبین، نیفرتین، گئجه نین، سحرین

و اینسان طالعی نین.

زمانین، بوتۇلوکده دونیانین بیر سیرا مثله لرینه مودریکجه سینه، اۇنجول دونیاباخیشیلا یاناشاراق، حادیثه لری اۇزونمخسوس شکیلده بدیعی صنعت مستویسینده دولغون پوئتیک عومومیلشدیرمه لرله جانلاندیریب». ایقتیباس گتیردیگیم بو فیکیر، ظنیمجه، رسول رضا پوئزیاسی نین فلسفه سینه خئیلی ایشیق سالیر. «نون بۇیوک موتفککیر، اوستاد صنعتکارین صنعتکارلیغی ایله باغلیدیر» یاناشماسی حاقیققدیر، بیر اوخوجو کیمی ایدراکیدیر.

ن.ممدلی نین شاعیر اولاراق یاشادیغی حیسلردن و یازدیقلاریندان ایره لی گلن بیر فیکرینه ماراغیم دا آرتدی و یازیر کی، شاعیرلردن دانیشارکن چوخ واخت اونلاری یاشا گۇره یاشلی، اورتا و گنج نسیللره بۇله رک بونولا موعین معنادا اونلارین یارادیجیلیق فالتینی تعین ائدیرلر. منجه، بو بۇلگو صیرف شرطیدیر. منه اعتیراض ائدیب دئییه بیلرلر کی، صنعتکارلیغین یولو اوزون ایللرین گرگین امگیندن کئچیر. بو شکسیدیر، لاکین بو دا شکسیدیر کی، یارادیجی اینسانین گرگین امگی یالنیز او واخت اوغور قازانا بیلر کی، بو امگین مایاسیندا ایستعداد و شاعیرانه خیصلت دورسون.

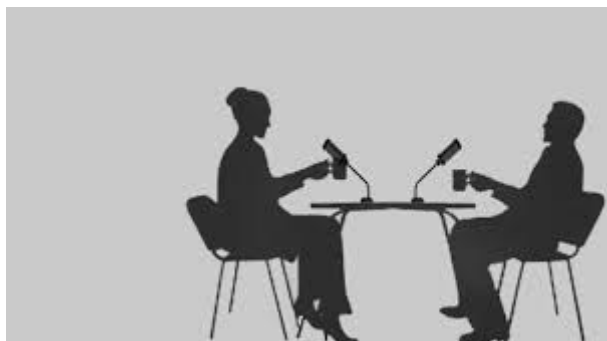
اوبیئکتیو یاناشمادیر و بۇله بیر دوشونجه ده دایانین کی، ایستعداد او حالدا معنوی-ماددی چئوره سینی گئنیشلندیریر - شاعیرین (یازیچی نین، عالیمین و س.) شخصیتینی شرطلندیریر، شرطی یئرله بۇلمور. نزاکت ممدلی رسول رضا پوئزیاسی نین کونتئکستینده و اۇز پراکتیکاسی زمینینده «یستئداد» آنالیشینا دا بیر آیدینلیق گتیریر.

پوئزیا طالعین منہ وئردیی

پایدر

ایکی مصاحبه

آپاریجی: عنتیقه سمندر

نزاكت ممدلی: «یاشیدلاریم کوكلا آختاراندا من
کیتاب آختاریردیم».

زحمتکش اینسانلارین قایغیلاری دا چوخ اولور.
اوسته لیک، بو زحمتکش اینسان یارادیجی
اینساندیرسا، اوندا مسئولیت ده، دیقت ده، قایغی دا
چوخالیر. ادبیات ضعیف قادى نین چیگینلرینده
آغیر یوک ساییلیر. بو معنوی یوکو لیاقتله و هونرله
داشیان اینسان (قادین) مطلق کی، قیبتله
اولوناندر. بئله عالی ایراده یه مالیک اولان
خانیملاردان بیرى ده «جومهوریت»ین بوگونکو
موصاحیبی «یادا دوشدو» ژورنالی نین
تسیسچیسى، شاعیره نزاكت ممدلیدیر.

—نزاكت خانیم، اوخوجولارینیز
اوغورلارینیزدان خبرداردیر.
بلکه ایللر بویو چکدیگینیز زحمتین نتیجه
سیندن بیزه ده دانیشاسینیز...

بو میصراعلار پوئتیک اوریناللیغین ماهیتینده
احتیوا اولونان درین بدیی-فلسفی مطلبلرین و
زنگین مودئرن دوشونجه نین تجسسومودور، —
یازیر. نزاكت ممدلی گئیش آنالیتیک دوشونجه
سینده رسول رضا «پوئزیاسینی اؤنملی
ایندئکسلشدیرن خصوصیت اونون میللی-بدیی
ایرسدن، بدیی عنعنله لردن یارادیجیلیقلا بحرلنه
رک آذربایجان پوئزیا مکانینا یئنی ایستیکامت،
دوشونجه طرزى و مخصوصی دونیاگؤروشو گتیرمه
سیدیر» — دئمکله، دوزو، بو ایستعدادلی خانیمین
درین ادبی موشاهیده سینده ده یقینلیک گتیردیم.
بو یاناشمادا داها قادین ظریفلیگی آختارماق یوخ،
ادبیاتین، خصوصن، پوئزیانین قانونلارینا اویئکتیو
(یاناشما معناسیندا) یاناشمانی دویدوم. ن. ممدلی
نین رسول رضا کیمی نهنگ شاعیرین پوئزیاسینا
احتیاط اندید کئاردان یوخ، لاپ یاخین بوجاقدان
باخدیغینی قطعیلشدیردیم...

نزاكت ممدلی نین رسول رضا حاقیندا یازدیغی
«وانقارد روحلو رسول رضا پوئزیاسی» مقاله سی
سون ایللرین ان اویئکتیو دویوملو یازیلاریندان
بیریدیر.

یئکون اولاراق نه دئیردیم: نزاكت ممدلی نین
پوبلیسیستیکاسی نین محک داشی «یادا دوشدو»
اونیکال ژورنالین نشریندن (تاسیسیندن) باشلایب
صحیفه لرینده پوختلشمیش، مضمون و فورماجا
فورماتینی مودئرنلشدیرمیش (موجردچیلیکدن
اوزاق)، حیاتین و صنعتین ان ضروری موسئویسینه
چیخمیش، یئری گلنده ادبی-نظری مولاخیزله
لردن کئاردا داینامیشدیر، موشاهیده نین
شعیریتینی تاماملامیشدیر.

و چوخلاری طرفیندن اونودولان گؤرکملی ضیالیلارین موثبت معنادا تبلیغیندن دولایی یارانندی. ژورنالدا ضیالیدان فهله یه قدر هر کسه یئر آیریلیر. فرق ائتمز، فهله و یا یوکسک وظیفه لی اینسان اولسون، ان اساسی من ده آذربایجانلییام. بو ایشیمله میلّیمه و وطنیمه خیدمت ائدیرم.

بو ژورنالین اساس مقصدیندن بیرى ده کئچمیشیمیزی سیز نسیللره تانیتماق، بیز هاردان گلمیشیک و هارا گئدیریک آنلامینی ایضاح ائتمکدیر. بیز اونودولانلاری بو ژورنالدا خاتورلاماقلا اونلارا ایکینجی عؤمور وئریریک. هر کسین اوخوجو قیتلیغیندن ازیت چکدیگی بیر واختدا چوخ شوکور کی، بیزیم بئله پروبلئمیمیز یوخدور. بو ژورنال خئیر-دوعا آلماق اوچون آنار موعلیمین و فیکرت قوجانین یانینا گئتدیم. اونلار دا ژورنالین ادبیات اوچون و گلجک نسیل اوچون چوخ اؤنملی بیر ادبی حادثه اولدوغونو دئدیلر. چوخ ساغ اولسونلار کی، یوکسک دیر وئریم منی ایشیمده داها دا روحلاندیردیلار. فیکرت موعلیم دئییردی کی، نزاکت، بو ژورنالی بئله ساخلاماق چتین اولاجاق. آنجاق قورویوب ساخلایا بیلسن، ژورنال سنه اوغور گتیرجک. بئله ده اولدو. ژورنال حیاتیمددا چوخ بؤیوک روح یوکسکلیگینه سبب اولدو. بیر نئچه کیتابیم ایشیق اوزو گؤروب. پرنزیدنت تقاودونه، رسول رضا آدینا موکافاتا لاییق گؤرولدوم.

— ادبیات قادین اوچون چوخ آغیر پئشه دیر. ادبیاتین و عایله نین قایغیلارینی بیرلیکده او ظریف چیگینلرینیزده نئجه چکیرسینیز؟

— قادین اوچون ان چتین و ان مسئولیتلی پئشه آنا اولماقدیر. ینی قادین آنا کیمی اؤز

— من اساسن صؤحبّتیمنیزه «خاطره کیتابی» رئدعکسییاسیندان باشلاماق ایسته ییرم. اون بئش ایلدن چوخدور کی، بو رئدعکسییادا چالیشیرام. بو کیتاب آذربایجانین تاریخینده باش وئرن موناقیشه لر و موحاریبه لرده شهید اولان اینسانلار حاقیندا ائنسیکلوپئدیک توپلودور. بورادا امکداشلاریمیز جیددی آراشدیرما ایله مشغول اولاراق هلاک اولانلاری، اونلارین مزارلارینی و ایتکین دوشنلری آختاریب تاپیرلار. کیتاب گلجک نسیل اوچون موطلق گرکدیر. بو، یادداش کیتابیدیر. رئدعکسییادا اساسن فاناتلار چالیشیر. چونکی چوخ آز بیر امک حاقینا چالیشماق هر کسین ایراده سی نین و نفسی نین ایشی دئییل، آما بونو بیزیم امکداشلار باجاریرلار.

منیم بئش ایل اول عرصه یه گتیردیگیم (هله ده چاپ اولونور) «یادا دوشدو» ژورنالی بلکه ده بو کیتابین تاثیریندن یارانیب.

سؤز وگندن بو کیتابین ۱۴ جیلدی ایشیق اوزو گؤروب. ۱۵-جی جیلد ایسه متبه دهدیر. کیتابین ۲۰ جیلده چاپ اولونماسی نظرده توتولوب. «یادا دوشدو» ایسه منیم ایلرله بئینیمده ییغیلیب قالان

آتاسی نین اونا میراث قویوب گئتدیگی اردبیل
دردی آتامی سیزلادیردی.

**بابام دئدی او تایلییام،
دوغولدوغوم او یئرلرده قالیب ایزیم.
او ایزلری اؤپمک اوچون آتام گزیب
خیالیندا دیزین-دیزین، اردبیلیم.**

بیر ده اونی دئیردیم کی، هر بیر اینسانین قلبینده
وطن سئوگیسی وار. بو سئوگی اولویدیر، توکنمزدیر.
اولر بیز موحاریبه نی، سویقیریمی کینولاردان ایزله
یهردیک. آما بیز ۹۰-جی ایلرده قاراباغین اثرمنیلر
طرفیندن وحشیجه سینه تالانماسینی گؤزلریمیزله
گؤردوک، ۲۰ یانواردا باکی نین دارماداغین ائدیلمه
سینه شاهد اولدوق.

۲۰۱۳-جو ایلده تورکیه یه گئتمیشدیم. اوردا
اوتلین قئیدیات شؤعه سینده ایشله ین بیر قیز
گؤردوم، گؤزوم یاخاسینداکی آدا ساتاشدی و بو آد
منه چوخ دوغما گلدی - آدی گولر ایدی.
یاخینلاشیب دئدیم کی، سیزده ده قیزلارا گولر آدی
وئرلیر؟ او منه دئدی کی، سیز هارادان
گلمیسینیز؟ اؤزبه کی ستاندان؟ دئدیم کی، خئیر،
آذربایجاندان. قیز دئدی کی، من ده آذربایجانلییام.
آنجا بونو سون-رالار بیلیمیشم. ایکی یاشیندا اولاندا
خوجالی فاجیه سی باش وئردی. قونشولاریمیز
آخیسکا تورکلری ایدی. اونلار منی اؤزلری ایله
تورکیه یه گتیریلر. سونرادان منه دانیشدیلار کی،
سنین آتان، آنان - بوتون قوهوملارین خوجالی
سویقیریمیندا هلاک اولوبلار. بیز سنی هیمایه یه
گؤتورموشوک.

میسیسیاسینی یئرینه یئتیریرسه، دئمک باشقا
ایشلرین ده عؤدهه سیندن گله بیلجک. هر شئی
هلل ائتمک چوخ آساندیر یئر کی، اینسان
قارشیسینا مقصد قویسون. اینانین، ائودار خانیملار
وار کی، گون عرضینده ائولری نین ایشی بیتیر. آما
من ایشله مگیمه باخمایارق، بوتون ائو ایشلریمی
ائله نیظاملا ائدیرم کی، هئچ بیر چتینلیکله و
پروبلئمله اوزلشمیرم. عکسینه، ایشله مک یاخشی
معنادا منی نزارتده ساخلایر. حتّی اونی دئییم کی،
موعاصیر دؤورده تئخنیکانین اینکیشافی قادینا
ایشله مگی اوچون او قدر کؤمک ائدیر کی، اینسان
ال امگیندن ائله ده چوخ ایستیفاده ائتمیر. آنالار
بعضا اؤولادلارینی ایدمانا، رسم چکمه یه، رقصه و
موسیقی تحصیلی آماغا گؤندرمیرلر کی، اوشاغین
هوه سی یوخدور. قطعیین ائله دئییل، گرک بو
ماراگی اوشاقدان یاراداسان. بو ایسه والیدئین کیمی
آنانین وظیفه سیدیر. بوتون پئشه لرین ان چتینی
جمیته فایدالی اینسان یئتیشدیرمکدیر. بو پئشه
نین صاحبیلری ایسه قادینلاردیر.

**- یارادیجیلیغینیزدا وطن موضوعوسونا داها
چوخ راست گلمک اولور. بونون اساس قایناغی
هاراداندیر؟**

- اوشاق ایدیم، بالاجا بیر رادیوموز وار ایدی. آتام
همیشه موسیقی نین سسیندن تانییارق ایران
دالغاسینی توتوردو. رادیودا ایران موسیقیسینه
قولاق آساندا اؤزوندن بیختیار گؤزو دولاردی.
کۆرپه بیر اوشاغین آتاسی نین اوزونده یاش گؤرمه
سی البتته کی، فاجیه ایدی. سونرادان من بیلدیم
کی، اؤز دوغما یوردوندا اؤترو نیگاران ایمیش.

دوغرو قئید ائتدینیز. «یادا دوشدو» منه چوخ قاپیلار آچدی و چوخ اوغورلار قازاندیردی. أما تبیی کی، آلدیغی دا اولدو. آنجاق سئویندیریجی مقام اودور کی، آلدیغی وئردیگیندن چوخ آز اولدو. آلدیغی آنجاق ماددیات اولدو. البته، بیلیرسینیز کی، ایندیکی دؤورده مطبوعاتدا ژورنالین و یا قرئتین چاپی اؤزوموزون مالییه دستگیمیز حسابینا عرصهیه گلیر. لاکین بونا باخمایاراق، آلدیغی ماددیاتین عوضینده بؤیوک بیر سعادت وئیر. اینسان نه اوچون یاشادیغینی و مقصدی نین نه اولدوغونو درک ائدیر.

بو ژورنال دیلیمیزین، ادبیاتیمیزین و تاریخیمیزین قورونماسینا خیدمت ائدیر.

من لاپ کیچیک ایدیم. بیر ائوه قوناق گئندنه او ائوین بر-بزگیندن چوخ، کیتاب آختاراردیم. فیکیرلشردیم کی، گؤره سن بو ائوده کیتاب وار، کیتاب اوخویان وار و یاخود دا وارسا چوخدورمو کیتاب؟ بو کیمی سواللار ماراقلاندیریردی منی. منیم یاشیدلاریم کوکلا آختاراندا من ده کیتاب آختاراردیم.

← Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خداآفرین

من اونو باکییا دعوت ائتدیم. دئدیم کی، گل وطنینی گز، دولان. او - ۲۳ یاشلی گنج قیز منه تورکسایاغی «یوخ» دئدی. سببینی سوروشاندا ایس: «من او زامان آذربایجانا گه لرم کی، بوتون نسلیمین قیریلدیغی تورپاق آزاد اولسون. او یئرلری زیارته گلیم»، - دئدی. البته کی، بونو گنج بیر قیزدان ائشیتیمک منیم اوچون چوخ آغیر ایدی.

-یارادیجیلیق ایشی ایرئیدیر. داوامچیلارینیز

وارمی؟

- دئمزدیم داوامچیلاریم وار. چونکی هر اوچ اؤولادیم داها جیددی ساحه یه اوز توتوبلار. چوخ مسؤولیتلی پئشه نین صاحبیدیرلر. نوه لریمی ایسه هله بیلیمرم بؤیوینده هانسی پئشه نین صاحیبی اولاجاقلار.

- «یادا دوشدو» سیزه موعین قدر تانینماغی، دوستلار آراسیندا حؤرمتی، موختلیف ادبی موکافاتلاری، پرئزیدنتت تقاودونو و س. اوغورلاری وئردی. بس نه لری آلدی؟

- البته کی، حیاتدا هر شئی ایکیترفلیدیر. آغ وارسا، قارا دا وار. بو دونیا وارسا، او دونیا دا وار. بلی،

شعیر اینسانین دىلى باغلى

محبىدىر

— شاعىرلىك كۆۈرك حىسدىر و بو، اۇنجه حساس
قلبه، دويوما قىسمت اولان ايلاهى پايدا باغلىدىر. بو
حيسى نه واخت اۇزونوزده حيس ائتدېنىز؟

— شعير اينسانين دىلى باغلى محبتىدى، كۆۈرك
بىر قلىبن پىچىلتىسى، ناله سى، ھاي-ھارايى،
عوصيانىدى. ان قديم اينسان بئله سئوگىسىنى
قايلار، داشلار حك ائدىب. و دوشونورم كى، "
اىلك " اولانين ھامىسى غضبىدىن، نىفرتىدىن يوخ،
سئوگىدىن يارانىب. ياغان ياغىش گۆى اوزونون
سئوگىسىدى. ياز آغزى تورپاقدان پوسكورن
چىچكلر تورپاغىن سئوگىسىدى. او، دويغونو، او
حيسى، او كۆۈركلىگى، او ايلاهى پىچىلتىنى ائركن-
يئىنىئتمە لىك چاغلاريمدا ياشايدىغىم اوچون
خوشبختم. بوتون بونلار شعيىر، پوئىزيا
ترانسفورماسىيا اولونماسى ايسه بىر باشقا عالمىدى.

— يلك شعيرىنىزىن تصوراتىنى نئجه
خاطىرلايىرسىنىز؟ آخى " ايللر اونوتدورور؟ "

— اىلك شعيرىمى آناما يازمىشام و " آنا ياشىندا
ايتىردىگىم " آناما آغلایا-آغلایا لايلا دئمىشم. او
دردىن آغىرلىغىنى، ساغالميان، گۆيۈر-گۆيۈر گۆيۈنە
ين گۆيۈرتىسىنى سونرالار ائشيتىدىگىم بو باياتىدا
تاپمىشام:

قارا دردىم،

آغ سردىم، قارا دردىم.

داغلاردا قارمى قالار

سۆيلىسم قارا دردىم.

— پوئىزيا و «يادا دوشدو» — ھر ايكىسى طالعيىن
سىزه وئردىگى پايدىر، يوخسا زحمتىنىزىن بحرە
سى؟

— منىم «كاش» سۆزوندىن قطعىيىن خوشوم
گلمىر. دوشونورم كى، عاغىللى اينسان دونه نينه
قاپانىب ياشاماز. دوغردور، دونه نى اونوتماق اولماز.
چونكى اونوتساق، صاباحىمىزى قورا بىلمىرىك. آما
بوتون حاللاردا دونه قاپانماق قطعىيىن عاغىللى
اينسانا خاص خصوصيت دئىل. اونا گۆرە دە ھىچ
واخت گۆردويوم ايشدىن پئشمان اولمورام. من
طالعيىن حۆكمونە و اۆزومە اينانيرام.

— ياخين گلجكدە نزاكت خانىم اوخوجولارىنى

ھانسى ادبى يئىنلىكلەرە سئويندىرچك؟

— اونو دئىه بىلرم كى، «يادا دوشدو» ۵ ياشىنا
چاتىب. اوكتابر آيندا ۵ ايللىك يوبىلئى قئيد
اولوناجاق. من اونون اوخوجولارىنى، آبونە چىلرىنى
و قلم دوستلارىمى اطرافىما توپلاياجام. دوشونورم
كى، من سىلسىسم، اونلار منىم سسىمە سس
وئرجكلر. بوندان علاوه يئنى بىر كىتابىم ايشىق اوزو
گۆرجك. اوشاق ادبىياتىلا باغلى بىر كىتابدىر.

– " آغلاما، شەھىد قىزى " شەيرىنى يازا-يازى " آغلاما " دىم دە اصلىندە ايچىن-ايچىن آغلامىشام.

بۇيوك دردلىرى سترىسسيز ياشاماق تأسوف كى، مومكونسوزدور. اينسان قلبى نىن، اينسان دويغولارى نىن تأسوف كى، ايلديرىمۇتورە نى يوخدور، درد يوكو ھمىشە سىنلە دى و اونو تورپاغا، داشا، ديوارا اۋتورمك اولمور.

– پوئىيانىن روھى فائىھلىگى وار، حئىرتلندىرير، سئويندىرير و بارىشدىرير. بو تىبى پروسئسە نئجە باخىرسىنىز؟

– پوئىيا اوچوشدور، سونسوزلوقدور. سن قاچدىقجا اوزاقلان اوفوقلردىر. بعضا ايلغىم، بعضا اوشاق حئىرتىدور.

داھى فوضولى نە دئىردى؟

حئىرت ائى بوت،

صورتىن گۇردوكدە لال ائىلر مىنى

صورتى-حالىم گۇرن،

صورت خيال ائىلر مىنى.

بىر شەيردە بعضا عمرون دۇرد فسلنى ياشايرسان. بو پوئىيانىن اووسونو، سىررى، مۇجوزە سىدىر.

– پوئىيانىن سئنتىمئنتاللىق عظمتى: عاغىل و روھون بىرلىگى ايمپرىئىسوليك. سىزدە بو آتريبوتلار " يولا " گئدىرمى؟ " ايمپرىئىسوليك " دئىندە تصوراتلايىجى حىسى نظردە توتورام.

– يارانىشدا اينسان اوچماق، انگىنلىكلەر اوجالماق آرزوسويلا ياشايب. آما سوندا بىر تورپاق حسرتى، قايدىش آرزوسو، اىستگى وار.

– يارادىجىلىغىنىزدا اينسان – حيات ايشىق پارالللىرى وار. سانكى اينسانى – لىرىك منىنى اۋلومون سويوق قوجاغىندا آليرسىنىز.

بئلە شەيرلر پوئىك اووقاتىن نتيجه سىدىر، يوخسا تحت الشعوورون عكس-سداسى، تجسسومودور؟

– منىم شەيرلرىمىن اكثريتىندە بىر ھاراي، عكس-سدا، تونللىن سونوندا اىنە نىن گۇزوندىن كئچن بىر ايشىق وار، حياتلا اۋلوم آراسىندا قلادياتور دۇيوشو وار، سونوجدا دىزدە بوغولانا كۇمك الى اوزاتماق، خىلاصكارلىق مىسسسىياسى وار. بو منىم طبيعتىمدن، اينسانلىغا، حياتا اولان سونسوز سئوگىمدن اىرە لى گلير.

– محبت شەيرلرى نئجە دوغولور؟ محبتىنىزىن خاطىرلانماسى، يوخسا كۇورك پوئىك دويغودان كئچن بىر احتىياج؟ ھانسى حىس ھانسىنى اوستلە يىندە سئوگى شەيرلرى محبتلىشير؟

– اسل محبت، اصل سئوگى چوخ گىزلى بىر دويغودور. الى كرېمدە بئلە بىر مىصراع وار.

آنادان عزيز نە وار،

آنايا دا دئىلىمز.

بعضا او سئوگىنى ايللر اوزونو مىصراعلاردا ياشايرسان، نغمە يە چئويىرسن، " باھارى گۇزلە يىن آغاجلار " كىمى يول گۇزلە يىرسن.

يازديغىم سئوگى شەيرلرىمىن اكثريتى منىم طالعىمدى. من ھر بىر شەيرىمدە صمىمىم. بو صمىمىتى شەيرلردە وئرمە سە م اوخوجو منە اصلا اينانماز.

– ھانسى " ايچدن " گلن شەيرىنىزدە سترىسس كئچىرمىسىنىز؟ لاپ اولسون يونگولجە؟ حياتىنىز ھمىن شەيرىن يازىلماسىنا تاثير گۇسترمىشىمى؟

بئله شعرلری قبول ائدیرسیز، یوخسا یوخ، هر
ایکیسیله شخصی مونا سیبتینیز؟

— شعرلریم بیر مئهن (گیلاوارین) یارپاگی
تیترتمه سیدیر. من اسل پوئزیانی او حزین
تیترگیشه بنزه دیرم.

کونسئپتوال-خالیص منطیقی تصورات آشیلدا
بئله جانی، روحو، قانادلاری اولمایان پوئزیانی قبول
ائتیم.

— سیزین " شهید زیروه سی " پوئمانیز چوخ
گوجلو حیسرله، درین تأسوفله و بیرباشا یازیلیب
(گومان کی، یانیلمیرام)، اثره بیر اوخوجو کیمی
کناردان نئجه باخیرسینیز؟ پوئما واختیندای "
دوغولدو "، یوخسا هله تاماملانماییب؟

— " شهید زیروه سی " ۲۰ عصرین ان دهشتلی
فاجیه سینه — خوجالی سویقیریمینا هسر
اولونموش ائلگییادیر. بو منیم هم ده اثرمنی
فاشیزمینا آنا عوصیانیمدی. ظابط آناسی اولدوغوم
اوچون آذربایجان عسگری نین، آذربایجان اوغروندا
شهید اولموش وطن اوولادلاری نین عایلهلری نین
کدرینی داها دریندن دویورام. اصلینده بؤیوک بیر
میسسییانی حیاتا کئچیرن باش رئاکتورو اولدوغوم
رئسپوبلیکا خاطیره کیتابی رئدعکسییاسی دا بو
موقدس ساواشین، قاراباغ اوغروندا گئدن ایدئولوژی
دؤیوشلرین ایچینده دیر.

پوئما شرطی اولاراق تاماملانیب. منیم شهید
روحونا یازیلیمیش نغمه لریم ایسه هله داوام ائدیر.

— شعرده اینتوناسییا نئجه باخیرسینیز،
یوخسا موعاصیر پوئتیک جریانلار اوچون بونا
احتیاج یوخدور؟ اینتئلکتواللیق کیفایت ائدر؟

— آذربایجان شعریری نین دوغما بیر هاواسی وار. او
هاوا آنامیزین سودویله، لایلاسییلا ایچیریلیب بیزه.

پوئزیادا دا بئله دیر. سننتمئننتاللیقلا روحی
اثرژی نین یولونون اوستونده عاغیل آدلی آغ آتلی
بیر اوغلان دوروب، جیلووو دا الینده.

— بعدی یارادیجیلیغین جانی دیل تفککوردور، او
اثرین " دیلی یوخسا " اوخوجو قبول ائتیم و
حاقلیدیر. سیزین شعرلرینیز بئله " سویوقلوقدان
" اوزاقدیر، بو آنادانگلمه دیر، یوخسا منیم بیلمه
دیگیم نوانسلار وار؟

— بئله بیر ایفاده وار: " شیرین دیل ایلانی
یوواسیندان چیخارار ". آنا دیلیمیز داغ هاواسی،
بولاق سویودور. بو هم ده یادداشلا، گئنئتیک کودلا،
سودنن، سوموکنن اؤتورولن سروتدیر، یاتیردیر.
بونون اوستونه علاوه ائتمه ینده، نسه قویماياندا
دمیری پاس یئین کیمی او هؤرگو یاواش-یاواش
قوزولاییر، چؤکور.

بونون بیر الاجی وار، داواملی موتالیه. آغیز
ادبیاتیندان، شیفاهی خالق ادبیاتیندان، میلی
ادبی-یاتیمیزدان توتوموش روس ادبیاتینا، قربی
آوروپا، دنیا ادبیاتینا جان ان نادیر اینجیلری
اوخومالیسان.

کئچمیش سسری-ده کیتاب اوخوماق عنعنه سی
بیزیم نسیلده هله ده یاشادیغی اوچون بیزده کیتابا
بیر آجلیق حیسسی وار.

آلاها شوکور منیم شعر دیلیمه هله کی، ایراد
توتانلار یوخدور.

ممد آراز دئمیش:

" اؤله-اؤله " یازمیرام

یازا-یازا اؤلورم.

— شعر یازیلیر و اوخویوروق: تامامیه
کونسئپتوال — خالیص منطیقی تصورات آشیلاییر.

دلى گولوشلریم آغلار باشیمدا

تبریز آغلاییردی داغلار باشیندا.

ممد آراز پوئزییاسی نین اینتوناسییاسینی، داخلی گوجونو، ائنئرژیینی هئج بیر سربست شعیرین، آغ شعیرین اینتوناسییاسینا دییشم. اینتئلئکئواللیغی سونرادان قازانماق اولور. عنعنه وی اینتوناسییا ایسه دوغولوشدان جاندا، قاندا اولمالیدیر.

آرانین گۆز یاشی چاتماز،

قوی آغلا سین داغلار منی.

حسین عاریف پوئزییاسی نین بو ائجازکار، تکرارولونماز موسیقیسینی، اینتوناسییاسینی کیم اینکار ائله یه بیلر.

عومومیتله ژانریندان آسیلی اولمایارق ایستعدادلا یازلمیش بوتون اثرلر قییمتلیدیر. و بو ادبیاتین هرترفلی اینکیشافینا کؤمک ائدیر.

سون سۆز: پوئزییا هارایین،

چاغیریشین و حقیقتین قیيامیدیر

عادت، مونوقرافیالاریم «سون سۆز» یازمیرام، بئله دوشونورم کی، حاقیندا دانیشدیغیم یارادیجی شخصین اثرلرینی آزچوخ تحلیل ائتمیشم، فیکریمی بیلدیرمیشم. لاکین تفررواتینا واراندا قارار آلدیم کی، باشقا جور ده مومکوندور: نئی دئمیشم، هانسی شعیرین اوزرینده بیر-ایکی سۆز یازمیشام، هانسی ادبی تئزیسیمی اساسلانديرماغا چالیشمیشام، هانسی قراریمدا ایصرارلانمیشام. یاخود، موقایسه لر آپارمیشام، پاراللر ده همچی نین. بیر ده اوخوجو فنئومئنی وار: اولایلسین اثری بیرباشا اوخومایب، واخت آمان وئرمه ییب، فیلولوژی سوییه سی پئشکار دئییل، اما نزاکت خانیمین پوئزییاسی نین هوسکاریدیر، دایمی

اوخویانیدیر. اوخوجو وار سئودگی شاعیرین هر بیر اثرینی پارتلایش کیمی قبول ائدیر، بونا اساس یارادان کاتالیزاتور کیمی یاناشیر - تام حاقی چاتیر. اینتئلئکئوال اوخوجو آز دئییل کی، پوئزییا مودرنیزمین ائستتیکاسی نظرینده یاناشیر، پوئتیک عنعنه لرین مومیالانمیش قانونلارینی عسارتدن قورتاریر. یاخود، تنقیدچیلر مؤوجوددور، بسیط (پریمیتیو داها موناسیب سسله نیر) شعیر نومونه سی اوچون مودافیعه مئخانیزمین ال آتیر. مودرنیزمین ائله طرفلری گؤرونور کی، موعاصیر پوئزییا اوچون گرکلیدیر و اوخوجوسو اونون یولونو گۆزله ییر. مودرنیزمی ادبی تنقیدده - ادبیاتشوناسلیقدا دا آخترماق پیس اولمازدی، چونکی بو، تنقیدچی نین دوشونجه طرزی نین سوی-یسیندن آسیلیدیر، تحلیل ائتمک قابیلیتینی شرطلندیریر. مودرنیست روحلو تحلیل پوئزیانین کلاسیک عنعنه لرینه قارشى چیخمیر، چونکی چاغداش شاعیر (ومومن صنعتکار) ایلکینلیکدن قاچمیر، اونا «سه لیب موحاریبه سی» ائلان ائتمیر، فیکرین فلسفی درینلیگینی آختاریر؛ یا گؤرور، یا دا اوستوندن کئچیر. ظنیمجه، تنقیدچی دئیک کی، شاعیردن یازیر: پوئزییاسینی تحلیلله جلب ائدیرسه، مودرنیزمین ائستتیکاسیندا وارلیغین ایدراکیندا یئنی باخیشینا اوستونلوک وئریر. البتته، «ؤلو پوئزییا» آختارمیر. پوئزیانین تحلیللی سون درجه مورککب و «سوروشکن» ائستتیکادیر، دیقته چکیلن شعیر باشقا بیرسینی قانع ائتمز، یاخود «توتماز» شاعیرین فیکرینی... بو دئدیکلریمی اینکار ائتمه دن (ولسون کی، خئیلی یاخینا بوراخمامیشام) نزاکت خانیمین پوئزییاسیندا،

اونون تحلیلىندە مودىرنىستلىيە مئىللى اولموشام،
 ھاراداسا عنعنە نى گۆزلىمە مىشەم (وخوجو آنالار
 منى)، خئىلى فلسفە چىلىيە، ياخشى معنادا
 تنقىدى پافوسا و موقايىسە لره اوستونلوك
 وئرمىشەم، طبيعدىر: ادبىياتشوناسلىق دا
 يارادىجىلىقدىر، عالمىن - تدقیقاتچى نىن دا
 اووقاتى، احوال-روحىيە سى، موضوعيا كۆكلىمە
 سى واجىب شرطلردن بىرىدیر. دئىك كى، من
 حاقىندا گئنىش مونوقرافىيالار نشر ائتدیردیگىم
 شاعىرلرن (مەمد آراز، اوقتای رضا، موسا ياقوب،
 عادىل جمىل، ائلىشاد سقرلى، نىظامى گۆیدره لى،
 كامال آلىش) پوئىك دونياسىنا آشىنا، وورغون
 اولماسايدىم، اونلارلا يارادىجىلىق اونسىتىندە
 بولونماسايدىم، «ئكسپىرىمئنت» مقاله لرى
 يازماسايدىم نئجه او كىتابلارنى ھاسىلە گتیردیم؟
 ائلجە دە اىستعدادلى شاعىرە م.نزاكەت خانىم.
 اوخوجو فىكىرلشە بىلر (يىقىن اولار) كى، شاعىرە
 ھلە گنجدىر (دى-بديعى عالمچىن بئلە ياناشما
 يوخدور)، بىر نئچە كىتاپىن مۇلىفیدىر، بارە سىندە
 گوندەمە اولان تنقىدچىلر سانباللى سۆز دئمە يىلر.
 راضىلاشىرام ھاراداسا. آما منىم اۆزونو دوغرولدان (بو
 گون د) پروقنوزلارىم اساس وئىر كى: نزاكەت
 خانىمىن كىتاب چرچىوہ سىنە سىغمايان اىستە
 نىلن سايدا چاپ شىرلىرى واردىر، داىما
 آختارىشدادىر، جبھە دۇيوشچولرى نىن (ۆزو
 ظابىطلر آناسىدىر) يانىندادىر، اونسىتجىلدىر، موتالىيە
 چىدىر و بونلاردان دا ايرە لى اىستعدادلىدىر،
 فىطرتلىدىر. شاعىر اوچون داھا نە لازىمدىر؟ بلكە
 زورلا شىر قوشماق؟ نزاكەت خانىمىن ياشادىغى
 عۆمور كى سياسى-سوسىال سىستئمە دوشموش،

گنجلىگىنى تحصيلدە گۆرموش، شىخسى حياتى نىن
 حزين، بلكە دە سولان-سارالان چاغلارنى يانىندان
 سىسسىزجە اۆتموش، ايرادە سىلە ياخىنا
 بوراخمامىشدىر. آنا-قادىن اۆلومون قارشىسىنا
 قىلىنچلا چىخماغى باجارماز، آما چىچكلە قارشىلار،
 - يازمىشام، گومان كى، يانىلمامىشام. اۆلومون
 پوئىيادا عكس-سدىسى يوخ دئىل و او،
 شىرلىرىندە بو حىسدن يان كئچمە مىشدىر!
 پوئىيادا اينسان خاراكتىرى نىن ضىدىتلىرى ھمىشە
 موضوع اولموشدور، بونو شىرىنە گتىرمىشدىر:
 آغرى و سئوئىچ، حسرت و وصال، پئىسىمىزم و
 اينام، ھم بىر-بىرىنى شرطلندىرن، ھم دە بىر-
 بىرىنى ردد ائدن نوانسلار، اونا گۆرە كى، پوئىيا
 ائھتىراسلارنى توكنمىزلىگى نىن ايفادە سىدىر.
 نزاكەت خانىمىن شىرلىرى اوخوجوسونون اىچرىسىنە
 ھوپور، دونيانىن سس-كويونە، ھايقىر-ھارايىنا و
 چىغىرتىسىنا باخماقلا ياناشى، دوشونمە يە آپارىر،
 بو، پوئىيا وارلىغى نىن قانادىدىر. شاعىرە اوچون
 نىسگىللىك، قىزىللىك، قاراباغ آغرىسى و نوستالگىيا
 ياشانتىلارنى ابدى موضوعدور. بلى، قاراباغ و
 موخارىبە . تورپاق و شھىدلىك زىروہ سى. آنا
 فرىادى و آنا ايرادە سى... بو ابدى و نىگارەن
 موضوعلار شاعىرە يە «ۆلو» شىرلىرى يازدىرمىز،
 اوبرازلارنى آختارىب تاپماقدا ياردىمچىلىق ائدىر.
 شرق تفككورو ايلە ياناشما زمىنىندە: دونيا. اينسان.
 طالع (بو آددا شىرلىر قلمە آلمىشدىر)
 سوبىئىكتلىرىندە. باشقا نئجە دوشونمە؟ پوئىياسى
 چاغداش دونيامىزدا سوسىال ناراحتلىق،
 جاوابدئھلىك، وطنداشلىق مثەل لرىنە لوكال
 چرچىوہ دە يوخ، قلوبال سفئرادا ياناشمادىر، حتى

آیریلیق حسرتی ده همچی نین. بونلار اونلارلا
شعیرین پرندهمئینه چئوریلیمیشدیر.

شاعیره نین شعیرلرینی تکرارن اوخویاندا پوئتیک
اوبرازلاری نین طالعی نین مئریدیانلاری
چارپازلاشیر، قووشور، وطنینه باغلیلیق حسی داها
دا گوجلہ نیر، اورک چیرپینتیلاری اوخوجویا
سیرایت ائدیر، پسیخولوژی سارسینتیلار
موشایعتچی اولور. محض بئله داخیلی یاشانتیلار،
اکسئلئراتیو - روحی هیجانلار، ایمپرنسسیولیک
مؤلیفه هئج ده آسان باشا گلیمیر: روحی فائثحلیک،
اوبرازین اخلاقی تکاملو، حسی - منطیقی
ایدراکین علاقه لیگی، آختاریشین گؤرومو، عاغیلین
قییامی - بو «بئشلیک» (ارتیرماق ایستیثنا دئییل)
پوئزیانین محک داشیدیر، - دئسم، یانیلمارام.

شاعیره نین شعر عالمینده منی دوشوندورن
فیکیرلره آیدینلیق گتیرمک پروقنوزومدان گلیر -
اخلاقی تزدالارا اویئکتیو موناسیبتدیر، یاناشما
مئیریدیر، سوسیال فیرتینالاری دویماق قابیلیتینه
مالیکلیکیدیر: صمیمیتی دویماق، تبیلیگی
گؤرمک، اینسانیلیگی باشدا توتماق، اخلاقی دیرلری
قییمتلندیرمک و اؤزونو تکمیللشدیرمک - بو
«بئشلیک» ده مؤلیف تکاملونون منبعیدیر.

شاعیره نین شعیرلری نین فلسفه یوکونده
پسیخولوگیزم آختاریب تاپماق طبیعیدیر و بو، هر بیر
ادبیاتشوناسا مخصوص مئتوددور (لبتته، اولان
یئرده) نسرده بو، اوزده دیر - اونا گؤره کی،
پوئزیادا جیددی یئر آلا بیلر: شاعیرین ایضطیرابی،
اخلاقی دوشونجه سی و اوبرازللیغین «یدئال
آهنگی» قاربایق سسله نیر، سوسیال-منطیقی
موستوییه چیخیر و بئله بیر آنلام یارادیر: دونیا

←
Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خدافیرین

پروبلئم بوجاغیندان تصویر ائدیر، بشری -
اینسانلیق - مرحمت قییمتلریندن یاناشیر، بو
پوئتیک کونسئپسیا بیر داها روحون
فئنومنلیگینی دیکته ائدیر: اینسان - زامان -
مکان «وچلوگو»نده! بو باخیمدان نزاکت خانیم بو
«تریادا»نین بیر-بیرینه موناسیبتلرینده گئرجکلیگی
سیاسیلشدیرمیر، پوئزیانین طلبلرینی اوستون
توتور. شاعیره نین یارادیجیلیغیندا اینسانلاردا
گؤرمک ایسته دیگی معنوی هارمونیا بدیعی
مضموندا نیکبینلیک نوتلاری آشیلایر -
ائیقونوچلوقدان اوزاق، لاکین کؤورک کدر ده یوخ
دئییل، سونونجونو شاعیره یه قاداغا ائتمه یه
احتیاج قالمیر.

نزاکت خانیملا صؤحبت، شعیرلرینه بیر داها
قاییتماق، حتی زنگین پوبلیسیستیکاسی ایله
تانیشلیق، «یادا دوشدو» درگیسی نین عالی
نشرینی رسمیلشدیرمک یولوندا فداکارلیغی...
بونلار هئج واخت اوندان ائفوریک شادلانما، ایفراط
نیکبینلیک - اوپتیمیزم و اوغورسوزلوغونا قهقهه
چکمک اووقاتی یاراتمامیشدیر، اؤزونو بو
«وچلوک»ده آختارمامیشدار. نزاکت ممدلی بیر
قادین-آنا نظرینده جیددی سوسیال پروبلئلری
یئری گلنده کیشی شاعیرلردن داها چوخ یاشاییر -
بئله دوشونورم.

نزاکت خانیم شعیرلرینده حیات و زامان پروب-
لئلرینی (کیتابیمدا بو، قیرمیزی ختله کئچیر) بیر-
بیریندن تجرید ائتمیر، آهنگده یاناشیر - حاقلیدیر،
تورپاغین، وطنین طالعی وار بو حیسلرده.
قاجقینلیق عذابی یاشانیر، اؤز دوغما مکانیندان

منده، من دونیادا. بو روحدا، بو آددا شعرلری وار –
بدیعی کونسپسیاسینا رواج وئریر.

نزاكت ممدلی نین شعرلرینده معنوی
حیاتیمیزین بدیعی-اؤستتیک درکینی آیدینجا
حیس ائتمک چتین دئیل، چونکی بو صنعتین
(پئشه نین) داخلی-روحي دیرینی حیسیاتیمیزا
چکیریک. شاعیره نین اخلاقی-داورانش مدنی
نین تشکولونده اؤستتیک فاکتورون رولونا دا
شاهیدلیک ائدیریک، حساسلیغی و دیقتی بورایا
یؤنلدیریک. بئله کی، ویجدان اؤلچوسو، اخلاقی
یادداش تربیوی تاثیرلیدیر، فردیتچیلیکدن
اوزاقدیر، اینسانلیغین تصدیقیدیر.

نزاكت ممدلی نین شعرلرینده صنعتکارلیق
یئترینجه و اؤز دوزاسیندادیر، پوئتیکاسی
اؤزونمخسوس چالارلیدیر (بیز بو مسله نی آیریجا
موضوع حساب ائتدیگیمیزدن «یارالماق»
ایستیمیریک) و بو، ایستعدادین سوسیال-
پسیخولوژی طرفی، تفککور سوییه سی، حیاتا
اینتئلئکتوال باخیشی نین میقیاسی و سایر

خصوصیتلرین معنوی مؤوقی نین قیدا
منبعیدیر، وطنداشلیغین تصدیقیدیر. بو سیرایا
اونون موشاهیده سریشته سی، بدیعی پافوسو، دیل
تفککورو و خلقیلیگینی ده علاوه ائدریم.

نزاكت ممدلی نین شعرلرینده – بو پوئزیانین
یول آچدیغی اونوانا واراندا گؤروروک کی، او،
اسریمیزده پوئتیک نومونه لرین اینسان حیاتیندا
میسلسیز رولونو گؤرور، مخصوصی یاناشیر، بدیعی-
اؤستتیک مئاری ایتیرمیر، رئال هومانیزم
پروبلئمینده توختاییر و شخصی جاوابدئهلک
داشییر.

۱۹-جی عصرین پوئزییا آختاریشلاری مورککب
میقیاسی احاته ائدیر و جمیتین حیاتینا داخل
اولموشدور. هرچند، شعر تصروفاتینا ایستحصالچی
– شعر یارادانلار ایستئهلاکچی – اوخوجولارین
ذؤوقو ایله اوینایانلار کوتله سی پئیدا اولموشدور،
جیلد-جیلد کیتابلارینی سیرالاماقلا مشغولدور و
اونلارین موزدلو تنقیدچیلری اؤز ایشینی گؤرورلر...

گلميريك. بير سۆزلە، شاعيرين اۆزودور. نئجە كى، نزاكت مەمدلى نين شەيرلەندە اقروئىك يۇنوم اۆزونه يئر تاپمير، آشكار منطيقسىزلىيە ايماكان ياراتمير: اگر شەيردە كنار ميصراع (اقروئىكا) يوخسا، مضمون ظاهيرن دە آچىلاجاقدىر، خصوصىلە، ليريك شەيرلەردە. «اى گۆزل» دن بير گۆزل بند:

تئلە نيب-ئئلە نيب هامارلانا واخت،
تئلە نيب سئلە نيب تومارلانا واخت،
گۆزلەرن سوزولوب خومارلانا واخت
ندن تئز سارالەب، سولدون، آى گۆزل.

نزاكت مەمدلى نين پوئىك يارادىجىلىغىندا معنوى-حيسى، اخلاقى-دىنى، ايجتىماى-سوسىيال عامللەرن ايفادە سى خصوصى سئچىلەر، بو ايسە شاعيره نين سوسقون اولماماسىندان، موشاهىدە لرينە حساس موناسىيەتلىك و دىل تەفەككۇرونەن بحرە نير. بو فاكىتور مەندە مارقا اوياتدى. عادەتن، بئە ياناشمالار اينكىشاف ائتدەكە پوئىيادا شاعيره

هرچەند، شاعيرلرى دىلەممالار قارشىسىندا قويور: حياتا شاعير باخىشى داها كسكىن نفوذ ائدير كى، بونو آلقىشلاماق جايزدەر - ايفادە لىلىك و درىنلىك مئيارىندان ياناشاندا. بو ايسە گئىرچكىلىگىن دىكتە سىندىن قايناقلاير، شاعيرين فردى مۇوقىيەندىن گلير. نزاكت خانىم دا بير شاعير اولاراق اسرىمىزىن اۆلادىدەر، ايسەتەدى نين صاباخىنا اومىدلىدەر. ان اکتوال حربى و حيسى مئەلەر، نورمال و آنورمال، اخلاقى و غەيرى-اخلاقى داوارانىشلار پوئىك موناسىيەتنى ايفادە ائدير.

خەى عصرين پوئىيا آختارىشلار سوسىيال رئاليزمىن سىناقلارىنى سىندىردى، چۆكۈردۈ، عوضىندە ياخشى، يىنى عنەنە لرى سئچدى، اورتايا شاعير شەخسىتى نين منلىگىنى، بوتۇلوگونو و فردى اوسلوبونو آتدى، اينسانين آزادلىق طالەينى شەيرين موضوعونا چئوردى.

خەى عصرين پوئىيا آختارىشلار بىسىط پائىتىكادان اوزاق اوسلوبا مالىكدەر، تريبون پافوسو يوخدور، عنەنە وى خىتاب روخونا دا راست

جوشغونلوغوندا، چون هر بير شاعر شاعيرين اورك دۇيونتوسودور، گۇرونن مادديياتدير، موبهم موتيواسياديير: بو «وچلوك» شاعر حيسيياتى نين حركتوتريجي قووه سيدير...

يئرى گلميشكن: من نزاكت ممدلى نين ياراديجيليغيني اراشديراركن اؤز علمى اوسلوبوما مخصوص «تريادا» ياناشماما اوستونلوك وئرديم. عوموميتله، بديعى ياراديجيليقدى مۇليف اؤزوندىن آسيلي اولمادان بو «وچلوك» بيگانه قالمير، بو «دايره ده» قايه سيني آچير و قاپايير. من «دۇردونجونو» گۇزلمير، آرتيق بو رقم گليرسه، دئمه لى، بئشيجى ده، آلتينجى دا اؤزونو يئتيرجكدير، عالمين، تنقيدچى نين آهنگينى پوزاجاكدير. بو باخيمدان اوخوجولاردا چاشقينلىق عمله گلمه سين... ايلك شعيرلرينده بو ايزلرى گۇردوم. «همدميم دنيز»، «پاييز»، «بئؤوش»، «دونيا»، «بخت»، «باجيمين يادداشى»، «سن وار ايكن» و ديگر شعيرلرينده فيكريمين پروق نوزونا عمل ائتديم، حثيرت و طنطنه آختماديم شعيرلرينده. عوضينده گئركليگين اؤزونو گۇردوم، پوئتيك «چئوريلمه» سيني دويدوم، پسيخولوژى-روحي ياناشماني - ائله بو «وچلوگو» تاپديم! پوئزيا عالمى - نه غريبه، نه مۇجوزه و نه حاقىقت دولو حيسلر تكانيدير، ايلاهى! اونا گۇره دير هر «اورگى دولو» آداما دا اعتبار ائلميرسن بو خزينه نى! گۇرونور، تانرى اوچون بو دير شاعيرله اؤزونون روحي ديالوقودور! گۇرونور، تانرى نين اؤزونه ده بو وحى هر آن گلمير، بلكه ده هئچ اؤزوندىن آسيلي اولمور. گۇرونور، بئله سببلردندير، اوچونجو طرف -

نين منطيقى پرونقوزو ائموسيونال اووقاتلا قوشالاشير و موعين سيتواسييا فورماسيندا اينيكاس اولونور. «شهيد زيروه سى» پوئماسى، «وتن، بيزى باغيشلاما!»، «قاراباغ قوخوسو»، «يانوار آغريسى»، «عمرون قاتارى»، «يورد حسرتى»، «تنها قادين» و ساير شعيرلرينده بير اوخوجو احوالى ايله ياشايم. موضوعون هانسى اووقاتدا - حيسيياتدا شاعيره تاثيرى مثله سى، عوموميتله، پوئزيانين طلبى اولارقا قالىر و بو گئديشاتدا مۇليفين فردى ياناشما و هللئتمه اوسلوبو اؤنم داشييير: يا ائپيكلېك، يا دا ليريكلېك آپاريجي اولور؛ بيرينجيده ايستعداد مهودولوغو، ايكينجيده ايلهام تميزليگى سؤزونو پيچيلداير شاعيرين اورگينه. نزاكت ممدلى ايكينجى پوئتيك حالى اؤزونده احتيا ائدير. آخى پوئزيا او مقاملاردا اؤزونو تصديقله يير - ايستعدادلا حيسيياتين «گيرووونا» دوشمه سين، چاپالاماسين؛ عكس حالدا (گيروودان آزاد اولاندا) كانياتين، كوسموسون هارمونياسينا جان آتير، چون ايلاهيدن شاعيره اؤتورولن «پيچيلتى»، «سس» ده او مكاندان گلير. دونياني قارائليقدان چيخارير، اوخوجونو حاقىقتلره اينانديرير. «گۇزون يادداشى»، «آتا»، «باغيميز»، «قار ياغير»، «بو داغدان»، «اسكيشهر»، «سئودا» پوئتيك نومونه لرى هله يادداشيمدا سسله نير. من بونلاردان و باشقالاريندان يان كئچمه ديم.

نزاكت ممدلى شعيرينده حاقىقتله يالانين (نظامى يوزوموندا) فلسفى موتيولرينه لاقئيد قالماديم، اونا گۇره كى، شاعيره «لايحه لر مئتودونا» هميشه بيگانه قالميشدير و شعيرين اؤزونون كؤنول خوشلوغو ايله گليشينى گؤزله ميشدير - حيسلرين

هايانا چاتيرسا، سارى قلمله،
اۋزونون آدينى يازير بئلجە.

اونو چوخ گۈزلە ييب نيشانلى قيزلار،
كىم دئير اللرى بوش گليب پاييز؟
بركت فسلیدی، تويلار فسلیدی،
آچين قاپيلاری، خوش گليب پاييز.

گۈز

" گۈز قلبين آيناسى "، - دئيىب آتالار.
گۈزون دليسى وار، عاغيليسى وار.
گۈزون قونورو وار، زيل قاراسى وار.
گۈزون دە اۋزونون گۈز دونياسى وار.

يوز دفعه ائشيدىب، دينله مكدنسه،
بیر دفعه گۈز گۈرسه، كيفايت ائدر.
گۈزون گۈز فيكرى وار، گۈز يادداشى وار،
دورولار، صافلاشار، مولاييملشر.

گۈزلر نه لر دئير، نه لر دانیشار؟
دردین آجيسینی چکر ایچینده.
قلبین درد یوکونو یونگوللشدیرر،
اۋزوسه غرق اولار دریا ایچینده.

قلبین نه چکدیگین گۈز یاخشی بیلر،
گۈزلر دیل آچماسا، اورک تکلنر.
گۈزلر هم آغلایار، هم ده کی، گولر،
گۈز گۈزه زیللنسه، عاغیل تکلنر.

شاهید ایشتیراک ائتمیر. و «تریادا» نئجه ده
اعتبارلیدیر...

بوراجان یازدیم و اوچ گون گۈزلە دیم کی، نیی
اونوتموشام، یاخود یان کئچمیشم، گوجوم
چاتمامیشدیر، ائله هر «وچونون» رولو اولموشدور.
آما تنقیدچی-ادبیی-یاتشوناس اۋزوندن سونرا
یازانلار دا «پای» ساخلامالیدیر، ائله دئییلمی؟!
۹ اوتکیابر ۲۰۱۸-جی ایل، باکی

پاییز

ال چکیب هر یانا قیزیلی پاییز،
آغاجلار سویونوب یاشیل دونونو.
اوزونه اۋلومون ساریسی چۈکن
یارپاقلار گۈزلە بیر عمرون سونونو.

باش چکیر بو " ائودار " پاییز کولگی
هر یانی - دره نی، دوزو دولاندى.
ارکۈیون اوشاغا دۈنوبدو گۈیلر،
بیر کلمه دئمه میس گۈزو دولاندى.

دوشوب یول گئدیرم طالع بویونجا،
هر یاندا اۋنومه چیخیر بو پاییز.
باجیمین آغاران تئلیندن دوشور،
آنامین قبریندن باخیر بو پاییز.

بو پاییز ائله بیل آجیغا دوشوب،
یایین گونش رنگین پوزور بئلجە.

گۆز وار حيله سيندن باش آچماق اولماز،

گۆز وار قيلينچ قدر سرتدير، ايتيدير.

گۆز وار ائله آجدير، دويورماق اولماز،

گۆز وار " گۆزوتوخ " دور، نفسه موطيعدير.

گۆز اگر گۆرمه سه ، اوركلر سئومز،

مجنونون گۆزويله سوزك ئيليني.

گيزله ده بيلمه دي، گيزله ده بيلمز،

گۆزلر سئوديجينه اولان مئيليني.

اوره يه حؤكم اندر بير باخيشيلا

بير گۆز قيربيميندا سئور اؤزو ده.

گۆزلر اوركلرين سيرريني پايلار،

گۆزوندن اوخونار اورك سؤزو ده.

ائتود

پنجرم آچيلير قبريستانليغا،

گۆردويوم منظره گۆزومه باتير.

متتل قاليرام اوجا تانرييا،

عالمى جاهيلله ياناشى ياتير.

بوردا سوروشمورلار كيمن، نچيسن،

مؤمينسن، جانيسن، يا ديلنچيسن.

جرگيله دوزولوب ساكيت قبيرلر،

بوردا هئچ بيلميرسن سن نئچنچيسن.

كاسيبي، وارليسي بيلينمير بوردا،

اؤزو اؤز خوشويلا گله ني يوخدور.

ليباسى عئينيدير هر كسين بوردا،

آخسا گۆز ياشلاري، سيله ني يوخدور.

عؤمورلوك ساكيندير بو سون منزيله،

آدى عملينده ياشايان كسلر.

دونن بير حاق ايشى ترسه چكه نين

مزارى هر كسى دوزلويه سسلر.

جاوانين تر عؤمرو ياريمچيق قالب،

بو قوجا نه قدر ياشاييب، آلايه؟!

عؤمور ده دئيه سن دوز پايلانماييب،

باغيشلا، ايلاهى، ائيله ديم گونا.

دونيا

نه دئيم من سنه، آمانسيز دنيا،

نئينيرم سئچيلمير قارادان آغيم.

حسرتين اينده روحوم گؤينه يير،

تك سنه يئتمه يير هاييم، سوراغيم.

يورموسان، يامانجا يورموسان منى،

سن دئمه، بيتزميش ظولمون-ظيلتين.

آرزومون دالينجا قالدى گۆزلريم،

يوللارين داشليدير، يويورمك چتين.

سن ائله بئله سن باشدان، بينه دن،

بيليرم؟ هئچ كسه قالان دئييلسن.

سونوما گئديرم هئى آدديم-آدديم،

بيليرم، منيم ده اولان دئييلسن.

خاری بولبول قالدى خارا، آغلادىم،
وطن، بىزى باغيشلاما!

ياغمالاندى اوجاقلاردا وارين، هئى...
كافيرلر قىسمت اولدو بارين، هئى...
ددم قورقود، چاتلامازمى گورون، هئى...
وطن، بىزى باغيشلاما!

زهر دادير آيريليغين قار دادى،
ارنلرين وارسا اگر، هاردادى؟
قىز-گلى نين اسير دوشوب، داردادى،
وطن، بىزى باغيشلاما!

آواندينى آلان آليب، ترس توتوب،
دار ياخاندان مين ديلبيلمز كس توتوب.
هاراييندان بو دونياني سس توتوب،
وطن، بىزى باغيشلاما!

داغين-دوزون يئنه بىزيم اولونجا،
وئرن-وئردى، سنى ياددان آلينجا،
قانين آخيب، بو قان يئرده قالينجا
وطن، بىزى باغيشلاما!

غضبيني اؤز ايچينده هورن، گل،
قارا باشين بابك كيمي وئرن، گل،
كوروغلوتك مئيدانلارا گيرن، گل،
بلكه وطن باغيشلادى بيزلرى.

ياش اولوب گؤزوندن دوشنه كيمي،
اليندن نه چكدىم، بيليدىن بارى.
بىر گون اوز دؤندريب، اوزوندىن سنين،
چيخيب گئدجيم گؤيلره سارى.

وطن، بىزى باغيشلاما

قاراباغين ياغيلارين تاپداغى،
مئشه لرين يالقوزاقلار اويلاغى،
يامان اولدوق ياد ديللرين قيناغى،
وطن، بىزى باغيشلاما!

آغ گونومدن بيرجه-بيرجه سئچ گونو،
گؤيدن نييه داش ياغمادى كؤچ گونو؟
كؤچكونويم، يوز ايللرين كؤچكونو،
وطن، بىزى باغيشلاما!

باخيشلارى گول-چيچگى كسيردى،
گزمه يهنده داغى-داشى كوسوردو.
يورد يئرلرى، آمان آلاه، اسيردى.
وطن، بىزى باغيشلاما!

بودانيبدى، نه ساغ قاليب، نه سول وار،
منيم اوچون نه آغا وار، نه قول وار.
خان آرازدان تبريزجن نه يول وار؟
وطن، بىزى باغيشلاما!

"جيدير دوزو" دئييب، كؤنول داغلادىم،
"شوشا" دئييب، سئلر كيمي چاغلادىم.

ایچیمده غضب، نیفرت چایلار کیمی
چاغلاير،

منی بو اینتیقاما، بو قیصاصا سسله ين
ظابط آناسیيام من!

دوشمنه " گۆز داغی " سان، گوجومسن،
قوووتیمسن.

اورگیمین تپری، گرگیم، کؤمگیمسن.
وطنین " دار گونو " نده سسینه های
وئرنسن،

بو تور پاغا، بو ائله، بو وطنه باغلیسان.
سنی وطنه وئردیم،
سن وطنین اوغلو سان!

دارخیرام، آی آنا

حسرت چکن گۆزلریم دیکیلیر یوللارینا
دارخیرام، آی آنا.
گولوشونو گزیرم یاد دوداقلار قاچاندا،
من عطرینی گزیرم چۆلدە گوللر آچاندا.
توخونورام گوللره من سنین الین ایله،
اوخشییرام اونلاری هئی سنین دیلین ایله.
نه ائدیم، نئجه ائدیم؟
هئچ نه یئتمیر دادیما، سن دوشنده یادیما...
دارخیرام، آی آنا.

بو دونیادا درمانی تاپیلمايان دردیمن،
مندن نیی آپاردین، منه نیی وئردین سن؟

ایرواندا گور سسیمیز دؤیونه،

قاراباغدا بایراغیمیز اؤیونه،

آیاقیالین گئدیم او توی-دویونه،

اؤپسون وطن تورپاغینی گۆزلریم،

دیسین وطن تورپاغینا دیزلریم.

من ظابط آناسیيام!

میلر اوردوموزوخ ظابطر اوغلو م راید

بئشیگینی آسمیشام، گۆزومتک قوروموشام،
یوخوسوز گئجه لری گوندوزلره قاتمیشام.
شیرین-شکر بالاما حزین لایلا چالمیشام،
بئشیگیمه، لایلاما، اؤولادیما باغلییام،
من ظابط آناسیيام!

شوکور، سنین یانیندا آلنیم آچیقدير، وطن.
بیر جسور، بیر قهرمان اوغول بؤیوتموشم من.
بیر قاریش تورپاق اوچون جانینی فدا ائدن،
بایراغینا، هیمنینه، شرفینه آند ایچن
ظابط آناسیيام من!

راحت یوخو یاتمیرام، چونکی دوشمن یاتماییب.
هله چوخ " آرزوسو " وار، آرزوسونا چاتماییب.
بختی یاتمیش دردلری بیر کیمسه اویاتماییب.
دوشمنین آرزوسونو گۆزلرینده اۆلدورن
ظابط آناسیيام من!

داغلاریمین باشیندا بولودلاریم آغلاير،
دیلی باتمیش او یئتم بولاقلاریم آغلاير.

سن وئردین، گۆزل آنام، لیاقتی، غئیرتی.
سندن آلدیغیم درس لر هر آن گلیر کاریما،
سنسیز قار یاغیب سانکی گول آچان
باهاریمما.
دارخییرام، آی آنا.

گۆردویوم هر ذره ده سنی آختاریرام من،
گل، گۆزومون ایشیغی، سنسیز دارخییرام من.
بو آیریلیق بنزه مز هئچ بیر آیریلیقلارا،
گل، آیدینلیق گتیر سن، بوتون قارانلیقلارا.
گلمک سنه چتینسه، منی چاغیر یانینا،
دارخییرام سنینچون، دارخییرام، آی آنا.
دارخییرام آی آنا!

قار یاغیر

قار یاغیر.
ناخیشلی، دوماغ، بمبیار.
دونیانین عاغلیغی اوزونه چیخیر.
یئر لر ده گۆزله میش قار گلیشین،
آلیر، قوجاقلاییر، کۆکسونه سیخیر.

قار یاغیر.
ناخیشلی، دوماغ، بمبیار.
تورپاق برکته بله نیر یاتیر.
چیلپاق آغاجلارین قول-بوداقلاری
بیر آنا هنرینه بله نیر یاتیر.

خزل اولوب دۆشه نیم گلن یوللارینا من
سنسیزلیک حسرتیندن قیصاصی نئجه آلیم؟
منه نئجه قییرسان، خزل عۆمرو یاشاییم؟
منی قوووشدور یئنه آنالی آنلاریمما،
کۆرپجه قوزو کیمی خینالی آنلاریمما.
دارخییرام، آی آنا.

سسین گلدیگی یئردن گلدی باهاریم، یازیم،
سسینه قوربان اولوم، هانی او خوش آوازین؟
سنسیز دونیام قاریشیب، بو عۆمور نه یه
لازیم؟

هارا تلسدین بئله، بو ایمیش قارا یازین؟
زومزومه ائلیردین "قاراگیله" هاواسین
من ده حیران قالاردیم، او شیرین آوازینا
دارخییرام، آی آنا.

الترینه توخونسام، دردیم چیخار یادیمدان،
دۆنوب اوشاق اولارام، یویوررم اوستونه.
سنه هئیران اولارام، سنه قوربان اولارام.
دوشرم من آنالی گونلریمین سحرینه،
نئجه حسرت قالامیشام اللری نین مئهرینه.
اؤپریم، اوخشیارام تئلریندن بیربیر،
عطیرلی نفه سینله منه دونیانی گتیر.
او خوش، او گۆزل آنلار دوشر یئنه یادیما،
دارخییرام، آی آنا.
بؤیوتدون، "اود گۆتوردون" کیرپیگینله، گۆزونله،
منه دونیانی وئردین بیرجه کلمه سؤزونله.
مئهریبان داورانیشی، دۆزومو، صداقتی

قار ياغير.

ناخيشلى، دوماغ، بمبياز.

رقص ائدير ائله بيل هر قار دنه سى.

گۆزومون اۆنونه گلير اوشاقلير، -

حياتدا هر فسلىن اۆز عنعه سى...

قار ياغير.

ناخيشلى، دوماغ، بمبياز.

قارا قان اله يير او قانلى يانوار.

معصوم اينسانلارين قانى اوستونه

قرنفيل دۆشه ين تاريخلر ده وار.

قار ياغير.

ناخيشلى، دوماغ، بمبياز.

شهيد خوجاليمين ياراسى اوسته.

شوشا نفه سيني اۆپوب بو قارين

قويورام گۆزومون قاراسى اوسته.

قار ياغير.

ناخيشلى، دوماغ، بمبياز.

اۆر توك ساليير شره، چير كينليكلره.

بياض ياراشيغين ارمغان ائدير

روحلارى اوخشاين گۆزليلكلره.

قار ياغير.

ناخيشلى، دوماغ، بمبياز.

مين شوکور ائديرم من بو اولفته.

قار روزى، برکت، قار تزه اوميد،

يئر ده مؤهتاج ايميش بو محبته.

قار ياغير.

ناخيشلى، دوماغ، بمبياز.

ياغسين يئر-يوردا، چۆله-چمنه.

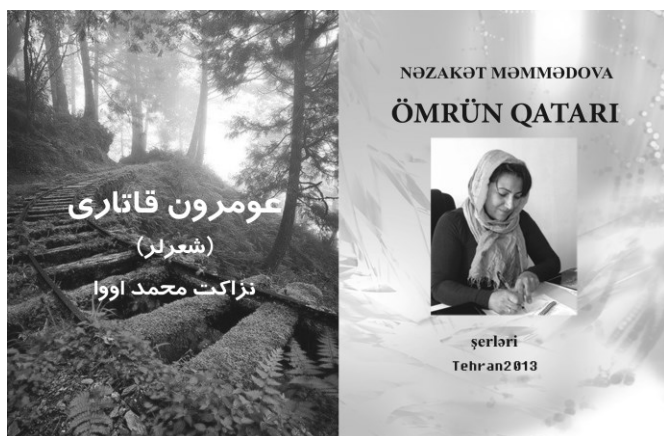
كاش اينسان عمرونه قيش تلسمه سين.

ياغماسين قار، ياغيش اينسان عمرونه.

عمرون قاتارى

" كۆنلومون ايچيندن كئچير بو قاتار "

افلاتون آماشوو

عمرونه عۆمور قاتار

نئچه قيشين، باهارين.

كۆنلوندن كئچن قاتار

سين عۆمور قاتارين.

بو عۆمور قاتارين

كيملر، هاردا مينجك؟

كىمى يارى يولداجا،

كىمى سوندا ائنجك.

بو قاتارلار كۆنلونون

گۆر نۆچە واختدى كى، حسرت قويموسان،
سسىنە، سۆزۈنە، اۆزۈنە آنام.
تورپاغىن قويمايىر بىرچە يول باخام،
آى كىمى نورلانان اوزۈنە، آنام.

هر گون سسله يىرم اورگىمدجە،
دلىمدە قارالان سۆزۈم آختارىر.
حسرتىن چكىرم گۆر نۆچە اىلدى،
ائە... سنى ھلە دە گۆزۈم آختارىر.

باجىمىن يادداشى

بىر كۆچمىش وار - يادا سالماق اىستىمىرم،
بىر دونن وار - دۇنوب باخماق اىستىمىرم.
بىر صاباح وار - اومىدىمى بو صاباحا باغلامىشام،
اورگىمدە عۆمروم بويو آغلامىشام.

(باجىم)

بىر كۆچمىش وار - يادا سالماق اىستىمىرم،
ياشادىغىم او ايللىرى خاطىرلاماق اىستىمىرم.
اىستىمىرم ايتىردىگىم اوشاقلىغى يادا سالىم،
اىستىمىرم آجى دولو گنجلىگىمى خاطىرلايىم.

اىستىمىرم او كۆچمىشى - اوردا قالىپ
اويونچاقسىز اوشاقلىغىم،
اوردا قالىپ شىرىن-شىرىن سۆيلە دىگىم
" آتا " سۆزۈ.

اىستىمىرم گۆزل آنام كىشىلىشىن،
آتا اولسون.
اىستىمىرم ظريفلىگىن، خانىملىغىن
خاطىرلايىپ، دئسىن اۆزۈ.

گۆيىنگىندىن كۆچك.
دردى نىن - كدرى نىن
گۆيىنگىندىن كۆچك.
الويدا دئىجكسن،
الويدا دئىنلرە.

بو عۆمور قاتارىنا
طالعسىز مىنلرە.
" كاش كى... " حسرتلىرى نىن
اۆنۈندە دىز چۆكسسن.
سارالمىش يارپاقلارنى،
اللىرىندىن اۆپسسن.
ععمرون گونباتانىنا
كاش قاتار تلىسمە سىن.
كاش يولونون اوستۈندە
آجى روزگار اسمسىن.
بوينوبوكوك بنۇوشن
بو ياز سندن كوسمە سىن.
ان سونونجو نىدانى
اومىدالى قوپارسىن.
قوى عۆمور قاتارىنى،
اومىد چكىب آپارسىن.

آنام

اىستى نفه سىنمىش حياتىم، آنام،
سنىسز كۆچن ايللر بوشدور، حدردىر.
بختور اولموشام سنىنلە، آنام،
بوخلوغون عذابدى، بىتمز كدردىر.

او دا بیزه بیر اویونجاق.
 بودور همین کولک دؤن چارداغیمیز،
 قالخیب اوردان ائلکتریک قاتارینی
 یزله یردیک،
 ایشدن یورغون-آرغین
 دؤن آنامیزی
 گؤزله یردیک.
 ییغیلاردیق بو چارداغا
 ایراده، آفت، آیده،
 نامیق، خئیروللا، سربیه،
 آلماز، گولاره، عاديله،
 متانت، ائلچین، حبیه.
 "خان-وزیر" دی، "بئش داش" ایدی
 اویونوموز.

شن، قایغیسیز گونلریمیز.
 ماشتغا - بازار یئریمیز،
 بوزوونا - چیمرلیگیمیز.
 قایناییب داشاردی چارداق،
 خزریتهک جوشاردی چارداق.
 خاطیره بئشیگی چارداق.
 همین باغدی،
 هامیسی همین.
 نییه گؤرن قوم یوللارا
 دؤشه ییبلر آسفالتلاری،
 هؤروبلر داش هاسارلاری؟
 انجیر، اوزوم آغاجلارین
 کسبب کوکنار اکیدیلر.
 بو گونومله دونه نیمین آراسینا

بیر دونن وار - دؤنوب باخماق ایستمیرم،
 دؤنوب باخسام، باخیشلاریم دونوب قالار
 ایتیردیگیم گنجلیگیمین خیالیندا.
 دؤنوب باخسام، آنام یئنه سئوه-سئوه،
 قالا جاقدر ساچلاریمین سیغالیندا.
 بیر بو گون وار - یاشاییرام بو گونومله
 بو گونومه سیغینیبدیر
 کئچمیشیم ده، دونه نیم ده.
 بیر صاباح وار - اومید آتین
 صاباحلارا چاپاچاغام.
 من عؤمرومو صاباحلارا باغلا بیرام.
 ایتیردیگیم هر نه وارسا،
 صاباحیمدا تاپاچاغام.

باغیمیز

اوشاقلیق ایللریمین ان شیرین،
 ان اونودولماز آنلاری - ویشنیووکا باغلاری
 همین گونش، همین تورپاق،
 همین ائودی، همین اوجاق.
 گؤزلریمین قاباغیندا
 حیطده کی چارهووزدان،
 سو داشییان همین اوشاق.
 بیر ده همین قوم اوستونه سرله نیب،
 قومدا بیشن سالخیملاردیر،
 سالخیم-سالخیم، قوجاق-قوجاق.
 همین قوبو -
 اطرافینا ییغیلاردیق،
 فیرفیراتک فیرلاناردیق.

گۆرونمز سدد چکبیدیلر.

قونشولار یاد دوشوبدولر.

بویلانیرام دونه نیمه یانا-یانا.

هر نه وارسا منه یاخین،

منه دوغما

تکجه مندن آیری دوشن،

خاطیریمدن،

گۆزلریمدن سیلینمه یین اوشاقلیقدير،

بیر ده عزیز آتا، آنا.

اردبیلیم

او تایین دا، بو تایین دا آدی وطن،

قائقالارین آراسیندا گول بیتیرن،

بولبوللری آغی اوسته دیل-دیل اؤتن،

او دا وطن، بو دا وطن –

اردبیلیم.

بابام دئییب، او تایلییام،

دوغولدوغوم، بؤیودویوم او یئرلرده

قالیب ایزیم.

بو ایزلری اؤپمک اوچون

آتام گزیب خیالیندا

دیزین-دیزین،

اردبیلیم.

آیریلیغین فریادی

یلمه-ایلمه اورگیمه توخودولار.

بو حسرتین نغمه سینی

یانیقلى بیر حزين سسله

یادداشیما اوخودولار،

اردبیلیم.

دئدیلر کی، بو حسرتدی،

ایریلیقدی، فلاکتدی،

بو نیفرتدی.

نئجه اولدو جانی جانان،

قانی قاندان آيیردیلار،

پارالاییب، پارچالاییب، داغیتدیلار؟

اسیر دوشدو دوغما ائلیم،

یاساق اولدو دوغما دیلیم،

اردبیلیم.

میلتیمه قارا گونون لیباسینی

گئیدیردیلم،

آجینی دا، نیفرتی ده نوغول کیمی

یئدیرتدیلم.

حاقیققی گۆزلری نین قاباغیندا

ئدام ائدیلم،

یالانلاری بئیینلره

یئرتدیلم.

«بونا نئجه دؤزوم» – دئدیم،

اردبیلیم.

هئچ دورولان گۆردونمو سن

خان آرازی؟

بابامین حسرت یانغیسی،
یادداشی نین سیز یلتیسی،
دوداگی نین پیچیلتیسی –
اردبیلیم،
اردبیلیم،
اردبیلیم.

سئودا

سئودا ندير؟
سئودا – سحر، مۇجوزە دير.
سئودا كى وار، اودو سؤنموش جان ائوينه
ايستى، ايليق نفس وئزر.
سئوداسى نين ايشيغيندان
اطرافينا نور چيله يهر.
سئودا وار كى، قلب ائوينى " اوف " دئمه دن
بيخار، سؤكر،

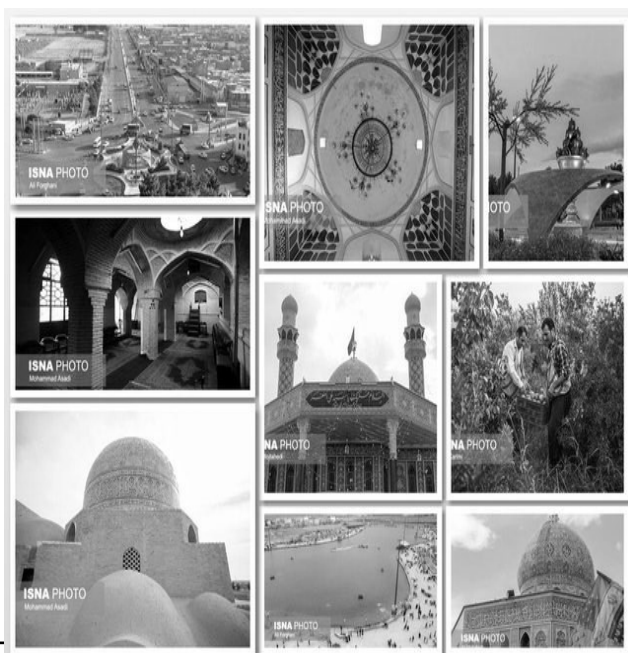
اسرلردى بئله اؤتور قيشى، يازى.
قافيللره خنجر اولدو تئلىلى سازى.
ديندى ديل – ديل شيرين ديليم،
اردبيليم.

گؤردويونو، بيلديگيني سؤيله ديكجه
خودافرين داشا دؤنموش اورگينه،
اوميدلريم باغلانيبدى
واختسيز سولموش ديلگيمه.
يادداشيمي يانديريلار،
قاليب كولوم،
اردبيليم.

آرازيم آخا – آخا،
قانلى ال، قانلى ياخا.
گؤر نئجه آيبرديلار،
گؤزوموز باخا – باخا.

آراز آخار، ليللنر،
قاپيلار كيليدلنر.
كيم آچسا بو يوللارى،
آراز جوشار، سئلنر.

آيريليغي سالانلارى،
گؤزو يولدا قالانلارى،
اويدورولان يالانلارى،
خان آرازدان سوروش بيليم،
ردبيليم.

سئودا وار کی، ویران قالمیش بیر اورگی
قورار، تیکر.

سئودا وار کی، ایللر ایله باغلی قالان
قلب قاپیسین آچارینی
تاپار، آچار.

سئودا وار کی، پاسلی، کیرلی اورکلرین
پاسین، کیرین یویار، آتار.

سئودا دا وار " گؤزون کؤکو سارالاندا "
ععمرون، گونون لاپ سونوندا
گلیب چیخار.

من ایسترم بوزا دؤنموش
قار آدام دا

سئودالانسین.

سئودالانسین ان چیرکین ده.

سئوداسی نین گؤزونده او،

گؤزللرین گؤزو اولسون.

قلبی داشا دؤنلر ده سئودالانسین.

داش اورکلر سئودالانیب،

سئوداسیندان موما دؤنسون.

قوخلا، سئو

گؤز اوخشایان چیچک نه چوخ چمنده،

سن دردیگین چیچگینی قوخلا، سئو.

گول عطریله دوشمه یهسن کمنده،

اوزدویونو تر چیچکتک قوخلا، سئو.

بو باهاردی - چیچگی بول، گولو بول،

سن ده باخیب اؤز گولونه هئیران اول.
اؤزگه گولو سوندا اولار تیکان-کول،
سنه قالار اؤز چیچگین، قوخلا، سئو.

کیم دئییر کی، گولون عؤمرو آز اولار؟
گول عمرونو گولو اوزنلر یازار.
اوزدویوندن اولما یاسان سن بئزار،
جنتیندی بو گول سنین، قوخلا، سئو.

نزاکتین دوزدور سؤزو، ایلقاری،
باغچاسینی خزان ائدیپ روزگاری.
هر عاشیقین یاری اولسون گولزاری،
باغرینا باس گول یارینی، قوخلا، سئو.

شهید قیزی

آغلاما، شهید قیزی،

دردین منه تانیشدی...

اورگیم پارامپارجا،

قمیم ناخیش-ناخیشدی...

آغلاما، شهید قیزی،

من ده آتا ایتیردیم؛

آتامی ایتیرنده

ائله سن یاشدا ایدیم.

سانیردیم کی، هامیدان

گوجلویدو منیم آتام.

او کؤرپه اورگیمده

آتام ایدی قهرمان.

گوئیدن اولدوز ایستسم
 ییغیب یئره تۆکردی،
 قارلی داغین باشیندا
 منه گول بیتیرردی...
 سانیردیم هر آرزومون
 آچاری آتامدادیر.
 او، منیم گوونج یئریم،
 او، منیم آرخامدادیر...
 آغلاما، شهید قیزی،
 باخ، من نئجه بؤیودوم!
 آتاسیزلیق گۆز یاشین
 آتامین اوز قویدوغو
 مزاریندا گۆموردوم...
 اول ائله سانیردیم
 بیر گون اینصافا گه لر،
 قالخار او داشین آلتدان،
 آرزولاریمی گۆرر...
 بؤیودوم شهید قیزی،
 آتادان سۆز دوشنده
 اورگیم یامان اسدی،
 او بختور گونلری
 تزه دن گۆرمک اوجون
 کؤنلوم یامان تلسدی.
 آنام تئز-تئز دئیردی:
 اگر یاخشی اوخوسان
 آتان موطلق بیلجک.
 او، هاچانسا گلجک.
 بئلجه، یالانلاری

اورگیمه بله ییب
 اومیدلره سؤیکه نیب
 بؤیودوم، شهید قیزی...
 سن ده بؤیویجکسن
 گئرچگی یالان بیلیب،
 یالانی سئوجکسن،
 توتا جاقسان اومیدین،
 تسلی نیین الیندن
 سن ده بؤیویجکسن.
 سن شهیدین قیزیسان
 اورگینده آغیر یوک
 آما تسلیین بؤیوک
 من ده آتا ایتیردیم -
 آتامی ایتیرنده
 ائله سن یاشدا ایدیم!!!

پاییز عۆمرو

آچیب بولودلارا اووجونو تورپاق
 سارالمیش باغچامین حالینی گۆر، باخ
 ال ائدیر بوداقدایر ساری یارپاق
 گل، پاییز عۆمرومون طالعینی یاز.
 اوزاقدایر قورولان اجل تاختیدیر،
 گوللو گونلریمین خزان واختیدیر،
 بختیمین یوللاردا آذان واختیدیر،
 گل، پاییز عۆمرومون طالعینی یاز.

درگیلر سیراسینا ۲ ایلدیر کی، داخل اولوب. او،
 کئچمیشله باغلی خاطیره لری جانلاندیریر. بو
 ژورنالدا ادبیات عالمینده اولان اینسانلارلا باغلی
 خاطیره لر اؤز عکسینی تاپیب، ماتریاللار درج
 ائدیلیب. بو هله باشلانغیجدير. وخت گله جک "
 یادا دوشدو" آذربایجان ادبیاتی نین تاریخی
 انسیکلوپئدیاسینا چئوريله جک ".
 قئید ائدک کی، سونرا آذربایجانین خالق شاعیری
 زلیمخان یاقوب و دیگر قوناقلار چیخیش ائدیپ.

قلبینه جنت یاشادان خانیم

فریده رحیملی

دئیرلر قلوبینه جنت یاشادان اینسانلار وار،
 گئتدیکلری هر یئره هوزور داشییان، هم ده حساس،
 تئز اینجیین، ایچدن، صمیمی، اورگی گؤزل
 اینسانلار. الله بیزی باخ، او اینسانلارلا
 قارشیلادیرسین!

من حیات یولومدا ائله لری ایله راستلاشاندا
 سئویمیشم همیشه. بونو، منه آلاهیین بیر لوتفو
 حساب ائلمیشم. بو اینسانلارین یولوما چیخماسینی

← Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خداآفرین

روحومدا هله ده آر قوخوسو وار،
 کؤنلومده بیر میصرع یار قوخوسو وار،
 داها قیسمتیمین قار قوخوسو وار،
 گل، پاییز عؤمرومون طالعیینی یاز.

بمباز نغمه دیر آغ چیچکلریم
 سارالیب،-پاییزدی بیچنکلریم
 چکیر سینه دولو آه-چیچکلریم
 گل، پاییز عؤمرومون طالعیینی یاز.

بیر سؤزون کؤکسونه قویوب باشینی،
 کؤورک دویغولارین سیل گؤز یاشینی.
 قوی آفاق آلتینا الهد داشینی،
 گل، پاییز عؤمرومون طالعیینی یاز.

افلاتون آماشو: " وخت گله جک " یادا دوشدو "
 آذربایجان ادبیاتی نین تاریخی انسیکلوپئدیاسینا
 چئوريله جک "
 لئیل محرمووا آزادینفورم. بو گون بین الخالق
 مطبوعات مرکزینده " یادا دوشدو " ژورنالی نین
 فالیتة باشلاماسی نین ۲ ایللیگی موناسیبتیله
 تدبیری کئچیریلیب.

آزادینفورم خبر وئیر کی، تدبیرده مطبوعات
 شوراسی نین صدری افلاتون آماشو چیخیش
 ائدیپ: " آذربایجاندا چوخلو سایدا نشر وار. ائله
 نشرلر وار کی، ۱۵-۲۰ ایل درج اولونسا دا،
 اوخوجونون دیقینی جلب ائتمیر. لاکین " یادا
 دوشدو " اؤز اوخوجوسونون دیقیت مرکزینده دیر.
 ژورنال آذربایجان مدنیتی و ادبیاتی ایله باغلی

مومكوندور. تبیی کی، قیسقانجلیقلار دا اولور اونا قارشى. بیزیم موحیطده اگر اؤز آياقلاری اوسته دورا بیلن قادینسانسا، گولن گؤزلیرىنى، بیتمه یهن انئثرزینی، تبسسومونو، دردلی نین، آجیلاری نین سنه وئردیگی گوجو بئله قیسقاناجاقلار!.. اینسانین حیاتینداکی آجیلار اونون عؤمور ناخیشلاریدی، تجربوه لریدی، مؤحکملمنه سی، ییخیلیب، یئنیدن قالخماغی اؤیرنمه سی اوچون سبیدی.

...سونرالار اونون رهبرلیگی آلتیندا چالیشماغا باشلاياندا ایسه داها اینجه مطلبلر آچیلدی منیم اوچون اونون حاقیندا. و گؤردوم کی، اونون

دوروموندا اولوب، بو ساده لیکده قالانلار بارماق سایى قدردی. او " بار وئردیکجه باشینی آیلردن " اولوب همیشه. عادتین رهبرلیک حاقدا یازی یازاندا مقصد بیر اوماجاق، تمننا، بورج اولاراق قبول ائدیلیلر. بونا گؤره ده ایندییه قدر ایشله دیگیم یئرلرده کی مودیرلریمین اینتئلئکتی، یارادیجیلیغی، اینسانلیغی حاقدا بعضا یازماق ایستسم ده یانلیش آنلاشیلماقدان چکینمیشم. آما اونون باره سینده آسانلیقلا یازا بیلیرم. چونکی ایچیم راحتدی کی، اونا و منی تانیانلار بو یازی نین صمیمی اولدوغونا ایناناجاقلار. اصلینده، بیر- بیریمیزدن دوستلوقدان باشقا آسیلیلیغیمیز دا یوخدو. چونکی درزییه کؤچ دئینده ایینه سینی یاخاسینا سانجیب چیخدیغی کیمی، یازار دا قلمینی گؤتوروب گنده جک... آرادا سادجه بیر باغ وار، آنلایش! بیر ده قارشیلیقلى حؤرمت، سایغی. اونون اوشاقلیغی، گنجلیگی، یاشادیغی بو ایللر عرضینده کی زنگین خاطیره لری هره سی بیر یازی موضوعوسودو. او قدر ماراقلی دانیشیر کی،

تصادوف دئییل، ضرورت بیلیمیشم و بو ضرورتلر عؤمرومه عؤمور قاتیب. اینسان یاشادیغی حیاتدا، جمعیتده، ایشله دیگی یئرده، عاییلهده اونا آنلایان، دویان، قییمتلندیرن اینسانلارین اهاته سینده اولارکن اؤزونو راحت، گوجلوه، خوشبخت حساب ائدیر. چونکی بیر اینسان آنجاق دیرینی بیلنلرین یانیندا قییمتلیدیر.

او ظریف خانیم دا حیات یولومدا موثبت آوراسی ایله منه راست گلن - قلبینده جئت یاشادانلارداندی. اول ساده بیر اینسان کیمی تانیدیم. آرامیزدا خوش موناسیبت یاراناندان سونرا ایسه شاعیر، باش رئداکتور اولدوغونو اؤیرندیم. آچیغی، ظریف، هوزونلو گؤرکه می، اورگیومشاقلیغی، صمیمیلیگی، اوزونده دایم مسکن سالمیش و اونا بیر آز دا یاراشیق وئرن صمیمی تبسسومو، میللی عادت-عننه یه سادیق گئییمی، ساچ دوزومو، ساده داوارانیشى ایله سئودیم اونون اینسانلیغینی. و بو تکجه منیم فیکریم دئییل، سون اونیللیکده میللی عادت-عننه میزین " سویوق ائلر " دن اوزانان اللر واسیطه سیله اثرروزییا اوغراماسی، مئنئالتیتتیمیزین یاد تاثیرلر آلتینا دوشمه سی قادینلاریمیزا دا تاثیرسز کئچمه ییب. بو اولارین گئییمیندن توتوموش، یئمگینه، ضررلی وردیشلردن آسیلیلیغا دوشمه سینه، عایيله باغلاری نین ضعیفله مه سینه قدر هر شئیده اؤزونو گؤستریر. و بئله بیر زاماندا اؤز میللیلیگینی هرترفلی قوروویوب ساخلایان بو اینانجلی، ایمانلی خانیمی نئجه سئومه سینلر. بو اوزدن ده تکجه مئدیا جامئه سینده دئییل، عادى اینسانلارین دا اونا موناسیبتی نین فرقلی اولدوغونو آچیق-آشکار گؤرمک، دویماق

عۇمور اوجاغيندا كۇزوم آه چكىر،
 قلم دولوخسونور، سۇزوم آه چكىر،
 اوميد قارا گئييب، دۇزوم آه چكىر.
 آزيب درد ايچينده اونوانيم منيم.

اينسان اوچ شئى گرک اونوتماسين: اۇنجه نه ايدىن، ايندى نسن، سونرا نه اولاجاقسان؟ او، آتاسى نين دا باكىدا دوغولدوغو حالدا باباسى نين يوردونو گۇرمك اوچون، سۇي-كۇكونو تانيماق اوچون آختاريشا چيخيب، سرحدلرين آچيلديغى ايلك ايللرده اربيله - بابا يوردونا سياهت ائديب، قوهوم- اقربالاريني تاپيب، ايچينده كى او عهدينه چاتيب، آلاھينا شوکور ائديب كى، بونولا اوزونو دوغرو- دوزگون گۇرمه ديگى، حياتدان ائركن كۇچن آتاسى نين دا آرزوسونو يئرینه يئتيرميش اولوب...

هر شئى گلدی-گئدردی دئديگيميز بو حياتدا ياخشىلىق قالاجاقسا، ندىن اورك قيراق، قلب پارچالاياق كى؟! دئيير قيرديغين اورگين صاحيبينه ياخشى باخ، يولون سنى بير گون مطلق اونا آپاريب چيخاراجاق... او، هميشه اورك قيرماقدان چكينيپ، كوللكتيوده بيرى نين خترينه ديديسه، مطلق كۇنلانو آماغا چاليشاجاق. اونا دا دئييم كى، اونون شيرين ديليندن قورتولماق مومكون دئييل، مقصدينه مطلق چاتاجاق!!! بو يولدا اونا صميميتى كۇمك ائدير. صميمى، دوروست اولماقدان ايسه قورخاماق لازيمدى، ان پيس حالدا ايتيره جگين يانليش اينسانار اولاجاق.

اولر ندىسه اونون قربي آذربايجاندىن، درله يهزدن، زنگزوردان، سونرالار قاراباغدان اولدوغونو ظن ائتميشديم. بلكه ده بو، اونون يورد نيسگيلى، تورپاق

حيات هئكايه لرinden ائپيزودلارى، سانكى پئشكار بير رسامدى و صۇحتلرينده " چكديگى " او رسملر گۇزومون اۇنونده هر بير شتريخى ايله جانلانير. اونا تانيديقجا ندىن شعيرلرى نين بئله يانغىلى، ايچدن، تاثيرئديجى، دوغما اولدوغونو آنلاييرام.

عادت ن شهرده دوغولوب-بۇيوي قيزلار رايونلو اوغلانلا عاييله قوراندا نارازيلىقلار، كندى بينمه مك، او ساده اينسانلارا آغيز بوزمك كيمي حاللار اولور. آما او، كنده گلين كۇچركن اورادا ياشاديغى ايللر حاقدان ائله هوسله، سئوگييله صۇحتلر ائتدى كى، سانكى او كندى گزيب گلديم. ايچينده كى زنگين تصوراتلا خاطيرلاديغى كنده صاباح اوياناركن هاوانين عطرينى، گول-چيچگين خوش راييحه سيني، تزه بيچيلميش اوتون، ياغيش ياغاركن تورپاغين قوخوسونو ائله مفتونلوقلا تصوير ائتدى كى، كند قيزى اولاراق گنجليك ايللريمين خاطيره لرى تزلندى.

آلاھ اونا - شاعير، خاطيره كيتابى رئدعكسياسى و " يادا دوشدو " ژورنالى نين باش رئاكتورو نزاكت خانيم ممدلييه چوخ شئى بخش ائديب - سئويلمگى نصيب ائديب، شؤهرت، ياراديجيلىق قابيلىتى - شاعيرليك وئريب، ايدارئمه، رهبرليك شانسى بخش ائديب، ايمكانلار يولو آچيب، آما تكبوردن قورويوب. ساده ليگيني، صبريني آلماييب كى، بو دا اينساندا، خصوصن ده قاديندا و رهبرده گۇزل خصوصيتلردندى. صبرلى اولانلار، ياخشى اولماقدان واز كئچمه يهنلرسه، مطلق بير گون قازانيرلار، ايستكيرينه يئتيرلر.

بلكه كناردان صبرلى گۇرونور؟ چونكى او دئيير كى:

حسرتی ایله یازدیغی شعرلری نین شعورالتيما
ائتدیگی تاثیردندی.

قوربتده اوشوین یوردوم،
یئرینده تۆوشوین یوردوم،
قبرینی گۆشه یین یوردوم،
آرزون کول اولدو، کول اولدو.

نه یامان آغیردمیش یوخون،
یاغمالانیب وارین-یوخون.
اۆز ایچینده بوغولدوغون،
نئچه ایل اولدو، ایل اولدو.

چکیم هاردان-هاریا کیمی،
هارای یوخ، بو هارای کیمی...
گۆز لیم داشیب چای کیمی،
سینم گۆل اولدو، گۆل اولدو.

بو آغیریمین یوخدو آدی،
عمرون-گونون ایتیپ دادی.
اورک هر گون هارایلادی،
سوسان دیل اولدو، دیل اولدو.

قلبیمین هوه سین دئییم،
گاه اوجا، گاه حزین دئییم.
کاش ائله گون گل سین، دئییم -
آرزون گول اولدو، گول اولدو!

- دئین اینسانین باکیلی - " شهر قیزی "
اولدوغونو عاغلیمدان دا کئچیرمه میشدیم. اونون
عالمینده " هارالیسان " سوالی اؤنم داشیمیر.
آد اینسان حیاتینا تاثیرسیز قالمیر. او، آدی نین
حیاتینا ائتدیگی تاثیرى هر آن اوزرینده حیس
اىندلردنى.
دئیرلر قلبینده جنت یاشادان اینسانلار وار،
گئتدیکلری هر یئرہ حضور داشیان... باخ،
اونلارداندی نزاکت خانیم!

صمیمی دویغولار

من خئیلی واختدیر کی، نزاکت خانیمین
شعیرلری ایله تانیشام. اوخوموشام، فیکیر سؤیله
میشم. نزاکت خانیم ایلک شعرلر کیتابینا اؤن سؤز
کیمی منیم فیکیرلریمی ده داخل ائدیپ. ظریف،
دویغولو شعرلر مؤلیفی کیمی من اونا اوغورلار دیله
میشم.

ایندی الیمین آلتیندا اونون شعرلری وار. بلکه ده
او، بو یازیلارینی تزه شعرلر کیتابینا داخل ائده
جک. قوی ائتسین، بو اوغور اوغورلا داوام ائدیر. سؤز
آراسیندا اونو دا قئید ائتمک ایسته بیرم کی،
یازچی دوستوم ناهید حاجیزاده نین اؤزو آد قویوب
باش رئاكتور اولدوغو ادبی-بدیعی " یادا دوشدو "
ژورنالی نین تسیسچیسی نزاکت خانیمدیر. بو
ژورنالدا دونیالارینی دییشمیش و چاغداش
صنعتکارلاریمیزین حیاتیندان ان اونودولماز
یارادیجیلیق مقاملاری یادا سالیئر، اوخوجولارین
اورگینده خوش خاطیره لر گؤیردیر. دوغرودان دا بو

بلى، بو مقامدا دردلىشنلر ده اوركده داشلاشيپ
قالان او دردین اوستونه سيغال چكيپ دردی
خوشلانديريرلار. بو دا بير تسليدير.
و ياخود ليريك " من " سئوگيسينده گئچيكنه
دئير:

سنی یاد گۆزلردن هاردا گیزله دیم
دیلیم قیفلانایب اؤنونده ایندی.
يامانجا گئچيكدیم نئیلگیم سنی
عؤمرومون بو پاییز گونونده ایندی.

بس گۆره سن بو دردلرین بير علاجی وارمی؟

تله سيك عؤموره اعتبار آزدیر
طالع قم، سئوینجی بؤلنه قدر.
بير سن اول، بير ده من، بير ده سئوگیمیز
ياشایاق بو عشقی اؤلنه قدر.

بلى، چاره بيرگه ليكده، اعتباردادیر.
نزاكت خانيمين " داريخيرام، آی آنا " .
گۆزون يادداشی " ، " کوسمه ميشم " و باشقا
شعيرلری ده بئله اينجه دويغولارين ايفاده سيدیر.
يئننه ده اونا اوغوروندا اوغورلار دیله ييرم.
موسی يعقوب

آبیر-حیا پرده سينه بورونموش ميصراعلار
بو ياخينلاردا شاعيره-پوبليسيست، رُئسپوليکا
خاطيره کيتابی رُئداکسيیاسی نین باش رُئداکتورو و
" يادا دوشدو " ژورنالی نین باش رُئداکتورو و
تاسيسچيسی نزاكت ممدووا " يورد دئديگيم بو

ژورنال ادبی نشرلريميزين سیراسينا داخيل اولان،
چوخ ماراقلی، اوخوناقلی ژورنالدير.

دئمک نزاكت بئله بير ژورنالين قايعيسینی چکیر،
او ادبیات آدامی، سؤز آدامیدیر. او اؤزو ده مجبور دور
کی، نئجه دئیرلر، اوجاق باشیندا کۆزون، نشرده
سؤزون قدرینی بيلسين، اؤز يارادیجیلیغينا داها
طلبکارلیقلا ياناشسين.

من الیمده اولان شعیرلری تک-تک تحلیل ائتمک
فیکرینده دئییلیم. یوخاریدا دئییلدیگی کیمی من
نزاكتین شعیرلرینده صمیمیتی، موقدس کدری،
ظریف حیس و دويغولارين تصویرینی، هللینی داها
چوخ خوشلايیرام.

من ائله بیلیرم کی، سئوگی-آیریلیق کدری، آنا-
بالا کدری، سنی اهاته ائدن موحیطین کدری، فرقی
یوخ - بو دردلری چوخ واخت صحیفه لمک اولمور:
توپلانیر، پرتسله نیر، حب حالینا سالینیب اودولور...
و اورکده قالیر. بو هر کسین موقدس کدریدیر.

سن منه بير دونیا سئوینج ده وئرسن
کدریم دیلله نیر یئننه سونوندا.
حسرت یوللاری نین یولچوسویام من
منی تک قویموسان دردین یانیندا.

نزاكتین شاعیره دوستو فرقانه یه حسر ائتدیگی
گل دردلشک " شعیری... شعیرده بو ميصراعلار وار:

هانسی بیرین سؤیلگیم من
آی دردیمن حالی، باجیم
دینله دیکجه درد-سریمی،
اونودورسان درد-سرینی.

اونون دا قلیینه دییبلر. آنجاق زامانین آمانسیر
گردیشلرینده هئج واخت سیماسینی دییشمه ییب.
دیبلر ازبری اولان " قالخ، قالخ، اولو تورپاق "
شعیری بوتون میلتیمیزین ایچینه بیر ایشیق
سالدیغی کیمی، نزاکت خانیمدا خصوصی بیر
ایلهم وئریب. نه یازیقلار کی، ناهید حاجیزاده اوزون
سورن خسته لیکدن دونیاسینی دییشدی. جانی-
قانی قدر سئودیگی ایشیندن، رئسپوبلیکا خاطیره
کیتابی رندعکسییاسی نین، " یادا دوشدو "
ژورنالی نین باش رئاكتورلوقوندان، قلمیندن،
کاغیزیندن آیریلدی. نزاکت اونو اونوتمادی،
قدیریلنلیکله اونو یاد ائتدی، " یادا دوشدو "
ژورنالی نین تاریخینده گؤرونمه یهن بیر ایشی او
گۆردو: ژورنالین بیر سایینی بوتونلوکله ناهید
حاجیزاده نین اونودولماز خاطیره سینه هسر ائتدی.
منه ائله گلیر کی، نئچه کی " یادا دوشدو "
ژورنالی چاپ ائدیله جک، خاطیره کیتابی
رندعکسییاسی چالیشاجاق اونون دستی-خطی
اورادا گۆرونه جک، ناراحت روحو گئدن یازیلارین
ایچیندن بویلاناجاق...

قاراباغ موچاریه سی، خوجالی سویقیریمی
نزاکتین یارادیجیلیغیندن قیرمزی خط کیمی
کئچیر. بعضی شاعیرلرین شعیرلرینده راست
گلیرسن: " وطن، منی باغیشلا، " - ینی سنی
لازیمینجا قورویا بیلمه دیم، سنه گۆز-قولاقل اولو
بیلمه دیم. اصلینده ایسه همین شاعیر بلکه ده
موختلیف ضیافتلرده اولوب وطن حاقیندا پافوسلو
شعیرلر سؤیله ییب. ظابط آناسی اولان نزاکت ایسه
شعیرلرینده دئییر: " وطن، بیزی باغیشلاما! "

تورپاق " کیتابینی منه باغیشلادی. بیر پوئمادان و
شعیرلردن عیبارت، حجمجه کیچیک، لاکین معنای
بؤیوک توتوملو بو کیتابی چوخ بؤیوک ممنوعیتله
اوخودوم. نزاکت خانیمین شعیرلرینی چوخ بیه نیرم.
چونکی خالقین دردیندن، بلاسیندن، قاراباغ
مشققتلریندن، بیر سؤزله، اومومی بلالاریمیزدان
یازیر. خالقان یازیر، خالقین دیلینده یازیر. یالانچی
سئوگینی، عاشیق-معشوقون گۆز یاشلارینی،
سئوگیلیلرین آه-ناله سینی یوخ، وطنین یارالارینی،
دوشدوبو بلالاری قلمه آلیر. نزاکتین شعیرلرینده
باغیغیلیق یوخدور. اونون شعیرلرینده فلسفیلیک،
جان یاغیغیسی، وطنه حدسیز سئوگی وار. شعیرلری
آبیر-حیا پرده سیله اؤرتولودور، عیصمتلی گلینلر
کیمی اوتانجاقدیر، اینینه گئیدیردیگی لیباسلار
لایققلیدیر.

" قالخ، قالخ، اولو تورپاق " سسله نیشینله،

آرزولار، اومیدلر سولماسین، دئدین.

جار چکیب عالمه سن وار سسینله

" قیصاص قیامتله قالماسین! " - دئدین.

یازیمی نزاکتین یازچی-پوبلیسیست ناهید
حاجیزادین سکسن ایللیگینه هسر ائتدیگی "
سکسه نینجی باهار " شعیری ایله باشلادییم.
اوخوجو سوروشا بیلر: نییه؟

چونکی ناهید حاجیزادنی بوتون آذربایجان
تانییردی. تئلئویزییادان - یازدیغی، قوردوغو
وئرلیشلردن. چونکی عذابلی، آنجاق بالدان شیرین
اولان ایشینی سئویردی، سئودیریردی. اوزون ایللر
رادیودا چالیشمیش، یوللار یورغونو اولموشدو. بونا
باخمایاراق گۆردوبو ایشلرینه قلبی نین، اورگی نین
ایشیغینی سالیب، نورلاندیریب. واخت اولوب کی،

قاراباغین یاغیلارین تاپداغی،
مئشه لرین یالقوزاقلار او یلاغی،
یامان اولدوق یاد ائلرین قیناغی،
وطن، بیزی باغیشلاما!

من نزاکت خانیمین بعضی ناخلفلرین یئرینه
خجالت چکیب تر تۆکدویونو حییس ائدیرم. " وطن،
بیزی باغیشلاما " دئییب هارای چکن نزاکت خیالن
قاراباغی قدم-قدم گزیر. جیدیر دوزو، شوشا، خاری
بولبول، یاغمالانان اوجاقلار، اسیر دوشموش قیز-
گلینلر، یاراسیندان قانی آخان وطن، آیریلیقدان زهر
دادان قاری، کافیرلره قیسمت اولموش باغلارین
باری، شیرین-شکر محصوللاری، نوبارلاری،
بودانمیش مئشه لر، اسیر اولان یورد یئرلری
خیالیندان کئچیر. بوتون بونلار دؤزه بیلمه یهن
وطن قیزی غضبلی سسله " وطن، بیزی باغیشلاما
" دئییر. آنجاق اومیدینی یئنه ده ایتیرمیر.
تورپاقلاریمیزین آلیناجاغی گونو صبرسیزلیکله
گؤزله ییر، اوندان بلکه، " وطن بیزی باغیشلایار " ،
سؤیله ییر:

غضببینی اؤز ایچینده هؤرن، گل،
قارا باشین بابک کیمی وئرن، گل،
کوروغلو تک مئیدانلارا گیرن، گل! -
بلکه وطن باغیشلادی بیزلری.

نزاکت خانیمین کؤکو جنوبی آذربایجانا گئدیب
چیخیر. قان یادداشی اونو بابا یوردونا - اردبیل
چکیب آپاریر. بابا یوردونون حسرتیندن یانیب
یاخیلیر. گونده لیک پروبلئملر اونو بابا یوردونا
گئدیب گؤرمگینه انگللر تۆره دیر. آنجاق شاعیر

اؤزوندە تپر تاپیر، سرحدلری داغیداجاق قدر گوجلور
اولدوغونو دیله گتیریر، نیین باهاسینا اولورسا
اولسون بابا یوردونا گئده جگینه سؤز وئیر:
ائلیمه حسرتیم، یوواما حسرت،
ووروب داغیداجام بوتون سدلری.
آشیب کئچه جگم نه واختسا البت،
سرحد تک چکیلمیش او مفتیللری.
نزاکتین آرزوسو بیر گون چین اولور. اؤزو سؤکمه
سه ده، هم وطنلری سرحد مفتیللرینی سؤکور،
ایکی دوغما قارداش بیر-بیرینی گؤره بیلیر،
قوجاقلایا بیلیر. اوزون ایللرین آیریلیغی اینسانلارین
اورگینه سو سپیر. نزاکتین ده تشنه سینه سینه سو
سپیلیر، دوغمالاری نین گؤروشونه گئدیر.
یوخولاریندا گؤردویو اردبیلی، تبریزی گزیر. اونون
اوچون او تایلی-بو تایلی آذربایجانین فرقی یوخدور.
دیزین-دیزین سورونوب اولو بابالاری نین او یودوغو
تورپاغی اؤپوب گؤزونون اوستونه قویور. " اردبیلیم
" شعرینده نزاکت اؤزو ده حییس ائتمه دن
اطرافینا جاوایینی آلا بیلمه دیگی سواللاری
یاغدیریر:

-دئدیلر کی، بو حسرتدی،
آیریلیقدی، فلاکتدی،
بو نیفرتدی.

نئجه اولدو جانی جانان، قانی قاندان آیریدیلار.
پارالاییب، پارچالاییب، داغیتدیلار؟
اسیر دوشدو دوغما ائلیم،
یاساق اولدو دوغما دیلیم، اردبیلیم.
نزاکت خانیم آجیلی-شیرینلی بیر حیات یاشاییب.
اوشاکن آتاسینی ایتیرمیشدی.

دئیرلر یئتیمین هئچ کسی یوخدو...

هئچ وئرمز آتا یئر.

نە ياخشى كى، بو دونىادا آنالار وار. بىر دە دوغماسى نىن اودونا يانان باجيلار وار. آنجاق آتانىن يئرلىنى ھىچ كىم وئرمە دىگى كىمى، آنانىن دا يئرلىنى ھىچ كىم وئره بىلمىر. آتا اۋۇلاد اوچون غورور، گوونج يئرىدىر. الچاتماز زىروە سى، ووقار يئرىدىر، ان عالى حىات مەكتىبىدىر. آتاسى دونىادان كۇچسە دە، نزاكت اوچون اۋلمە يىب، روحو ھىمىشە اونونلادىر. واختىلە سۇبلە دىگى شىرىن سۇزلر، وئردىگى اۋيودلر قولاغىندا سىرغا اولوب ساللانىر. ايندى نىن اۋزو دە اونو قورويان آتاسى نىن روحدور:

ایندی ده روحوندور منی قورویان،
بو گونه آدینلا گلیب چیخمیشام.

آتا دونيادان كۆچىدىغان يالنىز اۆزۈنۈن ئاپارمىر، ھىم دە
ئۆيۈن سادىتىنى، قادىنى نىن خوشبختلىگىنى،
اوشاقلارنى نىن آتالى دونياسىنى ئاپارىپ گىدىر -
شېرىن-شكر، ناغىللى، شىلتاق دونياسىنى. آتانىن
يۈكلۈگۈن ان چۈخ اونون عۆمۈر-گون يۈلداشىنى
سارسىدىر. قادىن ئۆيۈن كىشىسى، اوشاقلارنى ايسە
ھىم آتاسى، ھىم دە آناسى اولور. قادىن ظريفلىگى،
قادىن خانىملىغى او گۈندىن ياغلى اپپىك كىمى گۆيە
چىكىلىر. چىراقلا دا آختارسان، تاپا بىلمىزسن.
شاعىرىن آناسىنا ايتحاف ائىدىگى " تنھا قادىن "
ارىن يۈكلۈگۈندىن سۈنرا دول قالمىش قادىنلار
ئۆيلىمىش " تىتول " دور. نزاكتىن تنھا قادىنلار،
او جۈملە دن آناسىنا حىسر ائىدىگى، اورگىندە قۇور
ئىلمىش ھىسلىرىنى " تنھا قادىن " شىعرىندە دىلە
گىتىرىر. بوتون بو آجىلارنى ياشايان شاعىر سۈندا
تسلىلى وئىرىر:

تنہا قادیں، آلیں یازین بئلمیش.

تنہا قادیں، آلیں یازین بئلمیش.

نزاكتله صۇحبت ئىدرىكى، آتا-ئانىلار سۆز دوشىنىدە
ھىمىشە كۆرۈرە لىر. گۆز ياشلارنى اىچىنە آخىر،

آی کیمی نورلانان اوزونه، آنام.
 هر گون سسله بیرم اورگیمده،
 دیلیمده قارالان سۆزوم آختاریر.
 حسرتین چکیرم گۆر نۆجه ایلدير،
 ائه... سنی هله ده گۆزوم آختاریر.

اوشاقلیقدا یاشانان آغری-آجیلار سونرادان خاطیره
 یه دؤنور. بو خاطیره لردن میصراعلار، بئیتلر، بوتؤو
 شعر یارانیر. آتاسیز قیز چتینلیکلی یاشایا-یاشایا
 صبردن، دؤزومدن آینینه پارچا بیچیب، لباس
 گئیینیر. ناشوکور اولماییب طالعی نین اونا دامجی-
 دامجی وئردیگی سئوینجه، قوجاق دولوسو وئردیگی
 آیریلیغا، حسرت، کدره شوکور دئییر. بیر ده شوکور
 ائدیر کی، بو آغریلاری اونوتماغا، داشیماغا،
 متینیکله دؤزمه یه تانری اونا هم ده اومید چیراغی
 اولان باجی دا وئریب. هر ایکی باجی بیر-بیرینه آتا،
 آنا، قارداش، عؤمور یولوندا یولداش، دوست اولدولار.
 سیرلری، سۆزلری بیر اولدو. بیرلیکده قهرله نیب،
 بیرلیکده سئویندیلر.

حیاتدا آتا-آناسی نین اونا بخش ائتدیگی
 بیرجیک دوغماسی - باجیسینا حصر ائتدیگی "
 سن وار ایکن " شعرینده دئییر:

آجیلاری اودا-اودا بؤیودوک بیز،
 آرزولارین قانادیندا.

یئر ایدیک بیز، گۆی ایدیک بیز

دردلرینی دانیشمادی

داغ-داشا دا،

باش آیمه دی مغرور آنام قارداشا دا...

تکم، باخیب گۆردو کی،

دربندن کؤکس اؤتورور. ۵ یاشیندا آتاسینی، ۲۸
 یاشیندا آناسینی ایتیرن اؤولاد نۆجه کؤورک اولمایا
 بیلر؟ آنا ایتیرنده اینسانین دونیاسی اوچور، یئر-
 گۆی باشینا دولانیر، دایاق نۆقته سینی ایتیریر.
 آتامدان بو سۆزلری ائشیتیمیشدیم:

۵ یاشیندا: آتام (آنم) هر شئی بیلیر!

۱۰ یاشیندا: آتام (آنم) چوخ شئی بیلیر.

۱۵ یاشیندا: من ده آتام (انام) کیمی هر شئی
 بیلیرم!

۲۰ یاشیندا: دوزونه قالسا، آتام (آنم) هئچ نیی
 بیلیمیر.

۳۰ یاشیندا: یوخ، آتام (انام) موغین مسله لرده
 حاقلیدیر.

۴۰ یاشیندا: بیر آتاملا (اناملا) دا مصلحتلشیم.

۵۰ یاشیندا: آتام (انام) هر شئی بیلیرمیش!

۶۰ یاشیندا و آتا (انا) حیاتدا یوخسا: کاش آتام
 (انام) ساغ اولایدی، اونولا مصلحتلشیدیم. اونا یامان
 احتیاجیم وار.

نزاكت نئيله سین بس؟ او دا تسلیسینی آناسینا،
 آتاسینا شعر حصر ائتمکده تاپیر. " آنام "
 شعرینده بوتون حیس وهیجانینی دیله گتیریر:

ایستی نفه سینمیش حیاتیم، آنام،

سنسیز کئچن ایلر بوشدور، حدردیر.

بختور اولموشام سنینله، آنام.

یوخلوغون عذابدی، بیتمز کدردیر.

گۆر نۆجه واختدی کی، حسرت قویموسان،

سسینه، سۆزونه، اؤزونه آنام.

تورپاغین قویماییر بیرجه یول باخام،

سنی تانری وئردی کی،

حیاتدا دوغمام اولسون،

دردیمی-سئوینجیمی،

اجیمی-شیرینیمی،

یاری بۆله نیم اولسون.

نزاكت باجیسی نین یادداشی نین مؤحکملیگینه
اینانیر، اونون یادداشی واسیطه سیله کئچمیشینی،
ایتیردیکلرینی، کدرلی گونلرینی، آتاسیز ایللرینی،
خانیملیغینی، ظرفلیگینی ایتیرمیش آناسی نین
کیشیلشمه سینی گۆرمک ایستمیر. بو یادداش اونا
گۆز یاشلاری گتیریر. " باجیمین یادداشی "
شعیرینده شاعیر دئییر:

بیر کئچمیش وار - یادا سالماق ایستمیرم،

یاشادیغیم او ایللری خاطیرلاماق ایستمیرم.

ایستمیرم ایتیردیگیم اوشاقلیغی یادا سالیم،

ایستمیرم آجی دولو گنجلیگیمی خاطیرلاییم.

اینسانین بختی گتیرمه یهنده گتیرمیر. آنجاق
شاعیر اومیدلیدیر، اومیدینی صاباحلارا باغلاییر.
چوخ اینانیر کی، ایتیردیکلرینی مطلق صاباحیندا
تاپاجاق. چونکی آخیرینجی اؤلن اومیددیر:

بیر صاباح وار - اومید آتین صاباحلارا چاپاچاغام.

ایتیردیگیم هر نه وارسا، صاباحیمدا تاپاچاغام.

باکیللار باکی باغلارینی چوخ سئویرلر. چونکی
اوشاقلیق ایللری اورادا کئچیب، اورادان پروازلانیبلار،
دونیایا اورادان باخیبلار. هر بیر آداما دوغولدوغو
تورپاغی، باغی-باغچاسی، ائلی-اوباسی، یوردو
دوغمادان دوغما، عزیزدن عزیزدیر، دونیانین ان

اسرارنگیز گوشه سی، شیرین-شکر دادی-تامیدیر.
بو ائله بیر شیرینلیکدیر کی، دنیادا اونو هئچ نه
عوض ائده بیلمز.

آنایم بیر گون باکی باغلارینا قوناق آپاردیم. کند
یئرینده دوغولوب-بؤیوین آنام بیرینجی دفعه یدی
کی، باکی باغلاریندا اولوردو. بیز باغ دئدیگده
ایچریسی جوربجور مئیوه لرله دولو اولان، گۆز
اوخشایان لکلرده موختلیف گۆرتیلر اکیلمیش
ساهه دوشونوروک. باکی باغلاریندا ایسه، قوملوق
ساهه ده آغ شانی، قارا شانی، بیر ده انجیر
یئتیشیردی. آناما بو منظره غریبه گلیردی. اؤزونو
ساخلایا بیلمه ییب برکدن: " باغ ها باغ... بودورمو
سیزین باغینیز؟ بو کی سهرادیر ". دئدیم، آنا،
یاواش دانیش، ائو صاحیبی نین خترینه دیر. دئدی
کی، من یالان ها دانیشمیرام، گۆردویومو دئییرم.
گولومسمکدن باشقا چارم قالمادی. نه دئییه بیلردیم
کی... ائو صاحیبی بال کیمی شیرین اولان شانی
اوزومو، گۆبگیندن بال سوزولن انجیری اورتایا قویدو.
به-بهله باکی باغلاری نین نعمتلریندن داددیق. آغ
شانی یارپاغی نین دولماسیندان نوش ائتدیک،
سیرین قویو سویوندان ایچدیک. گئندنه حتی بیزه
توت دوشابی، انجیر موروبه سی، آبقورا حدیییه
ائتدیلر. آنامین اوزونه باخدیم، سیماسیندا راضیلیق
علامتینی گۆروب سئویندیم. نزاكت همین او
کؤهنه باکی باغلارینی اؤز شعیرینده تصویر ائدیر.
حیس اولونور کی، کؤهنه باغلارین حسرتینی چکیر.
ناکام شاعیریمیز میکایل موشویق کیمی او گونلره
قاییدیر:

یئنه او باغ اولایدی، یئنه ییغیشاراق سیز

او باغا کؤچیدینیز...

بیز دە مورادیمیز جا فلکدن کام آلایدیق،
سیزه قونشو اولاییدیق...

نزاكت ايسه اوشاقلیق ایللری نین ان اونودولماز
آنلارینا، " ویشنیووکا باغلاری " نا هسر ائتدیگی "
باغیمیز " شعیرینده دئییر:

... گۆز لریمین قاباغیندا

حَیْطده کی چارهوووزدان،

سو داشییان همین اوشاق

بیر ده همین قوم اوستونه سپله نیب،

قومدان بیسن سالخیملاردیر...

همین قویو اطرافینا ییغیلاردیق،

فیرفیراتک فیرلاناردیق.

او دا بیزه بیر اویونجاق،

بودور، همین کولک دؤین چارداغیمیز،

قالخیب اوردان ائلکتیریک قاتارینی ایزله

یهردیک.

ایشدن یورغون-آرغین دؤنن

آنامیزی گۆزله یهردیک.

... ماشتاقا بازار یئریمیز،

بوزوونا چیمرلیگیمیز...

نزاكتی خاطریره لر چوخ سیخیر، اینجیدیر،
اوستونه جاوابی تاپیلمايان سواللار یاغدییر. نییه
گۆرن قوم یوللارا آسفالت دۆشه ییبلر، باغلارین
اطرافینا داش هاسارلار هۆروبلر، انجیر، اوزوم
آغاجلارینی کسپب یئرینه طبیعتیمیزه یاد اولان
آغاجلار، کوللار اکیبلر. بو گونوموزله دونه نیمزین

آراسینا گۆرونمز سدد چکیدیبلر، قونشولار
یادداشییدیبلر...

نزاكت، گل بو ساللاردان واز کئچ، دؤورانلا، زامانلا
آیاقلاش، پروبلملری سن حلل ائده بیلمزسن.

شاعیر خانیمین اۆز حیاتینا، عۆمور-گونونه،
طالعینه یازدیغی شعیرلر بیر سیلسیله تشکیل
ائیدر. حیاتدا چوخ چتینلیکلرله اوزلشیب، خوشبخت
آنلاری اۆتری اولوب. قم-غوصه دن بوغولاندا کاغید-
قلم اونون کۆمگینه چاتیپ. ععمرونو گاه اۆتوب
کئچن قاتارا بنزه دیب، گاه دا سارالمیش یارپاغا.
عومومیتله نزاكت شن، دئییب-گولن خانیمدیر.
آنجا نهل اولسون کی، اونون حیاتی نین موختلیف
دؤورلرینده سارسینتیلاری اولوب، اۆزو دئمیشکن، او
دونانی گۆروب قاییدیپ. تسلیسینی ورکه
بوشالتدیغی یازیلاریندان آلیب:

سارالمیش یارپاغا بنزه بیر عۆمروم،

سانکی پاییز گلیب، خزان دوشوبدور.

دوروب ال آچمیشام باهارا ساری،

سیخیب اللریمی قیش گۆروشوبدور.

بو سۆزلی یوز یاش عۆمور سورموش آنامین
دیلیندن ائشیتیمیشم:

آی منیم طالعیم، آی منیم باخدیم،

دئدیبلر گئندن باخ، من گئندن باخدیم.

بختینی ایتیرمیش شاعیر اونو تاپاندا مایوس اولور.
آجی-آجی گولومسیه رک دئییر:

دۆزمکدن بئزمیشم، روحوم آغریبیر،

حسرتی ایساتک سانکی داردایام.

بختیم یاتان یئری تاپدیم، اوتوردوم،

او واختدان بو واختا هله اوردایام.

اینسان طالعی ائله دیر کی، قاباقجاندان آلاهی طرفیندن یازیلیر. یازیا ایسه پوزو یوخدور. نزاکتین طالعی ده قاباقجاندان یازیلیب، هئچ کیمدن فرقلنمیر. یارییان طالع وار، یاریمایان طالع وار. بیر ده کی، یاریمچیق طالعلر وار. قاراباغ موحرابه سینده یاریمچیق قالمیش طالعلر یوزلرجه دیر. دول قالمیش گلینلر، نیشانلی قیزلار، اوغول، ار یولو گۆزله یین آنالار، قادینلار، یاشیدلاری موحرابه نین آمانسیر قانادلاریندا محو اولموش، اومیدی اوزولموش قیزلارین طالعی ده بئله طالعلردن دیر.

نزاکتین قاراباغ موحرابه سینده، موناقیشه سینده دایر یازدیغی شعرلر ده بو جور طالعلردن بهس ائدیر. بو موحرابه نی یارادان، آلولاندیران اثرمنی شووینیست-داشناقلارینا درین نیفرت، آلولو غضب شاعیرین شعرلری نین لئیتموتیوینی تشکیل ائدیر. "قاراباغ قوخوسو" شعرینده شاعیری هر شئی، او جومله دن قاراباغ گئدن یولون ایتمه سی، سؤنموش اوجاقلارین هنیرسیر کولو، اسیرلیکه قالمیش خاری بولبولون آخان گۆز یاشینی سیله بیلمه مه سی چوخ موتاثر ائدیر:

خیففتینی چکیرم گۆر نئچه ایلدیر،

سؤنموش اوجاقلاردا هنیرسیر کولون.

بیر الچیم اومید وئر، بؤیوک آلاهییم،

سیلیم گۆز یاشینی خاری بولبولون.

هر گون میصرع-میصرع هارایلا ییرام،

حسرت دومانیندا آذان یوللاری.

شوشا مسجدینده ناماز قیلماغی،

یول گلیر بابه کی ن کسک قوللاری.

شاعیرین "گۆزون یادداشی" شعیری ده چوخ اوریژینال دیر. گۆز بورادا اینسان صورتینده وئریلیب. اینسانین داخیلینده اولان خبیسلک، پاخیللیق، قوردلولوق، خاینلیک، پیس نیت - بوتون بونلارین هامیسی گۆزه یازیلیر، گۆز واسیطه سیله اطرافا اؤتورولور. "گۆز اورگین آیناسیدیر" دئییرلر. بو جهته دن نزاکت خانیمین "گۆزون یادداشی" شعیری موعاصیر دونیامیزدا باش وئرن اولایلارلا چوخ یاخشی اوزلاشیر:

گۆزونون سسیندن قولاق توتولور،

بو کیمین گۆزودو ایراقدان باخیر؟

چیخاسی گۆزلر وار، - قاراباغدادی،

اویمالی گۆزلر وار، قیراقدان باخیر.

هر شئی اؤلسه ده، اومید اؤلمور، "اومید سوندا اؤلور" دئییرلر. نزاکت خانیمین دا الی هر یئردن اوزولنده بیرجه اومیدی اوزولمور، اومیدینی گۆیلره باغلاییر، اللرینی آچاراق تانیریا یالواریر، حتی آرزو ائدیر کی، بیرجه یول گئدیپ تانیریسینی گۆرسون، قاراباغ دردینی، گۆردویو، راست گلدیگی حاقسیرلیقلاری دانیشسین. فؤوقلگوجه مالیک دؤولتلر قاراباغدا تۇرنن قیرغینلاری، تالانلاری، اؤلنلری سانکی نه گۆرمور، نه ده اورادا اولانلاردان آگاهدیر. شاعیر چوخ برک سارسینتی کئچیریر، "آلاهدهان باشقا هئچ کیمیمیز یوخدور" - دئییر:

گۆزلىرىم گۆيلره دىكىلىپ قالىپ،

نه گۆردو يادداشا هۇرسون قايتىسىن؟

اللىرىم يىتمە يەن، سۆزوم چاتمايان

تانرىنى بىرجه يول، گۆرسون-قايتىسىن.

...

نزاكت خانىم اوچ ظابطىم آناسى، ايكي ظابطىم
قاينىناناسيدير. قاراباغ تورپاقلارنى قايتارماغا قادير
اولان ميللى اوردوموز، ميللى اوردوموزون ظابطىم
اوغلو راميلين سىماسيندا وطنه خىدمت ائدن
اوغوللاريمىز آرخالانير، اولارلا فخر ائدير، "
ظابطىم آناسىيام من " شعيرينده ظابطىم آناسى
اولدوغونو غورورلا دىلىنه گتيرير:

داغلارنى نىن باشيندا بولودلاريم آغلایير،

دىلى باتمىش او يىتيم بولقلاريم آغلایير.

ايچىمده غضب، نيفرت چايلار كىمى چاغلایير،

منى بو اينتيقما، بو قىصاصا سسله ين

ظابطىم آناسىيام من!

دوشمنه گۆز داغىسان، گوجومسن، قووتيمسن،

اورگىمين تپرى، گرگىم، كۆمگىمسن،

وطنين دار گونونده، سسىنه هاى وئرسن،

بو تورباغا، بو ائله، بو وطنه باغلىسان،

سنى وطنه وئردىم!

سن وطنين اوغلوسان!

...

نزاكتين " يورد دئديگىم بو تورپاق " پوئما و
شعيرلر كىتابىنى اوخودوقدان سونرا چوخ
تائيرلندىم. و بو يازىمى اونا بير تبرىك كىمى
اونوانلادىم. كىتابلارين چوخ، اوغورلارين بول اولسون،
عزيز باجىم. يىنى-يىنى شعيرلر موژده سى، يىنى-
يىنى كىتابلار اوميديله گۆروشنه دك.

سالاتين احمدووا،

فيلولوگىيا اوزره فلسفه دوكتورو، دوچنت

سن هارداسان، اىلاهى؟ - نزاكتين " يورد دئديگىم
بو تورپاق " شعيرلر كىتابى حاقيندا - اسد
جاهانگير يازير

" بىزى آنجاق آلايه خىلاص ائده بىلر " - مارتين
هايدنگگئر فوضولى نين " شب هيجران يانار
جانىم... " بئيتى نين مئتافىزىك (باتىنى!) آنلامى
بير گئجه غريبه واقعه سونوجوندا منه آگاه (!)
اولاندا و داهى نين سىرله دولو دونياسينا نازىك
ايشىق زولاغى دوشنده ايلك دفعه بىلدىم كى،
شاعيرين هانسىسا سۆزو اونو آنلاماق اوچون آچار
اولا بىلر. ائله كى او آچارى تاپدىن، سىم-سىم
آچىلير، شعير گۆزه لى اؤز اوزوندن پردئى-نازى
بير آنلىق كنار ائديب، يىنه تئز-تله سىك بورونور.
اما اونسوز دا سن آرتىق ايچرىده سن، معنا
اوتاكلاريندان بير-بير كئچىپ، آخىردا قىرخىنجىيا
چاتير، سىرره واقىف اولورسان، ينى بىلىرسن كى،
شاعير، اصلينده، نه يازيرمىش.

او واقعه دن (هادىسه دئمىرم!) ۲۵ ايل كئچىر و
ايندى هر هانسى شاعىرى اوخوياندا آچار سۆزون
گلىب منى تاپاجاغىنى گۆزله مه دن اؤزوم اونو
گزىرم. شاعيره نزاكتين " آراز " نىرياتيندا،
ز.شاهسونلى نين رئاكتورلوقو، فيلولوگىيا ائلملرى
اوزره فلسفه دوكتورو س.وه ليگئوا و شاعير
ب.ووسالين اؤن سۆزلىيله ايشىق اوزو گۆرن "

آختاریرام. اؤلوم اندیشه سی، یاخود اؤلملزلیک
آرزوسو دونیانین هر یثری، تاریخین ایسته نیلن
آنیندا روحا عئینی درجه ده آیددیر و روس
رئژیسسورو کیمی آذربایجان شاعیره سی نین ده
روحونون کیتابیندا ایکی آچار سؤز وار - اؤلوم و
اؤلملزلیک:

اورگیمدن بویلاتان

هر میصراع درد-سریمدیر.

عؤمور بویو یازدیغیم

اؤلوم-شاه اثریمدیر.

" شاه اثریم "

اؤلوم حاقدا دوشونمکله بیز داش-قایا، کول-کوس،
قورد-قوش اولماقدان قورتولوب اینسان اولوروق.
ن.هیگمت دئمیشتکن، اؤلومدن قورخماق و اؤلوم
حاقدا دوشونمک ائییب دئییل. ایندی سؤزوم
آیریدیر: نزاکت خانیم جاواندیر؛ بیر عایله اوجاغی
نین گلینی، اوغول-قیز آناسیدیر؛ هر هانسی خسته
لیگی، فیزیکی قوصورو، گوزران سورونو یوخدور...
ب.ووسالین پوئما کیمی اوخودوغوم " سؤزدن
دوشن ایشیق، یاخود آغرییان روح " آدلی اؤن
سؤزوندن ایسه گؤرونور کی، او، بیر شاعیر، اینسان،
" یادا دوشدو " ژورنالی نین باش رئاکتورو کیمی
بسدی دئیینجه سئوگی، سایغی دا قازانیب:

بو خانیم (شاعیر!) اویولمه یه لایبقدیر.

سئویلمه یه لایبقدیر!

آنام کیمی، باجیم کیمی، شاعیر کیمی، ناشیر
کیمی!

من بو قادى نین یوکسلدیکجه یوکسلمگینی
ایسته ییرم. چونکی چوخلاری نین الینده توتوب

یورد دئدیگیم بو تورپاق " کیتابینی اوخوماغا دا بو
آختاریشدا باشلادیم.

نییسه آختاریریقسا و داخیلی قولایمیز ائشیدیر،
داخیلی گؤزوموز گؤرورسه، چئوره میزده اولان هر
کس و هر شئی بیزیمله اینتویتو دیالوقا گیریر،
دیلسیز بیر دیل، سسسیز بیر سسله بیزه نسه دئییر.
بو یازیلا باغلی سون ایشاره نی روس رئژیسسورو
ف.بوندارچوکون اینسانین اؤلومو و اؤلملزلیگینی
گؤسترن، فانتاستیک " جاذیبه " (۲۰۱۷)
فیلمیندن آلدیم.

بیر دفعه بیر رئاکتور روسدیल्ली گنج شاعیرله
کلاسسیک شرق شعیری آراسیندا آنالوگیا
آپاردیغیمی گؤروب، - " آخی، شرق هارا، بو شاعیر
هارا؟ " ، - دئییه همین حیصه نی یازیدان
چیخارماغی لازیم بیلدی. اونون مثله یه اوزدن
یاناشماسی گؤز قاباغیندا اولسا دا، برکینی توتما دیم،
چونکی گؤروردوم کی، اونسوز دا نییسه باشا سالا
بیلمه یهجم. بونون اوچون رئاکتورون ایچینده کی
ازه لی ایلاهی بیلگی (مریفت!) اویانمالی، حاقیقت
اونا اؤز ایچیندن آچیلمالی و او، مثله یه عاغلی و
منطیقى یوخ، قلبی و روحونون گؤزویله
باخمالییدی. بو ایسه اینسانین ایراده سی دیشیندا
اولوب، یوزده یوز آلاهیین الینده اولان بیر ایش -
سیرری-ایلاهییدیر.

اولسون کی، ایندی ده آرانیزدا، - " روس
رئژیسسورو هارا، آذربایجان شاعیره سی هارا؟ " ، -
دئییه سوال ائدنلر اولسون. و اگر بئله دیرسه، اونلار
دا فرقینده دئییل کی، هر جور فرقین او اوزونده،
سادجه، اینسان، بیر آز دا درینه گئتسک، روح وار.
او روح وارلیغین بیر ذره سیدیر و من او ذره ده کوللو

یہ یازدیغی شعرلر ده عئینی فاتالیست دونیا
دویوموندان دوغور. من بو شعرلرین اسل
(سطیرالتی!) آنلامینی تامام باشقا - " طالع
قاپیسی " شعریندن اوخویورام:

اجل زنگی آسیلیب

هر آلین یازیسیندان.

بیر گون چیخیب گئدرسن

طالعین قاپیسیندان.

" آتا " شعریندن گؤرونور کی، اؤلومون شاعیره
یه دوغمالاشماسی اونون آتاسینی چوخ ائرن یاشدا
ایتیرمه سیله باغلیدیر. عئینی تراوماتیک داخلی
درامی آغیر قزا نتیجه سینده آنامی ایتیرن گون من
ده یاشامیشام. او گون اینانمیشام کی، آلاسه حاقدیر،
آخرت وار و هامی اوردا یئیندن گؤروشه جک! بو
اینام منه روحومدان قفیل باش قالدیران، اورگیمی
اومیدله دولدوران، بوتون دوشونجه می
ایشیقلاندیران داخلی حاقیقت کیمی آچیلیب.
عزیزلریمیزین اؤلومو بیزیم اوچون آخرته آچیلان
روحو پنجره دیر. " ائتود " شعیری ایسه
گؤستریر کی، نزاکتین تکجه روحو یوخ، ائوی نین
ده پنجره سی حاق دونیاسینا آچیلیر:

پنجرم آچیلیر قبریستانلیغا،

گوردویوم منظره گؤزومه باتیر.

متنل قالیرام اوجا تانریا،

عالیمی جاهیلله یاناشی یاتیر.

" ائتود " قبریستانلیق شعرلری اوچون
سجییوی اولان مئدیئاتیو لیریکا اؤرنکیدیر. اما بو
عومومبشری آغی اوچون سننتمئنتالیزمدن داها

یوکسلتدیگی آذربایجان بایراغی اونون اورگینده
دالغالانیر! "

ایندیجن بیزده کیمینسه بیر باشقاسی حاقدا بو
قدر اورکله (وجدله!) یازدیغی ایکینجی یازی
اوخومامیشام. نزاکت بو سؤزلره، دوغرودان دا،
لایققدیر و بونو تکجه بارات یوخ، چوخلاری اعتیراف
ائدیر. بس، بوتون بونلاردان سونرا شاعیره نین
پوئزیاسینداکی کدرین سببی ندیر؟ اونون کؤنول
روبابی نین سیملری نییه قان آغلایر؟ نییه او،
فصیللردن محض پاییزی و قیشی (" پاییز " ، "
قار یاغیر ")، گوللردن بنؤوشه نی (" بنؤوشه ")،
اولدوزلاردان مئتئورو (" گؤیدن بیر اولدوز آخدی "
(سئچیر؟ چونکی بنؤوشه بوینوبوکولویه، پاییزلا
قیش اؤلومه، مئتئور سؤنمه یه ایشاره دیر. بو
اوبرازلاری اؤزونده بیرلشدیرن بیر شئی وار -
فانیلیک! بونلار نزاکتین اؤلوم آدلی " شاه اثر " ای
نین فصیللریدیر - گول فسلی، پاییز فسلی، قیش
فسلی، اولدوز فسلی. اینسانین علاوه اولونماسیلا
بو اثره اؤلملزلیک داخل اولور. اؤلمز روحون
داشیییجیسی نجه اؤله بیلر؟ یوخ، اینسان اؤلومور،
سادجه، دونیا یا باخیب (دونیادان چیخیب!) گئدیر:

اؤلومون تانرییا آپاران یولموش،

چیچک آرزولارین آچمادان سولموش.

شکلینه باخیرام گؤزلری دولموش،

دونیا پنجریمیش، باخیب گئتمیسن.

" گئتمیسن " ، عالیم محرملییه

شاعیره نین ایللر بویو آمانسیز خسته لیکله
چارپیشان، اؤلومله نفس-نفسه دایانان زلیمخان
یاقوبا، عؤمورلری نین سکسن یاشلا باغلی کؤورک
مقاملارینی یاشایان موسا یاقوب و ناھید حاجیزاده

اينسان كىمى، نزاكتين دە حاقين جامالىنى گۆرمك
آرزوسونا مانع اولمور:

گۆزلىرىم گۆيلره دىكىلىپ قالىپ،

نە گۆردو يادداشا هۇرسون قايتىسىن؟

اللىرىم يىتمە يەن، اونوم چاتمايان

تانرىنى بىر جە يول گۆرسون، قايتىسىن.

بىز آلاھا نىيە اينانيرىق؟ اينسان روحونون ان
درين فىترى قاتىندان گلن بو ايناما (ايمان!) احتياج
ندن دوغور؟ چونكى آلاھ بىزە اۆلمزلىك (جنت!)
ود ائدير. بىز اۆلمزلىگى اونون سىماسىندا اختارير و
اونو سئير ائتمكلە اۆز اۆلمزلىگىمىزە يقىنلىك
ھاسىل ائديرىك. آخى، آلاھ بىزى اۆز صورتىندە (نە
گۆزل صورتدە!) يارادىپ. نزاكت دە شاعىر دوستو،
آغير خستە ليكلە موبارىزە دن قالىپ چىخان فرقانە
يە يازدىغى " بىر دوستا " شعيرىندە محض بونو
دئير - آلاھا اينام بىزى اۆلومدن خىلاص ائدير:

قزالار، قدرلر اۆتر بىر آندا،

ملكلر ھاي سالىپ اوخشار بويونو.

حاقدان اوزولمە سە عۆمور دئىگىن،

ئىلر ازرايلىن اۆلوم اويونو.

آلاھ اۆلمزلىگىن عالى سوبيئكت-اونوانيدير.
نزاكتين شعيرلىرىندە اۆلمزلىگىن اوبيئكت-اونوانى
نين (جنت!) دا اوبرازى وار. س.و.ه ليگنوا كىتابا
يازدىغى اۆن سۆزو " روحون پوئتيك يادداشى "
آدلانديرير و دوغرودان دا، نزاكت جنتى روحن
خاطيرلايىر. " باغىمىز " شعيرىندە درين
نيسگىللە ياد اولونان ويشنيووكاداكى باغ منە جنتىن
يئر اوزوندە كى تجسسومو كىمى گۆرۈندۈ. بوردا
قويو - كۆۈسر بولاغىنى، انجىر آغاجلارى و اوزوم
تەكلرى - جنت مئيوە لرىنى، بئشداش، خان-وزير

چوخ، مودىركلىك سىجىيويدير. ائتود عادتىن
اۆدە، يولدا، ايشدە، عومومىن ھارداسا ائدىلن چاپاراق
قئىدلرە دئىليىر. نزاكتين ائتودونون ايسە موشاھىدە
(پنجرە) و تصوير (قبرىستانلىق) مكانى دىيىشمزدير.
بوردا دىيىش مۆلىفین قبرىستانلىق منظرە لرى ايله
باغلى اينتئىسيو فيكىرلىرىدير. بورا ھامى نين عئىنى
ستاتوسدا (اۆلۈ!) ياتدىغى يئردىر. بوردا ھامى ايلكىن
ماددى باشلانغىچا - تورپاغا چئوريليىر! بورا ھر
شئىين بىر شئىە چئوريلدىگى وحدت وادىسىدىر!
بورا ماددى عالمين (و ماددىاتلا باغلى ھر جور
شرىن!) سونودور! ھر شئى سون حددە چاتاندا اۆز
عكسىنە دۆندۈيو كىمى، بو وادىدە دە دونيانين ان
بۆيۈك پارادوكسو باش وئير - شرىن لىمىتى بيتير
و او، خئىرە چئوريلمە يە باشلايىر. شعيرىن فىنالىنا
دوغرو اوزە چىخان اوپتىمىست اىشارتيلار دا بو
دۆنۈشدن دوغور:

عۆمورلوك ساكىندىر بو سون منزىلدە،

آدى عمليندە ياشايان كىسلر.

دونن بىر حاق ايشى ترسە چكە نين

مزارى ھر كسى دوزلويە سىسلر.

بو دۆنۈشدن اعتىبارن دونيانين سون (وھ ان
بۆيۈك!) يالانى كىمى اۆلوم قورخوسو بيتير،
اۆلمزلىك اىستگى باش قالدىرير. بو اىستك
"گۆزون يادداشى " شعيرىندە اۆز عكسىنى تانرى
نين جامالىنى گۆرمك (سحىرى-سولوك!)
سئوداسىندا تاپىر. حضرت محمدىن معراجى نين
معناسى اوندان عىبارتدير كى، او بىر گئجە عرشە
قالخاراق حاقين جامالىنى ھامىمىزىن يئرەنە سئير
ائدىپ، اۆلمزلىيە امين اولوب و اوردان يئرە اينسانين
اۆلمىە جگى موزدە سىيلە ائنىپ. لاكىن بو، ھر بىر

اساسیندا ائکرانلاشدیردیغی عئینی آدلی فیلمین
(۱۹۹۳) چوجوق قهرمانلارینی خاطیرلادیلار.

اینسان اؤلومه ایکی یوللا قالیب گلیر: جنته
گئتمکله روحن؛ یئر اوزونده نسلینی داوام
ائتدیرمکله جیسمن. بیرینجی حالدا اینسانین روحو،
ایکینجیده بدنی اؤلمزلیک قازانیر. بیرینجی
ایستقامتدن بیز آرتیق دانیشدیق. ایکینجی
ایستقامتین عصاسیندا کئچمیشدن گلیب گلگه جگه
گئدن ایرسی-گئنئتیک خطین کسپلمزلیگی دورور.
نزاکتین بو موضوو ایله باغلی شعرلرینی اوچ قیسمه
بؤلک اولار: کئچمیشله، بو گونله و گلگه جکله باغلی
اولانلار.

اصلا گونئی آذربایجانین اردبیل شهریندن اولان
شاعیره نین " اردبیلیم " شعریری مسله نین
کئچمیشینه ایشیق سالیر. شعریده صؤحبت گونئی
موضووسو ایله باغلی عنعنه وی ایکیه پارچالانما
پروبلئمیندن ظاهرین کنار چيخمیر:

بابام دئییب، او تایلیم،

دوغولدوغوم، بؤیودویوم او یئرلرده

قالیب ایزیم.

بو ایزلری اؤپمک اوچون

آتام گزیب خیالیندا

دیزین-دیزین

اردبیلیم!

لاکین شعرین میصراعلاری آراسیندان صفوی
شئیخلری نین مزارلاری یئرلشن بیر شهرله ایرسی
باغلیلیغی اولان شاعیره نین پوئزیاسینداکی
نئوسوفیزمین گئنئتیک کودو دا گؤز وورور.

اوینیان اوشاقلار - هوری-قیلمانلاری ایشارله ییر.
ویشنیووکاداکی باغ جنتین یئرله دوشموش کؤلگه
سیدیر (پلاتون) لاکین بو، مؤوجود یوخ،
ایتیریلیمیش جنتین (میلتون) اوبرازیدیر.

نییه گؤرن قوم یوللارا

دؤشه ییبلر آسفالتلاری،

هؤروبلا داش حصارلاری؟

انجیر، اوزوم آغالارین

کسیب، کوکنار اکیدیلر.

بو گونومله دونه نیمین آراسینا

گؤونمز سدد چکیدیلر.

بویلانیرام دونه نیمه یانا-یانا.

هر نه وارسا منه یاخین، منه دوغما.

تکجه مندن آیری دوشن،

خاطیریمدن، گؤزلریمدن سیلینمه یهن

اوشاقلیقدير، بیر ده عزیز آتا، آنا.

شعیرین میصراعلاری آراسیندان موشفیق
کولکلی اسیر، " یئنه او باغ اولایدی " آرزوسو
بویلانیر. لاکین موشفیقین جیسمانی اهتیراسلارا
مالیک (" جوموب آلایدیم سنی دالغالارین الیندن،
یاپیشایدیم بئلیندن ") گنج قهرمانلاریندان فرقلی
نزاکتین جنتینده کی لر معصوم چوجوقلاردیر.
اونلار هله ملکدیر، هله آدام اولماییب، کیشیه،
قادینا بؤلونمه ییب، گوناها باتماییلار. و بو
معصوملوقلاریلا اینگیلیس یازیچیسی فرنسیس
ائلیزا بؤرنئتین " سیرلی باغ " پوئستی و پولیاک
رئزیسسورو آقنئشکا خوللانیدین بو پوئست

قىزى " شىعيرىندە تاپىر. شىعيرىن مۇلىفى ئىركىن
ايتىردىكى آتاسىنى شىھىد، اۋزونو ايسە شىھىد قىزى
ايله پارالل مۇستويده قاواراير:

آغلما، شىھىد قىزى،

دردىن منە تانىشىدىر.

اورگىم پارامپارچا،

قىمىم ناخىش-ناخىشىدىر.

آغلما، شىھىد قىزى،

من دە آتا ايتىردىم،

آتامى ايتىرنىدە

ائىلە سن ياشدا ايدىم.

" شىھىد قىزى " نزاكتىن شىعيرلىرى ايله خوجالى
فاجىيە سى نىن ۲۵ ايللىگىنە ھىر اولونموش "
شىھىد زىروە سى " پوئىماسى آراسىندا بىر
كۆرپودور. بو كۆرپونون بىر طرفىندە اۋلوم، او بىرى
طرفىندە اۋلومسوزلوك دورور. شاعىرە نى تا
اوشاقلقدان - آتاسى نىن وفاتىندان اوزو برى
دوشوندورن اۋلوم آغرىسى (وہ اۋلمزلىك آرزوسو!) بو
پوئىمادا اۋزونون سون و گىنىش ايفادە سىنى تاپىر.

اۋز تىپىنە گۆرە لىرىك-فلسفى پوئىما اولان "
شىھىد زىروە سى " ئىپىك تصورىدن داھا چوخ،
لىرىك ترنوملە سىجىيىلە نىر. بوردا حادىئە نىن
يوخ، اونون دوغوردوغو فىكىر و دوغولارىن سوژئىلە
اوزلىشىرىك. پوئىما پرولوق، بئش حىصە و ئىپىلوقدان
عبارتدىر. آما داخىلى معنا پلانىنا وارساق، بىز اونو
اۋچ فىسلە بۇلر و بو فىسىللرە اۋلوم، كۆرپو (صراطى-
مۇستقىم!) و اۋلمزلىك آدى وئىردىك. باشقا
سۆزلە، بونلار جەھننم، اراف و جىننىدىر.

" آتا " ، " دارىخىرام، آى آنا " ، " آنام " ،
"تنھا قادىن " كىمى شىعيرلر مۇثلە نىن بو گونونە
ايشىق سالىر. والىدئىنلرىنە يازدىغى بو شىعيرلرلە
شاعىرە اونلارنىن آدىنى، خاطىرە سىنى ياشاتماق
اىستە يىر. " باجىما " ، " باجىمىن يادداشى " ،
خوصوصن دە " سن وار اىكن " شىعيرى ايسە
گۆستىر كى، نزاكت باجىسى نىن سىماسىندا ھىم
اۋزونون اوخشارى، ھىم دە والىدئىنلرى نىن
تجىلاسىنى گۆرور:

احسن سىنىن وارلىغىنا،

بو اوچولموش قىل ائوئىمى

سىنسن قوران، سىنسن تىكن.

تا قورخمورام آتا-آنا يوخلۇغوندىن

سن وار اىكن!

نھايت، " من ظابىط آناسىيام " شىعيرى مۇثلە
نىن گلە جگىنە ايشارە ائدىر. شىعيردە مۇلىف-آنا
مىللى اوردونون ظابىطى اولان اوغلو رامىللە
دویدوغو غورور حىسىنى اۋن پلانا چكىر. لاکىن
شىعيرىن مۇتنىنە دوشمە يھن، آما اونون روحى
اۋزولوندى دەوران بىر مۇثلە دە وار - اوغلونون
سىماسىندا آنا اۋز گلە جک وارلىغىنى
(ۋلمزلىگىنى!) گۆرور، فردى و مىللى بىر آرايا گلر:

شوکور، سىنىن يانىندا آلنىم آچىقدىر، وطن!

بىر جسور، بىر قهرمان

اوغول بۇيوتموشم من!

بىر قارىش تورپاق اوچون جانىنى فدا ائدىن،

بايراغىنا، ھىمىنىنە، شرفىنە آند اچىن

ظابىط آناسىيام من!

فردى و مىللى طالعىن بىرلشمە سى اۋزونون داھا
گۆرۈملۈ، بىر باشا، چىلپاق ايفادە سىنى " شىھىد

جیرماق، آبیر-حیا (اغل!) کۆینگینی چىخارماق
ایلاهی عشق یولچولوغونون - مجنونلۇغون
باشلانغىجیدیر. ایییرمینجی یوزیلین رومانیکلری
آرتیق تانری یوخ، وطن اوچون یاخا جیریدیلار -
اونلارین " سئوگیلی محبوبو " وطن ایدی.
سووت دۇنه می شاعیرلری نینکی تانریدان اوز
چئویریر، وطنه ده دئفورماتیو یاناشیر، " بؤیوک "
وطن دئینده " دۇرد حرفلی سسری-نی " گۆز
اؤنونه آلیردیلا. ۶۰-جیلار عومومن وطن
آنلایشیندان اوز چئویریب، تانری آختاریشینا
باشلا دیلار، اونوتدولار کی، ایمانا گلک اوچون
اؤنجه وطنه گلمه لیسن. دوخسانینجیلار نینکی
وطن، حتی ۶۰-جیلارین تانریسیندان دا اوز
چئویریدیلر. سووت شاعیرلری نین تانریسی، ۶۰-
جیلارین وطنی " یوخویدو " . ۹۰-جی ایللرده
پوئزیا هم تانریسیز، هم ده وطنسیز (روحسوز و
بدنسیز!) قالمیشدی.

اؤزوندن اوزاقلاشمانین لیمیتی بیتیمیشدی و
بیرجه یول قالیردی - اؤزونه قاییتماق! پیغمبر
دئیردی: " وطنه محبت ایماندانیر " . تصادوفی
دئیل کی، او، معراج گئجه سی اؤنجه قودسه
گئتمیش، ایرسن باغلی اولدوغو بو شهرده آلاها
عیبادت ائتمیش، یالیز بوندان سونرا حاقین
درگاهینا یوکسلمیشدی. حاقا گئدن یول وطندن،
روحا گئدن یول بدنن کئچیر. بونا گۆره روح تانری
هوزورونا بدن تورپاغا تاپشیریلاندان سونرا قالخیر.
تورپاق (وطن!) اؤلومدن اؤلمزلییه گئدن یولدا بیر
کۆرپودور. " شهید زیروه سی " پوئماسی نین
اساسیندا محض بو ایدئا - اینسان، وطن و تانری
نین وحدتی دورور:

←
Xudafərin 177(2019)NƏZAKƏT ÖZƏL(8) خداآفرین

نزاکتین جهننه می دوشمین آت اویناتدیغی
تورپاقلاریمیزدیر. بو تورپاقلاردا مکان، زامان و
اینسان اؤلوم مخرجینه گلیر، اؤلوم توتال اونتولوژی
ماهیت قازانیر: " بولاقلار آغی دئیر " ، " فصیللر
ماتم رنگینه بورونور " ، " گولله لر اؤلومون آیاق
سسلی کیمی دیلله نیر " . بدیی تصویر واسیطه
لری ایچینده اورپژینال سسلنلر ده آز دئیل:
"...داغلار ایگیدلره باشداسی کیمی اوجالیر " ؛ "
بئشیکلر اؤلوم سایغاجینا دؤنور " ؛ " اومیدین اوز-
گۆزونو مامیر باسیر " ؛ " هونر کۆرپه کیمی ایمکله
بیر " :

مرمی آلووندا یانان تورپاغین

هر داشی، قیاسی " قیصاص " ، - دئیردی!
خیانت کسمیشدی بندی، بره نی
هونر کۆرپه کیمی ایمکله بیردی!

یادداقلان تشبهلردن بیرینه شاعیره پرولوقون ائله
ایلک میصراعسینداجا اوز توتور: " ائله بیل
سنگرتک قازیلیب سینم... " . بو تشبهن ان آزی
ایکی معنا قاتی وار: پوئما مؤلیفی نین سینه سی
کدردن سنگر کیمی یاریلیب و او، شهیدلی-قاضیلی
بوتون عسگرلره قلبینده یئر وئرمه یه حاضریدیر؛
شاعیره اؤز سینه سینده قازینتی آپاران آرختولوق،
اونون قاراباغلا باغلی تاریخی-کولتورولوژی
اٹکسکورسو (پناه خان، واقیف، ویدادی و بولبولو یاد
ائتمه سی!) ایسه بدیی آرختولوگییادیر.

بیز ده پوئتیک دوشونجه میزین آرختولوژی
قاتلارینا ائک. سنگرین ان درین بدیی-فلسفی
آنلامی کلاسیک دیوان شعیرینده کی " یاخا
جیرماق " (" چاک-گیربان " !) آنلایشینا
اویغوندور. سوفی-طریقت شاعیرینه گۆره یاخا

يورد دئديگيم بو تورپاق

ان اولو حيكمتيمدى.

داغى، داشى، آغاچى

تانرييلا اولفتمىدى.

پوئمانين قلى اولان " يورد دئديگيم بو تورپاق " شعيرىنى اراف (تميزلنمه!) آدلانديرماق اولار. چونكى دورد باشلانغىچ عنصرورون (ناصرى اعراب) هر بيرى كيمى، تورپاغين دا تميزلگيجى اؤزلىگى وار. سيز هله " اؤلودن دىرى دوغوران " بو تورپاغين مۇعجيزه سينه باخين - او حيوانى ائكسكرئمننتى گوله چئويرير! تورپاغا قاريشماقلا بيزيم جيسميميز ده گوناھلاردان آرينير (تيمموم!)، قالير تانرى نين حضوروندا روحون تميزلنمه سى. شهيدلر ايسه ايسيتشنادير، آل-قان ايچينده اولان حبيب نججار ("قوران "، " ياسين " سوره سى) كيمى، اونلارين دا روحلارى آينداجا جنته داخل اولور و اؤلمزلىك ستاتوسو قازانير:

آدين قهرماندير، اوجادير سويون،

حاقين درگاهيدير مزارين، شهيد!

بزه نيب آلاھين محبتيله

ابدیت آدلى گولزارين، شهيد!

بو ميصراعلارلا شاعيره شهيدلرين ابديتينه سارسيلماس ايمانينى، ويشنيووكاداكى باغلاريندا يولداشلارييلا بئشداش اوينايان قيزجيغاز ايسه آتاسى نين جنته داخل اولماسينا گومانينى بيلديرير. هر ايكي عاميلى نظره آلندا پوئمانين اوچونجو حيصه سينه جنت (اؤلمزلىك) آدى وئرمك اولار.

بوردا بوندارچوكون فيلمينى بير داھا يادا سالمالى اولاجام. فيلمده اؤلمزلىك فانتاستيك، پوئمادا ايسه

رئال پلاندادير. فيلم ابدیت پلانئتیندن گلمیش مخلوقدان دانیشیر و بونا اینانانلار دا، اینانمایانلار دا اولاییلر، چونكى وور-توت اینسان سؤزو، رثیسسور فیکریدیر. شهیدلرین اؤلمزلیک پلانئتینه (جنته!) یوکسلیگینی ايسه "قوران" اؤزو تصدیق ائدیر. بو، آرتیق فانتاستیکا یوخ، "اسل حاقیت" دیر. بونو اینسان یوخ، آلاھ، هانسیسا فیلمین یوخ، وارلیغین رثیسسورو دئییر: "آللہ یولوندا اؤلدورولنلری هئچ ده اؤلو ظن ائتمه. اصل حقیقتده اونلار دیریدیلر. اونلارا ربی یانیندا روزی (جنت!) ااتا اولونور ("آل عمران"، ۱۶۹).

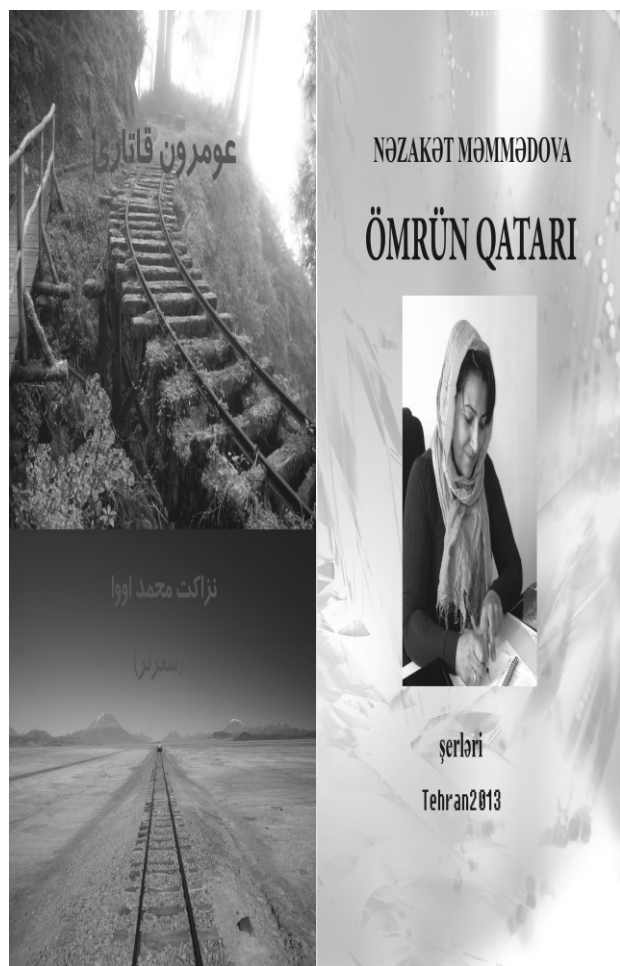
آما بیز بوردا کونسئپتوال معنادا رئاللیقدان دانیشیریق، ینی ائله بیر شئی کی، دویغو اورقانلاری واسیطه سیله یوخ، آنری بئرقسون دئین اینتوتیتو یوللا درک اولونور. بو رئاللیغی ثبوت ائتمک مومکونسوزدور، اونا آنجاق اینانماق اولار. او، گؤزله قولاغین، الله آياغین، دیلله دوداغین یوخ، داھا درین شئیلر - قلبین و روحون رئاللیغیدیر. او، ائلم یوخ، داھا قوتسال بیر شئی - ایمانلا باغلیدیر.

چاغداش اینسانا آلاھین یئنی فورمادا تقدیمی (سویو شرابا چئویرمک!) لازیمدیر. نیتسشئ "آلاھ اؤلوب" دئینده آلاھی درکین کؤهنه فورماسی نین اؤلوموندن، هایدئگگئر "بیزی آنجاق آلاھ خیلاص ائده بیلر" دئینده یئنی ایفاده فورماسی نین ضروریلیگیندن دانیشیر. بیرینجی "آلاھ اؤلدو!"، - دئییرسه، ایکینجی "یاشاسین آلاھ!"، - دئییر. ه.هئریسچی نین قوتسال یئرلرله باغلی تئلئپروقرامی نییه عکس-تائیر دوغوروردو؟ ض.یاقوبون "پئیغمبر" پوئماسی نییه سسسیز

عومرون قاتاری

(شعرلر)

رئداكتور: ذوالفقار شاهسئونلی

اؤتوب-كئچدى؟ چونكى ايستر هميد آغا، ايسترسه ده زليمخان قاغا آلايه آنلايشيميزا نسه علاوه ائلمير. موغاننانين " ايدئال " داکي اوغورو ايسه محض اونونلا باغليدير کي، نسریميزين هايدينگگئري آلاهللا باغلي تصويرلريميزه يئني ايفاده فورماسي وئره بيليپ.

اينسان اؤلمزليک پئشينده و ديلمما قارشيسيندادير: بوندارچوک کيمي علمي-فانتاستيكا، يوخسا نزاکت کيمي ديني پراكتيكا اوز توتاق؟ دوزدور، مين بئش يوز ايلليک عنعنه وي ديني پراكتيكا اؤلمزليک حاقدان تصويرلريميزه يئني بير شئيلر آرتيرماق گوجونده دئييل. اما بو اونون اؤنميني عومومن اينكار ائتمير - بو پراكتيكا بيزي ايماننا سسله يير. ان اوپتيمال چيخيش يولو ايسه ديني و علمي باخيش بوجاقلاريني بيرلشديرمک - علمي دين (نيو-ايج) ياراتماقدير. چونكى ايمان جنت آغاجي نين کؤکو، ائلم گؤوده سيدير و اؤلمزليک مئيوه سي اونلارين بيرليگينده دير.

،باجی وتعصوب چکن
وطنداش غیرتینی گوستره
بیلمیشدی.

اراده سینہ قالیب سوزونه
صادیق آذربایجان گلینی اوز
شعرلرینین ماهیت
واچریلینده اولو وشرقلی

همچینس لرینینین تاریخده قویدوغو ایزدن یولا
چیخاراق تومریس آنادان اوزو بری گلن گله نه یه صادق
قالاراق سوز صنعتینده بورلا خاتون جسارتینی قوروپوب
ساخلاماغی باجارمیشدی.

یئری گلیمیشکن دئییم کی اونون شعرلرینی اوخودوقجا
آلدیغیم معنوی ائتگی منی بو کیتابی اسکی الیفبایا
کوچورمايه سوق ائتدی. اوتایلی قارداشلاریمیزین نثر
وشعرلرینی چوخ اوخویوب ویئنه ده سئوه سئوه
اوخویوروق. آنجاق ایپک دن یوموشاق آنا روحلو
باجیلاریمیزین اثرلرینه آز راستلا گلیمیشیق. اونا گوره ده
اینجی دن دیرلی گووهردن باها آنا حیسرلرله دولو
شاعیریمیزین شعرلینی سیزلرده اوخویا سینیز دئییه
اونلاری چئویردیم. اینانین سیز بو ایگید وطن سئور وطن
قیزیمیزین شعرلریندن یوکسک ذوقله یاناشی کیشلیک و
ارنلیک درسلی ده آلاجاقسینیز.

اونوتمایالیم کی تورک روحموزدا ازلی حاق عدالت
سئوگیسی، اوجالیق، وطن ناموسو آنالاریمیزین سودو ایله
جیسمیمیزده یوغرولاراق دیلیمیزده سوزه
چئوریلیمیشدی. ایندی بوتون بونلاری بیر یئرده بیر
آنانین دیلینده اونون سوز دونیاسیندا انعکاس ائتمیش
ودالغانمیش گرچک سوز دونیاسیله سیزی باش باشا
قویورام. آنا سوزو وطن اوزرینده دالقالانان بایراغین گوج
رمزیدیر.

«عومرون قاتاری» نزاکتین اوخوجولارلا یئنی
گؤروشودور. کیتابدا توپلانمیش شعرلرین اکثریتی نین
روحوندا «کؤنول کی وار، شوشه دیر، سینسا اونو کیم
یامار؟» - سوالی نین آجی گؤینرتیسی وار. آلینمایان
قیصاصیمیزین، قیندا قالان قیلینجیمیزین، شوشادا
بایراق کیمی گؤیلره اوجالماق اوچون یول گؤزله یین
قانلی شهید کؤینکلریمیزین گنجیکمیش اعتبارفیدیرمی
«عومرون قاتاری» نین یوکو؟

حزین سئوگی شعرلرینده بئله اوخوجونو آنا طبیعت
کیمی دوشونجه لره غرق ائدن نزاکت خانیم آیری-آیری
آنلارین احوال-روحیییه سین، پوئتیک بیچیمینی
زنگین پالیتراسی ایله بیزه تقدیم ائدیر. اوخوجولار بیر
عومرون دؤرد، هم ده درد فصلینی یاشایاجاق،
آختاردیقلاری بیر چوخ سواللارین جاواینی تاپاجاقلار.

دیرلی اوخوجولار من نزاکتی یاخیندان تانیدیغیما گوره
اونون شعرلرینین نه قدر دوغال و دوغما اولدوغونو دا
بیلیرم. اونون شعرلری حایاتی کیمی ائیش
یوخوشلودور. او هم ده وطنی پارچالانمیش؛ تالانمیش بیر
غیرتلی وطن داشدیر.

بیر نچه سوز

اسکی الیفبایا آختاران:

دکتر حسین شرقی دره جک سوی تورک

آذربایجان آناسیدیر. رزم روحلو شعرلری غیرتی جوشا
گتیرن شاعیره حیاتدا اولدوغو کیمی شعرلرینده ده هر
زaman وطنی اونون باشینا گتیریلن بلالاری دوشونرک آنا

ذوالفقار شاهسونلی

«شعیر» یازانلارا، «دسمال گۆتوروب آغلایانلارا» ترس
شاپالاق اولان «وطن، بیزی باغیشلاما» شعیرینی یازیب:

آد گونورمدن بیرجه-بیرجه سئچ گونو،

گۆیدن نییه داش یاغمادی کۆچ گونو؟!

کۆچکونویم، یوز ایللرین کۆچکونو،

وطن، بیزی باغیشلاما!

زهر دادیر آیریلیغین قار دادی،

ارنلرین وارسا اگر، هاردادی؟

قیز-گلی نین اسیر دوشوب، داردادی،

وطن، بیزی باغیشلاما!

منجه وطن قارشیسیندا ان بؤیوک صمیمیت، ان

آجی اعتیراف بودور. اوسته لیک بو شعیری یازان:

بایراغینا، هیمنینه، شرفینه آند ایچن

ظابط آناسیام من!

— دئین غئیرتلی وطن قیزی، «قضبی، نیفرتیله

دوشمنینی اؤلدورن» جسور آذربایجان شاعیره سیدیر.

«حاققا قوووشدوران شهید زیروه سی»، «یورد

حسرتی»، «حسرتتم» شعرلرینده بیز قایساق باغلایان،

گۆیور-گۆیور گۆینه ین یارالارینا دوز باسان حساس بیز

سؤز آدمی نین گۆنرتیلرینی گؤروروک.

نزاکت خانیمین بوتون شعرلرینده، حتی سئوگی

شعرلرینده بئله آغلایان بیز جوت قادین — آنا گؤزلری

وار. من بو شعرلرین بیز چوخوندا: «آنا ایتیرمیشم آنا

یاشیندا» دئین بؤیوک شاعیریمیز ممد آرازین نفسینی

دویدوم. سانکی...

حسرت چکن گؤزلریم دیکیلیر یوللارینا،

دارخیرام آی آنا.

گولوشونو گزیرم یاد دوداقلار قاچاندا،

دونیدا بوتون تیلسیملرین، باغلی قاپیلارین آچاری
صمیمیتدیر. شعرلری نین اووسونویلا، میصراعلاری نین
سحریله کؤنوللره یول چکن، ایللیق یاز گونشی کیمی
اورکلری ایسیدن قلم دوستوم نزاکت خانیمین شعرلرینی
اوخویوب باشا چاتاندان سونرا ایچیمده درد، کدر، سئوگی
قاریشیق بیر ایشیق واردی. یادیمایا علی کریمین سؤزلری
دوشدو:

بیز دردین، کدرین اؤزوندن بئله

اونلارا سعادت یاراتمالیییق.

نزاکت خانیمین دا دردله یوغرولو شعرلری نین
هامیسیندا چیلیک-چیلیک اولموش، سینمیش کؤنوللره،
طالعلره بیر آنا، بیر باجی آوازیلا اوفاجیق سیغال چکمک
وار. بو سئوگی، آنانین بالاسینا، یئرلرین گۆیلره اولان
سئوگیسی کیمیدیر.

دویدوغو، حیس ائله دیگی، یاشادیغی آنلارا پوئتیک
دون بیچن، اونلاری عزیزله یه-عزیزله یه اورگی نین
گونور یئرینده قورو یوب ساخلایان و گونلرین بیز گونونده
گیزلی بیر سیرری آچیرمیش کیمی دوستلارینا
پیچیلتی-پیچیلتی اوخویان نزاکت خانیمین شعرلرینده
غریبه بیر صمیمیت وار. بو صمیمیتین هاله سی،
آوراسی، شوعاعلاری اوزون مودت سنی یامان گؤزدن،
یامان سؤزدن قورو یور. پوئزیانین قودرتی، پوئزیانین
سحری ده بودور.

دونیدا بیز «سؤز یاراسی» سؤزو وار. او ایجتیماعی
مضمون کسب ائندده، قاخینجا چئوریلنده یئرین
یارلیماسینی ایسته بیرسن... نزاکت خانیم فرارلیک
اؤدن، دؤیوش مئیدانیندا قاچان، سونرا دا بیر خلوت
گوشه یه چکیلیب «باغیشلا بیزی وطن»، — دئییب

«بیر قوم بنووشه - دویغولار کاروانی»

خوش گۆردوک، «عومرون قاتاری»! گلیشین موبارک!
 سنی اورکدن آلقیشلايیر، سالاملاییرام.
 من یئنی شعرلر توپلوسو ایله - «عومرون قاتاری»
 کیتابی ایله باش-باشایام. ایریلی-خیردالی شعرلره دوست
 گۆزو، دوست ایستگیله باخیرام. اوزوم ده، کۆنلوم ده
 گولور. بو اینجه دویغولار چلنگی ایله تانیش اولدوقجا،
 کیتابین صحیفه لرینی چئویردیکجه اۆزوم ده
 دویغولانیرام. اورگیمین درینلیگینده شاعیر باجیمیزا
 «احسن» دئییرم. «عومرون قاتاری» نزاکت خانیمین
 یئنی توپلوسو - ایکینجی کیتابی، «عۆمروم»ون داوامی،
 واریشیدیر. من شاعیرین ایلك کیتابی ایله ده تانیشام. اونا
 اوغور دیله میشم. نزاکت خانیملا تانیش اولارکن
 سئویندیم کی، ظنیم منی آلداتمايیب. شاعیرین
 احتیاطلا، چکینه-چکینه منه تقدیم ائتدیگی شعرلر گله
 جک کیتابی نین صحیفه لرینده بوی وئریب بویلا ناجاق،
 سسلنه جکلر.

کیتابین لئیتیموتیوی اورکلری ریققته گتیرن، اوخوجونو
 دوشونجه لره دالديران قانادلی بیر اووقات بسله یین
 «عومرون قاتاری» شعرى ایله باغلیدیر. من ائله بونا گۆره
 ده چوخ سئویلن، اوخوجونون دوشونجه لر دونیاسینا بیر
 آچاردیر:

عومرونه عۆمور قاتار
 نئچه قیشین، باهارین.
 کۆنلوندن کئچن قاتار
 سنین عۆمور قاتارین.
 بو عۆمور قاتارینا
 کیملر، هاردا مینه جک؟
 کیمی یاری یولداجا،
 کیمی سوندا ائنه جک.
 بو قاتارلار کۆنلونون

من عطرینی گزیرم چۆلدله گوللر آچاندا.

توخونورام گوللره من سنین الین ایله،
 اوخشايرام اونلاری هئی سنین ديلین ایله.
 نه ائدیم، نئجه ائدیم؟
 هئچ نه یئتمیر دادیما، سن دوشنده یادیما،
 دارىخیرام آی آنا.

چۆرگین عطرینی، دادینی، طامینی یاخشی بیلنلر دنین
 هانسی دییرماندا اویودولدویونو او ساعات بیلیرلر.
 نزاکت خانیمین اوخوجولارینا تقدیم ائتدیگی شعرلر
 قدیمی سو دییرمانلاری نین اویوتدیو اوندان
 بی شیریلیمیش مین-برکتلی، عطیرلی چۆرک قدر
 دوغمادی. بو بنزتمه نی بیر ده اونا گۆره ایشلئتدیم کی،
 اۆپوب گۆزوموزون اوستونه قویدوغوموز چۆرک بیزیم
 اوچون موقدس اولدوغو کیمی یاخشی سۆز، یاخشی شعر
 ده ائله گۆزوموزون اوستونده، اورگیمیزین باشیندادی.
 شعرلری اوخویا-اوخویا پنجره دن آسيلمیش بیر تول
 آرخاسیندان گۆرورموش کیمی حیس ائدیپ، دويدوم
 کی، شعرلر بویو-بوخونو، بیچیمی، دانیشیغی، گولوشویله
 نزاکت خانیم نئجه ده اوخشاير. هه، گۆرونور ایچدن،
 کۆنولدن، جاندان گلن شعر بئله دیر. «داشدان سوزولن
 سو کیمی».

«قار یاغیر»، «گل دردلشک»، «سن وار ایکن»، «تنها
 قادین»، «باجیمین یادداشی»، «عۆمروم» و باشقا نئچه-
 نئچه اوخودوغوم شعرلر نزاکت خانیمین بیتکین
 یارادیجی اوپرازینی گۆزلریم اؤنونده جانلاندیردی.
 «همدمیم دنیز» شعرینده گۆزل بیر میصرع وار:

«بونو ییل کی، هر دنیزین اؤزو بویدا اورگی وار»

ایستعدادلی قلم دوستوموز نزاکتین ده باخ، اؤزو بویدا
 اورگی، گۆی اوزو، آیی، گونشی اولان شعرلری ایله
 گۆروشونه گلیب، عزیز اوخوجو!
 من سنی بو شعرلره باش-باشا قویورام.

موسا یاقوب

شەرلرینده صمیمیتی، موقدس کدری، ظریف حیس و
دویغولارین تصویرینی، حللینی داها چوخ خوشلا بیرام.
من ائله بیلیرم کی، سئوگی-آیریلیق کدری، آنا-بالا
کدری، سنی احاته ائدن موحیطین کدری، فرقی یوخ -
بو دردلری چوخ واخت صحیفه لمک اولمور: توپلانیر،
پرئسله نیر، حب حالینا سالینیب اودولور... و اورکده
قالیر. بو هر کسین موقدس کدریدیر.

سن منه بیر دونیا سئوینج ده وئرسن
کدریم دیلله نیر یئنه سونوندا،
حسرت یوللاری نین یولچوسویام من
منی تک قویموسان دردین یانیندا.

دئدیگیم کیمی، «عومرون قاتاری» بیر قوم بنؤوشه نی
خاطیرلادیر. هر بنؤوشه میصرعنین اؤز عطری، اؤز
طراوتی وار. دئمک، کیتاب آلینیب، شعرلر توپلوسو وار،
یاشاماغا اوز توتوب. منه ایسه او قالیر کی، «عومرون
قاتاری» نا یاخشی یول، اوخوجو ایستگی، مؤلیفه
سئوینجلر آرزولاییم. یاخشی یول، «عومرون قاتاری»!

سارالمیش یارپاغا بنزیر عومروم

وطن، بیزی باغیشلاما
قاراباغین یاغیلارین تاپداغی،
مئشه لرین یالقوزاقلار او یلاغی،
یامان اولدوق یاد دیلرین قیناغی،
وطن، بیزی باغیشلاما!

آغ گونومدن بیرجه-بیرجه سئچ گونو،
گؤیدن نییه داش یاغمادی کؤچ گونو؟!
کؤچکونویم، یوز ایللرین کؤچکونو،
وطن، بیزی باغیشلاما!

باخیشلاری گول-چیچگی کسیردی،
گزمه یه نده داغی-داشی کوسوردو.

گؤینگیندن کئچه جک.

دردی نین-کدری نین

کؤینگیندن کئچه جک.

الویدا دئییه جکسن،

الویدا دئینلره.

بو عومور قاتارینا

طالعسیز مینلره.

«کاش کی...» حسرتلری نین

اؤنونده دیز چؤکرسن.

سارالمیش یارپاقلارین،

الربندن اؤپرسن.

عومرون گونباتانینا

کاش قاتار تلسمه سین.

کاش یولونون اوستونده

آجی روزگار اسمسین.

بوینوبوکوک بنؤوشن

بو یاز سندن کوسمه سین.

ان سونونجو نیدانی

اومید الی قوپارسین.

قوی عومور قاتارینی،

اومید چکیب آپارسین.

نزاکت خانیم سؤز آدامی، ادبیات آدامیدیر. ائله بونا
گؤره ده «یادا دوشدو» کیمی سئویلن، سئچیلن،
سانباللی بیر ژورنالین تاسیسچیسیدیر. او، سؤزون
کئشیگینده دایانیر. بونا گؤره ده یازدیقلارینا بؤیوک
مسئولیتله یاناشیر. او، بئله بیر ژورنالین قایغیسینی
چکیر، نئجه دئیرلر اوجاق باشیندا کؤزون، نشرده سؤزون
قدیرینی بیلیر اؤز یازدیقلارینا داها طلبکارلیقلا یاناشیر.

من الیمده اولان شعرلری تک-تک تحلیل ائتمک
فیکرینده دئییلیم. دئییلدیگی کیمی، من نزاکتین

یورد یئرلری، آمان آله، اسیردی.

وطن، بیزی باغیشلاما!

بودانیبدی، نه ساغ قالیب، نه سول وار،

منیم اوچون نه آغا وار، نه قول وار.

خان آرازدان تبریزجن نه یول وار؟

وطن، بیزی باغیشلاما!

"جیدیر دوزو" دئییب، کؤنول داغلادیم،

«شوشا» دئییب، سئلر کیمی چاغلادیم.

خاری بولبول قالدی خارا، آغلادیم،

وطن، بیزی باغیشلاما!

یاغمالاندی اوجاقلاردا وارین، هئی...

کافیرلره قیسمت اولدو بارین، هئی...

ددم قورقود، چاتلامازمی گورون، هئی...

وطن، بیزی باغیشلاما!

زهر دادیر آیریلیغین قار دادی،

ارنلرین وارسا اگر، هاردادی؟

قیز-گلی نین اسیر دوشوب، داردادی،

وطن، بیزی باغیشلاما!

آواندینی آلان آلیب، ترس توتوب،

دار یاخاندان مین دیلبیلمز کس توتوب.

هاراییندان بو دونیانی سس توتوب،

وطن، بیزی باغیشلاما!

داغین-دوزون یئنه بیزیم اولونجا،

وئرن-وئردی، سنی یاددان آلینجا،

قانون آخیب، بو قان یئرده قالینجا

وطن، بیزی باغیشلاما!

غضبیینی اؤز ایچینده هؤرن، گل،

قارا باشین بابک کیمی وئرن، گل،

کوراوغلو تک مئیدانلارا گیرن، گل،

بلکه وطن باغیشلادی بیزلری.

ایرواندا گور سسیمی دؤیونه،

قاراباغدا بایراغیمیز اؤیونه،

آیاق یالین گئدیم او توی-دویونه،

اؤپسون وطن تورپاغینی گؤزلریم،

دیسین وطن تورپاغینا دیزلریم.

حاقا قووشدوران شهید زیروسی

گؤیلری تیتره دیر آهی-ناله سی،

آنا لایلا دئییر قبیر داشینا.

هر گون قوجاقلایب سویوق مزاری،

سانکی گلیب کئچیر بئشیک باشینا.

حزین لایلا چالیر قبیر داشینا.

اوغوللار ایچینده گزیر اوغلونو،

گوج وئیرر گؤزونون حسرت یاشینا.

او قدر سؤزو وار، کیمه دئسین کی،

دردینی سؤیله بیر مزار داشینا

آنا سیغال چکیر قبیر داشینا.

گونه بیر آرزوسون سؤیله بیر آنا:

- آخی، هئچ کئچمه دین بی اوتاغینا.

خونچانی توتما دیم، خینا یاخمادیم

گولوزلو گلنیمین ال-آیاغینا.

آنا گیلئیه نیر قبیر داشینا...

گؤیلره یالواریر منی ده آپار،

سؤزومو دئمه یه چاتیم تاختینا.

گۆیلردن سس گلیر: - سنین اوغلونون
شهید اوجالیقی دوشوب باختینا.
آنا لایلا دئییر شهید اوغلونا.
اوغلونون قبری نین اوستونه گئدن
آنانین هارایی، دردین سسیدیر.
تانری درگاهیندا اوجا ساییلان
اوغلونون یتدیگی شهید زیروه سی،
آنانین یتگانه تسلیسیدیر.

یورد حسرتی

چاتلاییر نار کیمی سینمده اورک،
قدرینی واختیندا بیلیدیک گرک.
کاش کولک اولایدیم، دلی بیر کولک،
اسیدی اوستونده سۆزوم یوردومون.

قارا قایاسینا داغ قالام دئییب،
داغلارا اوچولماز آغجا دام دئییب،
چوپور داشینا دا اؤز بالام دئییب،
قالاندی اوزونده ایزیم یوردومون.

تبریزی، دربندی دالادی گئتدی،
گۆیچه نی اودلارا قالادی گئتدی،
شوشانی یاد اللر تالادی گئتدی،
اوستونده اولمادی گۆزوم یوردومون.

درد اوسته قویولموش قاراجا تاختدی،
بو دا بیر طالعدی، بو دا بیر باختدی،
بۆلونوب یوز یئره گۆر بیر نه واختدی،
یانیندا قارادی اوزوم یوردومون.
یولوندا کسین، ائه... باش اولایدیم،

دردینه-سرينه سیرداش اولایدیم،
دوشمنه آتیلان بیر داش اولایدیم،
قوربانى اولایدیم اۆزوم یوردومون.

حسرتیم

دورنالار کۆچ ائدیر پاییز گلنده،
بوش قالیر " ائولری "، یورد-یووالاری.
دۆنورلر یئنه ده باهار گلنده،
یئنه دوغمالاشیر " یاد " یووالاری.

گۆر نئچه پاییزدیر، گۆر نئچه یازدیر،
حسرتیم اوجاغی سؤنموش یوردوما.
دورنالار قاییدیر، من قاییتمیرام،
بختی الریمله دؤنموش یوردوما.

من ده دؤنه جگم گونون بیرینده،
اورگیم دئییر کی، چوخ بئله گئتمز.
لازیمسا اولومه وئریب عؤمرومو،
دونیا یا دئییرم: - یوخ، بئله گئتمز.

ائلیمه حسرتیم، یوواما حسرت،
ووروب داغیداجام بوتون سدلی.
آشیب کئچه جگم نه واختسا، البت،
سرحد تک چکیلیمیش او مفتیللری،
سرحد تک چکیلیمیش او مفتیللری...

ظابط آناسیام من!

بئشیگینی آسمیشام، گۆزوم تک قوروموشام،
یوخوسوز گئجه لری گوندوزلره قاتمیشام.

شیرین-شکر بالاما حزین لایلا چالمیشام،

بئشیگیمه، لایلاما، اوولادیما باغلییام،

ظابیٹ آناسییام من!

شوکور، سنین یانیندا آلنیم آچیقدير، وطن.

بیر جسور، بیر قهرمان اوغول بؤیوتموشم من.

بیر قاریش تورپاق اوچون جانینی فدا ائدن،

بایراغینا، هیمنینه، شرفینه آند ایچن

ظابیٹ آناسییام من!

راحت یوخو یاتمیرام، چونکی دوشمن یاتمایب.

هله چوخ «آرزوسو» وار، آرزوسونا چاتمایب.

بختی یاتمیش دردلری بیر کیمسه او یاتمایب.

دوشمنین آرزوسونو گؤزلرینده اولدورن

ظابیٹ آناسییام من!

داغلاریمین باشیندا بولودلاریم آغلاییر،

دیلى باتمیش او یئتیم بولاقلاریم آغلاییر.

ایچیمده غضب، نیفرت چایلار کیمی چاغلاییر،

منی بو اینتیقاما، بو قیصاصا سسله یین

ظابیٹ آناسییام من!

دوشمنه «گؤز داغی» سان، گوجومسن،

قوووتیمسن.

اورگیمین تپری، گرگیم، کؤمگیمسن.

وطنین «دار گونو» نده سسینه های وئرنسن،

بو تورپاغا، بو ائله، بو وطنه باغلیسان.

سنی وطنه وئردیم،

سن وطنین اوغلوسان!

دردین اولچوسو وار، دردین چکیسی

آیی وار، ایلی وار، چاره سیزی وار.

آللہ دردۍ وئریب درد چکنلره،

قایادا، داشدا دا دردین ایزی وار.

دردلر چئشید-چئشید، دردلر نؤو به نؤو،

گؤیون یئر دردۍ وار، یئرین گؤی دردۍ.

بو جادار صحرالار یاغیشا حسرت،

بو جادار دوداقلار چکیر نئی دردۍ.

گور نچه ایللردی گور-گور گؤینه بیر،

قاچقی نین یورد دردۍ، وطن دردۍ وار.

یوز ایل اکیلمه یین تورپاغیمیزین

کؤکسونده سیزلایان کوتان دردۍ وار.

یوخوسو نه واختدی عرشه چکیلیب،

پوللونون بیر یاتیر، دؤولت دردۍ وار.

قاراباغ قالیبدی بوینو بوکولو

یاتمیش ویجدانلارین غئیرت دردۍ وار.

دئیرلر هر درده ملهم زاماندی،

بس زامان دردلری نییه آزالتمیر؟

نییه درد اوستونه دردلر قالانیر،

زامانین گوجومو دردلره چاتمیر؟

دارخیرام، آی آنا

حسرت چکن گؤزلریم دیکیلیر یوللارینا

دارخیرام، آی آنا.

گولوشونو گزیرم یاد دوداقلار قاچاندا،

من عطیرینی گزیرم چؤلده گوللر آچاندا.

درد

دئیرلر هر درده ملهم زاماندی،

بس زامان دردلری نییه آزالتمیر؟

نییه درد اوستونه دردلر قالانیر،

زامانین گوجومو دردلره چاتمیر؟

توخونورام گوللره من سنين الين ايله،
 اوخشايرام اونلاری هئی سنين ديلين ايله.
 نه ائديم، نئجه ائديم؟
 هئچ نه يئتمير دادیما، سن دوشنده يادیما...
 داریخیرام، آی آنا.
 بو دونیادا درمانی تاپیلمايان دردیمن،
 مندن نیی آپاردین، منه نیی وئردین سن؟
 خزل اولوب دؤشه نیم گلن یوللارینا من
 سنسیزلیک حسرتیندن قیصاصی نئجه آلیم؟
 منه نئجه قییرسان، خزل عؤمرو یاشاییم؟
 منی قوووشدور یئنه آنالی آنلاریما،
 کؤرپجه قوزو کیمی خینالی آنلاریما.
 داریخیرام، آی آنا.
 سسین گلدیگی یئردن گلدی باهاریم، یازیم،
 سسینه قوربان اولوم، هانی او خوش آوازین؟
 سنسیز دونیام قاریشیب، بو عؤمور نه یه لازیم؟
 هارا تلسدین بئله، بو ایمیش قارا یازین؟
 زومزومه ائلیردین «قاراگیله» هاواسین
 من ده حئیران قالاردیم، او شیرین آوازینا
 داریخیرام، آی آنا.
 اللینه توخونسام، دردیم چیخار یادیمدان،
 دؤنوب اوشاق اولارام، یویوررم اوستونه.

سنه هئیران اولارام، سنه قوربان اولارام.
 دوشرم من آنالی گونلریمین سحرینه،
 نئجه حسرت قالمیشام اللری نین مئهرینه.
 اؤپر، اوخشايرام تئلریندن بیربیر،
 عطیرلی نفه سینله منه دونیانی گتیر.
 او خوش، او گؤزل آنلار دوشر یئنه یادیم،
 داریخیرام، آی آنا.
 بؤیوتدون، «اود گؤتوردون» کپیگیگینله، گؤزونله،
 منه دونیانی وئردین بیرجه کلمه سؤزونله.
 مئهریبان داورانیشی، دؤزومو، صداقتی
 سن وئردین، گؤزل آنام، لیاقتی، غئیرتی.
 سندن آلدیغیم درس لر هر آن گلیر کاریما،
 سنسیز قار یاغیب سانکی گول آچان باهاریم.
 داریخیرام، آی آنا.
 گوردویوم هر ذره ده سنی آختاریرام من،
 گل، گؤزومون ایشیغی، سنسیز داریخیرام من.
 بو آیریلیق بنزه مز هئچ بیر آیریلیقلارا،
 گل، آیدینلیق گتیر سن، بوتون قارانلیقلارا.
 گلمک سنه چتینسه، منی چاغیر یانینا،
 داریخیرام سنینچون، داریخیرام، آی آنا.
 داریخیرام آی آنا!

قار ياغير

ناخيشلى، دوم آغ، بمبىياز -

قار ياغير.

شەھىد خوجالىمىن ياراسى اوستە.

ناخيشلى، دوماغ، بمبىياز.

شوشا نفسىنى اۋپوب بو قارىن

دونىانين عاغلىغى اوزونە چىخىر.

قويورام گۆزومون قاراسى اوستە.

يئرلر دە گۆزلە مىش قار گلىشىنى،

قار ياغير.

آلير، قوجاقلايير، كۆكسونه سيخىر.

ناخيشلى، دوماغ، بمبىياز.

اۋرتوك سالىر شرە، چيركىنلىكلرە.

قار ياغير.

بياض ياراشيغىن ارمان ائدير

ناخيشلى، دوماغ، بمبىياز.

روحلارى اوخشاين گۆزلىكلرە.

تورپاق بركتە بلە نير ياتير.

قار ياغير.

چىلپاق آغاجلارين قول-بوداقلارى

ناخيشلى، دوماغ، بمبىياز.

بىر آنا هنرىنە بلە نيب ياتير.

مىن شوکور ائديرم من بو اولفتە.

قار ياغير.

قار روزى، بىكت، قار تزه اوميد،

ناخيشلى، دوماغ، بمبىياز.

يئر دە مؤحتاج ايمىش بو محبتە.

رقص ائدير ائللە بىل هر قار دنە سى.

قار ياغير.

گۆزومون اۋنونه گلير اوشاقلق، -

ناخيشلى، دوماغ، بمبىياز.

حياتدا هر فصلين اۋز عنعنە سى...

ياغسىن يئرە-يوردا، چۆلە-چمنە.

قار ياغير.

كاش اينسان عومرونە قيش تلىسمە سىن.

ناخيشلى، دوماغ، بمبىياز.

ياغماسىن قار، ياغىش اينسان عومرونە.

قارا قان الە يير او قانلى يانوار.

عومرون قاتارى

معصوم اينسانلارين قانى اوستونە

«كۆنلومون ايچىندىن كئچىر بو قاتار»

قرنفيل دۋشە ين تاريخلر دە وار.

افلاتون آماشوو

قار ياغير.

گل، دردلىك شاعيره باجيم فرقانه يه

دئيررسن كى، گل، دردلىك، آنام-باجيم،
 سن آنام اول، من ده باجين.
 درد-سرى بۇلوشدو كچه
 يونگوللشسين درديم-آجيم.
 هارا گئتسم، هارا قاقسام
 درد اولوبدو يول يولداشيم.
 دردلىر وار كى، اورگيمده سادالاسام،
 قورخورام كى، اورگين تاب گتيرمه سين، گۇزل باجيم.
 قورخورام كى، اوتاناسان، درد دئديگين دردلىرىندىن.
 دردينه من قوربان اولوم،
 درددن قاقچىب قورتولماغى باجارمايان شاعيره باجيم.
 دئيررسن كى، گل، دردلىك، آنام-باجيم.
 دردلىرىندىن دردلىرىمى دىنله مه يه حالينمى وار؟
 هانسى بيرين سۇيلىگيم من،
 آي درديمه حالى باجيم،
 دىنله ديكچه درد-سرىمى
 اونوداسان درد-سرىنى؟
 دئيررسن كى، گل، دردلىك، گل دردلىك، آنام-
 باجيم...

پاييز

ال چكىب هر يانا قىزىلى پاييز،
 آغاجلار سويونوب ياشىل دونونو.
 اوزونه اۇلومون سارىسى چۇكن
 يارپاقلار گۇزله يير عومرون سونونو.
 باش چكىب بو " ائودار " پاييز كولگى
 يئنه ده دره نى، دوزو دولاندى.
 اركۇيون اوشاغا دۇنوبدو گۇيلر،
 بير كلمه دئمه ميش گۇزو دولاندى.

عومرونه عۇمور قاتار
 نئچه قيشين، باهارين.
 كۇنلوندن كئچن قاتار
 سنين عۇمور قاتارين.
 بو عۇمور قاتارينا
 كيملر، هاردا مينه جك؟
 كيمى يارى يولداجا،
 كيمى سوندا ائنه جك.
 بو قاتارلار كۇنلونون
 گۇيىنگىندىن كئچه جك.
 درد-نين-كدرى نين
 كۇيىنگىندىن كئچه جك.
 الويدا دئيه جكسن،
 الويدا دئىنلره.
 بو عۇمور قاتارينا
 طالعيسىز مينلره.
 «كاش كى...» حسرتلىرى نين
 اۇنوندە ديز چۇكرسن.
 سارالميش يارپاقلارين،
 اللرىندىن اۇپرسن.
 عومرون گونباتانينا
 كاش قاتار تلسمه سين.
 كاش يولونون اوستونده
 آجى روزگار اسمسين.
 بوينوبوكوك بنۇوشن
 بو ياز سندن كوسمه سين.
 ان سونونجو نيدانى
 اوميد الى قوپارسين.
 قوى عۇمور قاتاريني،
 اوميد چكىب آپارسين.

دوشوب يول گئديرم طالع بويونجا،
هر ياندا اؤنومه چيخير بو پاييز.
باجيمين آغاران تئليندن دوشور،
آنامين قيريندن باخير بو پاييز.

گۆزوم سو ايچمه دى عاغليم كسندن،
گۆزومون توتدوغو سۆزومدن دوشور.
آيرىلىق دئيىلن گۆزگۆرونمز
ياش اولوب گۆرونر، گۆزومدن دوشور.

بو پاييز ائله بيل آجيغا دوشوب،
يايين گونش رنگين پوزور بئلجه.
هايانا چاتيرسا، سارى قلمله،
اؤزونون آدينى يازير بئلجه.

اؤشيتمك ياخشيدير، بوندان ياخشيسى
بير دفعه گۆز ايله گۆرمكدى، بيلديم.
هر آنى كرپيچ تك گۆزون الييله
يادداش ديوارينا هۆرمكدى، بيلديم.

اونو چوخ گۆزله ييب نيشانلى قيزلار،
كيم دئيير اللرى بوش گليب پاييز؟
بركت فصليدى، تويلار فصليدى،
آچين قاپيلارى، خوش گليب پاييز.

يئرى ده، گۆيو ده قامارلايبيدى،
بو كيمين گۆزودو يئير، ائلجه...
لئىلى نين گۆزلرى مين ايللردى كى،
«كول اولدوم عشقيمدە»، – دئيير ائلجه.

بنؤوشه

عطرين بيهوش ائدير چؤل، چمه نى،
گوللرين اينجه سى ظريف بنؤوشه.
طبيعت اؤزو ده قورويور سنى،
شانينه ياراشير تعريف، بنؤوشه.

گۆزونون سسيندن قولاق توتولور،
بو كيمين گۆزودو ايراقدان باخير؟
چيخاسى گۆزلر وار – قاراباغدادى،
اويمالى گۆزلر وار، قيراقدان باخير.

گۆزلريم گۆيلره ديكيلىب قاليب،
نه گۆردو يادداشا هۆرسون قايتسين؟
الريم يئتمه يه ن، سۆزوم چاتمايان
تانرينى بيرجه يول گۆرسون، قايتسين.

سن وار ايكن

باجيما

صبر گئيديم، دۆزوم گئيديم،
تانرى منه نه وئرديسه
شوكور دئديم.
وئردى سئوينچ
دامجى-دامجى،

ازلدن باهاردى سئوگيلين سنين،
آلتيندان باخيرسان قارين، بنؤوشه.
يولوندا بوينونو بوكوب دورموسان،
يوخسا وفاسيزدير يارين، بنؤوشه؟!

باھارا ايلك كۆنول وئرن سن اولدون،
كوللارين دييينده بيتدين، بنؤوشه.
باھارسا كۆنلونو چوخ گوله وئردى،
گول-چيچك ايچينده ايتدين، بنؤوشه.
گۆزون يادداشى

واراق-واراق.

احسن سنين وارليغينا،

بو اوچولموش قلب ائويمى

سنسن قوران، سنسن تيكن.

تا قورخمورام آتا-آنا

يوخلوغوندا

سن وار ايكن!

آتا

آيريليقلار قوجاق-قوجاق،

حسرت، كدر اتك-اتك،

دولو-دولو آغرى-آجى.

بلكه ائله آغريلاردان قور تولماغا،

دردى-سرى اونوتماغا

وئردى منه

اوميدلره يول تاپاسى گؤز ايشيغى،

عؤمور-گونون ياراشيغى،

بیرجه باجى.

آجیلاری اودا-اودا

بؤيودوك بيز،

آرزولارين قاناديندا

يئر ايديك بيز، گؤي ايديك بيز.

دردلرينى دانيشمادى

داغ-داشا دا،

باش ايمه دى مغرور اناام قارداشا دا.

آجیلاری ذره-ذره،

داملا-داملا

شيرين ائتديك، دؤزوم آدلى،

اينام آدلى بير ايناملا.

باجيم منيم،

باشيمداكى تاجيم منيم.

اونوت، - دئدين اؤتلىرى،

بير يوخوتك بيتلىرى.

آيريل، - دئدين خياللاردان،

بو گونوندىن صاباها باخ،

اوميدلىرى يولداش ائيله

اؤز عومرونه

غوروروم، ووقاريم، هم گونوج يئریم،

الچاتماز زبروه سن، بير قارلى داغسان.

سن منيم ان عالى حيات مكتبیم،

آتا، اؤلمه ميسن، قلوبيمده ساغسان.

قولاقدا سيرغادى، اوركده سسدى،

سؤزلرين يادداشا هؤردوكلريمدن.

بو عؤمور يولوندا سنسن بلدچيم،

يوكومو توتوموشام گؤردوكلريمدن.

ايندى ده روحوندور منى قورويان،

بو گونه آدينلا گليب چيخميشام.

حياتين ان چتين ايماحانيندان

سين اؤيودونله قاليب چيخميشام.

همدميم دنيز

دنيز، سنله دردلشنده،

قلبيم يامان راحاتلانير.

دورولورام سولارينتك،

سيز يلدامير دردلى اورك.

ساری چیچگیمه قونماز صوبح شئهی،
 تئلیمی اوخشاماز بیر ده یاز مئهی،
 گۆره سن بس قیشا چاتارمی عۆمروم؟
 قیشدیر سون منزلیم، قیشدیر، آی گولوم.

باجیما

تکم، باخیب گۆردو کی،
 سنی تانری وئردی کی،
 حیاتدا دوغمام اولسون،
 دردیمی - سئوینجیمی،
 آجیمی - شیرینی،
 یاری بۆله نیم اولسون.
 قمیمی آزالدانیم،
 شاد گونومده قول آجیب،
 دئییب - گوله نیم اولسون.
 تکجه گوونج یئریم یوخ،
 هم ارک ائدنیم منیم.
 هم باجیم، هم رفیقم،
 هم ده عۆمور یولومو
 بیرگه گئدنیم منیم.
 شاه تاختینی نئینیرم،
 باشیمدا تاجیم منیم؟
 مین قارداشا عوضسن،
 غئیرتلی باجیم منیم.

دونیا

نه دئییم من سنه، آمانسیز دونیا،
 نئینیرم سئچیلیمیر قارادان آغیم.
 حسرتین الینده روحوم گۆینه بیر،

همدمیمدیر ماوی سولار،
 سوالیما جاوابلاری
 اؤز دیلینده
 لپلرین پیچیلدایار،
 سؤیله، آچسام اورگیمی
 دردلریمه گوجون چاتار؟!

دالغا - دالغا، لپه - لپه

دینن دنیز.

گۆزلریمده بیر اینسانا

دؤنن دنیز...

همصؤحبтім، قورخما،

بوشالت اورگینی.

بوردا قوی گئت،

سنی سیخان سیخینتینی،

کدرینی.

چوخ دردلری من اودموشام،

کدر دادیب، قم اودموشام.

درد ایچینده یئلکن آجیب،

چکدیم آوار...

بونو بیل کی،

هر دنیزین

اؤزو بویدا اورگی وار.

عۆمروم

سارالمیش یارپاغا بنزه بیر عۆمروم،

سانکی پاییز گلیب، خزان دوشوبدور.

دوروب ال آچمیشام باهارا ساری،

سیخیب اللریمی قیش گۆروشوبدور.

ایستمیرم گۆزل آنام کیشیلشسین،
 آتا اولسون.
 ایستمیرم ظریفلیگین، خانیملیغین
 خاطیرلاییب، دئسین اؤزو.
 بیر دونن وار - دؤنوب باخماق ایستمیرم،
 دؤنوب باخسام، باخیشلاریم دونوب قالار
 ایتیردیگیم گنجلیگیمین خیالیندا.
 دؤنوب باخسام، آنام یئنه سئوه-سئوه،
 قالاچاقدر ساچلاریمین سیغالیندا.
 بیر بو گون وار - یاشاییرام بو گونومله
 بو گونومه سیغینیبدر
 کئچمیشیم ده، دونه نیم ده.
 بیر صاباح وار - اومید آتین
 صاباحلارا چاپاچاغام.
 من عؤمرومو صاباحلارا باغلا بیرام.
 ایتیردیگیم هر نه وارسا،
 صاباحیمدا تاپاچاغام. باغیمیزی
 اوشاقلیق ایللریمین ان شیرین،
 ان اونودولماز آنلاری -
 ویشنیووکا باغلار
 همین گونش، همین تورپاق،
 همین ائودی، همین اوجاق.
 گۆزلریمین قاباغیندا
 خَیْطده کی چارحوووضدان،
 سو داشییان همین اوشاق.
 بیر ده همین قوم اوستونه سرله نیب،
 قومدا بیشن سالخیملاردیر،
 سالخیم-سالخیم،
 قوجاق-قوجاق.

تک سنه یئتمه ییر هاییم، سوراغیم.
 یورموسان، یامانجا یورموسان منی،
 سن دئمه، بیتزمیش ظولمون-ظیلتین.
 آرزومون دالینجا قالدی گۆزلریم،
 یوللارین داشلیدیر، یویورمک چتین.
 سن ائله بئله سن باشدان، بینه دن،
 بیلیرم، هئچ کسه قالان دئییلسن.
 سونوما گئدیرم هئی آددیم-آددیم،
 بیلیرم، منیم ده اولان دئییلسن.

یاش اولوب گۆزوندن دوشنه کیمی
 الیندن نه چکدیم، بیلیدین باری.
 بیر گون اوز دؤندریب، اوزوندن سنین
 گئتسم - گوناھیمی سیلیدین باری.

باجیمین یادداشی

بیر کئچمیش وار - یادا سالماق ایستمیرم،
 بیر دونن وار - دؤنوب باخماق ایستمیرم.
 بیر صاباح وار - اومیدی بو صاباحا باغلامیشام،
 اورگیمده عؤمروم بویو آغلامیشام.
 (باجیم)

بیر کئچمیش وار - یادا سالماق ایستمیرم،
 یاشادیغیم او ایللری خاطیرلاماق ایستمیرم.
 ایستمیرم ایتیردیگیم اوشاقلیغی یادا سالیم،
 ایستمیرم آجی دولو گنجلیگیمی خاطیرلاییم.
 ایستمیرم او کئچمیشی - اوردا قالیب
 اویونچاقسیز اوشاقلیغیم،
 اوردا قالیب شیرین-شیرین سؤیله دیگیم
 " آتا " سؤزو.

همین قویو

اطرافینا بیغیلاردیق،

فیرفیرا تک فیرلاناردیق.

او دا بیزه بیر اویونجاق.

بودور همین کولک دؤین چارداغیمیز،

قالخیب اوردان ائلکتتریک قاتارینی

ایزله یه ردیک،

یورغون-آرغین

ایشدن دؤن آنامیزی

گؤزله یهردیک.

بیغیلاردیق بو چارداغا

ایراده، آفت، آیده،

نامیق، خئیروللا، سربیه،

آلاماز، گولاره، ادیله،

متانت، ائلچین، حبیبه.

" خان-وزیر " دی، " بئش داش " ایدی

ویونوموز.

شان، قایغیسیز گونلریمیز.

ماشتاغا - بازار یئریمیز،

بوزوونا - چیمرلیگیمیز.

قاینایب داشاردی چارداق،

خزری تک جوشاردی چارداق.

خاطیره بئشیگی چارداق.

همین باغدی،

هامیسی همین.

نییه گؤرن قوم یوللارا

دؤشه ییبلر آسفالتلاری،

هؤروبلر داش هاسارلاری؟

انجیر، اوزوم آغاجلارین

کسیب

کونار اکیبیدیلر.

بو گونومله دونه نیمین

اراسینا

گؤرونمز سدد چکیبدیلر.

قونشولار یاد دوشوبدولر.

بویلانیرام دونه نیمه

یانا-یانا.

هر نه وارسا منه یاخین،

منه دوغما

تکجه مندن آیری دوشن،

خاتیریمدن،

گؤزلریمدن سیلینمه یهن

وشاقلیقدير،

بیر ده عزیز آتا،

آنا.

تنها قادین

آنا

گؤز یاشلارین یاناغی نین سیغالی،

قم-غوصه دیر قلب ائوی نین قوناغی،

آغ ساچلارین قارا گونون سیناغی،

تنها قادین، آلین یازین بئلیمیش.

گئری دؤنمز اؤتن گونلر، ها چاغیر،

خاطیره لر اورگینه قم ییغیر،

یای گونو ده گونلرینه قار یاغیر،

تنها قادین، آلین یازین بئلیمیش.

گؤرونمور کی، آزدیراسان، آزاسان،

یوخو دئییل، گؤروب ترسه یوزاسان،

الین چاتمیر یازیلانی پوزاسان،
تنها قادین، آلین یازین بئلمیش.

آخیر کی...

دیلا ره خانما

آجیسی شیریندن بول وئریلبیدیر
کدری سئوینجه مؤحتاج دونیانین.
ائله الیندن توتوب گئدیرسن،
هئچ گوزو دویمایان بو آج دونیانین.

ائله بیل بختینی یازاندا سینیب،

تانری نین الینده قلمین اوجو.

درد مین اوسوللا قیریر قلبری،

سن نه بیرینجیسن، نه ده سونونجو.

بئش کیشی قالدیریب، چکمه یه ن یوکو،

آلیب داشیبیرسان باشقا بیچیمده.

"اولین گلینجه، آخیرین گلین" ،

بئله بیر دئییم وار ائللین ایچینده.

قول آچیب سوزه سن اوولاد تویوندا،

قوی بیتسین آخیر کی، بو آغرین-آجین.

بیر گون نوه لرین قاجسین اوستونه.

ننه یه دؤنه سن، دیلا ره باجیم.

ایبراهیم ایلیاسلیا

تانری وئرن ایلهام توتسا یاخاندان،

یازان الین یولو آرسا، ظولومدو.

عدالتله نیظاما سال هر نه وار،

دوزو گوروب، آیری یازسان، ظولومدو.

تاختیمیزی قوروروق بیز بیر تهر،
بو عؤمور-گون بال-شکردی، یا زهر؟
ایبراهیم ده گیلئیلنمه سین هدر،
شاعیر اولماق اوژو ائله ظولومدو.

نزاکتم، داشی تۆک اتگیندن،

شاعیرلرین تانری توتور الیندن.

خار اولماسین هئچ کس اوژ عملیندن،

اینسان اولماق ظولومدن ده ظولومدو.

بو داغدان

آی ائل-اوبام، او داغ سنسن، بو داغ من،

بیر کؤکدنیک، آغاج سنسن، بوداق من.

سینه میزه چکدیریلن بو داغدان

داغ اریبر، هئچ نه قالماز بو داغدان.

یارین کولدو، اود دوشمه میش یارینا،

صبر ائله، قوی یانیقلارین سارینا،

سیغال چکیب درد کؤنلونون بارینا،

بار گؤزله مه، تا قوروموش بوداقدان.

هئچ بیتزمیش دیلده بیتن دیلکله،

النه رک گؤیده اوینار الکله،

اوجاغینی سؤندوروبسه فلکله

نه اومورسان بخت دئییلن چیراقدان؟

سون اومیدین بادا گئدر بئله،

هامی کیمی او دا گئدر بئله،

یار دئدیگین یادا گئدر بئله،

یادا دؤنوب، بویانارسان قیراقدان.

چوخو گلیب-گئدی، ایزی قالمایب،
سنی قاریش-قاریش بۆله نینمیسن؟

نادان وار یئتیشیب اوجوز شوهرته،
عالیم آد آلینجا گۆزو کور قالیب.
ائی دنیا، مین دفعه آشینمیسان سن.
شوکور کی، کول آلتدا یئنه قور قالیب.

آنام

ایستی نغه سینمیش حیاتیم، آنام،
سنسیز کئچن ایلر بوشدور، هدردیر.
بختور اولموشام سنینه، آنام،
یوخلوغون عذابدی، بیتمز کدردیر.

گۆر نچه واختدی کی، حسرت قویموسان،
سسینه، سۆزونه، اؤزونه آنام.
تورپاغین قویمایر بیرجه یول باخام،
آی کیمی نورلانا اوزونه، آنام.

هر گون سسله ییرم اورگیمده،
دیلیمده قارالان سۆزوم آختاریر.
حسرتین چکیرم گۆر نچه ایلدی،
ائه... سنی هله ده گۆزوم آختاریر.

بیر دوستا شاعیره باجیم فرقانه یه

قفیلدن باشلا بیر سونون اولی،
قایتارماق اولمایر بیتنده واختی.
گۆیلرین حؤکمو یله سحرلی الله،
هر کسین آلتینا یازیلدی باختی.

گون-گون اؤتن آیا، ایله ال ائیلر،
اجل بیزه اوزاقلاردان «گل» ائیلر،
قوجا دنیا دئدیگینی، بیل، ائیلر،
اؤتوب گئدر، هئچ نه قالماز او چاغدان.

حیاتی مؤعجیزه بیلک
حیاتین غریبه قانونلاری وار،
اینسانی اوینادیر اویونجاگی تک.
هردن اوزوموزه گولوش ده قونار،
هردن ده یاندیریر اود-اوجاگی تک.
یاخشینی پیس ایله قویور اوز-اوزه،
خئیره گوج گلیر شرین حیله سی.
گوجلوقویو قازیر یازیق گوجسوزه،
ایشله ییر بیچاق تک درین حیله سی.

من بئله گۆرموشم دونیانی، بئله،
گۆزو دوزلدنده، قاش دوشور یئره.
پاخیللار، ناقیضلر مئیدان سولاییر،
دیلین دینج دورماسا، باش دوشور یئره.

هر کسین قلبینده دینسین و یجدانی،
نه اولار، حیاتی مؤعجوزه بیلک.
زامانی اینجیدی، قووان دونیانی
قوروسون گۆزللیک، محبت، ایستک.
نه اولار، دونیانی مؤعجیزه بیلک،
نه اولار، حیاتی مؤعجیزه بیلک.

ای دنیا

ائی دنیا، قدرینی بیله نینمیسن،
یا سنه ال چالیب، گوله نینمیسن؟

گئجه نى گوندوزه بير چئویرن وار،
ياغیشلار ياغارمى بولود دولماسا؟
آدملى، حوالى دونيا دئدیگین
اولمازدی تانری نین امری اولماسا.

قضالار، قدرلر اؤتر بیر آندا،
ملکله های سالیب اوخشار بویونو.
حاقدان اوزولمه سه عؤمور دئدیگین
ئئیلر عزراییلین اولوم اویونو.

«گئت» دئین دوشمنین بیر دیسه، دوستوم،
«قال» دئین دوستلارین، مین آغلایان وار.
بیزیم دوغامیزی ائشیتدی بیل کی،
سنی نظرینده بیر ساخلایان وار.

فله یه قالسایدی عؤمور یازیندا
آندردی پاییزدا سولان گول سنی.
تانرینی سئو رک یاشا، باجیم، سن،
عجلین الیندن آلدی، بیل، سنی.

۷۵ باهار

ناهید حاجیزادنین ۷۵ / یللیگی موناسیبتیله
یئتمیش بئش باহারدیر سن یول گلیرسن،
یوللار یول یورغونو ائتمه ییب سنی.
داغلاردان سوزولن بولاق کیمیسن،
تیکانلار یولوندا بیتمه ییب سنین.

یولونا قلبی نین ایشیغی دوشوب،
هئچ واخت طالعیینله آیشمه میسن.

زامانین آمانسیر گردیشلرینده
سن هئچ واخت سیمانی دییشمه میسن.

سونو گؤزل بیتن ناغیللار کیمی
قلمین پیسلییه کؤکلنمه ییبدیر.
قوشا عؤمر ائتمیسن سؤزله، صنعتله،
یاراتماق ایستگین توکنمه ییبدیر.

«قالخ، قالخ، اولو تورپاق» – سسله نیشینله،
آرزولار، اومیدلر سولماسین دئدین.
جار چکیب عالمه سن وار سسینله،
«قیصاص قیامتہ قالماسین»، – دئدین.

جانلی شاهیدیسن «قانلی یانوار»ین
حاقسیرلیق ایچینی یاندیریپ-یاخدی.
بدخواه‌لار ائغیری سوسدورسالار دا،
حقیقت قلبیندن سئل کیمی آخدی.

اؤلوملو-ایتمیلی دونیا دئدیگین
آلیب دوستلارینی بیر-بیر الیندن.
دؤنوب خاطیره یه، دؤنوب یادداشا،
ارمغان ائتمیسن «یادا دوشدو»دن.

باهاردا دونیا یا گؤز آچمیسان سن،
هلیملیک، کؤورکلیک خیصلتینده دیر.
هله چوخ آرزودان سؤز آچمامیسان،
ذکانین قودرتی قلمینده دیر.

سن اصل ضیالی، سن اصل اینسان،
یاشادین عقیده ن، آمالین اوچون.

ياشا، داغلار اوغلو، ياشا هله سن،
يئتميش بئش دئيديگين ندير سنین اوچون؟
هله بير اللى ده ياشا سن، لاچين!

لاچين موعليمين ۵۰ / يىللىك يوبىلئينه

عومرون اللى ايلين ووردون سن باشا،
مرد اوغلو، مردليکله گلدين بو ياشا.
هونرين بلليدير دوستا، سيرداشا،
سندن قوووت آلسين قوهوم-قارداشين،
هله بير اللى ده ياشا سن، لاچين!
عومروندن قارا خط كئچمه سين داه،
يولون آچيق اولسون آيدين صاباها.
ائلينه گووندين، شوکور آلاها،
ائل ده آد وئريدى «چوركچى لاچين»،
هله بير اللى ده ياشا سن، لاچين!

يالتاقدان، پاخيلدان اوزاق گزميسن،
سن دونيا مالينا گؤز ديكمه ميسن.
مزاييم يوردونون گؤز بېگيسن،
آد-سانى اورنگين، روحو دوعاچين
هله بير اللى ده ياشا سن، لاچين!

سؤزو دئ ائشيدن عاريفسه اگر،
نادانا سؤزونو خرجه مه حدر.
دوز سؤزو دئمك ده ايسته بير هونر،
آدينا بورجلوسان بو جسارتچين.
هله بير اللى ده ياشا سن، لاچين!

باشينا ييغيشسين دوستلارين بو گون،
شاهيدى اولسونلار بو خوش گونونون.

اورگى گئنيشدير شمكير اوغلونون
آچين سوفره لرى، سيز گئنيش آچين،
هله بير اللى ده ياشا سن، لاچين!
سئوگيدن قورموسان اؤز دونياني سن،
بيلنلر بيلير كى، بينه دن مردسن.
دوستا دوست عوضى، نامرده دردسن،
اوغول، قيز عومرونه قوى ايشيق ساچسين
هله بير اللى ده ياشا سن، لاچين!

۵۰ ياشيم

موصاحيبيم، همصؤحبتم،
يول يولداشيم - ۵۰ ياشيم،
تكجه عؤمور آجاجى نين بوداغيندا
عادى يارپاق دئييلسن سن،
تيترك-تيترك اللريمله قيريم، آتيم.
ياشاديغيم ايللريمن،

عومرون ارش-آرغاچيندا

شيرين، آجى گونلريمن.
اللى ايلدير يول گليرم سنيمله من.
سن عؤمرومون اللى ايللىك يادداشيسان،
هم باهاري، هم قيشيسان.
بيرگه كئچديك بو يوللارى
الكلندى سهويم، دوزوم،
بير چيچگين لچگيدى منيم سؤزوم.
بو عؤمورده نه لرى من ايتيرديمسه،
نه لرى من گتيرديمسه
سنيلىديم، اللى ياشيم.
ايلديريملار، شيمشكلرله هر ساواشيم.

يوللادی، کۆچ ائتدیم داغ-داشا قالدیم.
بیر جیغیر آرادیم دوزه چیخماغا،
قیریلان ایزیمله باش-باشا قالدیم.

چکدیگیم عذابلار یورمادی منی،
فلک ترس اوزونو دؤندردي آخیر.
گۆی اوزو ائشیتدی دوعالاریمی،
سنی موکافات تک گؤندردي آخیر.

سنه یالواریرام، آلاهییم، سنه،
یئتیرمی هاراییم یانینا قدر؟
بو اومید پاییمی آلما الیمدن،
عؤمرومون-گونومون سونونا قدر.

اؤلوم

اؤلومون گؤزونون ایچینه باخدیم،
اؤلومو هر آنین اؤزونده داددیم...
نئجه غریبه دی، اؤلومدن قاجیب،
اؤلومه گئدیرم هر آن بیر آددیم.

گئتمیسن

مرحوم شاعیر قارداشیم عالیم محرملییه

دونیا چوخ اینجیده بیلردی سنی،
بلکه دوز ائتمیسن، چیخیب گئتمیسن.
قیسا بیر عؤمورله سینادی سنی،
یوخسا بو دونیانی ییخیب گئتمیسن؟
او ظریف ووجودا سیغمیردی اورک،

غورورومسان، ووقاریمسان،
قارشیمدا مرد دایانمیسان.
سن یادداشیم، مسلکداشیم،
سون سیرداشیم -۵۰ یاشیم.

آرزولار

بیر آدام وارمی کی، دیلکسیز اولسون،
آرزوسوز آدام یوخ بو کایناتدا.
آرزومون شیرینی-شکری چوخدور،
آرزولار یاشادیر منی حیاتدا.
هر اورک بیر اوزاق آرزویا بنددیر،
آرزوسوز کؤنوللر بیر پارچا اتدیر.
الینده عاجیزم آمان، آرزولار،
اورگیم آنامی یامان آرزولار.
بئلجه هاچاندی آغریلی، کؤورک،
الچاتماز آرزویلا چیرپینیر اورک.
دؤزوموم یوخ داها، صبریم بیر تیکه،
هر شئییه علاج وار، اؤلومدن اؤزگه.
قلبیمین اودونو وئرمکدن اؤترو،
اورگیم آنامی گؤرمکدن اؤترو،
اؤزونه بیر آجی اؤلوم آرزولار.

بو دونیا بیر ایمتاحاندی، سیناقدی،
چوخو بیلیمیر نه دوغرو، نه ناحاقدی.
بیر ایناملا یاشاییرام دونیادا،
بیر اینام وار - او دوغرو دور، او حاقدی...

آلما الیمدن

تانریم بس دئیینجه سینادی منی،

یو کو آغیر ایدی، چکمیردی اورک.
 سورغودان، سوالدان بئزمیشدی اورک،
 جانینی دیشینه سیخیب گئتمیسن.
 یامان تئز چکیلدی دومان داغلارا،
 قارا باختا سئودالی یوخ آغلایا.
 یووان دا یوخ قاپیسینی باغلایا،
 بیر اوغرون سئل کیمی آخیب گئتمیسن.

هاوانی چالدیلار، دوشدون اویونا،
 فلک یامان سالدی سنی تورونا.
 اوینایان اولماییب یوخسا تویونا،
 بو درد اورگینی سیخیب، گئتمیسن.

اؤلومون تانرییا آپاران یولموش،
 چیچک آرزولارین آچمادان سولموش،
 شکلینه باخیرام گؤزلری دولموش،
 دونیا پنجریمیش، باخیب گئتمیسن.

ائتود
 پنجرم آچیلیر قبریستانلیغا،
 گۆردویوم منظره گۆزومه باتیر.
 معطل قالیرام اوجا تانرییا –
 عالیمی جاهیلله یاناشی یاتیر.

بوردا سوروشمورلار کیمن، نچیسن،
 مؤمینسن، جانیسن، یا دیلنچیسن.
 جرگیله اویویور ساکیت قبیئرلر،
 بوردا هئچ بیلیمیرسن سن نئچنجیسن.
 کاسیبی، وارلیسی بیلینمیر بوردا،
 اؤزو اؤز خوشویلا گله نی یوخدور

لیباسی عئینیدیر هر کسین بوردا،
 آخسا گۆز یاشلارین، سیله نی یوخدور.
 عؤمورلوک ساکیندیر بو سون منزله،
 آدی عملینده یاشایان کسلر.
 دونن بیر حق ایشی ترسه چکه نین
 مزاری هر کسی دوزلویه سسلر.

جاوانین تر عؤمرو یاریمچیق قالب،
 بو قوجا نه قدر یاشاییب، آلاه؟!
 عؤمور نییه بئله دوز پایلانماییب؟
 باغیشلا، ایلاهی، ائيله دیم گونا.

گرک
 سئیر ائتمک ایسته سن گؤی قورشاغینی،
 اول یاغیشینا دؤزه سن گرک.
 عطرینی دویماق اوچون عؤمور بویونجا
 اورک سئچن گولو اوزسن گرک.

قازانماق ایسته سن تانری سئوگیسین،
 آلودا، آتشدی یاناسان گرک.
 گؤیلرده سوزمک اوچون ملکلر کیمی،
 قوشلاردان قانادلار اوماسان گرک.

اسکیشهر

۲۰۱۳-جو ایلده تورکدیللی اؤلکه لرین مدنیت مرکزی سئچیلیمیشدیر

تورکون قدیم دییارسان اسکیشهر،
 هر داشیندا تاریخی نین یادداشی وار.
 دئدی: " جاهان مرکزیدیر اسکیشهر " ،
 گزدی خوجا نصرالدینین دییار-دییار.

اینانا بیلمه دیگین اؤلومه راست گه لرسن.
 سویوق داش مزارلارا آتام-آنام دئیرسن.
 اوولادا قاناد وئریب، بیر قوش تک اوچورارسن.
 یوللارین یورغونلوغون نوه لردن آلارسن.
 زامانین " سیغال " اییلا قارا ساچین آغارار،
 سنی یارادان تانری اؤز یانینا چاغیرار.
 اومیدین یاخاسینا ساریلیب سن گئدیرسن،
 نه لر گؤزله ییر سنی؟
 باخ، بونو بیلمه ییرسن.

دؤزمکدن بئزمیشم، روحوم آغریییر،
 حضرتی ایساتک سانکی داردایام.
 بختیم یاتان یئری تاپدیم، اوتوردوم،
 او واختدان بو واختا هله اوردایام.

گؤز

" گؤز قلبین آیناسی " ، - دئییب آتالار.
 گؤزون دلیسی وار، عاغیلیسی وار.
 گؤزون قونورو وار، زیل قاراسی وار.
 گؤزون ده اؤزونون گؤز دونیاسی وار.

یوز دفعه ائشیدیپ، دینله مکدنسه،
 بیر دفعه گؤز گؤرسه، کیفایت ائدر.
 گؤزون گؤز فیکری وار، گؤز یادداشی وار،
 دورولار، صافلاشار، مولاییملشر.

گؤزلر نه لر دئیر، نه لر دانیشار؟
 دردین آجیسینی چکر ایچینده.
 قلبین درد یوکونو یونگوللشدیرر،

قارتال قونماز اوجا-اوجا قالالارین
 نئچه-نئچه دؤورلرین شاهیدیدیر،
 نئچه-نئچه ظفرلرین صاحبیدیر.
 تاریخینی اؤزو یازان
 مؤعجیزه لر شهرین، اسکیشهر.
 یونیس امره حیکمتین، سؤز خزیندیر،
 " اؤزو اؤلدو، سؤزو اؤلمز "
 نئچه عصر، قریندیر.

جامیلرین قوشا-قوشا گؤیدله نی،
 اولو تانری درگاهینا اللر آچیب.
 جوجوقلارین شیرین-شیرین تورکولرله دیلر آچیب.
 " لوله " داشین بیر ثروتدیر آغ گونونه،
 هم بزکدیر، نیشانه دیر توی-دویونه.
 سن بو گونسن، هم ده اسکی،
 یاشادیرسان دونه نینی، صاباحینی،
 من ده سئودیم هر آچیلان صاباحینی.
 هونرینه حئیران قالدیم،
 سن تاریخلر یادداشیسان،
 تورکون مغرور، تورکون سؤنمز اوجاگیسان.
 قهرمانلار دییارسان، اسکیشهر.
 گزدیم سنی، گؤردوم سنی، سئودیم سنی اسکیشهر.

بیلیمیر اینسان

بیر گون دؤنوب گئرییه بو گونو اختارارسن،
 " عؤمور نئجه کئچدی گؤر " ، - اؤزونو
 دانلایارسن.

نه زامانا اون چاتار، نه ده اؤتن چاغلارا،
 تکجه بویلانماق قالار ایتیردیگین آنلارا.
 گؤزلیگی، گنجلیگی آینادا اختارارسن،
 سارالمیش شکیللری گؤزونله اوخشیارسن.

اۋزوسه غرق اولار، چۆكر ايچينده.

قلبين نه چكديگين گۆز ياخشى بيلر،
گۆزلر ديلامچاسا، اورك تكلنر.
گۆزلر هم آغلایار، هم ده كى گولر،
گۆز گۆزه زيللنسه، عاغيل تكلنر.

گۆز وار حيله سيندن باش آچماق اولماز،
گۆز وار قيلينج قدر سرتدير، ايتيدير.
گۆز وار ائله آجدير، دويورماق اولماز،
گۆز وار " گۆزوتوخ " دور، نفسه موطيعدير.

گۆز اگر گۆرمه سه ، اوركلر سئومز،
مجنونون گۆزويله سوزك لئيليني.
گيزله ده بيلمه دى، گيزله ده بيلمز
گۆزلر سئوديگينه اولان مئيليني.

اوره يه حؤكم اندر بير باخيشيلا
بير گۆز قيرپيميندا سئور اۋزو ده.
گۆزلر اوركلرين سيرربنى پايلار،
گۆزوندن اوخونار اورك سۆزو ده.

سئودا

سئودا ندير؟

سئودا – سحر، موعجيزه دير.

سئودا كى وار، اودو سؤنموش جان ائوينه
ايستى، ايليق نفس وئرى.

سئوداسى نين ايشيغيندان

اطرافينا نور چيله يهر.

سئودا وار كى، قلب ائوينى " اوف " دئمه دن ييخار، سؤكر،
سئودا وار كى، ويران قالميش بير اوركى قورار، تيكىر.
سئودا وار كى، ايللر ايله باغلى قالان
قلب قايسين آچارينى تاپار، آچار.
سئودا وار كى، پاسلى، كيرلى اوركلرين
پاسين، كيرين يويار، آتار.
سئودا دا وار " گۆزون كؤكو سارالاندا "
عومرون، گونون لاپ سونوندا
گليب چيخار.

من ايسترم بوزا دؤنموش
قار آدام دا
سئودالانسين.
سئودالانسين ان چيركىن ده.
سئوداسى نين گۆزونده او،
گۆزللرين گۆزو اولسون.
قلى داشا دؤنلر ده سئودالانسين.
داش اوركلر سئودالانيب،
سئوداسيندان موما دؤنسون.

راميله، آيتنه، ائلخانا

راميليم، آيتنيم، ائلخانيم منيم،
سينمده ايکينجى اوركسينيز سيز.
بختيمين اوستونده گۆي قورشاغيتك،
گؤرونن ان گۆزل بركسينيز سيز.

راميليم – قليمين ايلك سئوينج پاى،
كؤنلومده – گۆزومده اوچولماز قلام.
آيتنيم – تك قيزيم، تك دان اولدوزوم.
ئلخانيم – دجه ليم، اركؤيون بالام.

اومید باغچاسیندان، آرزو باغیندان
سیزیچون تر گوللر اوزه جگم من.
بختور-بختور بیر گون قول آجیب،
سیزی تویونوزدا سوزه جگم من.

هاچانسا...

سئوگی شعرلری ده

یازاردیم

کوسموشم

ایینه نین اوجو قدر قالان اومید ایزیندن،
هردن هیچ گورونمه یه ن اومیددن کوسموشم من
من سندن کوسمه میشم.

منیمچون دریلمه چیچکلردن کوسموشم،
مورادا یئتمه دیگیم دیلکلردن کوسموشم -
من سندن کوسمه میشم.

گوزلرینده گیزلنن یالانلاردان کوسموشم،
اورگیمده ییغیلیب قالانلاردان کوسموشم -
من سندن کوسمه میشم.

الریم کوسوب سندن، داها یانماق ایستیمیر
اؤزگه سیغالی ایله آلیشان اللری نین آتشینده،
اودوندا...

او اللر کوسوب سندن،

من سندن کوسمه میشم.

دیلیمده قهرلنن سوزلریم کوسوب سندن،
نئچه یول، نئچه جیغیر، ایزلریم کوسوب سندن.
من سندن کوسمه میشم.

سئودامیزدان دیل آچان نغمه لر کوسوب سندن،
خاطیره یه چئوریلن ایللریم کوسوب سندن -
من سندن کوسمه میشم.

کوسموشم اؤز باختیمدان، فلک قوران
تاختیمدان،

عؤمرو کولک تک قووان زامانیمدان، واختیمدان -
من سندن کوسمه میشم.
من سندن کوسمه میشم.

اؤلنه قدر

گل توتاق ال-اله، گئدک سنینله،
اوزانان بو یوللار بیتنه قدر.

گئدک، بلدچیمیز سئوگیمیز اولسون،
یوللاردان ایزیمیز ایتنه قدر.

سئوگیمیز بیر جنت یاشاتسین بیزه،
هیجران اوزوموزه گولنه قدر.
دایاناق گؤز-گؤزه، نفس-نفسه،
گونش تزه دونون گئینه قدر.

دیلیمیز سوساندا، گوزلر دانیشسین،
اورکلر آلیشیب یانانا قدر.
بیتسین بو اینتیظار، بیتسین بو حسرت،
حیاتدان بیر اومید آلانا قدر.

سئوگیدن چلنگلر هورک سنینله،
چوللره گول-چیچک چیخانا قدر.
قاجاق بو دونیانین عذابلاریندان،
کدر قاپیمیزدان باخانا قدر.

تلسک، عؤموره اعتبار آزدیر،
طالع قم، سئوینجی بؤلنه قدر.

بیر سن اول، بیر ده من، بیر ده سئوگیمیز،
یاشایاق بو عشقی اؤلنه قدر.

اولدو

آی عؤمرومه نور چيله ين،
سونرا گون-گون پوچ ائله ين،
ائله گئتدين - کوچ ائله ين
دورنالار دا يالان اولدو.

عشق بیر اودموش، من اينانديم،
کیم سوروشدو سوسدوم، داندیم.
حسرتينده ائله يانديم،
ئيليلر ده يالان اولدو.

ديليمده کی آمان-آها،
باخيپ باتما سن گوناها.
صبريم يوخدو، تئز گل داه،
واللاه، منه اولان اولدو.

قمین يانيندا

سن منه بیر دونيا سئوينچ ده وئرسن،
ندير کی وئردیگین دردین يانيندا؟
حسرت يوللاريندا من تکلنميشم،
منی تک قويموسان قمین يانيندا.

تکجه گؤز ياشلاريم چاتيب دادیما،
سئوينجه قم قاتيب هر آن وئرميسن.
ائله بيل عزراييل قاچير داليمجا،
سن ده اولومومه فرمان وئرميسن.

سئودا يوللاری نين يورغونويام من،
تؤکولن گؤز ياشيم ايندی قان دادير.
آدينلا باشلايان قم اونودولمور،
يئریمی، گؤيومو دردین يانديرير.

سن منه بیر دونيا سئوينچ ده وئرسن،
کدرله بیر يئرده چکيلير آديم.
آجینی شکر تک داديم دئيررسن،
قلبيمی گؤينه دير آھيم، فرياديم.

سن منه بیر دونيا سئوينچ ده وئرسن،
کدریم ديلله نير يئنه سونوندا.
حسرت يوللاری نين يورغونويام من،
منی تک قويموسان قمین يانيندا.

سئوگیدن آغلا

اورگين سئويرسه، خوشبخت آدامسان.
ياشيل اوميدلرين سولوبسا، آغلا.
گؤزلرين يول چکر، يارسا گؤرونمز،
اورگين بولود تک دولوبسا، آغلا.

ساچيندا گؤرون او آغ تئلری،
طالعین قارالان تئلينه باغلا.
اوز توتوب دردینی گؤيلره سؤيله،
گؤز ياشی ايز سالسين اوزونه، آغلا.

گنجیکمیش بیر عشقین دادی نجه دی؟
گزدینمی ایزینی گوندوز چیراقلا؟
گؤیلر ده، يئرلر ده خبردارديرسا،
باش قويوب ديزينه، اؤزونو آغلا.

نە دئىيىم – گۆزۈمدىن چىكىپ گۆزۈنۈ،
ئالە بىرى باشدان چىخىپ گەندە سەن.

سەنى ياد گۆزۈلردىن ھاردا گىزلە يىم؟
دەلىم قىفلىلانىپ اۋنۇندە ايندى.
يامانجا گىچىكىدىن، نئىلە يىم سەنى،
عۆمرومۇن بو پايىز گونۇندە ايندى؟..

ئالە بىل يوخوسان ترسە يوزولان،
ھا ياندان گلېرسەن ھىچ بىلىمىرم سەن.
سونونجو دىفە دە باختا يازىلان،
گۆيلەرىن وئردىگى جىزاسان، نەن؟

عادى گىزلىنە

بىر اۋتەن سۆگىنى اۋنۇتماق اوچون،
مەنەم اورگىمە قوناق گلمىسەن.
بوز توتۇمۇش قلىمە سىخىپ اوزونۇ،
گۆزۈندىن اوخونۇر سوراق، گلمىسەن.

بىلىرم، آيرىلىق يىخىپ اۋىنى،
مەنەم سۆگىم بئە دادىنا يئتمىر.
پرىشان-پرىشان گۆينە يەن سەين
سەنى آتەپ گەندە يارىنا يئتمىر.

مەنەم نوازىشىم كارىنا گلمىر،
كۆنلۈمۈن يانغىسى كۆزدۈ، سۆنمە يىر.
ندەنە، "الويدا" دئىيىپ گەتتە يە
اورگىن يول وئرمىر، دىلەن دۆنە يىر.

كۆنلۈم، بو سۆدەنەنەنەنەنە يوخۇ،
قوشۇل كۆلەكلەر آختار، سوراقلا.
گۆز ياشى اورە يە آخسا، درد اولار،
سەنەم سىغىنىپ، دويۇنجا آغلا.

بەھانە گزمە

سەن آللە، گەتتە يە بەھانە گزمە،
چوخدان حاضىر ايدىن، چىخىپ گەندىرسەن.
حسرتەن ايلەندەن توتۇپ، قالدەرىپ،
كۆنلۈمۈن اۋىنى يىخىپ گەندىرسەن.

مەندەن اينجىمگىن بىر بەھانە دىر.
ايندى حسرتەمە قىسىلمەشام مەن.
اورگىن حۆكۈمۈندەن ھارا قاچىرسەن؟
سەنەن اۋرگىندەن آسىلمەشام مەن.

گىچىكىدىن

گىچىكىدىن، گىچىكىدىن، يامان گىچىكىدىن،
اورگىم مەن آھلا دىندى، گلمىسەن.
واختەسىز قاپى دۆين بىر قوناق كىمى
عومرون پايىزىدى، ايندى گلمىسەن.

ساچىمەن دىندە نە تاپاچاقسان،
مەن نە لىر چەكمەشەم، بىلدەنەم، سۆيلە.
مەنەم اورگىمەن اۋلدويۇ يئە
سەن دىفە باخماغا گلدەنەم، سۆيلە.
قويۇمۇ گىرە سەن كۆنۈل اۋىمە؟
گونلەرىن بىر گونۇ يىخىپ گەندە سەن.

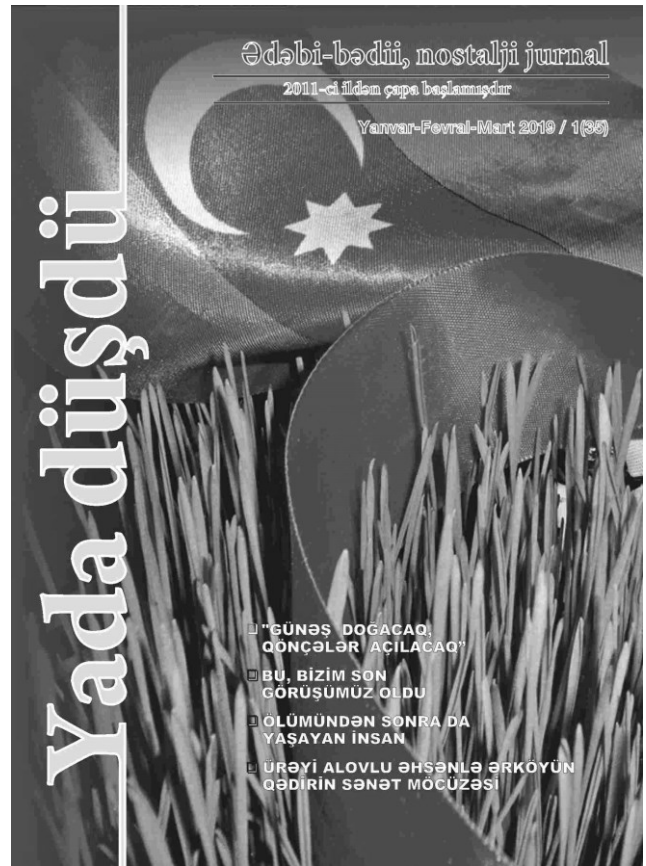
سن گئتسن، بوشالار بو دولو دونيا،
 بو بويدا جاھاندا تنھا قالارام.
 من سنى سولاردان، داشدان، ديواردان،
 گوئيدە اولدوزلاردان خبر آلارام.

قالارام باش-باشا خاطيره لرله،
 گوؤزومە باخانلار دردی گوؤررلر.
 باش آليب گئدرم هايانا گلدى،
 آديما ديوانه آدى وئررلر.

سن گئتسن، بيلميرم نه آندرم من،
 كيمه اوز توتارام آختارا سنى.
 عؤمور پاييمدان دا پای وئرم من،
 يئنيدن عؤمرومە قايتارا سنى.
 سن گئتسن، بوشالار بو دولو دونيا،
 نئجه سن، هارداسان، نه بيله سييم؟
 آلاھ ائلمه ميش، سن گئتسن اگر،
 ديريكن ائلجه، بيل، اولسييم.

دئييلم

عؤمورلوك توتموشام اليندن سنين،
 اليمى اليندن چكن تاپيلماز.
 گوؤزلىرىن كؤز اولسا بير باشقا گوؤزدە،
 منيم تك گوؤز ياشى توكن تاپيلماز.
 ديليندن سوزولن شيرين سؤزلىرىن،
 دوزونو، سهوينى سئچمه ديم سنين.
 دونيادا چوخ شئيدن كئچسم ده بير يول،
 يولونون اوستوندن كئچمه ديم سنين.

سسى قولاغيندا، عطرى باشيندا،
 اونودا بيلميرسن طراوتينى.
 هردن صدقه تك وئريس من،
 اوميدسيز عشقى نين حرارتينى.

منيم محبتيم بيتن عشقينى
 اونودا بيلمكچون اوميد يئريميمش.
 سنى ديرى-ديرى اولدوروب، اولن
 سئودالار قلوبنده هله ديريميش.

يورولدوم، توكندى طاقتيم، گوجوم،
 علاجين تاپماديم چاشقين دردى نين.
 بيلميرم حسرتين چكىرسن، گولوم،
 او اؤتن سئوگى نين، محبتى نين.

سن گئتسن

اللريم اليندن سويوق توتسا دا،
گۆزونه سئوگيسيز باخماديم آنجاق.
قلبيم شوبهه لرله بعضا دولسا دا،
سنه وورولماقدان قورخماديم آنجاق.

سنييله بيز ائله دوغمالاشميشيق،
سندن اؤزگه سيني گۆرن دئييلم.
روحومدا، جانيمدا يئرين باشداير،
يئريني هئچ كسه وئرن دئييلم.

احتياجيم وار

سئوگيسيز گۆزومه باخما، سئوگيليم،
گۆرن گۆزلريمين اؤزوسن، آخي.
سئوگيسيز بير كلمه كسمه، سئوگيليم،
ديليمين ان شيرين سؤزوسن، آخي.

سنييله آچيلير صاباحيم، – دئديم،
سنسيز گوندوزوم ده آخشام كييميدي.
سني هارايلايان، سني اوخشايدان،
اوميديم سينمده آغ شام كييميدي.

آرزومو گۆزومده قويما، سن الله،
ياد ايزي دوشمه يه ن قارلي داغيمنان،
ان آغير گونومده، ان دار گونومده،
قملره شريكيم، درد اور تاغيمنان.

سنييله شاهييام بو يئر اوزونون،
باشيمدا عشق آدلي قيزيل تاجيم وار.
عؤمرومون سونونا يئتينجه، عزاليم،
سئوگينه هميشه احتياجيم وار.

كۆنلومون

نه واختدير گول اوزلو يار سوراغيندا،
خيالي دولاشير، گزير كۆنلومون.
آيريليق گؤرونمز بوز اللريله،
عوذور اوميديني، عوذور كۆنلومون.

كسديريپ قاپيمي، قيشي گؤرورسن،
گۆزومده بوز توتان ياشي گؤرورسن؟
فلگين آتديغي داشي گؤرورسن،
سئودا گونلريني ازيز كۆنلومون.

قارالدي آغ اوزو قالان قارامين،
نييني دريم كي، واختسيز باريمين؟

اوزونو گۆرسیدی بیر ده یاریمین،
نیسگیلی قالمادی نذیر کۆلومون.

روباعی

بیر عشق کیتابییم، سوراقلانا جام،
دویغوملا، حیسیمله وراقلانا جام.
شعریمدە آدینی یاشاتماق اوچون
سنین سئودان ایله یاراقلانا جام.

* * *

یار، کۆنول باغچامین سئیرنگاهی نین،
گل بیر قوناغی اول، بیر نظر ائیلە.
سئیرینی دویماسان گولون-گولشه نین،
اؤزون بو جنتدن گئت، حذر ائیلە.

بایاتیلار

عزیزینم اوزومه،
سئوگین نوردور گۆزومه،
دونیانى دیشمرم
سنین بیر خوش سۆزونه.

بار اوستونه بار گلیر،
دؤولت گلیر، وار گلیر.
مندن موشتولوق ایسته،
خبر وئر کی، یار گلیر.

بولبول گوله عاشیقدی،
گول باغا یاراشیقدی.
دیشمز مین گۆزلە،
یاریم منه عاشیقدی.

یوللاری قارمی گۆرن،
گلیب چیخارمی گۆرن،
من یارا وورولموشام
خبری وارمی گۆرن؟

ائلدير وطنه آرخا،
قلبدە بیتنە آرخا.
یاد منه آرخا اولماز،
اوغولدور منه آرخا.

خزان اولدو یارپاقلار،
یادا قالدی تورپاقلار.
بختور او آنادیر،
اوغلو گۆزون تورپاقلار.

عۆمور چاتدی یارییا،
کیمیم وار کی، آرایا.
خوش او کسین حالینا،
اوغول-قیزدان یارییا.

من عاشیقم آلدی یار،
منی درده سالدی یار،
چوخ گۆزلە دیم گلمه دی،
اوزوقارا قالدی یار.

عزیزینم ناریم وار،
بوداغیندا باریم وار،

نئینیرم وار-دؤولتی
سنین کیمی یاریم وار.

من قارابختلییه هر کیم کی، یاردان موزده وئره،
دوزرم قاره گونه، البتته، آغی آغ، دوزرم.

بولبوللر خوش آوازی گولدن آلیر، آی گۆزه لیم،
گیر کۆنول باغچاما سن، گوللری گل، ییغ، دوزرم.

شوخی یئریشلی، خوش باخیشلی یاریمی گۆزله بیرم،
گۆزومو یومما یارام صوبحه قدر، اوخ، دوزرم.

هئچ دئمه دئدیکلرین رؤیا ایمیش، آی نزاكت،
یار سنه عاشیق ایمیش، سؤیله مه کی، یوخ، دوزرم.

دیر

یاریمین سؤگی دولو بیر باخیشی، آی اورک، سنینچون مین جانا دیر.
گۆستره بیرجه دفعه سرت باخیشی، سانارام ظولمتی - زیندانا دیر.

سوزوله بال دیلیندن سۆزلر آخا، اورگیم شادلانار، هئی جوشا گه لر.
دئیلن حیرصلی، آجی کلمه لرین، سؤیگیم، هر بیر یی چوخ خوشا گه لر.

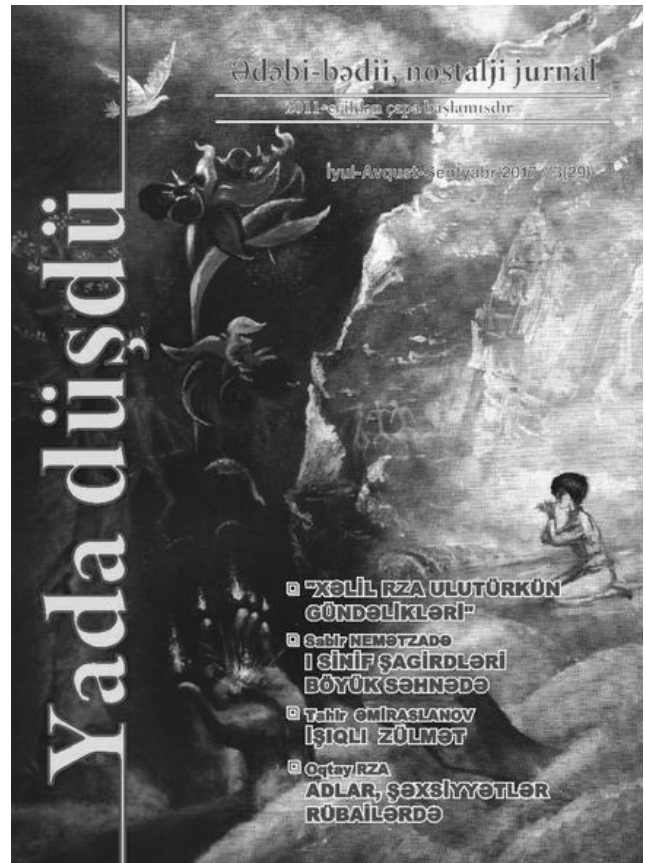
جانینا قوربان اندیم قوی جانیمی، یاریمین وارلیغی دونیا یا دیر.
بئله بیر یاری اولان بختورین، هر گونو بیر دئیل، مین آیا دیر.

* * *

سنه وفاسیزسان دئرم داه،
وفا محبتین قلب یولداشیدیر.
محبت سؤنوبسه، قیناما داه،
آیریلیق عشقلرین الحد داشیدیر.

آماندی

گۆزللرده وفا اولماز، بیلیرسن.
وفاسیزا کۆنول وئرمه، آماندی.
گۆزه لینکی عیشوه - نازدی، وفا یوخ،

دوزرم

ای گول، یاخدین نه قدر جانی اودا، یاخ، دوزرم.
قیمینه، مؤحتینه بی علاجام، باخ، دوزرم.

نه اندیم گونلریم اولمور خوشی اختیار سنسیز،
خوش کئچن گونو آنیب دا یاناراق چوخ دوزرم.

خیففتین چکمک گئجه لر پئشه دیر کۆنلومه، بیل،
گونه حسرت چکیر آی، آیا باخیب، قورخ، دوزرم.

یار منی عاشیق اندیب عاصیما اوجماق اوچون،
اچارام آسیما، عشق گۆیونه ساغ، دوزرم.

فصلی - گولزارین باشینا عشقیم هر آن دولانیر،
گر پاییم دوشسه اگر ساختا - بوران سیخ، دوزرم.

عیشوه - نازی قله هۆرمه، آماندی.

ناز سوزولر کیرپیگیندن، قاشیندان،
اوز قوروماز گۆزلری نین یاشیندان،
آتیپ گئدر، عاغلین چیخار باشیندان،
یوخار سنی باشدا تیرمه، آماندیر.

هر آغیزدان آدینا بیر سۆز چیخار،
اُشیتدیکجه اورگینه کۆز یاخار.
سارای تیکسن تئز اوچوروب، تئز یوخار
قارا گۆزده قارا سورمه، آماندی.

ایستدیم

موسیقیسی طاهیر اکبریندیر

آینامدی باخدیغیم قارا گۆزلرین،
اریب ایچینده ایتکم ایسته دیم.
آچیب اوزاتدیغین قوللارین اوسته،
بیر شیرین یوخویا گئتمک ایسته دیم،
من سنی ایسته دیم، سنی ایسته دیم.

ایلک باخیش یاندیردی، یاخدی کۆنلومو،
گۆزومده ایلدیریم چاخسین، ایسته دیم.
باخیشین قالماسین تکجه اوزومده،
قلبیمی یاندیریب-یاخسین، ایسته دیم.
من سنی ایسته دیم، سنی ایسته دیم.

بیر آیلی گئجه ده خیال آتینی،
سنینله برابر چاپماق ایسته دیم.
سایریشان اولدوزلار آراسینداکی،

بختیمین اولدوزون تاپماق ایسته دیم.
من سنی ایسته دیم، سنی ایسته دیم.

اوزادیب الیمی، الیندن توتوب،
هر شئی اونودوب آتماق ایسته دیم.
سئودان بیر دنیزدی لپله رک،
سن آدلی ساحيله چاتماق ایسته دیم.
من سنی ایسته دیم، سنی ایسته دیم.

بو عومرون آیینی، ایلینی سنله،
سونونجو گونه ده ک بۆلمک ایسته دیم.
سنینله یاشاییب سئودالی عۆمرو،
سونرا دا قوینوندا اۆلمک ایسته دیم.
من سنی ایسته دیم، سنی ایسته دیم.

سیلمدی

اؤتندن-کئچندن خبر آلمیشام،
هاچاندی بئلجه فیکره دالمیشام.
گول اوزلو یاریما حسرت قالمیشام،
قویوب گۆزلریمی یولدا، گلمه دی.

ال آچیب نه سروت، دؤولت ایسته دیم،
یار وئرن عشق آدلی ظیلت ایسته دیم.
آلاهدان عۆمور یوخ، مؤهلت ایسته دیم،
نا علاج گونومو یقین بیلمه دی.

یارپاق میثاللییام بو تیترگیشله،
یوخدان وار اولارام بیرجه گؤروشله.
اینتیظار کۆنلومه ملهم گولوشله،
"گولوزلوم" سؤیله ییب اوزه گولمه دی.

گۆرن سن كيمه يار اولدون، آي گۆزل.

سئوگيدن دانيش

سئوگي ايلاهيدن بير اولفت پايي،
گۆزلردن سوزولسون، قىلبره آخسين.
هاچان راست گتيرسه بيزي بير گۆروش،
سن آلايه نه سودان، هاوادان دانيش،
قوربانى اولدوغوم سئوگيدن دانيش.

دانيش او اولفتدن، او محبتدن،

اينسانين گرگي او خوش نيتدن.

او گۆزل عالميله قاينا سن، قاريش،
گۆيلرده سايريشان اولدوزلا ياريش.
قوربانى اولدوغوم سئوگيدن دانيش.

يارا كۆنلونه آچ، ياردان كۆنول آل،

سئوگي دونياني قور، ائله اوردا قال.

چايلار كيمي چاغلا، سئلرله ياريش،
كۆنولومون ساري سيم تئليندن ياپيش.
قوربانى اولدوغوم سئوگيدن دانيش.

اود اولوب، آليشيب، يانيب اوزومده،
قاراليب، قيريليپ، سينيپ اوزومده،
اينديسه، گۆز ياشيم دونوب اوزومده،
قوربانى اولدوغوم گليب سيلمه دي.

آي گۆزل

تئلله نيب-ئئلله نيب هامارلانان واخت،
تئللرين، سئلله نيب تومارلانان واخت،
گۆزلرين سوزولوب خومارلانان واخت
ندن تئز ساراليپ، سولدون، آي گۆزل.
كيم دئيير اوركده اودون قالماييب؟
ياديندان چيخبيدي يادين، قالماييب.
كيمينسه ديلينده آدين قالماييب،
كيمين باده سينه دولدون، آي گۆزل.

نه اولسون ياناغين آلالايب ايندي،
گولوشون يامانجا بالالايب ايندي،
چوخونون اورگي اولدلايب ايندي،

خدا آفرین

تورکجه - فارسی

فرهنگی ، اجتماعی ، علمی

تیر ۱۳۹۸ - اوزل سای ۱۷۷ (۸) - سال شانزدهم

ابدی یاشار شخصیت لریمیز نزاکت مامداوا

